DR F. IVEKOVIĆ

ŽIVOTI

SVETACA I SVETICA BOŽJIH

ŽIVOTI
SVETACA I SVETICA BOŽJIH.

NAPISAO

DR. FRANCISKO IVEKOVIĆ
KANONIK.

MJESEC TRAVANJ.

DRUGO POPRAVLJENO IZDANJE.

S DOPUŠTENJEM DUHOVNE OBLASTI NADBISKUPIJE ZAGREBAČKE.

ZAGREB.
NA SVIJET IZDALA KNJIŽARA DIONIČKE TISKARE.
1895.

MJESEC TRAVANJ.

(APRILIS.)

---

1. dan travnja.

Sveti Hugon.

Život današnjega svečara napisao je znanac njegov i prijatelj Guigon prior (starješina) u Kartusiji a po nalogu Rimskoga pape Inocencija Drugoga.

Hugon rodi se godine 1053. u Francuskoj od oca Odilona, koji je, premda vojnik, obilovao mnogim krepostima kršćanskim, naročito ljubavlju k istini i čistoći. Za majku Hugonovu ne piše Guigon, kako joj bilo ime. Ona bi često pripovijedala, kako je jednom dok je Hugona nosila pod srcem, usnila san a to rodi krasno čedo, koje sveci uzmu i odnesu u nebo pred lice Božje. Zato je gledala, da Hugon dogje u škole, jer se je nadala, da će Bogu biti osobito mil i drag.

Mladi Hugon prionu svojski za nauk; zato pošavši i u tugje krajeve mnogo prepati. Priro-

DIONIČKA TISKARA U ZAGREBU.

PREGLED.

Travanj.

Strana
1. Sveti Hugon 1
2. Sveti Francisko Paulski 10
3. Sveti Rihardo 19
4. Sveti Isidor Sevillski 24
5. Sveti Vincencije Ferrer 30
6. Sveti Celestin Prvi 37
7. Sveti Kaliopije 40
8. Blaženi Alberto 45
9. Sveta Marija Misirska 49
10. Sveti Makarije 57
11. Sveti Leon Veliki 60
12. Sveti Sava 65
13. Blažena Ida 69
14. Blažena Lidvina 73
15. Blaženi Petar Gonzalez 78
16. Sveti Gvilelmo 83
17. Sveti Simeon i drugari mučenici 88
18. Sveti Apolonije 93
19. Sveti Leon Deveti 96
20. Sveta Agneta Monte-Pulcianska 101
21. Sveti Anselmo 105
22. Sveta Ferbuta i drugarice mučenice 111
23. Sveti Adalberto 115
24. Sveti Gjuragj 121
25. Sveti Marko evangjelist 124
26. Sveti Gvilelmo i Peregrin 129
27. Sveta Zita 132
28. Sveti Vital 140
29. Sveti Petar 143
30. Sveta Katarina Sienska 147

MJESEC TRAVANJ.

(APRILIS.)

---

1. dan travnja.

Sveti Hugon.

Život današnjega svečara napisao je znanac njegov i prijatelj Guigon prior (starješina) u Kartusiji a po nalogu Rimskoga pape Inocencija Drugoga.

Hugon rodi se godine 1053. u Francuskoj od oca Odilona, koji je, premda vojnik, obilovao mnogim krepostima kršćanskim, naročito ljubavlju k istini i čistoći. Za majku Hugonovu ne piše Guigon, kako joj bilo ime. Ona bi često pripovijedala, kako je jednom dok je Hugona nosila pod srcem, usnila san a to rodi krasno čedo, koje sveci uzmu i odnesu u nebo pred lice Božje. Zato je gledala, da Hugon dogje u škole, jer se je nadala, da će Bogu biti osobito mil i drag.

Mladi Hugon prionu svojski za nauk; zato pošavši i u tugje krajeve mnogo prepati. Priro-

gjena mu bila velika stidljivost, s koje ne bi najboljim prijateljima prokazao potrebe svoje. Ali mu ova stidljivost bila i čvrsta uzda, koja ga uzdrža od mnogih stvari nedopuštenih. Vrativši se iz škola postade kanonik u Valenceu, pa koliko je god bio mlad, megju razuzdanim mladićima ostade stidljiv i trijezan. Dogodi se te u ono vrijeme dogje u Valence poslanik papinski imajući nalog od stolice Rimske, da istrijebi zle porabe (nepodopštine), koje su nikle u Francuskim biskupijama. Videći poslanik kako je Hugon mladić pristao, u besjedi razborit, u vladanju stidan, i slušajući od drugih kako je naučan i dobra roda, pozva ga, da mu bude pomoćnik pri poslu; Hugon se dragovoljno odazva pozivu. Godine 1080. sazva papinski poslanik crkvenu skupštinu u gradu Avignonu; u skupštini bješe i Hugon. U to dogju kanonici iz Grenoblea i mole Hugona sebi za biskupa. Papinski se poslanik privoli na to odmah ali se ne privoli mladi Hugon govoreći, da nije ni po dobi ni po znanju ni po vladanju dostojan onolike časti. Poslaniku je papinskomu bila mila ova čednost i poniznost Hugonova; no upravo po tom je sudio, da je dostojan časti biskupske, pa ga zato stao sloboditi i nagovarati veleći mu, da čovjek primajući teret biskupske ili druge koje godijer takove službe ne smije se uzdati u snagu svoju nego u dobrotu Božju, od kojega valja nadati se dobru šta mu nedostaje, i kojemu treba zahvaljivati za sve što ima. Tako nagovoren od poslanika papinskoga i od drugih znatnih ljudi, koji su bili ondje, napokon prihvati izbor.

Zatim pogje sv. Hugon s poslanikom papinskim u Rim, da bude ondje za biskupa posvećen. Ali u Rimu napade Hugona stari neprijatelj roda ljudskoga, kušač onaj koji se bješe usudio napasti i samoga božanskoga Spasitelja. Sotòna mu naime nadavala ružne misli o Bogu i Božjim stvarima. Kad je ove napasti s pomoću Božjom za neko vrijeme nadvladao, zalegla mu se u duši sumnja, je li zbilja izbor njegov za biskupa prijatan Bogu, nije li nedostojan tako svete službe, pa je već pomišljao, da se odreče izbora. Po savjetu poslanika papinskoga pogje Hugon k samomu papi sv. Grgoriju Sedmomu, koji je tada Crkvom katoličkom slavno vladao, te mu istinito iskaže duševno stanje svoje. Sveti otac papa potpuno ga utješi i umiri. Neka se ne žalosti, reče mu sv. otac, zbog takvih napasti, pače neka se veseli, jer Gospodin kara i udara onoga koga ljubi; što je teži udarac srcu njegovu, neka mu bude očevidniji znak očinske ljubavi Božje. Sotòna sluteći koliku će on štetu učiniti kraljevstvu njegovu, gleda da ga odvrati od svete službe; to pak Bog dopušta za sramotu i kaštigu sotoninu a za pobjedu i slavu Hugonovu. Umiren ovako sv. Hugon naskoro zatim primi biskupski sveti red od istoga pape. Što je godi sv. Hugonu u dan posvete njegove za biskupa bilo potrebno, sve mu je dala bogoljubna kneginja Matilda; osim toga mu je darovala biskupsku palicu i nekolike dragocjene knjige. I dok je godi živjela ova bogodušnica, mnogo je štovala sv. Hugona i preporučivala se molitvama njegovim.

Sv. Hugon vrativši se u Grenoble nagje biskupiju u vrlo jadnu stanju; svećenici i svjetovnjaci bili grdne neznajše, svećenici se suprot zakonu ženili i kupovali i prodavali svete stvari, svjetovnjaci grabili crkvena dobra, kamatnici (lihvari) bezdušno gulili siromaš. Pa i sámi pregjašnji biskupi u Gre-

nobleu rasuli su dobra biskupska; zato je sv. Hugon više godina oskudno živio ne hotjevši oskudnosti doskočiti nedopuštenim pogodbama i zajmovima, kojih ne bi mogao povratiti. Sv. biskup revnosno (brižljivo) se prihvati apostolskoga zvanja, da iskorijeni zlo u biskupiji: propovijedaj riječ Božju, obilazi ovce svoje, bdi, moli se Bogu, posti, plači i nariči, da se umilostivi Bog. I dobri Bog spusti na râd sv. biskupa rosu nebeske milosti, i za dvije godine makoše se stvari na bolje.

Ali srcu sv. Hugona, čeznući za mirom u Bogu, nije godila služba biskupska, teretna i s mnogim pogiblima združena. Zato nakon dvije godine otide u monahe benediktine, da ondje živi u poniznosti i siromaštvu. No papa koji ga je posvetio za biskupa, prinudi ga poslije godinu dana, da se povrati na biskupsku stolicu. Sv. Hugon posluhne papu i još neumornije produži apostolsko djelo. Bez prestanka je vjernima navješćivao riječ Božju, pri čem bi tako ganuo srca slušačima, da bi veliki grešnici javno ispovijedali grijehe svoje. K svakomu poslu došao bi sv. Hugon prvi. Dogodilo se takogjer više puti, da bi ljudima koji su živjeli u neprijateljstvu a nijesu se hotjeli pomiriti, pripao ka koljenima, ne bi li ih ganuo na pomirenje. Na način sv. Ambrosija plakao bi u ispovijedaonici s grešnicima, i ne bi ih prije otpustio, dok se ne bi uvjerio o skrušenosti njihovoj. Ubogima dao bi sve što bi imao. Jednom je prodao, da nadijeli siromahe, zlatan kalež i zlatno dragim kamenjem obloženo prstenje.

Tri godine ne minuše jošte od povratka Hugonova na biskupsku stolicu, kad u okolinu Grenoblesku dogje magistar (učitelj) Brunon, čuven

s kreposti i naučnosti, sa šest drugara, tražeći samotinju da se u njoj nastane. Po savjetu i pomoći sv. Hugona nasele se bogoljubni došljaci u strahotnoj pustinji Kartusiji, od koje se redovnička zadruga Brunonom zasnovana prozva kartusijanska. Ovaj je red jedan od najoštrijih u Crkvi katoličkoj; tadašnjemu pokvarenomu svijetu potreban bješe primjer potpuna odricanja iz ljubavi k Bogu. Sv. Hugon rado se bavio u zadruzi oštrih kartusijanaca, suhotujući (posteći o suhu jelu) s njima i čineći sva pokornička djela, i rado slušao savjete Brunonove. Bješe on odlučio jahaće konje svoje prodati, novce dati siromasima pa pješke obilaziti biskupiju; ali ga Brunon odvrati od ove odluke bojeći se, da se upravo iz ove poniznosti ne uzoholi, da ne bude nastran od drugih biskupa i da ne bude mogao po biskupiji, brdovita budući, pješke činiti pohode.

Kao što je sv. Hugon bio uzorit u službi biskupskoj, tako je bio i u svem skrovitom življenju svojem ogledalo kršćanskih kreposti. Bio prijeko ponizan i držao sebe za velika grešnika, kojemu je potrebna preoštra pokora. Jednom ga posjeti sv. Bernardo; iz velika štovanja pade sv. biskup ničice pred slavljenoga prihodnika. Na oči svoje tako je pazio, da nije u svoj biskupiji poznavao u lice nijedne ženske do majke svoje, koju je pazio sinovljom ljubavlju. Čvrsto je obuzdavao sebi takogjer uši i jezik, govoreći da je svakomu svojih grijeha dosta pa ne treba da još slušajući tugje grijehe dušu ogriješimo, ili pripovijedajući pogreške drugih ljudi jezik okaljamo.

Mnogim nespavanjem, pošćenjem i trapljenjem tijela dobavi se sv. Hugon bolesti u glavi i želucu; i stara ga napast ne ostavi: još bi mu je-

dnako dolazile na um bogomrske misli. S toga držeći se neprikladnim i nedostojnim časti biskupske, gleda da je se svakako oprosti, te moli po dva puta Rimskoga papu, neka ga odriješi od nje; ali papa mu ne usliši molbe, nego ga tješi i nagovara, da pretrpi do svršetka, jer će premda slab i bolešljiv uglednošću svojom i svetim primjerom više koristiti podložnomu puku nego koji drugi makar jak i zdrav. Od onoga bolovanja i napastvovanja izleže se u sv. Hugonu neka malodušnost, koja bi ga kadšto sapela u napredovanju i polijetanju do višega savršenstva.

Ali kada sv. Hugon ostari i smrtno se razboli, prestane u njemu ona gjavolja napast, tako da je u potpunom miru bez ikakve smetnje mogao dušu svoju navraćati k Bogu. Pa upravo u toj posljednjoj bolesti njegovoj pokaže se očito, koliko je bio krepostan, koliko je istinito štovao Boga i kolikom ljubavlju svega vijeka svojega branio istinu i pravednost. Od ljute boli izgubi posve pamćenje, ali samo tako da se nije nimalo opominjao stvari svjetovnih i vremenih, nasuprot stvari Božjih i vjerskih živo se je sjećao te je noć i dan na pamet molio litanije i psalme. Kad bi šta trebovao, nikad ne bi dvorbenicima zapovjedio nego bi ih svagda molio veleći: prosim vas, dajte mi ovo ili ono za Boga, da vas Bog naplati na drugome svijetu; pa kad bi mislio, da im dodijava, prosio bi ih ponizno za oproštenje, prekoravao bi samoga sebe i gorko plakao. Svećenicima i svjetovnjacima, koji su ga bolesna obilazili, dao bi i pored najljućih boli korisne savjete i opomene. Tako dogje k njemu i velikaš nekakov koji ga je mnogo štovao, pa kleknuvši preda nj prosi ga za blagoslov; a sv. Hugon

velikaša oštro ukori, što tražeći od pòdložnîkâ nepravedne daće duši svojoj stiče vječno prokletstvo. Velikaš se začudi i reče, da mu taj ukor nije od biskupa koji se već gotovo broji u pokojnike, nego većma od Boga koji je njemu to objavio, pa ispripovijeda, kako je zbilja nedavno silnu daću udario na podložnike, ali je u naprijed ne će više iskati. Uza sve pak nastojanje oko svetosti i uz velike zasluge, koje je Hugon stekao za dugoga vijeka svojega, nije se ipak uzdao u sebe niti je mislio da je već dosta savršen, nego je još druge prosio, neka se za nj Bogu mole. Pa kad su ga pitali, šta bi mu od Boga prosili, odgovori svetac: „Da Bog u meni ugasi ljubav svjetovnu a užeže ljubav svoju“. Kad bi se često tužio dvorbenicima, da je grešnik i nedostojan Božjih dobročinstva, jedan od njih reći će mu tobože da ga utješi: „A šta jadikuješ, oče, kad nijesi čovjeka ubio, niti krivo prisegao, niti drugoga zločina kakova učinio?“ Namah mu na to odreče sv. Hugon: „Šta zato? kad je dosta sáma požuda i taština, da čovjek propadne, ako mu ne bude Božjega milosrgja“. Jedan prijatelj Hugonov pogje k njemu, da iz ruku njegovih primi redovničku haljinu; kad je čuo, zašto prijatelj dolazi, umalo ne spade s kreveta hoteći mu od radosti poći na susret. Prijatelju dade svete i mudre opomene, kako da Bogu služi, te poslije odlaska njegova veseo što se opet jedna duša Bogu posve predala, sagje s pripomoću dvorbenika s kreveta i bacivši se na tle plačući dade Bogu hvalu za ono što se dogodilo; pokazavši tim gotovo već na umoru, koliko je želio ljudima spasenje.

Guigon ovako završuje opis života Hugonova: „Godine dakle po utjelovljenju Gospodnjem

tisuću sto tridesete i druge, a dobi svoje barem osamdesete, mjeseca četvrtoga, posvećenja pak isto tako najmanje pedesete i druge, na dan prvi travnja, šesti dan prije cvjetnice, u pijetle, blaženi Hugon, megju biskupima svojega doba djelima i glasom uzorit — kad je bio dom spokojan i svega dobra pun, i Crkva i narod uživali mir — preseli se ka Gospodinu".

* * *

Kako bi sve življenje čovjeka kršćanina trebalo da bude odmiranje svijetu i pripravljanje za smrt, možemo iz života sv. Hugona osobito razabrati onu svrhu, kojoj bi valjalo da se svaki pomalo prikuči. Napasti koje su sv. Hugona mučile za svega života, prestadoše u posljednjoj bolesti. Svaki, i dobar kršćanin, može mnoge i teške napasti pretrpjeti u vijeku svome; ali kad mu se približi samrtni čas, prestaju napasti: već sviće zora drugoga svijeta, zora vječnoga blaženstva; ili ako i jest volja Božja, da se gdjekoji pobožnik bori do posljednjega časa, od borbe ovakove nije straha; duša se je njegova mnogo jače ukorijenila u vjeri i ljubavi, nego da bi je mogla oboriti posljednja navala neprijateljeva. A i Bog je dobar i vjeran te ne ostavlja u posljednjoj borbi nikoga, tko mu je godine i godine vjerno služio. Sasvim je drukčije kod čovjeka svjetoljupca; ako i primi svete sakramente na umoru, lako mu neprijatelj otme plod toga. Jer na umoru pače i u teškoj bolesti tjeskobno je stanje čovjeku, pa u toj tjeskobi duša nenavikla borbi slabo će se moći boriti sa napastima bezvjerstva ili očajanja (zdvojenja) ili mržnje, i tako dalje. Dapače kao što crvi u utrobi čovječjoj više

se miču i više rastaču, kad čovjek posve oslabi, tako se i u duši čovječjoj na posljetku ono najviše miče, što se je u nju dugovječnom navadom najdublje ukorijenilo. To se može često na umirućima i izvana opaziti: zanatlija (meštar) na umoru miče rukom, kao da radi pri zanatu svojem; kartaš kao da karte izigrava; svadljivac se svagja; skupac bunca o novcu; nečist se čovjek otkriva, i tako dalje. Ali se na umoru takogjer pokazuje, gdje se je vjera duboko ukorijenila, čega je srce čije puno; kao što se je sveti Hugon u posljednjoj bolesti sjećao samo stvari svetih i nebeskih, kojih mu je srce bilo puno.

U duši svetoj ljubav i mir Božji jači su od svih tjelesnih muka i nevolja, pa se u pravoga kršćanina ne opaža nikakva ćudljivost i dosadnost. Kako li je bio sv. Hugon u bolesti sa dvorbenicima ljubazan i ponizan! A ljudi stari i bolesni, kojima duša nije potkrijepljena milošću Božjom, koliko su ćudljivi i nesnosni!

Sv. Hugon bolestan davao je polaznicima prijateljske savjete i opomene. Nasuprot mnoge ljude u bolesti muka i bol tako prožme, da ni o čem drugom i ne misle pa puste vrijeme do smrti proći uzalud, kad bi baš mogli još mnogo dobra uraditi. Koliko bi vrijedila opomena i nauka od oca kad boluje, koliko blagoslov od roditelja kad umiru.

Pomolimo se.

Daj, molimo, svemogući Bože, da nam blaženoga Hugona ispovjednika tvojega i biskupa časna svečanost poveća i pobožnost i spasenje. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

2. dan travnja.

Sveti Francisko Paulski.

Divan je Bog u svetima svojima, pa kao što se zvijezda od zvijezde razlikuje u sjajnosti, tako se i svetac od sveca razlikuje u krepostima i milostima od Boga danima; „jer se jednomu daje riječ mudrosti, a drugomu riječ znanosti, drugomu vjera, drugomu milost da iscjeljuje, drugomu da tvori čudesa, drugomu proroštvo, drugomu da razlikuje duhove, drugomu različni jezici, drugomu da tumači govore, a ovo sve čini jedan te isti Duh, koji razdjeljuje svakomu kako hoće". (Kor. I. 12, 8—11.)

Francisko rodi se godine 1416. u Kalabriji u mjestu Pauli, odakle mu pridjevak Paulski. Roditelji bili mu ubogi, no marljivošću i trudom privregjivali su priličan žitak. Nemajući više godina poroda od srca, molitvom su pribjegavali k Bogu i k sv. Francisku Assiškomu, da dobiju sina, zavjetovavši se da će ga tako odgajati, da bude Bogu i svecima njegovim ugodan. Usliši Bog molitvu njihovu i oni primiše lijepa i zdrava sina, pa kako su držali, da ga imaju zahvaliti Bogu po odvjetovanju sv. Franciska Assiškoga, nadjenuše mu ime Francisko. No dijete malo ne oslijepi, a roditelji se i opet molitvom obratiše k sv. Francisku obećavajući, ako dijete ozdravi, da će barem godinu dana nositi redovničko odijelo sv. Franciska. Dijete ozdravi i bi odgojeno u strahu Božjem, imajući pred očima roditelje svoje kao živ primjer istinite bogoljubnosti. Milost Božja bila očevidno s roditeljima i sa čedom njihovim. Izmalena usadi se u srce njegovo ljubav k molitvi, djetinja poslušnost

i neobična snaga (jakost) uzdržavati se i od dopuštena uživanja.

Kad je bilo Francisku trinaest godina, roditelji sjetivši se zavjeta Bogu učinjena, predadoše sina franciskanima u gradu Santu Marku, kod kojih je godinu dana probavio ponizno služeći njima i Bogu. Premda nije bio zavjetom vezan, ipak je pravila redovnička potpuno opsluživao, pače preko toga počeo uzdržavati se od mesa i vina i nositi samo jednu haljinu od darovca. Ugledavao se na sveca, čije su mu ime na krštenju nadjenuli, te je premda mlad bio ogledalo svoj braći kloštarskoj, koja su držala, valja da je tako sv. Francisko Assiški živio u mladosti.

Tako progje godina i roditelji dogjoše po milinka svojega. Francisko zahvali ocima kloštarskim za sve dobro, pa kad su ga oni žaleći za njim nagovarali, da ostane u kloštru, izgovori se smjerno veleći, e nije volja Božja, da ondje ostane. Onda pogje s roditeljima na proštenje u Assisi i u Rim, a došavši kući, imajući tek petnaest godina, skloni se u samoću nedaleko od doma, kamo su mu roditelji hranu donosili. No kako su ga ljudi onuda prolazeći smetali u svetom razmišljanju, otigje dalje u samotinju k moru, gdje izdube sebi celicu za stanovanje. Ondje je spavao na tlima i hranio se travom i korijenjem, što bi sabrao u polju i šumi. Ovako je živio sâm četiri godine; po tom su se neki drugi odrekavši se svijeta s njime pridružili, da žive pustinjački kao i on. Ljudi okolni čuvši za pustinjake sagrade svakomu po jednu celicu. Kad se Francisku broj učenika sve više množio, poče s dopuštenjem biskupa Kosenčkoga graditi crkvu i kloštar, pri čem su ga ljudi odasvud

osobito pak nekakav bogat plemić iz Kosenze obilato potpomagali. Tom prilikom učini sv. Francisko po milosti Božjoj više čudesa; tako na primjer izliječi čovjeka od bolesti, za koju su mislili, da se ne može izliječiti, što se je poslije kad se radilo, da se Francisko proglasi svecem, zakletvom posvjedočilo.

Kad je bio kloštar dogragjen, uvede sv. Francisko u nj učenike svoje. Onda im propiše pravila za življenje. Temelj je tim pravilima ljubav k bližnjemu, pokora i poniznost. Ljubav neka združuje braću u kloštru, ljubav neka ih združuje sa svijem ljudima, da im pomognu k spasenju duševnomu. Poniznost pak ukrašavala je samoga sv. Franciska najvećma; ona je sve vrline njegove blagim svjetlom obasjavala. Misao o čovječjem ništavilu vazda mu je bila na umu, i pun duha Božjega na sebi je vidio tek pogreške i slabosti. Držeći sebe za najmanjega i najposljednjega megju ljudima, hotio je, da se i braća reda njegova zovu najmanji (minimi), najposljednji u domu Gospodnjem. Poglavari kloštarski zvali su se po onim pravilima popravljači i bili su dužni vazda imati na pameti, da su sluge drugima po riječi Gospodnjoj (Luk. 22, 26): „Koji je najveći megju vama, neka bude kao najmanji, i koji je starješina, neka bude kao sluga". Znamenita je uredba u pravilima sv. Franciska post. On ga je držao glavnom potpomoću doći do pregorijevanja (odricanja) pa tim do većega savršenstva. S toga je učenike svoje obavezao, da vazda onako oštro poste, kako su kršćani u staro doba postili uz korizmu: nikad da ne jedu mesa niti što od mesa, kao mlijeko, sir, jaja, i tako dalje, pa da će se vazda uzdržavati od ovakih jela, bili su vezani četvrtim za-

vjetom. Boljelo je sv. Franciska gledajući, kako često i lakoumno kršćani prestupaju zapovijed o postu; on je držao, da je to vrelo mnogim grijesima i glavna smetnja, da se tjelesne požude (želje) ukrote i duh da oblada tijelom. S toga htjede sa braćom svojom pohlepnomu svijetu dati primjer kršćanskoga posta; htjede ljude uvjeriti o potrebi, vrijednosti i blagoslovu posta, i tako mlitave podbosti, da vjernije drže zapovijed crkvenu o postu i izvršuju onu krepost, koju je sâm Hrist Gospodin na ovome svijetu izvršivao.

Red sv. Franciskom Paulskim osnovani, kaoti nova mladica iz stabla općenitoga reda franciskanskoga, brzo se razgrana po Italiji, kasnije po Francuskoj, Španjolskoj i Njemačkoj; braća toga reda zovu se minimi (najmanji) i paulani.

Ferdinando Prvi kralj Napuljski, čijoj je kući sv. Francisko različita zla naprijed kazao, ozlovoljen što svetac bez njegova dopuštenja gradi kloštre, posla kapetana sa šezdeset momaka, da sveca uhvate i dovedu u Napulj; no sav bitak i postupak sv. Franciska toliku je imao vlast na kapetana, da se nije usudio dirati u njega, nego povrativši se u kraljevske dvorove uze slobodno braniti djela Franciskova.

Gospodin obilato nadari vjernoga slugu svojega svrhunaravnim darovima proroštva i čudotvorstva. Tako je mnogo godina prije dogagjaja prorekao, da će Turci uzeti Carigrad. Kad se radilo o tom, da bude Francisko proglašen svecem, Lovrencije biskup Grenobleski pisa papi Leonu Desetomu, da mu je svetac mnogo stvari objavio, koje samo Bog i on znade. Sv. Francisku kao da se je priroda pokoravala: on je molitvom svojom

davao slijepima vid, nijemima govor, bolesnima zdravlje. Jednom dogje k njemu sestra njegova Brigita plačući i jaučući, da joj je sinak umro. Svetac se moli neko vrijeme za pokoj preminulih, onda dade mrtvo tijelo djeteće donijeti u celicu svoju, i stade opet moliti se Bogu. Kad po tom majka uljeze u celicu, nagje sinka opet živa. Uskrsnuti mladić, kojemu bješe ime Nikola de Alesso, poslije stupi u red najmanje braće i proslavi se krepošću i bogoljubljem. Kamo bi god došao sv. Francisko, svagdje bi ostavio tragova svoje ljubavi, svagdje bi s veseljem i slavljem dočekan. Ali uza sve one velike darove koje primi od Boga, i uza sve štovanje koje mu dava narod, on je sebe držao vazda najmanjim: što je čovjek bliže Boga, veći i uzvišeniji ukazuje mu se Bog, i manji i nevredniji je samomu sebi.

Čudesa koja je Bog tvorio preko sluge svojega sv. Franciska, razglasiše se daleko i široko. Papa Pavao Drugi htjede se o njima uvjeriti te posla godine 1469. jednoga komornika svojega k biskupu u Kosenzu, da dozna od njega, šta je i kako je. Biskup reče poslaniku, da sveca dobro poznaje, da je on čovjek izvrsnih vrlina, i svjetova ga, neka ide sâm k svecu, da ga vidi i upozna. Komornik pogje k sv. redovniku s kanonikom Karlom Pyrrhonom iz Kosenze, kojega je Francisko deset godina pregje iscijelio od bolesti. Kad su ova dvojica došla k Francisku, nagjoše ga gdje s radnicima radi kod gragjenja crkve; no čim smotri prihodnike, ostavi djelo i pogje im na susret. Kad mu je komornik hotio poljubiti ruke, ne da svetac veleći: „Pristoji se, da ja tebi poljubim ruke, koje su prinoseći za trideset godina sv. misu posvećene“. Komornik se začudi ovim riječima; budući da ga Francisko nije nikada prije vidio, nikad ga upoznao, domisli se komornik, da samo od Boga može znati broj njegovih svećeničkih godina. Onda mu komornik reče, da bi želio s njim u kloštru govoriti; Francisko ga odvede u celicu. Papinski poslanik, čovjek bistrouman, umje razgovor taki zametnuti o zadruzi Franciskovoj, te za nju reče, da je prijeko preoštra, prekori Franciska, što je započeo neke nove stvari i opomenu ga napokon, neka ne vara samoga sebe i neka se pazi od tajne oholosti. Sveti Francisko mirno sluša prigovore i ponizno ali ozbiljski i temeljito brani sebe i braću. Videći pak Francisko da se riječi njegove slabo primaju komornika, uzme u šaku živa ugljevlja da se i ne opeče, i kaže, da je Bog onima poslušan, koji ga služe prostim srcem. Ovo čudo, ove uzvišene riječi silno se prime komornika, sumnje njegove iščeznu, i pun štovanja k sv. Francisku vrati se u Rim, gdje papu o svemu obavijesti, što je vidio i čuo.

Godine 1482. pogje sv. Francisko u Francusku ka kralju Ludoviku Jedanaestomu, koji plašeći se smrti bližnje uzdao se je u svečev zagovor i pomoć. Isprva je bila prošnja kralja Francuskoga i samoga kralja Napuljskoga uzalud; Francisko nije hotio ići u Francusku. „Ne ću da kušam Boga — govoraše Francisko — i da prevalim put od četiri stotine sati a to za volju vladaru, koji od mene ište čudo iz niske, sasvim čovječje i svjetovne namjere“. No kralj Ludovik obrati se k papi Sikstu Četvrtomu, neka on privoli Franciska da ide u Francusku. Kad je sluga Božji od pape primio dva pisma, kojima mu se zapovijeda, da ide odmah u Francusku, posluhnu bez prigovora. Došavši k bo-

lesnomu kralju, umoljen neka od Boga isprosi dulje življenje kralju, iskreno i prostodušno odreče, da je i življenju kraljevu odsječen kraj i konac kao i življenju drugih ljudi; odluke su Božje nepromjenite, s toga je najbolje predati se volji Božjoj pa se pripraviti za svetu smrt. Ovakve opomene i molbe sv. Franciska nijesu bile uzalud; kralj se dozva i skrušeno umrije u naručju čovjeka Božjega. Ludovikov nasljednik kralj Karlo Osmi još je veće pouzdanje imao u sv. Franciska te mu sagradio dva kloštra. Kad je Karlo Osmi umro, Francisko zamoli njegova nasljednika Ludovika Dvanaestoga, da se može povratiti u Italiju. Ludovik pristade isprva, ali mu naskoro bi žao, i ne htje nikako, da Francisko otigje, jer je on za kuću njegovu i svu kraljevinu velik blagoslov; i tako ostade Francisko do smrti svoje u Francuskoj.

Imajući sv. Francisko devedeset i jednu godinu vijeka svojega, poduze ga groznica, i on se obradova smrti. Zatvori se u celicu ne hoteći više općiti s ljudima, da misli samo o vječnosti i da se pripravi za onaj dan, koji će ga ujediniti sa Spasiteljem. Na cvjetnu nedjelju ob'rva ga još jača groznica. Na veliki četvrtak skupi oko sebe još jedan put učenike i opet im preporuči, da ljube Boga, da se ljube megju sobom i da vjerno izvršuju pravila reda svoga. Tada se ispovjedi i primi sv. pričest bos i s užetom oko vrata, kako je u taj dan običaj u njegovoj zadruzi. Sjutradan dne 2. travnja 1508. angjeli popratiše dušu njegovu k Bogu.

* * *

Sveti je Francisko četvrtim zavjetom obavezao braću reda svojega, da onako oštro poste sav svoj vijek, kao što su starodrevni kršćani postili u vrijeme korizmeno (časni post). Kršćani pak u staro doba postili bi tako, da ne bi cijeli dan ništa jeli sve do sunčanoga zahoda, a tek onda bi se malo okrijepili jelom nemrsnim.

Sada je zapovijed crkvena o postu mnogo blaža zbog mlitavosti kršćanske. Sad je zapovjedni post uz korizmu svaki dan osim nedjelje, u kvaterne sedmice u srijedu, petak i u subotu, u dane uoči Duhova, Petrova, Velike Gospe, Svih Svetih i Božića, k tomu u došašće Gospodnje iliti advenat u srijedu i petak. U ove posne dane dopušta se sada jedan put na dan i to o pódne najesti se do pune sitosti, a u večer okrijepiti se samo malo, jelom dakako svagda nemrsnim. Osim toga zabranjuje se u sve petke i subote u godini i u sve nedjelje uz korizmu jesti što god mrsno, to jest meso od toplokrvnih životinja i gdješto takogjer jaja i mliječna jela naročito sir; samo ako Božić pada u petak, slobodno je u onaj petak meso jesti. Još se u našim biskupijama dopušta mrsiti uz korizmu svaki dan do cvjetnice osim srijede, petka i subote; ali se i u ove dane, kad se mrsi, smije samo jedan put najesti do sitosti i samo jedan put mrsiti. Jošte se dopušta mrsiti svake subote u godini, kad u subotu ne pada drukčije post. Tko je još povrh toga oprošten od pošćenja, uči nas katehisam.

Post je posvetio sâm Spasitelj naš Isukrst primjerom svojim postivši četrdeset dana i četrdeset noći prije nego je započeo djelo spasenja. Postio je i preteča Spasiteljev sv. Ivan Krstitelj; postili

su i apostoli, postili sveci. A namjera je postu krotiti tijelo i po tom i duh krijepiti te prikladnim činiti za moljenje i razmišljanje o stvarima vječnim.

No mnogi sadašnji kršćani govore, da im nije moguće postiti ili u petak ne mrsiti. Komu je zbilja nemoguće, on dakako i nije dužan postiti; jer nemogućih stvari nije nitko dužan činiti. Ali mnogi kažu, da ne mogu, premda bi lijepo mogli, samo kad bi pravo hotjeli, kao što su mogli nebrojeni drugi kršćani. Bojiš li se zar, da ćeš se od posta razboljeti? Onda toga straha nitko drugi ne utjeruje u te nego sotòna, glavni neprijatelj postu. Duh ti sveti baš protivno veli (Crkv. 37, 34): „Koji je uzdržljiv, produži život". Koji je uzdržljiv u jelu i pilu, koji umije obuzdati pohlepu na užitak, može se nadati dugu životu. To nas i život uči. Evo današnji svečar posteći mnogo doživje devedeset i jednu godinu. Još su veću starost doživjeli sveti Teodosije, Antonije, Romualdo i Simeon, o kojima smo već govorili i koji su mnogo postili. Nije doista post nego su posve druge stvari, što zdravlju čovječjemu škode i život skraćuju, to su naime prekoredno jelo i pilo, besposlica, srditost, dugo spavanje i ružni grijeh nečistoće. Pitaj liječnike, gledaj život, ne govorimo li pravo.

Ali ako, dragi kršćanine, hoćeš postom da postigneš onu namjeru, za koju ga Crkva zapovijeda, valja da se uzdržiš u posno vrijeme ne samo od jela i mesa nego i od drugih gdjekojih stvari, koje su drugda dopuštene. Na priliku možeš manje ići u društva, kloniti se nepotrebna govorenja i smijanja, paziti bolje na oči svoje, ne sloniti na prozoru, ranije ustajati, da uzimaš više vremena za molitvu i službu Božju, činiti radove, koje inače

drugi rade na mjesto tebe, i drugo koješta. Bez pregorijevanja, bez odricanja, bez trapljenja ne uljeze u kraljevstvo nebesko! „Kraljevstvo nebesko na silu se uzima", kaže Spasitelj. (Mat. 11, 12.)

Pomolimo se.

Bože, poniznima visino, koji si blaženoga Franciska ispovjednika uzvisio slavom svetaca svojih, udijeli, molimo, da njegovim zaslugama i nasljedovanjem plaće poniznima obećane srećno postignemo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

3. dan travnja.

Sveti Rihardo.

Rihardo rodi se godine 1197. u Engleškoj od roda ne niska ali prezadužena. Izmalena klonio se dječjih igara i zabava, i pokazivao se u svem vladanju blag i ponizan. Kad su mu roditelji umrli, brat mu stariji, dugim tamnovanjem satrt na duhu i na tijelu, uze gazdovati, ali ubog i nevješt ni u čem ne napredova. Da Rihardo bratu pomogne, bi mu sluga, ter ori, kopaj i svako djelo u kući i u polju radi; zato ga brat tako zamilova, da mu je svu baštinu svoju pismeno predao. Onda prijatelji Rihardovi gledahu, da ga čestito ožene; i zbilja mu isprosiše djevojku uglednu i imućnu. Ali tada bude bratu Rihardovu žao, što mu je predao i svoju baštinu, jedno iz zavisti a drugo što se je bojao, da bi brat uza ženu za nj manje mario. Čim je to zapazio Rihardo, reče bratu: „Dragi brate, neka ti se s toga ne smućuje srce; koliko si ti meni bio udvoran, toliko ću i ja tebi biti. Evo vraćam ti zemlju i pismo, a i dje-

vojku, ako se svidi tebi i njezinim prijateljima, jer joj nijesam nikad poljubio lica". I odmah ostavi zavičaj i djevojku i sve prijatelje, i pogje u veliku školu najprije u Oxford a onda u Pariz. U jednom i drugom gradu tako je pohlepno učio, da je malo mario za jelo i odijelo. Jer kako bi poslije pripovijedao, on je još s dvojicom gjaka nastavao u jednoj sobi, i sva trojica imala su samo jednu kabanicu i spavala na podu. Kad bi dakle jedan od njih u kabanici otišao u školu, druga dvojica ostala bi kod kuće; i tako bi se izmjenjivali. Hrana im je bila najviše moča: uzeli bi hljeba te ga umakali u malo vina. Od siromaštva nijesu mogli mesa ili ribe jesti do u nedjelju ili praznik; sa svim tim kazivao bi, da onako vesela i ugodna života nije nikad u svom vijeku provodio.

Kad je Rihardo u visokoj školi Pariškoj bio iskušan vrijednim za učitelja, vrati se u domovinu i postade učitelj u Oxfordu, nastojeći ono, što je prije sâm skupio, drugima da obilato preda. Ali se Rihardova žegja za znanjem jošte ne ugasi; u Oxfordu i Parizu bješe se učio filosofiji (mudroznanstvu), sada kad je bio već učitelj, ode u Italiju, u slavnu Bolognu, da uči Rimsko i crkveno pravo. Sedam godina bavio se o ovim naucima i toliko napredovao, da bi bolesna učitelja zamjenjivao u školi, i učitelju bio tako u volji, da mu je kćer svoju nudio za ženu, ako li hoće da ostane u Italiji. Ali Rihardo voli povratiti se u Oxford, gdje postane kancelar visoke škole a po tom kancelar nadbiskupa Kanterburyjskoga sv. Edmunda. Kad je sv. Edmundo umro u Francuskoj, Rihardo otigje u grad Orleans, da kod dominikana sluša nauke bogoslovske. Primivši sveti red svećenički vrati se

u domovinu i uzme upravu malene župe i preda se svom pomnjom novomu zvanju: moli se Bogu i žrtvuje za vjerne na oltaru, dijeli im duhovnu hranu, hljeb životni pri stolu Gospodnjem, trudi se usaditi im u srce nebeski nauk sv. evangjelja, krijepi ih ljubaznom opomenom na putu kršćanskoga življenja, sjetne i nevoljne podiže k veseloj nadi, u svakoj tegobi pomaže im besjedom i djelom. Štovan i ljubljen od svijeh ništa drugo ne želi, nego da dane vijeka svojega završi megju njima kao otac megju djecom svojom.

No promisao Božji izvede sv. Riharda iz skrovišta na vidik, metne ga na svijećnjak, neka svijetli svjema, koji su u domu Gospodnjem. Novi nadbiskup pozove ga opet za kancelara. U to vrijeme umre biskup u Chichesteru, a na mjesto njegovo bude izabran čovjek povoljan kralju Henriku Trećemu ali nevrijedan svetoga reda biskupskoga, zato taj izbor biskupi odbace i jednodušno proglase biskupom Chichesterskim Riharda. Kralj Henrik s toga dogagjaja veoma ljutit zatvori pred Rihardom biskupske dvorove u Chichesteru i otme mu sva biskupska dobra. Rihardo ode glavom u Rim, gdje ga papa potvrdi i sâm posveti za biskupa. Povrativši se u Englešku uzme upravljati biskupijom, no mora dvije godine prebivati pod tugjim krovom i jesti kod tugjega stola; onda mu istom kralj preda dobra biskupska. Kako je sv. Rihardo u one dvije godine, kad nije imao ničesa, svom trudbom izvršivao velike dužnosti biskupske, sada ih je još radije opremao, jer je mogao više milostinje dijeliti i druga djela milosrdnosti činiti. Odijevao se sasvim prosto, bio stalan i strpljiv u nesreći, ljubazan podložnicima, revnostan u molitvi,

dobar svjema i neprijateljima, no i tvrd opakim prestupnicima Božjih i crkvenih zapovijedi, naročito raskalašnim svećenicima. Jednoga svećenika od visoka roda izbaci iz službe, što je oteo Bogu posvećenu djevicu; sâm kralj i nadbiskup i mnogi velikaši mole sv. Riharda, da oprosti lakoumnomu prestupniku, ali im odgovara, dok je on živ, u biskupiji Chichesterskoj svećenik, koji je počinio onoliku sablazan, ne će dobiti službe. Vazda je čitao i razmišljao iz duhovnih knjiga, i onda kad je bio na putu, i nikad nije jeo mesa. Jedan put bila velika skupoća u biskupiji sv. Riharda, i javili mu, da su mu već sve žitnice ispražnjene i sav novac potrošen; onda zapovjedi, da se prodadu konji i sve dragocjene stvari njegove a dobivenim novcem da se kupi žita za siromahe. Za sebe je trebovao malo. Kad nije više ništa imao za dijeljenje, dao bi ubogima srebrninu svoju, neka je založe, dok bi je mogao iskupiti. Svatko se čudio, odakle sv. biskup uza svu rasipnu podatljivost ipak uvijek smaže pomoć bijednima i ništima. Za stare i nemoćne svećenike sagradi kuću opskrbionicu. Neumoran pak bijaše u propovijedanju riječi Božje i u naučavanju kršćanskoga nauka. Kako je bio propovjednik na glasu, pozva ga Rimski papa, neka u Engleškoj propovijeda za pomoć Svetoj Zemlji križarski rat. Propovijedajući dogje u Dover, gdje posveti crkvu na čast sv. Edmundu i groblje. Tu se razboli i odmah stane pripravljati se za smrt Pouzdanim prijateljima proreče čas, kad će umrijeti. Kad se taj čas približavao, uzme raspelo u ruke, ogrli ga, izljubi sv. rane na njemu i reče: „Hvala ti, Gospodine Isukrste, za sva dobra, koja si mi učinio, za muku i sramotu, koju si za me podnio. I ti znaš,

Gospodine, da sam ja pripravan, ako je tebi po volji, sve muke i sramote i smrt za tebe podnijeti; i kako znaš, da je to istina, smiluj se na me, jer tebi preporučujem dušu svoju. Marija, Majko milosrdnosti, od neprijatelja nas brani i na čas smrti sahrani“. Ovako govoreći sv. Rihardo u nazočnosti svèćenîkâ i naroda preda dušu Stvoritelju dne 3. travnja 1253.

* * *

Sveti je Rihardo obišao mnogo škola, da što više nauči; pa što je ovako skupio znanja, potle je kao učitelj, kao župnik i kao biskup marljivo predavao drugima.

Od tebe, dragi čitaoče, ne ište se, da obilaziš velike škole, ondje sabiraš blago svakojakoga znanja i tada drugima dijeliš. Ali se od tebe kao od razložna stvorenja može tražiti, da riječ Božju, koju su najčestitiji ljudi svakoga doba gledali sačuvati i raširiti, ne prezreš kao kamečak, o koji lupiš nogom na putu, nego da je drage volje čuješ i prihvatiš. Jesi li ti ikada vidio, da lastavičić prezre hranu, što mu donese stara lastavica? I jesi li već vidio, da se siromah krati primiti dar, koji mu se nudi od draga srca? A ipak se nagje stotina i stotina ljudi, koji nijesu voljni primiti hrane i milostinje, što im Crkva nudi za njihove uboge, jadne, gole i smrzle duše. Doista nije mnogo, kad se od tebe traži, da onako voljno prihvatiš ponugjenu riječ Božju i nauku kršćansku, kako ju je pomnjivo učio i druge naučavao sv. Rihardo. U svaku ti nedjelju Crkva preko duhovnika navješćuje riječ Božju; u svaku nedjelju a možebiti često i u djelatnik u večer imaš vremena, da čitaš knjigu, koja te poučava u kršćanskom nauku. Mnogo če-

ljade u gradu u nedjelju šiva ili veze, jer mu je dugočasno; a uz to mu je glava prazna i prepletena tek paučinom svakojakih grešnih i ludih misli. A opet gdjekoje čeljade na selu ide u polje ili sjedi u krčmi, da mu progje dan; a da ono čeljade u gradu ili ovo na selu pitaš: zašto si na svijetu? ne bi ti znalo odgovoriti.

Iz života sv. Riharda nauči se tomu, da u napredak pomnjivo proučavaš nauk kršćanski. Vjeruj, tko god ti bio, ipak ne znaš jošte koješta iz vjere i nauka kršćanskoga, pa ako i znaš naustice, nijesi još mnogočemu pravoga dubokoga smisla shvatio. Idi marljivo k nauku kršćanskomu, nabavi dobrih knjiga, čitaj ih, razmišljaj i razgovaraj o svemu s ozbiljnima i dobro poučenim kršćanima. Budi u tom revnostan (marljiv) a za dobro svoje, jer ti je nauk kršćanski tako potreban za život kršćanski, kao što je nejačetu potrebno materinje mlijeko za život tjelesni.

Pomolimo se.

Usliši, molimo Gospodine, prošnje naše, koje donosimo o svetkovini blaženoga Riharda ispovjednika tvojega i biskupa, i koji ti je vrijedan bio dostojno služiti, njegovim odvjetnim zaslugama od svijeh nas odriješi grijeha. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

4. dan travnja.

Sveti Isidor Sevillski.

Već smo u žiću sv. Leandra (vidi 27. dan mjeseca veljače) napomenuli današnjega svetitelja: veoma ugledni, imućni i bogobojazni ženidbeni druzi Severijan i Teodora življeše u šestom stoljeću po rogjenju Hristovu u Karta-

geni gradu Španjolskom i srećni imaše djecu: sv. Leandra biskupa u Sevilli, sv. Fulgencija biskupa u Eciji, sv. djevicu Florentinu i sv. Isidora, današnjega svečara, po smrti Leandrovoj biskupa u Sevilli.

Pripovijeda se, dok je bio Isidor još maleno dijete, da ga je dojilja ostavila u vrtu u travi. Dogje po tom otac njegov onamo i spazi roj pčela gdje oblijeću i zuje. On pristupi a to vidi, da su pčele sjele djetetu na lice i pače da na njegova usta ulaze i izlaze kao na ulište u košnice. Otac pograbi dijete i metne ga sebi na ruke, a pčele odlete u vis. To bi imalo zlamenovati, da će ovo dijete kao pčela kupiti med božanstvene mudrosti iz duhovnih knjiga i da će opet iz njegovih usta nebrojeni drugi ljudi dobivati slatku hranu nebeskoga nauka.

Isidoru umriješe rano roditelji, pa ga brat njegov sv. Leandar biskup u Sevilli uze odgajati. Brat nagoni dječaka ka knjizi, ali se njemu knjiga nekako suhoparna čini, pa bojeći se kazni pobjegne iz Seville. Dogje do zdenca (bunara), i tu vidi tvrd kamen na više mjesta izduben i oplatu oko zdenca kao ižlijebljenu od užeta, kojim se vadila voda. Dogje žena na vodu, pa je Isidor pita, tko je i k čemu onako kamen izdubao i oplatu ižlijebio? Žena mu reče, da je oplatu onako ižlijebilo uže, koje se po njoj svejednako osmiče vadeći vodu, a kamen da su izduble kapi, koje često na nj padaju. Sada razmisli dječak: kad se i pretvrdi kamen čestim kapanjem meke vode izdube, i kad se drvo čestim vučenjem užeta ižlijebi; koliko više mogu ja čovjek, po milosti Božjoj, učeći se svaki dan od malena početka doći do velika znanja! Ovim raz-

mišljanjem osokoljen nastavi čvrstom voljom i neumornom trudbom nauke svoje.

Što su mu učitelji i knjige pružali znanja, sve je to Isidor kao gladan prihvatio i vjerno u pameti zadržao, da bude jednoć iz duhovne žitnice svoje mogao dijeliti hranu kršćanskomu narodu. I izagje Isidor marljivošću svojom velik učenjak, tako da je i jezike Latinski, Grčki i Hebrejski (Židovski) dobro znao, i vješt bio u mudroznanstvu, pravoslovlju, govorništvu i svijem naukama, koje su se mogle znati u tadašnje doba. Pače može se reći, da je Isidor znanjem pretekao sve ljude doba svojega. A koliko je napredovao znanjem, toliko je i vrsnoćom i bogoljubljem. Glavni pak učitelj u znanosti i pobožnosti bio mu je brat sv. Leandar, koji ga je upoznao i s prijateljem svojim, sa svetim papom Gregorijem Velikim.

Sv. Isidor još mladićem tako je srčano javno uzbijao krivu vjeru arijansku, da ga krivovjernici umalo nijesu ubili. Kad mu brat sv. Leandar oko godine 600. umro, bude on suprot svojoj volji no brigom kralja Rekareda a na radost svećenstva i naroda i s privoljom pape Gregorija uzvišen na biskupsku stolicu. Papa posla mu nadbiskupski plašt. Biskupom radio je mnogo za čistoću vjere i života kršćanskoga. Prije svega brinuo se za svećenički stalež; izbliza i izdaleka pozva k sebi svećenike, da ih još bolje pouči u duhovnim znanostima. Ali su svećenici dolazili i nezvani, ne samo da ga slušaju nego da ga i vide kao draga oca. Zato je izvan grada Seville sagradio prekrasan monastir, u kojem su on sâm i drugi odabrani učenjaci naučavali svećenike i one, koji su se pripravljali za stalež svećenički. Jer je držao, da je glavno

vrelo svemu zlu i krivoj vjeri opako vladanje svećenika i redovnika i neznanje njihovo u Svetom Pismu. Iz njegove škole izigjoše megju drugima sv. Ildefonso biskup Toledski i sv. Braulion biskup Saragoški. I druge monastire sagradi sv. Isidor i skrbi se, da se u njima vodi život doista duhovni za sazigjivanje puka kršćanskoga. Pisac žića Isidorova kaže: „Kao što orao poziva orliće, tako je on duhovnike pobožnim opomenama sokolio na nebeske želje“.

Nego sv. Isidoru nije bilo dosta kraljevstv Božje širiti u svojoj biskupiji; i u drugim krajevima i zemljama nastojao je raditi za kraljevstvo Božje velikim znanjem i velikim štovanjem, koje je svagdje imao. Kamo nije mogao sâm dospjeti gledao je dobro tvoriti preko pisama i poslanika, i napisao je mnogo knjiga za pouku, koje se još dandanas mnogo cijene.

Za vremena sv. Isidora bilo je u Španjolskoj držano mnogo crkvenih skupština, kojima je on bio duša. U takvim skupštinama biskupskim bio je ponajviše on predsjednik, i jamačno su poglavito po njegovoj mudrosti i revnosti dokončane vrsne odredbe za dobro crkvenoga duha i života. U jednoj takvoj skupštini javno se sv. Isidor prepirao pred svjedocima sa Gregorijem biskupom krivovjerničkim i tako je krepko potiskao njegove krive nauke, da se je krivovjernik priznao nadvladan, pa kako je nazočan bio jedan slijepac, kojega je onamo doveo glas o svetosti Isidorovoj, to nadvladani Gregorije uzme rukavicu iz ruke Isidorove i njom dotaknuvši se očiju slijepčevih na glas reče: „Gospodin Isukrst, koji je preko blaženoga Isidora rasvijetlio oči mojega srca, po njegovim svetim zaslugama neka se

dostoji rasvijetliti oči tijela tvojega za potvrdu vjere". Na ove riječi provri slijepcu krvca s vegja te progleda, a svi nazočni udare u hvalu Bogu i svecu njegovu. Kad je sv. biskup jedva jedvice utišio viku, uze naučavati, kako je Isukrst pravi Bog i pravi čovjek, u jednoj osobi imajući dvije naravi, božansku i čovječansku.

Prije smrti sveti je Isidor šest mjeseci svaki dan od jutra do večera dijelio milostinju ubogima. Kad se bolest pogoršala i oslabljen želudac nije mu mogao više podnositi jela, dozva dva područna biskupa i dade se odnijeti u crkvu; na to se sleže silan svijet onamo, siromasi, narod, duhovnici, i nasta toliki krič i plač, da su i najtvrdokornijima navalile suze na oči. U crkvi moradoše biskupi na Isidora navući pokorničko odijelo i na glavu mu posuti pepela, tada raskriljenih ruku pomoli se na glas Bogu za oproštenje grijeha svojih. Onda primi òd biskûpâ presveto tijelo i krv Gospodnju, duboko uzdišući pri tom, jer se je nedostojnim držao. Zatim prosi sve nazočne za oproštenje, ako je koga prezrio ili u ljutosti uvrijedio; ujedno izjavi, da i on opravšta svjema i otpušta dugove onima, kojima je što uzajmio; i sve što god mu je ostalo imutka, podijeli siromasima. Još opomenu sve, da se ljube, i sa svjema se oprosti poljupcem svetim. Po tom ga odnesoše u celicu njegovu, gdje je četvrti dan, dne 4. travnja godine 636. svetu dušu predao Gospodinu.

Sveti se Isidor u Crkvi katoličkoj štuje kao crkveni otac i učitelj.

* * *

Onu priču o pčelama u početku žitka Isidorova pripovjedismo samo zato, da iz nje izvedemo prikladan nauk; jer se na pčelu može ugledati u koječem svaki čovjek imenito pak kršćanin.

Iz glave čovječje misli neprestance izlijeću; misli u kršćanina bogoljupca jesu kao pčele: one izlijeću za Bogom, za Hristom, za svecima njegovim, sišu ondje pobožnim razmišljanjem med, i nose ga natrag unutar, i grade od njega pobožne osjećaje i odluke; a misli u čovjeka svjetoljupca jesu kao ose, one izlijećući natrag ništa ne donose. — Pčele se klone svakoga smrada, i ako se i namjere na otrovno bilje, otrov ostavljaju a uzimlju samo med. Tako odvraća i bogoljubac oči, uši i sva osjetila od svega, što je nečisto i što bi mu moglo okaljati dušu; a kad se ne može ukloniti svemu ter je prinugjen vidjeti i čuti što grešno, tim se ne će dati omrljati ili otrovati, nego će iz toga dobro crpsti: u duši će mu se duriti grijeh, obnovit će odluku kloniti se zla, pomolit će se Bogu za grešnika, opomenut će ga i ukoriti, i revnosno će nastojati, da utamani onaj grijeh. — Pčela ne traži meda i voska najviše zato, da ga uživa, nego da ga spremi; osa pak potroši sve slatko što nagje, i ništa ne donese u gnijezdo na ostavu. Kao osa radi i svjetoljubac: što god ovaj svijet nudi, sve hoće da uživa, a i ne misli, da spremi što god za vječnost; nasuprot bogoljubac po mjeri uživa dopuštene stvari ovoga svijeta, ali mu užitak nije glavna stvar, nego što mu život nugja, nastoji tako uživati, da odatle skupi blago za vječnost. — Pčela ne traži i ne radi samo za sebe nego u skupu i za skup. I kršćanin ima na umu, da pripada velikomu skupu, Crkvi katoličkoj, domovini, općini, porodici;

s toga se pri svemu svome radu ne obzire samo na svoju korist nego i na opće dobro.

Razmotri de sada, dragi čitaoče, jesi li ti kršćanska pčela ili nekršćanska osa; pa ako si nekršćanska osa, gledaj, da se što prije prometneš kršćanskom pčelom.

Pomolimo se.

Bože, koji si puku svojemu za službenika vječnoga spasenja udijelio blaženoga Isidora, podaj, molimo: koga smo imali učiteljem životu na zemlji, da budemo vrijedni njega imati zagovornikom na nebesima. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

5. dan travnja.

Sveti Vincencije Ferrer.

Sv. Vincencije pripada megju onakove izvanredne ljude, kakove Bog podiže u doba žalosno i pogibljivo po svetu Crkvu svoju. A u vrijeme, u koje je živio sv. Vincencije, rastrzao je nešivenu haljinu Hristovu, Crkvu katoličku, žalostan razdor, i pogibao joj prijetila od novih krivih nauka Wiklefovih i Husovih.

Vincencije prezimenom Ferrer bješe sin roditelja imućnih, bogobojaznih i veoma podatljivih, jer bi svake godine učinivši račun o dohotku i trošku suvišak podijelili ubogima. Vincencije rogjen godine 1357. u Španjolskoj u gradu Valenciji izmalena pokazivaše blagu i ozbiljsku ćud i oštar i na svaki nauk prikladan um. Kad mu je bilo osamnaest godina, s dopuštenjem roditeljskim stupi u duhovni red dominikanski, u kojem je za ugled sebi odabrao sv. Dominika, trudeći se iz svih sila

povoditi se za njime. Zato je pomnjivo proučavao Sveto Pismo i svete oce. Mladoga umnoga redovnika poslaše starješine u velike škole u Barcellonu, zatim u Leridu, gdje je iz ruku papinskoga poslanika Petra de Luna primio doktorski (učiteljski) klobuk. Povrativši se u Valenciju razlagao je Sv. Pismo i opremao službu propovjedničku. Naskoro izagje Vincencije najglasovitijim propovjednikom svojega vremena. Propovijedi njegove imale su osobitu, živu i životvornu silu, koja sukljajući iz vruća srca i druga je srca ražarivala; one nijesu bile toliko brižno gojeni plod nauka i mučno djelo marljivosti i umijeća, koliko više prirodni izljev ognjevite, duhom Božjim razgrijane duše. U to vrijeme snagje sv. Vincencija teško kušanje. Lijepi, mladi i slavljeni propovjednik užeže u srcu mlade i raskošne ženske glave plamen, koji nije bio s neba; ona pogibaše za njim, te ne mogavši se drukčije doželjeti grešne želje pričini se bolesnom i dozva njega, tobože da mu se ispovjedi. Kad je došao Vincencije, očitova mu ženska žarku ljubav svoju; on sav prestravljen stade joj ozbiljski govoriti, kolika je grehota želja i postupak njezin, i rekavši joj napokon, da je tijelo i dušu svoju od mladosti posvetio Isusu Hristu, naglo otigje. Prevarenoj ženi prometnu se ljubav mržnjom, pa kao što je nekad žena Putifarova svaljivala krivnju na nevinoga Josipa, tako je i ova sada na sv. Vincencija. On je šuteći i trpeći nosio trnovu krunu potvoranja, dok nije sáma nesrećnica dozvavši se pameti javno porekla potvoru.

Napomenuti već poslanik papinski stožernik (kardinal) Petar de Luna idući ka kralju Francuskomu bješe sa sobom poveo Vincencija, da mu

govorničkim darom svojim uzveliča poslanstvo; no pusti svjetovni, razmaženi i tašti život u kraljevskom dvoru naskoro se Vincenciju tako ogadi, da se je požurio natrag u tišinu monastirsku, gdje se svom dušom i svim srcem posveti službi propovjedničkoj. Megjutim stožernici u Avignonu (u Francuskoj) stanujući izabraše papom istoga Petra de Luna, koji kao papa nadjenu sebi ime Benedikto Trinaesti; a u Rimu bješe već izabran papa Bonifacije Deveti. Tako nastade u Crkvi katoličkoj žalostan raskol. Petar de Luna, sada papa Benedikto Trinaesti, pozva u svoje dvore Vincencija Ferrera, da mu bude ispovjednik i dvorski magistar. Vincencije svjetova papu Benedikta, neka radije u najvećem siromaštvu provodi život, nego da zaradi zemaljske časti gradi razdor megju kršćanskim narodima. No uzalud mu bijaše savjet. Dok je o žalosnom stanju Crkve mnogo razmišljao i radio, da se ukine, razboli se teško i ukazaše mu se blaženi oci Dominik i Francisko pozivajući ga, da izigje iz dvorova Benediktovih i ide narodima evangjelje navješćivati. Kad je Vincencije ozdravio, uzalud mu Benedikto Trinaesti ponudi biskupsku i stožerničku čast, on je ne htje primiti, nego s dopuštenjem papinim pogje propovijedati evangjelje Božje primivši kao osobiti poslanik stolice apostolske veliku vlast svezivanja i razdrešivanja.

Od onda pa sve do smrti svoje Vincencije je neprestance putovao po svijetu kao apostolski misionar (poslanik) ter propovijedajući prošao Španjolsku, Francusku, sjevernu Talijansku, zapadnu Švajcarsku, Englešku, Irsku i Škotsku, i opet Francusku. Na Vincencija je sišao duh s ognjenim jezicima, kako od vremena apostolskih možebiti ni

na kojega drugoga propovjednika. Govor mu je bio silan, zanosit, pun raznih slika, živ, a glas za čudo promjenljiv: dubok, kad bi ozbiljski besjedio, oštar, kad bi korio, mekan, kad bi tješio, ljubak, kad bi prosio, zvonak, kad bi radost iskazivao. Kad bi propovijedao o gorkoj muci i smrti Spasiteljevoj ili o strahotama sudnoga dana i grozama vječnoga prokletstva, često bi svi slušači stali tako strašno vikati, jaukati i plakati, da je morao prekinuti govor. Besjede njegove nijesu bile izmišljene i ispredene čovječjim umom, nego su bile riječi Božje, koje su mu izvirale iz bogoljubnoga srca i mednih usta, bez nakita i gizde, u životvornoj sili i punini.

Vincencije bio čudo u svoje vrijeme: iz svih gradova, kamo bi pošao propovijedati, išli bi mu pjevajući na susret vladaoci, velikaši, biskupi, svećenici i nebrojen narod; pače i sâm papa Martin Peti i kralji Španjolski i Francuski pošli bi mu na susret, kad bi dolazio u gradove, u kojima su prebivali; a sâm sv. Vincencije takvom bi zgodom jahao na kukavnu magarcu, očiju k nebu uzdignutih ili na tle oborenih. Kako je sve grnulo k bogodušnomu propovjedniku, to ga je svakamo pratila bezbrojna svjetina, kadšto i do osamdeset tisuća ljudi, megju njima i mnogo pokornika, koji su se javno kandžijom šibali. A brinuo se sv. Vincencije za sve potrebe slušača svojih. Vodio sa sobom svećenike, koji će ispovijedati i mise služiti, pjevače i orgulje za veću svečanost službe Božje, bilježnike i pisare, koji će pisati isprave potrebne kod mirenja, i ljude poštene, koji će se skrbiti svjetini za stan i hranu.

Izvanredan je bio plod Vincencijeva propovijedanja. Ljudi su mislili, da slušaju angjela a ne

čovjeka. Istom bi otvorio usta, a već sve udari u plač. Najokoreliji i najveći grešnici uzdrmani silom besjede njegove srušili bi se od straha ili bi glasno i javno ispovijedali grehote svoje. Koji su bili uvrijegjeni ili su pomišljali na osvetu, vikali bi na glas, da opraštaju. Mnogo tisuća najgorih ljudi svake vrste kao kurvara, svodnica, preljubočinaca, lihvara, ubojica obrati se. Samo u Španjolskoj privede sv. Vincencije k vjeri kršćanskoj dvadeset i pet tisuća Židova i osam tisuća Saracena (muhamedovaca). Mnogo se monastira, crkava, bolnica, mostova pogradilo na njegovu riječ. U sve staleže, kako bi svjema bez obzira očatio čitulu grijeha, prodrije bolji duh. I sáme djece nije zaboravio, nego ih poučavao u nauku kršćanskom.

No vas koliki izvanredni plod rada Vincencijeva nema se pripisati samo propovijedanju njegovu, nego s jedne ruke i čudotvornoj sili, koju mu je Bog obilato udijelio, a s druge ruke svetosti življenja njegova. Tim je sv. Vincencije nalik na apostole, pa kao apostoli imao je i on dar jèzîkâ, jer premda je vazda propovijedao svojim materinskim jezikom, narječjem, kakovo se je govorilo u njegovom rogjenom gradu Valenciji, ipak su ga razumjeli svi oni različni narodi, kod kojih je navješćivao riječ Božju, kao što svjedoči njegov učeni životopisac biskup Ranzano i drugi suvremenici.

I izvanjsko življenje sv. Vincencija bilo je apostolsko: pet sati bi spavao na slami ili na rožgju, ostalo vrijeme noći molio bi se Bogu ili čitao Sveto Pismo; u jutru rano pjevao bi sv. misu, po tom dva ili tri puta propovijedao; onda bi puštao k sebi narod, da mu ljubi ruke, jer ga od toga nije mogao odbiti; zatim bi mu doveli bolesnike i nevoljnike, koje bi prekrižio i izmolio nad njima ovu molitvicu: „Na bolesnike metat će ruke, i ozdravljat će: Isus, sin Marijin, svijetu spasitelj i gospodar, koji te je doveo k vjeri katoličkoj, uzdržao te u njoj i blažena učinio i od ove bolesti udostojio te izbaviti, amen;“ poslije toga išao bi jesti — obrok bio mu je vazda samo od jednoga jela — i napokon u ispovijedaonicu, gdje je proveo ostalo vrijeme dana, da djelo na propovijedaonici započeto dovrši. A molili su ga ne samo pokornici u ispovijedaonici za savjet, nego su ga i stožernici i biskupi i velikaši pitali za mnijenje u vrlo znamenitim stvarima; staleži Aragonski izabrali ga u odbor, koji će odlučiti, kojega ide kraljevstvo od trojice, što su se otimali oko krune kraljevske; i oci crkvene skupštine u Konstancu željno su ga no uzalud očekivali, da se posluže mudrošću njegovom.

Oslabilo mu bješe tijelo od prevelika napora, no duh mu ostao do posljetka snažan, pa kad se nije mogao više sâm popeti na propovijedaonicu, dao bi se gorė odnijeti, i govorio bi s pregjašnjim mladenačkim žarom. Tako ga kod apostolskoga rada zateče blažena smrt godine 1419. u Vannesu u Francuskoj.

* * *

Sv. Vincencije obratio je mnogo i mnogo tisuća grešnika i nevjernika na stazu vjere i zakona kršćanskoga, a k tomu je osim milosti i sile Božje najviše pomoglo, što su se s riječima njegovim podudarala (slagala) djela njegova; jer i najbolji propovjednik slabo će što opraviti, ako se za njega znade, da jedno govori a drugo radi. I ti, dragi čitaoče, imaš možebiti koga god u kući ili su-

sjedstvu, koga si rad obratiti na pravi put; ukućanin ili susjed ružno kune, ili se opija, ili nezakonito živi sa ženskom glavom, ili s ubogih sadire kožu, i tako dalje; kao dobar kršćanin ne možeš dakako ravnodušno gledati gdje ti bližnji prezire Boga i hiti u vječnu propast. Ti grešnika često i lijepo opominješ, no uzalud, on svejednako ostaje u grijehu. Šta je tomu uzrok? Upravo to, što ga često riječima opominješ i mnogo mu govoriš. Samim riječima ne ćeš lje nikoga obratiti; više će koristiti vladanje tvoje. Budi strpljiv s grešnikom, ne dodijavaj mu čestim opomenama i ukorima, pazi, gdje bi mu mogao učiniti kakovu ljubav, ne mrči na njega, nego budi s njim ljubazan i gledaj, da mu pridobiješ srce. Što umiljatije budeš s njim postupao, to silnijom propovijedi bit će mu postupak tvoj. Pa ako k tomu kad i kad u zgodan čas primetneš opomenu ili prošnju s malo riječi, dat će Bog te će mu tvrda kora oko crne i mrzle duše pomalo mekšati i buditi se u njoj vjera i ljubav k Bogu. Ali da ona tvrda kora stane mekšati, k tomu se hoće i vlage nebeske milosti, a ta se dobiva molitvom. Zato ako hoćeš koga da obratiš na stazu života, a ti se za nj Bogu moli, kao što se je bez sumnje i sv. Vincencije molio za sve grešnike, koje je obratio.

Pomolimo se.

Bože, koji si se dostojao Crkvu svoju prosvijetliti zaslugama i propovijedanjem blaženoga Vincencija ispovjednika svojega, dopusti nama slugama svojim, da budemo i njegovim primjerima poučeni i njegovim odvjetovanjem da se izbavimo od svih tegoba. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

6. dan travnja.

Sveti Celestin Prvi.

Po smrti pape Rimskoga sv. Bonifacija Prvoga godine 422. poslije rogjenja Hristova bi jednoglasno na mjesto njegovo izabran gjakon Rimske crkve Celestin rodom Rimljanin, čovjek mnoge vještine i naučnosti, razboritosti i čvrste volje, kakova su upravo iskale tadašnje smutnje i razdori u crkvi Hristovoj.

Čim se u Africi doznalo, da je Celestin postao papa (ovoga imena Prvi), odmah mu pisa odanle sveti Augustin čestitajući mu, što ga je Gospodin na onu stolicu postavio bez svakoga razdora u puku, i moleći ga, da ne uzme u obranu biskupa Fussalskoga Antonija, kojega je jedna crkvena skupština osudila zbog nepravedna postupka s podložnicima. Bješe naime sv. Augustin stanovnike kostela Fussale obratio od krivovjerstva k vjeri katoličkoj, i isposlovao, da im je dan za biskupa Antonije, koji je odgojen u monastiru sa sv. Augustinom, ali se ovaj prevario nadajući se, da će on biti valjan duhovni pastir. Sv. Celestin razabravši, da je Antonije zbilja kriv, prista uza sv. Augustina.

Kao vrhovni pastir stada Hristova pisa sv. Celestin biskupima u Iliriji i potvrdi nadbiskupa Solunskoga za svojega namjesnika u onim pokrajinama; pisa takogjer biskupima u pokrajinama Viennskoj i Narbonnskoj (u sadašnjoj Francuskoj), opominjući ih, da ukinu neke zle upotrebe. „Moja pastirska briga — reče u poslanici — nije nikakvim mjestom omegjena; ona se razprostranjava na sve krajeve, u kojima se klanjaju Isusu Hristu.“

U to vrijeme poče patrijarah Carigradski Nestorije naučavati krivi nauk, da blaženu Djevicu Mariju ne valja zvati Bogorodicom iliti materom Božjom nego samo Hristorodicom iliti materom Hristovom, jer je Marija rodila Hrista čovjeka, koji je u sebe primio drugu božansku osobu, pa zato da su u Hrista dvije osobe, božanska i čovječanska; dok prava vjera nasuprot uči, da su u Hrista Isusa dvije naravi, božanska i čovječanska, a jedna samo osoba, božanska, i zato se s razlogom Marija zove Bogorodica. Sv. Celestin doznavši za krivi nauk Nestorijev, sazva u Rimu crkvenu skupštinu, koja pisma Nestorijeva ispita i nauk njegov osudi. Osim toga sv. Celestin odluči, ako Nestorije za deset dana krivi nauk svoj ne poreče, da se zbaci s patrijarške stolice; k tomu imenova sv. Ćirila patrijarha Aleksandrijskoga za ovu stvar zamjenikom svojim. Kad se Nestorije nije hotio pokoriti, skupi se u Efesu crkvena skupština, u koju dogjoše tri poslanika papina, da ono izvrše, što je papa već dokončao. Poslanicu koju poslanici donesoše od pape skupštini, sabrani oci prihvatiše s velikim veseljem i tvrdoglavoga Nestorija osudiše i s patrijarške časti skidoše.

Kad je sv. Augustin g. 430. umro, usudiše se neki svećenici u Galliji (sadašnjoj Francuskoj) nauk njegov o potrebi milosti Božje osugjivati; sv. Celestin pisa s toga tamošnjim biskupima, neka onu smionost zavarče. Govoreći o sv. Augustinu veli papa: „Njega nije nikad ni glasak krive sumnje okaljao; pa znamo, da je bio tako učen ter su ga i moji preci držali za jednoga od najboljih učitelja. Svi su o njemu uopće dobro mislili, i kod sviju je svagdje bio u ljubavi i štovanju“.

Sv. Celestin posla sv. Palladija za misionara Škotima, koji su prebivali u Irskoj i sjevernoj Britaniji. I sv. Patricije, veliki apostol Irski, primi od istoga sv. pape poslanstvo.

Osim brige općenite za svu koliku Crkvu katoličku mnogo se je sv. Celestin trudio takogjer, da poljepša crkve u Rimu. Posvetio je crkvu sv. Julija i mnogim darovima nakitio; isto tako je bogato nadario i crkvu sv. Petra. Groblje svoje ukrasio je slikama.

Pošto je sv. Celestin do deset godina snažno i mudro upravljao Crkvom, preminu s ovoga svijeta godine 432.

* * *

Kao što je megju apostolima Petar bio prvi, tako je i megju nasljednicima apostolskim prvi Petrov nasljednik papa Rimski; crkva Hristova bez vidljive glave ne može opstati i napredovati, kao što ne može ni porodica ni općina ni država ni jedna uopće ljudska zadruga opstati i korisno raditi bez vidljive glave. To vidimo i u historiji sv. pape Celestina Prvoga; on je glava svoj Crkvi Hristovoj, on se brine za čistoću vjere Isusove u Istoku, Africi, Galliji, Britaniji i svagdje, on dokanča raspre, odlučuje nauk crkveni, u njemu je jedinstvo vjere, na njemu se osniva božanska zgrada Crkve Hristove, kao što je Spasitelj rekao pretku njegovu, sv. Petru poglavici apostolskomu (Mat. 16, 18): „Ti si Petar (stijena), i na toj stijeni sazidat ću Crkvu svoju“. Kad bi se osnova božanske zgrade mogla uzdrmati, kad bi glava Crkve katoličke mogla pogriješiti u nauku vjere i zakona, sva bi se zgrada razvalila! Glava je dakle posta-

vljena u kraljevstvu Božjem na ovoj zemlji, da pazi na svaku novu stvar u nauku od Isusa objavljenom; u njoj kao u sredini svojoj imadu biskupi po svem svijetu razasuti potporu za čuvanje čiste vjere; od nje dolazi opomena i biskupima i vjernima radi idućih pogibli. Glava nadzire sve. Što se u Crkvi katoličkoj sačuvala do danas čista apostolska nauka, što se i pored različnosti nárôdâ uzdržalo u njoj jedinstvo, što se u njoj sve milosti Božje potpuno podjeljuju vjernima, što se u njoj nalazi onaj mir, kojega svijet dati ne može, sve to imamo zahvaliti odredbi Gospodina našega Isusa Hrista, da Crkva njegova imade vidljivu, nepogrešljivu glavu.

Pomolimo se.

Bože, svih vjernih pastire i upravitelju, ogledaj se milostivo na slugu svojega (papu), kojega si postavio za pastira Crkvi svojoj; daj molimo, neka on podložnicima svojim riječju i primjerom koristi, da zajedno sa stadom njemu povjerenim dogje u život vječni. Koji živiš i kraljuješ u vijeke vijeka. Amen.

7. dan travnja.

Sveti Kaliopije.

Dični ovaj vojnik Hristov bi vjenčan vijencem mučeničkim za Rimskoga cara Maksimijana godine 304.

Teoklija, žena bogoljubna i bogobojazna sa svom družinom svojom, mnoge je milostinje dijelila i pošten život vodila; pa imajući muža od roda senatorskoga (viječničkoga), mnogo godina ne rodi djeteta, jer je bila nerotkinja. Zatrudnjevši napokon po obećanju, dok je na tom doba bila, umrije joj

muž u velikom bogatstvu; a ona rodi sina i nazva mu ime Kaliopije, i nastoja, da se pouči i odgoji po nauku Sv. Pisma. Teoklija je živjela u gradu Pergu u Maloj Asiji. Dogodi se pak u ono vrijeme, da prevlada grijeh idolopoklonstva (neznaboštva), istina se zataji i mnogi žrtvuju nečistim idolima; a sveti se Kaliopije neprestano molio Bogu i postio. I kad je sucu javljeno o mladiću, da je kršćanin, blažena Teoklija mati njegova, davši mu zlata, odijela i služinčadi, posla ga na more, da se ukloni sudu u rodnom mjestu. Preveze se dakle u Pompejopol, gdje je bezbožni carski namjesnik Maksim nečiste bogove slavio igrankama, pijankama, gozbama i svakojakim grdilima. Videći ovo sveti mladić u čudu pita, šta je to? I odgovoriše mu, da slave bogove, i rekoše: „Idi s nama na gozbu“. Kojima on odreče: „Kršćanin sam ter posteći slavim Hrista.“

Javiše to namjesniku, a on gnjevan zapovjedi, da mladića dovedu preda nj. Upitan za ime odgovori: „Kršćanin sam, i zovem se Kaliopije“. Na ukor Maksimov, zašto ne slavi bogova, kad ih svetkuje sav svijet, razloži Kaliopije, koliko je bezumlje klanjati se drvlju i kamenju. Maksim mu reče: „Cvijet mladosti čini te obijesnim, ali te ne ću samo kako god mučiti; kaži, kakova si roda?“ Kaliopije odgovori, da je roda senatorskoga i patricijskoga, ali od svega toga da mu je veća plemenština, što je kršćanin. Maksim onda obeća Kaliopiju kćer svoju za ženu, ako uzažrtvuje bogovima; no Kaliopije odbivši ponudu završi riječima: „Radi, što te je godi volja, ja sam kršćanin“.

Carski namjesnik Maksim reče: „Prokletniče, misliš li, da ćeš me takvim riječima razgnjeviti,

da te naglo pogubim? Ne ću tako uraditi, nego ću ti tijelo raskomadati i baciti sve u oganj". Kaliopije reče: „Što više i duže vremena budeš me mučio, sjajniji će mi se vijenac trpljenja saplesti; jer, kako kaže Pismo, ako koji i vojuje, ne dobiva vijenca, ako pravo ne vojuje". Onda Maksim zapovjedi, da ga metnu na muke i biju kandžijama. Na mukama govoraše Kaliopije: „Hvala ti, Hriste, što sam dostojan, da budem bijen za slavno ime tvoje". Kad je Maksim i opet uzalud nagovarao mučenika, da žrtvuje bogovima, dade ga svezati na točak a pod njega podmetnuti vatru. Mladić trpeći pri tom strašnu bol reče: „Priteci, Hriste, sluzi svojemu, da se do kraja slavi ime tvoje u meni, nedostojnom sluzi tvojem, i da poznaju svi, e se nikad ne posrami, koji se uzda u te". I odmah se ondje nagje angjel Gospodnji i pogasi žeravicu, a sluge hoteći okrenuti točak, ne mogoše. A nježni udi mučenikovi, obliveni krvlju, bijahu razapeti na točak, tako da su mu se sve kosti gole vidjele; jer su bili na točku zupci kao na pili.

Kad su mučenika Božjega snimili s točka, bilo ga je strašno i vidjeti, kako je bio izmrcvaren, ter su i sámi nazočni pogani stali vikati na okrutnoga namjesnika. Ali on mučeniku i opet zaprijeti, ako ne uzažrtvuje. Kaliopije reče: „Uzdam se u Hrista mojega, da ne ćeš okaljati čisto moje ispovijedanje Božje; tijelo moje u tvojoj je vlasti, muči ga kako hoćeš, ali ćeš primiti na sudni dan plaću od Boga, jer kakovom mjerom mjeriš, onakovom će ti se odmjeriti." Tada namjesnik zapovjedi Kaliopija okovati i u tamnicu baciti, a da ga ne smije nitko nastojati, niti k njemu uljesti ni jedan prijatelj,

koji bi ga slavio, što je muku pretrpio prezrevši bogove.

Doznavši za to mati najprije napisa oporuku, dvjesta i pedeset robova pusti na slobodu s njihovom imovinom, što god je imala zlata, srebra i dragocjene odjeće ostavi ubogima, a kuće i zemlje darova crkvi; i tako izišavši dogje k svetomu sinu svojemu Kaliopiju, i uljezavši u tamnicu pade ničice pred njega i pokloni mu se i rane mu natekle poveza. A sv. Kaliopije gvožgjem svezan i na svemu tijelu otekao od muka, ne mogaše ustati i materi ići na susret; samo reče: „Dobro si došla, da budeš svjedok mukama Hristovim". Mati pak videći raščenuto tijelo sinovo, kaza mu: „Blago meni i blago plodu utrobe moje, koja sam te kao Ana Samuela posvetila Hristu za svet skupocjen dar, i kao Sara Isaka žrtvovala sam te Hristu za žrtvu paljenicu, za žrtvu prijatnu i ugodnu". A ostade svu onu noć mati u tamnici sjedeći kod nogu njegovih, i skupa oboje moljahu i slavljahu Boga. Zatim oko polnoći zasja velika svjetlost u tamnici i ču se riječ gdje im veli: „Vi ste sveci Božji i ispovjednici Hristovi i rušitelji îdôlâ, koji ostavivši zavičaj i imanje sa Hristom se mučite".

U jutru dovedoše Kaliopija u sudnicu. Sv. mučenik na nagovaranje namjesnikovo da žrtvuje bogovima, odgovori, da je kršćanin i da će umrijeti kao kršćanin, želeći što prije život mukom dokončati na način učitelja nebeskoga. Čuvši ovo namjesnik i razumjevši iz odgovôrâ, da mučenik ne će nikako da se predomisli, zapovjedi, da se raspne na križ na veliki četvrtak. A mati videći, šta će biti, dade raspinjačima pet zlatnih novaca i moli ih, da ga ne raspnu onako, kako je bio raspet Hrist

Gospodin. I bi sv. Kaliopije strmoglavce raspet na veliki četvrtak, i na veliki petak preda duh. I dogje mu glas s neba: „Uzagji, da stanuješ sa Hristom i budeš nasljednik sa angjelima".

Mati pak njegova uzevši tijelo svetoga i blaženoga sina, obuhvati ga oko vrata slaveći Hrista, i naskoro i ona iznenada ispusti dušu. A braća došavši digoše sveta tjelesa, i ukopaše ih na pristojnu mjestu slaveći Oca i Sina i Duha svetoga, kojemu slava i vlast u vijeke vijeka. Amen.

* * *

Sv. Kaliopije moli Hrista Gospodina za milost, da mogne do kraja slaviti ime njegovo, do svršetka održati se u mukama; jer je znao, što kaže Gospodin (Mat. 24, 13): „Koji pretrpi do kraja, on će se spasti". Gospodin je vjeran u obećanjima i ne mijenja se. Tako valja da i mi u započetu dobru budemo vjerni i nepomični. Nije li pravo, da kratko vrijeme življenja sasvim posvetimo Bogu, koji će u sve vijeke da bude naša prevelika plaća?

Najgroznije muke nijesu mogle sv. Kaliopija odmetnuti od vjere u Isusa. On je hrabro i postojano dovršio djelo pokore i posvete svoje, i srećno je svladao sve slabosti i napasti svjetske i gjavolje. Dragi kršćanine, odlučivši ti nakon ozbiljna promišljanja pobožno živjeti i dobro tvoriti, nastojiš li, da odluke svoje vjerno izvršiš? Stupaš li upravo stazom Božjih zapovijedi? Nadvlagjuješ li krepko svako mamljenje na grijeh?

Sv. Kaliopije mlad, bogat, blagorodan, ostavi sva dobra i prepati najveće muke za Boga i za spasenje duše. Ti pak lijepo upotrebiš svaku zgodu, kako da namakneš dobara zemaljskih, i

nikakav te strah od toga ne odvrati. No kad se radi za slavu Božju, brzo li kloneš duhom. O doista ne bismo se ovako brzo umorili na stazi kreposti, nego bismo svom dušom težili na nebo, kad bismo češće promislili kratkoću ovoga življenja, neizvjesnost smrtnoga časa, strahote pakla i neizrečene radosti vječnoga blaženstva." U svim djelima svojim opominji se posljednjih stvari svojih, pa ne ćeš nikad zgriješiti". (Crkv. 7, 40).

Pomolimo se.

Udijeli, molimo svemogući Bože, koji blaženoga Kaliopija mučenika tvojega rogjenje poštujemo, da se njegovim odvjetovanjem u ljubavi tvojega imena učvrstimo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

8. dan travnja.

Blaženi Alberto.

Alberto rodi se oko godine 1150. u Italiji od uglednih roditelja, koji su ga odmah izmalena dali poučavati u svakovrsnom znanju; no on se najradije bavio o znanostima bogoslovskim. Kako je uz to lijepo napredovao i u strahu Božjem, ode u Mortaru u monastir regularnih kanonika, da se sasvim dade na nauk i život duhovni. Trudba njegova u izvršivanju dužnosti, nehinjena poniznost, ljubav i krotost navedoše braću redovnike, da su ga izabrali za starješinu. Starješina budući, još je dalje dopirala sjajnost kreposti njegovih, zato je bio izabran biskupom najprije u Bobbiu a poslije u Vercellima.

Biskupom nastojao je po primjeru apostola Pavla biti sve svjema. Molitva mu bila prva stvar,

o kojoj se je u jutru bavio, dokle god je mogao; u tom se nije dao ničim smesti, što se godi zbilo, jer je držao, da će mu svi poslovi dnevni srećnije ići za rukom, ako jutarnjom molitvom isprosi pomoć Božju. Propovijedao je vrlo često i silom Božjom tako pokretao srca slušačima, da se je u njihovom popravljenom vladanju nabrzo opazio plod propovijedi njegovih. Onima u kojih bi vidio pogrešaka a bio dužan ukoriti .ih, tako bi ljubazno i srdačno govorio, da bi rijetko kad promašio. Bio jednako ljubežljiv visokima i niskima, i navlastito milosrdan ubogima. A sa samim sobom bio vrlo oštar, samo da može više udjeljivati Bio uzdržljiv u jelu i pilu, odijelo mu bilo prosto, nije imao na sebi ni svile ni zlata. Kako je bio razborit, čvrst u namjerama i dobro znao crkveno i svjetovno pravo, od svoje je biskupije mnoge štete uklonio a mnoga joj prava natrag stekao ili učuvao. Osobiti je pak dar imao od Boga ublažiti ozlojegjena srca i pomiriti neprijatelje. Zato ga je Njemački car Friderik Prvi molio, da bude miritelj megju njime i apostolskom stolicom. Alberto pomiri i gradove Piačencu i Parmu, koji su od svoje mržnje imali silne štete. Papa Celestin Treći mnoga mu dobročinstva učini, i Inocencije Treći upotrebi ga za znamenite poslove.

Kad su zapadni kršćani kao križarski ratnici godine 1099. od Turaka pridobili Svetu Zemlju, proglasiše kraljem Jerusalemskim vojvodu Godefrida Bouillonskoga i zasnovaše u Jerusalemu Latinsku patrijaršiju. Tija onamo u daleke krajeve na Istoku dopro bješe dobar glas o biskupu Vercellskom Albertu; te kad je Latinski patrijarah Monah umro, bude na njegovo mjesto patrijarhom

izabran blaženi Alberto. Papa Inocencije Treći ne samo odobri taj izbor, nego još osobitim pismom Alberta opomenu, da čast patrijaršku bez oklijevanja primi, i po tom ga imenova legatom (poslanikom) apostolskim za one krajeve. „Jedinorogjeni Sin Božji Isukrst — pisa papa Albertu — izabrao je Jerusalem za muku svoju i ondje je u tijelu svojem podnio grijehe naše na križu; Gospodin predao se za slugu, na najružniju smrt osugjen. Tko dakle sve zemaljske stvari da ne ostavi za onoga, za kojega zna, da je sišao s nebesa na zemlju? Da mu naime što god povratimo za ono, što je nama učinio, ništa nas na svijetu ne smije uzdržati, da ne kušamo za nj čašu muke, ako ište potreba i traži korist“. Alberto pokorivši se papinu pismu ode u Rim, a odanle morem u Svetu Zemlju, u grad Saint Jean d' Acre (Ptolemaidu), gdje mu je onda bila stolica patrijarška, jer su Turci kršćanima bili opet preoteli glavni grad Jerusalem. I tu je blaženi Alberto dužnosti biskupske izvršivao s tolikom mudrošću i ljubavlju, da su ga i kršćani veoma pazili i sámi muhamedovci mnogo štovali. Do onda su mnogi pustinjaci živjeli na brdu Karmelu kod Ptolemaide; oni su se za vremena Albertova hotjeli združiti u redovničku zadrugu, pa starješina njihov Brokardo zamoli patrijarha Alberta, da im spiše pravila za zajednički život. Blaženi Alberto načini im pravila, koja budu poslije potvrgjena od apostolske stolice i kojih se još i sada drže redovnici karmelićani.

Blaženi Alberto je osam godina dično opravljao dostojanstvo patrijarško na slavu Božju, na svoju diku i na spasenje podložnicima, kad ali ga smakne bezbožna ruka. Jedan naime zlotvor, kojega

je blaženi Alberto zbog svakojakih opačina više puti opominjao i kaznio, dočeka s nožem u ruci blaženoga patrijarha, kad je na dan uzvišenja sv. križa (14. rujna) vodio ophod (procesiju) u crkvu. Zlotvor navali nožem na bl. Alberta i zada mu smrtnu ranu, od koje odmah izdahne na preveliku žalost svih kršćana godine po rogjenju Hristovu 1214.

* * *

Blaženomu Albertu bila je u jutru molitva prva stvar, u čem se nije dao ničim smesti, makar se zbilo što mu drago, jer je držao, da će mu svi poslovi dnevni srećnije ići za rukom, ako jutarnjom molitvom isprosi od Boga pomoć.

Tko god si ti, koji sad ovo čitaš, molim te, povodi se u tom za bl. Albertom, dok god budeš živ. Čim se u jutru preneš, prve misli obrati k Bogu. Do toga vrlo mnogo stoji. Zli duh gleda, da prve tvoje misli pridobije za sebe, pa kad ih pridobije, nada se, da će sav dan gospodovati srcu tvojemu. Ne daj toga dobitka njemu, po pravu ne ide njega! Bogu Gospodinu pripadaju prvine tvojih misli, riječi i djela. Za ustajanja i oblačenja naustice izmoli one kratke molitvice, kojima si se još u djetinjstvu naučio ili bi se bio morao naučiti; u katehismu se i u molitvenicama nalaze. Kad si se pristojno obukao, klekni pred kakvu svetu sliku i izvrši jutarnju molitvu.

Jutarnjom molitvom prije svega zahvali Bogu za milost, što ti je dao doživjeti taj dan, kojega nijesu doživjeli stotine drugih ljudi. Drugo, namijeni Bogu sve, što budeš taj dan mislio, govorio, radio ili trpio, i učini nakanu, da ćeš sve raditi i trpjeti na čast njegovu. Treće, stvori odluku, da ne ćeš taj dan Boga ni jednim grijehom uvrijediti, naročito dak onim grijehom, kojega si počem već često

počinio, i takogjer prosi za milost da odluku izvršiš. Napokon prosi ponizno pomoć Božju za sav dan u svem radu i neradu svojem. Zazovi u pomoć i blaženu Djevicu Mariju i svete zagovornike svoje. Kad sve to lijepo svršiš, idi na posao, koji ti nalaže stalež; vidjet ćeš, da je istina, što je držao bl. Alberto: svi će ti poslovi dnevni srećnije ići za rukom.

Pomolimo se.

Daj, molimo svemogući Bože, da nam blaženoga Alberta ispovjednika tvojega i biskupa časna svečanost poveća i pobožnost i spasenje. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

9. dan travnja.

Sveta Marija Misirska.

Sada se ova svetica u Rimskoj mučeničkoj knjizi spominje dne 2. ovoga mjeseca; u starije pak doba spomen njezin u zapadnoj Crkvi slavio se je danas. Zato ne mogavši dne 2. ovoga mjeseca opisati žića njezina, pripovjedit ćemo ga evo danas.

Početkom petoga stoljeća po rogjenju Hristovu življaše u jednom monastiru u Svetoj Zemlji monah (redovnik) mnogo zaslužan, po imenu Zosima. Od djetinjstva odgojen po pravilima duhovnoga života, dotjera do velikoga savršenstva kršćanskoga. Biskup, u čijem je području bio onaj monastir, mnogo poštujući Zosimu zbog uzoritih kreposti, posveti ga za svećenika.

Pedeset i tri godine provede Zosima u redovništvu držeći se zdušno u svemu reda i mnogo i sâm dragovoljno dodavajući, kadno ga napade misao, da je već savršen te mu više ne treba ničijega napu-

ćivanja. Kad ga je ova napast mučila, dogje u monastir stranac, kojemu Zosima očituje taštu misao svoju. Stranac ga svjetovà, neka ide u monastir, koji je blizu rijeke Jordana. Zosima ode onamo i nagje u monastiru redovnike, koji su se mnogo više od njega uspeli na ljestvici kreposti kršćanskih. Ovi redovnici razišli bi se svake korizme po pustinji, da svaki posamce posti po primjeru Isusovu. Naime u prvu nedjelju korizme skupili bi se svi u crkvi k sv. misi, i svi bi se pričestili; potom okrijepivši se malo sastali bi se u bogomoljnici, tu se mnogo Bogu molili, dali jedan drugomu cjelov mira, primili od opata blagoslov, i onda izašli iz monastira. Prešavši preko Jordana, razišli bi se po pustinji, gdje bi boravili do cvjetne nedjelje, tada bi se opet našli u monastiru.

I Zosima izagje iz monastira u početak korizme ponesavši sa sobom malo hrane i odijelo, što je imao na sebi, i ode daleko u pustinju. Sve je išao dalje tajnom željom tjeran, da se namjeri na kakova pustinjaka, od kojega bi se mogao čemu god naučiti. Ovako je išao pustinjom već dvadeset dana, kad pjevajući o podne psalme smotri izdaleka nešto kao čovječje tijelo, ali kojega opet brzo nestane. Zosima se isprva uplaši i prekrsti križem, no dozvavši se brzo, pohiti što je ikada mogao za onom prikazom, i stade za njom vikati: „Šta bježiš od mene stara i grešna, slugo Božji! Čekaj me, tko god si, za volju onomu, kojemu za ljubav stanuješ u pustinji ovoj". Kad ona glava bježeći dogje do prodoli, sakri se u njoj i priviknu Zosimi: „Oče Zosima, dobaci meni grešnoj ženi kabanicu svoju, da prikrijem golotinju, i onda od tebe primim blagoslov". Začudi se Zosima čuvši

svoje ime, niti sumnja, da je ženi Bog objavio ime njegovo. Dobaci joj dakle kabanicu; u nju zamotana dogje pred njega ženska glava. Starac prignu koljeno pred njom moleći od nje blagoslov. No i ona baci se pred njega i reče: „Oče Zosima, tebi dolikuje, da me blagosloviš i nada mnom Bogu se pomoliš, jer si svećenik". Zosima se još većma začudi, odakle žena sve to znade, kad ga otprije nikad nije vidjela, pa uspravivši se oboje, prosi Zosima ženu, neka se Bogu pomoli za svijet i za njega, da mu toliko putovanje pustinjom ne bude uzalud. Rekavši žena, da će budući dužna slušati učiniti što joj se zapovijeda, okrenu se na istok, uzvi oči na nebo, raširi ruke i stade se Bogu moliti. Zosima obori oči na tle; a kad je molitva ženina podugo trajala, podiže on oči, a kad tamo, vidi gdje se žena uzdignuta u vis i kao viseći u visini jedan lakat od zemlje Bogu moli. Starac se prestravi i pomisli, da je ono duh ili sablast kakova. A žena okrenuvši se reče: „Budi uvjeren, čovječe, da sam istina žena grešnica, no svetim krštenjem krštena; a duh nijesam, nego sam prah i pepeo". I kazavši to znamenova svetim križem čelo i oči i usne i prsa svoja. Zatim je Zosima moli, neka mu kaže, šta je ona, otkuda je i zašto je došla u pustinju?

Onda stade žena ovako pripovijedati: „Ja sam iz Misira (Egipta); još su mi roditelji živjeli, kad sam imajući tek dvanaest godina otišla od njih u Aleksandriju, gdje sam sedamnaest godina vodila tako opak i razuzdan život, da se ne može pomisliti zloća, koje ja ne bi bila počinila, a to ne iz želje za dobitkom nego da izdovoljim nezasitnu tjelesnu požudu. Ovako živeći vidim jednom gdje

sila svijeta grne k moru, da idu u lagju. Pogjem onamo i ja, i doznam, da svijet ide u Jerusalem na proštenje o blagdanu uzvišenja sv. križa. I meni dogje volja, da idem s njima nadajući se, da će mi se naći lijepa zgoda za razuzdan život. Namjerim se na mlade ljude, kojima se ponudim, neka me uzmu sa sobom. Oni me uzmu. Ne mogu ti, čovječe, iskazati, kako sam sramotno živjela u lagji; a onako sam sramotovala i u Jerusalemu. Kad se je počela crkvena svečanost i svatko se žurio u crkvu sv. križa, hotjela sam i ja sa svijetom u crkvu; ali sam opazila sa strahom i drhtom, da me nekakva nevigjena sila uzdržava od ulaska. Ja kušam drugi, treći put unići, ali mi nevigjena sila svaki put zastupi ulazak. Kad mi se to i četvrti put dogodilo, sva umorena odem u kut u trijemu pred crkvom; tamo mi se istom otvore oči srca mojega, ter upoznam uzrok, zašto ne mogu uljesti u crkvu, upoznam, da je tomu uzrok grdoba mojih djela Počnem onda plakati i žaliti i u prsa se biti. Ovako jadna opazim nad sobom sliku presvete Bogorodice; uprijevši oči u nju, tako joj progovorim: Gospo Djevice! znam, da ja smradna gledam tvoju neokaljanu sliku; no budući da je Bog, kojega si rodila, zato postao čovjek, kao što sam čula, da grešnike pozove na pokoru, pomozi meni jadnoj i ostavljenoj, i daj neka se i meni otvore vrata, da se poklonim božanstvenomu drijevu, i tebe za jamčenje prikažem Bogu iz tebe rogjenomu, da ne ću nikad više tijela oskvrniti grijehom, nego ću odmah, čim vidim križ Sina tvojega, odreći se svijeta i onamo poći, kamo ćeš me ti voditi. Kad sam ove riječi izgovorila, uzdajući se u milost Božju i u milosrdnost Bogorodičinu, usudim se poći opet

u crkvu, i uljezem u nju bez svake smetnje. Unutra vidim križ spasenja, i padnuvši ničice poklonim mu se, i poznam, kako je Bog pripravan primiti pokornike. Potom se opet povratim k slici Djeve Bogorodice, i pokleknuvši pred njom, ovako joj se pomolim: Gospo premilostiva, ti si mi milost učinila, ti nijesi odbila molitve grešnice nevrijedne. Vidjela sam slavu, koju gledati nije dopušteno nama nečistima; neka bude s toga hvala Bogu, koji po tebi prima pokoru grešničku. A šta ću sada više? Doba je, Gospo, da ispunim obećanje. Sada dakle vodi me kamo hoćeš, sad osobito budi mi učiteljica spasenju za ruku me vodeći po stazi pokore. Ovo rekavši čujem glas, kao da tko izdaleka viče: Ako prijegješ Jordan, naći ćeš najbolji mir. Sazvavši jošte jednom Mariju u pomoć, nabavim tri hljeba i odmah otigjem iz grada. Pod noć dogjem k crkvi Ivana Krstitelja, koja je blizu Jordana. Pomolivši se najprije ondje Bogu, sigjem umah k Jordanu, operem svetom onom vodom lice i ruke, zatim u istoj crkvi Preteče Ivana primim svete sakramente, po tom pojedem polovinu jednog hljeba i pijem vode iz Jordana, i prespavam onu noć na zemlji. Sjutradan nagjem ondje čamac i prijegjem na drugu stranu; i opet molim vodilicu svoju, da me vodi kamo je volja. Nagjem se dakle u ovoj pustinji, i od onda stanujem ovdje; a ima, čini mi se, tomu četrdeset i sedam godina, što sam izašla iz svetoga grada". „A šta ti je bila hrana?" pita je Zosima. „Potrošivši hljebove, koje sam imala, hranila sam se travom i korijenjem." „Zar te tolika promjena nije ništa smetala?" opet će Zosima. „Ah oče — prihvati ona — ištеš, da ti pripovijedam stvar, od koje se grozim". Kad ju je Zosima iz-

novice prosio, da pripovijeda, reče: „Prvih sedamnaest godina borila sam se u ovoj pustinji s razuzdanim požudama svojim kao i s divljim zvijerima. Snalazila me želja za gozbama i pijankama, kakvima sam se bila naučila u svijetu; gorjela vatra nečiste požude u srcu i tijelu mojem. Da nijesam savladana u borbi, imam zahvaliti samo milosrgju Božjemu. Kad bi mi došla napast, ja bi počela plakati, rukama tući prsa, dozivati u pamet odluke i misliti na sliku Bogorodice obrane moje, pa kao da pred njom stojim, molila bih je, da me izbavi od napasti, koje mi toliko muče jadnu dušu. Tako sam za onih prvih sedamnaest godina bila u sto pogibli; a poslije do dana današnjega u svemu bila mi je na pomoć braniteljica moja i vazda me je kao za ruku vodila".

Na posljetku moli žena Zosimu, neka od toga što je čuo, nikomu ništa ne kaže, dok je živa, i neka do godine na veliki četvrtak dogje sa presvetim tijelom i krvi Hristovom do Jordana, da je pričesti. Zosima to učini; žena dogje preko Jordana, da izdovolji želju srca, i osim svete pričesti primi od Zosime i nešto malo hrane. Jošte prosi Zosimu: „Oprosti, oče, pa mi i drugu prošnju ispuni. Otidi sada u monastir, bila milost Božja s tobom; na godinu pak dogji opet na mjesto, gdje si me prvi put našao; ondje ćeš me opet vidjeti, kako bude Bog hotio".

Zosima pogje druge godine uz korizmu u pustinju kao i ostala braća, i zaputi na mjesto, gdje je prije dvije godine zadesio svetu pokornicu; ali je sada nagje mrtvu, i u pijesku zapisano ime njezino: M a r i j a; tako dozna Zosima, kako se pokornica zvala. S pomoću jednoga lava iskopa

grob i položi u nj mrtvo tijelo. Povrativši se u monastir pripovjedi starac braći redovnicima historiju sv. pokornice Marije, kao što smo je mi ovdje na kratko iskazali, i naskoro zatim blaženo premine, a bilo mu blizu sto godina.

* * *

Velika grešnica Marija Misirska uteče se Majci Božjoj i moli je za milost, da se svim srcem obrati k Bogu. Pa što moli, potpuno i primi po zagovoru Majke Božje. Eto, zašto Crkva katolička blaženu Djevicu Mariju zove utočište grešnicima. No pamti: ona je utočište onim grešnicima, koji se žele obratiti i hoće u obraćenju da budu postojani kao Marija Misirska. Ima grȅšnîkâ, koji i ne misle o obraćenju, nego ostaju u grijesima i svaki dan ih umnožavaju, a uz to pokazuju ipak neku izvanjsku pobožnost k presvetoj Bogorodici, nose na priliku pri sebi medalju ili drugi kakav spomen na bl. D. Mariju, ili mole neke molitve njoj na čast. Oni drže za cijelo, da će se samo zbog toga po zagovoru Majke Božje spasti, budući ona utočište grešnicima, ako i ne nastoje obratiti se. Ali se ovakvi ljudi vrlo varaju. Jer je jamačno, da Mati Božja, koja svojega predragoga Sina ljubi svim srcem, prijeko odurava grijehe kano uvrede Sinu svojemu. Kako može dakle tko pametno vjerovati ili nadati se, da će mu ona osobito milostiva biti, ako njezina predragoga Sina neprestano vrijegja niti misli odustati od toga vrijegjanja, a to upravo zato što se uzda u njezinu osobitu obranu?

Mariju je Misirsku neizmjerna milost Božja ne samo izvela iz bezdanice grijeha i obratila nego i do velike svetosti dovela. S toga uzdajmo se u

preveliku milost Božju, mislimo na riječi Isusove (Mat. 9, 13): „Nijesam došao zvati pravednike no grešnike na pokoru.“ Za grešnike je on dao krv i život svoj, za njih se Ocu nebeskomu žrtvovao na križu, da im dobije oproštenje grijèhâ. Uzdajući se u zasluge Isukrstove pohitimo u naručje milosrgja Božjega i obratimo se k njemu od svega srca. Odrecimo se sasvim grijeha, i činimo stalnu pokoru pod obranom bl. Djevice, kao što je činila sv. Marija Misirska; onda, ako su grijesi naši kao skerlet, postat će bijeli kao snijeg, i ako su crveni kao crvac, bit će bijeli kao vuna, uvjerava nas Bog na usta proroka Isaije (1, 18). I ne klonimo duhom, ako nas i nakon obraćenja salijeću napasti, ta i Mariju Misirsku mučile su napasti još mnogo godina poslije obraćenja; ponizujmo se pred Gospodinom, i pozivajmo ga radosno u pomoć, i utječimo se Djevi Mariji u obranu. Klonimo se pomnjivo svega, što nas mami na grijeh, pa ako i ne možemo otići u pustinju, kao što je bila otišla Marija Misirska, bježimo ipak od nevaljalih društava i grešnih zgoda, što smo i drukčije dužni činiti; budemo li nosili dostojni plod pokore, i mi ćemo se izbaviti prije ili poslije od teških napasti, i na posljetku dospjet ćemo u blaženo društvo svetih pokornika i pokornica.

Pomolimo se.

Bože, koji si službenicu svoju Mariju s puta propasti milosrdno povratio na stazu spasenja, po istome nam milosrgju dopusti: koji se nijesmo stidjeli nju grešnu nasljedovati, da se ponosimo za njom pokornom idući. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

10. dan travnja.

Sveti Makarije.

Makarije rodi se u desetom stoljeću poslije rogjenja Hristova u Jermenskoj. Rogjak njegov Makarije biskup u Antiohiji u Pisidiji bi mu na krštenju kum, nadjenu mu svoje ime, i još malena uze k sebi, da ga odgoji. Mladi Makarije pokaza naskoro mnogo vrsnoće, bistar um i dobro srce. S toga je mladac pod pomnjom rogjaka biskupa Makarija lijepo napredovao koliko u znanosti toliko i u kreposti, tako da bogobojazni biskup nije sumnjao, Bog je mladića izabrao za osobito orugje u Crkvi svojoj; i kako ga je pobožno življenje mladićevo u tom mišljenju sve više utvrgjivalo, redi mladoga Makarija za svećenika. U toj svetoj službi imao je mladi Makarije široko polje pokazati trudbu svoju oko slave Božje i spasenja dúšâ; pa je u svećenika i svjetovnjaka stekao toliko štovanje, da su ga po smrti staroga Makarija, hranitelja i odgojitelja njegova, jednodušno izabrali za biskupa. Puno su imali posla s poniznošću njegovom, dok se pokorio izboru. No kad je uzeo službu biskupsku, pokazivao je baš apostolsku ljubav i brigu za podložnike. Jednako je mislio, kako će se sve pridobiti za Hrista i učiniti vijekom srećne. Propovijedao gotovo svaki dan, polazio glavom bolesnike, udjeljivao veći dijel dohodaka ubogima, nastojao istrijebiti sve nepodopštine i po mogućnosti spriječiti grijehe i opačine, kojima se vrijegja Bog. Za grijehe svoje u mladosti počinjene, ako i ne teške, kajao se svaki dan roneći suze i žrtvovao Bogu za ove kao i za grijehe drugih ljudi različna djela pokore. Ljubav k Bogu tako mu je

bila istinita, da se je malo kada mogao Bogu moliti, da suza ne lije; s toga je vazda imao uza se ubrus, kojim je suze tro. Jedan gubavac, koji je s pouzdanjem onaj ubrus metnuo sebi na gubu, ozdravi u onaj par. Kad se u gradu dočulo za ovo čudo, dogjoše mnogi drugi bolesnici k svetomu biskupu ter se iscijeliše od bolesti. Možemo suditi, koliko su ga gragjani od onda još većma štovali i slavili.

No upravo ovo slavljenje bijaše poniznomu biskupu nesnosno. S toga odluči odreći se biskupije i u skrovištu služiti Bogu. Brigu dakle za biskupiju ostavi bogodušnu svećeniku, po imenu Eleuteriju, pokućtvo svoje razda siromasima, izagje iz grada sa četiri duhovnika, zaputi u Svetu Zemlju i posjeti sveta mjesta kao pokornik s prevelikom pobožnosti. Dok je boravio u Svetoj Zemlji, mnogo je muhamedovaca obratio k vjeri kršćanskoj; no zato mu je bilo mnogo stradati. Izbivši ga više puti, napokon ga zatvoriše u tamnicu, i potom na tle raspeše svezavši mu ruke i noge konopcem; zatim mu metnuše usjao kamen na prsi, da tako u najvećoj muci pogine. No noću nebeska svjetlost rasvijetli tamnicu, angjeo Gospodnji sigje k mučeniku, kao nekad k apostolu Petru zatvorenu u tamnici, izbavi ga od muke i odriješi mu konopac. U isti čas otvore mu se vrata od zatvora, i on izagje slobodan na polje.

Zatim zaputi sv. Makarije u zapadne zemlje, preko Jadranskoga mora dogje u Njemačku, gdje je u mnogim mjestima tvorio čudesa, i napokon u Belgiju u grad Gent, gdje ga opat Erembaldo lijepo dočeka i moli, da ostale dane života svojega u monastiru njegovu provede u miru. Sv. Makarije ostade jedno vrijeme u monastiru na veliku radost redovnicima, koji su se ugledavali na njega kao na uzorit primjer krepòstî. Druge godine htjede se povratiti u Asiju; ali kad je već zaputio, poduze ga tako silna groznica, da se je morao vratiti u monastir. Kad se drugi put spremao na povratak u Asiju, razboli se od pošasti, koja je tada ljude morila. Sv. Makarije proreče, da će sâm umrijeti, ali da će smrću njegovom prestati pomor. Tako se i dogodi. Čim je on dne 10 travnja godine 1012. dignutih k nebu ruku ispustio dušu, onaj dan nestade pomora. Grob sv. Makarija bude brzo po tom utočište bolesnicima; jer izlažaše iz njega sila, koja je mnoge iscjeljivala.

* * *

Sv. Makarije razmišljajući grijehe, kojima ljudi vrijegjaju Boga, suze bi lijevao.

Svijet, u kojem živimo, suzna je dolina, puna rekao bih bijede i nevolje; i sáme radosti i užici na ovome svijetu često su vrela mnogim suzama. Plačući dolazimo na svijet, mnogo suza izronimo boraveći na svijetu, u muci odlazimo s ovoga svijeta. Pa opet ljubimo ovaj mučni i plačni život! A bojimo se i bježimo od smrti, koja je kraj i konac svakoj muci na ovome svijetu! Podnos'mo po svetoj volji Božjoj strpljivo sve bijede i muke, pa će nam one biti ljestve na nebesa.

Ali osobito imali bismo žalostiti se i plakati za grijehe svoje na način kralja Davida, koji je iznemogao uzdišući, svaku noć kvasio odar svoj, suzama svojim natapao postelju svoju (psalm. 6, 7). Ako smrt roditelja, rogjaka i prijatelja ili gubitak svjetovnoga imutka očima našima izmami toliko

suza, koliko suza morali bismo proliti s gubitka neba i vječnoga spasenja? I ako Hrista istinito ljubimo, tugovat ćemo i plakati takogjer radi grijeha drugih ljudi, jer se Hrist njima iznovice raspinje na križ.

No utješi se, dragi kršćanine, tugovao ti radi bijeda i nevolja ovoga svijeta ili radi svojih grijeha i prestupaka. Jer nuto, vrijeme kušanja brzo mine, i ti si svaki dan bliže nebeske domovine svoje. Sâm Bog će ti suze otrti na nebesima, pače i na ovome će te svijetu obilato utješiti, ako je žalost za grijehe uzrok suzama tvojim. Nijesi li već i sâm doznao, kako je slatko plakati zaradi grijeha? Pa ako je tako slatko plakati zaradi Hrista, kaže sv. Augustin, kolika će sladost tek biti sa Hristom veseliti se va vijek vijeka!

Pomolimo se.

Usliši, molimo Gospodine, prošnje naše, koje donosimo o svetkovini blaženoga Makarija ispovjednika tvojega i biskupa, i koji ti je vrijedan bio dostojno služiti, njegovim odvjetnim zaslugama od sviju nas odriješi grijeha. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

11. dan travnja.

Sveti Leon Veliki.

Kao što je Rimskomu papi sv. Gregoriju Prvomu zahvalni svijet kršćanski pridjeo pridjevak Veliki zaradi velike njegove svetosti, učenosti i velikih djela, tako je i papu Leona Prvoga iz istih razloga prozvao Velikim.

Leon rodi se u Rimu od veoma uglednih roditelja na izmaku četvrtoga stoljeća. O mladosti njegovoj ne znamo ništa; no da ju je vrlo dobro

upotrebio, pokazuje ono mnogostruko znanje, koje je trudbom i prirodnim darom stekao u svjema gotovo naukama; pri čem mu je ipak sve ljudsko znanje bilo samo priprava za nauk bogoslovlja i svetih knjiga. Za pape sv. Celestina Prvoga, o kojem smo govorili na 6. dan ovoga mjeseca, Leon je bio arhigjakon Rimske crkve; isti ga je papa mnogo cijenio. Još je više gledan i čuven bio za pape sv. Siksta Trećega. U to vrijeme zavade se u Galliji (Francuskoj) Rimske vojskovogje Aetije i Albin; od ove zavade mogla je pogibija biti samoj Rimskoj carevini. Pošlju dakle onamo Leona, da pomiri vojskovogje; i zbilja ih on srećno pomiri. Dok se Leon u tom poslu bavio u Galliji, umrije papa sv. Siksto Treći godine 440.

Sve svećenstvo Rimsko svrnu tada očima u Leona, držeći njega jedinoga za vrijedna, koji će svetošću, razboritošću, učenošću i govorništvom svojim umjeti upravljati lagjicom sv. Petra (Crkvom katoličkom) na uzbunjenom moru raznih krivih vjera i divljačkih navala. Njegov izbor za glavu Crkve svagdje bi s veseljem dočekan. Poslaše odmah poslanstvo po njega u Galliju moleći ga, da dogje u Rim. Kad je prispio, pozdraviše ga svečano i radosno.

Uzdajući se u pomoć Božju odmah je u početku krepko prihvatio krmilo (timun) lagjice Petrove i učinio djelo, koje je svjedok pregnuća njegova i revnosti. Bili su iz Afrike u Rim došli krivovjernici Maniheji, koji učeći da je ženidba grijeh i drugo koješta, potkopavali su temelje ljudskomu društvu. Leon otkri njihova tamna djela, pa budući da su licemjerstvom svojim zavodili mnoge, dade ih po carskoj zapovijedi zatvoriti; potom

mnoge od njih uvjeri o krivini nauka njihova, a tvrdoglavi budu po carskoj zapovijesti iz Rima istjerani.

Već smo kazali u žiću sv. Celestina, kako je Carigradski patrijarah Nestorije naučavao krivi nauk, da su u Hristu Isusu Gospodinu našem dvije osobe, božanska i čovječanska; ljuti pak protivnik Nestorijev Eutih arhimandrit Carigradski upade u drugu pogrešku tvrdeći, da se je u Hristu Isusu čovjek s Bogom tako ujedinio ter je u njemu poslie utjelovljenja ostala samo jedna narav, božanska. Eutih osugjen u jednoj crkvenoj skupštini u Carigradu okrenu molbom i tužbom k papi Leonu; no ovaj pisa Carigradskomu patrijarhu Flavijanu glasovito pismo, u kojem je istumačio katolički nauk o utjelovljenju Hrista Gospodina i kojemu su kasnije oci općenite crkvene skupštine u Halcedonu jednodušno privikivali: Petar je preko Leona govorio!

Sv. Leon steče takogjer besmrtno ime u povjesti grada Rima. U ono doba provali iz Ugarske u Italiju divlji, grozan narod, Huni su se zvali. Bili su to ljudi malena stasa, drobnih očiju, izreskana lica, tamne masti, širokih plećiju, strašna pogleda. Kamo bi god provalili, sve bi pobili i popalili. Pogani budući naročito su mrzili na kršćanstvo, s toga su ubijali svećenike i rušili crkve i kršćanske znake, gdje bi god na njih naišli. Kralj Hunima bio onda Atila, prozvan Bič Božji. Već je Atila razorio Oglej, Milano i druge gradove u Italiji, i približavao se Rimu gradu. U to pregne papa Leon, glava kršćanskoga svijeta, da ide na susret glavi najgorih neprijatelja kršćanskih, da odvrati od Rima pogibiju ne oružjem nego blagom silom besjede. Ide na susret Atili do Mantue; kad mu

dogje u tabor, Atila ga lijepo dočeka i riječima papinim dade se nagovoriti, da nije išao na Rim nego se s vojskom povukao preko Alpa i Dunava natrag u Ugarsku. Na spomen tomu čudesnomu izbavljenju slavila se svake godine u Rimu svečana zahvalnica. Imamo još sada jednu propovijed od sv. Leona, koju je govorio na onakav zahvalni dan i u kojoj kori Rimljane, da su brzo zaboravili, što im je Bog učinio, jer je malo svijeta došlo u crkvu k svečanosti.

Kao da je Bog hotio pedepsati (kaštigovati) nezahvalnost Rimljana, dogje na njih nova nesreća. Iz Afrike navale u Italiju Vandali, na čelu im kralj Genserik. Vandali nijesu bili istina pogani nego kršćani ali krivovjernici arijani ne vjerujući, da je Hrist Bog jednak Ocu. Za Genserika kralja arijani su na katolike mnogo više mrzili nego sami pogani. Kakov je okrutnik bio Genserik, možemo već odatle razabrati, što je snasi svojoj iz puke sumnje dao odrezati nos i uši. Mnoge je katolike spalio, mnogima jezike iščupao, mnoge na smrt izmučio. Svagdje je porušio crkve, oskrnavio svetinje, otjerao biskupe. Zato se još dan danas kaže za čovjeka, koji je krvolok ter nemilo žari i pali, da radi vandalski. Genserik s Vandalima navali na Rim. Tko bi smio i pomisliti, da će tudijer glava katolička moći štogod opraviti samom riječju; a ipak nešto isposlova. I ovaj put usudi se Leon kročiti pred Genserika i moliti za grad. Istina, sv. Leon nije se Genseriku mogao namoliti, da Rim posve poštedi, jer je grad bio četrnaest dana plijenjen; ali ga je ipak odvratio od paljenja i krvoprolijevanja.

Sv. Leon se po tom brinuo za popravljanje, uregjivanje i ukrašivanje crkava, sazidao više javnih zgrada i napunio Rim spomenika bogoljublja svojega.

Sv. Leon je vrlo često sâm navješćivao riječ Božju narodu; jer je držao, da je duhovni pastir dužan propovijedati. Imademo od njega jošte sto i jednu propovijed, u kojima naročito preporučuje pošćenje i dijeljenje milostinje; no kad bi govorio o utjelovljenju Sina Božjega, onda bi sâm sebe nadgovorio. Imademo od njega takogjer još sto četrdeset i jednu poslanicu, koje nam svjedoče njegovu revnost za širenje kraljevstva Božjega na zemlji.

Sv. papa Leon Veliki blaženo preminu godine 461. vladavši Crkvom dvadeset i jednu godinu.

* * *

Kako je Atila mrzio na kršćane a Genserik na katolike, nije ih doista papinska čast Leonova ganula, da ga slušaju. Šta ih je dakle ganulo? Štovanje ono preveliko, koje su imali k časnoj i svetoj osobi Leonovoj. Iz toga možemo lijep nauk izvesti za svakidašnji život.

Svaki zreliji čovjek ima oko sebe drugih ljudi, koje može prošnjom, opomenom, zapoviješću odvraćati od zla i napućivati na dobro. Tako imaju roditelji djecu, starija djeca mlagju djecu, duhovnici i poglavari podložnike, učitelji učenike, majstori djetiće i služice; pa opet i djeca, podložnici, učenici, djetići i sluge mogu jedan drugoga odgovarati oda zla i nagovarati na dobro. Ali priznati nam je, da je i najbolje i najrevnosnije odgovaranje i nagovaranje prečesto posve uzalud. Koliko se puta tuže svećenici, učitelji i roditelji: kao da kamenu govoriš! Uzroci tomu bit će različiti, ali je često i taj uzrok, što u onih ljudi nema onoga, što je riječima sv. Leona davalo osobitu cjenu i silu, a to je njegov duh i vrsnoća. Ako hoćeš, da bude tvoja riječ, opomena, zapovijest imala vlast, potrebito je prije svega, da tebe poštuju. A poštovat će te samo onoliko, koliko u tebe nagju pravoga kršćanskoga duha i života. Sv. Pismo veli: „Molitva pravednikova može mnogo“, razumijeva se: u Boga. Ali je isto tako istinito: riječ pravednikova može mnogo i u ljudi, pak i u zločestih ljudi, jedno što i zločest čovjek ma i nehotice štuje kreposnika, a drugo što riječ kreposnikovu prati i Božji blagoslov, pa ne bude uzalud.

Pomolimo se.

Usliši, molimo Gospodine, prošnje naše, koje donosimo o svetkovini blaženoga Leona ispovjednika tvojega i biskupa, i koji ti je vrijedan bio dostojno služiti, njegovim zavjetnim zaslugama od svijeh nas odriješi grijeha. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

12. dan travnja.

Sveti Sava.

Goti koji su u četvrtom stoljeću stanovali u sadašnjoj Rumunjskoj, bili su koje kršćani a koje pogani. Kad je kralj njihov Atanarik, koji bješe još ostao u poganstvu, bio savladan od Rimljana kršćana, stade bjesnjeti na podložnike svoje kršćane, pa mnogi od njih budu vjere radi nemilo mučeni i ubijani. U to vrijeme umrije mučeničkom smrću i sv. Sava.

Kršćani Goti pisali su kršćanima u Kapadociji o muci i smrti sv. Save. U pismu kažu: „Što je sveti Petar rekao: U svakom narodu, koji se boji Boga i čini pravdu, mio je njemu; i sad se pokazuje istinom. Jer se to potvrdilo o blaženom Savi, koji je mučenik Boga i Gospodina Isukrsta. Jer premda je bio Gotin i u Gotiji usred naraštaja zla i opaka provodio život, sa svim tim tako je išao za svetim ljudima i s njima svakovrsnom krepostí štovao Hrista, da je u svijetu sjao kao zvijezda. Primivši naime već od djetinjstva vjeru Isusovu držao je za potpunu krepost, da po znanju Sina Božjega postane čovjek savršen.

Bio je prav u vjeri, gotov poslušati u svakoj pravdi, krotak, bogobojazan, nevješt u govoru ali ne u znanju, bio sa svjema u miru, govorio za istinu, začepljivao usta idolopoklonicima (poganima), ne ohol nego pokoran, ne obijestan u govoru nego miran, prijeko gotov na svako dobro djelo, pjevao u crkvi i za nju se mnogo brinuo, prezirao novac i imutak osim koliko bi nužda iskala, trijezan i u svijem stvarima uzdržljiv, a najviše se žacao od drugovanja ženskoga, svaki se dan marljivo Bogu molio i postio, klonio se tašte slave, sve podbadao na pravo življenje, izvršivao što ište krepost i dužnost i uklanjao se protivnomu, držao se napokon potpune vjere, koja kroz ljubav radi, i nikad ne prestajao u Gospodinu slobodno govoriti. Jer se nije samo jedan put nego često puta, prije što će biti za vjeru mučeništvom okrunjen, pokazao prerevnosnim braniocem prave bogobojaznosti".

Kad su Gotski knezovi i poglavari počeli goniti kršćane i natjerivati, da jedu od mesa idolima (lažnim bogovima) žrtvovana, nakaniše neki

pogani kršćanima rogjacima svojim na mjesto mesa žrtvovana ponuditi drugoga mesa, koje nije bilo žrtvovano, da tako rogjake izbave a gonitelje prevare. Doznavši za to sv. Sava ne samo nije on htio jesti onakova mesa, nego je svjema izjavio: tko jede od onoga mesa, gradi se kao da nije kršćanin, a tim i prestaje biti kršćanin. Tako je spriječio, da drugi upadnu u zamku gjavolovu. Poslije su se hotjeli pogani onoga mjesta zakleti, da u njihovu mjestu nema ni jednoga kršćanina. Ali Sava opet bez straha došavši megju njih reče: „Nitko neka se za mene ne zakune, jer sam ja kršćanin". Onda se zakleše pogani, da je u mjestu samo jedan kršćanin, naime Sava. Kad su Savu doveli pred suca, pita on, kakav ima Sava imutak? i kad su mu odgovorili, da nema ništa do ono što ima na sebi, reče sudac: „Takov ne može nama ni koristiti ni škoditi"; i zapovjedi, da ga isture.

Poslije se pak dogodi, kad je Sava Uskrs svetkovao kod svećenika Sansale, treće noći po Uskrsu dogje knežević Atarid s velikom četom bezbožnih haramija, svežu svećenika i metnu na kola, a Savu privežu gola za kola, i vuku ga onako po trnju i tuku batinama i bičevima; tako su nemilo i okrutno radili sa slugama Božjim.

Potom svežu Savi ruke i objese ga o gredu. Zatim mu donesu mesa idolima žrtvovana nudeći ga, neka jede, da se izbavi od smrti. Blaženi Sava pita: „Tko je to poslao?" Odgovore: „Gospodin Atarid". „Jedan je reče Gospodin Bog, koji je na nebesima. Nečista su i nesveta ova jela, kao sâm Atarid, koji ih je poslao". Na ove riječi jedan od sluga Ataridovih planuvši gnjevom tako silno udari buzdovanom svetoga čovjeka u prsa, da su svi

mislili, umrijet će od silnoga udarca. No on iz bogoljubnosti podnese bol od udarca, i ne zaviče niti uzdahne.

Saznavši sve to Atarid zapovjedi, da Savu ubiju. A sluge pustivši svećenika Sansalu, odvuku Savu k potoku, da ga utope. Putem Sava iza glasa hvali Bogu, što će za vjeru umrijeti. Kad dogju k potoku, sluge se dogovaraju, da puste čovjeka nevina; tä ne će Atarid za to doznati. Ali im sâm Sava reče, neka učine, što im je naložio Atarid Onda ga bace u vodu i onim drvom, što mu je bilo privezano za vrat, dotle ga u dubinu guraju, dok se ne uguši. To se dogodi 12. travnja godine 372. Krvnici izvuku tijelo sv. Save iz potoka i ostave neukopano; ali ga kršćani ukopaju a poslije pošlju u Kapadociju na štovanje.

* * *

Kako je sv. Sava živio, stradao i umro, tako može samo onaj, koji je Hristom prožet, koji je preporogjen iz Duha svetoga te koji je po tom pravi duhovni ogranak Hristov. U vrtlu naime Josipa Arimatejskoga posija se malo gorušično zrnce, iz kojega je izraslo veliko drvo, što se po svemu svijetu razgranava i još svejednako raste u vis i u šir. Kao što drvo korijenjem svojim iz tla siše vlagu i hranu, i onda pretvara u čestice (dijelove) svoje; tako i Hrist neprestance vuče ljude k sebi, i pretvara njihove zemaljske i grešne duše u duh svoj, tako da Hristov duh u njima živi pak su oni čestice, ogranci Hristovi. Kolika je dakle razlika megju onima neznatnim česticama, koje u tlu skrivene drvo siše, i megju vitom zelenom granom, kojom se proljetni vjetric poigrava; tolika je razlika megju čovjekom, koji se još nalazi u prirodnom grešnom stanju, i megju čovjekom, kojega je prožeo duh Hristov. Iz života svakoga sveca vidi se, da Hrist u njemu živi; svaki svetac tako radi, kako bi Hrist radio u njegovim prilikama; svaki je svetac nastavak, ogranak Hristov.

Promotri de sada, ljubazni kršćanine, mišljenje i življenje svoje, da li i tebe vodi u svemu duh Hristov ili pak duh zemaljski ili pače duh protikršćanski. A Sveto Pismo veli (Rim. 8, 9): „Ako li tko nema duha Hristova, on nije njegov“.

Pomolimo se.

Udijeli, prosimo, svemogući Bože, da se po odvjetovanju blaženoga Save mučenika tvojega i od svih tegoba oslobodimo na tijelu i od zlih misli očistimo na duši. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

13. dan travnja.

Blažena Ida.

Današnja je svečarica svijetlo ogledalo majkama kršćankama.

Ida rodi se godine 1040. od oca Godefrida vojvode Lotrinškoga i od majke Dode, koja je bila kao i muž njezin od roda cara Karla Velikoga. Ida odgojena u strahu Božjem, kad joj je bilo od prilike sedamnaest godina, uda se za Eustahija grofa Boulonjskoga (u Francuskoj), koji ju je radi vrline njezine mnogo poštovao i iskreno ljubio. Ona je bila majka ubogima, navlastito je pak potpomagala udovice, sirote i bolesnike i obilatom milostinjom i čestom molitvom; isto je tako mnogo

činila i davala za crkve i duhovničke zavode (kuće), da se bude služba Božja mogla dostojno opremati. Muž nije se suprotivio njenoj podatljivosti, pače ju je k tomu još i podbadao. A pri tom je bila Ida svesrdno ponizna: do gospodskoga odijela, koje je morala nositi staleža svojega radi, nije joj bilo više stalo nego do najprostije odjeće, i uopće nije joj bilo mnogo do zemaljskih dobara. Imala tri sina i nekolike kćeri; što bi trebalo da ih dade na dojilje, kako rade velike gospogje, ona je sáma izvršivala dužnost materinsku ter sama svu djecu dojila, da se s tugjim mlijekom ne zadoje i tugjom iskvarenošću.

Kako je blažena Ida odgajala djecu, kaže pisac njezina života: „Sinove je odgajala u poštenju i strahu Božjem, i naučavala raditi sve onako, kako dolikuje kneževićima, i privikavala ih svetim i dobrim običajima". Kad ovo i ne bi bio pisac izrijekom kazao, mogli bismo to razabrati iz onoga, što znamo o sinovima njezinim. Sinovi su joj naime bili Eustahije, Godefrid i Balduin. Eustahije, nasljednik očev, bio je, kao što kaže pisac, „čovjek uzmožan u svim djelima svjetovnim i izvrstan u bogoljublju". Godefrid vojvoda Bouillonski i Balduin išli su s križarima u rat, da Svetu Zemlju otmu iz ruku nevjerničkih ter izbave istočne kršćane od sramotna i teška jarma. Kad su križari nakon neizrečenih muka i krvave borbe dne 15. srpnja 1099. uzeli Jerusalem, odluče izabrati sebi kralja no takova, koji ne će imati samo sve vrsnoće gospodara i vladaoca nego će se sjati i svjema kršćanskim vrlinama te dostojan biti, da vlada svetim gradom Jerusalemom i svom Svetom Zemljom. S toga pod zakletvu saslušaju sluge i ukućane

svih knezova u križarskoj vojsci o življenju i vladanju njihovu. Sluge Godefrida Bouillonskoga na preslušavanju izjave, da gospodar njihov ima samo jednu pogrešku: i poslije svršene svete mise da još za dugo ostaje u crkvi i zato da često jela ohladne. Osim toga historija pripovijeda o Godefridu, da je bio izvanredno hrabar, čist, uzdržljiv, blag, nesamoživ, ljubežljiv i podatljiv svakomu. Godefrid dakle bude radi tolikih vrlina jednoglasno izabran za kralja Jerusalemskoga. On je primio kraljevstvo ali nije hotio, da bude zlatnom krunom okrunjen na onom mjestu, gdje je Spasitelj bio okrunjen krunom trnovom. I sami Arapski knezovi muhamedanske vjere kazivali su o Godefridu: Ovaj čovjek doista je rogjen, da zauzme svijet i zavlada svijem narodima. I u svijem kršćanskim zemljama orila se slava Godefridova. Žaliboże umrije on već za godinu dana, a nasljednik mu bude u kraljevstvu brat Balduin. Tako se ispuni san njihove majke, blažene Ide. Ona je naime još djevojkom snila kao da je sunce s neba sišlo i za časak počinulo u njezinu krilu. Što je san značio, pokazalo se poslije, kad su joj dva sina postali kraljevi a jedna joj se kći udala za Njemačkoga cara Henrika Četvrtoga, navlastito se pak slava njezina sina Godefrida sja kao sunce u historiji i u kršćanskom svijetu. Jošte pripovijedaju, kad se je blažena Ida jednom u kapelici žalosne Majke Božje molila Bogu za sinove, da se je zanijela i duhom vidjela gdje joj se sin Godefrid bori pred Jerusalemom i prvi se penje na zidine gradske; a tako je i bilo.

Kad je blaženoj Idi muž umro a djeca sva već odrasla, sav je ostali vijek sasvim posvetila djelima bogoljublja i milosrgja. A koliko je Bogu

bila ugodna njena služba, pokazala su čudesa, koja je Bog preko nje tvorio, i od kojih ćemo samo jedno pripovjediti, jer je takogjer potvrda dobra njezina srca. Blaženica bila na veliki praznik u crkvi; došla onamo i uboga žena s djevojčicom, koja je bila od rogjenja svojega gluha i nijema. Kako je bilo jako studeno a djevojčica slabo obučena, sva je drhtala od studeni. Ida zapazi to te namigne na djevojčicu, da dogje k njoj; onda je ogrne plaštem, da se pod njime zgrije. U jedan put djevojče pročuje i progovori: Majko, majko! Majka dotrči, pa kako su svi znali, da je djevojčica bila od rogjenja gluha i nijema, glavar crkve odmah zapjeva pjesmu zahvalnu: Tebe Boga hvalimo.

Blaženica nakon podulje bolesti, u kojoj je pokazala uglednu strpljivost, kako je sveto živjela, tako sveto i umrije dne 13. travnja godine 1113.

* * *

Život blažene Ide potvrgjuje istinu, koju nas uči i svjetska historija, da najizvrsniji ljudi imadu na izvrsnosti svojoj zahvaliti najviše izvrsnim majkama. Majčina dobra ili zla ćud već se djeci više ili manje priragja; k tomu svaka majka gleda, da djecu na ono navadi, što je njojzi najmilije. Majka pohlepna na last i slast ne će djece tjerati na rad i nauk, i rado će im davati oklizotina; majka gizdava ne će samo sebe kingjuriti nego i djecu kititi. Nasuprot majci bogoljubnoj bit će najveća briga, da i djecu bogoljubno odgoji; pa i molitve, koje pobožna majka i na ovom i na drugom svijetu bez prekida pošilje Bogu za djecu, koristit će i djeci donijeti mnogo milosti. Ako dakle majka hoće, da djecu privede k pravoj sreći to jest ka

kreposti i blaženstvu, prije svega joj je gledati, da sáma bude dobra kršćanka, pa ako joj i ne budu sinovi slavni i uzmnožni, kao što su bili sinovi blažene Ide, bit će svakako valjani i srećni.

Pomolimo se.

Usliši nas, Bože spasitelju naš: kao što se radujemo svetkovini blažene Ide, tako da se u osjećanju iskrene pobožnosti obučavamo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

14. dan travnja.

Blažena Lidvina.

Lidvinin otac Petar, premda od roda plemenita, bio je toliki siromah, da je bio prinugjen sebe i porodicu prehranjivati službom noćnoga stražara u gradu Schiedamu u Holandiji; no bio je drukčije prijeko pošten čovjek. Petrova žena Petronila, čeljade bogodušno, rodi osim Lidvine osam sinova. Ona bješe već četiri sina rodila, kad je na sámu cvjetnu nedjelju dne 18. ožujka godine 1380. u crkvi kod čitanja muke Gospodina našega Isusa Hrista snagju trudovi, pa pohitjevši kući rodi kćer, kojoj nadjenu ime Lidvina. Kćerka se brzo rascvjeta krasotom od djevojke, pa joj već u dvanaestoj godini dogju snuboci. Ali Lidvina jednako se molila Bogu, da je učuva od svake zemaljske ljubavi. I Bog joj usliši molitvu.

Bivši Lidvina u petnaestoj godini pogje s prijateljicama o svjećnici na led, da se kliza, kao što je navada u Holandiji. Jedna prijateljica zaleti se klizeći na Lidvinu, pa ne mogavši se ustaviti, obori je na kup ledenih santa; Lidvini prelomi se

rebro. Premda su roditelji dozvali liječnika, ipak se prijelom od rebra nije mogao više iscijeliti. Lidvina osta sav svoj vijek bolna i nevoljna; vazda je jako žegjala, no kad bi se s najvećom pohlepom napila vode, odmah bi je izbljuvala; pa djevojka, koja je doskora bila prava ljepota, sad se tako nakazi i okljakavi, da je jadna kao crvak pobaučke plazila po sobi.

Tako to potrajalo pet godina, a onda Lidvina leže u postelju i logom leža pune trideset i tri godine a da više nikad ne ustade. Kad bismo kazivali, kako je maečko hrane potrošila u sve ovo dugo vrijeme, mnogi nam čitaoci ne bi vjerovali, premda je to zasvjedočio njezin ispovjednik. Pri tom nije jednom u sedam godina spavala koliko su dvije noći, ležala vazda nauznačice i mogla tek glavu i lijevu ruku gibati; desnu ruku rastvorio joj vrbanac pak ju je još samo nekoliko živaca i žila sastavljalo s tijelom, kao u mrtva trupla napolak već truhla. Od ležanja bude sva ranjava, k tomu je imala na tijelu otvor, da bi mogao kroza nj ruku turiti, a u otvoru su se sve jednako crvi legli; dogodilo se kadšto, da je do dvjesta crvi izmiljelo odanle, pa da bolesnici crvi ne rastoče svega tijela, neprestano bi otvor oblagali melemom od meda i prijesne muke (melje). Poglavarstvo Schiedamsko posvjedočilo je potpisom i pečatima, kako su Lidvinine muke bile velike i nečuvene. No za čudo, nitko nije uz nju osjetio nimalo neugodna vonja. Poslije snašla Lidvinu dugovječna vodena bolest; i groznica, strašna glavobolja i zubobolja mučile su je sve do smrti. Na desno oko posve oslijepi a lijevo joj posta tako nježno, da nije moglo podnositi

svjetla a da joj iz oka ne proteče krv; zato je morala dan i noć u tmini boraviti.

Osam godina bolovaše Lidvina, kad joj umre majka; naslijegjeno materinstvo podijeli ubogima, premda je tim sáma došla u nevolju; još za majku opasa sebi pojas pokornički. Iz početka ležaše Lidvina na perini, no poslije ne mogaše toga trpjeti, jer bi se navlaka brzo razdrla pa joj se perje prilijepilo za rane; zato se dade prenijeti na golu slamu. Što bi joj dobri ljudi darovali, tim bi ona nadijelila siromaš; samo otac njezin ne htjede od toga ništa primiti nego volje prehranjivati se teškom službom, dok mu grof Holandski ne udijeli godišnju potporicu; onda ostavi službu a marljivo polazi crkve sve do smrti. Kad je godine 1408. bila prekoredna zima, Lidvina bješe tako slabo zaklonjena od studeni, da je više puti sva ukočena i onesviješćena ležala i suze joj se na očima smrzle.

Osim velikog ubožtva i teških bolesti bilo je Lidvini trpjeti još i drugih muka. I sâm mjesni župnik ražalošćivao bi je uskrativši joj često na vrlo neuljudan način svetu pričest. A kad je godine 1426. Filip vojvoda Burgundski uljezao u Holandiju i došao takogjer u Schiedam, neke radoznalice iz njegove pratnje čuvši mnogo koješta o Lidvini, hotješe je vidjeti. Otidu dakle k Lidvini i s velikom bukom unigju u stan njezin; odgrnu zastor, upale svijeću i drže joj pred očima, grde e, da vara svijet, da je imala već mnogo djece, da se pretvara, da noću jede i pije, da je bestija; napokon neljudi ovi strgnu s nje pokrivalo. Kad se sinovka Lidvinina oprla ovomu nečovječnomu postupanju, zgrabe je zlikovci i tako nemilo bace na jedno podnožje, da se je teško ozlijedila i hra-

mala do smrti; a Lidvini, ogledavajući njezino od vodene bolesti oteklo tijelo, prodru na tri mjesta kožu tako, da joj je sva postelja krvlju bila zalivena. Posljednje godine prije smrti navali na Lidvinu još bolest kamenac; boli od toga bile su tako strašne, da se je često u jednu uru po tri puta onesvijestila i od boli zubima škrgutala. Napokon umrije ova mnogostradalnica dne 14. travnja 1433, pošto je od petnaeste godine dobi svoje punih trideset i osam godina pretrpjela nebrojenih i neizrečenih boli i muka.

Pa ipak je Lidvina već na ovome svijetu u srcu svojem bila srećnija i zadovoljnija od premnogih ljudi, za koje bi rekao, da su srećni i zadovoljni. Odakle ova unutrašnja sreća i zadovoljstvo blaženoj Lidvini? Odatle, što je slušala glas Spasitelja našega, koji kaže (Mat. 11, 28): „Hodite k meni svi, koji ste umorni i natovareni, i ja ću vas odmoriti".

Blažena Lidvina je prve dvije tri godine jako željela, kao i drugi bolesnici, da ozdravi, i osobito joj bilo teško, kad bi je zdrave i vesele prijateljice posjetile. Često bi gorko plakala, i nitko je ne bi mogao utješiti. A kad je uzela razmišljati, ne svidje joj se taj posao i brzo ga baci u nemar. Ispovjednik je opet nagovara, neka sama sebe prinugjava k razmišljanju, da će joj već omiljeti. Lidvina to zbilja učini; stane sama sebe privoljavati k promišljanju muke Hristove, i pomalo nagje u tom toliku utjehu, da je poslije rekla: kad bi jednom samo Zdravomarijom mogla ozdraviti na tijelu, da ne bi hotjela. Naučila se muku Hristovu promišljati svaki dan u sedam dijelova, i bavila se tim dan i noć. A to joj je uzrokovalo toliko sladosti i

i radosti, da često nije ni osjećala svojih muka, nego joj se činilo, da te muke Hrist trpi. Takogjer se užegla tolikom ljubavlju k Isusu Hristu u presvetom oltarskom sakramentu, da je sada od žalosti za pregjašnju svoju mlakost i od ljubavi i čeznuća za sv. pričešću čitave dane plakala, kao što je pregje plakala od boli i nestrpljivosti. Ona je Gospodina svojega i Spasitelja kao objema rukama obuhvatala, razmišljanjem naime muke njegove i svetim pričešćivanjem.

Kako je Lidvina odvajanje svoje od svake svjetovne radosti i dugovječno stradanje posvećivala neprestanim duhovnim druženjem s Otkupiteljem, njezina je duša bivala sve čišća i sve više nebesna, kao što bude i platno napokon posve bijelo, kad ga sunce dan po dan obasjava. Navlastito je pak pomalo dobijala svrhunaravne zanose i objave; tako se posljednje godine života zanese i u zanosu vidje ružično stabalce, koje je isprva bilo maleno a po vremenu razraslo se drvetom. Angjel čuvar objavi joj, da ne će prije umrijeti, dok se svi pupoljci na onom ružičnom stablu ne razviju i potpuno ne rascvjetaju. To je Lidvina kazivala ispovjedniku svojemu, a on je kad i kad zapitao, jesu li se već sve ruže rascvjetale. Tri mjeseca prije smrti izjavi napokon Lidvina, da je stablo posve izraslo i sve ruže na njemu da su se najljepše rascvale, i zato se nada, da će naskoro umrijeti. U noći prije Uskrsa opet se Lidvina zanese; kad se osvijestila, soba se napuni izvanredna mirisa, i ona reče, da je u nebu slušala gdje Alleluja pjevaju, i da će je i sáma skorim pjevati sa stanovnicima nebeskim, što se tri dana potom i dogodi godine i dana, kako već gore rekosmo.

* * *

Kad tko mnogo trpi, odlahne mu videći gdje drugi još više trpe. Tako može i blažena Lidvina biti na utjehu svakomu, koga mnogo muči bolest, siromaštvo ili ljudska nepravda, kad promisli, da je muka njezina bila kamo li veća. Ali Lidvina pokazuje takogjer način, kako možeš u muci ne samo olakšicu i utjehu nego i veliku korist rekao bih silno blago pod trnjem naći. To ćeš naime tada naći, kad se navadiš svaki dan duh svoj zavesti u muku Hristovu i češće dostojno primiti presvetu pričest. U tom je tolika otajstvena sila, da gorko bude slatko i stradalac na posljetku tako zamiluje stradanje, da ga se ne bi oprostio, kao blažena Lidvina, kad bi ga se mogao oprostiti ciglom jednom Zdravomarijom.

Pomolimo se.

Bože, djevičanstva ljubitelju, koji si blaženu Lidvinu od tvoje ljubavi upaljenu nebeskim darovima ukrasio, daj, da nju, koju slavimo svečanim spomenom, u čistoći i ljubavi nasljedujemo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

15. dan travnja.

Blaženi Petar Gonzalez.

Petar Gonzalez rodi se oko godine 1190. od roda visoka i bogata u Španjolskoj u gradu Astorgi, gdje mu je ujak bio biskup. Ujak se skrbio, da se mladić pouči u svakovrsnom znanju, i tek izučivši škole postane kanonik u rodnom gradu. Premda je ovako Petar jošte mlad imao lijepu čast i velike dohotke, nije

mu sve ovo još dosta bilo, nego je sve jednako hlepio na još više mjesto, pa i zbilja posta naskoro pod okriljem ujakovim dekan to je prvi megju kanonicima.

Sad pomislite čovjeka mlada, krasna, bogata, umna i naučna, visokorodna, namještena u velikoj časti! Kako se Petar jošte ne bješe ukorijenio u Hristu, duša mu se kao opila od svjetovne sreće, pak se nije samo riječima hvalio i uznosio nego još osedlao lijepa vranca, pa će onako zarediti ulicama gradskim, neka mu se svijet načudi; kažu, da se to zbilo na sam Božić. Dogje Petar konjica igrajući u ulicu punu besposlene svjetine; tu će se on osobito da pokaže, pa obode vranca. Vranac skoči u propanj, a lijepi konjik ljoskac s konja u kaljužu! Dok se gizdavi mladić koprca u blatu, svjetina mu se silno smije i ruga.

No dobri Bog okrene Petrov grijeh i pad na najveće dobro njegovo. Kod onoga pada naime upozna po milosti Božjoj pravu vrijednost svih svjetovnih stvari. Jošte ondje na istom mjestu, gdje je pao s konja, reče na glas: „Kako se meni svijet u ovaj čas, kad mu služim, ovako podsmijeva, i ja ću njemu okrenuti legja i život na bolje upotrebiti". I što reče, ne poreče.

Od ono je doba Petar Gonzalez prezirao svijet s nasladama njegovim, i predao sebe i sve svoje cjelovito Bogu. Malo zatim odrekao se sasvim sve slave svjetovne i zemaljskih dobara, te stupivši u duhovni red propovjednički iliti dominikanski učinio zavjet siromaštva i poslušnosti. Već u prvoj godini kušanja pokazao je Petar toliko trudbe oko pobožnosti i kreposti, da je primjer njegov bio svjema za sazigjivanje ne samo u kloštru nego i

svagdje, kamo god bi dopro glas o njemu. Naročito je nastojao povoditi se za sv. Dominikom, ocem reda propovjedničkoga, u dubokoj poniznosti, u oštru odricanju, preziranju svijeta i u skrbi za spasenje drugih ljudi. Budući pak da je po pravilima reda svojega bio zvan propovijedati riječ Božju, dao se neumorno za duhovnim naukama a uz to se jednako Bogu molio, da mu udijeli potrebne k tomu darove. Mnoge je noći prenoćio uz molitvu i knjigu.

Postavši propovjednik i ispovjednik, pokazao se pravim nasljednikom dobroga pastira; s prevelikom bi pohlepom upotrebio svaku zgodu, da zašle privede Bogu. Često bi ustao od stola ili bi se dao na dalek put, kad bi mislio, da će moći koga nagovoriti na valjanu ispovijed, pa kad bi se svratio u koju god kuću, ma ona bila i ugledna, prvi bi mu posao bio silnom besjedom ukućane nagovarati na skrušenu pokoru predočujući im jadno stanje grešničko, vječno prokletstvo a blaženstvo pravoga obraćenja.

Glas o svetosti Petrovoj toliko se raznese po Španjolskoj, da ga je kralj Ferdinando Treći želio imati uza sebe nadajući se, da će mu molitva i nazočnost njegova pomoći u ratu na Mavre muhamedovce. I učini Petar mnogo dobra u okolu (taboru) Ferdinandovu molitvom, mudrim savjetima, koje je davao kralju, i propovijedima, koje je govorio ratnicima.

Ali bijaše ipak mnogo njih, koji su se srdili, što je Petar mnogo vikao na grijeh nečistoće. Oni se dakle dogovore, kako će njega samoga uhvatiti u mrežu, pa nasnube nevaljalu žensku glavu, neka ide u šator propovjednikov, tobože da će se ispovjediti, a onda neka ga mjesto toga namami na grijeh. Tako se i zbude; no kad je nesramnica Petra stala mamiti na grijeh, on uzme plašt svoj, baci ga na gorući kup drva, i reče ženi: „Ajdemo, lezimo na ovu goruću ložnicu“. Po tom legne on na plašt; za čudo veliko ne upali se ni on ni plašt. Postojana krepost svetoga čovjeka tako potrese dušu i zavoditeljici i ratnicima, koji su se izvana do šatora dovukli, da slušaju, šta će se unutra zbiti, da su ga molili za oproštenje i sámi okrenuli na put boljega života.

Kad je kralj Ferdinando Mavrima oteo veliki grad Kordovu, Petar se trudio, da obuzda bjesnoću i divljač vojníkâ, i pogje mu za rukom više tisuća ljudi izbaviti od pogibli i djevojke učuvati od silovanja. Pošto je mnoge džamije, u kojima su muhamedovci klanjali, pretvorio u kršćanske crkve i posvetio, nije mogao više odolijevati unutrašnjemu nagonu, da ide siromasima evangjelje navješćivati. Iz kraljevskih dvorova ode dakle u sklonita brda, u kojima je živio narod neuk i grub; i mnogo dobra učini ondje službom propovjedničkom, pripravnošću za žrtve, primjerom i molitvom, pače i samim čudesima, koja je na njegovu molitvu tvorio Bog.

Petar Gonzalez blaženo preminu 15. travnja 1246. On je išao i u brodove na moru, da brodarima propovijeda; zato ga još i sada brodari u Španjolskoj poštuju i u nevolji zazivlju u pomoć.

* * *

Čuo si, dragi kršćanine, kako je Bog učinio te je blaženomu Petru Gonzalezu iz one kaljuže, u koju ga je uvalila taština i oholost, iznikla naj-

veća sreća: istinito obraćenje i prava svetost. Tako umije Bog, štono reče sv. Augustin, iz zla izvaditi dobro. S toga, ako si bio nesrećan učiniti grijeh, nemoj duhom klonuti, nego promisli, da je onaj, kojega si uvrijedio, toliki čovjekoljubac ter će i iz grijeha tvojega izvaditi nešto dobra za tebe, ako ga skrušeno uzmoliš za oproštenje. Ako si se na priliku gdjegod u društvu uznosio, a poslije ti bude žao, onda moli Boga, neka ti zlo naplati dobrom, neka ti pomogne, da u napredak budeš ponizan. Ako sagriješiš neumjerenošću bilo u jelu ili u pilu pak budeš sjutradan zlovoljan na sebe, moli Boga, neka učini, da ti iz kaljuže jučerašnje neumjerenosti nikne krepost prave umjerenosti i uzdržljivosti. Isto tako, ako ti je zaradi pregjašnjih grijeha trpjeti sramotu, bolest, prijezir ili druge žalosne posljetke, budi uvjeren, da to nije tek zaslužena pedepsa (kaštiga), nego da je pri tom takogjer Božja ljubežljiva namjera, kako da ti tom pedepsom pomogne k pravoj sreći, k većoj kreposti i k budućemu blaženstvu, ako se samo nehatošću i tvrdoglavstvom ne budeš opirao Bogu i naumu njegovu. Jer pedepsa na ovome svijetu ponajviše je zajedno i milost, poziv k obraćenju, lijek Božji.

Pomolimo se.

Prigji, Gospodine, k prošnjama našim, koje donosimo o svetkovini blaženoga Petra ispovjednika tvojega: koji nemamo pouzdanja u svoju pravednost, da nam on, koji ti je ugodio, molitvama svojim pomaže. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

16. dan travnja.

Sveti Gvilelmo.

Gvilelmo Gnoffi, rodi se okolo sredine trinaestoga stoljeća na otoku Siciliji od roditelja ubogih ali bogobojaznih, koji su ga čisto kršćanski odgojili; i zato je Gvilelmo već od djetinjstva bio znatan istinitim bogoljubljem i oštrim životom. No što je više napredovao u znanju stvari božanskih, više je raspoznavao, kako je sve ništavo i raspadljivo, što god svijet mnogo cijeni, i kako je čovjek nalik na sjenku od dima, i kako nema na svijetu ništa do same zamke. S toga Gvilelmo pregne svijetu okrenuti legja i potražiti mjesto, gdje će moći mirnije živjeti i mirnije umrijeti nego li u vrevi svjetskoj; i skloni se u samotinju, kamo iz istoga razloga dogje još nekoliko bogobojaznih ljudi.

Jedan put pogje Gvilelmo u selo, da naprosjači hljeba; žena na oko pobožna lijepo ga dočeka. Kad se do kasno u noć Bogu molio i napokon legao, da otpočine, dogje k njemu žena i stade ga milovati. A Gvilelmo joj reče: „Prestani, ženo nesrećna, sotoninim verigama sputana, bezumna, bezobrazna i besramna, prestani takve stvari govoriti, o kojima je grijeh i misliti“. Zastigjena ode od njega. Ali joj ne da vrag mira, pa se došulja opet k mladiću. Kad je ovaj osjeti, stane je opet psovati i kaže joj: „Deder se, ako možeš, prekriži znamenjem križa, i opomeni se, da ćeš umrijeti“. Opaka se žena postidi i pobjegne u krevet svoj. Mladić misli, sad će imati mir, pa usne; ali eto opet besramnice, koja mu uzme prijetiti, ako joj ne učini po želji, okrivit će ga, da ju je hotio silovati.

*

Razgnjevi se Gvilelmo i reče joj: „Idi, idi odmah od mene, jadna kćeri Babilonska; jer ako budem po tvojim lažima kažnjen na tijelu, Gospodin će mi podvostručiti krunu čistoće. Zašto si me jadna prijevarno dočekala? Nosi mi se, nesrećna ženo, i ne nagovaraj me više na toliki zločin, na koji me ne ćeš nikad nagovoriti; prije će se željezo stopiti, nego da moja misao spadne na tako gadno djelo. Promisli, besramnice, kako kratko traje ono što godi, a kako je vječno ono što muči. Opomeni se strašnoga sudnoga dneva, kad ćeš stajati pred preoštrim sucem Isukrstom, niti ćeš moći sakriti se ili pobjeći. Udaraj se jadna u prsa, uzdiši i gadni grijeh suzama peri. Ja, premda i sâm grešnik, molit ću se Bogu, da ti bude milostiv. Sjutra rano idi u crkvu; ondje gledaj u lice Hrista svojega; svećeniku ispovjedi grijeh, pa povrativši se kući, iskupljuj ga milostinjama". Ovo čuvši jadna žena pripade k nogama Gvilelmovim i suze roneći moli oproštenje svojoj bezobraštini. Mladić će joj onda: „Oprostio ti Gospodin, koji te stvori, i dao ti vremena pokori".

Čim je zadanilo i vrata bila otvorena, Gvilelmo uskoči iz kuće i podignuvši oči k nebesima reče: „Hvala ti, Gospodine Isuse, što sam neokaljana srca prošao mimo nečistoću one žene; ne dopusti, da se odvojim od tebe". Došavši natrag k braći pripovjedi im, šta mu se dogodilo, i priklopi: „Vi dobro znate, i sâm sam doznao, da je borba raspadljivoga tijela dugovječna, a pobjeda čistoga srca rijetka; i da mi nije pomogao Gospodin, sad bi duša moja bila u paklu"

Poslije mnogo dana izagje Gvilelmo iz celice i po navadi moli psalme, kad mu u jedan put dogje

na pamet lice one žene napasnice. Ljepota njena sad mu se tako prilijepi za dušu, da je se nije mogao obraniti neprestanim pošćenjem ni neprekidnim moljenjem. Ne mogavši nakon više mjeseci steći mira od slike ženine, koja mu je sve jednako treptjela pred očima, vidi, da ga je savladala sama misao na onu, koja ga prije glavom nije mogla pridobiti, pa odluči povratiti se u svijet. Rasproda dakle sitnine, koje je imao, i pogje, da se baci u vrtlog ovoga svijeta — ali Gospodin promisli za slugu svojega.

Gvilelmo umorivši se na putu sjede malo i zaspi; u snu vidje gdje ga opkoljuje nebrojeno mnoštvo svakojakih zvjerova, od kojih jedni hoće zubima a drugi pančama da ga razderu. U tjeskobi, kako će se obraniti, stade vikati: „Pomozi mi, Gospodine, i spast ću se. Jer znadem, kad je na mene navalila nesramna žena, da mi je od tebe došla pomoć; i sada sačuvaj život moj od proždirala zvjerova. Ako mi to učiniš, od ovoga će hipa noga moja stupati stazom tvojom, i dok budem živ, tebe ću blagosivljati i hvaliti". Pošto se Gvilelmo ovako pomolio Bogu, nestade krda zvjeradi, a on se prenu. Onda se povratio u celicu i tako se oštro bio bičem onaj dan i onu noć, da je bol od udaraca ugasila svu vatru napasti; k tomu je dvije godine tako suhotovao (postio hraneći se samo stvarima suhoparnim), da nije ništa kuhano i ništa od mlijeka ni jaja okusio.

Po tom sv. Gvilelmo sagradi monastir, kojemu bude nastojnik. Iz ovoga doba pripovijeda se o njemu mnogo čudesnih stvari. Tako na priliku, kad je ratom opustošena bila Sicilija te se bilo bo-

jati glada, braća u monastiru zahtijevahu, da se od brašna (melje), što je još bilo u spremi, svakomu dade svoj dijel, ne hoteći da ostane u zajednici, nego svaki neka gleda, kako će proživjeti o svojem dijelu. Gvilelmo ih ukori, što nemaju pouzdanja u promisao Božji; no kad se oni ukopistili, učini im po volji. Tada se dogodi čudo nalik na ono, što se u starom zavjetu zbilo ženi udovici u Sarepti Sidonskoj: brašno joj se iz zdjele nije potrošilo niti je ulja u krčagu nestalo po riječi Gospodnjoj, koju reče preko Ilije proroka. (Kralj. III. 17, 9ss). Gvilelmo je naime dijel svoj dao jednomu bratu, neka ga natrag odnese u spremu, da bude za siromahe; kad on tamo, a to sprema puna brašna (melje). Vidjevši braća čudo, pokajaše se za djelo svoje, zahvališe Bogu za milost i dijelove povratiše zajednici. I drugim čudesima izvrši Bog na vjernom sluzi svojem riječi (Otkriv. 3, 21): „Koji pobijedi, dat ću mu, da sjede sa mnom na prijestolu mojem;“ jer komu sâm Bog dade silu tvoriti čudesa, njega kao da posadi uza sebe na prijestolu i dade mu vlast, da gospoduje prirodi i duhovima.

Kako je sv. Gvilelmo bogoljubno živio, tako i umrije; skrušeno se ispovjedi, vjerovanje svoje izreče, i preporučivši dušu svoju u ruke Gospodnje preminu u Gospodinu dne 16. travnja godine 1321.

* * *

Oni zvjerovi, što je sv. Gvilelmo u snu vidio gdje na nj reže, znače pogibao, u kojoj svatko živi za čistoću svoju. Može se reći, da je čovjek, dok je živ, kao sputan sa ljutom zvijerju, od koje treba da se čuva dan i noć. Ova je naime zvijer naša

velika pohlepa na grijehe nečistoće. A ova je napast zato ponajpogibeljnija, što nas napastvuje naša vlastita krv i meso, pa i sáma želja može biti smrtan grijeh. Istina, jedan je čovjek razdražljiviji od drugoga, ali u tom nije lje ni jedan bezbjedan (siguran). Sv. Pismo staroga zavjeta pripovijeda nam o velikim i vrlim ljudima, kako su ugrezli u grijeh nečistoće, o Samsonu, o Davidu, o Salamonu. Pa kad i ljude, koji se onako trude oko kreposna življenja, kako se je trudio sv. Gvilelmo, može snaći teška napast, to većma treba da budemo na oprezu mi. Prije svega kloni se, koliko samo možeš, ne samo grijeha nego svega onoga, što bi te moglo uvesti u napast, na primjer da ne budeš sâm s osobom drugoga spola, da ne ideš u kolo, na ples, i tako dalje. Ako gdjegod i nije prilika ka grešnomu djelu, može uza sve to biti velika pogibao za unutrašnju čistoću, pa i takvoj pogibli valja da se uklanjaš. Tako ti može biti pogibeljno poimence lakoumno gledanje u osobe drugoga spola, čitanje ili slušanje dvoličnih pripovijedaka, dosjetaka i pjesama, povoljno življenje, besposličenje, dugo ležanje u krevetu, mnogo jedenje i pijenje. Ako te gdjegodi snagje napast, najbolje je, bježi odanle; ako pak ne možeš otići, a ti misli na Boga sveznajućega, na smrt i na sud, kao što je radio sv. Gvilelmo.

Pomolimo se.

Odvjetovanje blaženoga Gvilelma opata neka nas, prosimo Gospodine, preporučuje: što svojim zaslugama ne možemo, da njegovom zaštitom postignemo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

17. dan travnja.

Sveti Simeon i drugari mučenici.

Persijski kralj Sapor Drugi, koji je umro godine 379., izdao bješe oštre naredbe suprot kršćanima, naročito odredio, da se svi kršćanski svećenici pogube.

U glavnom gradu Persijskom Seleuciji-Ktesifontu bijaše tada kršćanski nadbiskup Simeon, čovjek Bogu i ljudima mio. O njegovoj mladosti i kasnijem životu ne znamo ništa; samo nam o svršetku njegovu ovo pripovijeda Sozomen, Grčki pisac crkvene historije, koji je živio u petom stoljeću po rogjenju Hristovu.

Sv. Simeona dovedoše u gvožgje okovana pred kralja Sapora. Simeon ne pokaza nimalo straha i ne pade ničice pred kralja, kao što je bio običaj u Persijanaca. Kralj se s toga razgnjevi i pita, zašto mu dužne časti ne čini, kad mu je otprije činio? Simeon reče: „Prije nijesam bio doveden, da izdam pravoga Boga, i zato se nijesam ustručavao, da kralju učinim dužnu čast; ali sada mi nije više prosto ono činiti, jer dolazim boriti se za našu vjeru“. Onda mu kralj zapovjedi, da se pokloni suncu; ako to učini, da će primiti mnogo darova i veliku čast; ako li ne učini, da će njega i sve kršćane pogubiti. A kad je vidio kralj, da Simeona ne može ni prijetnjama uplašiti ni obećanjima skloniti, pače je iz njegovih usta čuo, da se ne će nikad pokloniti suncu ni izdati vjere svoje, zapovjedi, neka ga odvedu u tamnicu, nadajući se valjda, da će se još premisliti.

Kad su Simeona vodili u tamnicu, baš je pred vratima kraljevske palače sjedio starac Usthazan,

odgojitelj kraljev, čovjek u kući kraljevskoj mnogo poštovan. On ustade pred Simeonom i smjerno ga pozdravi. Ali Simeon oštro ukori Usthazana i odvrati od njega lice; jer je Usthazan bio kršćanin, no usilovan poklonio se suncu. Ovaj pak postupak Simeonov Usthazana toliko zabuni, da je stao jadikovati i plakati i svukao stajaće odijelo, a obukao crno za znak žalosti. I glasno je tugovao: „Jao meni nesrećnu, šta se imam nadati od Boga, kojega sam se odrekao!“ Kad je za to doznao Sapor, dozva Usthazana k sebi i pita, kakva ga je nesreća snašla, kad toliko tuguje. Usthazan odgovori: „Kralju, kamo sreća, da su me mjesto onoga, što mi se dogodilo, snašle sve druge nesreće; jer bi ih lakše snosio. Tugujem, što sam još živ a bio bi morao već davno umrijeti, što još gledam sunce, kojemu se nijesam u istinu poklonio, nego samo na oko tebi za volju“. Po tom se zakle Bogom stvoriteljem neba i zemlje, da se ne će nikada više odmetnuti od vjere svoje. Kralj se vrlo začudi promjeni Usthazanovoj i još se više razljuti na kršćane, jer je mislio, da su Usthazana začarali. No žaleći starca nastoja i milom i silom, da ga odvrati od odluke, ali sve uzalud; jer je Usthazan sve jednako tvrdio, da ne će biti nikad tako lud, da na mjesto Boga stvoritelja svih stvari štuje stvari od njega stvorene; zato kralj ljut zapovjedi, da mu se odrubi glava.

Usthazan doveden na stratište umoli krvnike, neka pričekaju, da ima još nešto javiti kralju. Poruči dakle kralju: „Koliko sam dobra od mladosti svoje do ovoga časa učinio kući tvojoj, kralju, i kako sam vjerno služio i ocu tvojemu i tebi, ti sâm dobro znadeš. Za svu ovu vjernu službu, koju

sam vam učinio, sada mi samo jednu stvar na mjesto plaće dopusti, neka oni, koji me ne poznaju, ne misle, da sam pogubljen počem kao izdajnik kraljevstva tvojega ili kao kakov zlotvor. Neka dakle glasnik javno proglasi, da je Usthazanu glava odsječena ne zato, što bi bio kakovo zlo počinio u palači, nego zato što je kršćanin i što se nije hotio Boga svojega odreći za volju kraljevu". Kralj Sapor učini po želji Usthazanovoj i proglasi uzrok njegova smaka, a to učini zato, što se je nadao, da će se drugi kršćani to prije odmetnuti od vjere, kad doznadu, da kralj baš nikomu ne oprašta, budući pogubljen i sâm starac Usthazan, odgojitelj kraljev, štovan i pažen u kući kraljevskoj. Usthazan je pak iz drugoga posve razloga toliko želio, da se proglasi uzrok njegova smaka, mislio je naime, kako je prije od straha klanjajući se suncu mnogim kršćanima zadao strah, tako će sada mnoge podbosti, da se povedu za njegovom postojanošću i hrabrošću, kad doznadu, da je ubijen vjere radi. Tako ostavi Usthazan život, koji bješe provodio u prevelikoj slavi.

Simeon saznavši u tamnici smrt Usthazanovu zahvali Bogu za njega. Kralj odluči, da se Simeonu glava odsiječe na sâm veliki petak. Jošte jednom izveden pred kralja junački brani vjeru, niti htjede, da se pokloni suncu. Onaj dan pogubi kralj još stotinu drugih kršćana, što biskupa, što svećenika a što drugih duhovnika. Prije što će se svi odvesti na stratište, pita ih još jedan put veliki svećenik poganski, hoće li da žive i da jednu vjeru s kraljem poštuju i suncu da se klanjaju. Ali ni jedan od njih ne htje pod ove uvjete (pogodbe) da spase život. Kad su po tom krvnici svjema po redu odsijecali glave, Simeon mučenike hrabri i slobodi potvrdjujući iz Sv. Pisma, da tako umirati znači upravo živjeti, a od straha izdati Boga da znači umrijeti, pa oni da bi i tako naskoro umrli, makar ih nitko ne pogubio, kad je svakomu čovjeku umrijeti; a poslije smrti ne će biti svjema jednako, nego će biti svi na račun pozvani i ispitani, i jedni će za dobra djela primiti besmrtnu plaću, a drugi bit će za zla djela na vijeke kažnjeni; napokon za Boga dati život najveće je dobro i najveće blaženstvo. Mučenici slušajući ove riječi sv. Simeona željno koračahu na smrt. Na posljetku odrubi krvnik glavu sv. Simeonu i dvjema starcima Abedehali i Ananiji, koji su bili svećenici u crkvi, gdje je Simeon bio biskup.

Kad je red došao na Ananiju, starac se strese; a u onaj čas mu priviknu netko iz svjetine, koja se je zgrnula na stratište: „Zatisni, starče, malo oči i budi srčan, jer ćeš taki vidjeti svjetlo Božje". Uhvatiše odmah čovjeka, koji je to priviknuo, i odvedoše ka kralju. A to bijaše Pusicije, nastojnik nad svijem kraljevim radnicima. Kad je vjeru kršćansku slobodno ispovijedao i za mučenike govorio, ljutit kralj naloži krvnicima, da njega na osobito okrutan način muče; probuše mu dakle šiju i onuda izvade jezik. Tako umrije i ovaj mučenik. A i kći ovoga istoga mučenika, djevojka, bude krivo optužena, uhvaćena i pogubljena.

Ovi sveti mučenici spominju se u Rimskoj mučeničkoj knjizi dne 21. a u istočnoj Crkvi svetkuju se dne 17. ovoga mjeseca.

* * *

Sv. Simeon nagovarajući drugare svoje na postojanstvo, spominjao im je, da je svijem ljudima

mrijeti a po smrti račun dati o djelima svojim. To nas vjera uči. Nego koliko ljudi misli o tome! Bog znade za sve naše misli i želje, za sve riječi i djela, i o svjema tražit će od nas račun u onaj čas. U trenutak po smrti znat ćemo odmah, šta nas čeka u sve vijeke, da li vječna sreća ili vječna nesreća. Strašna li trenutka! Misli, kršćanine dragi, često o onom času, i pripravljaj se za nj ozbiljski.

Bog je sudac sveznajući, te znade naše najtajnije misli i najskrovitija djela; on je sudac najpravedniji, te ne ostavlja bez pedepse ni najmanjega grijeha; on je sudac svemogući, te ne može nitko minuti njegove pravedne pedepse.

Čim se presuda izreče, izvršit će se, i nikad se ne će poreći. Nikakve suze, nikakav jauk, nikakva žalost ne će moći presude prepravednoga suca obustaviti ili ukinuti. Sad je presuda u našim rukama, još možemo učiniti, da nam bude milostiva: valja da se sámi tužimo za učinjene grijehe i sámi da se osugjujemo i pedepšémo, pa ćemo na sud Božji doći pripravni, i ne ćemo ga se bojati. „Šta ću učiniti, kad Bog ustane suditi? i kad nas pita, šta ću mu odgovoriti?“ (Job. 31, 14).

Pomolimo se.

Bože, koji nas godišnjom svetkovinom svetih mučenika svojih Simeona i drugara njegovih razveseljavaš, dopusti milostivo: kojih se zaslugama radujemo, da se njihovim primjerima užežemo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

18. dan travnja.

Sveti Apolonije.

Za Rimskoga cara Kommoda, koji je vladao od godine 180. do 192. poslije rogjenja Hristova, imagjaše kršćanstvo uopće mir, premda je i u to vrijeme gdjekoji kršćanin vjere radi postradao, kao na primjer upravo današnji svetitelj mnogo slavljeni mučenik sv. Apolonije.

Kao što je o jučerašnjem sv. Simeonu pisao crkveni historik Sozomen, tako su o današnjem dičnom mučeniku pisali crkveni historik Eusebije (umro godine 340.), crkveni pisac Rufin (umro godine 410.) i crkveni otac sv. Jeronim (umro godine 420.). Uza sve to ne znamo mnogo o življenju sv. Apolonija, jer je Eusebijevo glavno pismo o njemu propalo.

Dok su za carovanja Kommodova sve Crkve kršćanske u svijetu po milosti Božjoj imale mir, riječ je Božja mnoge ljude iz svakoga staleža privlačila na štovanje Boga višnjega, tako da su mnogi od onih, što su u Rimu bili na glasu s visoka roda ili s bogatstva, sa cijelom svojom kućom ili porodicom pohitjeli, da steku spasenje. No vrag, svemu dobru neprijatelj i zavidnik, ne može to podnijeti, zato se opet oboruža na nas izmislivši kojekakve sprave.

Ugledan bijaše tada kršćanin u Rimu Apolonije. O njemu kaže sv. Jeronim, da je bio viječnik (senator) Rimski, naučan u svakoj struci ljudskoga znanja, i u samih pogana vigjen i štovan. On bješe iz radoznalosti čitao Sv. Pismo, no ganut milošću Božjom zamilova uzvišeni nauk, koji je u Pismu, i vjerova u Isusa. Od pape sv. Eleuterija bi poučen u nauku evangjeoskom, i uvjerivši se potpuno o

istinitosti vjere kršćanske, bi kršten vodom i Duhom svetim. Od onda živje Apolonije vjerno po pravilima vjere Isusove, i osim toga besjedom i primjerom obrati mnoge pogane ka kršćanstvu.

No rob Sever oda gospodara svojega Apolonija Perenniju nastojniku carske tjelesne straže, da je kršćanin; odavača postiže zaslužena kazan, jer je još valjao zakon, da treba onoga kazniti, koji kršćanina tuži samo radi vjere: rob Sever odaju svoju plati glavom. Sa svim tim bude Apolonije pozvan pred suca, koji ga opomene, neka se odreče nauka Hristova, ako hoće da spase imutak i život svoj. No Apolonije izjavi slobodno, da će radije izgubiti život i sve svoje nego li zatajati vjeru u Isusa. Tada zapovjedi sudac, da Apolonija odvedu pred visoko vijeće Rimsko, neka se pred njime pravda. „Znaj suče — radosno povika Apolonije — ja sam gotov ne samo pred visokim vijećem nego i pred cijelim svijetom javno ispovijedati vjeru svoju u Isusa, Sina Božjega, Gospodina i Spasitelja mojega“. I zbilja branjaše Apolonije kršćane i vjeru kršćansku pred Rimskim vijećem tako srčano i vješto, da je sila istine potresla sve slušaoce i ni jedan se nije usudio ništa prigovoriti. Sudac onda još jedan put pokuša privoljeti Apolonija, da barem za koje vrijeme polazi hramove i žrtvuje bogovima, da tako spase čast, imutak i život svoj. No Apolonije ljudski odbi ponudu i izjavi, da je rad za Hrista umrijeti i sve svoje žrtvovati. Nato bude osugjen, da mu se odsiječe glava. I kad je bio na stratištu, još jednom prizna vjeru i pomoli se Bogu za obraćenje Rimljana i dragovoljno prignu glavu pod mač godine po Hristu 186.

* * *

Mi smo dužni vjeru svoju pred svijetom priznavati i dati za nju, ako treba, i sâm život kaoti pečat svetoga uvjerenja; ali k ovoj dužnosti navezuje se odmah druga: braniti vjeru od izvrtanja i pogrgjivanja. Zato ako se nehotice nagješ u kolu ljudi, koji to više blebeću o vjeri što manje o njoj znadu i to ružnije o njoj govore što nepoštenije žive, dužan si pristojnom i ozbiljskom riječju ustati na obranu vjere. Ako si dobro poučen u nauku kršćanskom, kao što ti je dužnost, lako ćeš naći valjano oružje za obranu svetinje; ne boj se, dobra će stvar nadvladati. Jer ne navaljuju istom danas na svetu vjeru našu; njoj se je od postanka boriti sa glupošću i zlobom, i borit će se do svršetka svijeta i vijeka.

Ali najbolja je obrana svete istine neprekoran život ispovjednika njezinih. Sveti je Apolonije ispovijedao vjeru, branio je riječju, ali potkrepljivao najviše djelom. Tim oružjem — neprekornim životom — može i dužan je svatko braniti istinu svete vjere od neprijatelja. K tomu ti ne treba visoka znanja ni govorničkoga dara. Učen i neučen, bogat i ubog, visok i nizak, mogu jednako življenjem neokaljanim (čistim) dokazati spasonosnu silu božanske vjere. Tako su radili prvi kršćani, i nadvladali su sve suprotivštine. Jao si ga nama, ako budemo samo po imenu potomci prvih kršćana a ne i po djelu!

Pomolimo se.

Udijeli, molimo, svemogući Bože: koji blaženoga Apolonija mučenika tvojega rogjenje poštujemo, da se njegovim odvjetovanjem u ljubavi tvojega imena učvrstimo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

19. dan travnja.

Sveti Leon Deveti.

anašnjemu svetitelju krsno je ime Brunon; Leonom se prozvao istom onda, kad je izabran za Rimskoga papu.

Brunon rodi se godine 1002. u Njemačkoj u Elsasu od roda grofovskoga, koji je bio u krvi cesaru Njemačkomu. Kad mu je bilo pet godina, dadoše ga roditelji na odgajanje i poučavanje biskupu Toulskomu, koji je u dvoru svome zasnovao školu za plemenite mladiće i oskrbio izvrsnim učiteljima. Brunon nije samo u naucima lijepo napredovao nego i u kreposti: nevinost je i dobrota ukrašivala mladića. Posvetivši se staležu duhovnomu bude kao gjakon pozvan u dvor cesarski, gdje je i usred najvećega sjaja provodio pobožan i oštar život. Po smrti biskupa Toulskoga godine 1026. bude mu Brunon imenovan za nasljednika. Neumorno se trudio izvršivati dužnosti svetoga zvanja, gledao naročito popraviti življenje svèćenîkâ u biskupiji i urediti službu Božju i crkveno pjevanje, jer je bio vrlo vješt u musici. No najviše je radio dobrim primjerom, navlastito istinitom poniznošću; osobitom je pak pobožnošću poštovao svete apostole Petra i Pavla, zato je često putovao k njihovim grobovima u Rim.

Po smrti Rimskoga pape Damasa Drugoga godine 1048. dogjoše poslanici iz Rima k Njemačkomu cesaru moleći, da on naznači vrijednu i čestitu glavu Crkvi katoličkoj. Cesar sazva biskupe i velikaše u sabor u Wormsu, pa svi upriješe oči u Brunona kao najdostojnijega, da bude nasljednik poglavice apostolskoga sv. Petra. No ponizni

Brunon ne htje privoljeti se na izbor, pa kad nije mogao ništa opraviti, izmoli tri dana za promišljanje. Poslije tri dana stade javno pred saborom ispovijedati grijehe svoje, ne bi li sabrane uvjerio o nedostojnosti svojoj; ali ih ni tijem ne odvrati. I tako morade napokon izbor prihvatiti.

Na putu u Rim sasta se Brunon s glasovitim Hildebrandom, priorom (glavarom) monastira Clugnyjskoga, i nagovori ga, da ide s njime u Rim. Ovaj Hildebrando postade poslije Rimski papa pod imenom Gregorije Sedmi, pa poprave u crkvi, što je počeo Brunon iliti papa Leon Deveti, ponajviše dovrši Hildebrando iliti papa Gregorije Sedmi. Nekolike milje pred Rimom sjaha Brunon s konja i pogje pješke u grad, gdje bude s velikim veseljem dočekan i po crkvenim zakonima jednoglasice izabran za papu. Tom zgodom predjenu sebi ime te se prozva Leonom, želeći se ugledavati na sv. Leona Velikoga, pa kad je već osam papa bilo sa imenom Leon, on se pisa Leon Deveti.

U ono vrijeme bijaše stanje Crkve katoličke dosta žalosno: u neprestanim ratovima podivlja ne samo puk nego i svećenstvo; svećenici se suprot crkvenoj zabrani ženili, pa da mogu hraniti žene ili pravo reći suložnice i djecu, kupovali su od svjetovnjaka bogate biskupije i župe, ter budući posve podložni svjetovnjacima gledali više ugagjati svijetu nego li Isusu. Da ova zla iskorijeni iz Crkve Hristove, sveti je papa sazivao crkvene skupštine i tri puta putovao po Njemačkoj, Francuskoj i Italiji, ukidajući svagdje zle porabe, kazneći nepopravljive bezakonike, opraštajući poslušnicima i mireći zavagjene duhovne i svjetovne poglavice.

U Francuskoj poče arhigjakon Berengarije naučavati kriv nauk o presvetoj euharistiji (oltarskom sakramentu), da je naime euharistija samo znak ili slika presvetoga tijela i krvi Hristove a ne sámo tijelo i krv Gospodina našega Isusa Hrista. Sveti je Leon osudio nauk Berengarijev u crkvenim saborima. Krivovjernik je istina nauk svoj više puti porekao i priznao nauk Crkve katoličke, no kako je bio prevrtljiv, opet je krivo naklapao o svetoj pričesti, dok nije napokon u pokori završio život.

U Istoku pak podiže se oluja, koja se žalibože do danas nije slegla. Prvi put razdružio bješe istočnu od zapadne Crkve Fotije patrijarah Carigradski; ali se po smrti njegovoj Crkve bjehu opet pomirile. Sad je iznova zadjevicu zapodjeo patrijarah Carigradski Mihael Cerularije; on se opet počeo nazivati patrijarhom općenitim, nastojao podložiti sebi patrijarhe Aleksandrijskoga i Antiohijskoga, i gledao Grke otkinuti od Latina, prebacujući ovima kojekakve sitnine, zašto na primjer kod mise upotrebljavaju nekvasni hljeb, u subotu poste, u korizmu ne pjevaju alleluja, jedu meso od udavljene živine, i tako dalje. Na smješne ove prijekore odgovori papa sv. Leon pismom, u kojem istočne kršćane nagovara na jedinstvo u vjeri i dokazuje, da su pomenuti običaji zapadne Crkve vrlo stari dopirući tija do vremena sv. apostola Petra. Papa posla pismo u Carigrad po uglednim poslanicima, koje Grčki car Konstantin Deveti lijepo dočeka. Ali svadljivoga i ohologa patrijarha nije moglo ništa više orazumiti, pače je kovarstvom svojim dotle dotjerao, da se pomalo veći dijel istočnih Crkava otkinuo od vidljive glave i namjesnika

Hristova na zemlji, na preveliku žalost i štetu svega kršćanstva, a na najveću nesreću našega naroda Hrvatskoga, u kojem je iz Fotijeva i Cerularijeva sjemena iznikao rod vječne nesloge, razdora, mržnje i prokletsva. No sâm sv. Leon Deveti nije doživio jada, da vidi crkvu Hristovu potpuno raskoljenu.

Još jedna nesreća snagje sv. papu. Kad su divlji Normani pustošili dolnju Italiju, Leon prosi proti njima pomoć od cesara Njemačkoga, ali primi samo sedamsto dobrovoljaca. S ovim dobrovoljcima udare papinske čete na Normane, no budu ametom potučene. Poslije pade sâm papa u ruke Normanima, koji ga zatvore u gradu Beneventu, ali drukčije s njime lijepo postupe. Sve vrijeme — devet mjeseci — što je bio Leon u zatvoru, posvet Bogu oštrim pošćenjem, mnogim nespavanjem i neprestanim moljenjem. Nosio je pokorničko odijelo, spavao na podu na jednom prostiraču, imao za uzglavlje kamen; u to je, koliko je samo mogao, dijelio milostinje. Premda još nije bio star, osjećao je ipak, da mu tjelesne sile malaksavaju; a želio je umrijeti u Rimu. Sámi ga Normani časno ispratiše do Kapue, a odanle pogje dalje s opatom Monte-Kassinskim. Došavši u Rim dade se na krevetu odnijeti u bogomoljnicu uz crkvu sv. Petra, ispovjedi pred biskupima grijehe svoje, primi presvetu pričest i blagoslovi puk. Za nekoliko dana, dne 19. travnja godine 1054. preminu blaženo u Gospodinu.

Sjajan mu pogreb prirediše Rimljani; žalost za njime bijaše općenita; mnoge milošte udijeli Bog ljudima na grobu njegovu kraj oltara sv. Gregorija Velikoga.

* * *

Sv. Leon Deveti bio je vješt musici i pjesmi, i rado se bavio o jednoj i drugoj. Možete pak opaziti u svijetu, da su ljudi, koji se rado zabavljaju pjesmom i musikom, često lakomisleni, razmaženi i pohlepni na uživanje ovoga svijeta. A u sv. Leona ništa nije bilo od svega toga, pače on je bio ozbiljan, oštar sa samim sobom i revnostan u izvršivanju teških dužnosti svojih. Ima naime na ovome svijetu dvojaka musika i dvojaka pjesma: duhovna i svjetovna. Ne treba istom, dragi čitatelju, da te odgovaramo od pjevanja ili slušanja nesramnih pjesama; jer tko ima samo iskru kršćanstva u sebi, doista će se gaditi na takovo pjevanje. Ima pak mnogo svjetovnih pjesama, u kojima nema ništa grešno; ali i u tom će dobar kršćanin uzdržljiv biti kao u svakom svjetovnom uživanju. Nasuprot dolikuje kršćaninu duhovnim pjesmama dušu podizati k Bogu. Sv. Pavao apostol u poslanicama svojim opominje kršćane, neka pjesmama, psalmima i duhovnim popijevkama slave Gospodina. Jer duhovne pjesme nijesu ništa drugo do poljepšane molitve. Pa ovakve pjesme trebalo bi pjevati ne samo u crkvi nego i kod kuće. A da nam bude od njih prava duhovna korist, treba da ih pjevamo u duhu i u istini; kao što i molitve treba moliti u duhu i u istini, ako hoćemo, da nam budu prijatne ka Gospodinu Bogu.

Pomolimo se.

Daj, molimo, svemogući Bože, da nam blaženoga Leona ispovjednika tvojega i biskupa časna svečanost poveća i pobožnost i spasenje. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

20. dan travnja.

Sveta Agneta Monte-Pulcianska.

Agneta rodi se godine 1274. u Italiji od vrlo imućnih roditelja. Već izmalena pokazivala je osobitu ljubav k molitvi; kad god bi mogla, otišla bi nàsâmo, pa sklopivši ručice molila bi se Ocu nebeskomu; tako je osvećivala sâm osvitak života svojega Već u devetoj godini tako ju je srce nagonilo k duhovnomu življenju, tako je žudjela postati vjerenica Hristova, da su je roditelji ganuti molbama i suzama njezinim dali u ženski kloštar sv. Dominika, gdje su je preporučili posebnoj skrbi bogoljubne i prokušane sestre Margarite. Mlada djevojčica pokori se s veseljem oštromu življenju, koje se vodilo u kloštru, i na skoro posta ogledalo sviju kreposti, tako da su se starije duvne (redovnice) sazigjivale navlastito njenom nelicemjernom poniznošću i svesrdnom poslušnošću. Istom je Agneti bilo četrnaest godina, kad je postaviše za redaru u kloštru, da pazi na živež i namještaj u kući, podaje svaki dan potrepštine za jelo i pilo i skrbi sestrama za odijelo; sve je to ona opravljala s tolikom vještinom i razboritošću, da su joj se sve čudile, a ipak nije uz to ništa popuštala od duhovnoga uvježbavanja, od moljenja i razmišljanja. Premda jošte mlada trapila je nježno tijelo oštrim postom, bdjenjem (nespavanjem) i drugim pokorničkim djelima: više puta bi po nekoliko dana živjela o samom hljebu i vodi.

U to vrijeme sagradi se nov kloštar u gradiću Procenu, pa kako su duvne u kloštru Monte-Pulcianskom bile na dobru glasu, nove redovnice tražiše od njih glavaricu. Sestre u Monte-Pulcianu

izabraše Margaritu učiteljicu Agnetinu, da ide za glavaricu novomu kloštru; ali Margarita ne htje poći onamo bez učenice svoje Agnete. Pogjoše dakle obje djevice u Proceno, i tako mudro urediše novi duhovni zavod, da je brzo lijepo procvjetao i uzvišen bio na opatiju. Sestre tada odabraše opaticom (prvom glavaricom) Agnetu, kojoj bilo istom petnaest godina, i dobiše iz Rima potvrdu toga izbora. Kad je već prije Agneta kao redara sazigjivala drugarice svoje svakom dobrotom i milotom, sada je postavljena na svijećnjak upravo sjala sjajnošću svih redovničkih vrlina. Držeći da je po službi svojoj dužna drugima prednjačiti u svemu, nastojala je, da bude još poniznija, da se sve više odłjusne od svijeta i da joj duh sve više osili nad tijelom; s toga je punih petnaest godina živjela o samom hljebu i vodi, spavala na podu i kratila sebi svaku ugodbu. Nije Agneta besjedom opominjala i poučavala podložne redovnice, jer je mislila, da bi to njoj mladoj slabo dolikovalo, nego ih je djelom sazigjivala i vodila na uskoj stazi savršenstva kršćanskoga.

Bog obdari vjernu službenicu svoju mnogim izvanrednim miloštama, pa kako je pukao glas o njenoj svetosti, dolažahu ne samo mnoge djevice, da se pod njezinim rukovogjenjem posvete Bogu, nego i mnogi ljudi, da je vide. Ovakovi pohodi bijahu joj veoma nepovoljni; naročito pak kad bi je dolazili srodnici nagovarati, da se povrati u Monte-Pulciano. Jednom se ipak odazva pozivu, da se ne bi činilo, kao da je iz nezadovoljstva otišla iz zavičaja svojega. A bila je na brežuljku blizu Monte-Pulciana kuća, u kojoj su stanovale javne grešnice okužujući okolnu mladež. Kad je dakle

Agneta došla u rodno mjesto svoje u pohode, pogled na onu kuću veoma je rastuži, ter joj iz srca prodre želja, da se ona kuća grešnička pretvori u kuću pokorničku. Srodnici pak Agnetini želeći da ona stanuje blizu njih, kupe odmah kuću onu i prirede za stan redovnicama. S dopuštenjem duhovnoga poglavarstva preseli se Agneta u novi stan, sagradi uza nj crkvicu i skupi naskoro oko sebe dovoljan broj bogobojaznih djevica, kojima za življenje propiše pravila sv. Dominika. Tako je mjesto, koje prije bješe smragjeno grdobom nečistoće, sada bilo ukrašivano svetošću čistoće i stidljivošću djevičanskom

Koga Gospodin ljubi, onoga kara (Prič. Sal. 3, 12); zato i sv. Agnetu pohodi raznim bolestima i tegobama, da se kao zlato u vatri očisti od čovječanskih slabosti. A bila je u najvećim bolima za ugled trpljivosti, svete radosti i bogodavnosti. Pa koliko je s toga bila Bogu ugodna, dokazaše izvanredna djela, koja je počinila silom Božjom. Tako je, da samo jedno napomenemo, redovnica jedna izgubila u bolesti vid očinji. Roditelji su hotjeli, neka izagje iz kloštra, da je budu liječnici lakše liječili. Redovnica ne budući voljna izaći u svijet, zabrinuta preporuči se molitvama Agnetinim Ugodnica Božja pomoli se Gospodinu, a bolesnica progleda i ozdravi.

Kad je Bog Agnetu očistio i prokušao, pozva je k sebi, da joj ljubav i vjernost naplati neuvelim vijencem života, godine 1317.

* * *

U Svetom Pismu novoga zavjeta općina iliti Crkva Hristova isporegjuje se često sa sgradom ili

kućom, kojoj je ugalni kamen sâm Isukrst a temelj su apostoli i proroci. Kada krštenjem novi udi ulaze u općinu kršćansku i kada udi napreduju u krepostima kršćanskim, kaže se, da se Crkva Hristova sazigjuje.

A i svaki je kršćanin za sebe zgrada, gragjevina, kuća Božja, koja se sazigjuje, kad on u dobru napreduje, a ruši se, kad nazaduje. Pa kako smo svi kršćani udi jednoga tijela Hristova, gragja u zgradi Crkve Hristove, dužni smo svi jedan drugoga potpomagati u življenju kršćanskom i to opomenom, molitvom, dobrim primjerom, riječju, djelom, ukorom, naukom, utjehom, pedepsom i svakim mogućim načinom, pa kad ovako nastojimo, da bližnjega podbodemo i potkrijepimo u dobru, kaže se, da ga sazigjujemo. Dakle u crkvenim i duhovnim govorima i knjigama sazigjivanje znači nastojanje oko čijega kršćanskoga življenja i spasenja.

Vidjeli smo u životu sv. Agnete, kako je najprije u kući roditeljskoj a poslije u tišini klo-štarskoj sve, koji su bili oko nje, sazigjivala besprijekornim i svetim životom; tako su i svi drugi sveci radili, jer je u svijema plamtjela ona nebeska ljubav k bližnjemu, po kojoj se raspoznavaju pravi učenici Isusovi. Kao što je naime Sin Božji sišao na ovaj svijet iz ljubavi k ljudskim dušama, da ih spase, tako su iz iste ljubavi ljudi pobožni vazda nastojali, da bližnjega svojega sazidaju, da mu pomognu k vječnomu spasenju. Bogoljupci su zelene loze na čokotu (trsu), koji je Isus Hrist. O ovim lozama veli Isus, dok u njemu ostanu, da ragjaju mnogi rod. Na svakom dakle bogoljupcu iliti svecu nalazi se rod, koji je sladak, koji krijepi i oživljava sve one, koji ga jedu. Takov je rod naročito primjer, opomena i molitva, kojom bogoljubna duša gleda bližnjega sazigjivati to jest duhovno mu koristiti. S toga je za svako mjesto ili općinu velika blagodat, ako ima u njoj jedna ili više osoba, koje su se popele na višu ljestvicu kršćanskoga savršenstva, jer od njih dopadaju mnoge milosti i druge ljude, koji će se po tom takogjer sazidati u stan Božji u duhu.

Pomolimo se.

Usliši nas, Bože spasitelju naš: kao što se radujemo svetkovini blažene Agnete djevice, tako da se u osjećanju iskrene pobožnosti obučavamo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

21. dan travnja.

Sveti Anselmo.

Anselmo rodi se godine 1033. u Aosti u Piemontu od roditelja plemenitih i bogatih. Bogoljubna majka, vidljivi njegov angjel čuvar, izmalena mu je u srce zasagjivala klicu pobožnosti i kreposti; i u znanju napredovao je mladić prekrasno. Bilo mu tek petnaest godina, kad je hotio da stupi u monastir; ali ga opat nije htio primiti bojeći se oca, čije je svjetovno mišljenje poznavao. To pak bješe uzrok, što je mladić na stazi kreposti i nauke počeo malaksavati, pa kad mu je u to doba umrla dobra majka, zaputi širokim putem svjetovnoga veselja, grijeha i propasti. Otac ga nije uzdržavao od pogibije, u koju je padao, pače neljupkim i grubim postupkom odbijao ga od sebe. Tako mladiću dotuži očinska kuća, pa pobježe

preko Alpa u Francusku, gdje se je do tri godine vrtio u vrtlogu svjetovnoga življenja, dok mu i to ne dosadi, a onda ode u monastir Bek, da bude učenik glasovitoga učitelja Lanfranka.

Dok se Anselmo neumorno bavio o nauku, izniče iznovice u srcu njegovu klica bogoljubnosti majčinom rukom zasagjena; i zato doznavši, da mu je umro otac, stupi u zadrugu duhovničku u Beku, gdje je naskoro toliko pretekao drugove vrlinama redovničkim, da je već za tri godine dostojan bio postati njihov prior; a bilo mu je tek trideset godina. U toj službi pokazivao je duboko poznavanje ljudi i veliku revnost. Navlastito se trudio mladiće dovesti na pravi put držeći, da kod njih može najviše dobra učiniti, jer su nalik na vosak, koji nije ni pretvrd ni premekan, pa zato im se lako utisne pečat nauka. Anselmu su neki redovnici zavidjeli, što je mlad postao prior; ali je napokon i njihovu ljubav stekao iskrenom blagošću i ljubaznošću. Uz to je neobičnom bistroumnošću poučavao podložnike u raznovrsnom znanju. Premda se od naravi naginjao na samoćovanje i promišljavanje, sa svim tim je s prevelikim pregorijevanjem njegovao bolesnike. Eadmer, prijatelj i pisac žića njegova, veli: „Anselmo je bio zdravima otac a bolesnima majka, pače zdravima i bolesnima otac i majka ujedno“. Svaki časak vremena gledao bi, da dobro upotrebi: danju bi savjete davao, poučavao, nadgledao i druge poslove zvanja svojega opremao; a noću bi se Bogu molio, učio se ili pisao. Spavati bi išao tek po polnoći poslije prve rane mise; pače kadšto bi ga i bijela zora zatekla kod posla.

Petnaest godina poslije izabran bi Anselmo jednodušno za opata, pa dobar glas o njemu privuče polagano sto i osamdeset ljudi, koji su se prijavili, da budu primljeni u njegov monastir, i bili su primljeni. Osobito je daleko i široko glasovit bio sv. Anselmo s mudra svjetovanja. I pismeno i usmeno molili bi ga odasvud za savjet, te ne bi danju dospijevao odgovarati na pitanja.

Jednom pogje sv. Anselmo u Englešku na poziv prijatelja svojega grofa Hugona, da mu u bolesti bude na duhovnu pomoć i da uredi nekakov monastir. No glas o duhu i svetosti njegovoj toliko se već bješe raznesao i sámom Engleškom, da su ga ondje silomice zadržali i izabrali nadbiskupom u Kanterburyu. Sve ustručavanje bilo mu uzalud, i morao je primiti visoku čast, koja je tada u katoličkoj Crkvi bila jedna od najvećih iza časti papinske. Ali sad istom poče za sv. Anselma život prave brige, tjeskobe i nemira. Tadašnji Engleški kralj Vilhelmo Drugi bijaše silnik ne štujući ničijih ni crkvenih prava; na prošnje i opomene Anselmove odgovarao bi prijetnjom, opornošću i još većom silovitošću. Anselmo ne mogavši ništa opraviti, pogje u Rim k papi, da ga pita, šta će? Put nadbiskupov bio je dosta pogibeljan. U zasjedi dočeka Anselma jedan haramija s hajdučkom četom, da ga oplijeni; no pogled sv. nadbiskupa imade toliku vlast na haramiju, da je poslije ortacima svojim rekao: činilo mi se, kao da ne gledam čovjeku nego angjelu u lice, pa namjesto da od Anselma ište prtljag, moli ga za blagoslov. I drukčije natjera sâm pogled Anselmov ljude na štovanje, premda nije svagdje kazao, tko je.

U Rimu dočeka papa sv. Anselma veoma časno, ali mu odmah izjavi, da ne će pristati na to, da se odreče nadbiskupije, kako bješe naumio. Tri godine je sv. Anselmo izbivao iz biskupije, jer ga je kralj smetao u ispunjanju biskupskih dužnosti; za toga pak vremena bi u Rimu za savjet pitan u svjema znatnijim crkvenim poslovima. U to sâm Bog dokonča raspru megju kraljem i biskupom; kralj pogje u lov, a u večer ga nagjoše mrtva sa strelicom u prsima. Anselmo čuvši za taj nesrećni dogagjaj, rastuži se i proplaka, jer se je bio jednako jošte nadao, da će mu Bog uslišiti molitve za obraćenje kraljevo. Novi kralj Henrik Prvi pisa sâm Anselmu, neka se povrati u Englešku, da ga potpomaže mudrim savjetom. Tri godine minuše u miru: Anselmo vrši dužnosti duhovnoga pastira i bavi se naukom; onda se zapodjede iznova raspra: kralj nastavi nepravdu pretka svojega, imenova sâm biskupe i opate, što bi trebalo da ih imenuje Crkva. Nakon duge prepirke, u kojoj je Anselmo nepokolebljivu vjernost kralju iskazivao u svijem dopuštenim stvarima ali se srčano opirao prestupanju njegovu crkvenih zakona i prava, pogje po drugi put k papi, a iz Rima skloni se u Lyon k nadbiskupu. Kralj zatomi sva dobra i dohotke nadbiskupu, što nije hotio, da popusti. Anselmo pisa o tom u jednom pismu: „Ne bojim se muka ni smrti, ali se bojim grijeha i sramote Crkvi, navlastito meni povjerenoj“.

Sv. Anselmo je poldrugu godinu boravio u Lyonu, kad bogoljubna kraljeva sestra zametne umir megju kraljem i biskupom, a papina ga odluka dokonča. S neizrečenim veseljem dočekan bi Anselmo u Engleškoj; dugovječnom borbom i patnjom izvojšti slobodu i samosvojnost Crkvi. Onda se upne, da istrijebi nepodopštine, koje se bjehu zalegle u Engleškoj. Svećenici su se suprot svakomu crkvenomu zakonu ženili i župe za novac kupovali. U svjetovnjaka bilo grijèhâ, kojih kršćani ne bi smjeli ni po imenu znati, ženilo se u rodbinstvu, kingjurilo se preko svake mjere, s pukom se postupalo kao s marhom. Tko bi iskazao, koliko je sv. Anselma stajalo trudbe, razbora i postojanstva, dok je istrijebio one nepodopštine?

Uza sve silne poslove sv. Anselmo je tijelo svoje tako morio, da je od dugoga bdjenja i pošćenja već dvadeset i pet godina prije smrti bio često grozničav, nije mogao spavati i odbilo mu se jelo. Ipak je pored sve boléšljivosti doživio sedamdeset i šest godina vijeka svojega. U velikoj nedjelji godine 1109. dne 21. travnja zakaza, da mu čitaju muku Gospodina našega Isusa Hrista; pa kad su čitali riječi (Luk. 22, 28. 29): „A vi ste oni, koji ste se održali sa mnom u napastim mojim; i ja odregjujem vama kraljevstvo, kao što je Otac moj meni odredio“, sv. Anselmo stade slabije disati i umrije.

Premda je sv. Anselmo provodio život veoma radljiv i nemiran, sa svim tim mnogo je razmišljao o najznatnijim istinama kršćanskoga mudroznanstva i bogoslovlja, i posljetke razmišljanja popisao u knjigama, koje će vazda svjedočanstvo davati o bistru i duboku njegovu umu i koje su mu zaslužile časno ime: crkveni učitelj.

* * *

„Ne bojim se muka ni smrti, ali se bojim grijeha“, reče sv. Anselmo. I doista nema većega zla od grijeha, jer nas grijeh lišava povoljnosti Božje, gasi u nama milost nebesku, otimlje nam blaženstvo vječno a osugjuje nas na muke paklene. Mislimo li o tome, kad smo nakani učiniti smrtan grijeh? Bože, šta bi bilo od mene, da sam odmah nakon prvoga smrtnoga grijeha umro? I ja bih mogao reći sa sv. Augustinom: „Ti bi me bio mogao po pravu i pravici tisuću puti prokleti, da si me hotio. Ali ti nijesi hotio, jer ljubiš ljude i ne sjećaš se više grijeha njihovih, kad pokoru čine“.

Tjeskoba i nemir, sljepoća duhovna, navada na zlo, bol i smrt često su posljetci grijehu. Kad Bog već sada na ovome svijetu grijeh kazni (kaštiguje) ovolikim zlima, kolike će kazni grijehu biti istom na drugom svijetu? Kad Bog već sada u vrijeme milosti i milosrdnosti grijeh ovako oštro kazni, šta će istom onda biti, kad mine vrijeme milosti i progju dani spasenja a zavlada gnjev i pravda Božja?

Promisli s toga grijehe života svojega, moli od Boga oproštenje i kazni sâm na sebi prijestupe svoje. Ti znadeš, da si Boga uvrijedio često i teškim grijesima, koji zaslužuju vječne kazni, a ne znaš, jesi li pokorom za njih već zadovoljno učinio ... Ova misao neka te čini ponizna i nagoni, da se sa strahom i drhtom trudiš oko spasenja. Odluči radije umrijeti nego li ikad više učiniti smrtan grijeh; uklanjaj se i od sjenke grijeha, da rodiš rod dostojan pokore.

Pomolimo se.

Bože, koji si puku svojemu za službenika vječnoga spasenja udijelio blaženoga Anselma; podaj molimo: koga smo imali za učitelja životu na zemlji, da budemo vrijedni njega imati odvjetnikom na nebesima. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

22. dan travnja.

Sveta Ferbuta i drugarice mučenice.

U ono vrijeme, kad se sv. Simeon biskup u Persiji, čiju muku i smrt opisasmo dne 17. ovoga mjeseca, preselio u rajsko naselje, razboli se kraljica Persijska, koja je bila velika prijateljica Židovima, neprijateljima križa Hristova, i rado ih slušala, što god bi joj kazali. Židovi dakle zuknuše kraljici, da su joj otrova dale sestre pokojnoga sv. Simeona biskupa, tobože da osvete smrt bratovu. A sestre Simeonove bijahu Ferbuta djevica i druga jošte, kojoj se za ime ne zna, udovica. Kraljica vjerova potvoru, pa na zapovijed kraljevu bude Ferbuta sa sestrom i sluškinjom uhvaćena i na sud dovedena pred velikoga svećenika Persijske vjere i druga dva poglavara. A kad su ovi vidjeli Ferbutu, kakova je ljepota djevojka, svakomu se od njih u srcu izleže grešna želja, ali su to jedan pred drugim krili. Rekoše im dakle: „Zašto ste dale otrova kraljici i gospodarici od svega svijeta? Zato ste evo zavrijedile smrt“. Sv. Ferbuta im odgovori: „Zašto vam je sotòna nametnula misao toliko lažnu? Ako ste žedni naše krvi, tko vam brani, da je pijete? Tà vi sebi svaki dan skvrnite ruke. Mi ćemo za Boga svojega

umrijeti, kako kršćankama dolikuje, a ne ćemo ga se odreći, jer je on naš život i njemu se klanjamo i njemu samu služimo. Kako li bi mi komu otrova dale, kad znamo, da bi to bio toliki grijeh, koliko da se Boga odrečemo?"

Dok je Ferbuta djevica ovo govorila, suci su je rado slušali, pa diveći se ljepoti njenoj i mudrosti, nijesu znali ništa kazati, nego je svaki od njih mislio: molit ću kralja, da ih mogu izbaviti od smrti, pa ću onda ovu uzeti za ženu. Napokon joj veliki svećenik ovo reče: „Premda ne možete, kako kažeš, po zakonu svojem otrova davati, ipak ste to učinile žaleći smrt brata svojega". „A kakvo je zlo zadesilo brata našega — reče Ferbuta — da bismo mi njega radi hotjele izgubiti onaj život, koji je od Boga živoga? Jer premda ste ga ubili od zlobe i zavisti, on ipak živi i raduje se u nebeskom kraljevstvu, prema kojemu je sva vaša vlast i sila puko ništavilo". Po tom budu odvedene u zatvor.

Sjutradan u zoru veliki svećenik posla krišom poruka k Ferbuti, neka joj kaže, da je gotov sve tri izbaviti od smrti, ako je ona voljna biti njegova žena. Djevojka junakinja čuvši to upanji se, onda reče poruku: „Šuti, pse nečisti i neprijatelju Božji, i prestani mi govoriti takve nečiste riječi. Ne dao Bog, da se to ikada zbude, jer sam se jednom zaručila s Gospodinom Hristom i djevojaštvo svoje njemu čuvam i trudim se, da mu ostanem vjerna. A on, koji je jedini prost od grijeha, može me oteti vašim nečistim rukama i gadnim mislima, koje suprot meni mislite. Ja se ne bojim umrijeti niti se plašim smaka. Jer ovaj put, na koji hoćete da me otpravite, dovest će me k bratu mojemu i biskupu

dragomu Simeonu, da ondje nagjem utjehu uzdasima i bijedama, koje sám prepatila poslije smrti njegove". Jednake poruke poslaše Ferbuti i ona dva suca; ali i njih osorno odbi.

Videći sva trojica, da ih je prevarila nada, dogovoriše se te lažno svjedočiše na žene, da su otrovnice. Kralj po tom presudi, da se ne pogube, ako se poklone suncu. A kad je to poručeno svetim ženama, one odgovoriše: „Mi se klanjamo Stvoritelju neba i zemlje, a ne ćemo da čast njegovu prikažemo suncu, koje je djelo Božje. Prijetnje vaše ne će nikad učiniti, da se mi odvojimo od ljubavi Spasitelja i Gospodina našega Isukrsta". Kad su to jednodušno izjavile, svećenici zavikaše: „Nestalo sa svijeta ovijeh, koje su kraljici dale otrov, da se razboli i umre!" I odmah bi izrečena osuda, da se žene imadu pogubiti na način, kako hoće svećenici. Ovi su pak govorili, da kraljica ne će ozdraviti, ako se tjelesa onim ženama na pole ne rasijeku i kroz rasječene pole ne progje kraljica. Nakon ove osude poruči još jedan put veliki svećenik svetoj djevici Ferbuti: ako me uslišiš, ne ćeš ni ti umrijeti ni žene, što su s tobom. A sveta Ferbuta glasno i osorno odreče: „Zašto, nečisti pse, govoriš ono, što ja ne mogu čuti? Ja čisto želim umrijeti, da uzimam život vječni; nikad ne ću ovoga kratkoga života radi popustiti, da umrem smrću vječnom".

Izvedavši dakle žene pred vrata gradska, za svaku zabiše dva kolca, pa svakoj svezaše za jedan kolac vrat a za drugi noge, i onako ih na pole prepiliše. Onda zabiše u zemlju tri velika stupa s jedne strane i tri velika stupa s druge, pa na svaki stup objesiše po jednu polu raspiljenih svetih tjelesa. Po tom donesoše onamo bolesnu kraljicu,

i ona progje izmegju onih čistih i svetih tjelesa, i silna rulja za njom; jer je onaj dan kralj primao porez. Tako se skonča sv. Ferbuta sa sestrom i sluškinjom, u Hristu Isusu Gospodinu našem, kojemu slava i vlast i čast i poklon u vijeke vijeka. Amen.

* * *

Svi smo ljudi slabi i svjema je nama svaki dan moliti: i ne uvedi nas u napast; ali je osobito slab ženski spol, pa se zato i zove slabi spol. Kako lako i brzo može na primjer djevojka dobro odgojena, družeći se s lakomislenim osobama, čitajući nevaljale knjige ili idući na kojekakve zabave, izgubiti vjeru i krepost! Kako je slaba često ženska glava, kad je snagje kakva nevolja: jauku i plaču nema kraja ni konca, ili se lako dade navesti na tanak led i na grijeh, ako joj se koješta nudi ili obećava! Nije sotòna u raju uzalud uzela najprije ženu kušati, jer je znala, da će lakše natentati ženu nego li muža. Ali u povjesti današnjih svetih mučenica vidjesmo i u žénâ pregnuće i snagu (jačinu), kakove ne ćete naći kod mnogih i premnogih muškaraca. Nijesu Ferbuta i drugarice njene bile muškare, nego je u njima bila snaga, koju može steći svaka djevojka i svaka žena, snaga naime milosti Božje, koja se u slabima pokazuje jaka Što se tko više Bogu moli, dostojno prima sv. sakramente i trudi se kršćanski živjeti, snažniji (jači) postaje iznutra; on ima ne samo Boga za braniča, koji mu upravlja udesom, nego ima i unutrašnju pomoć, koja mu u svakoj nevolji srcu nadaje slobode, jačine i postojanstva. S toga kad griješiš, ne možeš se nikako izgovarati slabošću spola svojega; jer onaj, koji je djevojkama, ženama i udovicama dao snage, da su bez straha išle na smrt, jest i naš Bog; što ti nedostaje svoje snage, ono ti svemogući Bog dovoljno i obilato naknagjava svrhunaravnom milošću. Bude li život tvoj ukorijenjen u vjeri i zakonu Božjem, tada će te sâm Bog držati te se ne ćeš kolebati ni padati, kao što se dub, koji je ukorijenjen u čvrstu tlu, ne koleba i ne pada ni od najsilnijega vihora

Pomolimo se.

Daj nam, molimo, Gospodine Bože naš, svetih mučenica tvojih Ferbute i drugarica njezinih palme neprestanom pobožnošću poštovati: kojih ne možemo dostojnom pameću svetkovati, da ih poniznima barem službama častimo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

23. dan travnja.

Sveti Adalberto.

Zemlje Češku, Poljsku i Ugarsku, koje su nekolika stoljeća jedna drugoj davale kraljeve i mnogo sebi uzajmice i pomagale i odmagale, prvi je povezao svezom vjere sv. Adalberto; zato ga one zemlje jednako lijepo pominju i poštuju.

Današnji svečar rodi se u Češkoj godine 956. od oca Slavnika kneza Ljubičkoga i majke Strezislave, i primi na krštenju ime Vojtjeh. Starodrevni pisac žitka Vojtjehova kaže o njima: „Dobar bijaše otac, nego bolja majka, a najbolji koji se od njih rodio“. Otac namijeni sinu stalež vojnički, zato mu i nadjenu ime Vojtjeh. I postade vojnik, ali vojnik Hristov. Kad se naime nejako čedo teško razboljelo, roditelji se zavjetovaše, da će ga posve-

titi službi Gospodnjoj, ako ozdravi, i Gospodin povrati im zdravo čedo. Najprije je maloga Vojtjeha odgajala sáma majka, a u početnim naucima poučavao ga izvrsni svećenik Radla, koji je poslije učeniku svojemu bio pomoćnik kod apostolske radnje. Potom bješe Vojtjeh poslan na više nauke u čuvenu školu biskupsku u Magdeburgu, gdje ga nadbiskup Adalberto tako zamilova, da mu je pri sv. sakramentu potvrde dao svoje ime Adalberto, pak je svetac po ovom imenu poznatiji u svijetu katoličkom. Izučivši škole u Magdeburgu povrati se kući i bi regjen za svećenika od Ditmara prvoga biskupa Praškoga. Biskup Ditmar bješe čovjek učen i rječit i mnogo učini za učvršćivanje vjere kršćanske u narodu Češkom; no kad je bio na umoru, sve ono što god je učinio, pričini mu se tako maleno i neznatno, da se je vrlo uznemirio pa stao pred svećenicima svojima jaukati i glasno za oproštenje prositi. Ovo se nazočnoga Adalberta tako silno primi, da mu se nikad više nije moglo istrti iz srca i pameti.

Godine 982. skupi se sabor, da izbere novoga biskupa. Svi glasovi bijahu za Adalberta, pa kad je nagovoren primio čast i došli mu prijatelji čestitati, reče im ozbiljski: „Mitru na glavi i štap u ruci nositi dakako nije teško; ali je strašna misao na oštar račun“. Onda pogje k cesaru Njemačkomu u Italiju u Veronu, gdje bude potvrgjen za biskupa i od nadbiskupa iz Mainza posvećen Povrativši se u Prag uljeze bos i vruće moleći se Bogu u biskupsku crkvu. Mladi biskup pokazivaše najljepše osobine duha i srca: plemenitost, bogatstvo i ljepotu dade mu rod i priroda, znanje i vještinu steče trudom svojim, dobrotu i ljubav uli mu u srce milost Božja. Pregnu biti pravi nasljednik apostolski,

biskup po propisima sv. Pavla. Od dohodaka svojih za sebe zadrža samo četvrtinu, sve ostalo namijeni crkvama i ubogima; na sebe, na osjetila svoja oštro pazi, da duh potpuno vlada tijelom; često se pope na propovijedaonicu, da duše vjernih svojih nahrani riječju Božjom; mnogo se bavi poučavanjem svećeničkoga podmlatka; i pogje obići biskupiju svoju, koja se daleko širila po svoj Češkoj, Moravskoj, Sleziji i gornjoj Ugarskoj. Na taj put povede sa sobom negdašnjega svojeg odgojitelja Radlu, i posjeti u Ostrogonu Madžarskoga vojvodu Gejzu, koji bješe već kršten. Gejza lijepo dočeka sv. Adalberta, a on s pomoću Radlinom obrati k vjeri kršćanskoj mnogo velikaša i pučana Madžarskih i krsti takogjer sina Gejzina Stefana, koji je potom postao prvi kralj Madžarski i po smrti bio proglašen za sveca. Iz Ostrogona pogje Adalberto u grad Krakov, gdje narodu Poljskomu propovijeda nauk Hristov, a odanle vrati se u sijelo svoje, u Zlatni Prag.

No u samom zavičaju sva trudba Adalbertova bila gotovo uzalud. Gospoda nijesu hotjela odreći se mnogoženstva, svećenici nijesu htjeli pustiti žena i suložnica svojih, ljudi se prodavali u ropstvo, svjetina svetkovala nedjelje i praznike tek praznovjernim običajima i raskalašnošću. Sv. Adalbertu počela se svijest uznemirivati; činilo mu se, da se djelo zato ne nadaje, što je on biskup; drugi da bi mogao više uraditi. Odluči s toga poći u Rim, da se s dopuštenjem papinim odreče biskupije. Godine 989. zaputi s najmlagjim bratom svojim Radimom, s odgojiteljem Radlom i s drugim prijateljima u vječni grad, gdje od pape zbilja izmoli dopuštenje, da ostavi biskupiju. Drugi se pratioci povratiše u Češku, a on se napokon s bratom svojim Radimom

smjesti u monastiru svetih Bonifacija i Aleksija na brdu Aventinskom u Rimu. Obadva brata postaše monasi; Radimu dade se monaško ime Gaudencije. Kako je sv. Adalberto bio na stolici biskupskoj za ugled biskupima, tako je sada u tišini monastirskoj sjajan primjer smjerna redovnika. Nije bilo u monastiru tako niska posla, kojega ne bi bio s veseljem opremao sin Češkoga velikaša, čuveni biskup Praški: meo monastir, prao kuhinjsko posugje, nosio kuhaču drva i vodu. Ni jedan od drugih redovnika u monastiru nije slutio, da je ponizni monah Adalberto biskup, sin kneževskoga roda; za to je znao samo opat.

Stara je riječ: imaš me, ne znaš me, nemaš me, znaš me. I Česi su istom onda poznali, šta im je bio Adalberto, kad su ga izgubili. Želeći ga natrag dobiti poslaše u Rim poklisare k papi, neka mu zapovjedi, da se povrati na biskupsku stolicu. Papa odluči: „Povraćamo, što pravedno traže, premda su se od dobra oca već odrodili sinovi; a dajemo pod pogodbu, ako ga budu slušali, da ga imadu s blagoslovom Božjim i ragjaju pod njim rod stostruki; ako li ne budu hotjeli odustati od navadnoga bezakonja svojega, ovaj naš moći će bez pogibli za svoju glavu otići iz društva opakih ljudi".

Nakon pet godina povrati se dakle sv. Adalberto u Češku i bi s neizrečenim veseljem dočekan i obećaše mu svi, da će ga u svemu slušati. Adalberto prihvati se s novom revnošću rada apostolskoga; no Česi brzo zaboravivši obećanje življahu kao i prije većma poganski nego li kršćanski. Osim toga mnoge mu jade zadavahu vlastèla Vršovci, ljuti neprijatelji domu Slavnikovu. Vojtjeh klonu duhom, i skloni se opet u tišinu monastirsku na brdu Aventinskom, gdje ga pribraše braća redovnici. No cesar Njemački i nadbiskup Mainčki nastojahu skloniti novoga papu, neka zapovjedi Adalbertu, da se vrne u zavičaj. Novi papa zapovjedi to Adalbertu, ali mu ujedno dopusti, ako li ga Česi ne uzaslušaju, da može otići u krajeve neznabožačke propovijedati sv. evangjelje. Megjutim iste one godine, kad se sv. Adalberto po drugi put vraćao u Češku, ubiše Vršovci petero njegove braće i žene im i djecu i podražiše vojvodu i narod Češki na samoga Adalberta. Doznavši to Adalberto, kad je došao na megju Češke zemlje, posla poruke u Češku pitati: žele li jošte imati ga biskupom? Odgovor primi, kakovu se je nadao: da ga ne će, jer ne bi došao za spasenje njihovo, nego samo da im se osveti za pogibiju braće. Tada reče sv. Adalberto: „Isuse dobri! od danas sam sav tvoj". I otigje u Poljsku.

U to vrijeme vojštio je Poljski vojvoda Boljeslav Hrabri na Pruse, koji su još bili tvrdoglavi neznabošci. K ovima odluči sv. Adalberto da ide navješćivati nauk Hristov. Pogje dakle na djelo apostolsko s bratom svojim Radimom i sa svećenikom Benediktom. No Prusi nijesu hotjeli ni slušati propovjednikâ nove vjere, nego su ih grdili, vrijegjali i gonili od mjesta do mjesta; zato nakani sv. Adalberto iz Prusije otići k srodnomu narodu, k Slovenima Ljutićima, koji su takogjer još bili neznabošci. Ali prije nego je otišao iz Prusije, umrije ondje smrću mučeničkom. Kad su naime sv. Adalberto i pratioci njegovi došli na polje Romovo poganima sveto, navale na njih Prusi, svežu ih, i sv. Adalberta potom kad se je Bogu molio, probodu kopljem; to se dogodi dne 23. travnja 997. Sveto tijelo mučenikovo iskupi vojvoda Poljski za silno blago i slavno sahrani u Gnijeznu. —

Radimu bratu sv. Adalberta i Benediktu pogje za rukom iz zatvora Pruskoga uteći; Radim bi poslije prvi nadbiskup u Gnijeznu. I odgojitelj sv. Adalberta Radla primivši u monastiru ime Anastasije postade najprije biskup u Kaloči a poslije nadbiskup u Ostrogonu.

* * *

Sv. Adalberto blagorodan, bogat, lijep, uman, odreče se svega na ovom svijetu i strada do smrti; jer je znao, da su bijede, nevolje i muke ovoga svijeta ipak kratke i prolažljive, ma i trajale do na kraj vijeka našega; tà šta je napokon ovaj zemaljski život prema vječnosti? „Sve što ima kraj — pravo kaže sv. Augustin — kratko je". K tomu nam milost Božja olakša i osladi sve patnje, koliko god teške bile i gorke, ako ga za to prosimo sa sinovljim pouzdanjem. Napokon nam ove kratke i lake patnje steku na drugom svijetu vječno gospodstvo i blaženstvo, gdje nema više muke nema žalosti, nema plača ni jauka. Ove istine slobodile su i hrabrile svete mučenike; ove istine neka i nas privoljavaju na strpljivost, postojanstvo i svetu radost u svijem tegobama ovoga vijeka.

„Prolazi obličje ovoga svijeta". (Kor. I. 7, 31.) — „Ako je Bog za nas, tko će na nas?" (Rim 8, 31.) — „Ja sam plaća tvoja prevelika", govori Bog svakomu pravedniku. (Mojs. I. 15, 1.)

Pomolimo se.

Svemogući vječni Bože, koji si na današnji dan blaženoga Adalberta mučenika svojega i biskupa po zasluzi muke udostojio pridružiti sa svetima svojim, udijeli, molimo, da po njegovim primjerima dogjemo u domovinu vječnu. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

24. dan travnja.

Sveti Gjuragj.

Malo koji svetac poštuje se tako od davna i tako općenito po svemu kršćanstvu kao sv. Gjuragj (Georgije): već za cara Konstantina Velikoga kažu, da je na čast sv. Gjurgju sagradio crkvu u Svetoj Zemlji; u Carigradu bješe pet crkava sazidano na čast sv. Gjurgju; papa Gregorije Veliki popravi u Siciliji crkvu sv. Gjurgja; papa Leon drugi posveti godine 683. crkvu na spomen svetim mučenicima Sebastijanu i Gjurgju. Englezi uzeše sv. Gjurgja za zaštitnika kraljevini svojoj; i republici Gjenovi bijaše on zagovornik; car Ruski ima u grbu sliku njegovu. I u našem je Hrvatskom narodu sv. Gjuragj mnogo slavljen: za Bosnu kaže Kačić, da sv. Gjurgja slavi „od kad je postala i kršćansku viru zapoznala"; uskoci Senjani prizivali bi Gjurgja vojevodu u pomoć navaljujući na neprijatelje Mlečane; i sad je još sv. Gjuragj u Boga zagovornik svoj biskupiji Senjskoj.

No žalibože upravo o svecu toliko po svemu svijetu slavljenu nemamo posve pouzdanih vijesti. Prava su se starinska pisma o njemu izgubila; a u poznijima čitamo koješta, čega ne možemo vjerovati. Što se već u petom i šestom stoljeću po rogjenju Hristovu pripovijeda o sv. Gjurgju, na istinu najprikladnije bit će ovo: Gjuragj bijaše koljenović iz Kapadocije, od djetinjstva odgojen u vjeri kršćanskoj. Po smrti očinoj, koji je s mučeničkom palmom u ruci preminuo s ovoga svijeta, ode s majkom u Svetu Zemlju, odakle je ona bila rodom i gdje joj se nalazilo nasljedno dobro. Srčanomu

mladiću svidi se vojnički stalež; zato ode u vojnike, gdje hrabrošću ali i valjanim, neporočnim vladanjem preteče drugove te brzo postade vojvoda. Gjuragj dogje s vojskom u grad Nikomediju, sijelo cara Dioklecijana. Car zamilova Gjurgja zaradi valjanosti njegove i obdari lijepim častima. Dioklecijan bio je naime prvih dvadeset godina carovanja svojega dobar kršćanima, pustio ih u miru, pače i megju dvoranima njegovim nalazilo se kršćana. No pod konac vladanja svojega, sjajnim pobjedama osokoljen, odluči trošnu Rimsku državu podići na pregjašnju snagu i slavu, a kršćanstvo, protivno poganskim uredbama Rimskim, stubokom zatrti. Pozove s toga zakonoznance, namjesnike i vojvode u Nikomediju u vijeću Pretraže drobe životinja žrtvovanih lažnim bogovima, upitaju gatalište boga Apola, saslušaju najviše carske poglavice: sve svjedoči na kršćane. Onda car izda odluku za odlukom suprot kršćanima, jednu goru od druge: kršćanima da se uzmu sva prava, časti i službe, crkve da im se poruše, knjige svete spale, svi biskupi i svećenici da se zatvore i mukama prinude, neka žrtvuju bogovima, tvrdoglavi da se kazne smrću. Tamnice napune se sužanja, muke se upotrebe svakojake, stratišta zaliju se krvlju. Tada stupi Gjuragj pred cara i reče: „Care, dokle ćeš još bjesnjeti ognjem i mačem? Šta smo ti mi kršćani skrivili? Mi se istina ne klanjamo tvojim bogovima, jer ih je izmislila tlapnja ljudska, ali se molimo za tvoje carstvo Bogu živu i poslušni smo ti i vjerni“. Car Dioklecijan držeći svaki prigovor za uvredu svojega carskoga veličanstva, hrabroga viteza kršćanina dade najprije baciti u tamnicu, potom ne mogavši ga nikakvim mukama odmetnuti od vjere kršćanske,

osudi na smrt: na današnji dan godine 303. odsjekoše krasniku Božjemu glavu.

Pozniji slikari i kipari slikali su i gradili sv. Gjurgja kao mlada viteza konjika, koji kopljem probada strahotna zmaja. Takov kip prekrasno izragjen ima u Zagrebu na Akademijskom trgu. Onaj zmaj ima zlamenovati „staru zmiju“, o kojoj govori Sv. Pismo, koja je od onoga časa, kad je prve ljude prevarila u raju, premnogo zla počinila po svijetu i koja kao lav ričući obilazi, tražeći koga će proždrijeti. Ovu zmiju savladao je sv. Gjuragj, kad se ničim, ni mukama ni dobrima zemaljskim nije dao odmetnuti od vjere i ljubavi Hristove. Na to treba da nas sjeti slika ili kip sv. Gjurgja: valja da se borimo i nadvlagjujemo sve navale od stare zmije.

U Crkvi katoličkoj slavi se Gjurgjevo ponajviše na jučerašnji dan. U Ugarskoj su zbog svetkovine sv. Adalberta spomen sv. Gjurgja prenijeli na danas; pa kako su naše biskupije Hrvatsko-Slavonske sve do godine 1853. pripadale pod nadbiskupiju Kaločku u Ugarskoj, i u ovima se biskupijama Gjurgjevo pomalo prenijelo na drugi dan; ali u njima još i sada jučerašnji dan zovu staro Gjurgjevo

* * *

Sv. Gjuragj kao pravi vojnik Hristov ostade vjeran zastavi kršćanskoj, i ništa ga ne može od nje odvratiti. Dragi kršćanine, kako si ti vjeran zastavi Isusovoj, kojoj si se prisegao na svetom krštenju i svetoj potvrdi? Odbijaš li vjerno i postojano sve zamame svjetovne, sve pogibli i napasti grešne? Kako bi ti voljan bio za Isusa pretrpjeti gubitak zemaljskih dobara, muke, pače smrt, kad

ne ćeš imena Isusova radi da podnosiš ni ruga, prijezira ili kakove god tegobe?

Sv. Gjuragj bješe postojan u vjeri do kraja. Samo postojanstvo može nam steći krunu. Sv. Pismo (Otkriv. 2, 10) izrijekom kaže: „Budi vjeran do same smrti, i dat ću ti krunu života". Ako si do sada što dobra učinio, ne osvrći se na to, nego naprijed gledaj na ono, što ti još valja uraditi; pogledaj na krunu blaženstva, koja je za tebe pripravljena, ako se do kraja junački uzboriš; pogledaj na Boga, koji je svjedok tvoje borbe i pobjede i tvoj vječni platac. Koji je ikada svetac zadobio krunu bez borbe i patnje?" Ako sa Hristom stradamo, s njime ćemo se i proslaviti". (Rim. 8, 17.)

Pomolimo se.

Bože, koji nas zaslugama i odvjetovanjem blaženoga Gjurgja mučenika svojega razveseljavaš, dopusti milostivo: koji tvoja dobročinstva preko njega prosimo, da ih darom tvoje milosti postignemo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

25. dan travnja.

Sveti Marko evangjelist.

Kako nam je Sin Božji govorio, kako novi zakon milosti i ljubavi propovijedao, kako je ponizio sam sebe, kako je živio, umro i proslavio se, to su nam opisali Bogom nadahnuti ljudi, koje zovemo evangjeliste, a megju njima na drugom je mjestu sv. M a r k o.

Marko bijaše rodom iz Cirene u Africi od Židovskoga plemena Istom poslije uskrsnuća Hristova obratiše ga apostoli k vjeri kršćanskoj; sva

je prilika, da ga je obratio sâm poglavica apostolski sv. Petar, kad ga u prvoj poslanici zove sinom svojim. (Petr. I. 5, 13). Petar uze ga sa sobom u Rim za pomagača kod navješćivanja vjere. Kako je Marko neprestance drugujući sa sv Petrom potpuno znao nauk njegov, moliše ga kršćani u Rimu, da popiše sve, što je Petar pripovijedao o Spasitelju To učini Marko, i tako postade njegovo evangjelje. Mila bijaše sv. Petru ova revnost kršćana Rimskih za riječ Božju; on potvrdi evangjelje učenika svojega kao posve istinito, po čem dobi istu vrijednost, kao da ga je napisao sâm Petar. Evangjelje sv. Marka mnogo se podudara (slaže) s evangjeljem sv. Mateja. Po svoj prilici čitahu kršćani u Rimu evangjelje sv. Mateja; sv. Petar istumači gdjekoja mjesta u tom evangjelju, a sv. Marko pobilježi tumačenja Petrova, te od ovih bilježaka i od evangjelja Matejeva sastavi evangjelje svoje. Odatle možemo razumjeti, kako je u evangjelju sv. Marka sve izostavljeno, što služi na čast sv. Petru, na primjer kako je iz velike ljubavi k Isusu pošao k njemu po uzbunjenoj vodi jezera Genesaretskoga (Mat. 14, 25ss.), kako mu je Isus obećao, da će na njemu sazidati Crkvu svoju (Mat. 16, 18ss); na široko se pak pripovijedaju pogreške Petrove, na priliku kako se je odrekao Isusa (Mark. 14, 66 — 72). Iz poniznosti naime prećuti sv. Petar stvari, koje su bile njemu na čast, a pripovjedi pogreške svoje; sv. Marko pak pobilježi to, kako je čuo iz usta Petrovih. Evangjelje sv. Marka pisano bi od prilike pedeset godina po rogjenju Hristovu.

Poslije pogje sv. Marko po nalogu apostola Petra u Misir (Egipat), da propovijeda evangjelje; on je valjda prvi ondje širio kršćanstvo. Djelo nje

govo imadijaše obilata roda: poukom njegovom i čudesima, koja je tvorio, obrati se nebrojeno mnoštvo svijeta k vjeri, i potrše idole, kojima su se do onda klanjali. Kako je otprije zemlja Misirska bila opoganjena najlugjim praznovjerjem i najvećim grdilima, tako od dolaska sv Marka cvjetaše u njoj kršćanstvo osobitom snagom i ljepotom.

Sveti Marko naviješćivaše nauk Isusov najprije na selu i u manjim gradovima Misirskim; na najveći i najteži posao dade se najzad. Za gradom Rimom bijaše tada prvi i najznametiji grad u svoj carevini Rimskoj grad Aleksandrija, glavni grad u Misiru. Osobitom objavom Božjom bješe pozvan sv. Marko, da i Aleksandriji navijesti blagu vijest spasenja. Došavši u taj Misirski Babilon, zgodi mu se dogagjaj, koji mu se činio dobar znak. Marku se naime bješe poderala obuća, pa je dade obućaru, na kojega se namjerio, da mu je iskrpi. Krpeć obućar jako se rani, pri čem zavika: „Jedini Bože!“ Čuvši taj usklik sv. Marko poveseli se i pomisli: u dobri čas! Po tom u ime Isusa Hrista Sina Božjega iscijeli obućaru ranu i uze mu propovijedati o jedinome Bogu, kojega bješe prizvao. Obućar prinudi zatim sv. Marka, da se svrati k njemu; i vjerova i krsti se on i sva kuća njegova. A zvaše se čovjek on Anijan Odanle se kršćanstvo brzo raširi po Aleksandriji, tako da je sv. Marko grad razdijelio na više crkvenih općina. Ali se propovijedanjem sv. Marka nije samo mnogo pogana u Aleksandriji obratilo k vjeri, nego su takogjer mnogi od njih naskoro krenuli stazom savršenstva te odrekavši se posve svijeta provodili život svet i djevičanski. Onda se razgnjeviše na sv. Marka oni gragjani Aleksandrijski, koji su ostali pogani;

a on, da spase život, ode iz grada. No prije posveti još za biskupa u Aleksandriji onoga Anijana, koji se bješe prvi obratio k vjeri kršćanskoj.

Po tom propovijedaše sv. Marko evangjelje u raznim krajevima svijeta, kao u Italiji i u Ogleju u sadašnjem Austrijskom Primorju. Bijaše takogjer u Rimu nazočan pri mučeničkoj smrti svetih apostola Petra i Pavla. Tada se opet povrati u Aleksandriju i nagje na veliku radost svoju, da su kršćani megjutim napredovali u vjeri i bogoljubnosti i da se je broj kršćana umnožio.

Bijaše praznik uskrsnuća Gospodina našega Isukrsta, a pogani svetkovahu svečanost boga svojega Serapisa. Tom zgodom uzavre bijes poganski na kršćane: pogjoše tražiti sv. Marka, i nagjoše ga gdje upravo služi svetu misu. Pogani ga uhvate, svežu mu uže oko vrata, i povlače cijeli dan po gradu, da se je sve tlo i kamenje okrvavilo od krvi njegove; a on pri tom slavi Boga i hvali, što je dostojan stradati za sveto ime njegovo. Na večer bace ga u tamnicu. Sjutradan opet ga onako povlače, dok rekavši riječi: „U ruke tvoje, Gospodine, preporučujem duh svoj!“ ne ispusti dušu, dne 25. travnja godine 68. Kršćani skupe ostatke sv. Marka i ukopaju na mjestu, gdje je poslije bila sagragjena crkva.

Prije tisuću godina donesoše trgovci Mletački svete ostatke Markove u Mletke, gdje ga izabraše zagovornikom republici i sagradiše na čast njegovu predivnu crkvu.

Sveti evangjelisti opisuju Isusa Spasitelja po naravi njegovoj božanskoj i čovječanskoj i po časti kraljevskoj i svećeničkoj. Zato su sveti oci svakomu od sveta četiri evangjelista dodali po jedan znak

kojim se naznačuje ili božanska ili čovječanska narav Isusova ili njegova kraljevska ili svećenička čast. Uza sv. Mateja gradi se čovjek, znak čovječanske naravi u Isusa; uza sv. Marka lav, kralj megju životinjama, znak kraljevske časti Hristove; uz sv. Luku vol, kojega su svećenici staroga zavjeta žrtvovali Bogu, znak svećeničke časti Spasiteljeve; uz sv. Ivana orao, koji polijeće nebu pod oblake, znak naravi božanske Isukrstove. Sv. Marku dodan je i zato lav, što on počinje evangjelje svoje: „glas onoga što viče u pustinji", a lavov se glas razliježe pustinjom.

* * *

Evangjelje je oporuka (testamenat) Isukrstova, kojom nam je objavio svetu volju svoju i imenovao nas nasljednicima kraljevstva nebeskoga, ali samo pod pogodbu, da sve potpuno izvršimo, što nam je zapovjedio. Razmišljaj s toga često istine vječne, koje su u sv. evangjelju, i nastoj, da ih čvrsto vjeruješ i revnosno (brižno) izvršuješ; jer je u njima sila Božja za posvetu duša naših i za život vječni.

I svijet ima svoje evangjelje, no sasvim protivno evangjelju Isukrstovu. Jer Isus zapovijeda, da uzmemo križ na sebe, da neprijateljima oprostimo, da budemo ponizni i krotki. A svijet uči, da križ zbacimo, neprijateljima da se osvetimo, u ljudi da tražimo čast i štovanje. Isus nam preporučuje odricanje i djela ljubavi k bližnjemu; a svijet nas pozivlje, da uživamo i da svagdje tražimo korist svoju.

Po kojem evangjelju živiš ti, kršćanine dragi? Kakov je duh u tebi, duh Hristov ili duh svjetovni? A čiji je duh u tebi, onomu i pripadaš, i pripadat ćeš u vijek vijeka.

Pomolimo se.

Bože, koji si blaženoga Marka evangjelista svojega milošću evangjeoskoga propovijedanja uzvisio, udijeli, molimo, da mi vazda i po njegovu nauku napredujemo i njegovom molitvom budemo branjeni. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

26. dan travnja.

Sveti Gvilelmo i Peregrin.

Gvilelmo rodi se u Asiji u gradu Antiohiji poslije godine 1100. koje su Franci zavladali Antiohijom, što se razabira takogjer iz njegova Franačkoga imena. Kako je imao veliko zemaljsko bogatstvo, trsio se, da steče još veće bogatstvo kreposti kršćanskih. Imajući sa čestitom ženom svojom jedinca Peregrina, starao se, da mu ovaj naslijedi oboje bogatstvo; zato nagje sinu za nastavnika (učitelja) čovjeka naučna i pobožna, no uz to ne propusti, da ga i sâm, kao nekad stari Tobija mladoga, riječju i primjerom ne napućuje na tvorenje dobra i preziranje naslada svjetovnih. I sin slušajući oca toliko nauči prezirati svijet, koliko ga ljudi u naše doba hvalom uznose i traže. I u naucima preteče mladi Peregrin ne samo vršnjake svoje nego i starije dječake.

Kad je Peregrin odrastao a majka mu umrla, živom željom zaželi, da vidi Jerusalem i obigje tamošnja sveta mjesta. Teško je bilo ocu pristati na ovu želju sinovu, no zadugo nije mogao odolijevati (protiviti se) prošnji, pa davši mu blagoslov, opremi ga u ime Božje. Peregrin mjesto svilne odjeće obuče posve prostu i mjesto zlatnoga pasa opaše

uže, i pogje na sveti put pješke i u dragovoljnom siromaštvu. Došavši u Jerusalem pogje od svetoga mjesta do svetoga mjesta i svagdje osjeti toliku pobožnost i proli toliko suza, da bi bio mogao reći sa psalmistom (41, 4): „Suze su mi bile hljeb dan i noć". A kad je god došao na presveti grob Gospodnji promišljavajući otajstva božanska duša mu se napunila tolike sladosti, da se je kao snebio i sve zemaljske stvari potpuno zaboravio. Zato odluči posvetiti se Bogu i spasenju bližnjega. Stupi dakle u veliku bolnicu, da dvori bolesnike.

Otac je megjutim, ne mogavši dočekati sina, doma bio u velikoj brizi. Čekaj danas, čekaj sutra, a sina sve jednako nema. Pošlje ljude u Jerusalem, da mu traže sina, i kad se oni vrate bez njega, odluči sâm poći u Svetu Zemlju. Posjeti pobožno sveti grob Gospodina našega i druga sveta mjesta, i svagdje pita za sina, ali ga nigdje ne nagje; odatle svaki dan veća žalost srcu njegovu. K tomu dogje i bolest, te bi usilovan skloniti se u bolnicu, gdje je sin njegov dvorio uboge. Sin poznade oca, ali otac ne pozna sina, premda ga je ovaj jednako pazio, dvorio i tješio, da će mu se sin povratiti. Kad je Peregrin vidio, da ocu nije bolje pače sve gore, nije se više mogao uzdržati, da mu ne kaže tko je. Očituje mu se dakle i ispripovijeda redom sve, što mu se dogodilo; a ocu prevelika radost povrati pregjašnje zdravlje.

Obojica se zatim povrate u Antiohiju, pa prodavši sve imanje dijel od dobivenih novaca dadu siromasima i crkvama u Antiohiji, a drugo ponesu sa sobom u Jerusalem, da mogu u bolnici, u kojoj su bili, hraniti siromahe Hristove. Došavši onamo obilato udjeljuju potrebnicima: za dužnike isplaćuju

dugove, bolesnicima i ubogima davaju milostinju, gole odijevaju, gladne hrane i žedne poje, tjelesa umrlih kršćana, kad treba, na svoj trošak ukopavaju, putnike kao Hrista dočekuju, i ovakvima i ovolikima pobožnim djelima pripravljaju sebi vječne stanove.

Poslije nekoliko godina otide otac Gvilelmo sa sinom Peregrinom u južnu Italiju i smjeste se u Foggii, gdje svetim životom mnoge privedu na put spasenja i mnogima takogjer na način svrhunaravni učine dobro: na molitvu njihovu jedan slijepac progleda, jedan uzet ozdravi, jedna se bjesomučnica izbavi.

Kad je Gvilelmo već star i onemoćao blaženo preminuo s ovoga svijeta, nije ni sin dugo za njime ostao na ovome svijetu, nego je pohitio, da se što prije s roditeljem udruži u domu Oca nebeskoga.

* * *

Starao se sv. Gvilelmo, da sinu ostavi dosta imutka; ali se je mnogo više starao, da mu izmala u srce usadi strah Božji. Jer na posljetku što koristi, ako se djeca odgoje, pouče u različnim znanostima, ako steku i bogatstva i časti, ako budu na oko i srećna na ovome svijetu, a promaše posljednju svrhu, za koju su na ovom svijetu, izgube blaženstvo vječno? Bog ne će roditelje na sudnji dan pitati: koliko ste djeci stekli imutka? do kolike ste im pomogli časti i slave? Nego će Bog prije svega pitati roditelje: jeste li djecu po svetoj volji mojoj vodili na put spasenja? jeste li ih pritjerivali k molitvi, ispovijedi, polasku crkve i nauka kršćanskoga? Mnogo stoji do prve roditeljske odgoje: ako roditelji djetetu u srce bace zdravo sjeme bogoljublja,

korov svjetovnih požuda (želja) moći će ga istina kadšto prerasti, ali ga zadušiti posve nikad ne će; a uz milost Božju moći će danas sutra iz onoga sjemena i kroz sâm korov niknuti i uzrasti zdrava biljka kršćanske kreposti. Ako li roditelji u djeteće srce ne zasade straha Božjega, teško će se ikada poslije iz takova srca izvesti vjera i ljubav Božja.

Dužnost je dakle vama, kojima je Bog dao djece, da se starate za njihovu i zemaljsku sreću, da ih dadete u školu ili u zanat i da im ostavite po mogućnosti imutka; ali vam je još preča dužnost brinuti se za njihovo duhovno dobro i vječno spasenje. „Jer kakva je korist čovjeku, ako sav svijet dobije a duši svojoj naudi?" kaže Spasitelj. (Mat. 16, 26).

Pomolimo se.

Prigji, Gospodine, k prošnjama našim, koje donosimo o svetkovini blaženih Gvilelma i Peregrina ispovjednika tvojih, da mi, koji se ne uzdamo u svoju pravednost, onijeh, koji su ti ugodili, molitvama budemo potpomagani. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

27. dan travnja.

Sveta Zita.

Na jednom brdu tri sata daleko od grada Luke u Talijanskoj rodi godine 1212. seljaku Ivanu Lombardu žena Bonissima kćer Zitu, koja životom svojim postade uzorit ugled sluškinjama svih vremena.

Zita bijaše od samoga djetinjstva toliko bogobojazna, da je majka njome potpuno upravljala samim riječima: ovo je Bogu po volji, ono mu nije po volji. Ziti je bilo istom dvanaest godina, kad

je roditelji dadoše u službu u grad Luku u kuću ugledne obitelji Fatinellija. Otac vodeći je u službu opomene još srdačno, neka joj riječi i primjer majčin budu uvijek na pameti i pred očima. Djevojčici bilo je teško opremati poslove posve neobične, daleko biti od kuće roditeljske i onoga brda, s kojega se je lijepo mogla razgledati po prirodi Božjoj, a desiti se posred služinčadi, koja su je prezirala zbog mladosti i nevještine. No tijem se Zita zarana odući svakomu djetinjenju a nauči razboritu i ozbiljnu ponošenju. Isprva ju je srce vuklo za domajom, pa kad bi joj se dalo na plač, utješila bi se molitvom i radnjom. Svako bi jutro tako rano ustala, da je mogla biti kod svete mise a uz to da nije nikakova posla zaboravila; ako li bi joj još drugda ostalo što vremena, otišla bi kamo god nàsâmo i razmišljala bi o istinama vječnim. Od pobožnosti pak Zitine nije bilo nimalo štete gospodarima njezinim, pače nasuprot upravo je s toga ona bila zdušnija u izvršivanju službe, jer što bi se kod svagdašnje pobožnosti više zavezla u spomen Spasiteljev, to bi od njega naučila više ravnodušnosti, strpljivosti, krotosti i dragovoljnoga podnošenja tugjih pogrešaka. Naročito je takogjer blaženu Djevicu Mariju sve jednako molila, da joj isprosi one kreposti, s kojih je ona sáma bila Bogu onoliko po volji, a to su poniznost, čistoća, poslušnost, odricanje i neprestano sjećanje na Boga.

Zitino duševno stanje bilo je upravo onakovo, kakovo je prijeko potrebno za življenje kršćansko: bojala se napasti i svoje slabosti, a opet se uzdala u Boga, da će njenoj dobroj volji dati dosta sile. Navlastito bi činila čvrste odluke i naprezala moći svoje duševne, da savlada svaki gnjev, lijenost i

pohlepu na uživanje. Na taj način pa onda uklanjajući se napasti, gdje bi mogla, a pazeći na samu sebe, gdje joj se ne bi mogla ukloniti, pope se pomalo kao s prečanice na prečanicu uzlazeći dosta visoko na ljestvama savršenstva kršćanskoga. Na spomen muke Hristove Zita se dragovoljno odreče mnogih dopuštenih užitaka. Ljeti i zimi nosila je samo jednu prostu haljinu od platna, hodila bosa, legla se više puti na goli pod na mjesto da spava u krevetu, kod jela ostavljala sve suvišnje i zadovoljavala se onim, čega ne bi drugi hotjeli. Postila e često, da obrok svoj može dati ubogima; jer ništa nije većma voljela nego moliti se Bogu i dijeliti milostinju. Znajući da se kraljevstvo Božje samo silom otima, trudila se ne samo djela svoja nego i riječi udesiti po zapovijedi Božjoj. Dok je pak sa samom sobom bila veoma oštra, k drugima bijaše prelju-bežljiva, pače steče rijetku slavu, da je četrdeset i osam godina služila u jednoj te istoj kući a nitko se nije mogao uza sve to vrijeme na nju pravedno potužiti. Râd držala je svetom dužnošću, pa kad je bila već i pristara, nikad nije bila besposlena, nego bi još govorila: „Sluškinja nije pobožna, ako nije radljiva; besposlena pobožnost u čeljadeta našega staleža lažna je pobožnost". Za Zitu radnja nije bila muka, jer ju je spominjući se nazočnosti Božje i muke Hristove pretvarala u neprestanu molitvu, žrtvu i službu Božju, dok je radnja običnih ljudi ponajviše mrtva i nekorisna za život vječni, jer nema u njoj onoga, što je duša dobru djelu, to je pobožna nakana, sveta namjera.

Ljudima svjetoljupcima neugodno je, kad imadu koga uza se, koji ozbiljno kršćanski misli. Premda je mlada Zita pomnjivo nastojala, da drugim sluškinjama i slugama pomogne, gdjegod bi ikako mogla, bila im je sa svim tim isprva zaradi čednosti svoje kao kost u grlu. Najprije su gledali, da i nju priviknu lakomislenomu življenju; a kad to nijesu mogli, prekoravali bi je, da smjera licemjerstvom doći u volju gospodarima; onda bi sve zlo tumačili, što god bi ona radila, njezine bi riječi iskretali, neprekidno bi je pogrgjivali i vrijegjali, i napokon su je i domaćinu i domaćici vazdašnjim opadanjem omrazili. Obična ženska glava u takvim bi se prilikama tužila i vikala; Zita ne učini to nikad, nego bi kadšto samo rekla: „Oprostite mi ovu pogrešku, da i vama Bog oprosti; ali se ne srdite toliko, mogli biste ga drukčije uvrijediti". Ili drugi ljudi barem gledaju, da se takvim zadjevicama uklone i da drugu službu nagju; no Zita odricala se sebe, uzimala križ na se i pristajala za Spasiteljem; vježbala se tudijer i savršivala u kršćanskoj strpljivosti, u krotosti, u ljubavi k neprijateljima, i što ju je više svijet od sebe odbijao, više se je pribijala kod Boga, i u njemu tražila utjehu i radost. Napokon učini Bog, koji upravlja srcima, i predobra ćud pobožne sluškinje, da su i služinčad i gazde poznali nepravdu svoju i Zitu pomalo zavoljeli i počeli je štovati i u nju se pouzdavati.

Zita bješe odlučila, da će vazda ostati djevica; brižno je s toga pazila na oči, da ništa ne vide, što bi joj moglo nadati zlih misli, i klonila se brbljanju i pouzdanu druženju s muškim glavama; suprot svim pogiblima krijepila se čestim primanjem svetih sakramenata. Koliko je ozbiljno i odlučno branila čistoću svoju, pokazao je ovaj dogagjaj. Bezobrazni raskalašenac, koji je bio u istoj kući

sluga, zamilova Zitu; kad su jednom sami bili, poče sluga Ziti opet govoriti o ljubavi svojoj, a ona ga kao vazda osorno odbi; zatim je on silom zagrli. Ona mu prijeti, no uzalud; onda mu tako ogrebe noktima lice, da je utekao. Kad je gazda vidio slugino ogrebeno lice, htjede znati, šta se dogodilo. Zita ispripovijeda sve istinito, da ne laže, premda bi bila voljela šutjeti od stida i od želje, da poštedi krivca. Premda je pak sv. Zita djevičansku čistoću cijenila kao neizmjerno veliko blago, ipak nije prezirala onih nesrećnica, koje su izgubile čistoću. Pače tolika je bila kršćanska ljubav u sv. Zite, da je katkada onakve ženske, koje opačinom služe živež, primila u komoricu svoju, kad bi ih našla gdje tumaraju po ulicama, dala im jesti i prepustila svoju postelju, a ona sama spavala na podu. Zita upotrebi takovu zgodu te u dušu govori grešnicama, da se obrate i spasu.

Što su gazda i gazdarica većma upoznavali Zitu, više su se uzdali u nju, pa su joj napokon povjerili nadziranje nad svom kućom, pače i nad samom djecom. A to nije bio lak posao, jer nije samo bilo mnogo ukućana, nego se uz tadašnje gragjanske ratove u uglednu kuću Fatinellija stjecalo i mnogo ratnika. Tu je dakle trebalo da Zita sve nadgleda, spremama upravlja, svakomu svoje podaje, služinčadi posao odregjuje. Posred sve žurbe i vreve bilo je srce Zitino mirno i utvrgjeno u Bogu; već se je od mnogo godina navadila pri svoj radnji svojoj misliti na Boga, te se je Bogu molila u radu i radila u molitvi. No najveća je briga bila sv. Ziti odgajati djecu gospodara svojih. Nije istina znala ni čitati ni pisati; no kako je nju sâm Hrist poučavao, tako je ona i

djecu vodila k njemu. Poučavala je djecu, da srca uzdižu k Bogu, da hode u nazočnosti njegovoj, istinu uvijek da govore, dobri i milosrdni budu ubogima, oca i majku ljube, starost da štuju; najkraće reći: Zita je u neiskvarena srca dječja sijala sjeme svake kreposti i to primjerom i besjedom.

No dok je Zita imala nadzirati služinčad, nije se s toga uznosila, nikad drugima života ogorčavala, nego bila prijateljica i tješiteljica svakomu, koga bi snašla nesreća ili žalost. Kao što obične služavke rado ocrnjuju drugarice svoje, tako je Zita nasuprot rado druge izgovarala i oproštenje im isprašala, kad bi se gospodar razljutio na koje služinče. A ne bi se moglo odoljeti njezinoj prošnji; pa zato Fatinelli, kad bi bio ljut, uklanjao bi se kadšto Ziti, samo da ne bude prinugjen odmah oprostiti. I budući da prava kršćanska duša ima ljubav, i znade, da je najveća sreća bogoljubnost a najveća nesreća grešnost, s toga se Zita prije svega trudila oko dušnoga spasenja druge služinčadi. No nije kod toga pokazivala nerazborite revnosti, i nije drugih mučila vazdašnjim prodikama i mnogima po božnim rečenicama, od kojih se često zameće zla volja na vjeru, nego je tiho i neprekidno poslovala ljubežljivošću svojom, dobrim primjerom i molitvom za bližnje, a s opomenom čekala zgodan čas, kad je mislila, da je Bog otvorio srce bližnjega. Ako bi što grešno zapazila, više puti bi neodobravanje svoje pokazala tek ozbiljnim mučanjem; no kad bi tko povrijedio opadanjem ljubav ili nečistim brbljanjem stidljivost, ona bi bezobzirce izjavila odurnost svoju i prijekor.

Kako je sv. Zita bila sáma uboga, pokazivala je usrdnu dobrotu siromasima. Tješila je i opominjala nište, neka nezadovoljstvom ne gube zasluge uboštva; no uz to je svu plaću i dobivane darove udjeljivala ubogima. Kad ne bi imala ništa dati, tako bi usrdno i vruće molila potporu potrebnicima od gospoštine i prijatéljâ kuće, da se nije moglo odoljeti njenoj molbi. U opisu njena života pripovijeda se o tom i čudesnih zgoda; tako na primjer htjede jednom Zita poći na polnoćnicu; bijaše pak neobično velika studen, a Zita se obuče posve lako kao svaki dan. Fatinelli sjedeći s porodicom kod tople peći reče joj: „Kako možeš uz ovu studen u tako lakoj odjeći poći u crkvu, ta nama je kod peći zima; uzmi barem moju šubu, ali da si je natrag donijela". Znao je naime, da je Zita gotova sebe svući, da obuče siromaha. Kad dogje na vrata stolne crkve, vidje starca gdje od zime cvokoće i jadno slivče. Kad ga Zita pita: šta mu je? ne odgovori ništa; dosta je jasno odgovarala golotinja njegova. Zita reče: „Na ti ovu šubu, dok bude misa trajala, poslije ćeš mi je povratiti". Ona je drage volje zebla one noći, koje se je Spasitelj kao golo dijete rodio na ovaj svijet. Kad je svršila pobožnost i izišla iz crkve, uzalud traži starca. Prekoravala je sebe, što nije slušala gospodara, ali opet nije ni starca htjela držati za nepoštena, pa se nadala, da će šubu natrag donijeti. Kod kuće je Fatinelli ukoravao veleći, da Bogu doista nije milo, kad se tugje dobro dijeli za milostinju, to da znači prestupati dužnost svoju. Zita primi smjerno ovaj ukor i prizna, da je pogriješila. No gospodar ju je ukoravao sve jednako do podne; kad ali u jedan put netko pokuca na vrata: bio starac, koji natrag donese šubu. Poslije su držali, da je onaj starac bio angjel, zato još sada ona vrata, na kojima je Zita našla starca, zovu angjeoska vrata. Mogli bismo još više drugih čudesnih zgoda iz života sv. Zite pripovijedati, poimence kako je bila više puti svrhunaravnim načinom zaštićena na proštenjima, na koja je išla. Nego to ćemo sve prećutjeti, jer smo radi samo ono kazati iz njezina žića, u čemu se možemo za njome povoditi.

Pomalo ostari Zita; gospodari njezini toliko su je pazili i štovali, da su s njom postupali kao s prijateljicom a ne kao sa služavkom. Onda joj gospodari reku, neka se kani svakoga posla i neka se bavi samo o pobožnostima. Ali ona nije hotjela imati ništa osobito, jer je znala, da njeno zvanje ište radnju, i jer je radnja nije smetala u druženju s Bogom, kao što joj je i poslovica bila: „Ruka pri poslu, a srce pri Bogu". I tako je do smrti izvršivala lijepo zvanje, da ujedno bude i Marta i Marija, ujedno da rukama radi poslove i u duhu da sjedi kod nogu Gospodnjih slušajući ga i govoreći mu.

Na posljetku umrije ova služavka kršćanka na današnji dan godine 1272. pošto je u jednoj te istoj kući služila od rane mladosti do šezdesete godine dobi svoje. I ako je Gospodin ikada ikojemu čovjeku, to je doista duši njenoj rekao: „Dobra služavko, kako si bila vjerna nad malim, nad mnogim ću te postaviti; unigji u veselje gospodara svojega!"

* * *

Služavke kršćanke! Glete, koliko bude štovana i blagoslovena osoba, koja se boji Gospodina. Trsite

se dakle i vi, da se povedete za sjajnim primjerom, koji vam daje svetica služavka Zita. I vama neka bude poslovica: Ruka pri poslu, a srce pri Bogu. „Slušajte gospodare svoje . . . u prostoti srca svojega kao Hrista; ne samo pred očima radeći kao ljudima da ugagjate, nego kao sluge Hristove tvoreći volju Božju od srca“. (Efes. 6, 5. 6). Ljubite čistoću, budite krotke i milosrdne, kao što je bila Zita: za komad hljeba, što iz ljubavi kršćanske dadete siromahu, primit ćete nebo. Ako se ispovodite za današnjom sveticom, čut ćete i vi na posljetku riječi Spasiteljeve: „Unigjite u veselje gospodara svojega!“

Pomolimo se.

Usliši nas, Bože Spasitelju naš: kao što se radujemo svetkovini blažene Zite, tako da se u osjećanju iskrene pobožnosti obučavamo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

28. dan travnja.

Sv. Vital.

Sv. Vital otac glasovitih mučenika svetih Gervasija i Protasija rodi se u Italiji u gradu Milanu od starodrevna plemenita roda. Kad je dorastao do oružja, dade se u vojnike i u mnogim zgodama pokaza veliko junaštvo; zato ga je mnogo poštovao Pavlin cesarski namjesnik. Pavlin poganin nije znao, da je Vital kršćanin; no kako ga je mnogo cijenio, više puta bi na njegovu prošnju propustio kršćane progoniti ili mučiti. Jednom kad je Vital s Pavlinom došao u Ravennu, doču odmah pri svojem dolasku, da je kršćanin

Ursicin, po zvanju liječnik, pretrpio već mnoge muke, no sad doveden na stratište da se je uskolebao u vjeri. Vital pogje s one stope na stratište i nagovori Ursicina, da se je pokajao za malodušnost i sâm pozvao krvnika, neka čini dužnost. Kad je sv. Ursicinu bila odrubljena glava, uze Vital tijelo njegovo i pobožno ukopa u Ravenni.

Doznavši pak za to Pavlin, dade Vitala preda se dovesti. No hrabri vojnik Hristov ne uplaši se nimalo od gnjeva Pavlinova, pače poče ovoga ljubazno nagovarati, da se odreče neznaboštva. Pavlin ne htjede ni slušati, nego kako je jako mrzio na kršćane, zapovjedi službenicima, da Vitala odmah zatvore u tamnicu.

Sjutradan udariše sv. Vitala na muke, ne bi li ga tako prinudili, da žrtvuje bogovima. No Vital nije se nimalo prepao, nego je i posred najgroznijih muka jednako slavio Hrista i nagovarao Pavlina, da prigrli vjeru kršćansku. To jos većma razljuti Pavlina; zato zapovjedi, neka Vitala odvedu upravo na ono mjesto, gdje je Ursicin pogubljen, ondje neka sagrade žrtvenik, pa ako ne bude Vital hotio odmah žrtvovati, neka ga živa ukopaju. Sv. Vital ne htjede žrtvovati; onda ga sunuše u duboku jamu, zasuše kamenjem i pokriše zemljom. Tako sv. Vital živ ukopan pogibe i steče krunu mučeničku okolo godine 150. po rogjenju Hristovu. A onoga poganskoga svećenika, koji je bio Pavlina naputio, da Vitala živa ukopa, onaj čas, kad se to dogodilo, podsjede nečisti duh, pa ovako bjesomučan sedam dana vikaše na grobu sv. Vitala: „Pališ me, Hristov mučeniče Vitale, pališ me i teško mučiš!“ Onda nesrećnik skoči u vodu i jadno pogibe.

Sv. Valerija žena mučenika Vitala doznavši za smrt njegovu, pogje iz Milana u Ravennu po sveto tijelo; ali kršćani u Ravenni ne htjedoše dati svetih ostataka, pa i sâm sv. mučenik opomenu Valeriju više puti u snu, neka mu ostavi tijelo gdje je. Vraćajući se pak sv. Valerija kući, zapade na putu megju pogane, koji su bogovima žrtvovali i žrtve jeli, pa i nju ponudiše žrtvovanim mesom. Kad ona nije hotjela govoreći da je kršćanka, tako je nemilice isprebijaše, da se je došavši kući za tri dana preselila ka Gospodinu. Ukopana bi u Milanu sa sinovima svojim, svetim Hristovim mučenicima Gervasijem i Protasijem.

* * *

Nijesmo svi zvani, da zapatimo slavu mučeničku; ali smo svi dužni živjeti vazda u duhu odricanja, to će reći: nikad drugo ne htjeti nego što Bog hoće i njemu tjelesa i duše svoje sa svijem silama prinositi. A prinosimo Bogu tjelesa svoja, kad strpljivo snosimo sve tegobe, kad smo čisti i uzdržljivi i kad se odričemo takogjer i gdjekojih dopuštenih ugodnosti; duše pak prinosimo Bogu, kad mu se klanjamo, ljubimo ga i poštujemo i od griješaka se svojih skrušeno kajemo. Ako tako uzradimo, pripadat ćemo vazda Gospodinu i primiti krunu duhovnoga mučeništva, koja ako i nije orošena krvlju, svakako je mnogo zaslužna i zaradi dugovječnosti borbe i zaradi junaštva nastojanja naših.

Ako imademo priliku, da koga opomenemo na dobro i dovedemo u nebo, ne propustimo to učiniti. „Braćo moja — piše sv. Jakob apostol — ako tko zagje s puta istine, i obrati ga tko, neka zna, da će onaj koji obrati grešnika s krivoga puta njegova, spasti dušu njegovu od smrti i pokriti mnoštvo grijeha". (5, 19. 20.) Pa ako je Spasitelj za nas stradao, da nas izbavi od vječne smrti, zašto ne bismo mi bližnjega držali udom svojim pa gledali, da ga izbavimo iz čeljusti sotoninih i povratimo na put kreposti?

Pomolimo se.

Udijeli, molimo, svemogući Bože: koji blaženoga Vitala mučenika tvojega rogjenje poštujemo, da se njegovim odvjetovanjem u ljubavi tvojega imena učvrstimo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

29. dan travnja.

Sveti Petar.

Petar rodi se godine 1206. u Veroni u Talijanskoj od roditelja, koji su pripadali krivoj vjeri manihejskoj; ova kriva vjera bila je samo ogranak krivovjerstva bogomilskoga, što se je bilo u našim zemljama poimence u Bosni mnogo raširilo. Ali roditelji poslaše Petra u školu katoličku nemajući druge. A Petar se nauči ne samo čitati i pisati nego i apostolsko vjerovanje moliti. Bilo je Petru istom sedam godina, kad jednom idući iz škole susrete strica svojega manihejina. Ovaj ga pita, šta je naučio u školi? a on odgovori: „Vjerovanje apostolsko: Vjerujem u Boga Oca, svemogućega stvoritelja neba i zemlje". Maniheji su pak vjerovali, da je gjavol a ne Bog stvorio ovaj svijet; zato stric ukori Petra, što veli, da je Bog stvoritelj svega, i opomene mu oca,

neka ga više ne pošilje u školu katoličku. No otac držeći Petrovo vjerovanje dječarijom, pošiljao ga je i dalje u istu školu a poslije odveo u Bolonju, da u višim školama produži nauk. U Bolonji imao je Petar zgodu čitati katoličke knjige i utvrditi se u vjeri katoličkoj; a to je i marljivo činio. No njegovi bezdušni srodnici, znajući da čistoj vjeri ništa toliko ne udi koliko nečist život, zavodili su ga sámi na grijeh, da ga potom lakše odvrate od vjere katoličke; ali svaki put kao čudom Božjim umače napasti. Onda angjeo čuvar nadahne svetoga mladića mišlju, da poište utočište u duhovnom redu sv. Dominika, koji je tada jošte bio u životu. Promislivši zrelo stvar prosi, da ga prime u red, pa kad mu se prošnja ispunila, počne tolikom trudbom nastojati oko duhovnoga savršenstva, da je za kratko vrijeme postao izgled svih kreposti. Svršivši pak nauke i primivši sveti red svećenički uzme službu propovjedničku, koju je s tolikom slavom i korišću opsluživao, da je u svoj Italiji stekao ime apostola.

Megjutim Gospodin, da poveća zaslugu vjernoga sluge svojega, dopusti na nj teško kušanje. Optuže ga, da je dopustio ženama doći u celicu svoju; budući pak da je to bilo oštro zabranjeno, ma bile i najčestitije ženske glave, zatvore ga, premda nevina, u drugom kloštru i zabrane mu propovijedati i družiti se s ljudima. Strpljivo podnosi kazan uzdajući se u Boga, da će on sâm objaviti nevinost njegovu. No kad je mnogo mjeseci već minulo, počne Petar postajati malodušan, te jednom klekne pred raspelo i reče: „Gospodine moj, ti znaš, da sam u ovoj stvari nevin; zašto si dakle dopustio, da me tako sude?“ I čuje glas: „A šta sam ja, Petre, učinio zla, da su me s ovolikom brukom i sramotom osudili na križ? Uči se dakle po primjeru mojem sve ravnodušno podnositi“. Od toga se Petar zastidi i utješi ujedno. No i nevinost njegova naskoro se očituje; zato dogje natrag u pregjašnji kloštar, braća ga s velikim štovanjem dočekaju i povrate mu službu propovjedničku. Od onda pa sve do smrti propovijedajući u različnim gradovima i krajevima Italije mnoge tisuće grešnika privoli na pokoru i još više tisuća krivovjernika obrati k pravoj vjeri. I silom čudesa tvoriti obdari Bog ugodnika svojega.

Narod je ljubio apostolskoga čovjeka zbog pobožnosti njegove i čudotvorstva, i više puti ga na ramenima iznio iz crkve kući. A Petar je svaki put, vrativši se u celicu, uznemirenomu srcu tražio mir u presvetim ranama Isusa Spasitelja svojega. No to većma su na revnosnogà bogoljupca mrzili krivovjernici. Uzalud ih je on pozivao, neka idu s njime u oganj, da se vidi, koji ima pravo. Njima je bilo samo do toga, da ga se kurtališu (oproste). Znao je za to sv. Petar pa je često i vruće Boga molio za milost, da umre smrću mučeničkom. Kad je na cvjetnicu godine 1252. propovijedao, reče javno, da znade, kako su se krivovjernici urotili na nj i skupili već novac, što će dati ubojici; no neka čine šta ih volja, on mrtav da će im se još više opirati nego li živ. I zbilja ne dugo za tim kad je s jednim bratom redovnikom išao iz Koma u Milano, dočekaju ga u šumi dva plaćena zasjedača, i zadadu mu na glavu smrtan udarac. Padnuvši na tle preporuči dušu Bogu i govori Vjerovanje apostolsko na glas i sve dotle, dok je godi mogao; a ne mogavši više govoriti krvlju svojom piše na

tle: Kredo (vjerujem), dok mu udarac u srce ne dokonča sveto življenje. Kako je Gospodin Petra u životu proslavio nebrojenim čudesima, tako je prodičio i grob njegov: on je bio izvor zdravlju premnogim bolesnicima; zato je papa Inocencije Četvrti Petra već druge godine poslije smrti proglasio svecem.

* * *

„A šta sam ja učinio zla, da su me s ovakvom brukom i sramotom osudili na križ?" reče Isus sv. Petru, kad mu se tužio, da ni kriv ni dužan strada. Ove riječi Isusove duboko utisni sebi u srce, čitaoče dragi, pak ih se opomeni, kad te nedužna potvore ili ocrne ili kad ti je drugo što godi pretrpjeti. Ma koliko ti bio nevin, Spasitelj je tvoj bio još neviniji, i opet šta mu nije bilo podnijeti, šta prepatiti! Možeš li stradanje svoje isporediti s njegovim? Ovaj spomen neka te utješava i potkrepljuje, kad stradaš nedužan. Ako pak trpiš po krivnji svojoj, ili ako se opominješ kojekakvih grijeha, koje nijesi jošte okajao, onda da nijesi ni pisnuo na Boga, nego radije misli ili govori: zaslužio sam to, pače sam i više zaslužio! „Gnjev Gospodnji nosit ću, jer mu zgriješih", govoraše bogodušni prorok Miheja (7, 9). Spominjanje za grijehe činit će ti sve lako, što godi stradaš.

Pomolimo se.

Udijeli, molimo, svemoguči Bože, da vjeru blaženoga Petra mučenika tvojega prikladnom pobožnošću nasljedujemo, koji je za raširivanje iste vjere zavrijedio dobiti palmu mučeništva. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

30. dan travnja.

Sveta Katarina Sienska.

Iz života svakoga sveca možemo se mnogovrsnim krepostima naučiti, no gotovo u svakoga sjaji se gdjekoja krepost većma od drugih, a upravo onu sjajniju krepost treba da osobito motrimo i za njom se povodimo. U današnje svečarice svijetli se strpljivost kršćanska megju drugim njezinim vrlinama kao sunce megju zvijezdama na nebu.

Katarina rogjena godine 1347. bješe kći imućna gragjanina u Sieni u Italiji i izmalena kod kuće bogoljubno odgojena, kao što su tada gragjani othranjivali djecu. Katarina je već u djetinjstvu pokazivala neobično čvrstu dušu i veliku strpljivost u nezgodama. Tako je jednom majka pošlje u župsku crkvu, neka dade misu služiti na čast sv. Antoniju. Djevojčica pogje s veseljem u sakristiju k župniku, iskaže želju majčinu i preda običajnu plaću za misnu namjenu. No kako je misa bila odmah služena, ostane Katarina kod sv. mise i svrši pobožnost. Budući pak da je na taj način nešto duže vremena izostala od kuće, nego je majka očekivala, razljuti se majka i opsuje je, kad se je vratila, riječima: „Prokleti zli jezici već su govorili, da ne ćeš više ni doći". Katarina, premda joj nije bilo još ni deset godina, najprije šuti na ove riječi majčine; potom povuče majku na stranu i ponizno joj reče: „Majko draga, ako kada pogriješim ili zapovijed vašu prestupim, tucite me koliko hoćete, da budem opreznija drugi put, kao što treba; no prosim, da radi mojih pogrešaka ne kunete, jer se ne pristoji za vašu dob, i velika je muka mojemu srcu".

*

Katarina bila je roditeljima mezimče zbog svoje ljepote, miline, valjanosti i oštroumlja. Istom je bila u dvanaestoj godini dobi svoje, lijepa i mila kao mirišljivo gondže, kad su roditelji već pomišljali, kako će joj naći čestita vjerenika; s toga bi ona imala ljepotu svoju povećavati svakojakim nakitom. No Katarina se već potajno Bogu zavjetovala, da će ostati uvijek djevica, i zato se je ustručavala na se metati gizdavo odijelo; pače da joj više ne dosagjuju nagovaranjem k zarucima, odreže sebi kosu. No onda se istom počne za nju prava muka. Domari je vrijegjaju, gdje god samo mogu; uzmu joj malenu sobicu, koju je otprije imala, da se ne bude mogla više Bogu moliti nasamo, i predadu joj sve poslove proste kuhinske sluškinje, ne bi li je ovakvim postupanjem odvratili od odluke. Ali mlada djevojka već sada pokaže veliku jakost: tiho i strpljivo podnosi sve uvrede od svojih, pa u nadi i ljubavi k Isukrstu vodi i usred nemiloga vrijegjanja radostan u srcu život. Na posljetku izjavi djevojka drukčije čedna: „Ja sam uvjerena, da je Bog odobrio moj zavjet djevičanstva, a treba više slušati Boga nego li ljude; ja ću radije sve pretrpjeti nego li odustati od ove odluke. Ako ste voljni zadržati me u kući, drage ću vam volje služiti kao sluškinja; ako li me istjerate iz kuće, Gospodin, kojemu sam se zavjerila, ne će dopustiti, da propadnem“. Ovo pregnuće i prevelika strpljivost Katarinina savlada napokon svjetovno mišljenje njezine svojati. Naročito otac pristane na odluku njenu i zapovjedi, da joj više ne dodijavaju nego puste, da živi život bogoljuban; to da će svoj kući više blagoslova donijeti, nego da se uda i svjetovno živi.

Kad je Katarina bila oproštena posala služinskih, sve dane i sve čase upotrebi za službu Božju i za djela najčistije ljubavi k bližnjemu. Ovdje ćemo samo nešto malo napomenuti, šta je ona sve pretrpjela čineći bližnjemu ljubav. Bila u Sieni uboga žena na svemu tijelu gubava. U bolnici nije je hotio nitko dvoriti bojeći se, da od nje ne ogubavi, pače su je kanili otpraviti iz grada. Doznavši za to Katarina posegne iz kršćanskoga milosrgja za ženu, donese joj svaki dan potrebne stvari, i dvori je i njeguje. Ali što je duže gubavica uživala ovu veliku ljubav od Katarine, to joj je pokazivala veću nezahvalnost i zloću. Kad joj ne bi bilo sve odmah po volji, psovala bi Katarinu, rugala joj se i na svaki je način vrijegjala. A na sve to bi se Katarina ljubazno izgovarala, ako bi se na priliku u crkvi malo duže zadržala, kao da bi ona bila uboga služavka a gubavica bogata kneginja; i njegovala je bolesnicu pomnjivo i ljubazno sve do smrti njene.

Sveta Katarina postane u petnaestoj godini vijeka svojega tercijarka reda sv. Dominika obavezavši se na izvršivanje nekih redovničkih bogoljubnih djela a da nije bila dužna stupiti u kloštar; poslije za nekolike godine stupi u sâm ženski red dominikanski. Megju onakve tercijarke pripadala je takogjer ženska glava po imenu Palmarina, koja je bila bogomoljka u naopakom značenju ove riječi, to će reći: ona se mnogo Bogu molila i žrtvovala puno od svojega imutka za pobožne stvari, no uz to je bila puna zlobe i oholosti. Ona je tolikom zàvišću i mržnjom kipjela na sv. Katarinu, da se je sva uzbunila, kad bi je samo vidjela ili čula njeno ime; pače ju je bez prekida grdila i ružno opa-

dala. Uzalud se sv. Katarina trudila, da opaku ženetinu preokrene krotkim i ljubaznim postupkom. Kad se Palmerina napokon razboljela i Katarina joj se lijepo ponudila, da će je dvoriti, ona bjesneći od ljutosti reče, neka djevicu iz kuće bace na polje. Dogje i čas samrtni; Palmerina bori se s dušom tri dana i tri noći a nije jošte primila svetih sakramenata; no za to se vrijeme i Katarina borila u silnoj molitvi, neka se Gospodin onoj duši smiluje i oprosti. Bog usliši molitvu vjerne službenice: umirući Palmerina još se jednom osvijesti, Bog joj udijeli milost, da je poznala krivnju i pokajala se i umrla tek onda, kad se potpuno obratila i primila svete sakramente.

Ali Bog kuša još teže strpljivost sv. Katarine, tako da se je ona pomalo kao na ljestvama popela na najvišu prečanicu trpeža, na koju se čovjek može popeti. Neka Andrea, takogjer tercijarka dominikanka, dobi raka na prsima. Ovu je bolju strašno samo i gledati, no još teže podnositi smrad od nje; zato nije hotio gotovo nitko bolesnice polaziti. Kad to dozna sv. Katarina, ponudi joj se za dvorkinju, a ona dakako s veseljem primi ponudu. No bolest raka traje dugo; Katarina se ipak nije utrudila ranu čistiti i zavijati, i pri tom nije joj se nimalo gnusilo, da se je i sama bolesnica čudom čudila tolikomu ustrpljenju.

Što je pak duša savršenija i što ljepše djelo kršćansko, nesnosnije je to gjavolu i zato većma gleda, da ga razori. To vidimo u životu svakoga sveca, a posve je očevidno u žiću sv. Katarine. Već je dosta dugo sv. Katarina bolesnu Andreu njegovala, kad ali joj gjavol tako ogadi njegovanje, da joj se dalo na bljuvanje, kad je odvezala ranu.

Ovu slabost držala je sveta djevica toliko grešnom, da se je odmah zato pedepsala (kaštigovala); prikučivši naime lice k rani, držala je nos i usta tako blizu i dotle nad njom, dok ju je gagjenje posve minulo. Gjavol na taj način savladan gleda drukčije napasti na nebesku strpljivost djevičinu. On se lati bolesnice, koja mu je manje odolijevala, i ona počne bez svakoga razloga dobročinicu svoju pomalo nenavidjeti; a od ove nenavidosti izleže se sve više ljuta mržnja i gadna sumnja. Ako nije sv. Katarina cijeli dan sjedila uz bolesnicu, već je mislila, da je ona gdjegod u opakom društvu; pače gjavol na posljetku tako zavlada bolesnom ženom, da je na Katarinu lagala najgadnije stvari. Kad su to čule druge tercijarke pa Andrea i pred njima tako potvarala Katarinu, kako može čistoj djevici biti najteže, onda stanu i one Katarinu psovati, što je pošla tako opakim putem. Katarina odgovori u svoj smjernosti: „U istinu, sestre, ja sam po milosti Isukrstovoj djevica“. Na bolesnicu ne reče ni jedne žalne riječi, nego bi na sve osvade samo kazivala: „Djevica sam“.

Ovaj je dogagjaj, možemo i sámi suditi, čistu djevicu jako bolio; sa svim tim je ona i u naprijed bolesnicu jednako ljubazno njegovala, kao da se nije ništa ni dogodilo; ipak se zbog toga Bogu tužila i usrdno molila, da sramotu s nje svali. Na to joj se prikaže Gospodin. Hrist naime stane pred nju držeći u desnici krunu ukrašenu biserom i dragim kamenjem, u ljevici trnovu krunu, i reče joj: „Kćeri draga, ti se imaš ovim objema krunama okruniti; izberi sama, koju hoćeš da nosiš na ovom svijetu; druga sačuvat će ti se za vrijeme poslije smrti“. Katarina odgovori: „Gospodine, ja

sam ti već davno žrtvovala volju svoju; no kad hoćeš, da izbiram, to hoću da se svagda u ovom životu izjednačim s tvojom mukom". Onda prihvati objema rukama trnovu krunu i tako silno pritisne sebi na glavu, da joj se trnje ubolo u glavu i ona još jedno vrijeme osjećala bol, pošto je već i nestalo prikazanja. Po tom primi utjehe i snage sramotu mirno podnositi, dokle se svidjelo Gospodinu.

Ali dok je sv. Katarina strpljivo njegovala opadačicu svoju, majka bogoljubne djevice posve je drukčije o tome sudila. Doznavši kako joj je bolesna ženska opanjkala kćer, saleti ovu riječima: „Nijesam li ti već dosta puti zabranila, da dvoriš onu smrdljivu babetinu; to ti je sad plaća, kako te je grdno ozloglasila. Ako budeš i u napredak išla k njojzi, ne ćeš biti više moja kći". Sveta djevica časom šuti, onda padne pred majku na koljena i reče: „Draga majko, ta i Bog ne prestaje svaki dan dobro činiti grešnicima pored sve nezahvalnosti njihove; i Spasitelj je na križu u onaj čas ljudima tekao spasenje, kad su ga grdili. Da ja pustim bolesnicu, poginula bi od nedvorbe. Gjavol ju je zaludio, može biti da je Bog opet orazumi." Tako je svetica majku prosila kao za milost, neka joj dopusti, da smije opadačici i dalje dobro tvoriti. Tada nastavi dvorbu svoju kod bolesnice, i nikad ne izusti žalne riječi na opaku ženu. Napokon se ova dozva te pozna, kako je gjavolski postupala s Katarinom. Gorko plačući moli djevicu za oproštenje; a Katarina zagrli, izgovori i utješi pokajanu ženu, koja od onda svakomu polazniku ispripovijeda gadni grijeh svoj i reče, da Katarina nije samo nedužna nego upravo sveta.

A koliko je ova neizmjerna strpljivost sv. Katarine bila Bogu ugodna, pokaza osobiti dogagjaj. Kad je Katarina jednom iz crkve išla kući, susrete je mlad prnjav čovjek proseći od nje odijela. Katarina ne imade ništa kod sebe; ipak reče prosjaku, neka pričeka. Ona pogje na stranu, svuče sebi podsuknenku i darova prosjaku. Ali ovaj još nije bio zadovoljan nego reče: „Nemam ni rublja, daj mi i košulju". Katarina pozove čovjeka, neka ide s njom kući. Kod kuće pogje k ormaru, u kojem je bila spremljena rubenina očina i bratska, uzme odanle košulju i gaće i dade prosjaku. No ni tijem nije on još zadovoljan, nego će opet: „Šta će mi ova podsuknenka? Nema na njoj rukava; daj mi i rukave k tomu". Običnu čeljadetu bila bi se već druga prošnja činila nečedna, a treća bi mu jamačno dozlogrdila; no Katarina bez svake zle volje otpori rukave s druge odjeće i dade prosjaku. Ova dobrota Katarinina kao da ga je činila samo slobodnijim pa reče: „Imam druga, koji mi leži u bolnici i nema odijela; ako hoćeš, da mu šta pošlješ, ja ću mu odnijeti". Katarina rado bi bila i ovu prošnju uslišila, ali nije imala ništa više svojega, a od svojine očine ili bratske nije se usudila više darovati; zato reče ljubežljivo prosjaku: „Dragi, rado bih ti dala svoju suknju, kad bih mogla bez nje izaći na ulicu, a drugo sada nemam ništa; molim te, ne ljuti se, što ti ne mogu ništa više dati!" Noću za tim kad se je sv. Katarina molila Bogu, prikaže joj se Hrist Gospodin u obličju onoga prosjaka držeći u ruci odijelo, što mu je dala, no sada je bilo sve biserom i sjajnim dragim kamenjem izvezeno, i reče joj, kako mu je milo ono, što je učinila.

Ovim smo napisali samo jednu crtu iz života sv. Katarine Sienske; kad bismo hotjeli opisati sav život njezin, poimence nastojanje njezino oko mira u Crkvi i državi i izvanredne milosti, kojima je obdari Bog, imali bismo pisati cijelu knjigu. I pisanjem se je bavila sv. Katarina; ima od nje jošte sada šest Latinskih rasprava o promislu Božjem i trista i pedeset Talijanskih listova, vjekovitih svjedoka njezina duboka čuvstva i visoka uma.

Sv. Katarina preminu godine 1380. a tijelo joj je sahranjeno u dominikanskoj crkvi u Rimu.

* * *

Obični čovjek ima od naravi osobina, koje su dobre, pa ih zato kršćanin ne treba da zatire, nego samo treba da ih čisti i dotjeruje; takova je osobina na primjer milosrgje k potrebnicima, ljubav k prijateljima i srodnicima. S druge opet ruke ima u naravnoga čovjeka i takovih osobina, koje su grešne i koje s toga treba da pravim obraćenjem i odricanjem u sebi utamani; čovjek treba da bude u tom novo stvorenje. Tako je na priliku obični čovjek samoživ, tašt, zavidljiv, pobjedljiv, i tako dalje. Ovamo ide i ona velika nepravda, po kojoj nas ljuto boli, kad imamo od drugih što god trpjeti, a slabo opažamo, koliko imadu drugi od nas podnositi. No čim se čovjek pretvori na sliku Hristovu, pokaže se i u tom nova pravda i ljubav, što nepravde i uvrede od drugih podnosi s divnom strpljivošću i što ga ništa ne može odvratiti od dobrote k drugima. Bez toga nema prave svetosti, pa nema ni jednoga sveca bez strpljivosti. Kad bismo imali življenje svakoga sveca cjelovito opisano, našli

bismo u svakom lijepih primjera, kako je svetac bio strpljiv s drugima. Prekrasnih primjera kršćanske strpljivosti našli smo u žiću sv. Katarine. Ali ne misli, dragi kršćanine, da je samo svecima biti strpljivima. Ima istina u življenju svetačkom takovih djela, koja nije svaki kršćanin dužan činiti; no strpljivost ne pripada megju onakova dobra djela; jer strpljiv valja da bude svaki kršćanin u svijem zgodama i nezgodama, i nema zgode, u kojoj bi mu bilo dopušteno, da bude nestrpljiv: pa upravo je strpljivost pouzdan znak, je li pobožnost u koga prava i dolazi li od Duha svetoga. No ako se i trudiš, da budeš strpljiv s drugima, iz života sv. Katarine možeš opet razabrati, kolišna je tvoja strpljivost prema njezinom trpežu. Ali i tvoja strpljivost može osiliti, ako si voljan ugledavati se na primjer sv. Katarine: često promišljaj muku Gospodina našega Isusa Hrista, i kada se godi daješ na nestrpljivost, pomisli odmah na Raspetoga i reci u srcu: „Gospodine, tebi za ljubav strpljivo ću ovo podnijeti!“

Pomolimo se.

Daj, molimo, svemogući Bože: koji blažene Katarine djevice tvoje rogjenje poštujemo, da se i godišnjom svetkovinom radujemo i po primjeru tolike kreposti da napredujemo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

ŽIVOTI
SVETACA I SVETICA BOŽJIH.

NAPISAO

DR. FRANCISKO IVEKOVIĆ
KANONIK.

MJESEC SVIBANJ.

DRUGO POPRAVLJENO IZDANJE.

S DOPUŠTENJEM DUHOVNE OBLASTI NADBISKUPIJE ZAGREBAČKE.

ZAGREB.
NA SVIJET IZDALA KNJIŽARA DIONIČKE TISKARE.
1895.

DIONIČKA TISKARA U ZAGREBU.

PREGLED.

Svibanj.

		Strana
1.	Sveti Filip i Jakob apostoli	157
2.	Sveti Atanasije Veliki	167
3.	Našašće svetoga križa	175
4.	Sveti Florijan	179
5.	Sveti Pije Peti	183
6.	Sveti Ivan Damaštanski	192
7.	Sveti Stanislav	199
8.	Sveta Monika	208
9.	Sveti Gregorije Nazijanški	216
10.	Sveti Isidor ratar	224
11.	Sveti Mamerto	229
12.	Sveti Pankracije	233
13.	Sveti Servacije	236
14.	Sveti Bonifacije	240
15.	Sveta Dimpna	245
16.	Sveti Ivan Nepomučki	250
17.	Sveti Pashal Baylon	258
18.	Sveti Teodot	266
19.	Blažena Emilijana	271
20.	Sveti Bernardin Sienski	277
21.	Sveti Godrik	282
22.	Sveta Julija	288
23.	Sveti Desiderije	291
24.	Sveti Donacijan i Rogacijan	296
25.	Sveta Marija Magdalena de Pazzi	300
26.	Sveti Filip Neri	308
27.	Sveti Ivan Prvi	317
28.	Sveti Vilelmo	322
29.	Blaženi Andrija Hijski	328
30.	Sveti Ferdinando	334
31.	Sveta Angjela	341

MJESEC SVIBANJ.

(MAJUS.)

---

1. dan svibnja.

Sveti Filip i Jakob apostoli.

Stupajući u ovaj mjesec, ljubežljivo nas dočekuju dva Božja poslanika, dva glasnika one Isukrstove nebeske nauke i milosti, po kojoj su oni sámi i nebrojeni drugi ljudi dospjeli do svetosti ter se dostajali vječnoga raja.

Filip bijaše ribar iz grada Betsaide u Galileji kod jezera Genesaretskoga, kao i braća Simon Petar i Andrija što bijahu ribari iz istoga grada. Premda je bio Filip zabavljen kućnom brigom oženjen budući i teškom ribarijom, ipak proučavaše marljivo zakon Gospodnji i nastojaše po njemu udesiti život svoj. Bijaše pobožan i pravedan, i kćeri, kojih je više imao, odgajaše u strahu Božjem. Tijem zavrijedi, da ga je Spasitelj pozvao megju prijatelje svoje, učenike i apostole.

Isus uzevši Andriju i Simona Petra za učenike, namisli sjutradan izaći u Galileju, i putem nagje Filipa. Isus koji je prozirao svakomu u dušu i srce, vidje, da ima Filip preplemenito srce i da nije nedostojan biti njegov učenik; s toga mu reče: „Idi za mnom“. Ova jedna riječ pa mil pogled nebeskoga Spasitelja bi dosta, da se Filip za uvijek s njime pridruži. S one stope postade pristaša i učenik Isusov. Proučavajući zakon i proroke te bojeći se iskreno Boga, bješe mu se srce već pripravilo za radostan doček obećanoga mesije (pomazanika, spasitelja). Istom je Filip poznao Spasitelja, kad se odmah potrudi, da i druge dopadne sreća, koju je sâm doživio. Imagjaše prijatelja po imenu Natanaela, koji je takogjer bio bogobojazan i pravedan. Bez sumnje govorahu obojica češće o idućem Spasitelju, pa Filip mogaše znati, kako će vijest o njemu Natanaela obradovati. Zato pohitje k njemu i veselo mu priviknu: „Za koga Mojsije u zakonu pisa i proroci, nagjosmo ga, Isusa sina Josipova iz Nazareta“. Natanael se isprva ustručavaše vjerovati, da bi tobožnji Josipov sin iz Nazareta bio Spasitelj. Filip, kojemu je srce gorjelo od nebeske radosti, reče samo: „Dogji i vidi“. I pogje Natanael, i vidje, i vjerova. (Iv. 1, 43ss.)

Od onda bijaše Filip sve jednako uz Isusa, počevši od svadbe u Kani Galilejskoj sve do smrtne borbe na gori Maslinskoj. Megju dvanaest apostola, koje Isus postavi, da budu s njime i da ih pošilje propovijedati, bijaše naime i Filip. A imena dvanaest apostola ova su: Prvi Simon nazvan Petar, i Andrija brat njegov; Jakob Zebedejev i Ivan brat njegov; Filip i Bartolomej; Toma i Matej carinik; Jakob Alfejev i Tadej; Simon Zelot i Juda Iskariot,

koji ga i izda. (Mat. 10, 1ss. Mark. 3, 14ss. Luk. 6, 13ss.)

Kad je bio blizu vazam praznik Židovski, otide Isus preko jezera Genesaretskoga kod Tiberijade, i za njim igjaše mnoštvo naroda, jer su vidjeli čudesa, koja je činio na bolesnicima. A Isus uzagje na goru i ondje sjegjaše s učenicima svojim. Podignuvši pak Isus oči i vidjevši da mnoštvo naroda ide k njemu, reče Filipu: „Gdje ćemo kupiti hljeba, da ovi jedu?“ A ovo reče kušajući ga, jer sâm znadijaše, šta će činiti. Ovim pitanjem htjede naime Isus u Filipa potaći misao: gospodar i učitelj njegov znat će najbolje sâm pomoći; pouzdanje razbuditi i vjeru utvrditi, bješe namjera Isusova. Ali Filip ne razumje miga učiteljeva, i odgovori: „Za dvjesta dinara hljeba nije dosta, da svakomu od njih pomalo dopadne“. No Isus nasitivši na čudesni način do pet tisuća ljudi sa pet hljebova ječmenih i dvjema ribama, pokaza Filipu, da je briga njegova bila suvišnja, i da sâm može sve nahraniti ne trebajući ni dinara. (Iv. 6, 1ss.)

Kad je Isus došao u Jerusalem, nekoliko dana prije što će muku trpjeti, bijahu i neki pogani megju onima, koji su bili došli na praznik, da se Bogu mole. Oni dakle pristupiše k Filipu, i moljahu ga govoreći: „Gospodine, mi bismo htjeli, da vidimo Isusa“. Filip kaza to Andriji, po svoj prilici posumnja, nije li kakovo kovarstvo na Isusa, jer su upravo u ono vrijeme glavari svećenički odlučili ubiti božanskoga učitelja. Napokon odvedoše Andrija i Filip one ljude k Isusu. (Iv. 12, 20ss).

U onom prekrasnom govoru, koji Isus govori kod posljednje večere, reče učenicima svojim i ovo: „Kad biste mene znali, onda biste znali i Oca mo-

jega; i od sada ćete ga znati, i vidjeste ga". Ovim riječima kaza: kad biste mene poznavali kao Sina Božjega i učitelja sviju ljudi, koji sam došao na svijet ne da osnujem kraljevstvo zemaljsko, nego da sve ljude dovedem k blaženstvu vječnomu, onda biste poznavali i Oca mojega i namjeru njegovu, zašto me je poslao na ovaj svijet; no sada ćete naskoro i njega bolje poznati i namjeru njegovu razabrati. A Filip pomisli, da Isus govori o tjelesnom gledanju Oca nebeskoga, pa željan toga gledanja radosno poviknu: „Gospodine, pokaži nam Oca, i dosta nam je". Isus mu pak reče: „Toliko sam vrijeme s vama, pa me ne poznaste? Filipe! koji vidi mene, vidi i Oca. Kako ti govoriš: pokaži nam Oca? Zar ne vjerujete, da sam ja u Ocu, i da je Otac u meni?" (Iv. 14, 7ss).

Poslije uskrsnuća Isusova sastade se i Filip kao i ostali apostoli na najveću radost s predragim učiteljem svojim, bješe nazočan kod uzašašća Gospodnjega i pedeseti dan po uskrsnuću primi Duha svetoga.

Pošto je duže vrijeme u Židovskoj zemlji navješćivao nauk Raspetoga i mnogo već pretrpio Isusa Hrista radi, zaputi u Frigiju (u Maloj Asiji), iskorijeni ondje krivoboštvo i usreći nebrojeno mnoštvo svijeta vjerom kršćanskom. Ondje i umrije smrću mučeničkom. U gradu naime Hierapolju zgrabiše ga na podjarivanje krivoboških svećenika, baciše u tamnicu, išibaše, na križ raspeše, i onako raspeta kamenjem ubiše Strahotan potres, koji po tom nastade, raspprša poplašene pogane, te su kršćani u miru mogli sahraniti dragocjene ostatke apostolove. Poslije bi njegovo tijelo preneseno u Rim, gdje se sada nalazi u crkvi svetih apostola.

Od kćeri sv. Filipa poznate su nam dvije po imenu Filipa i Marijamna. Polikrat koji je u drugom stoljeću poslije rogjenja Hristova bio biskup u Efesu, kaže o njima, da su ostarjele u djevičanstvu.

Jakob čiji se spomen takogjer danas časti, nazvan bi Mlagji (Mark. 15, 40), jer je bio kasnije pozvan za učenika Isusova a po svoj prilici bio i mlagji u godinama od apostola Jakoba sina Zebedejeva, brata Ivanova. Jakob Mlagji, današnji svečar, bijaše sin Marije Bogorodičine sestre, koja je bila udata za Alfeja iliti Kleofu a rodila je osim Jakoba još apostola Judu Tadeja, i Simeona, kojega smo svetkovali dne 18. veljače, i Josipa, o kojem više ništa ne znamo. U Židova bijaše navada, da su se bližnji rogjaci zvali braća, zato se i Jakob budući Isusu u rodu imenuje brat Gospodnji. Po svjedočanstvu najstarijega kršćanskoga historičara Hegesippa bio je Jakob od djetinjstva nazarejin, to će reći, bio je Bogu zavjetovan na osobito oštar život, nije pio vina niti kakva opojna pila, nije jeo mesa osim od vazmenoga jagnjeta, nikad strigao kose, niti se mazao mirišljivim mastima, kao što su drukčije Židovi radili, išao vazda bos, nosio samo jedno odijelo od prosta platna i tako često klečeći Bogu se molio, da su mu se koljena okorjela kao u kamile.

U imenicima apostolskim, kao što smo malo prije vidjeli, nalazi se Jakob Alfejev tek na devetom mjestu. Kako u sv. Evangjelju čitamo (Iv. 7, 5), da u Isusa nijesu vjerovala ni braća njegova, to jest nijesu ga priznavala za Sina Božjega i Spasitelja svijetu, može biti da su Jakob i brat mu Juda Tadej istom kasnije bili pozvani k apostolstvu, pa zato se broje u imenicima apostolskim straga; ni u evangjeljima ne istječu se nigdje ova dva apo-

stola. No po svjedočanstvu sv. Pavla (Kor. I. 15, 7) Hrist Gospodin po uskrsnuću svojem javi se apostolu Jakobu napose: „Po tom se javi Jakobu, pa onda svijem apostolima". Isti sv. Pavao obrativši se k vjeri Hristovoj pogje u Jerusalem, da vidi Petra, pa vidje i Jakoba brata Gospodnjega (Gal. 1, 18. 19); on uz Petra i Ivana imenuje i Jakoba stupom Crkvi (Gal. 2, 9). Sv. Petar izveden od Gospodina iz tamnice javi to Jakobu (Djel. Apost. 12, 17).

Isus Hrist prije što će se povratiti k Ocu svojemu na nebesa, preporuči, kao što kaže sv. Jeronim, skrbi apostola Jakoba djecu majke svoje to jest kršćansku općinu u Jerusalemu. S toga bješe Jakob izabran biskupom u Jerusalemu i ondje ostavljen, kad su se drugi apostoli rastali, da idu po svijetu propovijedati evangjelje. A življaše Jakob tako sveto, da su ga i sami Židovi i nehotice mnogo štovali. Premda je kao kršćanin mogao ostaviti mnoge preteške uredbe Židovske, ipak ih opsluživaše svega vijeka svoga, jedno što sebi nije hotio dati olakšice, a drugo nije hotio, da smuti one, koji su istina primili vjeru kršćansku ali su se od mladosti bili navikli staromu zakonu. Koliko pak silna bijaše molitva Jakobova, pokaza se jednom o velikoj suši: on pruži ruke k nebu, i odmah stade daždjeti.

Jakoba zvahu radi izvanredne kreposti ne samo kršćani nego i Židovi Pravednikom. Pače Židovi mu dadoše pravo drukčije nečuveno, da je naime mogao ulaziti u svetinju od hrama Jerusalemskoga, kamo su samo rogjeni svećenici mogli ulaziti, i Židovi se natjecahu, da mu se dotaknu ruba od odjeće. Možemo suditi, koliko su ga štovali istom kršćani. Kad se 52. godine po rogjenju Hristovu u

Jerusalemu sabrao crkveni sabor, da odluči, treba li da se po običaju Mojsijevu obrezuju i da drže zakon Mojsijev pogani, koji se obraćaju k vjeri kršćanskoj, ustade najprije Petar kao glava Crkve dokazivati da će se oni spasti milošću Gospodina našega Isusa Hrista ne trebajući im na vrat metati jaram zakona Mojsijeva. Pošto su zatim Barnaba i Pavao pripovijedali, kolike je znake i čudesa učinio Bog poganima preko njih, progovori još Jakob, koji premda je sâm držao zakon Mojsijev, ipak revnosno poduprije razloge Petrove i predloži, što treba tražiti od onijeh, koji se iz poganstva obraćaju k Bogu. Predlog Jakobov bi prihvaćen i kao crkvena zapovijed obznanjen svijem općinama kršćanskim. (Djel. Apost. 15, 1ss.)

Kako se u Jerusalemu svaki dan sve više Židova obraćalo k vjeri Isusovoj, Židovski svećenički glavari gnjevljahu se sve većma, poimence pak na apostola Jakoba, čijom su se trudbom ona obraćanja najviše i zbivala. No budući da je gnjev njihov obuzdavao carski Rimski namjesnik, pa nijesu ni mogli nikoga na smrt osuditi, upotrebiše lijepu zgodu, da iskale zlobna srca svoja. Kad je naime Rimski namjesnik Fest umro, imenovaše u Rimu drugoga na njegovo mjesto, ali prije nego ovaj drugi namjesnik prispije u Jerusalem, tadašnji veliki svećenik Anan, sin poznatoga iz evangjelja Anne, čovjek silovit, sazva sud Židovski, i na nj dovede više kršćana, megju njima i apostola Jakoba. Šta se je i kako na tom sudu raspravilo, ne znamo pravo, samo znademo, da je Jakob bio odveden na visoko mjesto kod hrama (crkve) Jerusalemskoga i bio pozvan, neka odanle pred svim narodom, što se bio skupio k prazniku vazmenomu,

poreče vjeru u Isusa. A Jakob jakim glasom odgovori: „Šta me pitate za Isusa sina čovječjega? Jer on sjedi na nebesima s desne velike sile, i doći će u oblacima nebeskim". Mnogi vjerovaše svjedočanstvu Jakobovu i povikaše: Hosanna sinu Davidovu! A književnici i fariseji ljuti povikaše: Ao, ao, i Pravednik se prevari! Potom neki uzagjoše na mjesto, gdje je Jakob stajao, i sturiše ga odanle. Ali ne pade odmah mrtav, nego se još ispravi i kleknuvši pomoli se Bogu za neprijatelje svoje. Onda ga uzeše kamenjem zasipati; napokon ga jedan valjar udari valjkom po glavi, da se mrtav sruši na tle. Na onom istom mjestu, na kojem bi sv. Jakob ubijen, bi takogjer ukopan; pače i poslije smrti bijaše još toliko štovan, da mu se ondje mogao metnuti spomenik, koji ostade sve do razora grada Jerusalema. Pa taj razor mnogi su od samih Židova držali za pravednu kazan Božju, što se je pogubio onakov Pravednik. Sv. Jakob pogibe godine 62. po Hristovu rogjenju.

* * *

Od sv. Jakoba apostola imademo megju svetim knjigama novoga zavjeta jednu poslanicu (list), koja se zove katolička (općenita) poslanica, jer nije pisana jednomu čovjeku ili jednoj samo općini, nego uopće svijem kršćanima, koji su se bili do onda od židovstva obratili k vjeri kršćanskoj. Apostol najprije uči, kako su napasti korisne, odakle je dobro i zlo, i kakov rod ragja riječ Božja; onda kori svakojake nepodopštine megju obraćenima, i napokon nagovara ih na strpljivost i daje im pravila za život u različnim prilikama.

Sv. Jakob najprije je više godina živio u društvu sa Spasiteljem svijeta, zatim je primio izvanredne darove Duha svetoga; zato su riječi njegove više riječi Božje nego li čovječje, i iz njegovih riječi prosjajuje se bistro i odjekuje glasno Duh sveti. Pa za razmišljanje evo ti, dragi čitaoče, iz poslanice Jakobove nekoliko odlomaka:

„Svaku radost imajte, braćo moja, kad padate u različne napasti, znajući da kušanje vjere vaše gradi strpljivost, a strpljivost dovršuje djelo, da budete savršeni i cijeli bez ikakve mane... Blago čovjeku, koji pretrpi napast! jer kad bude iskušan, primit će vijenac života, koji Bog obreče onima, koji ga ljube. (1, 2—4. 12.)

Neka bude svaki čovjek brz čuti, a spor govoriti i spor srditi se. Jer srdnja čovječja ne čini pravde Božje. (1, 19. 29.)

Budite tvorci riječi a ne samo slušači varajući sami sebe. Jer ako tko sluša riječ a ne tvori, on je kao čovjek, koji gleda svoje prirogjeno lice u ogledalu; jer se ogleda pa otide, i odmah zaboravi, kakov bješe. (1, 22—24.)

A ako koji od vas misli, da je pobožan, a ne zauzdava jezika svojega, nego vara srce svoje, njegova je pobožnost uzalud. Pobožnost čista i nezamrljana pred Bogom i Ocem jest ova: obilaziti sirote i udovice u nevolji njihovoj, i držati sebe neporočna od ovoga svijeta. (1, 26. 27.)

Kakva je korist, braćo moja, ako tko reče, da ima vjeru, a djêlâ nema? Zar ga može vjera spasti? Ako brat i sestra goli budu i nemaju šta jesti, a reče im koji od vas: idite s mirom, grijte se i nasitite se, a ne da im što im tijelu treba, šta će ko-

ristiti? Tako i vjera, ako nema djêlâ, mrtva je po sebi. (2, 14—17.)

„Jezik je mali ud, a velike stvari čini... Njim blagoslivljamo Boga i Oca, i njim kunemo ljude, koji su stvoreni na sliku Božju. Iz jednih usta blagoslov i kletva. Ne valja, braćo moja, da ovo tako biva. (3, 5. 9. 10.)

Ne opadajte (ne ogovarajte) jedan drugoga, braćo! Koji opada brata svojega, opada zakon i osugjuje zakon. Ako pak osugjuješ zakon, nijesi tvorac zakona nego sudac. Jedan je zakonodavac i sudac, koji može pogubiti i izbaviti; a ti tko si, što osugjuješ bližnjega? (4, 11—13.)

Žalostan li je tko megju vama? neka se moli Bogu; je li tko veseo? neka pjeva psalme. (5, 13.)

Boluje li tko megju vama? neka dozove svećenike crkvene, i neka se mole nad njime, i neka ga pòmažû uljem u ime Gospodnje; i molitva vjere spast će bolesnika, i podignut će ga Gospodin; i ako je u grijesima, oprostit će mu se. (5, 14. 15.)

Ako tko od vas zagje od istine, i obrati ga tko, neka zna, da će onaj, koji obrati grešnika s krivoga puta njegova, spasti dušu njegovu od smrti, i pokriti mnoštvo grijehâ". (5, 19. 20.)

Pomolimo se.

Bože, koji nas godišnjom svetkovinom apostola svojih Filipa i Jakoba razveseljavaš, udijeli, molimo: kojih se zaslugama radujemo, da se njihovim primjerima obučavamo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

2. dan svibnja.

Sveti Atanasije Veliki.

Za jučerašnjom svetkovinom svetih apostola lijepo pristaje spomen sv. Atanasija; jer poslije apostola malo je bilo ljudi, koji su onoliko radili u Crkvi Hristovoj, onako se postojano i srčano borili za temelj vjere kršćanske, za božanstvo Isusovo, i onoliko stradali, koliko današnji svečar.

Atanasije rodi se godine 296. u gradu Aleksandriji u Misiru. Roditelji kršćanskim krepostima ukrašeni skrbno ga odgojiše i zarana dadoše u nauk sv. Aleksandru, koji je poslije bio patrijarah Aleksandrijski te mu se u crkvi slavi spomen na 26. dan veljače

Aleksandrija je bila onda glavni grad Misirski, jedan od najvećih i najznatnijih gradova u carevini Rimskoj brojeći do milion duša. U tom se gradu izleže velika napast vjeri kršćanskoj. Svećenik naime po imenu Arije ustade učiti krivi nauk, da Hrist nije Bog nego samo prvi i najpreslavniji od sviju stvorova. Ovaj krivi nauk podgrizao je korijen kršćanstvu; po njemu ne bi bio Bog jedinorogjenoga Sina svojega nego samo stvorenje jedno za nas predao. Ovaj se nauk kojekakvom sljeparijom raznio megju narod i svećenstvo; i pjesme su se za svjetinu izvodile, u kojima se spijevalo krivovjerstvo, pa tijem se ovo raširilo po način vatre i mnoge zemlje obuhvatilo. Atanasije je pak bio kao mač, kojim je Bog Crkvu svoju branio od ove sile paklene, od lažnoga nauka Arijeva. Riječju, pismom, postojanstvom i jačinom u trpljenju borio se Atanasije i nadvladao.

Godine 325. sastade se u gradu Niceji preko trista biskupa u općeniti crkveni sabor, u kojem se nauk Arijev prosugjivao i osudio. Na taj sabor bješe došao s patrijarhom Aleksandrijskim sv. Aleksandrom i gjakon njegov Atanasije. Mladi gjakon zanositom rječitošću i dubokim znanjem Svetoga Pisma uz pomoć Božju obrani vjeru u božanstvo Hristovo te pobi i ućutka Arija; odakle mu velika pošta (poštovanje) i ljubav od sabranih crkvenih otaca i sviju pravovjernih ali još veća mržnja od arijana.

Pet mjeseci nakon povratka iz Niceje umrije sv. Aleksandar preporučivši prije smrti svećenstvu i narodu, da mu za nasljednika izaberu Atanasija. I bude Atanasije jednoglasno izabran biskupom i patrijarhom, a izbor odobren od biskupa Misirskih. Megjutim bješe car Konstantin po nagovoru sestre svoje pristao za Arijem, pa zapovjedi Atanasiju, da Arija primi opet u crkvenu zajedin; ali se Atanasije ne pokori carevoj zapovijedi veleći, da mu duša brani u crkvenoj zajedini živjeti s krivovjernikom, koji niječe božanstvo Hristovo. Još obijediše arijani Atanasija kod cara, da se je urotio suprot životu njegovu. Pozvan pred cara na odgovor, tako se sjajno opravda, da ga je car potom u jednom pismu nazvao čovjekom Božjim, mnogopoštovanim biskupom. Ali se pletkaši arijani ne umiriše. Prosuše glas, da je Atanasije biskupa Arsenija ubio i odsjekao mu ruku, koja mu treba kod čaranja; pa da se to lakše vjeruje, iznesoše odsječenu ruku tobože od ubijenog Arsenija. I ova tužba dogje pred cara, te Atanasije bude pozvan na sud u Tir. No Atanasije dovede svjedoke, koji dokazaše, da je Arsenije živ i boravi u Dolnjem

Misiru. Poslije sâm Arsenije pisa Atanasiju moleći ga za oproštenje i želeći stupiti s njim opet u crkvenu zajedin. Pomireni s Crkvom katoličkom Arsenije ostade od onda uvijek vjeran i pokoran Atanasiju. Arijani potkupiše takogjer nevaljalu žensku glavu, koja se sudu prituži, da je primila Atanasija na noćište a on je zlostavio. Sa sv. Atanasijem dogje pred sud pratilac njegov svećenik Timotej. Ovaj gradeći se Atanasijem, okrenu se k bezobraznici te joj reče: „Zbilja li sam ja kada kod tebe noćio? pa tebe zlostavio, kako kažeš?“ Onda ona bestidnica: „Ti, ti si me — reče — zlostavio, ti si na onom mjestu čištoću moju oskvrnio“, i okrenuvši se k sucima, uze zaklinjati se, da istinu govori. Tako je bezočna ženska sáma kovarstvo odala, te bude od suda otjerana.

Ali uza sve to neprijatelji Atanasijevi još nijesu mirovali; krivovjernički biskupi hotjeli su ma na kakov način ukloniti najsilnijega protivnika svoga, da mogu potom bez smetnje širiti krivu vjeru. I opet su ga kod cara Konstantina starim osvadama opadali i još dodali, kako je zaprijetio, da će spriječiti dovoženje žita iz Aleksandrije u Carigrad, carev stolni grad. Car je ovaj put vjerovao, razljutio se na Atanasija i otjerao ga u daleki grad Trier (u sadašnjoj Njemačkoj). Tako je dakle Atanasije bio otkinut od zavičaja i stada svojega te morao iz Misira zaputiti u daleki Zapad. Tim pak pristaše Arijeve toliko osiliše te biskupu Carigradskomu prijetiše, ako Arija ne primi u zajedin crkvenu, da će ga zbaciti sa biskupske stolice. Uzalud se tomu biskup suprotivi; posljednje mu utočište ostade molitva. Sjutradan imalo je Arija, pustošitelja vjere kršćanske, primiti opet u

krilo Crkve katoličke. Arije i pristaše njegove pogju s velikom slavom po ulicama gradskim; u to mora on radi naravne potrebe poći na stranu, ali se ne povrati natrag; čekavši na nj poduže, pogju ga napokon tražiti, i nagju mrtva: crijeva mu ispala iz utrobe. Što bi trebalo da arijani groznu smrt kolovogje svoga uzmu za kazan Božju, pripisivali su je čarolijama (coprijama). Godinu dana zatim (godine 333.) umrije car Konstantin, a Atanasiju bi dopušteno, da se povrati kući. Neizrečeno je bilo veselje pravovjernoga naroda kod povratka Atanasijeva, ali nije zadugo trajalo. Kontantinov sin Konstancije prijao je arijanima i slušao ih, kad bi pred njim opadali Atanasija i naročito govorili, da narod buni na cara. Onda arijani skupe crkvenu skupštinu, skinu u njoj Atanasija sa stolice biskupske i posade na nju svojega čovjeka. Kad Aleksandrijci nijesu hotjeli nametnutoga krivovjerskoga biskupa da prime, uvede ga carska vojska silom u grad. Narod uzme vikati i jaukati i vrvjeti u stolnu crkvu, da nametniku zakrče ulazak. Ali carski namjesnik pozove i Židove i pogane, neka pomognu, da se katolicima otme crkva. Oni provale s oružjem u crkvu, zlostave katolike, oplijene crkvu i oskvrne svetinju. Sv. Atanasije pobjegne. Arijanski biskup pak gleda prinuditi katolike, da idu k arijanskoj službi Božjoj; koji bi volio kod kuće moliti se Bogu, bude na sud tjeran i šiban; to se dogodi i samim svećenicima, uglednim ljudima, ženama i djevicama. Biskup arijanski i namjesnik carski napišu tužbu suprot Atanasiju, dadu je poganima i krivovjernicima potpisati i pošlju caru Konstanciju, tobože da je od kršćanskoga naroda. Sv. Atanasije ode megjutim u Rim k papi Juliju

Prvomu. Ovaj se odmah uvjeri o nevinosti protjeranoga biskupa i krepko za nj posegne; ali dakako pisma papina nijesu mogla krivovjerničkih biskupa odvratiti sa stranputice, pa tako bude Atanasije prinugjen više od tri godine u Rimu boraviti opet daleko od duhovnoga stada svojega. Velik je uopće u to doba metež i nemir vladao u kršćanstvu imenito na Istoku, pak da se to zavarči, sastade se godine 347. sto biskupa sa Zapada i sedamdeset njih s Istoka u gradu Sardici (sadašnjem Srecu iliti Sofiji u Bugarskoj). Stvar Atanasijeva bude još jednom na toj skupštini protresana i on posve nevin pronagjen. Po tom se skloni car Konstancije, da nedužno progonjenoga biskupa natrag pozove, što se je moglo to lakše zbiti, kad je arijanski biskup u Aleksandriji poginuo u pobuni. Kad se Atanasije povratio u Aleksandriju, kao da se je Duh sveti, koji je prebivao u njemu, izlio na sav grad. „S velikim veseljem — piše sâm Atanasije — polazio je svijet službu Božju, i jedan su drugoga nagovarali na krepost. Koliko se neudatih jošte ali za udaju spremnih Hristu zavjerilo djevičanstvom! Koliko je mladića, videći druge, izabralo monaški život! Koliko je otaca molilo sinove, koliko sinova zaklinjalo roditelje, da ih ne smetaju u nasljedovanju Hristovu! Koliko je žena privoljelo muže, i koliko muževa nagovorilo žene, da se bave o molitvi, kao što kaže apostol! Koliko udovica, koliko sirota, koje su prije bile gladne i gole, od prevelike spremnosti narodne za dijeljenje milostinje sada ne samo nijesu gladovale, nego su odjevene izašle u svijet. Napokon toliko je bilo u kreposti natjecanje te bi mislio, koliko ima porodica i kuća,

da ima toliko crkava, kako su stanovnici valjani bili i Bogu se molili“.

U to se narod pobuni na cara; Atanasije nagovara vjerne svoje na poslušnost zakonitomu vladaocu Ali kad je car savladao buntovnike, arijani osvadiše baš Atanasija, da je držao s buntovnicima. Kako su se car i arijani vazda navidjeli, sazvana bude crkvena skupština, u kojoj je bio sâm car nazočan a tako se silovito ponio, da je mač trgao, kako će biskupe natjerati, da osude Atanasija. Na Atanasija navale u crkvu; pet tisuća vojnika opkole je, ratna truba zatrubi, strijele lete u crkvu, i s golim mačevima u rukama provale vojnici u nju Atanasije ne htjede bježati, ali nekoliko monaha silom ga odvuku i sakriju. Po tom pobježe u pustinju, no i ondje mu car radio o glavi. Atanasije pak preko poruka i pisama bio u svezi s općinom svojom i nagovarao na postojanstvo u vjeri. Megjuto umrije glavni podupirač arijanima, car Konstancije, a naslijedi ga ljut mrzitelj na kršćanstvo, car Julijan. Ovaj je mislio, da će najviše nauditi kršćanstvu, ako dopusti svijem biskupima, da se vrate na stolice svoje, pak će se onda katolički i arijanski biskupi megju sobom svagjati i koškati. Tako se i Atanasije povrati u Aleksandriju. No čemu se Julijan nadao od povratka Atanasijeva, nije dočekao. Jer Atanasije razboritim i blagim postupkom nije samo mnoge odmetne kršćane pomirio s Crkvom katoličkom, nego je i samih pogana mnogo obratio k vjeri kršćanskoj. Kad je za to dočuo Julijan, htjede Atanasija ubiti; ovaj morade opet bježati i jedva jedvice umače carskomu brodu, koji je išao za njime u potjeru; potom ostade skriven u pustinji. No što je Atanasije proročkim

duhom za Julijana naprijed kazao, naime, da je on tek oblak, kojega će naskoro opet nestati, to se i ispuni. Julijan odmetnik brzo pogibe u ratu.

Julijanov nasljednik bješe car Jovijan, dobar katolik, koji je sv. Atanasija mnogo poštovao. On mu sâm pisa pismo pozivajući ga, da opet sjedne na biskupsku stolicu svoju. I ovomu caru tužiše arijani više puti Atanasija; ali je car bio odviše razborit i pravedan, da vjeruje osvade njihove, pa ih odbi. Car Jovijan umrije žalibože već za osam mjeseci. Za njim zacari se Valenat, ljut arijanin, koji je opet progonio biskupe katoličke; pače on je upalio brod, na kojem je bilo osamdeset svećenika katoličkih. Carski namjesnik u Aleksandriji pretraži noću sve kutove u crkvi, da se dočepa Atanasija; no on se udaljio već dan prvo. Ali kako je narod poslije počeo biti nezadovoljan zbog izbivanja svojega mnogopoštovanoga biskupa, pa se car pobojao bune, dopusti Atanasiju, da se vrati u postojbinu. Sada je istom mogao Atanasije, pošto je pet puta bio prognan, u miru živjeti i raditi za spasenje vjernih svojih. Tako Gospodin, koji vihore utišava i uzbunjene valove morske umiruje, dade vjernomu sluzi svome još na ovome svijetu pod konac života mir, da mu bude znak i zalog mira nebeskoga. Sv. Atanasije blaženo preminu na današnji dan godine po Hristu 373.

* * *

Mnogo je sv. Atanasije pretrpio, mnogo puti je bio usilovan bježati i sakrivati se od nèprijatêljâ, a to sve zbog Hrista, sve zbog toga, što je pravu vjeru u Isusa Hrista držao i branio. Ali evo, koliku plaću obećava isti Hrist Gospodin svijem

onima, kojima je stradati imena njegova radi: „Blago onima — kaže Spasitelj u evangjelju (Mat. 5, 11. 12) — koji progonstvo trpe radi pravde; jer je njihovo kraljevstvo nebesko. Blago vama, kad vas usproklinju i usprogone i reku na vas sve zlo lažući zbog mene. Veselite se i radujte se; jer je plaća vaša velika na nebesima".

Ti, ljubazni kršćanine, valja da ne ćeš imati onoliko trpjeti zbog Hrista, koliko je trpio sv. Atanasije; ali ako ljubiš Hrista, trpjet ćeš svakako zbog njega, ma to i vrlo neznatno bilo prema trpljenju Atanasijevu, jer je istinita riječ sv. Pavla apostola (Tim. II. 3, 12): „Svi koji pobožno hoće da žive u Hristu Isusu, trpjet će progonstvo". Ako na priliku braniš vjerske i crkvene stvari, kad im se drugi podsmijevaju; ako se brojiš megju gospodu ili barem megju gragjane a ti se ipak Bogu pomoliš prije i poslije jela, otkriješ se pred raspelom, pozdraviš bližnjega kršćanskim pozdravom: Hvaljen Isus Hrist, mnogi će ti se rugati, da si nedotupavan ili da si licemjer. Ako se kloniš igre; ako se ne smiješ nečistim dosjetkama i pjesmama; ako nasuprot radije ideš u crkvu ne samo u nedjelje i blagdane nego po mogućnosti i u djelatnike; ako češće primaš svete sakramente, i uopće ako vjeru ili dužnosti njene ne držiš za šalu nego za stvar vrlo ozbiljsku, svijet će ti kazati, da si bogomoljac, pobožnjak, lunjalo. Gle, to su sve sitnine prema onomu, što je sv. Atanasije stradao Hrista radi. Ako li bi te i sáme ove sitnine uplašile ter bi odustao od dobra, onda bi te teško mogli više držati za kršćanina; pače treba za veliku čast i za veliku dobit da držiš, kad ti Bog zgodu daje, da njega radi pretrpiš rug, potvoru, progonstvo ili kakvu god štetu. Bog dajući ti zgodu za takovo trpljenje daje ti lijepu priliku, da okaješ manje pogreške svoje, veće zasluge da stečeš za nebo i da se izvještiš u strpljivosti i bogodavnoj poslušnosti; po takovu trpljenju budeš takogjer pažljiviji, da se u dobru ne poneseš. Bog hoće dakle svijem nevoljama i progonstvima, koja trpiš, tek da postigne veću slavu imenu svojemu i vječno spasenje tvoje; zato i veli: „Veselite se i radujte se, jer je plaća vaša velika na nebesima!"

Pomolimo se.

Usliši, molimo Gospodine, prošnje, koje donosimo o svetkovini blaženoga Atanasija ispovjednika tvojega i biskupa; i koji ti je vrijedan bio dostojno služiti, njegovim odvjetnim zaslugama od sviju nas odriješi grijèhâ. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

3. dan svibnja.

Našašće svetoga križa.

Kad je car Konstantin Veliki godine 312. znakom svetoga križa pobijedio suparnika svojega cara Maksencija pa potom prvi od Rimskih careva postao kršćanin, odluči zahvalnost svoju i štovanje svetomu križu pokazati i djelom, namisli naime na onom mjestu, na kojem je Isus smrću svojom svijem ljudima stekao spasenje, sagraditi veličanstvenu crkvu. I majka Konstantinova sv. Helena (Jelena) imala je istu pobožnu misao, i premda je starici majci carevoj bilo već osamdeset godina, zaputi godine 326. u daleku Svetu Zemlju, da na grobu Spasiteljevu učini pobožnost svoju i da se postara za gragjenje crkve. Onda živo zaželi,

da nagje i sveti križ, na kojem je Hrist za nas umro. Ali pogani iz mržnje na Hrista i na kršćane bjehu navrli, da zatru svaki spomen i svaki trag svetomu grobu; zasuli bjehu sveto mjesto kamenjem i zemljom i sagradili na njemu hram nečistoj božici Veneri. No sv. Helena ne žacnu se od sviju ovih smetnji, nego poruši hram krive božice, isprekopava zemlju, pa nagje grobnicu, u koju bješe položeno presveto tijelo, i ondje blizu u posebnoj jami tri drvena križa i tri čavla, kojima su bile Spasitelju ruke i noge pribite, zajedno daščicu s natpisom no otkinutu od križnoga stabla. Premda se tako znalo, da je jedan od tri križa križ Hristov, nije se opet moglo znati, koji je Hristov, kad je otkinut bio natpis, po kojem jedinom moglo bi se to saznati. Tako se sveta radost Helenina smuti; no u toj smutnji pomože joj bogodušni biskup Jerusalemski sv. Makarije. Ovaj se pouzdano pomoli Bogu za pomoć, a za molitve nadahne ga duh Božji, neka sva tri križa primakne ženi nekakvoj, koja je teško bolovala pače bila već na umoru. U nazočnosti dakle carice Helene i silnoga naroda dotakne sv. Makarije onu ženu jednim križem, dotakne drugim, ali ništa ne koristi; no kad primakne treći križ, žena odmah ozdravi. Tako je sâm Bog čudom pokazao, koji je križ pravi. Sv. Helena (u našem narodu po našašću križa Križarica prozvana) silno obradovana čudesnim ovim dogagjajem, sagradi divnu crkvu na onom mjestu, na kojem se našao sveti križ, i u crkvi ostavi dijel sv. križa a dijel odnese sinu caru Konstantinu, koji ga pohrani u Rimu u crkvi od sv. križa Jerusalemskoga imenovanoj. Sv. Helena donese Konstantinu i čavle, kojima je presveto tijelo Hristovo bilo pribito;

Konstantin pak izda zakon, da se ne može nitko više pedepsati (kaštigovati) smrću na križu. Tako stvar koja je bila otprije na sramotu i porugu, poče od onda biti na čast i slavu.

Spomen čudesnoga našašća svetoga križa svetkuje se sada još samo u crkvama pobožnošću crkvenom, a jošte prije sto godina bio je danas pravi praznik kao na primjer Petrovo. Od sv. križa otkidale bi se čestice (komadići) te raspošiljale po svijetu crkvama i znamenitim bogoljubnim osobama na poklon. Tako imaju i u prvostolnoj crkvi sv. Stefana kralja u Zagrebu dvije takove čestice, koje je, kažu, oko godine 1131. iz Jerusalema u Zagreb donio Macelin, postavši od kanonika Jerusalemskoga biskup Zagrebački.

* * *

Kako je na brdu Kalvariji Sin Božji Gospodin naš Isus Hrist bio podignut na križu, od onda može se i dušno spasenje svakomu čovjeku i blagostojanje narodima i svemu ljudskomu rodu nàdati samo pod sjenom svetoga križa.

S križa Hristova dobijali su apostoli i glasnici vjere jačinu, da zakon Židovski, mudrost Grčku i silu Rimsku skuče pod poniznost evangjelja; s križa Hristova crpali su mučenici slobodu, da s veseljem dočekaju sve muke i groze smrtne; s križa Hristova primali su ispovjednici svjetlost, postojanstvo i vjernost svoju u zvanju; s križa Hristova snimale su svete žene i djevice ljubav, što sve pregorijeva, i čistoću neokaljanu. Križ je Gospodnji izvor svakoga blagoslova i svake svetosti, svakoga pokoja i svake jakosti, svakoga nadanja i svakoga spasenja. Dvoje vjerenika hoće pred oltarom Gospodnjim da se u

ljubavi i vjernosti ujedine za sav vijek svoj: znakom svetoga križa budu blagosloveni i pod obranu milosti Božje postavljeni. Djetence istom rogjeno znamenuju križem, izjavljuju ga svojinom Hristovom i molitvom preporučuju pažnji i skrbi njegovoj. Mlada kršćanina posvećuju svetim mazanjem i križanjem za službu Gospodnju i potvrgjuju za život kršćanski. Grešniku pokorniku križ je znak i zalog oproštenja; bolesniku i samrtniku znak je utjehe i nade u blaženu besmrtnost. Još i mrtva prati križ na vječno počivalište i stoji mu na grobu kao straža i obrana. Križ Hristov nam je knjiga mudrosti i blaženstva. On nam objašnjuje otajstvo mira i ljubavi: djetinja poslušnost k Ocu gore na nebesima i bratska pažnja k ljudima ovdje na zemlji da je sva sreća, čestitost, čast i dostojanstvo življenja našega. Uči nas strpljivosti i daje utjehu u duhovnim i tjelesnim nevoljama, da ne klonemo duhom i ne propadamo u očajavanju (zdvajanju); uzdišemo li u bolu i jadu, žalostimo se radi učinjene nam uvrede i sramote, zabrinuti smo zbog neimaštine i zbog nedaće u poslovanju i prometanju, tugujemo sa unutrašnje praznine i pohare: sve je to Raspeti na križu pretrpio i preobladao, i on hoće i može i jad naš da zavarči i srce naše da utješi i dušu našu da potkrijepi; i pokazuje nam način, kako ćemo u borbi na posljetku preobladati: upirući oči u nebo k Ocu, koji djece svoje ne će nikad u nevolji posve ostaviti.

I sav ljudski rod može u svakom dobru napredovati samo pod sjenom časnoga križa. Od osamnaest stoljeća križ je temelj svjema uljugjenim državama, vrelo svjema slavnim i blagoslovenim dogagjajima: na ovome svijetu grešnom sjaje se narodima kao znak kreposti, na ovome svijetu ropskom

zastava je slobode, na ovome svijetu lažnom slika je vjernosti, pečat ugovorima; on je lik pravednosti i blagosti zakonu, posveta znanosti i preobraženje umjetnosti.

Bio nam dakle križ Hristov u tami života ovoga svjetlost, u pogibli utočište, u tjeskobi hrabrost, u borbi zastava i znak pobjede naše — vazda u životu i u smrti ljubav naša i nada naša! Ugledajmo se u tome na pretke naše; oni su sav rad svoj i sav život svoj osvećali i blagosivljali svetim križem: njime bi se znamenovali u jutru kod ustajanja i u večer kod lijeganja, kod izlaženja iz kuće i kod ulaženja u kuću, kod jedenja i pijenja, kod poslovanja i trgovanja, kod uživanja i umiranja. Povodimo se i mi za tim bogoljubnim običajem; donijet će nam u svemu blagoslov i napredak.

Pomolimo se.

Bože, koji si u prediĉnom našašću spasonosnoga križa podigao čudesa muke svoje, dopusti, da cijenom životnoga drijeva postignemo potpomoći vječnoga života. Koji živiš i kraljuješ u vijeke vijeka. Amen.

4. dan svibnja.

Sveti Florijan.

Rimski car Dioklecijan odluči pod konac vladanja svojega zatrti kršćansku vjeru. Najprije zapovjedi, da se svi carski službenici i vojnici, koji su kršćani a ustručavali bi se žrtvovati bogovima, otpuste iz službe i vojske; a napokon naredi, da se ubiju svi, koji ne bi hotjeli štovati bogova.

*

U ono vrijeme bijaše u taboru Rimskoga cara u Laureaku (u sadašnjem Lorchu u Gornjoj Austriji) mnogo vojnika kršćana, megju njima vojvoda Florijan. Kad vojnici kršćani po zapovijedi carevoj nijesu hotjeli žrtvovati bogovima, bjehu otpušteni iz vojske i službe; a kad je došao drugi nalog carev, da se naime svi pobiju, koji ne bi hotjeli da se klanjaju bogovima, mnogi kršćani bojeći se muka i smrti pobjegoše u gore i u pećine, no gdjekoje pogani pohvataše i u tamnice pobacaše, da ih glagju, žegjom i drugim mukama prinude na štovanje idola (krivih bogova). U to strahotno doba podiže Bog kršćanskoga junaka Florijana, da pregnućem njegovim ohrabri i ostale kršćane na jakost u podnošenju muka za Hrista. Florijan nije bio više u Laureaku, kad je stigao nalog carev; no čim začuje, kako se kršćani hvataju i zatvoraju, gonjen duhom Božjim pogje odmah onamo, da i sam strada za Hrista i braću svoju oslobodi (ohrabri). Na putu u Laureak susrete vojnike, koji su upravo pošli hvatati kršćane po naredbi carskoga namjesnika Akvilina, pa doznavši od njih, za čim idu, reče im: „Šta druge tražite? Evo mene, ja sam kršćanin“. Onda ga vojnici uhvate i odvedu pred namjesnika Akvilina, koji ga nagovara, da žrtvuje bogovima, jer će ga drukčije morati po zapovijedi carskoj pedepsati; ali Florijan odrešito reče: „Gospodine Bože moj, u tebe sam se uzdao, i tebe se odreći ne mogu; nego za tebe vojujem i tebi prinosim žrtvu hvale. Tvoja desnica neka me brani, jer je tvoje ime blagosloveno na nebu i zemlji. Gospodine, daj mi jačinu, da trpim, i primi me megju svete borioce svoje, koji su prije mene ispovijedali sveto ime tvoje“. Namjesnik

Akvilin čuvši ovo podsmjehnu mu se i reče: „A šta to luduješ te prezireš zapovijedi carske?“ Sv. Florijan odgovori: „Ja sam bivši vojnik tajno štovao Boga mojega, oda šta me nije mogao odvratiti gjavol. Sada pak ti imaš vlast nad tijelom mojim, ali ne možeš dirati u dušu moju. Zapovijedi se tvojoj inače pokoravam, kako dolikuje vojniku; no na to me ne će nitko moći nagovoriti, da žrtvujem idolima, jer se ja ne klanjam tim ništavilima“. Ovim odgovorom razjareni namjesnik dade sv. Florijana svući i grozno izbiti i pleći mu oštrim gvožgjem raščenuti. Usred tih muka pokazivao je sv. mučenik veselo lice i sve jednako slavio Boga i izjavljivao, da je kršćanin.

Tada namjesnik Akvilin videći da mu je sav trud uzalud, izreče osudu, neka vojnici Florijana odvedu k potoku Ennsu, koji teče kraj Lorcha, i s mosta bace u vodu. Blaženi Florijan s veseljem sluša osudu i radosno pogje, kao da se ide kupati. Kad su došli na mjesto, objesiše mu kamen o vratu. On pak prosi vojnike, da mu dopuste pomoliti se Bogu. Stojeći dakle prema istoku i pruživši ruke reče: „Gospodine Isuse Hriste, primi dušu moju“. Onda kleknuvši dugo se još moli, jer su se vojnici žacali, da u nj diraju. Došavši pak mladić jedan, bijesan i okrutan, reče vojnicima: „Šta stojite i ne vršite naloga namjesnikova?“ I ovo rekavši sune sâm mučenika s mosta u potok, i u onaj par mladić oslijepi. To se dogodi dne 4. svibnja godine 304.

A potok primi mučenika Hristova, i voda valovita iznese tijelo njegovo na uzvišenije mjesto. Onda po milosti Božjoj doleti orao i krilima svojim zakrili tijelo. Potom se blaženi Florijan javi pobožnoj ženi Valeriji, koja nagje tijelo mučenikovo

i dostojno sahrani. Na mjestu onom gdje je sv. Florijan bio sahranjen, poslije bi sagragjena crkva a kasnije i veličanstven monastir, koji još i sada stoji.

Sv. Florijana slikuju kao vojnika, koji na goruću kuću izlijeva vrč vode, i katolici ga općenito poštuju kao pomoćnika od požara. Tomu je dalji razlog po svoj prilici u tom, što je sv. Florijan u vodi našao mučeničku smrt, a bližnji je razlog priča, da je jedan ugljar pao u goruću ùgljaru, pa dozvavši u pomoć sv. Florijana iz nje izišao neozlijegjen. No bio koji mu drago razlog tomu, što kršćanski puk štuje sv. Florijana kao zagovornika i pomoćnika od požara, istina je, da su njegovu pomoć već premnogi doživjeli, koji su u nevolji od ognja s pouzdanjem k njemu pribjegli.

* * *

Radost, koju je sv. Florijan usred najvećih muka osjećao, kao i mnogi drugi sveti mučenici, radost je u Duhu svetom. Nitko koji nije življenjem istinito bogoljubnim dotle dospio, da okusi sladost ljubavi Božje, ne može se stanovito nadati dobru, što je Bog obećao onima, koji ga ljube; a dotle se dospije samo mnogim borbama i pobjedama i velikom čistoćom srca. Takovu pobjeditelju ulije se u srce prava ljubav, njemu se otvore skrovite tajne blažene vječnosti, koje ga neizmjernošću svojom tako zanesu, da ne osjeća ništa svjetovno. Jedan tren takova zanosa stostruko naknagjava mnogogodišnje borbe, muke i trude, divno okrepljuje dušu, i napunja je tolike svjetlosti, da se sjaje kao lice Mojsijevo, kad mu je Gospodin govorio. Duša takova potpuno razumije one riječi psalma

(35, 9. 10): „Opijaju se od izobilja doma tvojega; i iz potoka sladosti tvoje napajaš ih. Jer je u tebe izvor životu, i svjetlošću tvojom vidimo svjetlost".

Nitko ne zna, šta je radost u Duhu svetom, koji nije sâm okusio okusak od onoga blaženstva, što na drugome svijetu čeka bogoljupca. Ako i jesu takova trenuća rijetka i kratka, ali je posljedak njihov silan i dugovit; pa ako čekanje pobožnika i žalosti, ipak ga nadanje raduje i bez prekida k nebu podiže čeznuće njegovo. Koga svjetlost takova rasvijetli, on prezire svijet, i podsmijeva se mudarcima, koji nastoje uvjeriti ga, da su borbe i nade njegove puste ludorije i da su uživanja na ovom svijetu jedino pravo dobro. Jer on bjelodano vidi, kako se jako varaju; on zna iz života, da je upravo protivno istina, ter je čvrsto i stanovito utemeljen u Gospodinu.

Pomolimo se.

Udijeli, molimo, svemogući Bože: koji blaženoga Florijana mučenika tvojega rogjenje poštujemo, da se njegovim zagovorom u ljubavi tvojega imena učvrstimo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

5. dan svibnja.

Sveti Pije Peti.

Današnji svetitelj zvao se po krsnom imenu i prezimenu Mihael Ghislieri, a rodio se dne 17. siječnja 1504. u Bosku blizu Alessandrije u Italiji od oca Pavla i majke Domine, koji su bili od čuvena roda ali nijesu bili mnogo imućni, pa zato su bili nakanili sina Mihaela dati u zanat. No kako je bio od naravi dobre pameti

i oštra uma, a od ròditêljâ bogoljubno odgojen, nabavi kao samouk dosta znanja pa u petnaestoj godini vijeka svojega stupi u red dominikanski. Premda jošte mlad pokazivao je uzoritu pobožnost udruženu s preponiznom poslušnosti. Osim onoga što je po pravilima reda bio dužan izvršivati, jošte je sam dragovoljno mnogo činio bdeći noću, trapeći tijelo i vršeći izvanredne pobožnosti. Pred presvetim oltarskim sakramentom na stubama žrtvenika posveti srce svoje Otkupitelju i izmoli potrebne milosti, da ispuni učinjena obećanja. Velikom marljivošću je proučavao nauke mudroslovne i bogoslovne, te postavši svećenik potom šestnaest godina bio učitelj istih nauka. Na mnogim je mjestima propovijedao na preveliku duševnu korist slušača. Zatim je kao istraživač (inquisitor) krivovjerničke opačine mnoge gradove očuvao i očistio od nove krive vjere, pa mu zato dosta često radilo o glavi. Papa Pavao Četvrti imenova ga godine 1556. biskupom a godinu dana kasnije stožernikom i općenitim istraživačem. Ove službe opremao je svetac za istoga pape Pavla Četvrtoga i njegova nasljednika Pija Četvrtoga s prevelikom trudbom i svijesnošću a opet s tolikom otvorenošću i iskrenošću, da su ga neki opomenuli, neka se pazi, jer bi ga papa mogao zatvoriti u kulu Hadrijanovu. A on će njima: „Meni će svagda biti prosto, da se vratim u red svoj, kada god ne bih mogao ovdje opstati radi svjedočenja istine“.

Po smrti pape Pija Četvrtoga godine 1565. bude najviše nastojanjem stožernika sv. Karla Borromea papom izabran današnji svetitelj, koji kao papa nadjene sebi ime Pije Peti. No on je kod Rimljana bio već poznat kao oštar čovjek, pa zato

kad su čuli za njegov izbor, zavlada megju njima strah i žalost. Doznavši za to Pije reče „Uzdam se u Boga, da ću njegovom pomoći tako raditi, te će ljudi veću i dužu žalost osjetiti zbog smrti moje, nego što su osjetili radi izbora mojega k ovomu dostojanstvu“. Odmah u početak vladanja pokaza novi papa mudri i čvrsti duh svoj. Bijaše naime od vajkada običaj, da se na dan krunisanja svakoga novoga pape megju skupljenu svjetinu baca novaca; ali pri tom bi se dogagjale mnoge nepodopštine, pače bi mnogi ljudi bili pozlijedjeni ili pogaženi; preko toga bi se istoga dana za tisuću žućaka prigotovila velika gozba na čast stožernicima i poslanicima tugjih vladalaca. Ni jedno ni drugo ne učini Pije, nego tako uštegjeni novac porazdijeli siromašnim obiteljima, ubožnicama, bolnicama i monastirima.

Prvi je bio posao novomu papi sakupiti oko sebe sve službenike dvora papinskoga te ih nagovoriti na vršenje kreposti i svakomu propisati, šta ima raditi; izjavi svjema, da ne će u dvoru svojem nikoga trpjeti, koji ne bi bio priznate vrline i valjana života, zato neka svaki nastoji oko kreposti kršćanske, vjere i pobožnosti; na dom papinski neka se može ugledati svaki kršćanski dom. Stožernicima preporuči sveto življenje; sucima brigu za udovice, sirote i uboge a pravednost k svjema. Budući da je u samom Rimu bilo dosta žena nesrećnica, koje su živjele od sramotovanja, zapovjedi papa, da se takve ženske istjeraju iz Rima i iz papinske države. Kad su se pak toj zapovijedi suprotile svjetovne oblasti, jer će tim država kvarovati, zaprijeti papa, ako one ženske ne otigju iz Rima, da će on sa svim dvorom svojim otići i drugdje tražiti prestolnicu. Ova je prijetnja pomogla. Odredi jošte,

da se uskrati kršćanski pogreb onomu ženskinju, koje bi u onakovu opaku življenju a bez svetih sakramenata preminulo s ovoga svijeta. I drukčije zavede Pije oštriji red u Rimu: zabrani kartanje i pijančovanje u krčmama i odviše skupocjeno žensko nošenje i često gošćenje. On volje, da se umanje dohoci državni, nego da se raskalašno živi. Nasuprot ukide sv. Pije u državi svojoj gdjekoje poreze i daće ili ih barem umanji; postara se, da se parnice dugo ne zavlače, i uopće htjede, da se svaka znatnija stvar i dogagjaj njemu dade na znanje.

Sveti crkveni sabor Tridentinski stvori mnogo mudrih, vrlo potrebnih i korisnih odluka, da se uklone mnoge nepodopštine a oživi opet pravi kršćanski život megju narodima. Ali je trebalo čvrste ruke, koja će one odluke privesti u djelo. A takovu je ruku imao sv. Pije Peti. On iznova uredi misnu knjigu i časoslov (svećeničku molitvenicu), i dade po vrsnim učenjacima sastaviti Rimski katehisam i u razne jezike prevesti. Dalje zabrani, kako bi se otklonila svaka nepodopština i smutnja pri službi Božjoj, šaptanje i prosjačenje u crkvi i pazarivanje u nedjelje i praznike. Razasla na sve strane svijeta katoličkoga opomene i pozive, da se osnuju škole, u kojima će se omladina učiti nauku kršćanskomu i životu kreposnu. Preporuči iznova bogoljubnim kršćanima pobožnost sv. krunice od sv. Dominika započetu. Trsi se, da se oštro održi naredba, da župnici budu uvijek u mjestu svoje župe, da svećenici ne polaze igara ni glumionica ni krčama, da se ne bave kartanjem, da ne nutkaju nikoga pilom niti pozvani idu na piće, nego da žive trijezno, čedno i čisto po nauku apostolskom. Isto

tako izda više naredaba, da u kloštrima zavlada opet bolji red i poslušnost.

U ono doba toliko je bilo razbojnika po Italiji, da nije nitko mogao bez straha putovati. Pije proglasi oštre zakone suprot razbojnicima i jatacima njihovim, i odredi, da one općine ili gospoštine, u kojih okolišu bude tko opljačkan, imadu naknaditi počinjenu štetu, samo da budu pažljivije na lupeže, ako bi se kod njih pojavili. Papa takogjer vruće moli obližnje vladaoce, da imaju na moru oboružane brodove, koji će paziti na gusare (morske haramije), a sâm sagradi na morskim obalama kule za obranu i utok primorcima, kad bi gusari na njih navalili. Tako papa povrati napokon zemlji mir. Još se on postara za one, kojima bi se brod razbio na moru, da naime nije smjeti od razbijena broda ništa oteti pod najveće kazni, pače da valja nesretnike od takova broda kršćanski potpomoći. Naredi dalje, ako tko od Turčina kupi ili mu otme roba kršćanina, da ga ima odmah pustiti na slobodu. Ukide takodjer nečovječne borbe s bikovima i sa zvjerovima, kod kojih bi se ljudi osakatili ili ozlijedili, pače bi kadšto i poginuli. Zabrani liječnicima polaziti bolesnike, koji tri puta opomenuti ne bi se hotjeli ispovjediti. Umjetnike i prometnike podatljivo pomaga; da u Rimu zametne vunarstvo, izda mnogo tisuća cekina; i za ratarstvo se pobrinu. Oštre kazni odredi za sve one, koji bi dugove lakoumno pravili ili inače svijet varali. Židove za koje je papa znao, kako su pogibljivi narodima kršćanskim i kako vazda šire opaka mnijenja, protjera iz sve države papinske, dopustivši im zaklone samo u Rimu i Ankoni. Na posljetku, kaže pisac žića Pijeva, toliko ima toga, što je sveti papa

učinio, da ukloni nepodobe a zasnuje svagdje dobre uredbe, te bi se o tom čitava knjiga mogla napisati.

Ali se sv. Pije Peti nije brinuo samo za blagostojanje države svoje, nego se skrb njegova razprostranjavala na sav svijet. Na sve strane svijeta rasposla vjesnike sv. evangjelja, da pogane obraćaju k vjeri Isusovoj. Mnogo se trudi, kako će savjetom i opomenom privoliti katoličke vladaoce, da se slože i opru širenju nove luteranske vjere i drugih krivih nauka. Osobito se pak stara, kako bi se odoljelo glavnomu neprijatelju kršćanstva, Turčinu, čija je sila upravo onda najviše narasla. Puno se trsi, da složi one dvije oblasti kršćanske, koje su tada jedine mogle na moru Turčinu odolijevati, a to su bile Mletačka i Španjolska. Nego i k drugim vladaocima posla papa poklisare, da priskoče u pomoć na Turčina, tako naročito otidoše poslanici njegovi k cesaru Njemačkomu, ka kraljevima Poljskomu i Francuskomu i ka knezovima Talijanskim; pače naloži poslaniku svojemu u Poljskoj, neka ide i k velikomu knezu Moskovskomu, da ga pozove u zajednički kršćanski rat na nekrst; ali poslanika odvrati od toga Nijemac Alberto. Napokon se kršćanski vladaoci složiše i brodove poslaše na Turke. Papa odredi megjuto post i javne molitve za pobjedu, i sâm kao nekad Mojsije podignutih k nebu ruku moli od Boga blagoslov oružju kršćanskomu. I nuto, kršćani imajući mnogo manje lagja i ratnika sjajno nadvladaše silesiju Tursku kod Lepanta dne 7. listopada 1571. U isti onaj čas kad se ova slavna pobjeda dogodila, dozna za nju sv. Pije po unutrašnjem nadahu te zahvali Bogu velikomu.

Premda je pak sv. Pije toliko briga imao za državu i Crkvu, nije zaboravljao za sebe, za dušno

spasenje svoje, nego se vladao uz to po riječima apostolovim (Kor. I. 9, 27): „Trapim tijelo svoje i robim, da ne budem, pošto drugima propovijedah, sâm kako zabačen“. Svaki dan je čitao sv. misu, ili je, spriječen bolešću, barem bio pri njoj nazočan. Sve misli smjerale su mu u Boga; osobito je pak često razmišljao o muci Hristovoj, zato je i imao pred sobom sve jednako lik propetoga Otkupitelja s natpisom (Gal. 6, 14): „Ja ne ću nikako čim drugim da se hvalim osim križem Gospodina našega Isusa Hrista“. Odatle postao običaj, da sv. Pija Petoga slikuju s raspelom pred očima. Vrlo je pomnjiv bio u moljenju; svećeničke molitve svoje svršio bi već prije zore, a kod samoga moljenja tako bi se zavezao u pobožne misli, da bi ga morali drmati za odjeću, dok bi ga k sebi dozvali. Pobožnost Pijeva bila je toliko čuvena, da je sâm Turski car Sulejman Veliki, podsjedajući slavnoga Hrvatskoga bana Nikolu Zrinskoga u Sigetu gradu, izjavio, è se ne boji toliko oružja kršćanskoga i nebrojenih četa koliko strelica od Pijeve neprekidne molitve. Svaki večer skupio bi Pije oko sebe svu družinu dvorsku, pa onda s njima izmolio molitve večernje i litanije. Premda onolikim poslovima zabavljen nikad nije dana propustio, da ne bi izmolio krunicu na čast preblaženoj Djevi Bogorodici. Sv. Pije sâm bi češće rekao, da mu je jako potrebna pomoć svete molitve, ako hoće da valjano nosi nametnuti teret. Korizmene i druge poste, premda star i slab i od mnogoga rada satrt, sasvim je cjelovito postio, pače se po četiri dana u nedelji cijelu godinu uzdržavao od mesa; kad su mu jednom u bolesti podmetnuli mesa, ne htjede ga okusiti veleći, zašto da za dva kratka dana ovoga života odustane od na-

vade, koje se drži već šezdeset godina. A dok je bio i pri kratku objedu, dao je sebi čitati iz po božnih knjiga, da mu se uz okrepu tijela okrijepi i duša. U advenat i korizmu govorile su se u palači njegovoj propovijedi, kod kojih je svagda bio nazočan. Za siromahe bio je sv. papa toliko zabrinut, da je njihova imèna popisao u knjižicu, kako ne bi kod dijeljenja milostinje kojega zaboravio; i vazda je uza se nosio pun tobolac, ako bi se namjerio na uboga, da ga može nadijeliti. Premda je drukčije oštro iskao, da svatko živi po zakonu Božjem, ipak mu je ponošenje bilo izvanredno blago i krotko ali opet tako, da nije dostojanstva svoga poništio. Svakomu je bio dobar i udvoran, navlastito ljudima prostijega staleža, koje bi slušao, dok god bi mu htjeli što kazivati. Kada pak ne bi mogao pomoći, ražalilo bi mu se radi tugjega jada. A Pijeva ljubaznost k drugima to je dostojnija pohvale, što je on od naravi bio srditko; ali je naravnu srditost tako lijepo sve pomalo savladao, da bi onima učinio kakvu god ljubav, koji bi ga podražili na srdnju. Laskanje mu bilo tako odurno, da mu se nitko nije usudio laskati ni u šali ni u zbilji. Pa kad su mu jednom rogjaka preporučivali za službu, „dobar je on istina — odgovori — ali mi nije nikada prigovorio". Pavla Ghislierija, unuka od svojega brata, iskupi iz Turskoga ropstva i postavi, budući bio hrabar vojnik, nad stražom svojom; ali mladić jednom nešto skrivi, pa krivnju htjede jošte lažju zabašuriti; a papa ga zato liši službe i otpravi za uvijek iz Rima. Pije je bio u svemu istinit i nije nikad ništa lažno obećao pače nije ni dopustio, da bude iz prijevare uhvaćen nekaki zloglasni harambaša. Budući srcem ponizan klonio se

koliko je mogao po visokom svojem dostojanstvu, svake izvanje gizde; tako na priliku kad je postao papa, nije dao načiniti sebi novih haljina, nego je upotrebljavao odijelo od pretka svojega, pokojnoga pape. I sobe u kojima je prebivao, bile su posve prosto uregjene. Svake godine bi sv. Pije na veliki četvrtak trinaestorici siromaha prao noge, kao i druge pape, no on bi im noge još i cjelivao, pače je jedan put poljubio i boljeticu, koju je na nozi imao jedan siromah.

Premda je sve življenje Pijevo bilo neprekidno pripravljanje za blaženu smrt, ipak se je, osjetivši da mu se približava samrtni čas, još napose za nju spremao s velikom pomnjom. Pohodi ponajviše pješice sedam glavnih crkava Rimskih, na veliki četvrtak oprosti se u propovijedi s vjernima, i okrijepljen poputninom nebeskom blaženo preminu u Gospodinu dne 1. svibnja 1572.

* * *

Sveti Pije imao je mnogo posla i velikih briga za vrlo znamenite stvari; a ovakovo je življenje mnogo pogibeljno za spasenje duše svoje. Tko ima teških a znatnih poslova opremati, naprti se velikom odgovornošću, ako prave ne pogodi; osim toga tko puno misli o poslovima ovoga svijeta, tko se puno za njih stara, tko se puno promeće, takav lako zaboravlja za spasenje svoje. To se prečesto vidi kod ljudi, kojima se je brinuti za veliko kućanstvo — sebe redovno zaboravljaju; brige za ovaj svijet zaguše u njima sjeme riječi Božje, i ne donesu roda. Sv. Pije neka bude živ primjer svijem poslenim ljudima, kako je moći i kako treba uz najsilnije poslove ozbiljski starati se za dušu svoju, kako je

i uz to moći postati i ostati svetac. Njemu naime nije bilo dosta, kako smo vidjeli, što se neprestance trsi oko napretka Crkve Božje, nego je još i tijelo svoje trapio i robio po naputku sv. Pavla, da ne bude sâm odbačen, dok drugima pokazuje put u blaženstvo vječno. Pače je sv. Pije i svjetovne posle i brige upotrebio za vječno spasenje svoje počinjući ih i opremajući iz ljubavi Božje i na slavu Božju. Ti, dragi kršćanine, nemaš za cijelo onoliko briga i posala, koliko je imao sv. Pije; neka dakle skrbi i poslovi ni u tebe ne zaguše sjemena riječi Božje; pače sáme te poslove obrati u zasluge za život vječni. Kako to možeš, uči te život Pijev, a kaže ti i poslovica, koju je sv. Pije često puta rekao i koje se je vazda držao: „Tko hoće da vlada, treba da počne vladati samim sobom".

Pomolimo se.

Bože, koji si za zator neprijatêljâ Crkve svoje i za popravu službe Božje dostojao se izabrati blaženoga Pija velikoga svećenika; učini, da budemo branjeni njegovom pomoći i tako prianjali za tvoju službu, da savladavši zasjede svih neprijatelja vjekovitomu se miru radujemo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

6. dan svibnja.

Sveti Ivan Damaštanski.

Damasak je glavni grad pokrajine Sirske u Asiji, što pripada carstvu Turskomu. Pradavni je to grad: spominje se već u historiji patrijarha Abrahama, sluga naime njegov Eliezer bio je rodom iz Damaska. U Svetom Pismu čitamo takogjer, da su Sirci Damaštanski postali sluge

Davida kralja plaćajući mu danak. Damasak spominje se i u historiji sv. Pavla: Savao blizu toga grada obasjan svjetlošću s neba obnevidje; i uvedoše ga u grad u ulicu Pravu, koja ima još i sad, i krstiše ga. Sad ima u Damasku do dvjesta tisuća stanovnika, najviše Arapa i Turaka, sve ljutih muhamedovaca. Prije godine 635. bio je kršćanski grad; a kad ga one godine zauzeše muhamedovci Arapi, osta muhamedanski sve do danas. Prelijepo leži grad: okolina mu je kao zelena bašča zasagjena narančama, limunima, smokvama, maslinama, breskvama i drugim svakovrsnim voćkama, kvašena bistrom vodom dviju potoka, a natkrivena divnom modrinom južnoga svoda nebeskoga.

U ovom gradu rodi se Ivan oko godine 676, kad su u njemu Arapi već vladali. Preci njegovi ostaše vjerni Hristu uza sve to, što su muhamedovci na kršćane nasilili. Ivanov otac Sergije Mansur bio je zbog čestitosti svoje jednako poštovan od muhamedovaca kao od kršćana, pa posta doglavni savjetnik kalife (vladaoca) Abdul-Meleka. Visoku ovu službu kao i bogatstvo svoje upotrebljavao je Sergije na korist kršćanima, najviše na izbavljanje njihovo iz ropstva. Jednom zarobe muhamedovci mnogo kršćana, pa ih dovedu u Damasak, jedne da prodadu kao blago, a druge da pogube; megju ovim potonjima bio je i jedan monah iz Kalabrije po imenu Kosma. Bog naredi, da se Sergije Mansur upozna s monahom te mu isprosi od kalife život i slobodu. Brzo vidi Sergije, kako je Kosma čovjek učen, pa ga privoli, da ostane u kući njegovoj i bude gojitelj i učitelj njegovu jedincu Ivanu. Kosma poučava Ivana mnogo godina, a ovaj toliko napredova u svakovrsnom

znanju te napokon učitelj kaza, da ne može ništa više učeniku koristiti, jer je učenik učitelja ne samo dostigao nego i prestigao. Monah prosi s toga ozbiljski Sergija, neka ga pusti, da se može vratiti u samoću monastirsku. Sergije premda ne rado usliši na posljetku prošnju Kosminu; a sâm naskoro zatim umrije. Kalifa je tako zadovoljan bio službom pokojnoga Sergija, i sin Sergijev Ivan bio već na tako dobru glasu, da je njega na mjesto očevó imenovao doglavnim savjetnikom.

Tako je Ivan onda imao sve, što tko na ovome svijetu može samo poželjeti. Nastavao je u veliku gradu, u prelijepu kraju, bio bogat, drag vladaocu, štovan i gledan svagdje, imao veliku vlast, živio slobodno po svojoj vjeri, i mogao u službi svojoj mnogo pomoći kršćanima, braći svojoj. Ali se Ivanu činilo, da će mu biti teško u tom stanju ozbiljski starati se za svoje duševno spasenje i onako cjelovito Bogu služiti, kako ga je svijest nukala. Zato odluči, da će se odreći svijeta i službe njegove, i prosi kalifu, da ga pusti. Uzalud se kalifa trsio nagovoriti Ivana, da ostane i dalje u službi; Ivan osta tvrdo kod odluke, razda imovinu svoju siromasima, zarobljenicima, slugama svojim, rogjacima i crkvama, i otide ubog u Jerusalem. Tako je za Hrista ostavio sve zemaljsko.

Ivan svršivši na svetim mjestima u Jerusalemu pobožnost, ode u pustinju u monastir sv. Save. Primljen u zadrugu monašku dobi učitelja, koji će ga poučavati svetomu življenju, jer i koliko je bio Ivan već učen i pobožan, nije ipak bio još postigao visoku mudrost i krepost sveta čovjeka. Učitelj ostario već u borbi i trudbi oko savršenstva kršćanskoga, za temelj pouke dade Ivanu ova pravila: ništa ne raditi po svojoj domisli; muke svoje molitvom žrtvovati Bogu; ne misliti o prošlim stvarima; ne ponositi se mnogim znanjem, kao da je njime već sve postigao; ne težiti na vigjenja i objave tajnih stvari; ne uzdati se u se; ne misliti, da bi mogao išta znati, dok je na ovome svijetu, a da se ne bi mogao prevariti; nastojati, da pamet ne bude rastrkana nego vazda sabrana. Još je ovaj nauk dodao učitelj: „Nikomu da nijesi pisao pisma; nastoj, da svagda mudro šutiš; ne misli, da je dobro i o dobrim stvarma govoriti u nevrijeme“.

Nauka učiteljeva pade na rodno tlo: Ivan premda otprije ugledan gospodin, kojemu se pokoravalo mnoštvo ljudi, pokoravao se duhovnomu vogju svome kao dijete. Kad je već mnogo vremena starac Ivana vježbao u poslušnosti, stade ga kušati teškim kušanjem, da vidi, koliko je napredovao u pokornosti. Jedan put mu zapovjedi, da sve košarice, koje su spleli, odnese u Damasak na prodaju, i kaže mu cijenu, za koju će ih prodavati, dvojinom veću od običajne. Ivan bez prigovora uze košare i pogje s njima u Damasak. U prnje obučen stajaše eto na tržištu Damaštanskom čovjek, koji je otprije bio ondje jedan od prve gospòdê, i nugjaše košarice na prodaju, no ružen i grgjen od svijeh zbog velike cijene, za koju je nudio trg. Napokon ga pozna jedan bivši njegov sluga, koji je megjuto postao ugledan čovjek; žaleći nekadašnjega gospodara svojega a ne pokazujući da ga poznaje, kupi od njega sve košare za traženu cijenu. Nadvladavši ovako lijepo oholost i ponos vrati se Ivan veseo k učitelju.

Jedan od susjednih monaha preseli se s ovoga svijeta u blaženu vječnost. Brat njegov, veoma ras-

*

tužen, moli Ivana, da mu napiše pjesmu tužbalicu, koja će mu ublažiti tugu. Ivan ne će nikako sjećajući se, kako mu je starac učitelj oštro zabranio pisanje. Ali na posljetku ne može odoljeti neprestanu salijetanju, pa sastavi divnu pjesmu, koju su još dvjesta godina poznije pjevala svačija usta. Ali kad starac za to dozna, držeći postupak Ivanov za prestupak propisa svojih otjera odmah učenika iz stana svojega, premda ga je skrušeno prosio za oproštenje. Ivanu bilo je tada kao Adamu, kad je zbog neposlušnosti bio istjeran iz raja. Jadan i žalostan obrati se k drugim ocima monastirskim, neka oni za nj mole u starca oproštenje. Oni to učine; no starac isprva kao da je živac kamen, ni čuti, tek kad ga mnogo i dugo prose, neka učeniku svojemu dade radije tešku pokoru, mjesto da ga otjera, zakaže pokoru, za koju bi svatko mislio, da će je teško htjeti izvršiti čovjek onako učen i nekad onako ugledan, kako je bio Ivan. Preoštri starac postavi naime pogodbu, ako hoće Ivan da bude natrag primljen, neka očisti zahode u celicama svih monaha. Monasi otigju čudeći se tvrdoglavstvu starčevu, pa držeći ovakovu pogodbu nepodnosnom, ne usude se Ivanu, koji ih je vani čekao, ni kazati, šta traži starac. No kad je Ivan svakako želio čuti, šta stari učitelj zahtijeva, pa su mu oci napokon prokazali, on na svačije veliko čudo odmah veseo otigje na posao. Kad li starac doču za ovu izvanrednu poslušnost i duboku te iskrenu poniznost Ivanovu, dotrča brže bolje, ogrli i cjeliva učenika, pače mu cjeliva i ruke i povika: kakova li sam ja vojnika blažene poslušnosti u Hristu rodio! A Ivan zastidi se od ove pohvale starčeve i radostan povrati se s njim u celicu.

Ne progje mnogo vremena nakon toga, a to se starcu učitelju u snu javi sveslavna i bezgrešna Djevica i reče: „Zašto li si začepio izvor, iz kojega bi izvirala onako slatka, onako bistra, onako obilata voda? Pusti, neka teče izvor; teći će obilato i napunit će svijet sladosti svojom. Teći će iz srca Ivanova riječi dobre, i navješćivat će Kraljeva (Hristova) djela veća od svake divote“. U jutru dozove starac Ivana i kaže mu, šta mu se prividjelo; onda ga nagovara, neka u napredak gleda, da budu um njegov i znanost svijetlili po svijetu, i prosi za oproštenje, što mu je dosele smetao u tom.

Kako se do onda Ivan u oštrom pustinjačkom životu sâm posvetio i od svake taštine sasvim očistio, bijaše duh njegov posve podoban, da bogato znanje svoje s korišću preda svijetu. Ivan primi sveti red svećenički i postade glasovit otac Crkve katoličke; pero mu je zbilja kao zlatom točilo, zato i zavrijedi časni pridjevak Zlatotok. Spisi se njegovi do danas u svijetu kršćanskom puno cijene; ima ih dvije debele knjižine. U njima sv. Ivan Mansur (to mu je prezime od oca) Zlatotok najviše a temeljito pokazuje istinu vjere katoličke, koju ali nije samo perom branio, nego je za njenu obranu i putovao po Svetoj Zemlji i sve tija u Carigrad, da u pravoj vjeri i naročito u štovanju svetih slika (ikona) učvrsti katolike, koje su upravo onda mnogo progonili Carigradski Grčki carevi ikonoborci, kao što smo vidjeli u opisu žića sv. Nićefora (13. ožujka).

Povrativši se sv. Ivan u sklonitu celicu nastavi pregjašnje živovanje svoje moleći se Bogu i pišući učene spise, dokle ga Bog s ovoga svijeta ne odazva k sebi oko godine 780. u dubokoj sta-

rosti od 104 godine. Tjelesni ostaci biše mu ukopani na ulasku u crkvu monastirsku.

* * *

Nema staleža na svijetu, u kojem ne bi mogao kršćanin starati se za vječno spasenje svoje. Ali ima staleža, u kojima je takovo staranje teško i preteško. Promisli i ti, koji upravo sada ovo čitaš, ne živiš li u takovu staležu, u kojem ti je vrlo mučno nastojati oko duševnoga spasenja? Ne živiš li u takovoj službi, u kućanstvu, u krčmi, gdje ti se sve misli dan i noć kreću sve jednako kao vodenično (mlinsko) kolo samo oko svjetovnih stvari? A promisli, kako je pri tom duša tvoja, ne kržljavi li ona? Pa ako i sâm opažaš, kako nazaduješ u duhovnim poslovima, ne bi li bilo za te bolje, da se kaniš one službe ili da posao, trgovinu ili kućanstvo umanjiš? Dede promisli riječi Isusa Sina Božjega (Mat. 16, 26): „Kakva je korist čovjeku, ako sav svijet dobije a duši svojoj naudi?“ Čitaj ove riječi još jedan put, i drugi put, i treći put, pa razmisli, ne bi li i ti mogao pače dužan bio učiniti, što je učinio sv. Ivan Damaštanski. Pripovijeda se, da je kalifa Damaštanski na mjesto Ivana jednoga rogjaka njegova imenovao svojim doglavnim viječnikom; ali se novi vijećnik kalifi naskoro zamjeri, pa bude sa službe zbačen i otjeran iz zavičaja. Nije li sto puta bolje i mudrije, da za Boga i za dušu sâm drage volje ostaviš službu ili posao, u kojem ti umire duševni život, nego da te napokon drugi istjeraju, kako se je zgodilo rogjaku sv. Ivana? Ako li si u takvim prilikama, u kojima se očevidno ne možeš starati za vječno spasenje, promisli dobro: ostati ondje za uvijek nikako ne

možeš; ne odrečeš li se sâm dragovoljno trgovine ili službe, u kojoj si, to će te kasnije (a možebiti ne mnogo kasnije) smrt skinuti i istjerati, pa kakva ti onda korist od svega? Promisli sve ovo trijezno i zrelo, te onda tvrdo odluči, šta ćeš učiniti, tvrdo odluči barem, da ćeš se o tom porazgovoriti sa razboritim i bogobojaznim svećenikom.

Pomolimo se.

Svemogući vječni Bože, koji si za obranu štovanja svetih slika blaženoga Ivana nebeskim naukom i divnom jačinom duha prožeo; dopusti nam po njegovu odvjetovanju i primjeru, da onijeh, kojima štujemo slike, kreposti nasljedujemo i zagovore osjećamo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

7. dan svibnja.

Sveti Stanislav.

Stanislav rodi se godine 1030. u Poljskoj u Šćepanovu od oca Velislava vlastelina Šćepanovskoga i majke Bogne. Njih dvoje živjelo je već trideset godina u bračnoj (ženidbenoj) ljubavi bez poroda, kad napokon usliši Bog molitve njihove te im dade muško čedo, kojemu nadjenuše ime Stanislav. Kako su se već otprije Bogu zavjetovali, namijeniše sina, držeći ga darom nebeskim, odmah u kolijevci na službu Gospodnju, pa ga zato izmalena pomnjivo gojiše u svakoj kreposti kršćanskoj. Mladi pak Stanislav pokazivao je i zbilja od djetinjstva veliku volju k pobožnosti, provodio mnogo vremena u molitvama, klonio se igara i zabava i podjeljivao ubogima sav novac, što bi od oca i majke dobio na dar.

Izučivši Stanislav prve nauke u kući roditeljskoj poslan bi na više nauke u Gnijezno, gdje je zbog blage, čedne i iskrene ćudi kao i zbog lijepih umnih darova i napretka u znanju bio općenito pažen i štovan. Za veće još znanje ode u Pariz, da sluša glasovite učitelje, koji su tada ondje naučavali bogoslovlje i crkveno pravo; u ovim naukama toliko napredova, da su mu ponudili čast doktorsku, ali je on ne htjede primiti iz poniznosti. Vrativši se iz Pariza kući naslijedi po smrti roditeljskoj velik imutak, no on ga svega razda ubogima i ništima, da bude mogao slobodnije Bogu služiti.

Lamberto Zula Krakovski biskup poznavajući krepost i učenost Stanislavovu, redi ga za svećenika, i imenova kanonikom u svojoj stolnoj crkvi. Malo kasnije naloži biskup Stanislavu, da u stolnoj crkvi navješćuje riječ Božju; ovu je službu Stanislav vršio s očitim blagoslovom Božjim; propovijedi su njegove na bolje okrenule življenje gradjana Krakovskih, pače privoljele mnogo lica, da su se odrekla svijeta i pošla za Isusom. Glas se o njemu raznio brzo svom Poljskom, a od svakuda susretalo ga poštovanje i pouzdanje. Mnogi svećenici i svjetovnjaci pitali bi ga za savjet u poslovima duševnim i prosili od njega prosvjetu u sumnjama. Biskup Lamberto je bez prekida Bogu hvalio, što mu je poslao takova poslenika i jedino žudio, da Stanislav bude nasljednik njegov u časti biskupskoj. Pače Lamberto kanio bješe biskupiju ostaviti i predati Stanislavu; ali se ovaj ponizni čovjek Božji odrešito ustručavao primiti ponudu.

Megjuto umrije biskup Lamberto Zula, a Stanislav Šćepanovski bude jednoglasno na mjesto

njegovo izabran. No kako se je žacao tereta biskupskoga, ne htjede da pristane na izbor. Kad je to doznao papa Aleksandar Drugi, zapovjedi mu, neka se pokori složnoj volji kralja, svećenstva i naroda. Svetac posluhnu, bojeći se da ne uradi inače suprot volji Božjoj, koja se je tako očevidno pokazala. Potom bude za biskupa posvećen godine 1072.

Kad se sv. Stanislav već otprije trudio oko savršenstva kršćanskoga, sada postavši biskup toliko je nastojao izvršivati sve kreposti pravoga kršćanina i savršena pastira duhovnoga, te bismo ga morali pribrojiti svecima Božjim, da i nije umro smrću mučeničkom. Budući da su navlastito biskupi u službi svojoj nasljednici apostolski, gledao je sv. Stanislav, da ih nasljeduje ne samo u časti i vlasti crkvenoj nego i u kršćanskom savršenstvu. Stanislav biskup — piše o njemu Ivan Dlugoš kanonik Krakovski — na zemlji je provodio život nebeski, veliki svećenik, sav djevičanski, bez požuda tjelesnih, trudio se dan i noć pazeći na stado svoje i brinući se za svaku svećeničku službu, i pokazivao se čovjek apostolski ne samo besjedom (riječju) savršene nauke nego i djelom potpune kreposti, imajući takovu besjedu kakov i život, pa dok je mnoge poučavao besjedom, još ih je više napućivao primjerom, ne zapovijedajući ništa drugima, što ne bi bio prije sâm izvršio“.

Za vremena sv. Stanislava vladao je Poljskom kralj Boljeslav Drugi. On je imao nekih dobrih osobina, koje u svijetu stiču mnogo slave: budući vrstan ratnik savladao je neprijatelje u mnogim bitkama, mogao podnositi zimu, glad i žegju kao najprostiji vojnik, nije znao što je strah,

s toga i bude prozvan Smioni, vazda bio umjeren u jelu i pilu, a velikodušan, ljubazan i podatljiv svakomu. No kako su mu ove dobre osobine bile više od naravi dane nego li nikle iz pravoga kršćanstva, bilo je uz njih i ružnih opačina: Boljeslav znao bi se grozno razgnjeviti pa u gnjevu počiniti strahota, a k tomu je bio prekomjerno raskalašan (razbludan). Ne zadovoljavajući se svojom ženom zlostavio je djevojke i žene od visokih staleža, isprva potajce a poznije izgubivši svaki stid nije svojih opačina ni sakrivao. Čeljad kraljeva, ispovjednici, biskupi i sâm prvi crkveni glavar u kraljevini nadbiskup Gniježanski, svi su na to šutjeli; bojali se bjesnoće kraljeve i brinuli se za svoju korist. Samo Stanislav opominjao se dužnosti svoje; potraži kralja nàsâmo pa mu stade pokazivati, kako je ružna opačina njegova, kako ga zbog toga ljudi proklinju, kako svijetlo ime svoje tim pogani i kako teško vrijegja Boga, kojemu je ipak dužan veliku zahvalnost za mnoga dobročinstva. Budući da drugi šute, to mu on, biskup, za njegovo dobro i za njegovu slavu a po svojoj biskupskoj dužnosti daje ovu očinsku opomenu; neka duše svoje radi odustane od grehovanja, prije što će navaliti srdžba Božja. Premda je kod ovoga opominjanja Stanislavova u kralja počelo kipjeti, gledeći ipak na čast i sveto življenje biskupovo, stukne u sebi srditost i stane se izgovarati, da nije baš sve istina, što je biskup o njemu čuo. Ali mu biskup pokaže, da je samu istinu govorio, i još ga jednom blago opomene, da se pobrine za spasenje duše.

No opomene čovjeka Božjega ostadoše u kralja Boljeslava bez roda; jer ako i jest iz onih opomena u misli kraljevoj nikla koja god klica

skrušenosti, opet ju je brzo ugušila tjelesna naslada; pače mu u srcu izraste mržnja na Stanislava, što se usudio, dok drugi šute, koriti vladaoca slavna i silna. Nevaljali dvorani, kojima se kralj tužio na sv. biskupa, jošte ga većma na nj podražiše.

U ono vrijeme imao je vojnik Miečislav ženu, koja je gotovo od sviju drugih žena bila ljepša, a i tako mila i ljubežljiva u svem vladanju, da bi svakoga zatravila. Začuje za nju kralj i traži zgodu, da je vidi; i kad je vidi i čuje razgovor njen, zapali se u njemu silna požuda. Ali Hristina, tako se zvala lijepa žena, odbi kralja, i darovi njegovi od zlata, dragoga kamenja i bisera, i obećanja i laskanja i prijetnje i sva kušanja bjehu uzalud. Ne znajući više načina, kako da dogje do žugjenoga cilja, lati se kralj sile; pošlje četu vojnika u kuću Miečislavovu pa mu ženu otme i učini suložnicom svojom. No na svoj djeci, koju je Hristina rodila s ovim siledžijom, kao da je bilo Božje prokletstvo; bila su naime ružna obraza, u muževnoj dobi imala drhtavicu u udima, a kasnije su razumom šenula.

Ovo zločinstvo Boljeslavovo uzbuni sve velikaše Poljske, jer su se pobojali, da bi se i njihovim kćerima i ženama mogla dogoditi ovakova sramota; ali se nitko ne usudi tužiti se javno sve iz straha od kraljeve silovitosti. Istina, gospoda su i duhovna i svjetovna prosila nadbiskupa Gniježanskoga, da stane na put bezakonju kraljevu, jer je on prvi u zemlji svećenik i jer se otmica tugje žene dogodila baš u njegovoj biskupiji. No i koliko je nadbiskup bio inače učen i pobožan, ali je od straha bio više oklijevalo nego opominjalo. Onda su se svi u tom složili, da nitko nije dosta vrijedan

i slobodan ukoriti raskalašnoga vladara nego biskup Stanislav. Moljen od mnogih uglednih ljudi i nukan od svijesti svoje odluči Stanislav, da će kralju prebaciti krivnju. Za taj se pak posao više dana pripravljao žrtvama sv. mise i molitvama, da mu Bog blagoslovi riječi. Tada stupi sv. biskup pred kralja pa mu prebaci bezakonje što je počinio, pokazujući dostojnom no i živom besjedom, kako će opaki njegov primjer biti na propast kraljevstvu, besjedom kojom bi bio ganut svaki čovjek imajući još samo iskru dobrote. Ali kralj Boljeslav već se preduboko bio zaglibio. Bijesan od gnjeva stane sv. Stanislava grditi i psovati, kako je zavrijedio na mjesto duhovnoga pastira da bude pastir marvi, neka bi na paši učio, kako treba kralja štovati, i neka bi se i drugi ustrašili, da ne budu isto tako smioni. Na ove grdnje sv. Stanislav posve mirno odgovori, da je samo ono učinio, što mu nalaže dužnost pače ljubav ka kralju, a pri tom misli, da je održao potpuno štovanje, koje ide kralja; znade on, kako je uzvišena čast kraljevska i kako je svaki podložnik treba da štuje, ali i kraljevi i knezovi da su dužni slušati apostolske riječi iz usta biskupskih, makar ovi bili i od niska roda. No kralj Boljeslav kao da je gluh, ne htjede ništa više čuti, nego odjuri iz sobe tužeći se na tešku uvredu i zaklinjući se, da će se osvetiti.

Godine 1075. vodi kralj Boljeslav rat na Ruse, savlada ih i zauze grad njihov Kijev. Zimujući u tom gradu kralj i vojnici dadoše se na svakojaku raskalašnost i opačinu. Žene pak, sestre i kćeri onih Poljskih velikaša i vojnika, koji su otišli s Boljeslavom u rat, doznavši šta oni rade u Rusiji i čuvši takogjer za gdjekoje, da su poginuli, i za druge ,da ih je nestalo, a ne mogavši se dočekati

povratka njihova, pomiješaše se sa slugama svojim, jedne milom druge silom, i rodiše s njima djecu. Kad su to saznali Boljeslavovi velikaši i vojnici, mnogi od njih bez dopuštenja kraljeva utekoše kući, da se osvete za sramotu, koju im učiniše žene i sluge. Onda se kralj Boljeslav razjaren kao ljuta zvijer povrati u kraljevinu i okrutno kazni bjegunce: jednima glave odsiječe, druge u tamnice baci, trećima sve imanje uzme; onim pak ženama, kojima su sámi muževi oprostili krivnju, otme s krila nejač a dade im štenad na dojilje; i sa samim djevojkama postupi nečovječno. Kako je Boljeslav već otprije bio gotov na svaku raskalašnost, u ratu s Rusijom potpuno podivlja, pa ne zadovoljavajući se više naravnim uživanjem ugrezne u odurni nenaravni grijeh, koji su nekad smrću pedepsali i sad još tamnicom kazne. Napokon se kralj toliko obezobrazi, da nije grdila svojega pred svitom ni krio.

Dok je ovako kralj Boljeslav sve dublje propadao, sv. Stanislav sve se više penjao na ljestvici kreposti i zasluge. Premda je sada u takvim prilikama još pogibeljnije bilo nego prije, pogje ipak sv. Stanislav treći put pred kralja, da ga po dužnosti opomene; no kralj odgovori samo psovkama i prijetnjama. Kad su ovako svi pokusi, da orazumi kralja, ostali jalovi, Stanislav je držao, da je dužan izopćiti (izlučiti iz katoličke općine iliti Crkve) čovjeka gorega od poganina; reče dakle kralju, da će ga morati izopćiti. Razjari se na to kralj i smrću zaprijeti biskupu, ako pokuša učiniti, što kaže. Potom sv. Stanislava savjetovaše neki prijatelji, neka ublaži kralja, da otkloni nesreću od sebe i od duhovnoga stada svoga; no sv. biskup sve se više

razplamćivao ljubavlju k mučeništvu i željom za spasenjem kraljevim i za slobodom naroda Poljskoga. Od onda se sv. biskup klonio kralja, pa se za njegovo obraćenje neprestance Bogu molio, postio i žrtvu sv. mise prinosio, kao što je nekad prorok Samuel plakao za odbačenim kraljem Saulom.

No srce kralja Boljeslava sve jednako je tvrdnulo i nije bilo nadanja, da će mu ikada umeknuti. Zato sv. Stanislav kralja na posljetku javno izopći iz Crkve katoličke zabranivši njemu ulazak u crkvu a vjernima druženje s njim. Kralj pobjesni i nastoja sv. biskupa ubiti; no on umače jedno vrijeme zasjedama njegovim. Ne daleko od Krakova bješe kapelica posvećena na čast sv. Mihaelu arhangjelu i svijem angjelima; onamo pogje sv. biskup dne 8. svibnja godine 1079. služiti misu. Dozna za to Boljeslav po uhodama, pa pohiti onamo sa četom vojnika. Sv. Stanislav je bio kod oltara; dolazak kraljev nije ga nimalo smeo. Kralj zapovjedi vojnicima, da unigju u kapelicu i ubiju biskupa. No kad su unišli, na pogled biskupov tako se uplašiše, da su dršćući na svem tijelu umakli iz crkve. Onda kralj bjesneći od gnjeva i psujući ružno navali sâm s golim mačem u kapelu, raskoli glavu sv. biskupu i izvuče mrtvò tijelo na polje, gdje ga vojnici sasjekoše, da je bilo grozno gledati.

Čudesne su se stvari zgodile kod sv. ostataka Stanislavovih: sasječeno tijelo čuvala su četiri orla i noću vigjala se nad njim svjetlost; još više čudesa zbilo se na grobu njegovu u kapeli svetomihaelskoj; to zbuni kralja i uzbuni podložnike na njega. Ostavljen i proklinjan od svijeh pobježe nesrećni kralj najprije u Ugarsku ka kralju Ladislavu, a odanle nekamo u svijet.

Jednom na večer pokuca na vrata monastiru (kloštru) Ossiachu u Koruškoj stranac pa kao da je nijem kretanjem glave i ruku moli za noćište. Sjutradan preda opatu ceduljicu, na kojoj je bilo napisano: Smilujte se za Boga nijemomu Gotschalku te ga primite za brata (fratra) dvorioca, za slugu u monastiru. Prošnja bi uslišena. Nijemi brat ponizno je i pokorno vršio najteže i najprostije posle u monastiru: cijepao drva, nosio vodu, kopao u vrtlu, meo hodnike, prao posugje u kuhinji. Čudili su se monasi, što nijemi brat umije čitati i pisati; ali je sve njihovo ispitivanje, tko je i odakle, bilo uzalud. Tek poslije osam godina na samrtnoj postelji progovori nijemi brat i prokaza, tko je: pokornik Boljeslav kralj Poljski.

* * *

Kao što je nekad sv. Ivan Krstitelj koreći preljubočinstvo četverovlasnika Heroda Antipe zavrijedlo mučeničku krunu i vječnu slavu, tako se i sv. Stanislav srčanošću svojom proslavio pred Bogom i ljudima. Slavit ćemo pak dostojno sv. Stanislava, ako budemo gledali, da se za njime povodimo. Dede sad ti, kršćanine dragi, kao da stojiš pred današnjim svecem, ispituj savjest svoju, koliko si srčan, kad bi trebalo da koga ukoriš. Nemaš li zar srodnika, prijatelja, podložnika, koji provode grešan život ili imadu ružnih navada? Jesi li ih već zbog toga ukorio i jesi li se trsio, da ih odvratiš oda zla? Pa ako nijesi, zašto nijesi dosele to učinio? Kazat ćeš počem: pa ne bi ništa koristilo! Ali takove riječi često su puki izgovor, da uspavaš uznemirenu savjest svoju; pravi je razlog, ili što ti nije mnogo do spasenja bližnjega i do slave Božje,

ili što si kukavica pa se bojiš, da bi ti tko zamjerio. No gle, s kolikom je pogibelju sv. Stanislav opominjao i samoga kralja; a ti možeš bližnjega više puti opominjati i koriti bez ikakva straha. Ne misli, da nijesi dužan to činiti, ili da ne ćeš na sudnji dan za to Bogu odgovarati. Čuj, što o tom kaže Bog preko proroka Ezekiela (33, 8. 9): „Kad ja (Bog) rečem bezbožniku: bezbožniče, poginut ćeš, a ti ne progovoriš bezbožniku, da se progje puta svojega; taj će bezbožnik poginuti za svoje bezakonje, ali ću krv njegovu iskati iz ruke tvoje. Ako li ti kažeš bezbožniku, da se vrati s putova svojih, a on se ne vrati s puta svojega; on će poginuti za bezakonje svoje, no ti si izbavio dušu svoju".

Pomolimo se.

Bože, za čiju je čast slavni biskup Stanislav poginuo od mačeva bezbožničkih, udijeli, molimo, da svi, koji prizivaju njegovu pomoć, od prošnje svoje postignu koristan plod. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

8. dan svibnja.

Sveta Monika.

Ova svetica mnogo se poštuje u Crkvi katoličkoj, jer je velikoga crkvenoga oca i učitelja sv. Augustina rodila i tijelom za ovaj vremeni i srcem za vječni život. Spomen njezin slavi se četvrtoga dana ovoga mjeseca, no onaj dan nijesmo mogli propustiti životopis sveca u nas čuvenijega, svetoga naime Florijana; zato eto danas žića sv. Monike.

Monika rodi se godine 332. u Africi od poštenih kršćanskih roditelja, no koji imajući brojnu porodicu nijesu se mogli mnogo baviti o odgajanju njezinu. A bijaše u kući stara sluškinja, koja je Moničina oca, dok je bio još dijete, nosila na krkače, pa zbog toga i zbog starosti kao i zbog veoma dobra vladanja bila u kući od svijeh mnogo poštovana. Ovoj starici povjeriše roditelji skrb za kćeri; a ona koliko je bila razborita, toliko bijaše kad je trebalo i oštra. Tako na priliku ne bi dopustila djevojkama, da piju vode, kad god bi im se pohtjelo, „jer — govoraše starica — ako se sada ne umjerite u pilu vode, ne ćete, kad budete svoje gazdarice, umjeriti se ni u pilu vina". Sa svim tim priuči se Monika pomalo pijuckanju vina. Ona bi naime vazda išla u podrum po vino, pa bi isprva od obijesti po koju kapljicu srknula; ali dodavajući svaki dan kapljicu na kapljicu, napokon bi i punu čašicu iskapila. Ovo vidje jedna sluškinja pa svagjajući se jedan put s Monikom, opsova je vinopijom. Ovom riječi ljuto žacnuta Monika pozna, kako je ružna navada njezina, i s mjesta je osudi i pusti. Ovo Monika sáma kasnije pripovjedi sinu svojemu Augustinu, a ovaj kazavši to u Ispovijestima svojim priklopi: „Kao što prijatelji laskajući izopačuju, tako neprijatelji svagjajući se ponajviše popravljaju".

Monika odgojena stidno i trijezno kad je bila već odrasla, udana bi u grad Tagastu u Numidiji za Patricija, koji je bio još poganin, a drukčije brz dobro činiti ali i nagao u srdžbi, u svemu pak žestok i puten. Na ove muževlje máne vojevaše Monika krotošću. Vladanje njezino činilo je krasnom, poštovanom i takovom, da joj se je sâm muž divio.

A nevjeru njegovu snosila je tako, da se nije nikad s njim zbog toga svagjala; jer se nadala u milost Božju, da će postati kršćanin i onda zavoljeti čistoću. Kad bi se on razljutio, ne bi mu se nikad suprotila ni riječju kamo li djelom; tek kad bi se opet umirio, kazala bi mu razlog, zašto je to i to učinila. Kad bi se žene, kojima su muževi bili mnogo blaži od Patricija, tužile Monici i pokazivale udarce na tijelu, što bi primile od muževa, rekla bi im ona kao u šali, da je to od jezika njihovih; i kad bi je pitale, šta ona radi, da nije nikad bijena od Patricija, koji je ipak vrlo žestok, pače da se nikad i ne svagjaju, odgovorila bi im, da šuti, dok se on srdi. Koje su se potom povodile za Monikom, hvalile su Bogu, a koje nijesu, i dalje su trpjele. I svekrvu svoju, koju su blebetuše zle sluškinje na nju podjarile, tako savlada udvornošću, postojana budući u strpljivosti i krotosti, da je sáma svekrva sinu odala opake jezike, koji su remetili kućni mir, i zahtijevala, da se kazne. Uopće je sv. Monika vazda nastojala, da zavagjene pomiri, i kad bi koja ženska o drugoj zlo govorila srdeći se na nju, Monika ne bi drugoj o svemu tome ništa kazala, nego koliko bi trebalo, da ih pomiri.

Plod ženidbe, koja je napokon trudbom Moničinom postala srećna, bijahu dva sina, Augustin i Navigije, i kći kojoj ne znamo imena. Kako je Monika radila majkom, kazuje nam Augustin opisujući, kako je s njim postupala. Često bi mu govorila o životu vječnom, znamenovala ga znakom sv. križa i tako mu zarana u srce sadila vjeru. Napokon pridobi sv. Monika i muža svojega za Hrista; godine 370. krsti se Patricije a druge godine zatim umrije.

No kad je Augustin poodrastao, opazi sv. Monika na preveliku žalost svoju, da je zaputio zlim putem. Opominje ga ona, no njemu se opomene njene čine ženska naklapanja, kojima pokoravati se bila bi sramota za mladića. Kad je Augustin u sedamnaestoj godini dobi svoje otišao u Kartagu u više nauke, zapade megju krivovjernike maniheje, koji budući oholi, puteni i rječiti, posve su ugagjali ćudi njegovoj. Ovu duševnu smrt Augustinovu Monika je više oplakivala, nego majke što oplakuju tjelesnu smrt djece svoje; plakala je bez prekida i Bogu se molila. I usliši Bog molitve Moničine, i utješi je najprije u snu, a onda riječju bogoljubna biskupa. Vidje naime u snu gdje sáma stoji na daski drvenoj, a dogje k njoj mladić svijetao, veseo i smiješeći se, dok je ona jadna i žalosna. Mladić je pita, zašto je žalosna i zašto svaki dan plače, i kad mu ona odgovori, da oplakuje pogibiju Augustinovu, kaže joj, neka bude mirna i neka razgleda, pa će vidjeti gdje je ona, da je tu i Augustin; i zbilja, kad ona razmotri, vidi gdje uza nju Augustin stoji na istoj daski. Monika pripovjedi ovaj san sinu, a on ga tako istumači, da će i majka postati što je on, to jest, da će i ona prihvatiti krivovjerstvo manihejsko. Ali Monika odmah odgovori sinu: „Ne tako; jer mi se nije kazalo: gdje je on, ondje ćeš biti i ti; nego: gdje si ti, tu će biti i on". Ovaj odgovor majčin više se dohvati srca sinova nego sâm san. No progje godina za godinom, a Augustin se ne doziva; majka pak, premda onom utjehom potkrijepljena ne popušta od plača i molitve. U to joj dopadne druga utjeha. Prosi učena biskupa, da se porazgovori s Augustinom i pobije kriva mnijenja njegova; ali joj biskup kaže, da se je jošte

slabo nadati, dok je mladić jošt onako naduven novošću krive vjere. No — primijeti biskup — pusti ga, i samo se Bogu za nj moli; napokon će on sâm poznati, kolika je ono lažnost i kolika bezbožnost". Ali se Monika tim ne da otrsiti, nego proseći i plačući navali na biskupa, da govori s Augustinom; onda će joj biskup: „Idi od mene, tako živa bila; jer nije moguće, da propadne sin, za kojega su se tolike suze prolile". Ona pak prihvati ove riječi, kao da su se s neba razlegle.

Kad je Augustinu bilo od prilike dvadeset i devet godina, odluči poći u Rim, da ondje bude učitelj govorništva. Majka ga je zadržavala, neka ne ide, ili ako svakako ide, neka je uzme sa sobom; a on je prevari, reče joj naime, neka prenoći u kapeli sv. Ciprijana, da će sjutra poći, pa dok se ona Bogu molila, ode nezahvalni sin na more. Došavši u Rim, teško se razboli, poslije pak otigje u Milano, gdje je onda bio nadbiskup sv. Ambrosije. Ljubav maternja nagna Moniku, da je učinila daleki put iz Afrike u Milano za sinom, kojega nagje mnogo promijenjena: on presta biti manihejin ali ne posta još katolik kršćanin. Monika mu reče mirno i pouzdano, kako vjeruje u Hrista, prije nego premine s ovoga svijeta, da će ga vidjeti vjernim katolikom.

U Afričkoj Crkvi onda se subotom postilo, a u Milanu se nije; to smete Moniku te ne zna, šta bi. U njezino ime pita Augustin sv. Ambrosija, šta da čini; sv. Ambrosije odgovori: „Kad dogjem u Rim, postim u subotu; kad sam ovdje, ne postim. Tako i ti, kojoj god Crkvi dogješ, njezin običaj drži, ako ne ćeš da budeš ti komu sablazan ili da bude tko tebi". Ovo sv. Monika rado prihvati. Obi-

čavala je takogjer sv. Monika kod kuće u Africi u kapele svetačke ponijeti sa sobom hljeba i vina, od čega bi sáma nešto okusila a ostalo ponudila drugima. To se činilo u Africi na spomen pokojnicima, a držalo se djelom bogoljubnim. Ali u Milanu bješe to sv. Ambrosije zabranio, a Monika se toj zabrani odmah pokorila. Čudio se i sâm sv. Ambrosije bogoljubnosti Moničinoj i čestitao Augustinu, što ima takovu majku. Željela je takogjer u to vrijeme sv. Monika, da joj se sin Augustin oženi, da oženjen bude kršten, i molila od Boga objavu o toj ženidbi, ali joj to Bog ne objavi, premda joj se koješta klapilo, no vazda je dobro razlikovala megju objavom Božjom i klapnjom svojom. Ali Bog obrati Augustina k sebi, da nije tražio žene niti ikakve nade ovoga svijeta, nego stao na onu dasku vjere, na kojoj ga prije više godina vidje majka stojeći: on se preporodio vodom i Duhom svetim. Tako se na posljetku žalost Moničina obratila u radost, i to mnogo obilatiju, nego je i sáma hotjela, i dražu i čišću, nego bi imala od unučadi tijela njegova.

Molitva i plač sv. Monike tako bi napokon uslišen; što je u žalosti sijala, to je u stostrukoj radosti žela. Nakon toga nema više na svijetu, što da želi. Htjede sa sinom da se povrati u Afriku. Dogjoše u Ostiju, na utok Tevera u more. Stojeći kod prozora, pod kojim se sterao vrtao, razgovarahu o blaženstvu vječnom i gledanju Božjem; onda će ona: „Sine, što se mene tiče, ništa me više ne veseli na ovome svijetu. Šta bih jošte ovdje radila i zašto da ovdje budem, ne znam, kad mi se već ispunila želja ovoga vijeka. Jedno je bilo, rad šta sam željela u ovome životu malo nešto probo-

raviti, da tebe vidim kršćanina katolika, prije nego umrem. Obilatije mi je to udijelio Bog moj, da tebe vidim, ne samo kako si prezreo sreću zemaljsku, nego kako si i sluga njegov postao. Šta da radim ovdje?“ Pet dana poslije toga razboli se sv. Monika od groznice. Bio je uz nju sa Augustinom i drugi njezin sin Navigije. Ovaj videći kako je majci zlo, reče, e bi volio, da doma umre nego ovdje u tugjinstvu; a ona načuvši to uznemirena pogleda Navigija, onda se okrene k Augustinu. „Gle šta kaže“; po tom će obojici: „Sahranite ovo tijelo gdjegod, neka vas briga za nj ništa ne muti; samo vas to molim, da me se kod oltara Gospodnjega spominjete, gdjegod budete“.

Devetoga dana bolovanja, pedesete i šeste godine svoje dobi, tridesete i treće godine vijeka Augustinova, duša ona bogoljubna i pobožna oprosti se tijela.

Augustin zaklopi oči blaženoj majci, a njemu na oči navreše suze; ali se brzo utješi, držeći da ne dolikuje plakati i naricati kod smrti tako blažene. Izmolište psalme kod mrtvoga tijela, i dadoše prinijeti sv. žrtvu, i ukopaše pokojnicu, da Augustin nije lio suza. Tek kad je bio nàsâmo, pusti suze, neka teku po dragoj volji, i umiri mu se srce.

Sv. Augustin završuje spomen za majku svoju ovim riječima: „Gospodine Bože moj, nadahni sluge svoje, braću moju, koji ovo uščitaju, neka se spomenu kod oltara tvojega Monike službenice tvoje, s Patricijem negdašnjim mužem njezinim, po kojih tijelu uveo si me u ovaj život; da joj se ono, za što me je najposlije prosila, obilatije udijeli u molitvama od mnogih, tako po Ispovijestima kao po molitvama mojim“.

* * *

Može se dogoditi i valjanim roditeljima, da im se djeca izopače a tako već odrastu, da o pravoj odgoji ne može biti više ni govora; pa opet dobrim roditeljima naročito pak materi kršćanki ne može biti veće žalosti, nego kad joj se dijete iskvari na duši, pače je to za nju veći jad, nego da dijete tijelom umre. Kad materi čedo premine, valja samo da se ustrpi, pa će ga za nekoliko godina opet vidjeti u životu mnogo srećnijem; no kad čedo umre duševno, to će reći, kad pogje stazom bezvjerstva i grijeha, onda nema više druge pomoći, nego da mrtvu dušu na novi život podiže svrhunaravna milost Božja, ovu pak milost mogu roditelji isprositi od Boga neprekidnom molitvom, koja je posljednji lijek duši zalutale ili iskvarene djece. Ali da bude molitva ovakova i zbilja korisna, treba roditelji da budu pravi odrešiti kršćani, kao što je bila sv. Monika; jer je ponajviše i molitva onakova, kakova je duša, iz koje dolazi, krepka naime i bogodavna ili pak mlitava i bezrodna. Tä i onako roditelji, koji sami nemadu živa kršćanstva, ne će ni osjećati potrebe i pouzdanja u postojanu krepku molitvu. Ako su roditelji sámi krivi, što im djeca nemaju prave vjere, na priliku katolikinja uda se za nekatolika pa budu sva djeca ili barem muška odgojena u vjeri nekatoličkoj, ili ako su roditelji djecu zlo odgojili nemajući sámi mnogo kršćanstva, onda ima slabo nade, da će popraviti potonja molitva, što je pregjašnja nemarnost skrivila, onda se

Bog smilovao na djecu onakovu a i na roditelje njihove.

Pomolimo se.

Bože, tugujućima tješitelju i uzdajućima se u te spasenje, koji si pobožne suze blažene Monike u obraćenju sina njezina Augustina milosrdno primio, daj nama njih oboga zagovorom grijehe naše oplakati i milosti tvoje proštenje naći. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

9. dan svibnja.

Sveti Gregorije Nazijanški.

Kao što su na Zapadu u Španjolskoj iz jednoga debla, iz bogobojaznih ženidbenih drugova Severijana i Teodore porasle grane: sv. Leandar, sv. Fulgencije, sv. Florentina i sv. Isidor (vidi 27. dan veljače i 4. dan travnja); tako je na Istoku u Kapadociji iz jednoga korijena nikao sveti rod: roditelji sv Gregorije i sv. Nonna, sinovi sv. Gregorije današnji svečar i sv. Cesarije, i kći sv. Gorgonija.

Gregorije otac današnjega svetitelja nije bio jošte kršćanin ali je bio inače prijeko pošten i ljubio čistoću, kad se oženio Nonnom vrlom kršćankom. Ova mu je bila ne samo družica nego i vodilica u životu. Sáma ljubeći Spasitelja svim srcem, gledala je neprestanom molitvom, postom i drugima pokorničkim djelima ali i poukom i nagovorom muža dobiti za Hrista. I Bog blagoslovi nastojanje njezino. Kad su godine 325. biskupi kroz Nazijanzo, gdje je boravio Gregorije s porodicom, išli na općeniti sabor u Niceju, izjavi im on želju, da postane kršćanin, i bude od njih kršten; kod krštenja obasja

mu obraz svjetlost nebeska kao vidljiv znak one svrhunaravne milosti, koja mu je dušu prosvijetlila. Otprije je bio Gregorije opće štovan starješina grada Nazijanza, naskoro poslije krštenja bio je regjen za svećenika a nakon četiri godine za biskupa Nazijanškoga. Kuća njegova bila hram Boga živoga, i iz nje se tamnjan bogoljubnosti raznosio svom biskupijom.

Premda Gregorije nije bio jošte kršten, kad su mu se rodila djeca, nije ipak ženi svojoj Nonni nimalo smetao, da ih odgoji i pouči u vjeri kršćanskoj, pače je naravnom čestosti svojom mnogo podupirao dobru odgoju dječju.

Od djece čestitoga Gregorija i bogodušne Nonne najslavniji izagje Gregorije, čiji spomen danas svetkujemo. On je u mladosti snio otajstven san; u snu vidje naime — tako sâm pripovijeda — gdje dolaze k njemu dvije djevice od divne ljepote, jedna Čistoća a druga Umjerenost. One ga kao sina omilovaše rukama i pozvaše, da ide s njima. „Pridruži, sine — govorahu — s pametima našima pamet svoju, pa ćemo te velikom svjetlošću obasjana ponijeti u nebo i namjestiti uza svjetlost besmrtnoga Trojstva“. Od onoga časa svegjer mu je pred duhom treptjela slika čistoga djevičanstva.

Nauke poče Gregorije u Cesarei Kapadočkoj, produži u Cesarei Palestinskoj, gdje je tada bilo čuvenih učitelja govorništva, i u Aleksandriji u Misiru, gdje se upoznao sa sv. Atanasijem. Ne bavivši se dugo u Aleksandriji, otište se na lagji mjeseca studenoga, u vrijeme najpogibeljnije na moru, u Grčku i srećno prispje u grad Atenu, oko godine 350. U Ateni sprijatelji se sa zemljakom svojim sv Basilijem Velikim, kojega je već u Ce-

sarei upoznao i s kojim je zajednički nastojao ne samo oko znanosti nego i oko kršćanskoga savršenstva. Učili su retoriku (govorništvo), gramatiku, matematiku i filosofiju, pače i musiku i liječništvo. Kako su temeljito proučili Starogrčku književnost, pokazaše u poznijim spisima svojim. Drug u nauci bio im je i Julijan potonji car, koji je takogjer (355.) došao u Atenu i za kojega je već tada Gregorije naprijed kazao, da će biti velika nesreća za državu Rimsku.

Godine 356. otigje sv. Gregorije iz Atene u Nazijanzo preko Carigrada, gdje posjeti brata Cesarija, koji je nedavno onamo došao iz Aleksandrije i kao liječnik već stekao lijepo ime. Došavši u roditeljsku kuću primi od oca sveto krštenje, jer je tada bio kojegdje običaj, da se svetim krštenjem istom u zrelijoj dobi svečano stupi u kršćansku općinu. Od onda udesi život svoj sasvim po propisima i savjetima sv. evangjelja; žrtvova Bogu sve, što je imao i mogao imati: bogatstvo, slavu, zdravlje, sve sile duševne i tjelesne; čvrsto obuzda putene požude; budno pazi na oči, uši i jezik; bješe toliko trijezan, da se je zadovoljavao najprostijim jelom i pilom, često samim hljebom i vodom; danju radi a dugo u noć Bogu se moli; pače pusti u nemar dotadašnje ljubimce svoje, Grčke filosofe, pjesnike i govornike a za pretežnije poznanje Isusa Hrista svojega, kojega radi sve ostavi, i drža sve da su trice, samo da bi Hrista dobio.

Težeći ovako na življenje u Bogu, drage se volje odazva pozivu prijatelja svojega Basilija, koji je na jednaku svrhu težeći u Novoj Cesarei u Pontu zasnovao monaško naselje, i nagje ondje duhovnu radost i zadovoljstvo. No dužnost djetinjska

odazva Gregorija naskoro iz onoga svetoga zaklona. Stari, osamdeseterogodišnji otac trebaše sinove pomoći kod poučavanja obraćenih i kod navješćivanja riječi Božje; pozva ga dakle kući i godine 361. o uskrsu redi za svećenika suprot volji njegovoj. Otac naime stupi u crkvi pred skupljenom općinom iznenada k sinu i stade mu dijeliti sv. red. Sin se zabuni, ali se u onaj par ne usudi suprotiti se očinskoj vlasti i biskupskoj časti. No poslije svršenoga sv. čina ozlovolji se Gregorije, jer je držao, da nije dostojan službe svećeničke, pa uteče k prijatelju Basiliju; taj bijeg izgovara u spisu, koji je napisao o bremenu i dostojanstvu staleža svećeničkoga. Ali na poziv očin i na prošnju općine Nazijanške vrati se za nekoliko mjeseca u zavičaj i reče prvu svetu propovijed. Od onda je revnosno potpomagao oca u duhovnoj pastvi, pri čem mu se bilo takogjer boriti sa carem Julijanom Odmetnikom. I domaća žalost snagje u to Gregorija: brat mu Cesarije koji se bio odrekao svega bogatstva i časti, da živi samo za Boga, preminu; on mu reče pogrebno slovo. Tako govori Gregorije i nad grobom sestre svoje sv. Gorgonije, koja se kasnije prestavila s ovoga svijeta.

Godine 370. posagjen bi sv. Basilije prijatelj Gregorijev na stolicu nadbiskupsku u Cesarei Kapadočkoj; dvije godine kasnije sv. Basilije nagovori Gregorija, da se je dao posvetiti za biskupa te s dopuštenjem očinim bio odregjen za biskupsku stolicu u Sasimih. Nego Gregorije naigje u Sasimih na velike smetnje korisnu radu, pa se brzo vrati k ocu za pomoćnika. Po blaženoj smrti očinoj (374.), koju proslavi vrsnom besjedom, još se od prilike godinu dana skrbi za vjerno stado u Nazijanzu, a

onda ne hoteći nikako da ostane ondje pravim biskupom, zakloni se u Seleuciju u željeni mir. Dok je ondje boravio, umrije mu prijatelj sv. Basilije Veliki (378.); pokojniku na čast reče Gregorije ukopnu i pohvalnu besjedu, koja će vazda ostati djelo majstorsko. Koliko ga je rastužila smrt prijateljeva, pokazuje u poslanici pisanoj Eudoksiju riječima: „Pitaš me, kako mi je? Jako zlo! Nemam više Basilija, nemam više Cesarija, brata po duhu i brata po tijelu".

U Carigradu bijaše za careva arijana stanje Crkve katoličke vrlo žalosno: većina stanovnika Carigradskih prionu za krivu vjeru Arijevu, i sve crkve oteše manjini katoličkoj. Kad je po smrti cara Valenta (378.) ljuta arijanina bolje doba nastalo za katolike, pogje Gregorije po nalogu biskupa katoličkih i po prošnji pravovjernih u Carigrad, da s pomoću Božjom sagradi, što je neprijatelj razvalio. Došavši u carski grad ne nagje ni jedne katoličke crkve, te morade maleno stado pravovjernih k službi Božjoj skupljati u kuću jednoga rogjaka. Arijani nijesu isprva za nj marili; tä šta će im nauditi čovječac malen, poguren, ćelav, mršav, kukavno obučen, neokretan, a rodom iz neznatna mjesta u zloglasnoj Kapadociji! No odmah prvi govor Gregorijev silno se dohvati slušača; to se proču po gradu, pa stadoše i arijani dolaziti, a koji jednom dogje, ne izosta više; kuća se pretvori u crkvu, i naskoro bi pretijesna. Nenadani napredak općine katoličke podjari u okorjelih arijana strah i mržnju; opadaju ga svakojako, bune na nj svjetinu, poruše mu stan, tjeraju ga kamenjem i batinama; a on im se za sve to osvećuje strpljivošću, ljubaznošću i dobročinstvom. Kad je jednom bolestan ležao na postelji, dogje k njemu mladić blijed, dugokos, u crnu odijelu; Gregorije nešto uplašen hoće da ustane, a mladić mu padne pred noge i tako gorko plače, da se je i Gregoriju dalo na plač. Mladić na sva pitanja samo jeca i lomi rukama. Jedan od nazočnih pozna mladića i reče, da je to onaj zlikovac, koji je bio pokušao Gregorija ubiti a sad došao, da se sam tuži. Sv. Gregorije mu oprosti i opomenu, da unaprijed živi bogoljubno.

U Carigradu je sv. Gregorije govorio onih pet krasnih besjeda, koje se navlastito zovu bogoslovske, jer raspravljaju o božanstvu Sina i Duha svetoga Slava Gregorijeva privuče izdaleka mnoge ljude u Carigrad; tako megju ostalima dogje onamo i sv. Jeronim, da ga vidi i od njega se nauči osobito tumačenju Svetoga Pisma. Svetac držeći da nije dostojan tolike hvale, a bojeći se takogjer da mu se taština ne uvuče u srce, klonio se svijeta, što je više mogao.

Sv. Gregorije je u Carigradu radio kao pravi apostolski nasljednik, ali nije bio isprva biskup Carigradski. Takov je istom postao, kad je (380.) onamo došao car Teodosije Veliki, pa od njega svijet glasno zahtijevao Gregorija za biskupa. Gregorije se ustručavao primiti pretešku ovu službu, ali napokon morade pristati na općenito zahtijevanje. No nije dugo ostao biskup Carigradski; jer kako su biskupi držeći sa arijanima pobijali izbor njegov pa se bilo bojati i javnih nemira, odreče se posve drage volje stolice Carigradske riječima: „Ako moj izbor toliko nemira uzrokuje, ja kažem sa Jonom: Uzmite me i bacite me u more, i utolit će bura, premda je ja nijesam podigao. Ako se svi ugledaju na mene, Crkva će brzo imati mir. Ja nijesam želio

biti biskup, i ako jesam, jesam suprot volji svojoj. Rado odilazim, samo bio odlazak moj početak slozi vašoj". Tako se s privoljom carevom odreče časne biskupske stolice u Carigradu. Sa stadom duhovnim oprosti se divnom besjedom, koja se dosele sačuvala, nagovarajući ih, neka se vjerno drže vjere, koju je podigao usred gonjenja i nabacivanja kamenjem; on nije znao, reče izgovarajući se, da će se od njega, svećenika, tražiti, neka se gizdavo nosi kao prvi velikaši u carevini, neka dobro uboško troši na preobilate gozbe, skupocjene konje i sjajne karuce, neka pred svijet izlazi praćen mnoštvom dvorana, i tako dalje.

Iz Carigrada otigje sv. Gregorije najprije u Nazijanzo, a odanle u nedaleki očinski zaselak, gdje se rodio i gdje je mislio naći vazda žugjeni mir. Ondje je dakle u napredak živio poput kršćanskoga mudarca; ubav vrt, bistar izvor i hladovit gaj bio mu sve veselje, kloneći se svakoga druženja s ljudima; posao mu je bio moljenje, učenje i pisanje bogoslovskih rasprava najviše o presvetom Trojstvu, punih duboke učenosti i zanosite rječitosti; zbog njih dobi od Crkve pridjevak Bogoslovac. Imademo od njega i mnogo poslanica znamenitih za historiju onoga vremena, i duhovitih kršćanskih pjesama; o njemu se može reći, da je otac pjesništva kršćanskoga.

Sv. Gregorija su dogagjaji često potisnuli svijetu na vidik; ali bi se on svagda, čim bi samo mogao, odanle povukao u blaženu samotinju, da bi sve vrijeme bez prekida posvetio pobožnosti i nauci. U takovoj samotinji preseli se u blaženu vječnost godine 389.

* * *

U žiću današnjega sveca kao i u življenju još gdjekojih svetaca ne nalazimo nikakvih čudesnih djela; o premnogima pak drugim ugodnicima Božjim čitamo, kolika li su počinili čudesa, ili upravo reći kolika je Bog preko njih učinio svrhunaravna djela, koja zovemo čudesa. Ali ne valja misliti, da je tko to veći svetac bio, što je više čudesa satvorio; tä po svjedočanstvu vječne istine, Gospodina našega Isusa Hrista, ni jedan izmegju rogjenih od žena nije izišao veći od Ivana Krstitelja (Mat. 11, 11), premda nije Ivan, kao što kaže Sveto Pismo, učinio ni jednoga čuda (Iv. 10, 41); jer Duh sveti razdjeljuje svakomu kako hoće, jednomu daje riječ znanosti, kao današnjemu svecu, a drugomu da tvori čudesa, kao mnogim svecima čudotvorcima. (Isp. Kor. I. 12, 8—11.) Ako sveta Crkva katolička koga poštuje kao sveca, makar ne znamo za nj, da je tvorio čuda, to nam je prijeko dovoljno jamstvo, da ga možemo i mi bez ikakve sumnje štovati i prizivati u pomoć, jer je i u tom Crkva katolička nepogrešna. Kod gdjekojih upravo velikih svetaca kao da nije trebalo izvanrednih svjedočanstva, kao što su čudesa, da budemo čisto uvjereni o velikoj posvećujućoj milosti, kojom ih je nadario Bog; tä sav njihov život bijaše povorka divnih ako i ne čudesnih djela bogoljublja i čovjekoljublja i svjedok milosti posvećujuće. Pa kad bismo u žitku svakoga sveca nalazili sve sama izvanredna djela, moglo bi nam še činiti, da ne možemo te nijesmo dužni povoditi se za njihovim životom, pak bi nam bila slaba korist od čitanja ove knjige. Tako dakle i to što za gdjekoje svece ne čitamo, da su tvorili čuda, bude na posljetku po promislu Božjem za duhovnu korist našu.

Kod čitanja života svetijeh ne tražimo toliko čudesa, koja je Bog preko njih tvorio, koliko dobra djela, koja su oni po milosti Božjoj činili, te nastojmo, da ih i mi činimo; onda će čitanje ovo biti da ako i manje zabavno ali zato korisnije.

Pomolimo se.

Bože, koji si puku svojemu za službenika vječnoga spasenja udijelio blaženoga Gregorija; podaj, molimo: koga smo imali učiteljem zivotu na zemlji, da budemo vrijedni njega imati zagovornikom na nebesima. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

10. dan svibnja.

Sveti Isidor ratar.

Čovjek u svakom narodu i u svakom staležu, bio car ili sluga, biskup ili ratar, koji se boji Boga i tvori pravdu, mio je njemu. Isidor bijaše seljački sin iz Madrida, koji sadašnji veliki grad onda je, u jedanaestom i dvanaestom stoljeću, bio još malena varošica. Odrastao u strahu Božjem najmi se u nekoga Madridskoga gragjanina, da mu teži zemlju. Oženivši se poštenom djevojkom marljivo je nastojao oko težačkoga posla, ali pored toga nije nimalo zaboravljao djela bogoljubnih, pa zato bio Bogu po volji i ljudima mio. Svaki dan u ranu zoru pošao bi najprije u crkvu a onda na djelo, ali bi se i pri samom djelu često Bogu molio, pa zato mu je Bog râd obilato blagosivljao. Vazda je na umu imao riječi apostolove (Efes. 4, 28): „Radite rukama svojima, da imate šta davati potrebnomu". Svagda se takogjer sjećao riječi nekoga kršćanskoga mudraca: „Uvijek radi što god, da te gjavol nagje zabavljena".

Isidor ljubeći Boga nada sve ljubio je i bližnjega svojega kao sebe, i udjeljivao ubogima koliko je god mogao, pače kao pravo dijete Oca nebeskoga milosrdan je bio i samim životinjama. Jednom zimi ponese vreću žita u mlin, da ga samelje. Bio visok snijeg, pa uz put vidi gdje gladne ptičice sjede na drvetu; smilovavši se na njih odgrne nogama i rukama snijeg pred drvetom i obilato naspe onamo žita iz vreće, neka se jadnice nahrane. Drug koji je išao s Isidorom, podsmjehne mu se, što tobože tako ludo prosipa žito. No Bog kao da je hotio pokazati, koliko mu je milo ovakovo milosrdno djelo; jer kad su došli u mlin, nije se nimalo opažalo, da bi u vreći Isidorovoj bilo što god manje žita, pače se toliko namljelo, da su napunili dvije vreće brašna (melje). Kolika razlika megju sv. Isidorom i mnogim ratarima (seljacima), koji nemaju srca ni za blago, koje za njih teško radi, nego s njim nemilo postupaju!

Kako je velika bogoljubnost svjetoljupcima svagda zazorna, ocrniše pobožnoga Isidora susjedi kod gospodara, da odviše trče u crkvu pa u nemar pušta poljski rad. Gospodar dogje sjutradan vrlo srdit u polje i ružno opsuje Isidora. No ovaj se ne poplaši, nego osta postojan u odluci, da će i u napredak svako jutro poći u crkvu; ako gospodar misli, da mu od toga bude štete, neka dade štetu procijeniti, pa će mu sve drage volje naknaditi. Poslije se htjede sâm gospodar jedan put uvjeriti, kako Isidor zapušta râd. Urani dakle i sakrije se pod pećinom, odakle će moći vidjeti, kad će Isidor na posao. I zbilja vidi gdje Isidor povrativši se iz

crkve ide malo kasnije na njivu orati. Gospodar ljut pogje onamo, da ga opsuje; ali u to, kako legenda pripovijeda, vidi na svoje veliko čudo gdje uz Isidorov plug oru jošte dva jarma bijelih volova. Pogje bliže, da vidi šta je, ali kad za časak oči svrati drugamo i opet ih obrati onamo, ne vidi više nikoga nego samoga čovjeka Božjega Isidora gdje ore. Mirna svijest i ljubav k radu potpomažu radnika kao ona dva jarma volova

U sv. Isidora ispuni se riječ Gospodnja (Mat. 6, 33): „Ištite, najprije kraljevstva Božjega i pravde njegove, i sve drugo će vam se dodati;“ jer trudba njegova i tihi Božji blagoslov naknadi mu stostruko, što bi zbog molitve tobože zanemario kod posla, pa tako se svagda nagje u kući što god, čim bi mogao nadijeliti ništa i uboga; jer pamteći opomenu starca Tobije (Tob. 4, 9): „Ako imaš mnogo, obilato udjeljuj; ako imaš malo, gledaj, da i ono malo drage volje udijeliš“, nikad ne presta po mogućtvu dijeliti milostinju. A koliko je ova Isidorova ljubav kršćanska bila Bogu draga, potvrdiše i nekolika čuda. Jedne subote po navadi nahrani već više ubogih, kad iznenada dogje još jedan siromah proseći milostinju. Nego nemajući sv. Isidor više ništa pri ruci a žaleći siromaha reče ženi: „Prosim te za Boga, ženo draga, ako je u loncu što ostalo, daj ovomu siromahu“. A žena znajući da nije ništa ostalo, pogje da mu pokaže prazan lonac; no kako se udivi, kad po Božjoj volji nagje lonac pun hrane. — Sv. Isidor bijaše član neke bratovštine, koja je po pravilima svojim u odregjeni dan imala zajednički objed. Isidor boravivši duže vrijeme u crkvi dogje istom, kad se odobjedovalo. Ipak povede sa sobom nekoliko siromaha, što nagje pred kućom, u kojoj je bio objed.

Nego mu rekoše neki bratimi, da nije ništa više jela ostalo do njegova obroka, da ne će dakle moći i siromahe pogostiti. Čovjek Božji kratko odgovori: „Šta nam Bog dade, podijelit ćemo jednako megju se“. Kad po tom sluge doniješe obrok Isidorov, nagjoše posudu na čudesni način napunjenu jela, tako da su se mogli nasititi ne samo oni siromasi, koje je Isidor sa sobom doveo, nego još i drugi. Tomu se svi vrlo obradovaše, a sv. Isidor podigavši poslije jela ruke k nebu blagoslovi ime Gospodnje i još pogje u crkvu, da ondje obilatu hvalu prinese Gospodinu s prevelikom pobožnošću.

Kad je napokon došlo vrijeme, da vjerni sluga Gospodnji sv. Isidor unigje u veselje gospodara svojega nebeskoga, dade jošte mudre opomene ženi i sinu svojemu, primi svetu pričest i upokoji se u Gospodinu. O njemu se lijepo može reći, što se u Svetom Pismu (Mudr. 10, 10) kaže o pravedniku: „Pravednika dovede Gospodin na prave putove, i pokaza mu kraljevstvo Božje, i dade mu poznanje svetih stvari, usreći ga kod radnje, i potpuni poslove njegove“. Sv. Isidor preminu oko 1130. godine, a tijelo bi mu ukopano na groblju sv. Andrije apostola; poslije četrdeset godina iskopaše tijelo, nagjoše cjelokupno i preniješe u crkvu, gdje ga sahraniše kraj oltara blaženih apostola. Po zagovoru sv. Isidora Bog udijeli ljudima nebrojene milosti.

* * *

U svakom staležu ima ti za dušu pogibli, a opet ima mnogo koječega, što te može potpomagati u tečenju vječnoga spasenja. I ratarski (se-

ljački) stalež ima za dušu pogibli. Ratar se lako polakomi; kako mukom sve stiče, umije novac i svako blago cijeniti, pače ga lako i precijeni; a odatle se mogu izroditi nebrojene nepravde i parnice megju seljacima: megjaš megjašu podore njivu ili posiječe vrbu, tu nema više pomirenja, pravdat će se, dok obojica stubokom ne propadnu. Kako u imućna seljaka često pohlepa na blago, tako opet u siromašna briga za svagdašnji živež mnogo puta obrlati (zaokupi) svu pamet i srce, da za drugo ništa ne mari i ništa drugo ne osjeća. Sa svim tim u ratarskom staležu naći ćemo više dobrih kršćana nego u ikojem drugom. Svijet ovaj nema za ratara onoliko zamama i naslada, koliko ih ima za druge staleže, da bi pored njih mogao za Boga posve zaboraviti. Ratar pri poljskom radu vidi svaki dan djela Božje svemogućnosti, dobrote i mudrosti, i sámo ga vrijeme sve jednako opominje, da napredak svakomu poslu odozgo dolazi.

Kad se ljudima poslenim govori o dužnosti i potrebi, da se Bogu mole, često je od njih čuti: nemamo se kada moliti, nama je neprestano raditi, da živež služimo. Nó da ovakovi izgovori mnogo ne vrijede, pokazuje nam život sv. Isidora. Ne će za cijelo molitva ili služba Božja nauditi ničijim poslovima; tä blago onomu, komu Bog pomaže, a Bog pomaže samo vjernim svojim službenicima. Koliko ljudi muči se dan i noć, rano ustaju i kasno liježaju, i opet ni u čemu ne napreduju. Često je tomu krivo, što se Bogu ne mole i što se u nj ne uzdaju. Radi i Bogu se moli! Dok ti je ruka kod djela, srce neka bude kod Boga; onda će ti sav život biti neprekidna služba Božja.

Pomolimo se.

Daj nam, molimo, milosrdni Bože, po zagovoru blaženoga Isidora ispovjednika svojega, da se ne ponosimo, nego po njegovim zaslugama i primjerima da ugodnom tebi vazda poniznošću služimo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

11. dan svibnja.

Sveti Mamerto.

O sv. Mamertu znademo žalibože vrlo malo, pa da se nijesu od njega počeli molitveni iliti prosni dnevi, slabo bismo išta znali o njemu; a ipak je on bio znatan biskup u doba svoje.

Sv. Mamerto nadbiskup u Vienneu u Francuskoj bio je znanjem, kreposnim življenjem i trugjenjem oko slave Božje i dobroga stanja duhovnih ovaca svojih stekao općenitu pažnju i poštu. Nije on tek sâm naučavao narod i navješćivao riječ Božju, nego je i odgojio i skupio oko sebe učenih i bogoljubnih svećenika, koji su ga krepko potpomagali u teškoj službi; megju njima je bio najvredniji njegov rogjeni brat Mamerto Klaudijan, veoma učen pisac i sastavljač duhovitih crkvenih pjesama (na primjer lijepe pjesme: Pange lingua gloriosi lauream certaminis). Sv. Mamerto bio je takogjer kršteni kum i odgojitelj sv. Avita, koji mu je poslije bio drugi nasljednik na nadbiskupskoj stolici.

U doba Mamertovo snahodile su svakojake bijede grad Vienne i okolinu njegovu: česti su bili potresi, divlje se zvjeradi bilo toliko nakotilo, da

su jeleni i vuci bez straha po bijelom danu u mjesta dolazili, požar bi svaki čas gdjegod buknuo. Jedni bi ove nevolje pripisivali slučaju, a drugi razboritiji držali bi ih za opomene odozgo, neka se svijet dozove i popravi življenje.

Dogjoše uskrsni praznici. Sada u naše doba uskrsnuće se Hristovo svetkuje na veliku subotu u večer, a u starije doba svetkovalo se noću od subote na nedjelju, kao što se rogjenje Hristovo još sada svetkuje o polnoći. Noću dakle skupi se u stolnoj crkvi Viennskoj oko sv. Mamerta silan svijet nadajući se, da će po milosti uskrsnuloga Otkupitelja napokon prestati one javne bijede i strahote. No u jedan put zaori u crkvi glas: požar; gradska vijećnica, na visu sagragjena, plamenom bukti! Pobožnost se prekine, svijet pohiti iz crkve na polje, sâm sv. biskup ostane pred svečanim oltarom, pa zapalivši žar vjere svoje potokom suza ugasi silu ognjenu. Požar se utrne, a ljudstvo se razgali i povrati u crkvu, gdje se s podvostručenom radošću dokonča pobožna svečanost.

Dok je sv. Mamerto pred oltarom Boga molio, neka od grada odvrati pogibiju požara, odluči ujedno, da će odrediti javne crkvene ophodnje (procesije), koje će se svake godine u odregjeno vrijeme držati i kojima će biti namjena gnjev Božji od vjernoga puka odvraćati i svaku mu miloštu s nebesa navraćati. Na odluku biskupovu rado prista sav puk, pače i samo gradsko starješinstvo, koje je drugda činilo jedva i ono, što je bilo dužno činiti. Za javne crkvene ophodnje odregjena bjehu tri dana megju petom nedjeljom po Uskrsu i megju Spasovom iliti praznikom uzašašća Hristova. Pogjoše dakle u lijepu redu dva i dva iz grada

k crkvi, koja je bila izvan grada, putem plačući i pjevajući, Bogu se moleći i svece u pomoć prizivajući. Tako prvi, tako drugi i treći dan. Ova javna pokora umilostivi Boga: nevolje one i strahote prestaše. Potom su se svake godine takove pobožne ophodnje u gradu Vienneu opsluživale. Čuvši za njih drugi biskupi u Francuskoj zavedoše ih i oni u svojim biskupijama, a iz Francuske raširi se ovaj pobožni običaj s privoljom Rimskoga pape po svemu katoličkom svijetu.

Sv. Mamerto blaženo preminu u dobroj starosti 477. godine po Hristu.

* * *

Crkvene ophodnje iliti procesije sv. Mamertom započete još se i sada drže ona tri dana prije Spasova, koji se dnevi zato zovu i molitveni ili prosni, jer se vjerni Bogu mole i prose za milost i pomoć u svakojakim nevoljama, koje im je podnositi. Baš je tomu zgodno ono vrijeme prije Spasova, kad je Spasitelj u preobraženom tijelu još boravio na ovoj zemlji, pa zato vjerni živo osjećaju nazočnost njegovu, oko njega, pobjeditelja smrti i svake nevolje, s pouzdanjem se skupljaju, i prose ga, da ih ne ostavi nego da im i gore kod Oca nebeskoga bude branitelj i pomoćnik u svakoj muci i jadu.

Narod kršćanski ide zajedno sa svećenstvom iz crkve u crkvu, po ulicama gradskim ili u polje, pjevajući i moleći se Bogu, pod pahama iliti crkvenim zastavama a s križem sprijed. Križ pred ovakovim pobožnim skupom kršćanskim znak je jedinstva vjere u Isusa Raspetoga. Isus je sredina jedinstvu, dobri pastir ovcama, koje idu za njim,

oko njega se kupe i kod njega ostaju. Otuda što se na takvim procesijama križ sprijed nosi, zovu se gdješto kod nas i križevske, pa i sva sedmica zove se križevska i sâm praznik u toj sedmici to jest Spasovo zove se i Križevo.

Ovakove su crkvene ophodnje takogjer slika putovanja našega na ovoj zemlji. Mi smo ovdje kao putnici, svrha (cilj) našemu je putovanju nebo; zato se na svršetku crkvene procesije ulazi u crkvu kaoti sliku neba. Ali crkvenim ophodnjama ispovijedamo takogjer javno vjeru svoju, da smo Bogu dužni čast i hvalu i da od njega dolazi svaka prava pomoć. Napokon ispovijedamo njima slavnu pobjedu kršćanstva nad tamnom moću poganstva; zato nosimo zastave kao vojska, koja je nadvladala neprijatelja. Još nas crvena zastava sjeća borbe i krvi mučeničke, i opominje, da je i nama pod zastavom križa boriti se i pobijediti.

Ne srami se dakle poći na ovakve crkvene ophodnje; što im se više rugaju bezvjernici, neka budu tebi svetije i milije. A idi na procesije s namjerom, da Boga proslaviš i javno mu i svečano zahvališ na svijem dobročinstvima, da ga zamoliš za oproštenje grijèhâ i za nove milosti, i da se dragovoljno priznaš za člana svete Crkve katoličke, kojoj pripadati neka ti bude vazda najveća sreća i najveća čast. Ako s ovakvim nakanama i mislima pogješ na crkvene ophodnje, imat ćeš, vjeruj, od njih preveliku korist.

Pomolimo se.

Bože, kojemu je vlastito smilovati se vazda i oprostiti, primi molbu našu, da nas i sve sluge tvoje, koje lanac prestupaka veže, smilovanje tvoje blagosti milostivo odriješi. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

12. dan svibnja.

Sveti Pankracije.

U mučenički vijenac, kojim je bila vjerenica Hristova, sveta Crkva, u prva tri stoljeća ovjenčana, upleten bi i po gdjekoji pupoljak.

Pankracije (Hrvati kažu i Pongrac) bijaše jedinac u bogatih roditelja pogana, koji su obitavali u gradu Sinnadi u Frigiji. Majka rano umre; i otac se teško razboli, kad je Pankraciju bilo istom deset godina. Na umoru povjeri sina bratu svojemu Dionisiju: a ovaj kako je ljubio brata, tako je milovao i sina njegova, te se očinski brinuo za odgoju i pouku sinovčevu.

Poslije tri godine pogje Pankracije sa stricem Dionisijem u Rim, da se ondje što većma uljudi i kod vrsnih učitelja nauke dovrši. Naštani se na brdu Celiju u velikoj kući, imajući mnogo robova i mnogo imanja. A upravo ondâ je car Dioklecijan nemilo progonio kršćane. U blizini pak Pankracijevoj i Dionisijevoj sakriven je bio Rimski papa Marcelin. Dionisije čuje za mnoge kreposti, koje je činio Rimski papa, i kako je narod odvratio od idolopoklonstva i doveo na stazu pravu i život vječni, zato zaželi zajedno sa sinovcem Pankracijem, da se upozna s papom. Čistim, nepokvarenim dušama treba samo iskra, da se upali oganj, koji će potpiren duhom milosti Božje otrijebiti sve predrasude ter izvesti čisto zlato unutrašnjega čovjeka. Dionisije i Pankracije dobave nešto znanja o Hristu i nauku njegovu; to porodi u njima još veće čeznuće za višim znanjem. Napokon kod kršćana, koji su čuvali Marcelina, isposluju dopuštenje, da mogu

pred papu. Uljezavši padnu k nogama sv. Marcelina i stanu prositi, da budu dostojni štovati onakova Gospodina, kakova on sam štuje. Sveti čovjek ih digne, zagrli, i počne im razlagati sve božanstvo nebesko. Poslije dvadeset pak dana krsti ih i učini kršćanima; a oni poučeni o tajni kršćanstva tako uzmu revnovati u strahu Gospodnjem, da se nijesu nimalo plašili progonitelja.

Megjutim za nekoliko dana preseli se Dionisije ka Gospodinu s plaćom nebeskom, drag i vrijedan Bogu. A kad su pogani u bjesnilu uzeli hvatati kršćane, uhvate i Pankracija i dovedu pred suca. Sudac videći lice Pankracijevo stane se čuditi toj mladosti, koja tako postojano voli umrijeti za Hrista nego li služiti idolima. I reče mu sudac: „Mladiću, svjetujem te, da ne umreš tako zlom smrću, jer tvoja dob, kako se vidi, nije veća od tri puta pet godina, i jer si od plemenita roda. I želim te uvjeriti, da odstupiš od te ludosti kršćanske pa se povratiš rodu svojemu, zbog kojega ću te još i ja proslaviti. Ako li ne učiniš po mojem dobrom savjetu, dat ću te ubiti i tijelo tvoje spaliti, da počem ne dogju kršćani pa te učine mučenikom svojim“. Blaženi Pankracije mu odgovori: „Nemoj se uzalud varati, što videći me mladićem od četrnaest godina misliš, da imam manje znanja i pameti. Gospodin naš Isukrst udostojao se takov razum nama dati, da nam je sve strašenje od vladalaca i sudaca vaših toliko, koliko slika ova, koju vidimo. Bogovi i božice tvoje, za koje me nagovaraš, da ih štujem, bjesovi su i varalice, koje, čudim se, da nije tebi mrsko štovati“.

Onda zapovjedi sudac, da Pankracija izvedu na drum Aurelijev i ondje mu glavu odsijeku; jer se je stidio, da ga takov dječak nadvlada i osramoti. Odveden bi dakle preblaženi borac Hristov Pankracije na drum Aurelijev i po zapovijedi izgubivši glavu podnese mučeništvo postojano. Onda pobožna žena Oktavilla odnese tajno noću tijelo njegovo, mirisima ga pomaza, dragocjenim platnom obavi i ukopa u nov grob, nad kojim je kasnije na čast istoga sv. mučenika sagragjena crkva, u poznije vrijeme mnogo posjećivana.

* * *

Može biti da će koji čitalac, pročitavši žiće sv. Pankracija, reći ili pomisliti: šteta za krasnika, što tako mlad pogibe! No ako je najkrasnija i Bogu najmilija smrt mučenička, jer se njome Bogu ono žrtvuje, što je svakomu čovjeku najdraže, to jest život, onda mora da je Bogu osobito mila žrtva života mlada, života puna najljepših nada, života, kojemu se sav ovaj svijet milo smiješi i sve svoje dragosti i sladosti u obilju nudi. Tu se ne daje uvelak nego cvijetak, koji je najljepše tek propupčao.

Pa po ovom možemo razumjeti, zašto se zgagja, da kadšto najbolji mladići i mladice umiru rano, u najljepšem cvijetu dobi svoje: nebeski vrtlar, koji je zasadio cvijet, ubere ga, kad najljepše propupča, i odnese u vječne stanove svoje, da miriše i ugagja Bogu i svecima njegovim.

A može biti i drugih razloga, zašto Bog gdjekoje duše rano seli s ovoga svijeta. Na primjer, duži život više bi duši naudio nego li koristio; zato, kao što čitamo u Svetom Pismu (Mudr. 4, 11. 14), Bog uzme mlada pravednika, „da ne bi zloća promijenila razuma njegova, i da varka ne

bi prevarila duše njegove ... kako je Bogù bila mila duša njegova, popašti se Bog, da ga izvede isred opačina". Ili mlade ljude čekaju u kasnijoj dobi svakojake nevolje; Bog hoće, da ih sačuva od njih, zato ih pregje uzima k sebi. Ili kada ti dragi sinak ili mila kćerka zarana umre, Bog možda hoće, da ti se misao češće onamo svrati, gdje tvoje milovanje boravi. Ili napokon hoće dobri Bog, da upravo porod od srca tvoga bude tvoj osobiti zagovornik pred prijestolom njegovim, i da vazda kao nevigjeni duh lebdi oko tebe, a ti za to da i ne znaš.

Pomolimo se.

Udijeli, molimo, svemogući Bože, koji blaženoga Pankracija mučenika tvojega rogjenje poštujemo, da se njegovim zagovorom u ljubavi tvojega imena učvrstimo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

13. dan svibnja.

Sveti Servacije.

O sv. Servaciju biskupu Tongernskom u Belgiji nema toliko pouzdanih vijesti, da bismo mogli od njih stvoriti potpunu sliku života njegova; no i po onim odlomcima, koji su ostali do danas, možemo suditi, da je bio dostojan nasljednik apostolski.

On je bio u onoj crkvenoj skupštini, koja se godine 347. sastala u Sardici, da stvar sv. Atanasija još jednom protrese. Skupština je sv. Atanasija posve nevinim pronašla. Bio je i u crkvenoj skupštini u Riminiju (359.), gdje je odrešito branio katolički

nauk o božanstvu Hristovu, pa tijem se dobavio mržnje carskoga namjesnika Taura.

Drukčije su pak sv. Servacija i sáma svjetovna gospòda mnogo cijenila. Kad je Rimski vojskovogja Magnencije (godine 350.) oteo prijestol zapadnomu Rimskomu caru, pa hotio, da ga istočni Rimski car Konstancije prizna carem, odasla ka Konstanciju svijetle i ugledne poklisare, a megju njima bješe i biskup Servacije.

Za vremena sv. Servacija provališe iz Asije u Europu Huni, gadni i grozni ljudi, koji bi sve što god bi stigli, nemilo pobili i poharali. O ovim neljudima dopre glas ća u Gallije (sadašnju Francusku i Belgiju), pa se i ondje sve prestravi od njih. Biskup u Tongernu Servacije — tako piše sv. Gregorije Tourski — čovjek izvrsne svetosti, bdeći i posteći moljaše se milosrgju Božjemu, pri tom često suze lijući, neka ne dopusti, da ikada nevjerni onaj i nevrijedni narod dogje u Gallije. No znajući po duhu, da će nevolja ova zemlju njegovu zbog grijeha narodnih teško minuti, odluči poći u Rim, da naime po zagovoru apostolskom lakše postigne, što je od milosrgja Božjega prosio. Pošavši dakle na grob blaženoga apostola Petra, moljaše pomoć dobrote njegove, trapeći se mnogim postom tako, da bi po dva tri dana ostao bez svakoga jela i pila, a ne bi za čas odustao od molitve. I kad je ondje mnogo dana probavio u takovu trapljenju, vele, da je od blaženog apostola primio ovaj odgovor; „Što me, čovječe sveti, uznemiruješ? Jer je evo u Gospodina posve odlučeno, da će Huni doći u Gallije, i da će ih opustošiti. Sada dakle čuj savjet, idi brzo natrag, uredi kuću svoju, pripravi pogreb, poišti platno čisto. Jer gle, preminut

ćeš iz tijela, niti će oči tvoje vidjeti zla, što će Huni počiniti u Gallijama, kao što je rekao Gospodin Bog naš". Primivši od sv. apostola taj odgovor, dade se odmah na put i brzo se povrati u Gallije, i došavši u Tongern brže bolje pripravi sve, što je bilo za pogreb potrebno, i opraštajući se sa svećenstvom i s drugim gragjanima reče im kroz plač, da ne će više vidjeti lica njegova. A oni jaučući i plačući igjahu za njim i ponizno ga moljahu govoreći: „Ne ostavljaj nas, oče sveti; ne zaboravljaj nas, pastire dobri!" Ali kad ga plačem nijesu mogli zaustaviti, primivši blagoslov sa cjelivima povratiše se. On pak otigje u grad Mastricht (sada u Holandiji), i poduzet malom groznicom rastavi se sa tijelom, i bi od vjernih ukopan kraj samoga javnoga nasipa. Da Gospodin Bog svjema pokaže zasluge sv. Servacija, zimi kad bi snijeg svu zemlju zastro, njegova groba ne bi nikad pokrio, dokle god nije brigom gragjanstva nad njim sagragjena crkva.

Sv. Servacije umrije godine 384, a sedamdeset od prilike godina poslije opustošiše Huni Gallije, kao što bješe svetac naprijed kazao, i razvališe grad Tongern. Kasnije bi stolica biskupska iz Tongerna premještena u Mastricht, kamo se bješe sv. Servacije još za života preselio.

* * *

Sv. Servacije molio se Bogu, neka katolički narod poštedi od navale divljih Huna; ipak Bog nije uslišio molitve ugodnika svojega. I drukčije paznademo, da i katoličke zemlje snahode svakojake bijede i nevolje kao i zemlje neznabožačke i nekatoličke; pače nekima se čini, da su narodi neka-

tolički u stvarima svjetovnim napredniji od katoličkih. Zašto to? Na to je već Salvijan crkveni pisac živjevši pod konac petoga stoljeća odgovorio: to je zato, da katolici poznaju, kako su grijesi njihovi mnogo veći, Bogu odurniji te i vredniji kazni nego li grijesi neznabožaca i krivovjernika, s toga da se grijeha ozbiljno klone i pomljivije se trude živjeti po svojoj pravoj vjeri. Što rečeni crkveni pisac kaže, potvrgjuju i sveti oci. Grijesi u katolika na neki su način veći, Bogu neugodniji i vredniji kazni nego li grijesi u neznabožaca i krivovjernika. Zašto? Katolici bolje poznaju Boga, zloću grijèhâ i kazni za njih. Katolicima Bog udjeljuje više i većih dobara nego li neznabošcima i krivovjernicima. Njima daje Bog u Crkvi svojoj više i jačih potpomoći, da se klone grijeha, nego drugima; da i ne govorimo o mnogim nagovorima i opomenama, koje im Bog podaje ili sâm na unutrašnji način, ili na izvanji način preko propovjednika, ispovjednika i duhovnih knjiga. Ako li katolik pored sviju ovih osobitih milosti ipak griješi, njegov je grijeh i zbog veće nezahvalnosti mnogo veći, Bogu odurniji pa zato i vrijedan teže kazni nego li grijeh od neznabošca ili krivovjernika. Njega čeka oštriji sud u Boga i veća kazan na drugom svijetu. „Jao pravovjernima — piše sv. Bonaventura — koji Boga ne služe i ne poštuju po pravoj vjeri! Oni će biti oštrije kažnjeni nego svi nevjernici".

To ti je, dragi čitaoče, zato rečeno, da promislivši ovo zrelo većma zamrziš na grijeh i pažljivije ga se čuvaš; da te mine tako težak odgovor i kazan.

Pomolimo se.

Usliši, molimo Gospodine, prošnje naše, koje donosimo o svetkovini blaženoga Servacija ispovjednika tvojega i biskupa, i koji ti je vrijedan bio dostojno služiti, njegovim odvjetnim zaslugama od sviju nas odriješi grijeha. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

14. dan svibnja.

Sveti Bonifacije.

Za vremena Rimskih careva Dioklecijana i Maksimilijana življaše u Rimu žena od velika roda a silno bogata, po imenu Aglaja. Imagjaše sedamdeset i tri upravitelja dobara a nad svjema bijaše glavni nadzornik Bonifacije; s ovim življaše Aglaja u grijehu. Bijaše Bonifacije takogjer pijanica, ali drukčije milosrdan, dočekljiv i podašan. Putnike bi rado primao na stan i lijepo dvorio; pače bi noću po ulicama tražio siromahe, da im udijeli što trebaju.

Poslije mnogo godina skruši se milošću Božjom Aglaja, i reče Bonifaciju: „Ti znaš, u kolike smo ugrezli grijehe, a nijesmo mislili na to, da ćemo pred Boga na sud te ćemo račun dati za sve zlo, što smo učinili. A čula sam od nekih kršćana, ako tko posluži svecima, koji stradaju zaradi imena Hristova, da će biti drug njihov u onaj dan strašnoga suda Božjega. Upravo sada stradaju sluge Hristove u Istoku. Idi dakle onamo, pa služi i dvori svete mučenike, i donesi njihovih ostataka, ne bi li se spasli po zagovoru njihovu".

Bonifacije uze mnogo zlata, da kupi sv. tjelesa i da dijeli ubogima, i dvanaest konjanika, i različnih mirišljivih masti na čast svetim mučenicima. Polazeći na put reče Aglaji: „Gospogjo, ako nagjem svetih ostataka, donijet ću ih; ako li se povrati moje tijelo, hoćeš li ga primiti kao mučeničko?" A gospogja mu reče: „Kani se ti pijanstva i luda govora, pa živi, kako dolikuje čovjeku, koji će nositi tjelesa svetih mučenika. A ja grešna, premda sam nedostojna, čekat ću te i moliti se Bogu, da mi ispuni želju i zaboravi opačine moje". Ove se riječi primiše Bonifacija, i on na putu odluči, da ne će okusiti ni mesa ni vina, i podigavši oči k nebu reče: „Gospodine Bože svemogući, jedinorogjenoga Sina Oče, budi u pomoć meni sluzi svojemu, i upravljaj put moj kojim idem, da se slavi ime tvoje va vijek vijeka". Svršivši molitvu putovaše radostan.

Nakon nekoliko dana dogje Bonifacije u grad Tarso, rodno mjesto sv. Pavla apostola, i odmah dozna, da je više kršćana upravo na mukama. Otpremivši pratnju u gostionicu ode sâm na mučilište, gdje nagje do dvadeset vojnika Hristovih prerazličnim groznim mukama kinjenih. Prikučivši se Bonifacije stade cjelivati svete mučenike, i reče u sav glas: „Velik je Bog kršćanski! Velik je Bog svetih mučenika! Prosim vas, sluge Hristove, molite se za me, da se i ja nagjem dostojan drug vaš boreći se sa gjavolom".

Zapazivši pak sudac Simplicije Bonifacija, pita ga, tko je? Bonifacije odgovori: „Ja sam kršćanin; ako li želiš znati moje obično ime, zovem se Bonifacije". Onda mu sudac zapovjedi, da žrtvuje bogovima, ako ne će da ga udari na muke. Bonifacije veli: „Rekoh ti, da sam kršćanin, i ne žrtvujem idolima; što si dakle kanio učiniti, učini, evo ti

tijela mojega". Čuvši to sudac razljuti se i zapovjedi, da ga objese i tijelo mu kandžama ogrebu. Mučitelji ga tako ogreboše, da su mu se kosti vidjele. Pri tome Bonifacije nije ništa govorio nego samo upirao oči u svete mučenike. Kad i opet pozvan od suca, da žrtvuje, nije htio, zabiše mu pod nokte zaoštrene trske; i to je sv. mučenik gledajuć na nebo strpljivo snosio. Po tom mu bezbožni sudac otvori usta i uli vrela olova. Sveti pak borilac Hristov Bonifacije gledajuć na nebo molio se Gospodinu veleći: „Hvala ti, Gospodine Isukrste, Sine Božji, budi u pomoć meni sluzi svojemu i olakoti mi boli ove, i ne dopusti, da me ovaj sudac nadvlada". Onda reče svetim mučenicima: „Prosim vas, sluge Hristove, molite se za slugu svojega". Mučenici se na glas pomoliše, i kad rekoše Amen, stade svjetina, koja je bila nazočna, plakati i vikati: „Velik je Bog kršćanski! Velik je Bog svetih mučenika! Hriste Sine Božji, spasi nas! Jer svi u tebe vjerujemo, svi se tebi utječemo. Propali svi idoli poganski!" I navali svjetina, i sruši oltar i pograbi kamenje, da će na suca; a ovaj bojeći se još veće gungule, umače.

Sjutradan dozva opet sudac Bonifacija preda se i uze mu se rugati, što toliko muke snosi zbog čovjeka raspeta. Otkaza mu sv. mučenik: „Ušuti, nesretniče, i nemoj otvarati usta svojih na Gospodina mojega Isukrsta. Anatema tebi, jer Gospodin moj Isukrst sve ono pretrpi hoteći spasti rod ljudski". I gnjevan sudac zapovjedi, da donesu kacu, i napune je vrelom smolom, i u nju bace mučenika strmoglavce. Mučenik prekriživši se bačen bi u kacu. Angjel pak Gospodnji sigje s neba i dotače se kace; i udilj stopi se kao vosak od ognja. I svetac ne bi pozlijegjen; a ožegoše se mnogi, koji

su bili ondje. Sudac dršćući potom od sile Hristove i čudeći se strpljivosti sv. mučenika zapovjedi, da mu odsijeku glavu. I kad je krvnik sv. Bonifaciju odrubio glavu, zemlja se silno potrese, tako da su svi povikali: „Velik je Bog kršćanski!" I vjerovaše mnogi u Gospodina Isukrsta.

Pratioci Bonifacijevi ostavši u gostionici, tražiše ga svagdje i doznaše napokon, da je poginuo smrću mučeničkom. I kupiše tijelo njegovo za pet sto zlatnih novaca, i pomazaše ga mirisima i oviše dragocjenim platnom i odvezoše u Rim, radujući se i slaveći Gospodina zaradi smrti sv. mučenika.

Aglaja doznavši sve to od angjela Gospodnjega, pogje sa svećenicima i pobožnim ljudima na susret svetomu tijelu, i sahrani ga nedaleko od Rima na drumu Latinskom i sagradi nad njim bogomolju. Ondje Bog po molitvi sv. mučenika ljudima učini mnoga dobročinstva. Blažena pak Aglaja odreče se svijeta i gizda njegovih razdavši sve što je imala ubogima. Pusti i sve robove, od različne dobi i roda, na slobodu, te sa nekolike samo djevojke ostade služeći Hristu; i tako velika izagje, te bješe dostojna, da i bjesove izgoni i od različnih bolesti liječi. I življaše blažena Aglaja još trinaest godina; i tako usnu u Gospodinu, i ukopana bi u miru.

* * *

Sv. Bonifacije bio je vrlo milosrdan ubogima i onda, dok je još u grijehu živio. To mu je po svoj prilici isposlovalo od Boga milost, da se obrati; jer milostinja, kao što kaže arhangjel Rafael (Tob. 12, 9), čisti od grijèhâ i čini, da nagjemo milosrgje i život vječni. Milostinja naime čisti od grijèhâ, što Gospodin Bog kadšto zaradi nje podaje grešniku milost, da se obrati i potom zadobije oproštenje

grijèhâ. Odatle se učimo, da čovjek ma bio i u najtežim grijesima ne treba da u nemar pušta dobra djela, naročito molitvu, post i milostinju; jer, kako rekosmo, može Bog zaradi takvih djela grešniku dati milost, da se obrati i spase.

Bonifacije i Aglaja, dvoje velikih grešnika, živjevši za dugo u opačini nečistoće, obratiše se svim srcem k Bogu, i posvetiše se oboje, pače Bonifacije izagje mučenik. Istina, obraćenje čovjeka, koji dugo živi u grijehu, osobito u gadnom grijehu nečistoće, drže sveti oci za čudo, koje se samo malokad dogodi. Ipak je neizmjerno dobri Bog takovo čudo učinio kako na Bonifaciju i Aglaji tako i na mnogim drugima, da ni jedan grešnik ne bude imao razloga očajati (zdvojiti) radi grijeha svojih, ma ih i nebrojeno mnogo počinio. „Grijesi — veli sv. Augustin — imaju neku mjeru i broj; milosrgje pak Božje nema mjere ni broja. S toga nema ni jedan grešnik razloga, da očaja, nego neka pozna milosrgje Božje, i za grijehe neka čini pokoru“. Misli kadšto o ovoj istini, ali je nemoj zlo upotrebiti na vječnu pogibiju svoju. Ne griješi zbog toga, niti odgagjaj pokore zbog toga, što je Bog milosrdan; nego bez oklijevanja čini pokoru za učinjene grijehe jer ne znaš, dokle će Bog čekati pokoru tvoju. „Bog nam je dao pouzdano pristanište pokore — kaže isti sv. Augustin — da zbog grijeha svojih ne očajamo; ali je i odredio dan smrti nama nepoznat, da uzdajući se sa drzošću ne umnožavamo grijèhâ“.

Pomolimo se.

Daj molimo, svemogući Bože: koji blaženoga Bonifacija mučenika tvojega svečanost svetkujemo, da njegovim zagovorima budemo kod tebe potpomagani. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

15. dan svibnja.

Sveta Dimpna.

Otac današnje svečarice bijaše kralj u Engleškoj u sedmom stoljeću poslije rogjenja Hristova, štovalac krivih bogova, no drukčije imatnik i junak na mejdanu. Imadijaše ženu od visoka roda, koju je žarko ljubio, jer je bila tako lijepa, da je krasotom obraza i tijela svačiju pamet i oči zamamila. Kraljica rodi kćer imenom Dimpnu, koja je takogjer bila prelijepa, majci posve slična. Premda je pak Dimpna u očinu dvoru bila odgojena, kako se kraljevske kćeri odgajaju, u sjajnosti i obilnosti, ne povede se ipak za razuzdanošću ovoga svijeta, pače primivši potajno krepost svetoga krštenja sva se dušom i tijelom podloži slatkomu jarmu Hristovu, želeći da se samo njemu za uvijek priljubi.

Umrije kraljica, Dimpnina majka, a kralj mnogo plaka za njom. No kako je Dimpna bila krasna, mila i ljupka a mnogo slična pokojnoj majci, u srcu se kraljevu razgori nenaravna ljubav k njoj, te mu napokon na um pade bezbožna misao, da kćer uzme za ljubu. Od onda poče joj pomalo otkrivati misao svoju, laskajući i odijela, dragocjene stvari, silno bogatstvo i sve što god zaželi obećavajući. Kad je poštovana djevica, koja se je sasvim predala zagrljajima Jaganjca Božjega, razabrala opaku misao očinu, smete se u duhu, i reče jasno, da ne će nikad pristati na zahtjev, jer je mrsko i grozno tako što samo i pomisliti. Ali bezbožni kralj, kao što skvarena ćud ljudska to više hlepi na stvar, što joj se većma krati, još pomnjivije nastojaše postići što je želio, i odrešito kazivaše Dimpni, ho-

tjela ona ili ne hotjela, da će napokon morati pristati na želju.

Dok su se ovako otac i kći pregovarali, i jedno nije moglo drugoga uvjeriti, pače je djevojka vidjela, da očeva grešna požuda sve raste, ona prosi četrdeset dana odgode, a dotle neka joj se dade sav djevojački nakit. Kralj držeći da se Dimpna premislila, dade joj sve, što god je hotjela, i presta je salijetati. A to štovana djevica upravo i htjede; da naime u miru ostavljena i neopažena može sve spremiti, što bude potrebno, da se izbavi od napasti.

Dimpna dozva stara i pobožna svećenika, Gereberna, koji ju je potajno krstio, i pita, šta joj je činiti? Svećenik razmislivši sve dobro, odgovori, da se tu ne može drugo učiniti nego bježati u tugje krajeve, kamo ne dopire vlast očina. Ona je i sáma već otprije to isto mislila moleći se Bogu vazda za rasvjetu i pomoć; zato to radije prihvati savjet Gerebernov. Opskrbi se dakle novcem i u društvu sa starcem svećenikom i jednim dvoraninom i ženom njegovom, preobučena u odijelo dvoranke pobježe na lagju i pod obranom Božjom srećno prispje preko mora u Belgiju u grad Antwerpen, a odanle se skloni u samotno mjesto Gheel, gdje se nastani pokraj kapelice sv. Martina, podavši se posve nastojanju oko savršenijega življenja kršćanskoga.

Kad otac dozna za bijeg Dimpnin, zarida od jada i posla odmah sluge na sve strane, neka traže bjegunicu. No kad je sva pretraga bila uzalud, pogje sâm kralj s oboružanom četom na lagju i preveze se u Antwerpen. Odanle razasla kralj četnike u sva bližnja mjesta, da traže kćer. Dvojica

njih dogjoše blizu Gheela u krčmu, iz koje je Dimpna hranu nabavljala. Kad su ona dvojica platila račun, pogleda krčmar novce i reče, da ima sličnih novaca, no da im ne zna vrijednosti. Četnici naćuliše uši i pitaše, od koga je primio one novce? Krčmar im pripovjedi, da se je nedaleko odanle nastanila djevojka tugjinka, došavši iz Engleške, pa da hranu što dobija iz krčme, plaća onakvim novcima. Četnici pohitješe prokazati sve kralju. Kralj veseo, da mu je kći još živa, poleti onamo, gdje se ona nastanila, i našavši je, stade je blago koriti, što je ostavila oca a pošla za starim svećenikom i kraljevsku polaču zamijenila pustinjom, i potom je poče nagovarati, neka se povrati kući, gdje će biti, ako ga uzasluša, kraljica pače božica, kojoj će se svi klanjati. Sluge kraljeve zapovjediše i svećeniku Gerebernu, neka i on Dimpnu nagovara na ljubav k ocu. „Zar da ja, oj sinovi tmine — odreče pobožni svećenik — da ja djevojku, koju sam dužan naučavati na krepost, nagovaram na opačinu? i kojoj valja da govorim o postojanstvu u čistoći, da nju svjetujem na požudu gnusnu? Nikakvim mukama ne ćete me na to privoliti“. A kako je Gereberno i samoga kralja oštro prekorio zbog bogomrske želje, pratioci ga kraljevi ščepaše i ubiše.

Kad se po tom ublažio bijes kraljev, stade on opet laskanjem premamljivati Dimpnu; no ona otkaza, da ne će ni za kakovu stvar uvrijediti ljubovnika svojega Hrista. Onda kralj, podan požudama tjelesnim i velik štovalac lažnih bogova, što je više vidio, kolika je vjera kršćanska u kćeri njegove, to većma pobjesni te Dimpni zaprijeti, da će se i njoj dogoditi, što se je dogodilo njenu uči-

telju svećeniku, ako mu ne učini što želi i ako ne žrtvuje bogovima. Sveta djevica odgovori: „Zašto si ubio izbranoga svećenika Gospodnjega, na kojem nijesi našao nikakve krivine? Zar misliš, da ćeš uteći sudu onoga, koji sve vidi? Bogove tvoje i božice prezirem kao ništavila, a Gospodinu Isukrstu, kojega srdačno ljubim, sa svom se pobožnošću preporučujem. On je moj vjerenik, on slava moja. Sve muke što možeš izmisliti, drage volje podnijet ću za Gospodina".

Na ovaj djevičin odgovor kralj kao da je pomahnitao, pa zapovjedi slugama, da joj umah glavu odsijeku. No ni jedan se ne usudi izvršiti zapovijed kraljevu bojeći se, da ne bude kasnije kralju za to žao; onda kralj zaboravivši plemenitost starinsku, koja ohole nadvlagjuje a poniznima oprašta, i najružnijim krvološtvom mrljajući dostojanstvo kraljevsko, sâm mjesto krvnika navali na kćer i mačem, kojim je bio opasan, odrubi joj svetu glavu. Kralj ostavi mrtva tjelesa na mjestu, i povrati se s pratnjom kući. Stanovnici pak sela Gheela ukopaše svete mučenike u zemunicu, kao što je bio tada običaj mrtve sahranjivati. A pošto je mnogo i mnogo godina minulo, zbog mnogih čudesa, koja su se zbivala pri grobu onih ugodnika Božjih, pogjoše iskopati svete ostatke, da ih na dostojnijem mjestu sahrane, i kopajući nagjoše bijele mramorne sanduke, a u njima cjelokupna tjelesa svetačka, i preniješe ih u crkvu.

Po zagovoru sv. Dimpne iscijelili su se premnogi bjesomučnici, goropadnici i bezumnici.

* * *

Sv. Dimpnu je rogjeni otac njezin zavodio na najružniju opačinu, i kad se nije hotjela podati, svojom je rukom ubi. Može li se pomisliti veće zločinstvo od ovoga? A dotle može čovjeka nagnati nečista ljubav, ako joj pusti uzde; ni jedna zloća nije tolika, da ne bi sotòna mogla na nju navesti čovjeka od nečistoće zaslijepljena. Nečista ljubav potamni razum i oslabi volju, te su uzalud svi nagovori i opomene, i prezire se sâm pakao sa svjema strahotama. Grešnik ne će da čini pokoru, ili misli, da ne može nikako živjeti ne izdovoljavajući požudu svoju. „Požuda je prevrnula srce tvoje", reče Daniel jednomu od ona dva suca, koji su premamljivali čistu Susanu (Dan. 13, 56). Od meka srca postane okorjelo, zaslijepljeno, na pokoru neprikladno, i to sve dok god kuca. Zato sv. Petar (II. 2, 14) nečistoći kaže „neprestana opačina". Čovjek naime predan nečistoći ne odustaje od nje, kad već i ostari; griješiti prestaje tek onda, kad prestaje i živjeti. A poslije takova svršetka što može doći nego početak vječnih muka? Zato čovječe ne daj, da tobom zavlada pogibeljna nečista ljubav; ili ako je već zavladala, otkini srce silom od nje. Jošte nije prekasno, samo ako odrešito hoćeš; Bog ti ne će zakratiti pomoći, ako ga usprosiš kako valja.

Sv. Dimpna ne prista na bogomrsku želju očevu; ne zamami se ni laskanjem i obećavanjem ni groženjem njegovim; volje umrijeti nego uvrijediti Boga. Bog dopusti ubijstvo njeno njoj samoj za veću zaslugu a drugima za primjer, ali čisto njezino tijelo proslavi velikim čudesima; koliko pak blaženstvo uživa duša njena na nebesima, ne možemo ni riječima iskazati ni umom dokučiti. Do-

gagja se ne rijetko, da te na grijeh nečistoće podražuje netko, komu si drukčije dužna zahvalnost i poslušnost, čija ti opet nemilost mnogo može nauditi. On ti laska, obećava, prijeti. Šta ćeš u takovim prilikama? Upravo ono, što je učinila sv. Dimpna. U takovu dogagjaju nijesi dužna slušati. Milost i prijaznost ni od jednoga čovjeka, ma on tko mu drago bio, ne može ti onoliko koristiti, koliko ti može milost i prijaznost Božja; i Bog te može teže kazniti, ako ga uvrijediš, nego svi ljudi svega svijeta ovoga; Bog ti obećava veću plaću, ako ga posluhneš, nego ti je može dati ikakov čovjek, ako mu izdovoljiš bezbožnu požudu. Prijetnje Božje treba se kamo li više bojati nego li prijetnje čovječje; jer čim čovjek prijeti, ono je samo za vremena i tiče se samo tijela, a čim Bog prijeti, ono traje uvijek i tiče se duše i tijela. Zato ljubi, boj se i poslušaj Boga većma nego li čovjeka.

Pomolimo se.

Ljubitelju stidnoće, Bože, po prošnjama našim udijeli, da blažene Dimpne djevice i mučenice tvoje, kojoj godišnje svečanosti spomen slavimo, zaslugama i zagovorima njezinim kod tebe budemo potpomagani. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

16. dan svibnja.

Sveti Ivan Nepomučki.

Na gdjekojim starim našim mostovima još je vidjeti lik sveca, koji obučen u odijelo svećeničko oko glave ima pet ili sedam zvijezda, u jednoj ruci drži raspelo i palmu, a drugu je metnuo sebi na prsa ili kažiprstom zaklopio

usta kao za znak šućenja. Taj je svetac Ivan Nepomučki.

Ivan rodi se oko godine 1340. u Češkoj u varošici Nepomukama, odakle mu pridjevak Nepomučki. Odgojen u strahu Božjem veoma je rado zalazio u nedaleki cistercitski kloštar, da kod svete mise dvori svećenicima. Roditelji videći u Ivana bogoljubno srce i lijepih umnih darova poslaše ga u Latinske učionice, a po tom u Prag u visoke škole, gdje je bogoslovlje učio i postao doktor crkvenoga prava. Osjećajući zvanje za stalež svećenički primi manje crkvene redove, postade javni bilježnik i prvi pisar nadbiskupski, a megjutim pripravlja se za više redove. Pošto je bio regjen za svećenika, bude župnik pri sv. Galu u Pragu, a napokon kanonik na Višegradu i u prvostolnoj crkvi i općeniti namjesnik nadbiskupa Praškoga. Pored sviju silnih poslova, koje je imao opravljati, još je i s propovijedaonice i u ispovijedaonici neumorno radio za spasenje duša. Riječ je Božju navješćivao silno i živo, otvarao oči slušačima, da vide taštinu svjetskih stvari, korio opačine svojega vremena, prodirao u duše, potresao srca i okretao na poboljšicu življenja. Radi ove trudbe njegove, radi neokaljana života, radi velike razboritosti i nehinjene prostodušnosti sve je Ivana štovalo i rado pazilo na savjetovanje njegovo. Kralj Većeslav Četvrti ponudi mu biskupiju u Ljutomišlju, zatim prebogatu prepoštiju Višegradsku; ali Ivan ne htjede ni jedne ni druge; samo primi čast kraljevskoga djelitelja milostinje, jer mu je davala zgodu, da čini i tjelesna djela milosrdnosti: gladne da hrani, gole odijeva, bolesnike dvori; kad mu nije kraljevska milostinja bila dovoljna, podijeli svoj imutak ubogima.

Sv. Ivan je grešnicima s propovijedaonice navješćivao pravednost Božju; u ispovijedaonici je utješavajući i balsam u ranjena srca ulijevajući bio glasnik milosrgja Božjega. Zato su ga više uglednih gospogja izabrale za ispovjednika, u posljednje vrijeme i sáma mlada, svijem ženskim vrlinama ukrašena kraljica Sofija, druga žena kralja Većeslava (od godine 1389.), kći Ivana vojvode Bavarskoga. Od kralja Većeslava nadali su se podložnici isprva svemu dobru, bio je od naravi uman i dosta naučan, vješt i pravedan; no poslije se jako izopačio, bio pijanac, napržica, krvolok i raskalašnik. Premda je Sofija već otprije bila vrlo pobožna, no pod rukovanjem sv. Ivana izagje prava svetica; posao njezin bijaše ponajviše molitva i skrb za uboge, koje je svojim rukama dvorila. A kako je kraljica napredovala u kršćanskom savršenstvu, tako je kralj sve više grezao u grijehu. Činilo se kao da ima gjavo osobitu vlast nad njim pa da ga nagoni do ludila. Bez svakoga naime razloga izleže se kadšto u kralju bijesna ljubavna sumnja na kraljicu, što je ova postajala bogoljubnija; ta sumnja ga je iznutra toliko podraživala, te mu je napokon na um pala bogomrska misao, da ište od kraljičina ispovjednika, neka mu sve prokaže, što mu je ona ispovjedila. Dozove kralj Ivana pa stane čavrljati, da može samo on srce njegovo izbaviti od nemira i muke, što trpi; neka mu kaže, što mu je Sofija ispovjedila; on kralj i muž, da ima pravo znati najskrovitije tajne ženine; obeća mu, da ne će o tom nikomu ništa kazati, nego da će sve njegove želje ispuniti; za to mu zadaje svoju kraljevsku riječ. Sveti se Ivan prepane od toga bogomrskoga zahtjeva, pa kad se

razabere, ozbiljski i odrešito odgovori kralju, da će mu biti poslušan u svemu, što može učiniti ne griješeći; ali takov zahtjev izvršiti, to ne će nikad te nikad dogodilo se što mu drago. Većeslav se razljuti na ovaj odgovor, ali ipak stukne ljutinu nadajući se, da će češćim nagovaranjem i groženjem već postići što hoće. Ne rekavši ništa na Ivanov odgovor, otpusti ga. No Ivan je slutio, da je šućenje kraljevo kao ona tišina, što ljeti kadšto nastane za sparine (zapare) prije bure i pljuska.

Malo vrijeme zatim postajalo, a kralju donesu na stol kopuna, koji kao da nije bio dobro pečen. Kralj razjaren zapovjedi, da kuhača odmah na ražanj nataknu i bolje speku nego je kopun. Nitko se ne usudi bijesnomu kralju prigovoriti, i već se pripremahu, da izvrše groznu zapovijed, kad dopade sv. Ivan, baci se kralju k nogama i uze ga zaklinjati, da poreče nečovječnu zapovijed, pa kad je to bilo uzalud, poče mu silom apostolskom u dušu govoriti; no kralj udari bjesnjeti i psovati i zapovjedi straži, neka popa baci u tamnicu. Bijes kraljev brzo uminu, kao slama što izgori; ali Ivana pusti duže vremena u tamnici ne toliko od gnjeva koliko od promišljene zlobne namjere; nadao se naime, da će Ivana umekšati, pak ponudi sužnju prost izlazak iz tamnice, ako očituje ispovijed kraljičinu. No Ivan bi volio tamnicu, okove, glad i žegju i sve muke ovoga svijeta podnijeti nego tako rgjavo djelo učiniti.

Kad kralj Većeslav nije mogao sv. Ivana tamnicom umekšati, pomisli, ne bi li ga premamio velikom miloštom. U jedan put pošlje k Ivanu ú tamnicu ugledna dvoranina, da ga izvede iz tamnice, navijesti mu milost kraljevu, u njegovo ga ime za-

moli, neka zaboravi što je bilo, i za sjutradan pozove na objed k stolu kraljevskomu. Ivan je nagagjao, da mu se samo nova zamka sprema; zato došavši kući klekne pred raspelo, zahvali Bogu na izbavljenju iz tamnice i usrdno se pomoli za pomoć u novoj pogibli. Sjutradan dočeka ga kralj veoma ljubazno, kao da se nije ništa ni dogodilo; Ivan pak nije pokazivao ni radosti ni žalosti nego je čedno i mirno sjedio kod stola. Poslije objeda osta kralj sam s Ivanom. Govorivši kralj isprva o koječem, zaintači opet, kako bi ga Ivan mogao izbaviti od unutrašnjih muka, koje muči, kad bi mu očitovao ispovijed ženinu; neka se smiluje na kralja svojega, tä nitko ne će doznati — ako ga se ogluši, bit će zlo i naopako. Ivan odreče, da je najsvetijim zakonom obavezan na šućenje i da svećenika, koji bi prokazao ispovjednu tajnu, čekaju teške vremene i vječne kazni; zato moli kralja, neka odustane od zahtjeva, jer je i sâm takov zahtjev grešan; u svemu drugom da će ga vazda slušati, samo to neka ne zahtijeva; pa da je gotov tisuću puti pregje umrijeti nego očitovati ispovijed.

Kralj je mislio od onda o krvavoj osveti; Ivan je to slutio, pa se zato svaki dan pripravljao za smrt. Propovijedajući u treću nedjelju po uskrsu o riječima sv. evangjelja (Iv. 16, 16): „Malo, i ne ćete me više vidjeti“, primijeni ove riječi sebi i proreče takogjer, da će skorim na Češku zemlju doći velika zla, svečano se oprosti sa slušačima i zamoli sve za oproštenje, ako im je ikada na koji god način bio na spoticanje. Već za nekoliko dana iza ove propovijedi umre Ivan smrću mučeničkom, a za nekoliko godina bukne u Češkoj strahotni rat husitski.

Osveti kraljevoj nagje se lako prilika i izlika. Potkomornik kraljev povrijedio bješe crkvena prava, zato ga nadbiskup po namjesniku svojem Ivanu Nepomučkom i oficijalu Nikoli Puhniku pozva pred sud svoj i izluči iz crkvene zajedini. Još se nešto drugo dogodi. Kralj Većeslav naumio bješe opatiju Kladrubsku za volju udvorici svojemu dekanu Praškomu Hinku pretvoriti u biskupiju, pa je čekao samo smrt opatovu; opat umre; monasi obaviješćeni od nadbiskupa o nakani kraljevoj izaberu odmah drugoga opata a namjesnik Ivan Nepomučki potvrdi izbor; tako dogje kralju vijest o smrti staroga opata zajedno sa viješću o izboru novoga. Kralj pobjesni, i dozove odmah nadbiskupa preda se. Nadbiskup sa savjetnicima svojim dogje. Razjareni kralj naklapa samo o utapanju i odsijecanju glava, i otpravi sve pod stražom na Hradšin, gdje će se oštro sve ispitati; nego nadbiskupa izbavi putem pratnja njegova. Kralj dogje na preslušavanje, starcu dekanu Bogoslavu za prostodušan odgovor rani udarcem glavu i baci ga u tamnicu, a Puhnika, Nepomučkoga, prepošta Mišenskoga Većeslava i nadbiskupova dvorskoga Něpra odpravi na starogradsku vijećnicu, da im se ondje sudi. Na večer dogje kralj glavom na vijećnicu i pusti na slobodu prepošta Mišenskoga Većeslava i dvorskoga Něpra, pošto su se pismom i prisegom odrekli nadbiskupa, a Nikolu Puhnika i Ivana Nepomučkoga udari na muke; no prvi moli i obeća sve i bude pomilovan pod uvjet, da šuti o svemu što se dogodilo, a drugi, Ivan naime Nepomučki, šuteći sve trpi i priziva samo Ime Isusovo. Kad je mučenik na mukama obamro, skidoše ga i u gluho doba noći ponesoše svezana na most i baciše u rijeku Vutavu.

To se dogodi godine 1393. Iste noći treptjelo je svjetlo, kao da su se prosipale zvijezde nad onim mjestom u rijeci, gdje je sv. Ivan utonuo. Sjutradan nagjeno tijelo unesoše kanonici Praški svečano u crkvu prvostolnu i ondje sahraniše. Kad su godine 1719. sveti ostaci mučenikovi iskopani bili, nagje mu se jezik cjelokupan i frižak, kao da je mučenik istom umro.

Sv. Ivan Nepomučki poštuje se kao pomoćnik u pogibli od vode, zato je lik njegov vidjeti na mnogim mostima; priziva se takogjer kao zaštitnik od potvaranja i opadanja.

* * *

Sv. Ivan je radije umro nego da prolomi ili povrijedi pečat ispovjedni, to jest da očituje što je čuo na ispovijedi. Pa tako bi doista većina katoličkih svećenika voljela umrijeti nego odati ispovjednu tajnu. Čudo je zaisto, kako od svih miliona svećenika, koji su od početka kršćanstva do danas slušali ispovijedi, ne zna se gotovo ni za jednoga, da bi bio jasno kazao, što mu je ovo ili ono čeljade po imenu očitovalo na ispovijedi. Istina, svećenici su pod teške kazni vremene i vječne dužni čuvati pečat ispovjedni, to će reči šutjeti o onom, što doznadu na ispovijedi; ali čini se, da je ispovjedni pečat pod osobitom obranom Božjom, jer ga čuvaju i najopačiji svećenici, pače i oni, koji odpadnu od vjere. Čini se pak, da Bog zato na osobiti način brani ispovjedni pečat od povrede, da se nitko od jedinoga spasonosnoga vrela, gdje kršćanin nakon krštenja može dobiti oproštenje grijèhâ, to jest od svete ispovijedi ne odbije iz straha, da bi ispovjednik čuvene grijehe mogao

komu god odati. Zato je neizrečena ludost, ako se tko žaca sve grijehe iskreno iskazati; takov voli, da bude jednoć na sudni dan osramoćen pred svijem ljudima i dusima.

Što smo dosele kazali o ispovjednoj tajni, svaki katolik znade ili bi barem bio dužan znati iz kršćanskoga nauka; ali mnogi kao da ne misle, da i oni, premda svetovnjaci, imadu u tome takogjer dužnosti svojih. Prije svega sramota je i grehota prisluškivati tugje ispovijedi, ako na priliku pokornik ili ispovjednik poglasno govori. Ako si blizu izpovijedaonice pa čuješ što, poštenje i dužnost ištu od tebe, da se dalje pomakneš, pa ako si bez svoje krivnje što čuo, tako si dužan o tome šutjeti kako sâm ispovjednik.

Ne valja takogjer razglašivati, što ti svećenik kaže u ispovijedi; on ti ono zato veli, da stanje duševno svoje urediš, a ne da o tom kojekuda blebećeš. Prava je pak rgja, tko ispovjednika svojega čini zazorna ili sumnjiva bijedeći ga, da je nespretno pitao ili svjetovao, kad se on braniti ne može; to je kao da čovjeku, kojega ti je Bog dao za duhovnoga oca, svežeš ruke i noge, pa onda na nj udariš oštrim nožem. Kad bi se on mogao braniti, jamačno bi izišlo na vidjelo, da si mu izvrnuo riječi, ili da ti je bio prinugjen oštrije govoriti zbog neurednosti, nerazumnosti ili oholosti tvoje.

Pomolimo se.

Bože, koji si zaradi nenadvladanoga otajstvenoga šućenja blaženoga Ivana Crkvu svoju novom krunom mučeništva ukrasio, daj nama njegovim zagovorom i primjerom jezik pažljivo čuvati, i radije sva zla nego gubitak duše u ovom vijeku podnositi. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

17. dan svibnja.

Sveti Pashal Baylon.

Pashal prezimenom Baylon u Španjolskoj godine 1540. od siromašnih roditelja rogjen, pokazivaše izmala veliku pobožnost i osobitu volju k nauci. Čudnovato bijaše, kako bi on još malenim djetetom, kad nije još ni mogao pravo hoditi, pobaučke otpuzio u crkvu, a roditelji tražívši ga posvuda sa strahom našli bi ga napokon u crkvi; to bi se više puti dogodilo. Dječakom morade tugje ovce pasti; na pašu uzeo bi knjigu, pa ljude mimohoce prosio, neka mu pokažu slova; tako nauči s velikom pomnjom i mukom dobro čitati i pisati. Od onda marljivo čitaše život Isusa Hrista i dogagjaje onijeh, koji su se trudili živjeti po nauci Spasiteljevoj.

Na paši vidje Pashal, kako se pastiri svagjaju i megju sobom i s gospodarima; zato reče drugu jednomu, da nema volje ostati pastir, nego da želi postati redovnik. Drug ga svjetova, neka stupi u nedaleki monastir (kloštar), koji ima velike dohotke. Pashal odreče, da to ne bi bilo po njegovoj misli i ćudi, jer je rad u monastiru tražiti uboštvo evangjeosko a ne bogatstvo. Gospodar, u kojega je Pashal pasao ovce, zamilova ga, pa mu ponudi, da će ga posiniti i nakon smrti svoje ostaviti nasljednikom svega imutka. Pashal lijepo zahvali gospodaru na dobroti, ali da ne može prihvatiti ponude, jer je odlučio u siromaštvu služiti Gospodina; pače kad bi i sâm bio bogat, da bi ostavio bogatstvo i pošao u monastir.

Moleći se Pashal Bogu svaki dan, da ga prosvijetli i povede onamo, gdje će mu moći najbolje

služiti, javi mu se, neka stupi u duhovni red neobuvenih franciskana. Oprosti se s roditeljima i s braćom, da poište kloštar takovih redovnika. Braća njegova, poštenjaci budući, htjedoše se s njim obračunati, da mu isplate dijel, što bi dobio po smrti roditeljskoj. No Pashal izjavi, da mu je Bog dosta, od zemaljskih dobara da mu ne treba ništa. Kad mu je svojat hotjela na put da dade jela i pila, ne uze ništa nego komad hljeba i tikvu vode. Tako ode u grad Valenciju, gdje je bio kloštar neobuvenih franciskana.

Kako je Pashal u Valenciji bio nepoznat, ne mogaše se nadati, da će ga odmah primiti u kloštar; s toga se ondje najmi za ovčara. Tudijer se opet pokaza njegova velika zdušnost, koje nije mogao nikakov prigovor ni rug skrenuti s pravoga puta evangjeoskoga. Pashal bi sebi vazda zapisao, kad bi ovce njegove gdjegod mimogred učinile štetu, pa bi potru naknadio iz plaće svoje, makar kako majušna bila šteta. Onima, koji bi mu se zato rugali, odgovorio bi: „Mnogo malenih stvari vodi takogjer čovjeka u pakao“. Kadšto bi potru i tim naknadio, što bi ljudima išao žeti ne tražeći nikakove nadnice.

Poslije nekoliko godina usudi se napokon Pashal prositi, da ga prime u kloštar za prosta brata (fratra), što drage volje i učiniše, jer je pobožnost njegova i krepost bila već dosta svjema poznata. U kloštru bijaše on vratar. Jednom dogjoše nekolike gospogje hoteći da se ispovjede čuvaru (gvardijanu). Čuvar zapovjedi vrataru, neka kaže gospogjama, da nije doma. Pashal drukčije bezmjerno čedan i poslušan reče čuvaru: „Kazat ću, da si poslom zabavljen, pa da ne možeš sada izaći“.

*

„Ne — otkaza čuvar — nego reci, da nijesam doma". Na to će Pashal ponizno i ozbiljski: „Oprosti mi, oče, to ne ću reći, jer bi to bila laž i grijeh". I tako se posve mirno povrati k vratima.

Pashalova poslovica bijaše: Prema Bogu imaj srce djetinje, prema bližnjemu srce materinje, a prema sebi srce sudačko; i po njoj se vladaše svega vijeka svojega. Kad bi došli siromasi, kojima bi dijelio hrane, priučio bi ih, da s njim pokleknu i Bogu se pomole prije i poslije jela. Komad mesa, što bi njega zapao, svagda bi kriomce spravio i dao starcu, kojega je ovako do smrti dohranio. Kad i kad ne bi više ništa imao, što da udijeli ubogima, a opet mu ne bi srce dalo, da ih pusti praznoruke. Onda bi otrčao u vrt, pokupio cvijeća i dao ubogima veleći im milo, neka to uzmu ter se ustrpe, dok im bude drugi put mogao više dati. I doista je cvijetak od tako dobre duše siromahe više obradovao, nego da im je bogataš novca prezirno dobacio. Jednom ukori čuvar Pashala, da je rasipan; ako dogje mnogo ubogih, da ne treba svijeh nadijeliti. Pashal odgovori s prostodušnošću kršćanskom: „Milostinju dajem, brate, za Boga; što ja znam, nije li onaj, komu ne bih dao, sâm Hrist?"

Pashal bijaše strpljiv i ponizan u zgodama, u kojima bi drugi svisnuo od jada. Jednom ga stari čangrizavi čuvar bez razloga iskara pred svom braćom kloštarskom, da tobože za premnogo drži kreposti svoje. Pashal ne brani se ni jednom riječju, ostane vesela lica i otide mirno k vratima. Jedan drug hoće da ga utješi, neka krivicu strpljivo podnosi. Pashal mu reče: „Znaj brate, da je Duh sveti govorio na usta čuvara našega". Jednako odgovori Pashal, kad je jedan put razbio uljaricu, pa mu čuvar naredio, neka o vratu nosi krnjage na uzicu nanizane. Žaleći ga reče mu jedan brat, da je ipak odviše, što čuvar radi za takovu tricu. „Šuti — otkaže mu Pashal — ja sam primio riječi njegove kao Duhom svetim izušćene".

Pashal imagjaše toliki mir i toliku radost u Duhu svetom, da su grudi (prsi) njegove bile kao čisto i vedro nebo, gdje mu je duša kao ševa pod nebom treptjela i Bogu slavu pjevala. Ne mogaše kriti blaženstva svojega; na obrazu opažalo bi mu se sve jednako blago posmijevanje, a idući ili radeći što god pjevušio bi pjesni i psalme. Kao što će dijete radujući se vrlo kakvoj stvari svakomu o njoj pripovijedati, tako bi i Pashal sad ovomu sad onomu redovniku, mimo kojega bi upravo prolazio, ono čega bi mu duša bila puna, prišapnuo u uho, na primjer; „Sve je dobro, što dolazi od Boga; ljubav moja je raspeta". Jedan put očitova se njegovo djetinjski veselo srce na osobiti način. Nad vratima u trpezariji (jedaćoj sobi) bijaše slika blažene Djevice Marije; jednom mišljaše Pashal, da je sâm ondje, pa ne mogavši više svladati duhovne radosti što je prekipjela u njemu, stade pred slikom plesati, dok ne opazi drugoga redovnika. Znajući kako je Pashal inače oštro držao tijelo svoje i najmanje mu naslade ne dopuštao, ne ćemo zaisto plesanje njegovo držati za nepristojno, pače ćemo se diviti velikomu zanosu njegovu i sjećati se pri tom pobožnoga kralja Davida, koji je iz istoga razloga plesao pred kovčegom zavjetnim.

Sv. Pashal postupaše ovako ne od slaboumlja, jer je umio o božanstvenim stvarima govoriti vrlo umno, nego od svete nevinost zato postiže njom često puti više nego drugi svom naučnošću i vje-

štinom svojom. Čuvar posla jednom propovjednika kloštarskoga k nekomu gragjaninu, kojega je drugi gragjanin ljuto uvrijedio; propovjednik neka govorničkom umještinom svojom uvrijegjenoga skloni na pomirenje s uvrediteljem; propovjednika neka prati Pashal. Ali se gragjanin na opomene propovjednikove tako razgnjevi, da ga umalo nije isturio na polje. Onda će mu Pashal samo ove proste riječi kazati: „De, brate, oprosti uvredu Boga radi"; i umah se povrati gragjanin i reče: „Oče, opraštam mu za Božju ljubav; neka bude sve, kako hoćete". Isto tako su se poglaviti i učeni ljudi uzalud trudili, da jednoga mladića nagovore, neka se ne osveti krvniku oca svojega; a kad istoga mladića zastane Pashal, pa mu nekoliko čednih riječi reče, mladić ništa ne prigovori, nego pače izjavi, da je gotov javnom ispravom posvjedočiti, da oprašta krvniku.

Sv. Pashal nije se nikad nikakova posla prihvatio, da ne bi prije molitvom od Boga iskao savjeta. Čuvar htjede jednom nešto jako potrebno za kloštar svoj postići od pokrajinskoga glavara, kojemu je Pashal bio vrlo u volji; zato prosi čuvar Pashala, neka on piše glavaru. Pashal pogje odmah u celicu s arkom papira, koji mu je dao čuvar. Za kratko vrijeme htjede čuvar vidjeti, je li Pashal već napisao pismo, pa kad je iznenada otvorio celici vrata, nagje Pashala gdje kleči i u sklopljenim rukama drži papir proseći Gospodina, da mu upravlja perom i kazuje, šta da piše.

Koliko je sv. Pashal bio blag drugim ljudima, toliko bijaše oštar sa sobom. Nije samo postio mnogo više nego je bilo propisano, i otkidao sebi od sna mnogo vremena, nego je često i bičem krotio tijelo svoje. Naročito je to radio u one dane, u koje

Crkva svetkuje spomen kojega mučenika, jedno da i sâm pretrpi nešto od bolova mučenikovih, a drugo da bolove od bičovanja Bogu prinese mjesto mučeništva, koje bi bio rado pretrpio Boga radi. Svesrdno vjeran zavjetu uboštva samo bi ono imao, što mu bi prijeko potrebno. Ono redovničko odijelo, koje je dobio stupivši u kloštar, htjede do smrti da nosi; zato mu je bilo na posljetku skrpljeno od sto različnih krpa, i bilo tako tvrdo i hrapavo, da bi na podu uspravice stajalo, kao da je od drva složeno. U celici nije imao ništa do drveno raspelo, papirnu sliku majke Božje, mali stari stol i drvenu kladu, koja mu je bila za stolac i za uzglavlje; rogožina i pokrivača skrpljena od sukna i kože bila mu za postelju. Od hljeba jeo bi ponajviše samo suhe okrajike i mrve, što bi ostale u vreći, u koju je sabirao milostinju. I braću je opominjao, da se klone obilja i da ne prospu ni kapljice ulja, jer ne dolikuje u dragovoljnom siromaštvu rasipati svetu milostinju.

Pa kako je sv. Pashal postao izvrstan u nasljedovanju siromaštva Hristova, tako je i u nasljedovanju ostalih kreposti, kao umjerenosti, poniznosti, ljubavi, vjere, pobožnosti, čistoće, trpljivosti, pregorijevanja, i tako dalje; a u svakoj je kreposti izašao tako izvrstan, kao da se je sâmo oko nje trudio. Ali u vijencu kreposti njegovih sjajala se kao biser prenježna ljubav k prečistoj Djevici, od koje je bez prekida prosio milost, da čistoću srca svoga sačuva neokaljanu; a sve je kao alem dragi kamen nadsjaivala srdačna pobožnost k presvetomu oltarskomu sakramentu; tako je on čeznuo za tim predragim zalogom ljubavi Isusove, da bi odmah trčao u crkvu, čim bi samo mogao od službe, pa bi tako po sto

puti na dan pošao pokloniti se presvetomu otajstvu, i po sto puti bi se odanle povratio na glas zvonca na vratima. Kad bi s prevelikom pobožnošću primio svetu pričest, svetim mirom i radošću na obrazu pokazivalo bi se unutrašnje blaženstvo njegovo. Iz velike je pobožnosti k presvetomu oltarskomu sakramentu izviralo takogjer Pashalovo veliko poštovanje k misnicima; kad bi koji misnik došao na vrata kloštarska, on bi preda nj poklekao, objema rukama prihvatio mu desnicu i cjelivao, i prosio od njega blagoslov.

Kad je Bog Pashalu objavio, da će naskoro umrijeti, nije mogao radosti svoje prevelike i osmješkivanja ni za sáme svete mise zaustaviti. Kad je brata Alfonsa zaprosio, da mu noge opere, što otprije nije nikad tražio pače ni onda dopuštao, kad bi se vratio s puta, pa mu Alfonso odmah donio tople vode, reče ovomu, koji se našao u čudu: „Može biti da se razbolim, pa će mi se dati sveto pomazanje; onda treba imati čiste noge“. Još pogje kupiti milostinju, obigje sve kuće, koje su mu rado udjeljivale, sa svjema se ljubazno oprosti, i jednoj bolesnici reče, da se spremi, jer će oboje njih poći na daleki put. Isti se dan u večer razboli. Kad mu pozlilo, zaprosi sv. sakramente i s prevelikom ih bogoljubnošću primi. Na same duhove, dne 17. svibnja godine 1592. kad se u kloštarskoj crkvi uz svečanu misu dizala presveta hostija, Pashal prizvavši dva puta ime Isusovo predade duh Stvoritelju svomu. Kako je Gospodin Bog vjernoga slugu svoga još za života proslavio mnogim čudesima, tako su odmah po smrti njegovoj mnogi zdravlje zadobili prizvavši ga pouzdano u pomoć.

* * *

„Prema Bogu imaj srce djetinje, prema bližnjemu srce maternje, a prema sebi sudačko“, bijaše sv. Pashalu pravilo u življenju; po tom pravilu postiže on veliku svetost. A imaš li i ti takovo pravilo za svoje življenje? Nijesi li počem ono pravilo preokrenuo? Ah, žalibože, premnogi ljudi drže se u življenju sasvim protivnoga pravila: prema Bogu nemaju srca djetinjega nego buntovničko, jer zakone njegove prestupaju bez straha i bez broja, za opomene i prijetnje njegove ne mare. Prema bližnjemu nemaju srca maternjega nego gore od sudačkoga; jer oštro osugjuju namjere i djela bližnjega svojeg, ne pomažu mu ni u čemu, nego ga pače progone i zatiru. No prema sebi imadu više nego djetinje i maternje srce: sve sebi dopuštaju, za sva djela svoja nalaze izgovor, u svemu ištu samo slast i last. No tko je ikada na ovaj način došao do kreposti, do svetosti i potom do blaženstva? Pročitaj žića sviju svetaca, pa ne ćeš naći ni jednoga. Nasuprot naći ćeš, da su svi oni sveci, čim su počeli služiti Bogu i ozbiljski brinuti se za spasenje, življenje svoje ugagjali po pravilu, kojega se je držao i sv. Pashal. Kojega ćeš se pravila odsele ti držati?

Pomolimo se.

Bože, koji si blaženoga Pashala ispovjednika svojega ukrasio divnom ljubavlju k svetim tajnáma tijela i krvi svoje, udijeli milostivo: kakovu je on od ove božanske gozbe dobio tustinu duha, onakovu da i mi zadobiti zaslužimo. Koji živiš i kraljuješ u vijeke vijeka. Amen.

18. dan svibnja.

Sveti Teodot.

ivot današnjega sveca, koji je bio gostioničar (krčmar), očevidno nam pokazuje, da čovjek u svakom staležu može napredovati u savršenstvu kršćanskom, sàmo ako i sâm slobodnom voljom svojom odrešito radi sa milošću, koju mu daje Gospodin Bog.

Sv. Teodot življaše početkom četvrtoga stoljeća, kad je Rimski car Dioklecijan progonio kršćane. Život Teodotov opisa znanac njegov Nil. Teodot budući oženjen i gostioničar u gradu Anciri u Maloj Asiji, na oko ne pretjecaše drugih kršćana ni u čemu; ali slavni svršetak njegov pokaza, koliko mu je i pregjašnji život bio slavan; jer bez duga vježbanja ne izagje nitko u jedan put onako hrabren vojnik Hristov, kakov se Teodot iskaza u posljednjoj borbi. Boreći se najprije sa požudama svojim, toliko ih napokon ukroti, da je mogao u tome biti svjema učitelj; naročito pak uze umjerenost kao početak sviju ostalih dobara za štit u borbi; suprot tjelesnim nasladama dozva u pomoć pošćenje, i suprot pohlepi na bogatstvo dijeljenje milostinje. I svoj drukčije nesveti zanat posveti živom vjerom i djelatnom ljubavlju. U gostionicu njegovu svraćalo se ljudi svake vrste, a svakomu bi on znao zgodno reći koju blagu poučnu. Kako je bio pun ljubavi, nevoljnima bi pružio pomoći, bolesnima lijeka, žalosnima utjehe. Kad bi opazio, da se tko predaje vinu, odgovarao bi ga od pijanstva; raskalašne svjetovao bi na uzdržljivost; tvrdima bi preporučivao podatljivost; i na bolesne polažući ruke vraćao bi im zdravlje. Tim je mnogo pogana i Židova doveo u Crkvu kršćansku, i mnoge kršćane u vjeri tako utvrdio, da su za Hrista drage volje poginuli. Tako Teodot od gostionice učini učionicu Hristovu.

Kad su godine 303. stali pogani kršćane goniti, vjera i ljubav Teodotova svijetljahu kao dvije sjajne zvijezde u tami. Carski namjesnik u Anciri Teotekno, čovjek silovit, obeća caru Dioklecijanu, da će u području svome kršćanstvo posve zatrti; i stade bjesnjeti na kršćane. Jedni od njih budu pohvatani, drugi se kojekuda razbjegoše, gdjekoji nagjoše zaklon u kući Teodotovoj Ali Teodot potpomagaše takogjer sužnje i bjegunce. Sa drugima uhvaćen bi i u tamnicu bačen i Teodotov prijatelj Viktor. Pogani rekoše Viktoru, neka odluči, šta voli, da žrtvuje bogovima ili da umre. Noću dogje k njemu Teodot nagovarati ga i moliti, da se ne odreče Hrista. Potom je Viktor muke isprva zbilja postojano podnosio; no kad je gotovo već zaslužio krunu mučeničku, zaprosi Teotekna, neka mu dopusti malo vremena za premišljanje. Odmah odnesoše onako ranjena u tamnicu, gdje naskoro i umre, ostavivši sumnju o svršetku vjere svoje, zato mu spomen do danas ostaje sumljiv.

Teotekno pogubi sedam svetih vremešnih djevica, a Teodot uzevši noću tjelesa njihova, ukopa ih pristojno. S toga se glavari poganski strašno razgnjeviše. Gdjegod bi našli kršćanina, uhvatili bi ga i na muke udarili, neka kaže, tko je odnio tjelesa djevička. Čuvši Teodot šta se zbiva, htjede se sâm odati poganima; ali ga prijatelji ne pustiše. Jedan kršćanin, po imenu Polihronije, ode u seljačko odijelo preobučen na tržište, da vidi šta je. Ali ga pogani poznaše, uhvatiše i na muke me-

tnuše. Mnogo udaraca pretrpi strpljivo; no kad su mu mačem zaprijetili, prokaza, da je Teodot ukopao tijela djevička. Teodot za to dozna, prije nego su od suda po nj došli. Onda se oprosti s braćom, zaprosi ih, da se za nj Bogu mole, i uze pripravljati se molitvom za veliko djelo, što ga čeka, ter oboružavši se znakom križa pogje bez straha na borilište.

Na putu zastaše Teodota dva prijatelja, i stadoše ga zaklinjati, neka pobjegne; no on im reče: „Ako ste mi prijatelji, nemojte me odgovarati, nego idite radije k poglavarima pa kažite: evo Teodota pred vratima". Potom pogje sâm u sudnicu, gdje nagje već pripravljene usjale žeravnice, vruće kotle, kotače i druga mučila. Teotekno izjavi Teodotu, da ne će trpjeti nikakove kazni, ako se odreče Isusa na križu raspeta, pače mu obreče tako sjajnih stvari, da su mu svi nazočni čestitali. Teodot slobodno odgovori: „Što vi o bogovima svojim pripovijedate, tako je gadno i sramotno, da su sámi vaši zakoni protiv toga. Nasuprot Gospodin naš Isukrst posve je čist, i božanstvo njegovo mnogima je proroštvima i premnogim čudesima potvrgjeno". Na taj odgovor uskomeša se poganska svjetina kao more od silna vjetra uzbunjeno. Namjesnik zapovjedi odmah, da Teodota udare na muke, pače razjaren kao ljuta zvijer skoči sa stolice namjesničke, da ga sâm muči. No Teodot snošaše sve muke tako mirno i postojano, kao da nije svoje nego tugje tijelo predao na muke; jer je duša njegova bila učvršćena u gospodaru od svega svijeta. Pa kako je Teodot i uz muke jednako ispovijedao Isusa Hrista, zapovjedi namjesnik krvnicima, da ga kamenicama tuku po čeljustima ter mu izbiju zube. Na to će mučenik:

„Ako mi, Teotekno, i jezik iščupaš, Bog ipak posluša kršćane, ma i ne govorili". Napokon naloži namjesnik krvnicima, da Teodota odvedu u tamnicu, odgodivši dalje kušanje na drugi put. Silnomu svijetu, koji se na ulici strčao, da vidi grozno izmrcvarena mučenika, reče on: „Glete svi, kako je divna moć Hristova, po kojoj mogu oni, što trpe za njega, ovakove muke snositi. A i pristoji se vjernima Hristovim, da mu prinose ovakove žrtve, kakove sam ja prinio, kad je najprije on za svakoga od nas ovako trpio".

Pet dana progje nakon toga, kad Teotekno zapovjedi, neka mu stolicu namjesničku namjeste sred grada svijetu na vidiku, i dovedu onamo Teodota. Tako se zbude. Onda Teotekno nanovo kuša mučenika obećavanjem i groženjem odmetnuti od vjere Isusove; naročito mu reče: „Pregjašnje muke samo su sjenka prema onima, koje te još čekaju, ako se ne pokloniš bogovima". Teodot odreče: „Ništa ne ćeš izmisliti, što bi moglo odoljeti sili Gospodina mojega Isusa Hrista". Onda namjesnik Teotekno upotrebi sve muke, što je mogao samo izmisliti; tako moradoše krvnici na primjer mučeniku prokinuti rane od pregjašnjih muka, onda mu tijelo valjati po usjalu crijeplju, i tako dalje. No kad nijesu ni tim mogli zadrmati postojanstva mučenikova, namjesnik izreče napokon osudu, da mu se glava odsiječe i tijelo spali, da ga kršćani ne bi mogli ukopati. Doveden na stratište pomoli se sv. mučenik na glas: „Gospodine Isukrste, stvoritelju neba i zemlje, koji ne ostavljaš onijeh, što se u te nadaju, zahvaljujem ti, što si me učinio gragjanina dostojna nebeskoga tvojega grada i drugara kraljevstva tvojega; zahvaljujem ti, što si mi dao, da

zmiju nadvladam i glavu joj satrem. Daj slugama svojim pokoj, i na meni obustavi silu neprijateljsku; daj Crkvi svojoj mir izbavivši je od silja gjavolova". Zapazivši pak megju svjetinom kršćana gdje plaču, reče im: „Nemojte tugovati, braćo, nego slavite Gospodina našega Isukrsta, koji je učinio, da sam svršio trku svoju i nadvladao neprijatelja; jer ću se od sada u nebesima s pouzdanjem za vas Bogu moliti". I ovo rekavši veseo poda glavu pod mač.

* * *

Kao što je sv. Teodot, tako su bili i Viktor i Polihronije odlučili za Hrista poginuti; ali samo Teodot pretrpi muke do kraja, a Viktor i Polihronije bjehu obladani. Odakle ova razlika, kad nas kršćanski nauk uči, da Bog daje svakomu čovjeku dovoljno milosti? Razlika ova dolazi bez sumnje od čovječje slobodne volje, od njegova djelanja sa milošću Božjom. Istina, i slobodna je volja čovječja kao i milost Božja nešto otajstveno, ter joj ne možemo doprijeti do dna. Ali toliko znamo i o slobodnoj volji, da vježbanjem jača, i da se to više slabi i to manje odolijeva napastvovanju, što si je manje upotrebljavao u kreposnoj trudbi i borbi. To se vidi takogjer iz historije sv. Teodota. Njemu je bilo pretrpjeti većih i dugovitijih muka nego Viktoru i Polihroniju, pa opet on opsta a ovi padoše; ali je on već prije, kao što smo vidjeli, neprestanom borbom sa zlim požudama i vazdašnjim vršenjem kreposti bio ukrijepio svoju slobodnu volju; s toga nije čudo, da je do kraja pretrpio.

Ako li, dragi kršćanine, misliš, kad te nagje teška napast, da joj ne možeš odoljeti, to je znak, da nijesi krijepio slobodne volje svoje, uklanjajući se oda zla a čineći dobro. Ako se na priliku ne vježbaš, da dosade svakidašnjega življenja snosiš s kršćanskom krotošću i trpljivošću, onda naravito, kad te tko uvrijedi, misliš, da nije moguće ne razgnjeviti se i ne vikati i psovati. Pa tako ti je sa svakim drugim grijehom. Promisli de dobro: dade li ti Bog duži život, može te snaći još teških nenadanih napasti, koje će te za cijelo svladati, ako se već u naprijed na njih ne pripraviš i ne učvrstiš. Trudi se dakle, da budeš čvrst i krepak; eto, gotovo svaki dan i svaki čas imaš zgodu, da se protiviš nedopuštenim nagonima i željama, dosade i zadjeve mirno da snosiš, teških ili nepovoljnih dužnosti ljudski da se mašiš i bez prekida svršiš, ili da to isto kažemo riječima evangjeoskima: svaki dan i svaki čas daje ti zgodu, da se odrečeš sebe. Što više, što vjernije, što postojanije to uščiniš, to ćeš biti pripravniji, to ćeš pouzdanije nadvladati, ako dogju na te i teške napasti. No tko živi bezbrižno, lakoumno, mekoputno, njegova je krepost kao trska, koju svaki vjetric ljulja.

Pomolimo se.

Udijeli, molimo, svemogući Bože, koji blaženoga Teodota mučenika tvojega rogjenje poštujemo, da se njegovim odvjetovanjem u ljubavi tvojega imena učvrstimo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

19. dan svibnja.

Blažena Emilijana.

Emilijana rodi se godine 1219. u Firenci, gdje joj je otac Oliverije de Cerchis bio ugledan gragjanin. Kad joj je bilo šesnaest godina, udaše je roditelji. Družeći se s jetrvom svojom, iskrenom bogoljupkom, uze nastojati oko sva-

koga dobra. Odijevala se samo toliko lijepo, koliko je morala mužu za volju. Povezače, kakovima su tada gospogje povezivale glave, razda sve ubogim ženama, sebi pak zaustavi samo jednu platnenu i dijel jedne svilene, a drugi dijel dade siromašnoj gospogji. U ono su doba gospogje u Firenci nosile odjeće duge i sa mnogo nabora; zato je za jednu odjeću trebalo mnogo latka. Kad je Emilijani muž kupio skerletni latak za odijelo, ona od njega načini sebi odjeću kraću i užu nego su nosile druge gospogje, ostatak od latka proda, a za dobiveni novac kupi potrebnima hrane. Premda je pak bila imućna, još joj nije bilo dosta za udjeljivanje, nego bi i noću radila, da može još i obilatije nadarivati uboge. Kad bi bolovala, ne bi se nikada iz usta njenih čula riječca jadikovka, nego bi sve jednako slavila i hvalila Boga. I kad bi joj se koje čedo razboljelo, ne bi tugovala kao što majke povajviše tuguju, nego bi rekla: „Volim da umre, ako je volja Božja, i da ide u nebo, nego da duže živi i poslije počem vrijegja Boga".

Emilijana je bila istom pet godina s mužem, kad joj umre. Mlada udovica ostade neko vrijeme u kući pokojnoga muža, a onda se povrati u dom oca svojega. Kako joj je bilo tek dvadeset i dvije godine, srodnici su je mnogo salijetali, da se po drugi put uda; no razabravši ona jasno u molitvi, da joj u naprijed valja neudatoj služiti Gospodina, priklopi: „Šta zagrizate u me svaki dan zbog muža? Odvedite me k onomu, za koga hoćete da me udate, a s druge strane metnite mi usjalu peć, pa ćete vidjeti, šta ću radije odabrati". Od onda nijesu se više usudili, da joj govore za udaju. Ali otac njezin žaleći što ne će da se uda, uze joj prijevarom

imutak, što joj bješe dao za miraz. Nakon toga nije dakako više mogla siromasima davati koliko otprije, ali je ipak i u napredak za njih činila što je mogla: išla bi k imućnim ljudima sabirati milostinju. Uopće je Emilijana u udovstvu provodila život posve pobožan: sve što god bi mislila, činila i ne činila, sve bi težilo samo na to, da služi Gospodina. Onamo je težilo pošćenje i nespavanje njezino, molitve i opomene, kojima je mnoge dovela na put spasenja, izvrsna poniznost i blagost njezina, pregorijevanje i mučanje njezino, o kojem ćemo napose što god napomenuti.

Emilijana je često postila, a uz post svagda i šutjela. Tako uz korizmeni post i četrdeset dana prije božića, kad je takogjer postila sve jedno kao uz korizmu, k tomu tri dana svake sedmice i u druge posne dane u godini držala je potpuno mučanje i nije ni s kim govorila, već ako bi bila prijeka potreba. Svake je subote išla k svetoj pričesti; idući pak takovom zgodom u crkvu prosila bi družicu, da joj putem ništa ne govori, veleći: „Bog je svagdje, i drage volje svakomu se čovjeku daje, samo ako u njemu nagje pripravljenu posudu (srce); zato ako hoćeš da mi ugodiš, ne smetaj me riječima; jer često idući putem i boraveći megju stvorovima tako sam potpuno našla Gospodina svojega, kao god u komorici moleći se Bogu. A treba mučati takogjer iz štovanja k stvoritelju, kojega kanimo primiti". Uopće je Emilijani tako mrsko bilo obično razgovaranje, kojim se svijet najradije bavi, da je kadšto sebi uši pamukom začepila. Više puti kad se već ne bi mogla ukloniti razgovoru, započela bi riječima: „Neka nitko ovdje ne govori osim o Bogu; drukčije ću odmah otići".

Izjavila bješe takogjer želju, da živi gdjegod zatvorena u kuli ili u sklonitoj gori ili u pustinji, gdje nema ljudi. No kako nije mogla to učiniti, držala se vjerno savjeta, što je dala nekomu, koji je čeznuo za pustinjom: „Kuća nek ti bude šuma, i čeljad u njoj nek ti budu zvjerad, a sve snosi strpljivo i mučke". Nekomu drugomu reče: „Za prošle stvari plači, za sadašnje hvali Bogu, buduće promišljaj, u svjema pak vrši poniznost, po kojoj kao i po milostinjama dobila sam, znadem, mnogo darova Božjih".

I doista vjerna službenica Božja primi takovih izvanrednih milosti nebeskih, kakovih dakako ne možemo ni pomisliti u čeljadeta, koje običaje svu unutrašnjost svoju mnogim govorenjem kao izasipati. Da pripovjedimo samo jednu od onih milosti, kojima je Bog ukrasio unutrašnji tihi život blažene Emilijane. U srcu njezinu zaleže se živa želja, da vidi Isusa, kakov je bio djetetom od tri četiri godine. Često se za to molila, premda je držala, da je nedostojna tolike milosti. No budući da ljubav, kao što kaže sv. Bernardo, ne zna reda, tolika je bila u Emilijane ljubavna žestina vidjeti Boga, da je nadvladala strah i nedostojnost; i zato se nije žacala neprestance za ono moliti, što je željela. I kako sâm Bog često takove pobožne želje i molitve meće bogobojaznim ljudima u srce, on je takogjer gotov, da ih ispuni. Jednom posjeti Emilijana bolesna dječaka, kojega su mučile teške boli. Ona mu reče: „Predragi sine, opominješ li se ti stvoritelja svojega promišljajući, koliku je on za te muku prepatio?" Na to će joj dječak: „Ja više mislim o muci i o bolesti svojoj nego li o Bogu". Emilijana prihvati: „Bi li mi hotio dati otu bolest

svoju?" Dječak: „Kamo sreće, da je se oprostim, a ti da ju svu imaš". Emilijana: „Dao Bog, ako ti je ova bolest na vječno spasenje, da tebi ostane; a drukčije neka je svu meni dade". Odgovori dječak: „Ne ću, da je svu dobiješ nego samo dijel; uzmi mi bokobolju, koja me muči, da je više ne budem osjećao". Emilijana mu odreče: „Neka mi bude, kako si kazao;" i potom ode kući. Dječaku presta u jedan put bokobolja, kao da si je rukama odnio, a sveticu poče ista bol tako mučiti, da nije mogla ni za trenuće naći mira. Kad je sjutradan u jutru popustila bol, pogje odmah opet k dječaku, i reče mu: „Hoćeš li, da mi dadeš i drugu bolest, koja te muči?" Bolesnik dakako drage volje prihvati ponudu njezinu. Ona opet reče: „Neka bude po riječi tvojoj". I kad je otišla, dječak posve ozdravi, a ona dobi njegovu mučnu bolest, koja se je tada zvala lètušta vatra. Kad je blažena Emilijana ovom bolešću i bokoboljom mučena ležala sama u komorici, zapazi prekrasna i premila dječaka od tri četiri godine gdje se veselo igra pred njom. Ona se tomu vrlo obradova, pa misleći da je angjel, kaza mu: „Drago dijete, ne znaš li ništa drugo raditi nego igrati se?" Dječak joj ljubazno prihvati: „Šta hoćeš drugo da radim?" Bl. Emilijana ponizno odgovori: „Hoću, da mi što dobro govoriš o Bogu". Onda će dječak: „Misliš li, e se pristoji, da tko o sebi dobro govori?" Ovo rekavši nestade djeteta Isusa, a Emilijana u onaj par posve ozdravi.

Kad je blaženoj Emilijani bilo dvadeset i sedam godina, poče teško bolovati. Više od četiri mjeseca traja bolest, koju snosi s prevelikom strpljivošću. Kad bi je najveća bol snašla, ne bi ni zastenjala, nego složivši unakrst ruke na prsi rekla bi: „Eto,

Bog moj dolazi, da me pohodi, kojega treba najljubaznije da zagrlim;“ ili bi kazala: „Blagosloven budi, ljubavi moja!“ Napokon preminu blaženo dne 19. svibnja 1246. u subotu u onaj čas, kad je običavala primati tijelo Gospodnje.

* * *

Kako blaženoj Emilijani tako je i drugima blaženim i svetim ljudima upravo mrsko bilo mnogo o koječem govoriti. Ali ne misli, dragi čitatelju, da je samo svetim ljudima bilo paziti na riječi svoje i čuvati se praznih riječi; dužan si i ti, i svaki je kršćanin dužan kloniti se mnogih riječi, jer kako kaže Sveto Pismo (Prič. Sal. 10, 19), u mnogim riječima ne biva bez grijeha, a još je više dužan kloniti se poganih praznih razgovora, jer najviše pomažu k bezbožnosti, kaže sv. Pavao apostol (Tim. II. 2, 16). I doista prava kršćanska duša ne govori mnogo, a za koga se misli, da je pobožan, pa ipak mnogo govori, pobožnost njegova teško da je suho zlato. Komu je ozbiljski do toga stalo, da napreduje u življenju kršćanskom, neka se kani mnogih a naročito praznih riječi. Mnogi se tuže, da im je pamet kod molitve odviše rastrkana, da ih i nehotice napadaju kojekakve svjetovne misli. No da ovaki ozbiljnije promisle sve prilike, u kojima žive, opazili bi lako, da im je rastrkanosti često krivo mnogo razgovaranje, kojemu su se naučili. Stvari naime, o kojima mnogo govoriš, ugnijezde ti se u srcu i pameti, pa kad hoćeš da se Bogu pomoliš, onda one izmile ter te bune u molitvi.

S toga kloni se uopće društava takovih, u kojima se mnogo govori; gledaj, da budeš u razgovoru što kraći; ne ponavljaj bez potrebe istim riječima ono, što si jednom već rekao, nego promislivši stvar prije dobro, reci je prosto, kratko i odrešito po onoj Hrvatskoj: ispeci pa reci. Dobro će biti takogjer, ako ugledavajući se na blaženu Emilijanu odlučiš, da u posne ili nemrsne dneve, na primjer u petke, ne ćeš ništa govoriti osim što bude prijeko potrebno; jer valja i to promisliti, da će nebo i zemlja proći, riječi pak Gospodina našega Isusa Hrista ne će proći (Luk. 21, 33), a on je rekao (Mat. 12, 36): „Kažem vam, da će za svaku praznu riječ, koju reku ljudi, dati odgovor na dan sudnji“.

Pomolimo se.

Usliši nas, Bože spasitelju naš: kao što se radujemo svetkovini blažene Emilijane, tako da se u osjećanju iskrene pobožnosti obučavamo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

20. dan svibnja.

Sveti Bernardin Sienski.

Bernardin rodi se godine 1380. u Massi, gradu koji je pripadao republici Sienskoj. Otac njegov Tollo de Albiceschis bješe načelnik u Massi no gragjanin i patricije iz Siene; zato se Bernardin pisa Sienski. Tek je Bernardin imao tri godine, kad mu umre majka, a za druge tri godine opet otac, tako da je u šestoj godini vijeka svojeg ostao sirota bez oca i matere. Sirotana primi odgajati teta, sestra pokojne matere, žena veoma bogodušna, koja mu u srce usija prvo sjeme potonjega svetoga življenja. Pet godina polažaše škole u Massi, a kad navrši jedanaestu go-

dinu, uzeše ga stričevi u Sienu, da uči više nauke. Njegova stidnoća, čistoća i nevinost tako je bila drugim gjacima poznata, da kad bi oni megju sobom govorili što god prazno ili manje pošteno pa bi vidjeli gdje Bernardin k njima dolazi, odmah bi stali o čemu drugom govoriti. Bernardin bio je još mladić, kad pukne u Sieni tako žestok pomor, da su u bolnici nemalo svi dvorioci pomrli, i nitko se nije više dao na ovaj posao. Bernardin pregne iz ljubavi Božje prihvatiti se dvorbe i nagovori još nekoliko mladih drugova svojih, da su se i oni posvetili tomu bogoljubnomu poslu. Glavar u bolnici znajući kolika je pogibao dvoriti kužnike i žaleći mladića Bernardina, isprva ga je odvraćao od nauma; ali kad je vidio, s kolikom je ljubavlju i pouzdanjem u Boga pregnuo na dvorbu, preda mu gotovo sve ključe od kuće.

Kad je pomor henjao, Bernardin se vrati kući, ali se onda sâm razboli od prevelika naprezanja, kojim bješe dvorio bolesnike. Ozdravivši opet, stade promišljati, u koji će stalež stupiti, da bude mogao Bogu sasvim služiti. Odluči napokon, da će se čisto držati riječi Spasiteljevih (Mat. 19, 21): „Ako hoćeš savršen da budeš, idi prodaj sve što imaš i podaj siromasima, i imat ćeš blago na nebu; pa hajde za mnom“. Bernardin proda sve što je imao i dodobiveni novac poda siromasima, i pogje za Isusom stupivši u prosjački red sv. Franciska Assiškoga. Osim toga što je Bernardin od onda oštra pravila redovnička savjesno izvršivao, još je tijelo svoje mrtvio osobitim pokorničkim djelima i ljubio ponizivanja i preziranja kao osobitu dobit i pokazivao neumornu trudbu, da duše pridobije za Hrista.

Pošto se je Bernardin neko vrijeme u tišini i samoći pripravljao za svetu službu propovjedničku, zapovjediše mu poglavari, da od Boga dobiveni dar upotrebi za slavu njegovu. Kako je imao slab i hrapav glas, bilo mu je isprva teškoće u propovijedanju; ali po zagovoru blažene Djevice Marije, koju je osobito ljubio i kod koje je vazda nalazio utok, oprosti se one teškoće. Djela trudbe njegove ostadoše četrnaest godina skrivena u skrovitom zavičaju; no na posljetku odade ga svjetlost kreposti njegovih, pa se prikaza u Crkvi kao sjajna zvijezda. Kao apostol zagje po Italiji od grada do grada propovijedati s tolikom silom i miloštom, da su najokoreliji grešnici umeknuli i u srcu se odrekli neurednosti, kojima su se bili podali. Riječ Božja bješe u ustima njegovim kao mač na obje strane oštar i kao oganj, koji sve izgorijeva. U Milanu poravna stanovnike, koji su živjeli u najvećem razdoru megju sobom; isto tako presta djelanjem njegovim u okolišu Gjenovskom gragjanski rat. U Savoji navede propovijedanje Bernardinovo ljude na pobožan, krepostan život. U Bergamu je općenito vladalo nekršćansko praznovjerje; Bernardin ga istrijebi te više tisuća svijeta navrati opet na stazu vjere i zakona. U sjevernoj Talijanskoj u brdima, koja megje sa Švajcarskom, bio je svijet razdvojen u dvije strane, u Gvelfe i Ghibelline, koji su se ljuto mrzili i gonili; i njih pomiriše propovijedi Bernardinove. U Bresciji nesta propovijedanjem njegovim raskalašnosti, što je ondje vladala. U Veroni raspali besjeda njegova toliku ljubav k imenu Isusovu, da su ga ljudi na kućama napisali zlatnim slovima i zrakama, ali ga i u srce sebi zapisali. U velikom trgovačkom gradu Mlecima pokaza,

kako valja kod kupnje i prodaje vršiti pravednost. U Ferrari ukide preveliko kićenje i raspuštenost ženskinja. U Firenci privede stanovnike od opaka življenja k pravoj pokori. Gragjane u Sieni nagovori, da su započetu ali nedogotovljenu crkvu dogradili, da su pobacali sve karte i kocke, kojima su vrijeme i imutak tratili, i da su više pobožnih običaja zametnuli; za spomen na korisno djelanje zemljaka svojega dadoše Sienjani na javnoj zgradi na tržištu načiniti zlatan kolut a u njemu napisati ime Isusovo. U Perugiji prestadoše Bernardinovim navješćivanjem riječi Božje krvavi mejdani, što su bili ondje u običaju, i podivljali ljudi pretvoriše se u dobre kršćane. Isto tako znade se i za druge gradove i krajeve u gornjoj i srednjoj Italiji, koliko je dobra u njima počinio sv. Bernardin kao propovjednik, pa se može o njemu reći, da je bio sijač, koji je više od polovine Italije preorao i najboljim sjemenom zasijao.

A koji je bio uzrok, da su propovijedi Bernardinove ljudima onako zahvatale dušu i srce? Je li on to sve činio kićenom i umiješnom rječitošću? Pravomu uzroku prisjeti se drugi propovjednik iz istoga reda franciskoga; pitaše ga naime, kako to, da se njegove propovijedi onako ne primaju ljudi kao Bernardinove, premda je on učeniji i rječitiji od Bernardina? a on im odgovori: „Ja sam vam kao mrtav ugljen, kad se dakle drugi mrtvi ugljeni meni približe, ne upale se. Ali Bernardin je duhom Božjim ražaren ugljen, pa zato kad se njega dotaknu drugi ma i ugašeni i mrtvi ugljeni, i njih se uhvati vatra ter se ražare“. I doista srce Bernardinovo plamtjelo je žarkom ljubavlju k Isusu i k bližnjemu, i iz ove ljubavi trudio se Isusu u svemu

ugagjati i bližnjemu što više koristovati. Od ostalih njegovih kreposti spomenut ćemo jošte samo veliku poniznost. Papa Martin Peti ponudi mu biskupiju Siensku, ali on iz poniznosti ponude ne prihvati; kasnije ga opet papa Eugenije Četvrti ponudi biskupijom Ferrarskom, onda opet Urbinskom, no sv. Bernardin jednu i drugu ponudu ponizno odbi. Kad je ipak bio prinugjen prihvatiti čast generalnoga namjesnika svojega reda, nastojao je, da se i ove časti što prije oprosti; nakon pet godina položi dakle čast i uze opet propovijedati. Htjede jošte i dolnju Italiju obići; ali ga na putu poduze groznica, i u Aquili blaženo preminu na goli pod položen po primjeru sv. Franciska Asiškoga, dne 20. svibnja 1444.

Gospodin Bog proslavi vjernoga slugu svojega mnogim čudesima prije i poslije smrti.

* * *

Iz života sv. Bernardina naučismo tajnu, odakle dolazi, da propovijedi, govori, opomene, ukori od gdjekojih ljudi imadu velik blagoslov a od drugih upravo nikakov. Makar propovjednik kako god učeno ili kićeno govorio, ako propovijed njegova nema unutrašnjega života, nevidljive duše, žive sile, a to je Duh sveti, koji prebiva samo u čovjeku pobožnu, onda bude od nje slab ili upravo nikakov rod. Propovijed će takova ugagjati ljudima, oni će ti, ako ih pitaš, kazati, da je bila lijepa, ali će od nje onako hladni otići, kako su i došli; propovijed će im biti za duhovni život bez koristi. Još je gore, ako se za propovjednika naročito znade, da jedno govori a drugo tvori, da ono sâm ne čini, što druge naučava; o takovu jadnu propovjedniku valja ona,

koju reče Isukrst o Židovskim književnicima i farisejima (Mat. 23, 3): „Sve što god vam reku, držite i činite; ali što oni čine, nemojte činiti; jer govore a ne čine".

A što rekosmo o propovijedi, valja i o svakoj opomeni, govoru ili ukoru. Davao ti kao otac ili mati djeci najljepše opomene, govorio ti kao učitelj gjacima što ti drago o vjeri i zakonu, nastojao ti uopće kao kršćanin druge ljude odvratiti od zla i navesti na dobro, tvoja će besjeda samo onda imati živu silu, ako u tebi prebiva i vlada Duh sveti. Kao što molitva pravednikova mnogo valja u Boga, tako valja i besjeda pravednikova mnogo u ljudi. Ako si dakle rad druge navoditi na dobro, gledaj prije svega, da svoju dušu posvetiš; navlastito pak pripravi se svagda prije molitvom i ozbiljskim razmišljanjem, kad kaniš drugomu dati znatnu opomenu ili korbu.

Pomolimo se.

Gospodine Isuse, koji si blaženomu Bernardinu ispovjedniku svojemu podao izvrsnu ljubav k svetomu imenu tvojemu, po njegovima, molimo, zaslugama i odvjetovanju ulij nam milostivo duh tvoje ljubavi. Koji živiš i kraljuješ u vijeke vijeka. Amen.

21. dan svibnja.

Sveti Godrik.

Godrik od ubogih roditelja oko godine 1080. u Engleškoj rogjen, tržario je isprva svakojakom sitnom robom zalazeći od sela do sela po grofoviji Norfolčkoj, i tako hranio roditelje i sebe. Imajući kod toga dobru sreću trgovinu je sve više razmicao te zalazio i u gradove, pače išao nekoliko puta i lagjom u Škotsku po trgovačkom poslu. No kad je trgovina Godriku bila u najljepšem napretku, u jedan put je se posve kani pa pogje tražiti blago nad svim blagom, tako da se je na Godriku potpuno ispunila priča, koju reče Isus govoreći (Mat. 13, 44ss): „Kraljevstvo je nebesko kao blago sakriveno u polju, koje našavši čovjek sakri, i od radosti za to otide, i sve što ima prodade, i kupi polje ono. Još je kraljevstvo nebesko kao čovjek trgovac, koji traži dobra bisera. Pa kad nagje jedno dragocjeno zrno bisera, otide i prodade sve što ima, i kupi ga". Godrik naime na trgovačkom putovanju svojem dogje na otok Lindisfarne, pa gledajući pobožno življenje tamošnjih redovnika i slušajući o silnim čudesima čudotvorca sv. Kutberta (vidi 20. ožujka), milost Božja otvori duši njegovoj oči i prosvijetli ga te on bistro vidje, gdje je sakriveno najveće blago i gdje se nalazi najdragocjenije zrno bisera. Godrik ne oklijeva učiniti dobru kupnju; kao mudar trgovac pred Gospodinom pogje i prodade sve što ima i novac podijeli ubogima i odluči u napredak samo Bogu služiti. Najprije pogje da obigje sveta mjesta Jerusalem, Rim i Kompostellu u Španjolskoj, gdje se poštuje grob sv. Jakoba apostola. Vrativši se sa svetoga putovanja u Englešku najmi se u jednoga vlastelina za dvorskoga; no kako je služinčad bila opaka i krala tugju jagnjad i jarad, a vlastelin, komu je Godrik prokazao opakost njihovu, nije ipak ništa činio, Godrik bojeći se da ne bude dionik tugjih grijeha, ostavi službu i pogje drugom na sveti put u Rim. Povrativši se opet u zavičaj udruži se s Etelrikom, koji je ostavivši Durhamski

monastir u pustinji provodio bogoljuban život; Etelrik bude Godrikov vogj na putu k savršenstvu kršćanskomu. Kad je za dvije godine umro Etelrik, Godrik pogje još jedan put u Jerusalem na grob Spasiteljev, pa svršivši srećno i ovo sveto putovanje odabra sebi za stalno prebivanje pustinju Finchalsku. Od dubova granja sagradi kolibicu, hrana mu pak bude voće, korijenje i med šumski. Pisac žića Godrikova ovako opisuje boravljenje njegovo u pustinji: „Život je pustinjački provodio u gladi i žegji, u zimi i golotinji, u pošćenju i moljenju, pa strpljenjem i postojanstvom vjerno na kraj priveo. Nije ga strašila divljost zvjeradi, ni množina crvi, ni prijetnje od ràzbôjnikâ, ni utvare od bjesova, ni hrapavost trnja, niti napokon neobragjena pustoš samoga mjesta, jer savršena ljubav izagna sav strah na polje“.

Malo po malo raznese se po okolini glas o izvrsnosti Godrikovoj, te svijet poče odasvud k njemu grnuti, jedni da se dive čudnomu življenju, a drugi da se ugledaju na kreposti njegove ter se poprave. Polaznici donosili bi mu i suprot volji njegovoj jela; ali za sebe ne bi ništa uzeo, nego bi dao ubogima ili metnuo kamo god kraj puta, da se putnici okrijepe. No u nedjelje i blagdane ne bi ni s kim zametao razgovora, tako ni u još druga tri dana svake nedjelje, da to vrijeme posveti sasvim molitvi. Godrik je uopće u samoći toliko napredovao u svetosti, da je Bog i samim čudesima pokazao, kako mu je ugodna njegova vjerna služba. U kraju, gdje je prebivao Godrik, tekao je potok, a taj jednom silno poplavi svu okolinu i samu kolibicu pustinjakovu. Kad je voda osjekla, ljudi iz okoline misleći da je Godrik poginuo u poplavi, uzeše ga žaliti i pogjoše ka kolibici, da mrtva ukopaju. Ali kako se začudiše, kad Godrika nagju gdje se Bogu moli, gdje je ne samo živ i zdrav nego i posve suh. Kad su ga pitali, zašto nije bježao od poplave, odgovori, da ne zna ništa za poplavu. Tako je Bog krepkom rukom svojom štitio Godrika, dok je molitvom bio kod njega. I drugim mnogim čudesima proslavi Bog vjernoga slugu svoga.

Svaki čovjek koji zbilja sveto živi, preporogjen je na duši i povraćen u ono duševno stanje, u kojem su bili Adam i Eva prije grijeha; no kod gdjekojih svetaca još se osim toga pojavljuju očito i takove stvari, koje su se zbivale samo u raju zemaljskom, tako na primjer da se divlje zvijeri čovjeka ne plaše, pače da ga priznaju gospodarom svojim i u nj se uzdaju. Ljudi biskupa Durhamskoga namjeriše se u lovu na krasna jelena te pogjoše sa psima za njim u potjeru. Jelen vičući i lajući dotrča pred Godrikovu kolibicu, kao da traži u njoj utočište. Čovjek Božji izagje na polje i zapazi izmučenu zvjerku. Smilovavši se na nju, pusti je u kolibicu i zatvori za njom vrata. Prispješe brzo i lovci i nagjoše čovjeka u prnje zaodjevena. Pitaše ga za jelena, a on ne hoteći odati gosta ni lagati, reče: „Bog zna, gdje je“. Lovci pak videći u obrazu njegovu milotu angjeosku i poštujući svetost vjere, moliše ga za oproštenje i odoše. I kasnije su još mnogo puti u čudu kazivali, što im se pripetilo u šumi. A jelen je ostao do u večer u kolibi pustinjakovoj, i poslije se još mnogo godina svraćao onamo, pa legavši do nogu njegovih kao da mu je jednako zahvaljivao za život. Isto tako bi zečevi i druge šumske zvjerke tjerane od

lovaca pribjegle Godriku; a on bi ih lijepo dočekao i opet pustio, kad bi strah već minuo. I ptice od ciče zime obumrle metao bi sebi u njedra, da se ugriju i ožive. Jer nije bio samo ljudima milosrdan nego i životinjama.

Pošto je sv. Godrik do šezdeset godina pokornički život provodio, teško se razboli. Od otoka nape mu se sva koža i ukočiše se udi. Kako se nije mogao okretati, dvoriše ga dva redovnika iz monastira Durhamskoga. I premda je bolesnika teška muka mučila, jer su mu i crvi izmiljali iz tijela, ipak je strpljivo sve snosio i rado se hvalio slabostima svojima znajući, da je slabost tijela jakost savršenstva. Kad mu je bilo sve gore i već se približavao svršetak, razvedri mu se u jedan put obraz i on stade pjevati. Pitan šta mu je, odgovori: „Doista, sinci, nijesam se mogao uzdržati od pjevanja; jer bezmjerna svjetlost sinu na istočni prozor i miris tolike sladosti napuni mi grudi (prsi), da sam mislio, ja sam zadobio milost pregjašnjega zdravlja. Činilo mi se, da sam došao k vratima nebeskoga Jerusalema i da sam dionik sreće angjeoske; višnji su gragjani pjevali: Gospodine pomiluj, Hriste pomiluj, i ja sam združio glas svoj s njihovima, i isto sam veseo pjevao".

Preminu čovjek Gospodnji Godrik godine 1170. dne 21. svibnja u četvrtak na osmi dan uzašašća Hristova, kao što bješe sâm naprijed rekao. Po njegovim zaslugama dao nam Gospodin otpuštenje grijèhâ i život vječni.

* * *

Oni trgovčići što sa svakojakom sitnom robom zalaze od sela do sela i od kuće do kuće, kao što je zalazio isprva sv. Godrik, imadu za cijelo teško

življenje, pa ako tržare, da sebe i porodicu svoju prehrane, te su u poslu pošteni, a pored toga ne zaborave za ono sakriveno blago, o kojem Spasitelj govori u sv. evangjelju, zaisto su dostojni svake časti i poštenja i mogu Bogu tako dragi biti kao pustinjak kakov. Ali je žalibože često vidjeti kod onakovih trgovčića torbičara, kako je svemu njihovomu trkanju, razmišljanju, govorenju, nadanju i stradanju jedini cilj novac. Na novac ne rijetko tako hlepe, da pri tom gube tijelo i dušu; tijelo gube putujući po najgorem vremenu, krateći sebi potrebnu okrepu i odmor i dolazeći u različite pogibli; dušu gube lažući, varajući, službu Božju zaboravljajući i za vječno spasenje nimalo ne mareći.

Kada se čovjeku po milosti Božjoj otvore duševne oči, to će reći, kad živo spozna kršćanstvo, onda vidi, kako je sve, na što ljudi onako hlepe, napokon prazna slama, koju zaslijepljeni ljudi drže za zlato, a pravo zlato da je Hrist, ljubav Božja u srcu. Jedan misli, da je najveća sreća biti bogat, drugomu je glavno čast i slava, treći drži, da ne bi bilo vrijedno ni živjeti bez ašikovanja (nedopuštena milovanja) i gizdanja, četvrti opet živi, kao da je na ovome svijetu samo za jelo, pilo i zabavu; a prvi, drugi, treći i četvrti trudit će se i mučiti se i razmišljati neprestano, kako da se dočepaju onoga, na što onoliko hlepe; svi su pak ovakvi kao mlini (vodenice), koji bi bez prekida mljeli no kojima se ne bi nasipalo žito nego prah i pijesak. Napokon su ipak najpametniji oni ljudi, kojima se je svijet više puti podsmijevao: sveci, jer su našli ono sakriveno blago, kojega moljac ni rgja ne kvari i lupeži ne kradu, i stekli su ono dragocjeno zrno bisera, koje ih usrećava na vijeke.

Pomolimo se.

Pridogji, Gospodine, k prošnjama našim, koje donosimo o svetkovini blaženoga Godrika ispovjednika tvojega: koji nemamo pouzdanja u svoju pravednost, da nam on, koji ti je ugodio, molitvama svojim pomaže. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

22. dan svibnja.

Sveta Julija.

Krvoloci Vandali i kralj njihov Genserik već su nam poznati iz života sv. pape Leona Velikoga (11. travnja). Isti kralj pridobi godine 439. grad Kartago u Africi; stariji stanovnici budu pobijeni, mlagji zarobljeni i prodani, a sav grad razvaljen. Megju zarobljenima bijaše i blažena Julija djevica, kći poglavitih i imućnih roditelja; ona dopade Eusebiju poganinu iz Sirije.

Julija se strpljivo podala teškoj sudbini držeći, da joj je od Boga namijenjena za njezino dobro, iskazivala gospodaru svojemu dostojno poštovanje i bila u svemu radljiva i vjerna, „ne služeći samo na oko, da ljudima ugagja nego kao službenica Hristova tvoreći volju Božju od srca", kao što sv. Pavao apostol napućuje sluge da služe. (Efes. 6, 6). Gospodar njezin premda poganin divio se tolikoj kreposti njenoj, pa joj dopustio, da živi po vjeri svojoj. Što bi joj god vremena ostalo od službe, upotrebila bi za čitanje i za moljenje. Otkidajući sebi od jela trapila je tijelo svoje, te je gospodar nije mogao ni laskanjem ni opominjanjem nagovoriti, da jede što više osim u dan Gospodnji, to jest u nedjelju. Obraz joj je blijedio, tijelo mršavilo, ali

joj je vjera postajala sve čvršća i duh sve više težio na nebo.

Eusebije gospodar Julijin pošavši s dragocjenom robom iz Sirije u Galliju (sadašnju Francusku), uzme sa sobom na lagju više kućne čeljadi a megju njima i Juliju. Na putu stane na sjevernom rtu otoka Korsike. Upravo su tada tamošnji pogani žrtvovali bogovima svojim, pa doznavši za to Eusebije ode k njima i on sa svom čeljadi, samo Julija ostane na lagji moleći se Bogu za obraćenje nesrećnih nevjernika. Poglavici poganskome Feliksu jave, da je na Eusebijevoj lagji djevojka, koja prezire štovanje bogova. On pita Eusebija, zašto nijesu svi s njegove lagje došli slaviti bogove? Eusebije odgovori, da djevojke, koja je ostala na lagji, nije mogao ničim odmetnuti od vjere kršćanske ni najvećim prijetnjama privoljeti na štovanje bogova, pa da nije u službi prevjerna, bio bi je već kojekako kaznio. Onda mu Feliks reče, neka Juliju ili sâm prinudi, da žrtvuje bogovima, ili neka je njemu dade za četiri druge robinje bolje od nje ili za cijenu, što traži za nju. Na to mu Eusebije odreče, da ovakove službenice ne bi hotio dati ni za kakovu cijenu.

Potom se počne gozba, kod koje se Eusebije opije i napokon tvrdo zaspi. Uz to navali svjetina poganska na lagju i sv. Juliju silom dovuče k Feliksu, koji je uzme nagovarati, da žrtvuje bogovima, pa će je otkupiti od gospodara i pustiti slobodnu. Sv. Julija otkaže: „Sloboda je moja služba Hristu, kojemu svaki dan čistom dušom služim; a bogove vaše oduravam". Tada je na zapovijed Feliksovu stanu ćušati, i kad je jednako slavila Isusa Hrista, koji je za nju bio ćušan, uzmu je za kosu natezati

i mučiti, a ona još slaveći Hrista govori: „Onoga ispovijedam, koji je za mene bio šiban; jer ako je Gospodin moj za mene bio trnjem okrunjen i na križ raspet, zašto da ja to ne pretrpim, da budem dostojna dobiti palmu mučeničku?“ Po ovim riječima Feliks, kao da ga je bjesnilo prometnulo sotonom, zakaže, da službenicu Hristovu metnu na križno drijevo, na kojem ona izdahne, kad se Eusebije probudi.

Tijelo sv. Julije odvezoše monasi na otok Gorgonu i ondje ukopaše; a poznije (godine 763.) preneseno bi po želji kraljice Langobardske Anse u Bresciju, gdje se još i sada nalazi i od vjernoga puka mnogo poštuje.

* * *

Sv. Julija slavljaše Isusa, što je trpeći ćušanje, čupanje kose i samo raspinjanje na križ jednaka postala obličju njegovu; jer je znala, da izjednačiti se s obličjem Sina Božjega znači biti megju odabranima. A kako ti, dragi kršćanine? Jesi li se dosele trudio, da se izjednačiš sa Spasiteljem? U čemu li je život tvoj jednak životu Sina Božjega? Gle: Hrist Gospodin je bio poslušan i podložan presvetoj Majci i hranitelju svojemu, Ocu nebeskomu pokoravao se do smrti na križu; ti se ne pokoravaš ni Bogu Ocu svojemu ni Crkvi materi svojoj, jer prestupaš i Božje i crkvene zapovijedi. Hrist je bio krotak i ponizan od srca; ti si grub i tvrd bližnjemu svojemu, ohol i nadut. Hrist je i noći provodio na molitvi Božjoj, i molio se Ocu nebeskomu s najvećim štovanjem; ti se ni danju ne moliš, pa ako se i moliš, činiš to bez pobožnosti, pažljivosti i pošte. Hrist je postio četrdeset dana i četrdeset

noći bez prekida; tebi je teško jedan dan postiti ili ne mrsiti. Hrist je s divnom strpljivošću podnosio nebrojene poruge i sramote, bio uhvaćen, strahotno šiban, sramotno trnjem krunjen i grozno raspinjan; ti se usplahiriš, ako ti tko samo jednu nepovoljnu kaže ili, te i najmanje uvrijedi, u bolesti, tegobi, progonstvu grdiš Boga i ljude. Hrist je oprostio neprijateljima i molio se na križu; ti smišljaš, kako da se neprijateljima osvetiš, mrziš na njih te im želiš sve zlo. Izjednačuješ li se tako sa Hristom? O brate, ako li i u napredak tako uzradiš, znaj, da ne pripadaš megju odabrane; jer čuj, što reče sv. Pavao apostol, a njegove su riječi istinite, kako su istinite riječi Božje (Rim. 8, 29): „Koje je Bog naprijed poznao — veli Pavao — one je i odredio, da budu jednaki obličju Sina njegova“. Još danas počni nastojati, da se povedeš za krepostima Hristovim te se s njim izjednačiš.

Pomolimo se.

Bože, koji si megju ostalim čudesima mogućnosti svoje i slabomu spolu podijelio pobjedu mučeništva, dopusti milostivo: koji blažene Julije djevice i mučenice tvoje rogjenje svetkujemo, da po njezinim primjerima do tebe koračamo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

23. dan svibnja.

Sveti Desiderije.

Svetac, kojega danas slavimo, rodi se godine 556. od uglednih roditelja u gradu Autunu u Burgundiji, pokrajini sadašnje Francuske. Već u kući roditeljskoj poučen u svakovrsnoj svjetovnoj nauci a i odgojen kršćanski dogje

potom k nadbiskupu Viennskomu na više nauke, gdje je drugare vazda pretjecao koliko pomnjom u nauci toliko i valjanošću u vladanju; zato je bio drag svoj četvorici nadbiskupa, koji su jedan za drugim sjedili na stolici nadbiskupskoj, dok je on boravio u Vienni. Za četvrtoga od ovih nadbiskupa, za sv. Vera posta Desiderije gjakon stolne crkve Viennske, a nakon smrti Verove (godine 594.) uzvišen bi on na stolicu nadbiskupsku.

U ono vrijeme ubiše dva mladića kralja Burgundskoga Sigeberta, baš kad je pošao s vojskom na brata svojega Hilperika, da mu otme kraljevstvo. Žena pokojnoga Sigeberta, sada obudovjela, po imenu Brunehilda, bijaše tako opaka, da je počela grešno živjeti sa sinovcem pokojnoga muža svoga, to jest sa sinom pomenutoga kralja Hilperika. Desiderije kao nadbiskup u glavnom gradu Vienni nije mogao šutjeti o javnoj sablazni, koju je činila Brunehilda, premda je bila mati kralju, što je tada vladao; zato je on i za ovu opačinu i za druge nepravde ukori. No Brunehilda što bi trebalo da se popravi, razgnjevi se na Desiderija, kao što se je nekad razljutila bila Jezabela na Iliju proroka i Herodijada na Ivana Krstitelja. Ona podgovori plemiće i neplemiće na sv. Desiderija, i potkupi lažne svjedoke, samo da mu se pod izgovor prava i pravice osveti; i zbilja bude Desiderije krivo osugjen i izagnan na jedno ostrvo.

Ali Bog koji Josipa u Misir prodana i u tamnicu bačena nije ostavio, bijaše milostivo u pomoć takogjer blaženomu Desideriju prognanu. Jer kad je Desiderije došao na ostrvo pa odmah pošao u kapelicu, da noću svrši običajne molitve svoje — bila je pak upravo nedjelja — zapali svojom rukom

žižak (lampu), a dogodi se po milosti Božjoj, da je žižak gorio cijelu sedmicu do druge nedjelje a da nije ni ulje ni stijenje u žišku sagorjelo. Glas o tom čudu pronese se brzo po svoj okolini; ljudi odasvud dotrče, da se očima uvjere o onom, što su ušima čuli; dogju takogjer gdjekoji bolesnici k svetomu čovjeku, koji ih uljem iz žiška pomaže u ime Hristovo i tako izbavi od nevolja njihovih; megju njima iscijeli se na taj način jedan gubavac. Po ovima i drugim jošte čudesima, koja je Hrist Gospodin tvorio preko sluge svojega Desiderija, raznese se glas o njemu svakamo, te Brunehilda na žalost svoju vidje, da je izagnavši Desiderija samo pomnožila slavu njegovu; zato pretvarajući se kao da joj je žao što je učinila, pozva biskupa natrag na stolicu njegovu, pošto je četiri godine probavio u samotinji na ostrvu. Na povratku dočeka ga narod s najvećom radošću.

No neprijateljica Desiderijeva, puna zmijinjeg otrova, ne presta smišljati, kako će mu haka glave doći ili barem sve jednako život ogorčavati; veliko štovanje, koje je narod iskazivao sv. biskupu, još je većma u njoj podjarivalo želju za osvetom. Po njezinu dakle nastojanju posta u Vienni sucem čovjek, koji je njoj u svemu ugagjao a gledao na svaki mogući način, da biskupu i svećenstvu njegovu zada što više jada. Tada se još nešto dogodi, što je Brunehildu upravo do bjesnila razdražilo. Kralj je tada bio Teodorik unuk Brunehildin a još neoženjen. Poštujući on mnogo Desiderija, pita ga, šta bi: bi li se oženio ili ostao bez žene? Desiderije znajući u kakovim prilikama živi kralj, odgovori po primjeru sv. Pavla (Kor. I. 7, 2. 9), da je bolje ženiti se nego li upaljivati se; i zbog blu-

dnosti neka svaki ima svoju ženu, i svaka žena neka ima svojega muža. Za to odmah dozna Brunehilda pa se još većma razgnjevi na Desiderija; bojala se je naime, ako se kralj oženi, izgubit će dosadašnju vlast nad njim, zato je dosele uvijek gledala spriječiti ženidbu njegovu. Ona se dakle tužila, da je Desiderije od nje odvratio ljubav njezina unuka, i one riječi: zbog bludnosti neka ima svaka žena svojega muža, da je na nju namijenio. Omrazitoga biskupa namisli bezbožnica svakako smaknuti te nagje tri dvoranina, koji će bogomrsko djelo izvršiti. Desiderije je naprijed znao, šta ga čeka, pa je već u duhu prinio sebe Bogu za žrtvu. Ona trojica dovrebaše biskupa kod potoka Chalarone; biskup pokleče, pomoli se Bogu i prignu glavu. Jedan od ubilaca baci mu velik kamen na glavu; biskup pade na tle, ali još ne umrije; onda mu drugi cjepanicom razbi glavu. Takvim dakle mučeništvom duša sv. Desiderija preseli se ka Gospodinu, godine 608.

Hlotar kralj Franački doznavši, kako je Brunehilda sv. biskupa Desiderija kao pseto ubila, raspali se pravednim gnjevom, pa je dade po vojnicima svojim uhvatiti i dovesti pred sud svojih velikaša, da joj sude za ubijstvo ono kao i za druga zločinstva. Po običaju tadašnjega divljačkoga vremena Brunehilda bi osugjena na strahotnu smrt: svališe je na zemlju, pa joj za svaku ruku i za svaku nogu privezaše po jednoga divljega konja, i onda konje potjeraše na četiri strane, tako da se je živo tijelo opake žene raščenulo, a raščenute komade tijela zatim spališe.

* * *

Premda Gospodin Bog ne kazni očito svake opačine već na ovome svijetu; ipak snagju kadšto očevidne Božje kazni ljude, koji upravo grdno i besramno vrijegjaju zakon Božji; tim hoće Bog onima, koji su slabi i nepostojani u vjeri, kad i kad očito da pokaže, da ima sveznajući i pravedni Bog, koji motri djela ljudska. Kao što je opaku ženetinu Brunehildu snašla očita kazan Božja već na ovom svijetu, tako se često dogodi, da čovjeka, koji se krivo prisegne (zakune) ili gadno pohuli na Boga ili je grdna pijanica, ubije prijeka smrt; takova se kazan pripeti kadšto i za druge javne grijehe. Ako li znaš za javna grešnika a ne vidiš, da ga Bog kazni, ne sumljaj zato o pravednosti Božjoj; još ne znaš, kako će on dokrajčiti, a znadeš, da ima i poslije smrti još drugi život, u kojem će svakomu biti plaća po djelima svojim. Istina, Bog je u starom zavjetu (prije rogjenja Hristova) obećavanja davao za ovaj život ter ih i izvršivao, to će reći, Bog bi već na ovome svijetu čovjeka naplatio za dobro i kaznio za zlo, što bi počinio; no u zavjetu novom, u zavjetu savršenijem Bog je duhu čovječjemu otvorio dalje vidike te mu pokazao vječnost, u kojoj će istom svako dobro biti potpuno naplaćeno i svako zlo potpuno kažnjeno.

Pomolimo se.

Na slabost našu ogledaj se, svemogući Bože, i kako nas breme našega djela tišti, neka nas blaženoga Desiderija mučenika tvojega i biskupa dično odvjetovanje brani. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

24. dan svibnja.

Sveti Donacijan i Rogacijan.

a Rimskih careva Dioklecijana i Maksimijana življaše u gradu Nantesu (u sadašnjoj Francuskoj) mladić od roda slavna, po imenu Donacijan. Poznavši po osobitoj milosti Božjoj istinu vjere kršćanske i preporodivši se vodom i Duhom svetim provogjaše život u strahu Božjem i propovijedajući slobodno pobjede Hristove kao prehrabar vojnik nastojaše, da i u prsi drugih pogana zasije sjeme blažene vjere. Stariji brat Donacijanov po imenu Rogacijan i primjerom njegovim i svetom besjedom ganut prihvati takogjer vjeru Hristovu te zaželje što prije primiti sakramenat svetoga krštenja. No kako zbog tadašnjega progonstva nije bilo u Nantesu svećenika, Rogacijan ne krsti se vodom nego krvlju svojom poginuvši za Hrista smrću mučeničkom.

Kad je carski namjesnik došao u Nantes, da pogubi sve kršćane, koji bi se ustručavali žrtvovati bogovima, javiše mu, da je Donacijan kršćanin i da je ne samo brata svojega Rogacijana nego i mnogo drugih pogana odvratio od idolopoklonstva. Uhvaćeni Donacijan doveden bi pred namjesnika, koji mu reče: „Doznao sam za tebe, Donacijane, da se ti ne samo ustručavaš štovati bogove Jupitra i Apolla, koji su nam život dali i sad još udržavaju, nego da ih i grdiš, i narod nagovaraš, da vjeruje u Raspetoga“. Donacijan: „I nehotice govoriš istinu veleći, da bih hotio sve odvratiti od grieške i dovesti k štovanju onoga, komu samu valja svi da služe“. Namjesnik: „Ili prestani ovdje propovijedati ili ću te odmah smaknuti“. Donacijan: „Prijetnje,

kojima se meni groziš, na tebi će se izvršiti, i u zamku, koju meni mećeš, sâm ćeš pasti; jer krivom i praznom vjerom zaslijepljen voliš tamu nego svjetlost, i ne vidiš svjetla Hristova“. Onda namjesnik raspaljen gnjevom dade sveca okovati u gvožgje i baciti u tamnicu.

Zatim dovedoše Donacijanova brata Rogacijana, kojemu namjesnik laskajući stade obećavati velike milosti i od careva i od bogova, ako se pokori naredbama carskim. Rogacijan odgovori: „Kako si opak, naopako i govoriš, obećavajući najprije milost od careva a poslije od bogova. Kako da štujemo kao bogove one, koji su po samom govoru tvojem gori od ljudi? Nego bogovima vašim i vama jednaka je nevolja: oni budući od kamena ili drveta ne čuju, i vi premda od bolje gragje gluhi ste za pravdu; oni nemaju duha, vi nemate srca. I doista tko se kamenu klanja, bude napokon i sâm kamen“. Na to bude i Rogacijan odveden u tamnicu, u kojoj je već bio brat njegov.

Blaženi Rogacijan bijaše žalostan, što će poginuti bez milosti krštenja, pa držeći da će mu biti za krštenje, ako od brata dobije cjelov mira, zamoli ga za nj. Onda se Donacijan pomoli Bogu, neka bude Rogacijanu vjera za krštenje, i ako sjutradan od mača pogine, krvoproliće neka mu bude za sakramenat potvrde. Potom su braća svu noć zajedno provela u molitvi te čekala udarac od krvnika i plaću od Gospodina svojega.

Sjutradan bjehu ispovjednici Hristovi Donacijan i Rogacijan dovedeni opet pred carskoga namjesnika, koji im odmah zaprijeti, da će oštro s njima postupati, što bogove od volje ili od neznanja preziru. Mučenici mu kao u jedan glas odgovoriše:

„Za ime Hristovo gotovi smo primiti sve, što godi izumije gnjev krvnikov; jer se životu našemu ovdje ne će nauditi, ako se onomu povrati, od koga mu je postanak, i u budućem ako se naplati dobitkom umnožene svjetlosti“.

Onda budu blaženi mučenici po zapovijedi namjesnikovoj udareni na muke; jer premda se nije nadao, da bi ih mogao mukama odmetnuti od tvrde odluke, ipak je hotio nadovoljiti bjesnilo svoje, pa kad ih je već dosta namučio, odsiječe im mačem glave. Tako dogjoše u slavu Hristovu.

* * *

Sv. Rogacijan reče: „Tko se kamenu klanja, bude napokon i sâm kamen“. I doista, za kakovu stvar prilijepi čovjek srce svoje, onakov bude napokon i sâm duhom i srcem. Kad se tko novcu klanja kao bogu nalazeći u njemu svu sreću i blaženstvo, i srce njegovo izagje na posljetku tako tvrdo, kao što je ono zlato ili srebro, od kojega je novac skovan; zato Hrvati škrcu dobro kažu i tvrdica. U čovjeka, koji samo o tome misli, kako će izdovoljiti niske tjelesne požude, lako se odmah u svemu bitku njegovu zapazi životinjski onaj nagon. U pijanice utone svako plemenitije osjećanje, a već sáma crven na licu njegovu pokazuje, kakovu vatru nesrećnik u sebi gasi.

Nama je sličnima bivati, izjednačivati se sa Isusom Hristom, ako hoćemo da ugodimo Ocu nebeskomu te dogjemo k njemu u vječno blaženstvo. Život je Isusov ogledalo, na koje treba neprestano da se ogledamo, ako hoćemo da mu budemo sve sličniji. Bog Otac nas samo toliko ljubi, koliko u nama vidi obličje Sina svojega; pa veća ili manja

sličnost sa Sinom odregjuje takogjer višu ili nižu ljestvicu u idućoj slavi nebeskoj.

Šta li vidimo u onom ogledalu, na koje treba da se sve jednako ogledamo? Vidimo življenje ponizna, krotka, radljiva, bogoljubna i čovjekoljubna, strpljiva i mirna Boga-čovjeka, od kojega je nauk i primjer pravilo življenju našemu, i za kojega nam Otac nebeski reče (Mat. 17, 5): „Ovo je Sin moj ljubazni, koji je po mojoj volji; njega poslušajte“.

Šta nas pak uči taj ljubazni Sin Oca nebeskoga? kako da se s njim izjednačimo? Glasno nam to kazuje u evangjelju (Luk. 9, 23): „Ako tko hoće da ide za mnom, neka se odreče sebe i uzme križ svoj svaki dan i ide za mnom“. I sveta braća Donacijan i Rogacijan uzeše svaki svoj križ i idoše za Hristom sve na smrt, pa tako izagjoše slični obličju Sina Bozjega i dogjoše u slavu njegovu. Ako nama i nije od Boga namijenjena mučenička smrt, imamo ipak svaki svoj križ, pa noseći ga strpljivo i bogodavno treba da idemo za Hristom, da mu slični postanemo. Ali to ne možemo postati slabom samo željom ili pogdjekojom pobožnom mišlju i pojedinim dobrim djelom, nego samo ozbiljskim i postojanim naprezanjem, neprestanim ogledanjem na ogledalo svake svetosti: Isusa Hrista.

Pomolimo se.

Prosimo, svemogući Bože, da nas dočeka dvojaka radost današnje svečanosti, što dolazi od slavljenja blaženih Donacijana i Rogacijana, koje je jednaka vjera i muka učinila pravom braćom. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

25. dan svibnja.

Sveta Marija Magdalena de Pazzi.

Današnja svečarica rodi se u Firenci dne 2. travnja 1566. Otac joj bijaše Kamillo de Pazzi, majka Marija de Buondelmonte. Na krštenju dobi ime Katarina. Već zarana opažahu se klice njezine potonje svetosti. Premda je bila sa svakim ljubežljiva, nijesu je ipak veselile dječje igre, nego bi najradije slušala razgovore o stvarma Božjim. Bivši još djetetom od sedam godina ostavila bi dijel od svojih svagdašnjih jestvina, da ih dade ubogoj djeci ili sužnjima, a osobito je imala veselje, kada bi koje drugo dijete naučila Očenaš, Zdravomariju, Vjerovanje apostolsko i ine takove molitve. Kad je bila na zaselku očevu, poučavala je seljačke djevojčice u kršćanskom nauku, pa kad joj se bilo povratiti u grad, poče plakati, što ih ne će više moći naučavati, i zato roditelji njoj za volju uzeše kćerku jednoga seljaka sa sobom u Firencu, da bude Katarini učenica. Zarana se naučila misli sabirati i upravljati k Bogu. Zato joj je navlastito omiljelo unutrašnje moljenje iliti razmišljanje, pa već bi se u djetinjstvu kadšto tako zavezla promišljajući istine vječne, da ne bi ni opazila, što biva kraj nje. Toliko joj je bio oduran svaki grijeh, da bi svu noć plakala, kad bi čula riječi za kršćanina nepristojne. Osim toga je osjećala toliko čeznuće za Isusom u obličju hljeba u presvetom sakramentu sakrivenim, da kad bi se majka njezina ili druga koja pobožna ženska glava pričestila, ona bi se kod nje pribijala što bi više mogla. Kad je pak u desetoj godini dobi prvi put sama primila presvetu pričest, toliku je potom osjećala sladost, da se je

od miline u suze rastapala. Navršivši deset godina s divnim nekim čuvstvom prikaza sebe Isusu Hristu zavjetovavši mu se vazdašnjim djevičanstvom.

Od ono doba poče Katarina činiti teža pokornička djela te nastojati, da u odricanju i trapljenju bude slična božanstvenomu vjereniku svojemu. Jednom prebujavši u njoj ljubav k Isusu, koji je za nju stradao, oplete glavu svoju vijencem od trnja pa tako provede cijelu noć s nemalim bolom a s duševnom radošću, da može tako nasljedovati Isusa. Što je više rasla ljubav Božja u njoj, to je i želja za trpežem bivala veća Mlada djevojka sve se više odricala to u jelu jedući samo toliko, koliko je bilo upravo za življenje potrebno, to u poslušnosti pokoravajući se i najzadnjemu služinčetu u kući, to drugim načinima radeći vazda protivno od onoga, što ljudima najviše ugagja.

Kad je Katarini bilo četrnaest godina, roditeljima bješe otići u Kortonu, gdje je otac imao službu; a nju ostaviše u kloštru sv. Ivana za dalju odgoju. Tu se odluke njezine još više utvrdiše i toliko dozreše, da je i samim duvnama (redovnicama) bila živ primjer prave dobrote. Kad su se roditelji povratili u Firencu, uzeše Katarinu iz kloštra kući i želješe, kako nijesu imali drugoga od srca poroda do nje, neka se uda, da im koljeno ne bi izumrlo; ali ona osta vjerna odluci, da se odreče svijeta i pogje u kloštar. U sedamnaestoj godini dobi stupi u karmelićanke. Za godinu dana učini redovničke zavjete primivši pri tom ime M a r i j a M a g d a l e n a. No zavjete učini na postelji, jer se bila tako razboljela, da su se bojali za život njezin; ali odmah nakon toga duh joj se zanese, lice joj se preobrazi, obrazi porumenješe kao ruže, očima na

raspelo uprtima zažagri, te ne bi nitko rekao, da je to suhonjava ona i blijeda Marija Magdalena nego angjeo iz raja poslan. Tako joj se duh zanosio još četrdeset dana poslije; svako jutro naime primivši sv. pričest bivala je izvan sebe uronivši u Boga. Zatim iznenada ozdravi.

Magdalena je od onda sav vijek svoj provela u preteškoj pokori, da zadovoljštinu čini za teške grijehe, kojima ljudi u svijetu Boga bez prestanka vrijegjaju. Ničim se nije hranila nego hljebom i vodom; samo u nedjelje i praznike okusila bi od jela, što su bila dopuštena u posne dneve. Postelja joj je bila slamnjača, a ne bi duže spavala od pet sati u svemu. A nije to Magdalena činila po svojoj domisli nego po unutrašnjem nukanju Gospodnjem i po dopuštenju poglavarskom.

Bog javi svetoj djevici, da će se pet godina teško kušati, no milost Božja bit će s njom, da ne sagriješi. To kušanje bilo je u tom, da su joj na um padale hule na Boga i sumnje o vjeri, jošte da ju je poduzimala oholost i ponositost, da joj je pošćenje doteščavalo, i napokon da je iznutra bila posve ostavljena i bezutješna; mislila je, da nema više ni iskre vjere, ufanja i ljubavi, molitva i primanje svetih sakramenata činilo joj se nekorisno i suhoparno. Duša joj bila kao tamna i mrzla zimska noć. Ipak nije očajavala (zdvajala) nego se svom dušom pribijala kod Boga ponizujući se u svemu i odričući se svega. Radila je u kloštru najmrže poslove, tužila se javno drugaricama za grijehe svoje (tako je nazivala najmanje nedostatke svoje), preporučivala se drugima u molitve, cijenila se nedostojnom, da bude u društvu ostalih redovnica, koje je nazivala angjelima. Od poglavarice izmolila

sebi dopuštenje, da može vazda bosa hoditi; spavati legla bi obučena, kadšto na tle a opasana pokorničkim bodljikavim pojasom. Dà, Magdalena je tako žudjela trpjeti za Hrista ili, kako bi ona sáma govorila, piti njegovo piće od octa i žuči, da sàmo zato nije željela rano umrijeti, što u nebu ne bi bilo zgode izvršivati strpljivost.

Iz poniznosti radila je Magdalena u kloštru poslove, kojih nije bila dužna činiti. Pomagala u kuhinji, mela sobe, mijesila tijesto, prala rublje i bila uopće kod svih malih i teških poslova prva i najradljivija, premda je od mnogoga pošćenja bila dosta slaba tijela. Bolesnima skrbila se svetica s divnom pomnjom za tijelo i za dušu; nije samo lebdila oko njih kao skrbna mati oko djece, nego je i često izjavila želju, eda bi mogla bolove njihove uzeti na se. Tješila ih i opominjala ljubežljivo. Jedna redovnica bila slijepa i bolovala od sušice. Magdalena je spavala pri njoj, da joj može svagda biti na pomoć, i dvorila je kao najprostija sluškinja svu godinu. Kad bi koja duvna bila na smrt bolesna, Magdalena ne bi se od nje ni makla i ne bi ni noću išla spavati, nego bi se samo malo na stolcu drijemajući odmorila. Ona bi bolesnima molila naprijed, čitala o muci Hristovoj, opominjala ih, budila na vjeru, ufanje i ljubav, i gledala, da im srce potpuno obrati. A kad bi ona sáma bila bolesna, bila je tako poslušna, kao kad je bila zdrava. Kad bi joj donijeli bolju jestvinu, ne bi je hotjela uzeti; no čim bi joj kazali, da je zapovijed, rekla bi: „Blagosloven Bog“, i uzela bez daljega ustručavanja.

Kako je sv. Magdalena marljivo ispitivala savjest i kako je pomnjivo pazila i na najmanju

pogrešku svoju, razabrati možemo najljepše iz ispitivanja, što je jednom pred Bogom ovako činila: „Isuse moj, koja li je danas bila moja prva misao? Žalim, što nije bila o tebi, nego sam se bojala, da ne zakasnim pozvati sestre na molitvu. Poslije sam išla na bogomolju, da ti se prikažem, ali se nijesam sva i u svemu predala volji tvojoj. Bože dragi, kakovu ću milost moći očekivati od tebe, kad se nijesam tebi posve predala? Poslije kad sam došla, da te hvalim, više sam nezadovoljstva osjećala od toga, što sam vidjela gdje neke pogrešuju u propisanom klanjanju i klecanju, nego li sam imala brige, da tebe dostojno slavim i častim. Kada sam pak stupala k svetoj pričesti, gdje bi bila dužna svu moguću pobožnost sabrati, žalim, što nijesam imala namjere učiniti to u spomen muke tvoje, kao što si ti zapovjedio, niti sam mislila, da dušu svoju ujedinim s tvojom, nego sam mislila, šta bih mogla učiniti, da nagjem srcu mir. Kad sam išla k ispovijedi, više sam razmišljala o tome, šta ću reći ispovjedniku, da umirim srce svoje, nego li o tom, kakovo mi dobročinstvo činiš perući dušu moju u krvi svojoj; niti sam imala dosti pouzdanja u te, da mi dadeš pomoć i milost za umir srca. Bože moj, koje li su bile prve riječi, što sam izustila? Bile su riječi ukora (budući odgajateljka, bješe ukorila jednu novaču), i moj govor, slabo krotak i blag, uzrok je bio, što se je srce njezino uznemirilo; a još je gore bilo, što ondje nije bilo ni ljubavi, jer videći da joj je srce uznemireno, nijesam gledala, da joj ga umirim pa da se tako s tobom ujedini. Gle, Gospodine moj, kakav rod ragjam od tolikih milosti tvojih, koje meni daješ, a koje da si dao drugomu kojemu stvorenju, bilo bi ti većma

zahvalno. Zatim sam išla, da tijelu dadem potrebnu hranu, no kakovu sam imala namjeru slaviti tebe? Jer se nijesam sjetila, da ti preporučim tolike i tolike uboge, koji su počem već dugo čekali pred tugjim vratima, da izmole zalogaj hljeba, a nitko im ga nije dao. Meni pak jadnoj i nevoljnoj skrbljeno je za hranu tjelesnu bez moje muke i bez moje zasluge. Niti sam te samo u tom uvrijedila, nego i u onom, što sam bila uzrok, da je druga sestra mnogo govorila, premda sam znala, da na onom mjestu nije dopušteno govoriti. Evo, Gospodine moj, nalazim u svijem djelima svojim, da sam te uvrijedila; kako ću dakle moći pred tebe doći, da prosim od tebe darova i milosti i da ti preporučim druga stvorenja, kad sam sáma nedostojna, da mi udijeliš milosrgje?“ Pošto se svetica tužila još na neke nedostatke svoje, za koje obični čovjek i ne mari ni u životu ni na smrti, ovako završi ispitivanje: „Bože moj, kad sam te već toliko puti danas uvrijedila, ne ću pregjašnjim uvredama da dodam potonju, da se naime ne uzdam u tebe i u milosrgje tvoje. Znam, Gospodine, da ne zaslužujem oproštenja; no krv, koju si prolio za mene, daje mi ufanje u tebe, da mi opraštaš“. Nakon toga ispitivanja ode u skrovito mjesto, gdje je nemilo trapila tijelo svoje.

U sv. Magdalene bijaše tolika ljubav k Bogu, te je nekoliko dana prije smrti kazala, da nije ljubila ništa do Boga, on da joj je dosta u životu i u smrti, u vremenu i u vječnosti, i da ne može razumjeti, kako može tko navalice i najmanji grijeh učiniti te veličanstvo Božje uvrijediti. Pa kako je bez prekida svim žarom srca ljubila Boga, bio je sav život njezin neprestana molitva i neprestano

promišljanje, kako će ugoditi Bogu. Odatle je dolazila i velika ljubav njezina k ljudima. Ona je gorjela od želje, da dovede ka Hristu one, za koje je dao dragocjenu krv svoju, s toga je ljude uvijek nazivala duše. Nju je Bog mnogim svrhunaravnim milostima nadario; sviju ovih darova, reče, neka bude slobodno lišena pa nek se dadu drugim ljudima, samo ovo sebi zadržava: Boga ljubiti i njemu se pokoravati. I držeći da su opaki svećenici kao otrovni zdenci (bunari), iz kojih se truje narod, nudila se sv. Magdalena, neka Bog na njoj izvrši sve kazni, i neka je makar iz knjige života izbriše i tisuću puti upropasti, ako se na taj način opakim svećenicima dade milost obraćenja.

Što je sv. Magdalena više napredovala u dobi, većma je željela trpjeti za Boga; ona bi govorila, kako u nebu nema trpeža iz ljubavi k Bogu, zato hoće ovaj život k tomu da upotrebi, pa zato bi često izušćivala riječ: „Trpjeti, ne umrijeti!“ A što je toliko željela, udijeli joj Bog obilato. Počela je bacati krv; na posljetku morala trideset mjeseci ležati u postelji; imala neprestanu groznicu, kašalj i tako strašnu glavobolju, da joj je i samo šušketanje zadavalo muka. K tomu ju je u zadnje dvije godine mučila grozna zubobolja, od koje nije mogla gotovo ništa okusiti. Osim toga je srce njezino bilo bezutješno, razdirano tugom i tjeskobom. Ali je Magdaleni ostalo najveće blago: volja njezina bila sve jednako ujedinjena s voljom Božjom, pa je i u bolesti primala svaki dan presvetu pričest. Za tešku muku još je zahvaljivala Bogu govoreći: „Gospodine, ako je tebi ugodno, da na ovoj postelji ostanem do sudnjega dana, neka bude volja tvoja“.

Premda za svoje spasenje sve do konca zabrinuta, jošte je i drugaricama davala lijepe opomene, naročito im troje zasijecala u srce: pravila kloštarska zdušno da održavaju, uboštvo da ljube i megju sobom da se paze. Napokon dogje Magdaleni čas izbavljenja. Ležeći tri sata kao onesviješćena dogje k sebi pa ljubežljivo i smiješeći se reče: „Hvala Bogu, ime Gospodnje neka bude blagosloveno“. Nekoliko časova potom usnu blago u Gospodinu dne 25. svibnja godine 1607. Lice joj se i put, od duge pokore i bolesti blijedo i uvelo, odmah po smrti promijeni kao da je lice angjeosko, naročito obrazi sinuše divnom ljepotom. Na pogreb zgrnu se nebrojeno mnoštvo ljudstva. Kad su za godinu dana otvorili grob njezin, poteče iz njega mirišljiva tiječ.

* * *

Ako život svoj isporedimo sa životom sv. Magdalene današnje svečarice, doista ćemo poznati i priznati, da smo veliki grešnici; razabrat ćemo, kako smo jadni i nevoljni i ubogi i slijepi i goli, kad idući širokim putem koji vodi u propast, ipak mislimo i govorimo, da ne znamo, šta bismo kazali ispovjedniku na ispovijedi, da smo pošteni i pravedni te nas duša ne kori ni za kakav grijeh. Dakako, ako se poredimo samo sa svjetinom, koja hodi širokim putem ovoga svijeta, onda nam se može pričinjati, da nijesmo baš najgori, pače da smo počem što god i bolji od drugih. Ali nam je po nauku Isusovu ići tijesnim putem, ako hoćemo da dogjemo u život, kao što su tijem putem hodili ugodnici Božji; na njih valja da se ogledamo, pa

ćemo za cijelo namah zapaziti, koliki li smo grešnici, te ćemo u Zdravomariji s većom skrušenošću unaprijed govoriti: Moli za nas grešnike.

Pomolimo se.

Bože, djevičanstva ljubitelju, koji si blaženu Mariju Magdalenu djevicu od tvoje ljubavi upaljenu nebeskim darovima ukrasio, daj da nju, koju slavimo svečanim spomenom, u čistoći i ljubavi nasljedujemo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

26. dan svibnja.

Sveti Filip Neri.

I današnji svetac rodi se u istom gradu, u kojem jučerašnja svetica: u Firenci. Filip ugleda svjetlo Božje dne 22. srpnja 1515; otac mu bijaše Francisko Neri odvjetnik, majka Lukrecija Soldi. Filip imagjaše starijega brata, koji umrije još djetetom, i dvije starije sestre. U poslušnosti ocu i majci, u ljubavi k molitvi, u volji k nauku i redu ne preteče Filipa ni jedan drug. Rano mu smrt ugrabi majku, ali je zamjenicu majčinu, maćehu ljubio i poštovao koliko pravu mater. Prvi mu učitelji bijahu dominikani, pobožni redovnici, od kojih je nauk i primjer duboko zapisao sebi u pamet i srce. Volji se Božjoj u svemu ponizno pokoravati te strpljivo podnositi sve kušnje i nevolje, držaše dobri Pipo — tako ga je svijet u mladosti nazivao — za prvu kršćansku dužnost. Tešku bolest, koja ga je snašla u šesnaestoj godini vijeka, podnese sa strpljivošću, koja bi bila na čast i zrelu čovjeku. Kad je Filip dobro svršio prve nauke, posla ga otac u San Germano k ujaku nje-

govu, da izuči trgovinu i da naslijedi od njega veliko bogatstvo. Kao svagda Filip se radosno pokori volji očinoj; no brzo osjeti, da trgovina nije za nj, da kod ovoga posla u njemu sve više presišu izvori višega života. Zato ostavivši ujaka i bogatstvo njegovo Hrista radi, ode u Rim, da sav život posveti Bogu samu.

Filip u Rimu stanujući u nekakva zemljaka a živeći od hljeba i vode i od nešto maslinaka i variva, slušao je nauke filosofske i bogoslovske, a uz to savršivao se u kreposti kršćanskoj. Vraćajući se iz škole posjećivao bi uboge i bolesne u bolnicama ili poučavao u kršćanskom nauku ljude, koje bi zadesio u trijemu koje god crkve. U Rimu ima premnogo spomenika od svetih mučenika i drugih svetaca, koji su proslavili Hrista životom i smrću svojom; ovakove spomenike Filip bi rado polazio, a tijem se u njemu potpirivala želja, da se za onim ugodnicima Božjim povede; u katakombama (kršćanskim grobnicama) svetosebastijanskim još se sada pokazuje ono mjesto, na kojem je on moleći se Bogu i razmišljajući probdio cijele noći. Dok je u Filipu ljubav k Bogu rasla, napadala ga nekakva muka, činilo mu se, puknut će mu srce. No Bog pomože: kad se jednom na duhove Filip molio za darove Duha svetoga, lijeva mu se strana prsiju nad srcem za čudo nadiže, a nije ni onda ni poznije nikakova bola odatle osjećao, samo mu je srce vazda silno kucalo i igralo, kad se je god Bogu molio ili opravljao kakov posao duhovni. Poslije smrti nagjoše mu dva vita rebra na lijevoj strani prelomljena. Velika ljubav k Bogu nauči ga ne samo, kako će sve napasti nadvladati, nego mu takogjer pokaza, kako će prema prilikama tada-

šnjega vremena najbolje izvršivati ljubav k bližnjemu. Ako je bilo u ime Božje učiniti ljubav komu god, prekinuo bi odmah molitvu, jer drukčije raditi značilo bi, reče, Hrista radi odreći se i samoga druženja sa Hristom; dakako svršivši posao, koji mu je naložila ljubav k bližnjemu, nije oklijevao povratiti se odmah natrag k molitvi.

Prvo veće javno djelo, koje je sv. Filip učinio za boljinak bližnjemu, bješe osnutak bratovštine presvete Trojice, koja je bratovština imala primati i potpomagati uboge ozdravljenike otpuštene iz bolnica i siromahe putnike. I sad još ima u Rimu kuća za ovakove siromahe od sv. Filipa osnovana.

Sv. Filip držao je iz poniznosti sebe nedostojnim, da postane svećenik; zato je tek u 36. godini dobi po nagovaranju i primoravanju ispovjednika svojega primio sveti red svećenički. Od onda se je svega vijeka svoga pomnjivo trudio oko spasavanja duša. Nastanio se u kući sv. Jeronima od Ljubavi (S. Girolamo della Carità), gdje je više čestitih svećenika nastavalo. Prva mu je i najveća briga vazda bila ispovijedanje: gotovo neprestano sjedio je u ispovijedaonici ili blizu nje, da pokaže pripravnost ispovjediti svakoga, tko god bi zaželio. O podne poučavao bi u sobi svojoj o stvarima nebeskim sve, koji bi god hotjeli doći. Za čudo je, koliko je Filip ljudi od visoka i niska roda naputio na bogoljubno življenje; i samih Židova pridobi za vjeru katoličku. On je takogjer trudbom svojom i vještinom učinio te je u Rimu i kod najuglednijih ljudi nastala kao navada, da bolesnike u bolnicama obilaze i duhovnim razgovorom utješavaju i sazigjuju. Svake sedmice dva puta obišao bi Filip sve tamnice gradske, da sužnjima donese pomoći i olakšice duševne.

Svećenici koji su živjeli kod sv. Jeronima od Ljubavi, pomalo se pod rukovodstvom Filipovim sabraše u zbor prozvan oratorijanski, jer su se u oratoriju iliti bogomoljnici skupljali na duhovne razgovore. Svećenici toga zbora imali su dužnost baviti se naukama bogoslovskim, no uz to i savršivati sebe u kreposti kršćanskoj i brinuti se za spasenje drugih ljudi; od tih svećenika mnogi su izašli na velik glas, tako po imenu učenik Filipov Cesar Baronio, slavni pisac crkvene historije.

Sv. Filip bijaše mnogo poštovan u Rimu: stožernici i biskupi, knezovi i druga poglavita gospòda dočekivali bi ga na vratima, kad bi se vraćao kući, da prime od njega blagoslov i da ga poljube u skut, kad nije iz poniznosti nikomu ni ispovjednoj djeci svojoj dao, da mu cjelivaju ruku. Papa Gregorije Četrnaesti htjede Filipa imenovati stožernikom Rimskim te mu posla znak ove časti. Filip po donosiocu papi lijepo zahvali i poruči, da će mu već sâm obznaniti, kad bude zgodno, da primi ovu čast. Tako bez uvrede i kao u šali odbi časnu ponudu. I drugda znao bi sv. Filip reći, da nema ništa na ovom svijetu, što bi ga veselilo, samo to da ga veseli, što ga ništa ne veseli. U sobi nije imao ništa nego traljavu postelju i nekoliko knjiga; često je posjetio sedam crkava, više puti se svu noć molio Bogu pred vratima koje godi crkve ili na groblju sv. Kalista.

Teška su bila pokornička djela, kojima je sv. Filip mrtvio tijelo svoje. Ali bi se varao, tko bi mislio, da je on zato bio mrkoglegja i mumonja. Sveti Pavao apostol piše (Rim. 14, 16): „Kra-

ljevstvo Božje nije jelo i piće, nego pravda i mir i radost u Duhu svetom". To se cjelovito obistinilo upravo na sv. Filipu: unutrašnji mir i radost u Duhu svetom učiniše njega čovjekom veoma veselim. Ima još puno pripovijedaka, koje dokazuju srdačnu radost njegovu. Držeći on da se u mlada srca može najlakše usaditi klica bogoljubnosti, i na umu imajući riječ Mudarčevu (Prič. Sal. 22, 6): „Kad se mladić nauči putu svojemu, ni onda kad ostari, ne će odstupiti od njega", najradije bi se bavio s mladićima. Kad je bio već star blizu osamdeset godina, još bi više puti pošao s rpom mladića iz grada na ledinu, gdje bi se igrali i onda objedovali; što su mladići bili veseliji, i Filip je bio radosniji; na posljetku bi na tle k njima lijepo sio i nagovarao ih na bogoljubno življenje. Kad bi se mladići, što su stanovali u zavodu njegovu, igrali i pri tom bučili, pa bi se tko čudio, što Filip to trpi, on bi rekao: „Ne marim, neka na legjima mojim drva cijepaju, samo da ne griješe". Kad bi vidio, da je koji namrgogjen ili sjetan i neveseo, udario bi ga malo po obrazu i rekao mu: budi veseo. Uvjeravao bi takogjer, da je lakše vesele dovesti na put kreposti nego turovne. Zato je vesele ljude osobito volio. Posjetiše ga jednom dva kapucina, od kojih jedan, koliko je bio mlagji, toliko mu se na prvi hip činio valjaniji od drugoga; prvi je bio vesele ćudi, a drugi turovne. To htjede Filip iskušati; lijepa mu se zgoda tomu nanudi, kad je onaj mlagji kapucin pred njim pljunuo. Filip naime kao da se zbog ove neuljudnosti razgnjevio, opsuje kapucina, pokaže mu vrata, neka se tornja, i izuje sebi cipelu, kao da će mu je baciti u glavu. Uza sve to opsovani kapucin ostane jednako veseo; no drug se njegov namrgodi. Onda Filip zapovjedi mladomu kapucinu, neka svuče kabanicu, jer je nije zavrijedio nositi. Kapucin namah svuče kabanicu veleći: „Evo, drage ću volje posluhnuti, jer kabanice zbilja nijesam zavrijedio, pa je i ne trebam, kad sam se dobro naobjedovao, te mi zato nije ni hladno". Filip se pričini, kao da ga je ovaj odgovor strašno razljutio, pa otjera kapucina iz sobe. Ovaj izagje veseo, kao da nije nimalo uvrijegjen, a s njim i onaj stariji. Kad su oba bila već na dolnjim stubama, pozove ih Filip natrag, poleti k mlagjemu, zagrli ga i nadari malim darovima, i reče mu: „Tako sine, budi uvijek tako veseo; jer je to za cijelo najbolji put ka kreposti".

Sv. Filip da učenike svoje priuči potpunoj poniznosti, naložio bi im kadšto da čine stvari, zbog kojih bi im se svijet podsmijevao. Tako pošalje pomenutoga Cesara Baronija, koji je poznije postao glasovit pisac i stožernik, ka krčmaru, poznatu grubijanu, s velikim krčagom, neka kupi mjericu vina, i neka ište od krčmara, da mu prije krčag opere, i da ga pusti sa sobom u podrum, da vidi, hoće li mu punu mjericu natočiti; pa da bude još više zabave, dade Filip Baroniju dukat, neka mu ga krčmar razbije za ono nekoliko novčića, što ima primiti za mjericu vina. Baronio izvrši sve do dlake, kako mu bi naloženo; a krčmar misleći da ga Baronio zalugjuje, pošteno ga se naruži i još mu batinom zaprijeti. Kad se je gradila bogomoljnica, učenici Filipovi nosili bi kamenje, opeke i drvljad, kao da za plaću poslužuju zidare. Više puti bi morali stajati pred crkvenim vratima, pa ondje ili milostinju prositi ili prag izmetati, baš kad bi onuda najviše svijeta prolazilo. Katkada bi Filip kojemu

natakao na nos velike očali, te ga ovako kamogod poslao. Jednomu mladiću dade zvonce i zapovjedi, neka zvoneći ide po ulicama: svijet izleti iz kuća, da vidi, šta to zvoni; pa kad zapaziše mladića, jedni su mu se smijali kao lugjaku, drugi ga psovali i grdili kao lakrdijaša. A sv. Filip je naregjivao mladićima ovake stvari, da ih nauči ne gledati na hvalu ili rug ovoga svijeta, i da ih učvrsti u poniznosti.

No kako je sv. Filip druge priučavao poniznosti, tako je i sebe ponizivao pred svijetom. Jednom dade sebi samo pol brade obrijati, pa onako sa pol brade izagje na ulicu; drugda ponese u rukama veliku kitu cvijeća; kadšto bi čudno obučen pošao ulicom; kad bi ga velika gospòda posjetila, čitao bi iz knjige šaljive pričice i dosjetke i tomu se srdačno smijao, samo da malo drže do njega.

Koliko su se silno i priproste riječi sv. Filipa kadšto dohvatale srca ljudskih, evo nam potvrde. Francisko Zazzara čestit i ugledan mladić učio je vrlo marljivo pravne nauke u visokoj školi, za cijelo s namjerom, da se popne do velikih časti. Jednom dogje taj mladić k Filipu, koji ga ljubazno dočeka i ovako mu stane govoriti: „Blago tebi! Sad se učiš pravu, pak ćeš marljivošću svojom bez sumnje dobiti doktorsku lovoriku; poslije ćeš kao čuven odvjetnik steći veliki imutak, zasnovat ćeš uglednu kuću“, i sve mu ovako dalje opisivao buduću sreću i slavu, i svaki čas ponavljao riječi: „Blago tebi!“ Mladić koji je i zbilja imao ovakve nade i nakane, mislio je, da sluga Božji istinito i od srca ovako govori. No svetac zagrlivši ga nježno prišapće mu u uho: „Šta onda najposlije?“ Ove riječi tako duboko prodru mladiću u srce, da je vrativši se namah

kući o njima pomnjivo promišljao i govorio: Da, da, nastojim oko nauka, da postanem velik, a šta onda najposlije? I ozbiljski ovo mislivši sve na jedno smisli: u naprijed samo služiti Bogu; i pogje u zbor oratorijanski, u kojem sveto živje i blaženo umrije. — Gotovo isto tako dogodi se i vigjenu trgovcu, koji je pristajao za sv. Filipom; stekavši lijep dobitak nadao se još ljepšemu, pa kad je to očitovao sluzi Božjemu, on mu reče: „Šta onda najposlije?“ Ovim riječima iznenada skrušen odreče se trgovine, otide u vojsku Hristovu, i slavno se u njoj vlada.

Sv. Filip bi takogjer kadšto na šaljiv način doznavao duševno stanje drugih, pa pri tom bolje istinu pogodio, nego da ih je ispitivao mnogim riječima. Mladić od poglavita roda prijavi se sv. Filipu, da ga primi u zbor oratorijanski. Svetac nasluti, da u mladića nema ozbiljske volje i čvrste odluke; zato mu reče, ako hoće da bude primljen, treba da obastane na kušanju, prezire li dosta rug svijeta, neka dakle objesi sebi lisičji rep pa tako neka hodi po Rimu. To se gospodičiću činilo odviše mučno, i nije više tražio, da bude primljen. Ne daleko od Rima bio je ženski kloštar, u kojem je živjela duvna razvikana svetica, pa se o njoj koješta pogovaralo. Napokon zapovjedi papa sv. Filipu, neka ide u onaj kloštar, da vidi, šta je i kako je. On zaputi pješke po ružnu vremenu, pa došavši onamo dozove duvnu na glasu sveticu i zamoli, neka mu izuje mokre cipele. Duvna se na taj neuljudni zahtjev ražljuti i stane psovati. Sv. Filip povrati se s one stope u Rim i poruči papi: nije sveta, jer nije ponizna.

Premda je sv. Filip doživio osamdeset godina, ipak je često i teško bio bolestan; ali je vazda i u najvećim mukama bio djetinje vesele ćudi. Još i u zadnjoj smrtnoj bolesti bio je veseo; kad je primio posljednji put presvetu brašnjenicu, reče radosno: „Sad je pravi liječnik k meni došao. Sve je drugo taština. Tko drugo ište nego Isusa, ne zna, šta ište“. Umrije mirno i blaženo noću po Brašančevu (Tijelovu) 1595. godine, u onaj čas, koji je naprijed kazao. Još je onaj đan bio služio svetu misu i svu Gloriju (Slavu) preko navade ispjevao do kraja; onda ispovijedao ljude i primao pohodnike. Mnoga je i velika čudesa sv. Filip Neri tvorio na slavu Bogu i spasenje ljudima; premda ih je on krio, ipak se doznalo za njih. I po smrti njegovoj proslavi ga Bog izvanrednim znacima i pojavama.

* * *

Što smo pripovijedali iz života sv. Filipa Nerija, nijesmo sve zato kazivali, da se čitaoci za njim povode, da ga u svemu nastoje nasljedovati; nego iz djela njegovih valja razabrati duh, kojim je on disao, pa se toga duha napuniti. Duh pak koji je oživljavao sva djela Filipova, makar gdjekoja bila i čudnovata, bijaše radost sveta, radost u Duhu svetom, kako kaže sv. Pavao. Jest i sv. Filip Neri gorke suze ronio zbog svojih pogrešaka i zbog uvreda, koje nezahvalni ljudi nanose predobromu Bogu; ali nije nikada bio turovan, sjetan, dreseljan. I doista se svatko vara, tko misli, da dobar kršćanin valja da bude vazda žalostan i neveseo; naprotiv, pravi je kršćanin veseo, te je sumljiva pobožnost u čovjeka, koji vazda lunja i na svaku se šaljivu besjedu mrgodi. Pravi svetac može iz dna srca biti veseo; jer prvo, on ne zna za sto briga i muka, koje ima svjetoljubac; a drugo, svetac ima unutrašnju utjehu, za koju svijet ne zna, on kao da prima vina duševnoga, vina s neba, koje ga razveseljava i dušu mu opaja, da od radosti pocikuje i pjeva, kadšto na samoj samrti.

Imaš li ti, čitatelju dragi, radost u Duhu svetom? Nije radost u Duhu svetom, ako radost išteš i nalaziš samo u zabavama, plesovima, pijankama, bogatstvu, časti i slavi; ali nije takogjer radost u Duhu svetom, ako te najmanja nepovoljnost ražljuti, ako mučiš i jadiš domare, ako si ćudljiv i vazda gotov na kar i srdnju. To nije radost u Duhu svetom, nije duh Hristov, koji je oživljavao sva djela Filipova.

Pomolimo se.

Bože, koji si blaženoga Filipa ispovjednika svojega uzvisio slavom svetaca svojih, dopusti milostivo: čijoj se svetkovini radujemo, da po primjeru njegovih kreposti napredujemo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

27. dan svibnja.

Sveti Ivan Prvi.

Od dosadašnjih Rimskih papa bilo je dvadeset i trojici ime Ivan; a prvomu ovoga imena papi slavi se danas spomen.

Ivan iz Toskane od oca Konstancija bijaše gjakon Rimske crkve, kad je godine 523. izabran za papu Rimskoga. U to vrijeme vladaše u Italiji kralj Gotski Teodorik, ljut krivovjerac arijanin, a

u Carigradu carovaše Justin Drugi, žestok branič vjere katoličke.

Car Justin držeći da je najprvo i najveće dobro na ovom svijetu prava vjera i da je velika nesreća po njegovu carevinu, što u njoj ima još arijana, izda godine 524. naredbu, da se sve crkve arijanske predadu katolicima. Arijani u Grčkoj carevini javiše to kralju Teodoriku i moliše ga, da ih on kao vrhovni branič arijanske vjere uzme pod obranu. Teodorik pisa dakle caru Justinu, neka poreče naredbu izdanu suprot arijanima, pače mu zaprijeti, ako arijanima ne povrati crkve, da će sve katolike istjerati iz svoje kraljevine. No car ne budući voljan dopustiti, da se u državi njegovoj kriva vjera javno širi, ne mari ni za prošnju ni za grožnju Teodorikovu, pa mu odgovori, e mu svijest ne dopušta, da poreče izdanu naredbu.

Videći Teodorik da pismom ne može ništa opraviti u cara, odluči drukčije kušati stvar, poslati naime u Carigrad sjajno poslanstvo, kojemu će na čelu biti sâm Rimski papa Ivan. Da se ne bi papa ustručavao ići u Carigrad, zaprijeti mu Teodorik, ako li ne pogje, da će katolicima u Italiji upravo onako oteti sve crkve, kako je Justin oteo arijanima. Zlo, kojega su se katolici u Italiji bojali od gnjeva kraljeva, prinudi papu Ivana, da se prihvati neugodnoga posla. S Ivanom bjehu poslani pet biskupa i četiri ugledna Rimska senatora. Ovo poslanstvo imaše od cara zahtijevati, da oni koji su od arijana postali katolici, mogu se opet povratiti k vjeri arijanskoj, i da se arijanima povrate crkve njihove. Papa obeća, da će ovo potonje tražiti od cara, no ono pregjašnje da ne može iskati.

Kad su u Carigradu doznali za dolazak papin, pogje mu svijet nekoliko milja daleko na susret, svi u stajaćim haljinama, sa križima i zastavama i gorućim voštanicama, da namjesnika Hristova što svečanije dočekaju. Bijaše javna svečanost i općena radost, i svatko željaše, da od svetoga oca primi blagoslov. Sâm car s dvoranicima svojim izagje iz grada pred papu, pade ničice pred njega te mu se pokloni.

Ivan pogje u grad na vrata, koja su se zvala zlatna. Sv. Gregorije Veliki pripovijeda, da je pod onim vratima bio slijepac, koji čuvši da dolazi papa, pade ničice pred njega moleći ga, da mu kao namjesnik Hristov učini, što je Hrist učinio slijepcima. Papa dotače se rukom očiju slijepčevih, prekriži ga, i u onaj par slijepac progleda. Od onda su svi još više poštovali sv. Ivana. Papa dogje u Carigrad pred uskrs. Na sâm blagdan uskrsnuća Hristova služi on svečanu službu Božju, ali se u crkvi pregje pripravi za njega stolica viša od stolice patrijaraške, da se vidi, kako je Rimski papa nad patrijarhom Carigradskim i nad svijem drugim patrijarsima. I premda je car Justin bio već krunjen od patrijarha Carigradskoga, htjede ipak još jedan put da bude okrunjen rukama papinima.

Što se tiče samoga posla, radi kojega je papa Ivan pošao u Carigrad, znade se, da je car Justin na sve pristao, što god je sveti papa od njega iskao; ali se pravo ne zna, što je on naročito iskao od cara. Papa je Ivan po svoj prilici od cara tražio, što je Teodoriku i obećao, neka naime arijanima crkve povrati i s njima blaže postupa; no nije od njega iskao, neka dopusti, da se oni koji su od arijana postali katolici, opet povrate ka krivoj vjeri.

Opravio megjutim Ivan što mu drago u Carigradu, kralj Teodorik poče progoniti katolike u Italiji, prije nego se poslanstvo i povratilo iz Carigrada: slavnoga Severina Boetija, senatora Rimskoga i bivšega konsula, prijatelja papi Ivanu, baci u tamnicu; a taj jad zadesi i samoga Ivana i tri senatora, koji su bili s njim u Carigradu; četvrti senator bješe u Grčkoj umro; tek je papa Ivan došao u Ravennu, prestolnicu istočnogotskih kraljeva, kad ga zajedno sa ona tri senatora uhvate i bace u smradnu tamnicu. Kralju naime Teodoriku bješe javljeno, da su se senatori u Carigradu dogovarali s Grčkim carem, kako bi mogli Italiju opet spraviti pod vlast carevu, pa kako je papa Ivan sjajno bio dočekan u carevu gradu, posumnja kralj i na njega.

Kao što je Teodorik dao ubiti Severina Boetija, bio bi odmah pogubio i papu Ivana, ali nije smio od cara Grčkoga i od svojih podložnika katolika. Sa svim tim je sveti papa u tamnici bio mučen gladom i svakojakom nevoljom, dok nije napokon izdahnuo dne 17. svibnja 526. godine.

* * *

Što odmah na prvom listu historije ljudskoga roda čitamo, kako je naime opaki Kain ubio pravednoga Abela, to nalazimo gotovo na svakom daljem listu iste historije, vidimo i u životu današnjega sveca: siloviti i krivovjerni kralj progoni i muči slugu Božjega, pomazanika Gospodnjega, glavu Crkve Hristove; tako je bilo od iskona i tako će biti do svršetka svijeta: grešnik ima više puti veliku vlast i vrši je bez zapreke, a pravednik bude često tlačen i gažen i nikakve mu nema obrane.

Mnogim ljudima, koji razmatraju ovakve dogagjaje, izlježu se kojekakve naopake misli, te govore: a gdje je Bog, kad dopušta ovakve nepravde? tà svaki pravedni čovjek, samo kad bi mogao, opro bi se onakovu zlikovcu te bi nevina izbavio od njegovih ruku, a zašto Bog to ne čini? upravlja li Bog ovim svijetom?

Na ovakove govore i pitanja može odgovoriti svaki kršćanin, koji zna kršćanski nauk; i mi smo na njih već više puta odgovorili opisujući živote svetaca. Ali kako je češće moći čuti ovakove tužbe, ne će biti s gorega, ako se i opet na njih osvrnemo. Kratak no potpun odgovor daje nam sv. Petar veleći (II. 2, 9; 3, 8): „Zna Gospodin pobožne izbavljati od napasti, a nepravedne za dan sudnji čuvati na muke . . . Ovo pak jedno da vam ne bude nepoznato, ljubazni, da je jedan dan pred Gospodinom kao tisuća godina, i tisuća godina kao jedan dan“. Dakako, kad nakon ovoga življenja ne bi bilo više ništa, kad bi se smrću svršio sav račun, onda u sto i sto dogagjaja ne bismo našli ni traga pravednosti. Ali upravo zato što pametan čovjek to vidi a opet osjeća, da mora biti pravednost, da se mora dobro naplatiti a zlo kazniti, upravo zato je ujedno uvjeren, da ima pravednost još u drugom življenju. Velik je Bog: tisuća godina njemu su kao jedan dan i sva ova zemlja kao gruda zemlje; zato za njega nema hitnje i žurbe. On pušta pravednike, da se proturaju kroz svakojake nevolje, no izbavlja ih napokon od napasti; grešnike pak pušta, da se obijesno bane na svijetu, pa ih čuva za dan sudni; smrt će već na vrijeme doći po ove i po one i dovesti pred Boga, a vječnost je za cijelo dosta duga, da se svaki naplati po zasluzi svojoj.

Pomolimo se.

Bože, koji nas godišnjom svetkovinom blaženoga Ivana mučenika svojega i biskupa razveseljavaš, udijeli milostivo: čije rogjenje slavimo, da se i s njegove zaštite radujemo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

28. dan svibnja.

Sveti Vilelmo.

Vilelmo življaše za vremena Karla Velikoga, koji je od godine 768. do 814. u Franačkoj kraljevao i carovao i obladao veći dijel Europe.

Vilelmo bijaše sin kneza Teodorika i kneginje Aldane, za koje samo znademo, da su bili vrlo visoka roda i istinite pobožnosti. Sin bješe odgojen po tadašnjem običaju u dvoru očinskom bez sumnje pod rukovanjem kakova svećenika ili redovnika. Odrastao mladićem odveden bi u kraljevski dvor, gdje se bio iz Italije i Engleške skupio lijep zbor učenih ljudi, koji su blagorodne mladiće poučavali u raznim naukama i pripravljali za visoke službe. Sve je mladiće u kraljevskom dvoru i veličinom i ljepotom tjelesnom i razboritošću i vrlinama duševnim kao i junaštvom pretjecao Vilelmo; zato je i bio Karlu Velikomu u velikoj milosti, a kasnije u zreloj dobi u svijem znatnim poslovima mudar savjetnik i valjan pomoćnik.

Godine 786. provališe Mavri muhamedovci iz Španjolske preko gora Pirenejskih u Franačku (Francusku), potukoše kršćane i nemilo opustošiše lijepe krajeve. Karlo Veliki posla Vilelma s vojskom na neprijatelja; Mavri biše ametom potučeni

i natrag preko Pireneja protjerani. Nad pokrajinom, koju je očistio od neprijatelja, postavljen bi Vilelmo potom za vojvodu. Mir pak koji je stekao, nije upotrebio za lastovanje i ugodno življenje nego za širenje slave Božje i povećavanje sreće podložnika svojih. Prije svega brinuo se, kao što je bio i dužan, da bude svakomu pravo i pravica. Brinuo se očinski takogjer za monastire kaoti najbolje u ono doba rasadnike kršćanske prosvjete i kreposti. Nego je i sâm želio sagraditi monastir, pa pogje za to tražiti mjesto sklonito, daleko od vreve i talabuke svjetske. Megju visokim gorama nagje malenu dolinu sa šumom i potokom, visokim skalama kao zidovima odasvud opkoljenu; dolina zvala se Gellone. Držeći da je to ono mjesto, za koje je Boga prosio, da mu ga pokaže, stade ondje graditi crkvu, monastir i druge zgrade, i kad je sve bilo dogragjeno, nadari obilato monastir, tako da su monasi, koji su se u njemu nastanili, mogli bez brige za svagdašnji živež sve vrijeme služiti Bogu.

Vilelmo je imao dvije sestre, u kojima je svjetlost bogoljubnosti nadsijevala krasotu tjelesnu. Na prošnju njihovu dopusti im brat, da život svoj posvete Bogu u samoći monastirskoj; ovo im to radije dopusti, što se je njemu jednaka želja ragjala u duši. Odvedavši sestre u monastir povrati se k svojima; no bogatstvo i slava, obilje svih stvari, pažnja drage djece, ljubav stidne i vjerne žene, sve to nije moglo u srcu njegovu pretegnuti ljubavi Božje. Kad je k tomu promislio duševno junaštvo sestara svojih, stid ga je bilo, što su njega, koji je u svjetovnim bojevima svagda bio prvi, sada žene nadjačale te mu preotele palmu.

*

Dok su se vojvodi Vilelmu ovakove misli rojile u glavi, pozvan bude godine 806. u dvore cara Karla Velikoga, gdje je s velikim veseljem i štovanjem bio dočekan i lijepo pažen kao da je carev sin. Ali sve ovo nije moglo promijeniti misli Vilelmovih; on je usred sjajnosti i veselja carskoga dvora promišljao, kako će sva ova slava i divota uvenuti kao cvijetak u polju.

Napokon preže Vilelmo žudnju duše svoje izjaviti caru gospodaru i moliti, neka ga oprosti svih časti i dostojanstva i dopusti mu, da službu njegovu zamijeni službom Božjom. Ova nenadana prošnja nepovoljno se primi cara; no kako je bio dobar kršćanin, brzo se razabra i reče: „Tom prošnjom ranio si mi srce; ali budući da je tvoj zahtjev pravedan, ne mogu mu se suprotiti. Kad bi ti mene hotio ostaviti, da ideš služiti drugoga kojega god smrtnoga cara ili kralja, bila bi za mene uvreda; no kad želiš postati vojnik kralja angjeoskoga, ne mogu ti prošnje odbiti, moram ti dopustiti; samo i ti meni učini ljubav te na spomen našega prijateljstva uzmi sa sobom nešto od carskoga blaga za dar onomu mjestu, za kojim toliko čezneš". Ovo rekavši car koji je inače bio junačkoga srca, briznu plakati i zagrlivši prijatelja dugo i gorko plaka, kako se mrtvac oplakuje.

Vilelmo videći žalost gospodarevu zarida i sâm i reče: „O kamo sreća, da nijesam vidio suza vašega svijetloga lica! To mi je tako teško, da kad bih bio zato prije znao, volio bih bio i bez vašega dopuštenja pobjeći u monastir. Za ime Hristovo, ne pustite me lica tako turovna nego srca vesela ka Gospodaru vašemu i mojemu i kralju od svijeh". Onda još zaprosi cara, ako li je voljan dati mu što god na spomen, neka mu dade svete moći (ostatke) od časnoga drijeva, što je od patrijarha Jerusalemskoga dobio na poklon. Isprva nije bila ova prošnja caru draga, no razabravši se brzo, obreče i dade Vilelmu svetinju sa svim bogatim nakitom od zlata i dragoga kamenja.

Doznavši rogjaci i prijatelji za odluku Vilelmovu, saletiše ga, da preumi; no on im odreče: „Kad biste mi vi, dragi moji, mogli jamčiti, da ću uvijek s vama na ovom svijetu ostati, srećno živjeti i nikad ne umrijeti, mogao bih pristati na vašu; no kad to ne možete, pustite me, da idem za životom, svjetlom, putom i istinom. Kad bih i hotio još malo vremena ostati kod vas, znate i sámi, da bi me potreba smrti ipak naskoro uzela". Tako ostavši stanovan u odluci kao stanac kamen, obilato nadari crkve, siromahe i sluge, oružje svoje žrtvova crkvi sv. Julijana mučenika i ratnika, i pogje u monastir u dolini Gellonskoj.

Zagledavši Vilelmo monastir, koji je sâm sagradio, zahvali Bogu, pozdravi monastir i prizove Duha svetoga, da stanovnike svetoga mjesta i njega napuni svijem božanskim miloštama. Kad se približio monastiru, dogju mu braća na susret, i odvedu ga procesijom u prebivalište svoje. Ondje izjavi odmah, da želi, neka ga prime u zadrugu redovničku. Sa čugjenjem i veseljem prihvate braća želju Vilelmovu, i na blagdan sv. Petra i Pavla obuku ga u odijelo monaško. Divno je bilo gledanje svijetu i angjelima i ljudima, kako odrešito nekadašnji slavni junak stupi u posve drugu službu, u službu Hrista raspetoga. Koji je prije stanovao u sjajnim palačama i visokim kulama, sad se dragovoljno povukao u kutić sklonita monastira; koji je

prije drugima zakone davao, imao nebrojene sluge, zapovijedao silnim četama, sad se pokoravao svakoj riječi uboga monaha hoteći Boga radi pokoran biti svakomu stvoru čovječjemu, gotov svjema služiti i pokoravati se.

Ali ovaj duh ponizivanja i nasljedovanja Hristova nije u Vilelma bio, kao što se često zbiva, tek plamen prvoga časa, nego se je sve više rasplamćivao. Vilelmo je više puta prosio opata (glavara), neka se nimalo ne obzire na pregjašnji stalež njegov, nego neka mu naregjuje najniže poslove; a braću monastirsku molio, neka ga drže za slugu svojega i tako s njim postupaju. To pak nijesu bile tek lijepe riječi, nego je bila cijela zbilja nekadašnjega vojskovogje. Kad bi Vilelmo vidio gdje koji brat radi niske ili teške poslove, odmah bi priskočio, da pomogne ili teret na se uzme. O žetvi nosio bi radnicima jelo i pilo. Na njegovu prošnju dali mu u kuhinji službu kuhtića, pa je nosio drva i vodu, nalagao vatru, posugje prao, i tako dalje. Tako je bio pravi učenik učitelja nebeskoga, koji opravši noge učenicima reče (Iv. 13, 15): „Ugled vam dadoh, da i vi tako činite, kao što ja vama učinih“. Jednom se pripeti, da je trebalo u peći plamen i žar brzo utrnuti, kako se ne bi hljeb prepekao. Vilelmo nemajući pri ruci nikakova orugja, pomoli se Bogu, prekriži se i po unutrašnjem nadahnuću skoči u peć, utrne vatru i izagje na polje bez ikakove ozljede. Po ovom čudesnom dogagjaju poznaše redovnici, kako ne valja, da se ovakov sveti čovjek bavi o najneznatnijim poslovima; zato mu zapovjedište, da se u naprijed kani ručnoga djela pa da se bavi samo o djelima pobožnosti. Od onda Vilelmo službu Martinu zamijeni življenjem Marijinim: posteći i djela pokornička čineći, moleći se i promišljavajući i sv. sakramente često primajući trudi se napredovati stazom savršenstva kršćanskoga.

Dan smrti svoje sv. Vilelmo naprijed kaza i braću svoju što su tugovala moli, da ne tuguju za njim, nego da se s njim zajedno vesele, što je srećno prispio do svrhe, do vrata nebeskih. Kad je pak blaženo preminuo, pripovijeda se, da su zvona od monastira i svih crkava u okolini sama od sebe zazvonila, kao da su angjeli hotjeli svijetu obznaniti radost svoju, što ovako lijepa, sveta duša dolazi u društvo njihovo, i razglasiti zasluge ugodnika Božjega, na čast i slavu onomu, koji živi i kraljuje u vijeke vijeka. Amen.

* * *

Osim sv. Vilelma još se mnogo drugih velikaša i bogataša odreklo svijeta, pa uljezavši u kakov sklonit monastir našlo ondje veću sreću i zadovoljstvo, nego su imali pregje u svijetu. Uopće je od početka vjere kršćanske pa do danas u različnim stranama svijeta, kamo se Crkva katolička razgranala, već više miliona ljudi stupilo u monastire i ondje našlo mir od svijeta i bijeda njegovih i u miru i tišini služilo Bogu. Kao što je čovjek u onaj čas, kad se u crkvi Bogu moli, pobožniji i bolji nego redovno kod kuće i u vrevi svjetskoj, tako može za svega života svoga u valjanu monastiru kaoti u crkvi lakše i sabranije pobožan biti nego li u svijetu. Oprošten svih briga za svjetovne stvari, za porodicu, oprošten svih sumnja, što da se radi, jer pravila i zapovijed poglavarska rasprašavaju svaku sumnju, život je prostiji i put njegov ravniji

i praviji. Sve vrijeme u monastiru može se upotrebiti za djela pobožna i takova, koja upravice smjeraju na slavu Božju i korist bližnjega. Zato mnogi bogoljupci u svijetu dobiju želju pače čeznuće za monastirom, ako i ne mogu da srce svoje izdovolje. I zato je lijep dar od Boga, prava sreća, kada može iskreno pobožna muška ili ženska glava stupiti u dobro uregjen monastir ili kloštar; ona se iz talabuke i nebrojenih pogibli ovoga svijeta skloni u zaklon, u pouzdano utočište, koliko na ovom svijetu može uopće biti pouzdanosti; jer kao što ima na gdjekojim crkvama natpis: kuća Božja vrata nebeska, tako bi se nad vrata svakomu valjanomu i dobro uregjenomu monastiru moglo napisati: vrata nebeska.

Pomolimo se.

Prìdogji, Gospodine, k prošnjama našim, koje donosimo o svetkovini blaženoga Vilelma ispovjednika tvojega: koji nemamo pouzdanja u svoju pravednost, da nam on, koji ti je ugodio, molitvama svojim pomaže. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

29. dan svibnja.

Blaženi Andrija Hijski.

Za onih pet sto od prilike godina, što su Turci vladali jugoistočnom stranom Europe, kršćani su mnogo stradali i mnogo je njih poginulo za vjeru Isusovu; imèna njihova popisana su u knjizi života. Samo za gdjekoje znade i historija; tako nam muku današnjega svečara opisa Grk Georgije Trapezunćanin, koji se rodio na otoku Kreti a poslije otišavši u Rim bio tajnik papi Nikoli Petomu.

Pomenuti Grk Georgije piše, da se s Krete u Carigrad dovezao godine 1465. mjeseca studenoga, a iste godine dne 29. svibnja da je Andrija po milosrgju Hristovu primio vijenac mučenički.

Andrija rodi se na otoku Hiju; bolujući duže vremena od groznice zavjetuje se kraljici milosrgja Djevici, ako ozdravi, da će ostati uvijek neoženjen. Poslije zavjeta odmah ozdravi i kao iz mrtvih uskrsne, pa se obuče u bijelo odijelo, da naime nikad ne zaboravi čistoće tjelesne, koju je prinesao svetoj Bogorodici. Kad mu bilo dvadeset i sedam godina, ode u Carigrad, gdje je s prevelikom pobožnošću polazio crkve, što su ostale kršćanima, i družio se s kršćanima. U to trgovci iz Misira, koji su onda bili u gradu, prijave sudu Turskomu, da je taj mladić, koji sad polazi crkve kršćanske, prije bio Turčin, jer su ga, rekoše, sami vidjeli u Aleksandriji (gradu u Misiru), gdje je križ pogazio, popljuvao i u blato bacio, i priznao, da se klanja Muhamedu, a sad polazeći crkve kršćanske da se je odmetnuo od Muhamedove vjere.

Ovo je potvoranje Andriju kao dvoplatan mač poražalo na obje strane: kršćanima prikazivalo ga gadnim licemjerom, muhamedovcima pak krivcem smrti; jer se u Turaka svaki odmetnik od vjere Muhamedove kazni smrću. Andriju doista dovedu kao odmetnika na Turski sud. On dokazuje mnogim svjedocima, da nije nikad bio u Misiru, pače da do ovoga puta nije nikad prije nikamo ni pošao s otoka Hija; ovo da mogu potvrditi stanovnici na otoku. Ali Turčin sudac izjavi, da svjedočanstvo kršćansko u tom ništa ne vrijedi; onda nazočni kršćani ištu,

da ne bi ni samo Tursko svjedočanstvo stvar odlučilo, a budući da se muhamedovci jednako obrezuju kao i Židovi, predlože, neka se gleda, je li Andrija obrezan ili nije; jer ako je ikada bio muhamedovac, vidjet će se po obrezanju. Pogju zbilja pretraživati, pa nagju, da Andrija nije nikad bio obrezan. Kršćani se obraduju, da je Andriju minula svaka dalja napast; jer kad nije obrezan, to je bjelodano, da nije nikad bio muhamedovac, dakle da se nije ni odmetnuo od Turske vjere, pa nije ni krivac nikakov. No potvorači, da ne budu optuženi za laž, reku, da se istina djeca muhamedovačka obrezuju, ali kad odrastao čovjek hoće da se poturči a žaca se od obrezivanja, onda ga ne nagone na obrezivanje, samo ako je gotov sav drugi zakon Muhamedov držati. Na to kaže sudac, da u stvari tako znatnoj ne će da odluči sâm, dok ne upita sultana (cara Turskoga), jer je tako običaj u stvarima sumnjivim a teškim. Andriju megjutim odvedu u tamnicu.

Kad se sve to javilo sultanu, i na pitanje njegovo: kakov je čovjek Andrija? odgovorilo, da je mladić junačkoga srca, visoka stasa, velikih kosti i jake mišice, sultan želeći ovakove ljude imati u vojsci, zapovjedi, ako Andrija hoće da se poturči, neka mu se odmah dade kapitanija; ako li ne će, neka ga prijetnjama natjeraju, pa ako i prijetnjama ništa ne oprave, neka mu odsijeku glavu.

Sjutradan izvedu Andriju iz tamnice, pa mu kažu, kolika ga sreća čeka, ako se poturči: bit će odmah kapitan, pa ako se dobro ponese, brzo će postati još veći gospodin. Kad Andrija na to ništa ne odgovori, Turci ondje nazočni obećaju mu zlata i srebra i lijepih haljina i namještaja. Kad ni na

to ne dobiju nikakova odgovora, pitaju ga, zar nijesu dostojni, da im odgovori? On im otkaže: „Stvari koje mi nudite, nijesu vrijedne odgovora. Zar ovaj prolažljivi i samrtni život da više cijenim od nebeskoga?“ „Varaš se — reku Turci — mi ćemo ti i u onaj život put otvoriti, i još ćemo ti ovaj srećan učiniti“. „Ne marim ja za sreću ovoga svijeta — odreče Andrija — ja se križa, muke i pogreba Hrista mojega s pomoću njegovom ne ću nikad odreći. Radite što vam drago; samo vas molim, ne iskušavajte me više riječima“.

Potom Andriju okuju u gvoždje i bace u tamnicu. Drugi dan — a bio je 20. dan svibnja — po podne izvedu ga na istočnu stranu grada blizu mora te gola svežu za kolac i šibljem i remenjem grozno izbiju. U početak šibanja Andrija se zadršće, i savivši ruke na prsa i stisnuvši prste u pesnicu viče iza glasa: „Djevice Marija, pomozi mi!“ onda stisne noge i onako upravice stoji do sunčanoga zahoda. Kad su krvnici Andriju natrag odveli u tamnicu, pomažu mu rane i dadu jela i pila. Ovo su činili, samo da mu produže život, jer su se još jednako nadali, da će ga odmetnuti od križa Hristova; a može biti da su i zato ovo radili, kaže pisac njegove muke pomenuti Georgije Trapezunćanin, što su oni Turci odrasli megju kršćanima, a neki od njih bili prije kršćani, pa su znali, kako su nekad mučenici Hristovi danju bili mučeni a noću su ozdravljali, te bojeći se da se to i Andriji od Boga ne dogodi, gledali su istinu ljekarijama svojim zabašuriti.

Dne dvadesetoga i prvoga izvedu opet Andriju, i svukavši ga raščenu mu željeznim pančama legja, koja su bila dan prije šibana; kad je to mučenik

Hristov jednako postojano pretrpio, odvedu ga natrag u tamnicu i postupe s njim kao dan prije.

Kad je osvanuo dan dvadeseti i drugi svibnja, blaženi Andrija nagje se zdrav zdravcit, što se dakako ne može pripisati ljekarijama nego samo sili Božjoj. Taj dan udare ga na muke, tako da su mu se svi zglobovi iščašili; ovo je bio grozan bol, ali i njega strpljivo podnese mučenik, samo u početak jedan put zaviče: „Djevice Marija, pomozi mi!“ Još su šest dana neljudi ovako mučili junačkoga vojnika Hristova izmišljajući svegjer nove i groznije muke: svaki dan bi mu sa živa tijela sadrli po komad kože. Napokon su krvnici malaksali. Dne dvadesetoga i devetoga svibnja odsjekoše blaženomu Andriji glavu.

Po zapovijedi sučevoj htjedoše krvnici mrtvo tijelo i glavu baciti u more; ali kršćani to ne puste nego reku, neka sâm sultan odluči, hoće li se tijelo ukopati ili u more baciti. Poglavice kršćanske pogju k sultanu; kad ovaj čuje, koliko je Andrija bio mučen, razgnjevi se jako i zaprijeti sucu, kojemu ipak ne bude ništa, a kršćanima dopusti, da Andriju svečano ukopaju, kako je junak zavrijedio. Tako i bude: na pogreb zgrne se silna svjetina, ne manje od sto tisuća ljudi ne samo kršćana nego i muhamedovaca; sveti ostaci sahrane se u crkvi presvete Djevice Marije. Druge godine mjeseca veljače pogje Georgije Trapezunćanin gledati ostatke bl. Andrije, i nagje tijelo cjelokupno i lice svijetlo i zdravo, kao da svetac nije preminuo nego da spava.

Smrt blaženoga Andrije donese mnogo blagoslova. Sultan da ugodi kršćanima ojagjenim radi

smrti Andrijine, pusti na slobodu jednoga kršćanina, koji je bio iz jednakoga uzroka u tamnici; drugi se primjerom mučenikovim utvrdiše u vjeri kršćanskoj, a nekima, koji su iz kakova god razloga pristali za Muhamedom, uznemiri se savjest; napokon i sâm pisac života Andrijina doživi pomoć njegovu, jer kad je mjeseca ožujka išao iz Carigrada u Rim, bješe na moru u ne maloj pogibli, pa zavjetovavši se blaženomu mučeniku, ako srećno prispije u Rim, da će život njegov opisati, ne doživi više nikakve pogibli ni na moru ni na suhoj zemlji.

* * *

Potvorači, to će reći ljudi, koji od zlobe ili od mržnje lažu na bližnjega te ga ocrnjuju, pravo su gjavolje leglo. Pa i zbilja, i sáma riječ gjavol u Grčkom jeziku znači potvorač, čim se natuca, da je potvorač gjavol, i gjavol da je potvorač. I nema gotovo grijeha, u kojem bi se ćud gjavolja onako izjavljivala kao u potvoranju; jer tu se obuhvataju mržnja i laž kao dvije zmije. Bog je istina i ljubav; gjavol je otac laži i mržnje, a potvoranje je zajedno laž i mržnja. I onaj koji istinite máne (pogreške) bližnjega no bez potrebe kazuje, ne može se brojiti u dobre kršćane; ali onaj koji potvora to jest koji hotimice zle stvari laže o bližnjem, pripada za cijelo megju najgore ljude pod suncem, on je donekle gjavol. Potvoranjem otima se tugje poštenje, dobar glas, a dobar glas više vrijedi nego crven pas; pa kako je tat dužan povratiti vlasniku ukradenu stvar, tako je i potvorač dužan bližnjemu povratiti oteto poštenje, dužan je poreći riječi svoje pred svakim, pred kojim je god lagao na bližnjega.

Znademo istina, da onima, koji ljube Boga, sve pa i samo potvoranje ide na dobro (Rim. 8, 28); da nijesu trgovci iz Misira potvorili blaženoga Andriju, on ne bi bio zamučio vijenca mučeničkoga; no sa svim tim potvorač ima na duši cijelu krivnju gjavoljega grijeha svojega, a nema ni najmanjega dijela na onom dobru, što Bog kadšto čini od potvoranja obrćući ga na korist potvorenima, kao što godijer Juda nema dijela na spasenju, koje smrt Hristova na križu steče svijetu, premda je Gospodina izdajom svojom predao na smrt.

Pomolimo se.

Udijeli, molimo, svemogući Bože: koji blaženoga Andriju mučenika tvojega rogjenje poštujemo, da se njegovim odvjetovanjem u ljubavi tvojega imena učvrstimo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

30. dan svibnja.

Sveti Ferdinando.

Sveti Ferdinando kralj Leonski i Kastilski (u Španjolskoj) ovoga imena Treći rodi se godine 1198. od oca Alfonsa kralja Leonskoga i od majke Berengarije kćeri kralja Kastilskoga, žene veoma bogoljubne. Kad je bilo Ferdinandu jedanaest godina, razboli se teško, tako da nije mogao spavati ni jesti ni piti. Tužna majka pogje pomoć tražiti u jednu crkvu, gdje se čudotvorna slika Marijina mnogo štovala. Povedavši onamo kraljevića, metne ga najprije pred veliki oltar, onda pred oltar majke Božje, moleći je da dijete milostivo izliječi od teške bolesti. Blažena

Djevica odmah pomože: djetetu dade se na san, a probudivši se oda sna, zaiska jesti; prije pak nego progje petnaest dana, bi zdravo i krepko, kao da nije nikad ni bilo bolesno. Ferdinando je sâm poznao, da za život svoj po Bogu ima najviše zahvaliti odvjetovanju blažene djevice Marije, zato je dok god je živio, nju na osobiti način poštovao i u svakoj nevolji u pomoć dozivao. Majka njegova Berengija postade po smrti brata svojega kraljicom Kastilskom, no brzo se odreče kraljevstva a mjesto sebe zakralji Ferdinanda. Tako bude on kralj Kastilski već u devetnaestoj godini dobi svoje.

Mladi kralj dobivši krunu na glavu dobi i mač u ruke, da ga trgne najprije — na oca svojega! Otac naime njegov, kralj Leonski, hoteći sebi na glavu metnuti i krunu Kastilsku a podraživan od silnoga grofa Kastilskoga Don Alvareza, navali s vojskom u Kastiliju; Ferdinanda uzdrža sinovlja pažnja od boja s ocem, no vjerno plemstvo Kastilsko odbi nasrtača, a glavni buntovnik Don Alvarez dogje u ruke Ferdinandu, koji želeći pomiriti i složiti velikaše velikodušno oprosti uhvaćenomu buntovniku. No nezahvalni grof podraži kralja Leonskoga na novu navalu u kraljevinu Ferdinandovu; ali tu pomože Bog: buntovni grof teško se razboli, a otac i sin učine mir. Kad se ovako povratio mir u kraljevini, Berengarija brižna za čistoću sina mladoga kralja, oženi ga Beatricom kćeri cara Njemačkoga, ženskom sa svake ruke izvrsnom. Ferdinandu bilo onda tek dvadeset i jedna godina. Iz srećne ženidbe niče sedam sinova i tri kćeri.

Kralj Ferdinando zamoli u početku vladanja kao nekad kralj Salomon od Boga mudrost i milost;

i Bog mu je dade obilato. Dade mu takogjer Toledskoga nadbiskupa Rodrigueza za vjerna i prokušana savjetnika. Ovaj Rodriguez pripada jamačno megju najveće ljude svoga doba ujedinivši u sebi kreposti svećeničke s mudrošću državničkom; trideset godina bio je on doglavnik Ferdinandov izobilujući svagda razboritošću, snagom i pravednošću. I savjet oprezne, prokušane i pobožne majke rado je Ferdinando svagda slušao.

Mnogo se Ferdinando svega vijeka trudio, da pravu vjeru i slavu Božju ne samo obrani nego i raširi. S toga prihvati se djela, koje je istina smjeralo na slavu Božju ali je i njemu samomu steklo veliku i vječnu slavu: kako su onda Mavri muhamedovci najljepšom stranom Španjolske jošte vladali, uze on kršćane ispod sramotnoga jarma muslomanskoga oslobogjavati i silovite Mavre potiskivati natrag u Afriku, odakle su i došli. Godine 1224. poče prvi rat na Mavre, pa nastavljajući ga godinu za godinom izbavi mnogo zarobljenih kršćana, zaplijeni bogat plijen, pokori Mavarskoga kralja u Valenciji i ote mu mnogo tvrgjava i kula. Kad je godine 1230. Ferdinandu umro otac kralj Leonski, postade on i u Leonu kralj, pa ujedinivši ovako dvije kraljevine pod jednu krunu, udari tim temelj potonjoj veličini i slavi zemlje Španjolske. Od onda još je većom silom udarao na Mavre, ter ih nadvlagjivao. Kad je pridobio prekrasnu Kordovu, nasadi križ na glavnu džamiju i na kraljevski dvor, a muhamedovci moradoše odanle zvona natrag odnijeti u Kompostellu, odakle su ih nekad kršćani morali donijeti u Kordovu, da u džamiji vise kao žišci (lampe). Još slavnije je bilo zauzeće grada Seville: nakon podsjedanja i junačkoga jurišanja za šesnaest mjeseca pade grad u ruke kršćanima, pa kad su Mavri izlazili iz grada, obazre se vogj njihov još jedan put na grad i reče: „Samo svet čovjek mogao je s tako malenom vojskom zauzeti ovako tvrd grad!“ Prvi je posao bio Ferdinandu u zauzetom gradu, da obnovi prastaru stolnu crkvu na čast Bogu i Materi njegovoj. Budući da su Mavri (njih trista tisuća) otišli iz grada, naseli Ferdinando u nj kršćane od svakoga staleža, rukotvorce, umjetnike i učenjake.

Sv. Ferdinando nije ratove vodio, da proslavi ime i poveća državu svoju, nego da izbavi kršćane od jarma muslomanskoga i raširi kraljevstvo Hristovo na ovoj zemlji; zato je dao zastavu i mač svoj sa slikom Bogorodičinom od Crkve blagosloviti, prije bitke vazda se Bogu pomolio, a poslije pobjede Bogu zahvalio; klanjajući se presvetomu oltarskomu sakramentu često se molio ovim riječima; „Bože, ti znaš, da se ne borim za povećavanje države svoje, nego samo za slavu tvoju i za dobro svete Crkve tvoje“. U ratu je sv. Ferdinando imao vazda sa sobom dosta biskupa i svećenika, da vojnike ispovijedaju, da im propovijedaju i za sreću se Bogu mole; i blaženi Petar Gonzalez bio je u vojsci Ferdinandovoj, kao što smo vidjeli u opisu njegova žića (15. dan travnja). U pridobivenim zemljama obnavljao je sv. kralj biskupije, crkve i monastire, da se opet uvede kršćanski život i kršćanska prosvjeta. Najljepša je crkva, koju je Ferdinando sagradio iz zahvalnosti za stečene sjajne pobjede, divna stolna crkva u Toledu, majstorsko djelo Gotske gradnje. Premda je pak on revnostan bio u širenju vjere katoličke, bio je pored svega toga blag sa nadvladanim Mavrima i sa samim

Židovima; samo je za tvrdoglave krivovjerne kršćane imao manje milosrgja.

Kralj Ferdinando bio je sa svake ruke velik, duhom svete vjere zadahnut vladalac. U postupanju sa susjednim kršćanskim vladarima držao se riječi sv. evangjelja (Mat. 7, 12): „Sve što hoćete, da čine vama ljudi, činite i vi njima". Bio dobar gospodar narodu svojemu; premda su ratovi iskali silnih troškova, ipak nije htio podložnike da tereti velikim porezima, pa kad bi ga savjetnici na to nagovarali, odgovorio bi im: „Bože sačuvaj; ja se više bojim pravedne tužbe jednoga siromaha nego sve vojske Mavarske". Bio zahvalan sin slušajući vazda staricu majku, vjeran i ljubazan muž, brižan otac odgajajući djecu u strahu Božjem. Usred pobjeda, koje je stjecao nad Mavrima, dopadne mu glas o smrti žene Beatrice; ova vijest ga rastuži do suza, ali ga ne zaustavi u vojevanju. Poslije se po savjetu materinu oženi po drugi put.

Tri države Mavarske bješe sv. Ferdinando zauzeo — četvrtu ostavi u miru radi tvrde vjere, koju je zadao vladaocu njezinu — onda se spremao, da prijegje preko mora u Afriku potražiti Mavre u gnijezdu njihovu, da ih oslabi, kako ne bi više mislili na osvajanje Španjolske zemlje. Najprije pošlje prijeko ratne brodove, koji se namjere na lagje Mavarske i srećno ih uništе. Vijest o toj pobjedi probudi u Ferdinandu najljepšu nadu u dalje pobjede; ali u to mu dopadnu drugi vjesnici, i opomenu ga na drugi pohod — pohod u vječnost. Vodena bolest obali ga na postelju. Videći da mu se približava smrt, ne uplaši se nimalo, nego ispovjedivši grijehe svega življenja pokorno sam zamoli presvetu pričest i sveto ulje. Kad su mu u sobu donijeli pričest, skupi svu posljednju snagu, sagje s postelje, metne sebi uže oko vrata, klekne na tle, uzme u ruke raspelo, te cjelivajući Raspetoga i uvjeravajući, da želi umrijeti u vjeri katoličkoj, za koju je vojevao, moli za oproštenje grijeha. Po tom primi s prevelikom pobožnošću svetu poputninu kao i posljednje pomazanje, i podugo se Bogu moli. Zatim dozove ženu i djecu, da se s njima oprosti; lijepe opomene dade svjema, naročito najstarijemu sinu i nasljedniku svojemu Alfonsu Desetomu: neka se očinski brine za braću i sestre, maćehu neka štuje kao rogjenu majku, u velikaška prava neka ne dira, naroda neka ne oterećuje daćama i porezima, svakomu neka dijeli pravdu i svagda neka se sjeća vječnoga suca, kojemu će račun dati o kraljevanju. U zadnji samrtni čas zapazi sv. Ferdinando četu nebeskih stanovnika, koje ga napuni neiskazanom radošću; po tom još jednom blagoslovi djecu, uzme u ruku goruću voštanicu, prosi nazočne svećenike, neka mole litanije, za tim neka zapjevaju: Tebe Boga hvalimo, i dok su svećenici pjevali pjesmu zahvalnicu, on preda duh svoj Bogu, koji ga dade. To se zgodi dne 30. svibnja godine 1252. Sveto tijelo njegovo još se sada cjelokupno nalazi u kraljevskoj kapeli u stolnoj crkvi Sevillskoj.

* * *

U ovoj knjizi najviše se opisuju žića svetih biskupa i svećenika, svetih pustinjaka i redovnika, a to nije ni čudo, jer je baš ovima najveća dužnost truditi se oko sve većega savršenstva kršćanskoga, to će reći, oko sve veće svetosti, pa ako ovi ne čine u tom svoje dužnosti, onda ih valja žaliti kao

najveće nesrećnike. Ali bi se varao, tko bi mislio, da se je samo crkvencima i monastircima brinuti za sveto življenje, a oni što žive u svijetu te se bave o poslovima svjetovnim, da nijesu dužni i da ne mogu sveto živjeti. Ova je misao ne samo kriva nego i pogibljiva, jer može gdjekomu biti izlika i izgovor duhovne lijenosti i nekreposna života. Kao što Bog hoće, da se svi ljudi spasu, tako isto hoće, da svi žive sveto, jer tko ne živi sveto, ne može se ni spasti. Bog takogjer hoće, da na ovom svijetu imade različitih staleža i zvanja; s toga je takogjer moći u svakom staležu i zvanju sveto živjeti i spasti se. Ima istina u življenju prilika, u kojima je teže sveto živjeti nego li u drugima; tako je na primjer sâm Spasitelj naš rekao (Mat. 19, 24. 26): „Lakše je kamili proći kroz iglene uši nego li bogatomu ući u kraljevstvo Božje;“ ali je odmah i dodao: „U Boga je sve moguće“. Svatko će razumjeti, kako je teško i preteško sveto živjeti čovjeku, koji je bogat te može imati sve što samo poželi, koji ima ženu i mnogo djece, koji ima mnogo podložnika i mnogo brige za njih, i koji je još k tomu ratnik i vojskovogja. Pa opet smo iz života sv. Ferdinanda razabrali, da i takov čovjek može sveto živjeti milošću Božjom. Može dakle čovjek u svakom staležu — i ti možeš u svojem — sveto živjeti, samo ako prihvati milost Božju i s njom radi.

Pomolimo se.

Bože, koji si blaženomu ispovjedniku svojemu Ferdinandu dao ratove tvoje ratovati i neprijatelje vjere nadvlagjivati, dopusti, da se njegovim odvjetovanjem štićeni od neprijatêljâ duha i tijela oslobodimo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

31. dan svibnja.

Sveta Angjela.

Angjela rodi se godine 1470. u Desenzanu kod Gardskoga jezera u Gornjoj Italiji. Otac joj bijaše Ivan Merici; za majku se ne zna, kako se zvala. Roditelji Angjelini ne bijahu imućni no veoma bogoljubni. Prve godine provede Angjela u tihoj kolibici roditeljskoj, i bi odgojena prosto u strahu Božjem i čednosti kršćanskoj. U srcu njezinu nagje se klica duboke bogoljubnosti, koja u bezazlenom seoskom životu lijepo proklija, te je ona još djetetom i u najneznatnijim dogagjajima nazirala milostivu ruku i blagu opomenu Božju, i u tom bila srećna i blažena. Ali joj se vedro nebo djetinjske sreće zarana nasumorilo: umru joj roditelji, i ona sa jednom još sestrom ostane sirota. No Bog, otac sirotama, privoli ujaka njihova u Salu, da ih k sebi uzme i očinski se za njih poskrbi. Pri ujaku bilo im prosto moliti se Bogu i opravljati djela pobožna; ali nagon na veću tišinu i skrovitiju samoću navede ih na nepromišljen korak, što je ipak moći odbiti na njihovu mladost i dobru namjeru: one se ukradu iz kuće ujakove i odu u pustinju, gdje se u pećini sakriju, da ondje žive. Zabrinuti ujak jedva ih nagje nakon duga traženja i blago ukori, što su ga uvalile u onoliku brigu. Djevojčice pokajavši se za taj dogagjaj vrate se u dom ujakov, pa opet da izdovolje nagon srca svoga, počnu sve više odvajati se od svijeta i tražiti svu sreću u bogoljublju i u zamjenitoj sestrinskoj ljubavi, rad šta ih svijet prozove dvie Salske grlice. Ali i ovu lijepu svezu ljubavi sestrinske raskine smrt: Angjelina sestra umre; očajnica tuguje za

séjom kao grlica što guče za drugom, ali i kroz suze pròglêdâ na nebo: ondje je Bog, a on je sâm dosta duši besmrtnoj.

Angjela smrću sestrinom od svake ma i čiste ljubavi zemaljske odriješena, stupi u treći red sv. Franciska (postane tercijarka), da se i izvanjim načinom otkine od sviju zemaljskih stvari ter u siromaštvu i poniznosti pogje za Spasiteljem, kojega izabere sebi za vjerenika. Po smrti ujakovoj povrati se u rodno mjesto Desenzano. Tudijer moleći se jedne noći Bogu, zanese se duhom pa vidje ljestve, koje su stajale na zemlji a vrhom ticale u nebo, i po njima se penjale djevice s krunama na glavama i s ljiljanima u rukama; ovom utvarom bilo joj objavljeno od Boga, da osnuje žensku zadrugu, koja će se dobrim djelima penjati na nebo. Ovu volju Božju počne tim izvršivati, što se je udružila s drugim tercijarkama, djevojčice iz mjesta u odregjene ure k sebi prikupljala, pa ih obučavala u početcima vjere i života kršćanskoga. Malena ova djevojačka učionica lijepo se razvi i brzo se rod od nje vidje na stidnoći, čednosti i svakoj čestitosti Desenzanskih djevojaka. O tom puče glas po svoj pokrajini, te pobožnu učiteljku pozvaše u glavni grad Bresciju, gdje nastavi blagodjetni rad.

U to se u srcu Angjelinu porodi živa želja, da obigje zemlju obećanu i ona mjesta, koja je Spasitelj stopama svojim za sva vremena posvetio. U Mlecima se ukrca, i dogje u Svetu Zemlju, ali je ne vidi, jer je na putu oslijepila; za ruku vogjena obigje Jerusalem i Betlehem. Svetih mjesta nije mogla tjelesnim očima gledati, ali duši njezinoj, duhovnomu njenomu vidu bilo je sve bistro i bjelodano. Na povratku dogje na otok Kretu,

gdje se mnogo poštovala čudotvorna slika raspetoga Spasitelja. Angjela dade se onamo odvesti i pomoli se pouzdano onomu, koji je svjetlo svijeta; i bi uslišena molitva njena: ona prògleda, jer je jošte trebalo da radi na slavu Božju i korist ljudsku. Došavši u Italiju ode u Rim, da steče jubilejsko proštenje. Sveti otac papa, koji je Angjelu preda se pustio i odmah spoznao njezinu izvrsnu krepost, htjede da ona ostane u Rimu za nadgledanje bolnica i ubožnica; no kad je doznao, da je Bog drugamo zove, otpusti je milostivo.

Pošto je Angjela jošte na više mjesta u Italiji svršila pobožnost, povrati se napokon u Bresciju i udari temelj novomu ženskomu duhovnomu redu. Godine naime 1535. udruži se sa dvanaest družica, i tu zadrugu preporuči odvjetovanju i obrani sv. Ursule. U ono nesrećno doba, kad su se krive nauke Luterove i Kalvinove počele širiti po Europi, zavlada svagdje i raskalašnost i velika iskvarenost. Bog odredi Angjelu i družice njene, da to zlo po mogućtvu zavarče. One su se trudile mlade i zapuštene djevojke potpomagati i obučavati i bolesne u bolnicama i kućama obilaziti, dvoriti i utješavati. Sv. Angjela nije svojim družicama isprva dala nikakovih posebnih pravila za vladanje niti im preporučivala drugoga primjera, na koji da se ugledavaju, do primjera Isukrstova i njegove savršene ljubavi, kojom je za svega smrtnoga života svojega gledao, da ljude na pravi put dovede i na njemu vodi; one nijesu bile zatvorene u kloštru, a bile su vezane samo prostim zavjetima. Duhovnu ovu zadrugu potvrdi biskup Brescijski, pa kad je broj drugarica narastao na sedamdeset i šest, skupiše se u skupštinu i izabraše sebi glavaricom Angjelu,

premda se je od toga branila. Ona je potom još pet godina upravljala zadrugom s onom razboritošću i s onom srdačnom ljubavi, koja se samo u tako angjeoskim dušama nalazi. Ispunila je megjutim zvanje, koje joj bješe Bog odredio: duh joj se već izvija iz trošnoga tijela, još jednom opomene duhovne sestre na ljubav, lice joj se preobrazi, i ona usne blaženo u Gospodinu godine 1540. Duhovna zadruga svetom Angjelom utemeljena naskoro se pretvori u pravi duhovni red sa svečanim zavjetima i kloštarskim zatvorom; od zagovornice svoje sv. Ursule prozove se red ursulinski. Taj red raširi se brzo po svemu katoličkom svijetu. Ursulinke se još i sada bave odgajanjem i obučavanjem ženske djece.

* * *

Duh Božji koji upravlja Crkvom Hristovom, duh je života, i gdjegod se taj duh nalazi u srcima vjernim, tu sve vrvi i sve se miče i sve se glasi i javlja djelima pobožnim. Ova djela nijesu u sviju vjernih jednaka, jer „svaki ima svoj dar od Boga, ovaj ovako a onaj onako“. (Kor. I. 7, 7.) Ova vreva i ovaj život dokazuje, da crkva nije obumrla i da vjerni, premda se podudaraju u držanju svetih zapovijedi, u svijem drugim stvarima što se tiču spasenja imadu veliku slobodu i idu za nagonom mnogovrsne milosti Božje (Petr. I. 4, 10), koja ih navodi na različna djela bogoljublja i čovjekoljublja. Odatle oni različni duhovni redovi i zborovi, one različne pobožne zadruge i pobožne bratovštine, koje se nalaze u svemu katoličkom svijetu; pa ako ovih nema u kojem dijelu Crkve Hristove, to je

žalostan znak, da je taj dijel u Crkvi kao usahla grana na drvu.

Pobožne su bratovštine: zadruge od članova katolika, koji se udruže za kakov pobožni ili crkveni posao i imaju pravila svoja i zajedničke pobožnosti, a razlikuju se od pravih duhovnih redova osobito tim, što bratimi nijesu vezani na držanje evangjeoskih savjeta niti na življenje u monastirima ili kloštrima. Bratovštine su stare koliko sáma Crkva, one su se osnivale na grobovima mučeničkim, i premda su pobožnosti njihove raznovrsne, namjena je ipak svjema jedna: širiti slavu Božju, člane bratime posvećivati primanjem svetih sakramenata i izvršivanjem dobrih djela, koristiti bližnjemu i sazigjivati cijelu Crkvu. Zato je Crkva takove pobožne bratovštine vazda njegovala, častila i duhovnim darovima i proštenjima nadjeljivala. Ima i u nas gdješto takovih pobožnih bratovština, po imenu: presvetoga srca Isusova, prečistoga srca Marijina, presvetoga oltarskoga sakramenta, djetinjstva Isusova, svetoga skapulara, blažene djevice Marije za djevojke, apostolstva molitvenoga, i još drugih; ako li u kojoj župi nema člana ni jednoj od ovih bratovština, onda u njoj po svoj prilici mnogo ne vrijedi ili duhovni pastir ili duhovno stado.

Kad je Hrist Gospodin kazao (Mat. 18, 20): „Gdje su dva ili tri sabrani u ime moje, ondje sam ja megju njima“, kamo li će on više biti u skupu mnogo svojih učenika, koji se skupe i saberu u ime njegovo, da mu se što srdačnije mole, da mu što revnosnije služe i da sve više u sebi pire plamen svete ljubavi njegove?

Nastoj s toga, dragi kršćanine, da budeš upisan u pobožnu koju bratovštinu, i trudi se ispuniti pravila njezina.

Pomolimo se.

Bože, koji si hotio, da u Crkvi tvojoj po blaženoj Angjeli procvjeta novi zbor svetih djevica, daj nama po njezinu odvjetovanju angjeoski život živjeti, da odrekavši se sviju stvari zemaljskih zavrijedimo uživati radosti vječne. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

ŽIVOTI
SVETACA I SVETICA BOŽJIH.

NAPISAO

DR. FRANCISKO IVEKOVIĆ

KANONIK.

MJESEC LIPANJ.

DRUGO POPRAVLJENO IZDANJE.

S DOPUŠTENJEM DUHOVNE OBLASTI NADBISKUPIJE ZAGREBAČKE.

ZAGREB.
NA SVIJET IZDALA KNJIŽARA DIONIČKE TISKARE.
1895.

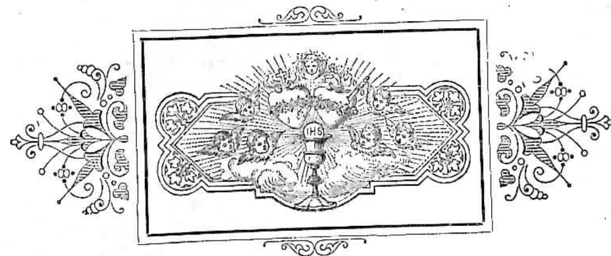
DIONIČKA TISKARA U ZAGREBU.

PREGLED.

Lipanj.

Strana

1. Sveti Pamfil i drugari mučenici 347
2. Lyonski mučenici 353
3. Sveta Klotilda 360
4. Sveti Kvirin biskup Sisački 365
5. Sveti Bonifacije 369
6. Sveti Norberto 375
7. Sveti Filip gjakon 381
8. Sveti Medardo 386
9. Sveti Prim i Felicijan 391
10. Sveta Margarita 395
11. Sveti Barnaba 402
12. Sveti Ivan Sahagunski 407
13. Sveti Antonije Padovanski 414
14. Sveti Basilije Veliki 421
15. Sveti Vid, Modest i Krescencija 431
16. Sveta Lutgarda 434
17. Sveti Nikandar i Marcijan 441
18. Sveti Marko i Marcelijan 446
19. Blažena Mihelina 451
20. Sveti Silverije 457
21. Sveti Alojsije 461
22. Sveti Pavlin 472
23. Sveti Ivan knežević Hrvatski 478
24. Sveti Ivan Krstitelj 482
25. Sveti Ivan Španjolac 490
26. Sveti Ivan i Pavao 495
27. Sveti Ladislav kralj 497
28. Sveti Irenej 505
29. Sveti Petar apostol 512
30. Sveti Pavao apostol 524

MJESEC LIPANJ.

(JUNIUS.)

---

1. dan lipnja.

Sveti Pamfil i drugari mučenici.

Eusebije biskup u Cesarei Palestinskoj, otac crkvene povjesti, bijaše učenik i toliki štovalac sv. Pamfila, da je po njemu nadjeo sebi pridjevak: Pamfilov. Po spisima istoga Eusebija i sv. Jeronima opisat ćemo život navlastito pak svršetak današnjih svetitelja.

Pamfil rodi se u gradu Beritu, sadašnjem Beirutu u Siriji, od roditelja uglednih i bogatih. Učeći se najprije u rodnom mjestu poslije u Aleksandriji u Misiru steče toliko znanja i govorničke vještine, da se je mogao nadati najvećim službama i častima. No voljevši da poput čovjeka u evangjelju (Mat. 13, 44) ide tražiti blago sakriveno, otigje u Palestinu (Svetu Zemlju) u grad Cesareu, redi se za svećenika i nastani se ondje. Od imutka,

što je dobio od ròditêljâ, razda mnogo ubogima, pa tako olakšavši sebi breme briga svjetovnih te uklanjajući se lakše slastima i vabilima svjetskim, dade se svom dušom na nauku Svetoga Pisma. Novcima, što su mu još ostali, pokupuje mnogo književnih djela od svetih otaca i crkvenih pisaca, a veliki dijel knjiga Origenovih prepiše sâm; tako sastavi lijepu knjižnicu od trideset tisuća komada knjiga, koju poslije darova crkvi Cesarejskoj. U kući svojoj utemelji školu bogoslovsku, u kojoj je mladiće i odrasle ljude učio Svetomu Pismu i kreposnu životu. S Eusebijem pobrine se za bolje izdanje Grčkoga Svetoga Pisma, koje potom crkve Palestinske općenito prihvatiše. — Knjižnica Pamfilova jošte se je za vremena sv. Jeronima nalazila u Cesarei, jer ju je on upotrebljavao, te piše, da knjige iz nje s tolikom radošću prima, kao da dobija Kroesovo blago. Knjižnica propade po svoj prilici u sedmom stoljeću, kad su Arapi razvalili Cesareu.

Kad su pogani za Rimskih careva Dioklecijana i Maksiminijana gonili kršćane, upravitelj Palestine Vrban baci u tamnicu godine 307. s mnogim drugim kršćanima i Pamfila. Čuvši Vrban mnogo o njegovoj učenosti i govorničkoj vještini, pusti ga na preslušavanju neka po volji govori, da se uvjeri, je li istina, što je o njemu čuo. Tada mu zapovjedi, da žrtvuje idolima (lažnim bogovima); pa kada nije hotio i prijetnje njegove prezirao, udari ga na muke: željeznim kandžama razderaše mu boke. No videći okrutnik gdje sv. Pamfil ostaje postojan i usred najvećih muka, postidi se i odvede ga natrag u tamnicu, gdje ostade do dvije godine dana. Tad upravitelja Vrbana zamijeni Firmilijan, koji opet uzme preslušavati Pamfila sa dva njegova druga u

tamnici: s Valentom gjakonom crkve Jerusalemske, sijedim starcem, koji je tako lijepo na pamet znao cijelo Sveto Pismo kao da ga čita, i s Pavlom, revnosnim i duševnim čovjekom, koji je vjere radi bio već žežen usjalim gvožgjem. Priliku pak tomu, što je Firmilijan ove sužnje stao preslušavati, dadoše pet kršćana iz Misira, koji su u Ciciliju otpratili braću osugjenu na robiju u rudama, pa na povratku došli u Cesareu. Kad su naime na vratima gradskim bili pitani, šta su i odakle dolaze, nijesu tajali, da su kršćani, pa uhvaćeni budu namah zatvoreni u tamnicu. Sjutradan budu dovedeni pred Firmilijana a s njima i ona dva druga Pamfilova. Uvjerivši se upravitelj, da ne može ni riječima ni udarcima onih pet kršćana iz Misira prevjeriti (od vjere odmetnuti), osudi ih na smrt i dade pogubiti. Po tom stane dva druga Pamfilova ispitivati; no čim čuje, da su već bili preslušavani i mučeni, držeći da bi bilo suvišnje opet ih preslušati, samo ih upita, jesu li preumili, pa kad mu oni ispovjediše čvrstu vjeru svoju, i njih pa i Pamfila osudi na smrt.

Ali još ne bijaše konac žalosnu gledalištu. Pamfil imagjaše slugu imenom Porfirija, lijepa mladića od osamnaest godina, kojega je valjano odgojio i knjizi naučio i pazio kao sina. Porfirije bijaše u sudnici megju svjetinom. Čuvši da mu je gospodar osugjen na smrt, zamoli upravitelja, neka mu dade tjelesa osugjenih, da ih časno ukopa. No taj ne kao čovjek nego kao zvijer pače gori od zvijeri, ne obzirući se na pravednost prošnje niti na mladost prositeljevu, nego samo zato što je vidio, da je i on kršćanin, zapovjedi odmah krvnicima, da ga uhvate i muče svih muka. Krvnici divnoga mladića

svega izmrcvare i po tom primaknu k ognju, da se lagano ispeče; on pak rekavši s Bogom znancima svojim, obrne se sav k Bogu, i kao udišući u se plamen prizove ime Isusovo i izdahne.

Kod smrti Porfirijeve bijaše Seleuk kršćanin iz Kapadocije, čovjek lijepa lica, visoka stasa i krepka tijela, koji je bio časnik u vojsci Rimskoj, no radi vjere svoje odmah na početku Dioklecijanova progonstva bio šiban i otpušten iz vojske, a potom se brinuo jedino za ostavljene sirote i udovice i za nište i nevoljne. Taj krasnik Božji ode javiti Pamfilu dičnu smrt Porfirijevu; no uhvate ga vojnici i odvedu k upravitelju, koji naredi, da mu odsijeku glavu.

Tragom za Seleukom pogje Teodul. Ovaj bijaše častan starac, u samoj kući upraviteljevoj vrlo pažen i od svijeh kao čestit čovjek mnogo poštovan. I on je išao k Pamfilu i ondje mučenike izljubio. Kad njega vojnici dovedu k Firmilijanu, taj umalo ne pobjesni od ljutine te zapovjedi, da starca raspnu na križ. Napokon bude pogubljen i Pamfil s Valentom i Pavlom.

Već su jedanaestorica stekla palmu mučeničku; još jedan treba, da bi se popunio broj apostolski, i taj se nagje. U onaj par dogje u Cesareu Kapadočanin Julijan, čovjek pun bogoljublja i vjere, krotak i razborit, mnogo naučan i nadahnut slašću Duha svetoga. Kad dozna što se zbilo, pogje odmah k tjelesima mučeničkim i stane ih redom cjelivati. I njega po nalogu Firmilijanovu krvnici ščepaju i bace u oganj; pa tako i Julijan podvikujući od radosti i glasovito zahvaljujući Bogu, što mu je udijelio toliku miloštu, primi se u kolo mučeničko.

Tjelesa mučenička ostadoše po zapovijedi Firmilijanovoj puna četiri dana na polju, da bi ih zvijeri raskinule i izjele; no po volji Božjoj ne dotače ih se ni zvijer ni ptica ni pas. Tada cjelokupna sveta tijela dostojno ukopaše u najljepšoj crkvi, neka ih puk Božji časti za vječni spomen.

* * *

Znademo već, odakle to, da su sveti mučenici onako veselo išli i u najstrahotniju smrt: to učini u njima žarka ljubav Božja. Ovu su ljubav Božju oni jednako u sebi oživljavali i povećavali čineći dobra djela, čitajući Sveto Pismo i razmišljajući o vječnim istinama što se u njemu nalaze, i primajući često i dostojno svete sakramente.

Sv. Pamfil mnogo se je bavio o Sv. Pismu: čitao ga i razmišljao o njemu, prepisivao ga i drugima tumačio. I drugi kršćani su u prvo doba mnogo čitali Sv. Pismo crpajući iz njega okrepu duševnu. Premda čitanje Sv. Pisma iliti Biblije nije za vječno spasenje upravo potrebno, jer Bog hoće da se svi ljudi spasu, akoprem i ne znadu svi čitati te je za spasenje dosta, ako slušaju živu riječ Božju iz usta Crkve Hristove i po njoj upravljaju život, sa svim tim nema sumnje, da je čitanje Biblije vrlo korisno za oživljavanje i okrepljivanje duha kršćanskoga. Biblija je — kao što kaže sv. Augustin — poslanica, koju je svemogući Bog napisao stvoru svojemu, čovjeku. Ona je vrelo divne prosvjete i okrepe. Tko je čita s potrebnim znanjem i u duhu prostodušnosti, ljubavi i poslušnosti, nalazi u njoj najsvetiju i najblaženiju nauku, najslagju utjehu, nadu života vječnoga i zdravu hranu duši. Biblija je pisana načinom prostim ali zanimljivim te je i

neuki mogu razumjeti i rado je čitaju, a opet načinom tako uzvišenim i jezgrovitim, da je i najučeniji i najoštroumniji ispitivači ne mogu posve doseći i razglobiti. Ona je čistim, prostim i djedjetinjskim dušama mila kao poslanica od oca i napunja ih radosti; no protivi se oholima, oporitima, opakima, te im ne da, da joj smisao shvate; pače ona je takvim čitaocima zamka, u koju se uhvati oholost i sveznalost njihova. Biblija je kao svjetlo sunčano, koje godi čistim i zdravim očima a mutne oči bliješte od njega.

No katolik može čitati samo onakovu Bibliju, koja je izdana s dopuštenjem duhovne oblasti i objašnjena tumačem; tako propisuje Crkva katolička. Dobar katolik dakle ne će imati ni čitati Biblije, koju izdavaju nekatolička biblijska društva a torbičari našim ljudima za malenu cijenu nude pače kadšto i badava nameću. Takovu Bibliju kupiti, imati i čitati oštro zabranjuje Crkva katolička vjernima svojim, i to s toga što je ta Biblija izdana bez dopuštenja katoličkoga duhovnoga poglavarstva, što nema tumača i što je krnja, nepotpuna, ne budući u njoj sve knjige svete. Vjeran katolik voljet će, da bude i bez Biblije nego da ima od Crkve svoje zabranjenu, jer zna, što kaže vječna istina, Hrist Gospodin (Mat. 18, 17): „Ako li tko ne posluša Crkve, neka ti bude kao neznabožac i carinik (javni grešnik)".

Pomolimo se.

Bože, koji nas godišnjom svetkovinom svetih mučenika svojih Pamfila i drugara njegovih razveseljavaš, dopusti milostivo: kojih se zaslugama radujemo, da se njihovim primjerima užežemo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

2. dan lipnja.

Lyonski mučenici.

Premda je Rimski car Marko Aurelije bio čovjek blage ćudi, ali jedno što je i sâm mnogo poštovao Rimsku pogansku vjeru, a drugo što su ga poganski književnici neprestance podjarivali na kršćanstvo, biše i za njega kršćani progonjeni. Najgroznije progonstvo nastade godine 171. u gradu Lyonu i okolini njegovoj, u sadašnjoj Francuskoj. O tome progonstvu pisaše kršćani Lyonski i Viennski kršćanima u pokrajinama Asiji i Frigiji poslanicu, koja se je do danas sačuvala u spisima Eusebija crkvenoga povjesnika. Po ovoj poslanici opisat ćemo muke junaka kršćanskih, kojima se danas spomen slavi.

U prvo se doba raznošahu o kršćanima megju poganskom svjetinom svakojake prerazličite potvore, da na primjer od zaklane nevine djece jedu meso i piju krv, i da na noćnim sastancima počinjaju i druga gadna djela, koja se megju kršćanima ne smiju ni spominjati. Po takovim potvorama svjetina poganska silno zamrzi na kršćane, pa ih više puti stade progoniti i bez zapovijedi carske. Tako se zgodi i u Lyonu. Svjetina uze kršćane na ulicama grditi i zlostavljati, tako da se napokon nijesu smjeli javno kazati. Neki od njih biše ipak uhvaćeni i odvučeni pred poglavarstvo gradsko, pa kad se priznaše kršćanima, biše bačeni u tamnicu, dok dogje carski namjesnik, koji će im suditi.

Kad dogje namjesnik, kršćani budu iz tamnice pred njega dovedeni, a on poče s njima odmah tako nemilo postupati, da je mladi kršćanin Epagat, koji je bio u sudnici megju slušačima i za kojega po-

menuta poslanica svjedoči, da je imao savršenu ljubav k Bogu i vladao se neporočno, ne mogavši više gledati krvološtvo pogansko stupio pred namjesnika s prošnjom, da može govoriti na obranu kršćanima i pokazati nevinost njihovu. No namjesnik ga samo zapita, je li i on kršćanin? Kad to Epagat slobodno i glasno potvrdi, bude i on sâm pridružen sa uhvaćenim kršćanima. Ali desetorica po prilici od uhvaćenih veoma ožalostiše ostalu braću: uplašivši se od groznih muka prevrnuše vjerom. I braća koja dosele postojana biše, prepadnu se ne od muka nego od slabosti svoje, hoće li im Bog dati milost, da do konca ostanu postojani u ispovijedanju. Odmetačina one desetorice mnogo ih je više boljela nego li muke što su snosili. Ali kako su pogani svaki dan koga od poglavitijih kršćana u Lyonu i Vienni uhvatili, onaj se broj odmetnika brzo popuni.

Sa nekim kršćanima biše uhvaćeni takogjer njihovi robovi pogani, da bi na njih lažno svjedočili. Podgovoreni od pogana i strašeći se muka, koje su trpjeli gospodari njihovi, svjedočiše na kršćane sve što god se hotjelo: da na noćnim sastancima kolju djecu i jedu njihovo meso i piju krv, i drugo koješta gadno da čine. Kad se to sve razglasi megju ljudstvo, kršćani se svjema ogadiše, te zamrziše na njih i oni, koji su do tada mislili, da bi valjalo s njima čovječnije postupati: svi se razjare i pobjesne na kršćane. Tada se steče ono, što reče Gospodin (Iv. 16, 2): „Doći će vrijeme, kad će svaki koji vas ubije misliti, da Bogu službu čini".

Po tome navališe svete mučenike tako strašno kinjiti (mučiti), da nije moći iskazati, ne bi li ih

prinudili, da priznaju ono, što su robovi pogani lažno prokazali; no najviše bjesnješe na četvoricu: na Sankta, gjakona Viennskoga; na Matura, novokrštena istina ali u vjeri i trpljivosti prečvrsta; na Attala, stup i tvrgju crkve Lyonske; i na mladu robinju Blandinu, po kojoj Hrist pokaza, da ono što ljudi preziru i zameću, u Boga je u velikoj časti, i da ljubav ono što je slabo po naravi, čini da bude veoma jako. Kako je Blandina bila slabačke gragje, bojahu se svi pa i njezina gospodarica, koja je takogjer bila megju mučenicima, da ne će ni prvoj kinjbi (muci) odoljeti; no koliko se čugjahu i Bogu hvaljahu, kad vide gdje ona sve muke podnosi, te se svi krvnici redom izmučili, a u njoj ostao duh, premda na tijelu njezinu nije ništa cijelo ostalo. Na sva pitanja odgovarala bi: „Kršćanka sam — u nas se ništa zla ne čini!" Poslije kazivaše drugarima svojim, da joj se je tijelu povraćala nova snaga, kada bi god povikala: kršćanka sam! Isto tolike pače još i veće muke a s jednakom strpljivosti pretrpješe i ona trojica: Sankto, Matur i Attal. Tijela im biše razderana i raščenuta a udi iščašeni, da nijesu bili više slični ljudskoj prilici, ali duh njihov osta jak i neslomljen. I Sankto je na sva pitanja odgovarao samo: „Kršćanin sam". Mučenici su išli samo za Hristom, u imenu njegovu nalazili okrepu, imenom njegovim blažili muke i iscjeljivali rane svoje. Bačeni u tamnicu budu opet za nekoliko dana dovedeni pred namjesnika. Pogani se nadahu, ako im prokinu gnojave rane, da će od prevelikoga bola ili poginuti ili odmetnuti se od Hrista. No kako se začude, kad krvnici uzeše Sankta po drugi put kinjiti a njegovo se tijelo povrati u pregjašnje stanje

i može se opet služiti udima (kotrizima) kao otprije, kao da mu druga kinjba nije zadavala boli nego lijek. Blandina po drugi put mučena kao da se prenula oda sna, opomene se blaženstva vječnoga, i glasno reče narodu: „Varate se, ljudi, kad mislite, da se mi hranimo mesom dječjim, koji ni mesa od nijemih životinja ne jedemo". Ostavši svi postojani u ispovijedanju Hristovu biše natrag odvedeni u tamnicu.

Ali i u tamnici mučenici mnogo stradahu: u tamnom i smradnom mjestu, bez svjetla i bez vazduha (zraka), bez sna i počinka, na tlima sjedeći s nogama u kladama, mnogi od njih pogiboše.

U to doba bijaše u Lyonu biskup Potin. On bješe s Irenejem i s drugim učiteljima riječi Božje došao u južnu Galliju (Francusku) iz Smirne, poslan tamo valja da od sv. Polikarpa učenika apostolu i evangjelistu Ivanu, te postade prvi biskup u Lyonu. Kad je za cara Marka Aurelija nastalo progonstvo na kršćane, Potinu bijaše već preko devedeset godina. Ovomu svijetu bješe već kao umro, samo ga još oživljavala ljubav k mučeništvu. Dovedoše pače donesoše i njega na sud. Rulja poganska zapazivši starca uze vikati: „Ovo je Bog kršćanski". Tada ga namjesnik zapita, tko je Bog kršćanski? On odgovori: „Ako budeš vrijedan, znat ćeš". Na to svi kao da pobjesnješe: koji su bili bliže, udaraj starca šakama, guraj nogama, a koji su bili dalje, bacaj na nj, čega su se god mogli dohvatiti; sumrtva baciše natrag u tamnicu, gdje naskoro ispusti neokaljani duh.

Poslije biše kršćani izvedeni u amfiteatar, i opet na različit način mučeni, da se slomi postojanstvo njihovo. Navlastito pretrpješe mnogo opet Matur i Sankto, kao da im se otprije nije ništa ni dogodilo; ali oni ostaše čvrsti u vjeri, te im budu napokon glave odsječene. Kad je namjesnik za Attala doznao, da je gragjanin Rimski, otpravi ga natrag u tamnicu, dok car odluči, šta će s njim biti. Blandinu svezaše za stup, i razapeše joj ruke, kao da je na križ raspeta, i pustiše na nju zvijeri, da je raskinu. A ona lica dosta vesela moljaše se Bogu, da i njoj i drugarima njenim udijeli postojanstvo, učeći takogjer da oni koji su dionici muke Hristove, bit će dionici i slave njegove. Pa kad je se ni jedna zvijer ne dotače, odvedoše je natrag u tamnicu.

I oni krsćani koji su se bili odrekli vjere svoje, bijahu još jednako u tamnici za one opačine, što su tobože učinili kao kršćani. Njih je savjest pekla zbog odmetništva; i sámi pogani su im se rugali, da su radili kao kukavice a opet kazni da ne će umaći; i mučenici su ih nagovarali, da se obrate ka Hristu, jer Bog ne će smrti grešnikove, nego da se obrati i živi.

Na posljetku dogje otpis od cara, da se pogube, koji se ne odreku vjere, a da se puste, koji se odreku. Bijaše upravo sajam, pa se mnogo svijeta skupi. Mučenike izvedu iz tamnice u amfiteatar pred nebrojeno ljudstvo, i namaknu opet križeva i svakojakih drugih mučila, da ih najprije namuče, a tada onima, koji su izmegju njih Rimski gragjani, da odrube glave, a ostale da bace divljim zvjerovima za hranu. No gle čuda milosti Božje: oni koji su se prije odrekli Hrista, sada kad im se nudila sloboda, pridruže se s drugim ispovjednicima Hristovim. Na to ih je najviše nagovarao Ale-

ksandar liječnik; s toga svjetina poganska počne na njega najžešće vikati. Namjesnik njega i Attala suprot naročitoj zapovijedi carevoj baci pred zvjerad, samo da ugodi svjetini; ali zvijeri ne dirnu u njih. Po tom ih krvnici uzmu mučiti muka svakojakih; blaženi Aleksandar za svih muka ne progovori ni riječi nego se samo tiho Bogu moli; a kad Attala posade na željezni (gvozdeni) stolac i poda nj metnu žerave, samo privikne svjetini: „Evo, to će reći ljudsko meso jesti, što vi činite. Mi ne jedemo ljudi, niti drugo kako zlo činimo". Tada Aleksandru i Attalu odsijeku glave.

Sve groze, što su se zbivale sa svetim mučenicima, morade gledati Blandina s Pontikom mladićem od petnaest godina, eda bi se uplašili pa se iznevjerili Bogu svomu. Napokon bude njih dvoje dovedeno nasred amfiteatra, te im se zapovjedi, da se zakunu bogovima. Oni odgovore, da nema bogova, kojima da se zakunu. Tada krvnici ščepaju najprije Pontika; nagovaran od Blandine na strpljivost usred muka ispusti neoskvrnjeni duh. Osta još samo Blandina. Nju nakon različnih drugih muka smotaju u mrežu i ture pred razjarena bika, koji ju nogama gazio i rogovima bacakao po svemu pozorištu; posljednju iskru života u njoj utrne mač. I sami pogani čudili su se srčanosti sv. Blandine i govorili, da još nije bilo žene, koja bi mogla toliko snositi.

Tjelesa sv. mučenika pogani spališe i pepeo njihov baciše u rijeku Rhonu, da im tako tobože uzmu nadanje uskrsnuća.

* * *

Za kraljevstvo nebesko treba boriti se; pristup je do njega težak te stoji mnogo muke, natege, suza a kadšto i život sâm. Treba da vjerno idemo za onima, koji su već onamo prispjeli. Stupamo li onim teškim putem? Snosimo li za kraljevstvo nebesko strpljivo sve nevolje ovoga svijeta? Tko ne će ništa da trpi za blaženstvo vječno, on ga doista malo cijeni.

Ne valja popuštati zlim željama i pohotama. Poniznošću, odricanjem i pregorijevanjem treba u sebi da nadvladamo pohlepu na časti, na zemaljska dobra i tjelesne slasti. Činimo li to? Nemojmo misliti, da je takov život pust i žalostan. Sv. Ciprijan uči: „Najveća je radost upravo u tom, da nadvladaš i pobijediš tjelesne požude i neuredne želje".

Pa ako smo i slabi, ne klonimo duhom: što ne možemo sámi, možemo s Božjom milošću. Samo prosimo s djetinjskim pouzdanjem od Boga pomoć i s pomoću njegovom radimo, pa ćemo moći sve u onome, koji nam moć daje (Filip. 4, 13). Tek stupajmo srčano stazom kreposti, pak će nam i najteža za rukom poći. Što češće savladamo teškoće, više iščezavaju, i napokon ih se i ne plašimo.

Pomolimo se.

Bože, koji nam dopuštaš svetih mučenika tvojih rogjenje svetkovati, daj nam u vječnom blaženstvu njihovu se društvu radovati. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

3. dan lipnja.

Sveta Klotilda.

U petom stoljeću po rogjenju Hristovu u Burgundiji (u jugoistočnom dijelu današnje Francuske) kraljevahu dva brata, Gundobaldo po vjeri arijanin i Hilperik po vjeri katolik. Gundobaldo hlepeći da sâm kraljuje, ubi brata svoga Hilperika, ženu njegovu utopi, stariju kćer njihovu zatvori u monastir (kloštar) a mlagju po imenu Klotildu, ne bojeći se ništa od djeteta, ostavi u dvoru svom. Kralj Franački Klodvik pošiljaše češće na dvor Burgundski poslanike, koji vidješe Klotildu i kralju svomu pripovjediše o njezinoj ljepoti i razboritosti. Klodvik zaprosi Klotildu; Gundobaldo ako i ne rado dade sinovku svoju silnomu kralju. No Klodvik bijaše još poganin, a Klotilda kršćanka; sa svim tim vrlo je zamilova.

Kad je Klotilda rodila kralju prvenca, poče kralja nagovarati, da primi vjeru kršćansku, te mu govori: „Ništa nijesu bogovi, koje štujete, koji sebi ni drugima ne mogu pomoći. Nego pače onoga treba štovati, koji je riječju od ništa stvorio nebo i zemlju i sve što je u njima“. Ali joj kralj odgovori: „Po zapovijedi naših bogova sve postaje i biva, a za vašega se Boga i ne zna, je li od roda Božjega“. Ipak pobožna žena skloni muža, da je dopustio, neka se dijete krsti. No dijete malo zatim umrije; kralj je s toga razjagjen prekoravao ženu govoreć: „Da je sin bio posvećen mojim bogovima, ostao bi bio za cijelo živ; no kako je bio kršten u ime vašega Boga, nije dakako mogao živjeti“.

„Zahvaljujem — odreče kraljica — Bogu svemogućemu, koji me nije držao nedostojnom, da iz utrobe moje rogjenoga primi u svoje kraljevstvo“. Poslije rodi Klotilda drugoga sina, kojemu na krštenju dade ime Klodomir. Kada i ovaj poče bolovati, reče kralj: „Ne može drukčije biti, nego da i ovaj kao i brat njegov, okršten u ime vašega Hrista namah umre“. Ali se mati moljaše Bogu, i po volji Božjoj dijete ozdravi.

Klotilda ne prestade nagovarati kralja, da pozna Boga pravoga i odbaci idole; ali ga ne mogaše nikako nagovoriti, dok ne nastane rat megju Francima i Alemanima (Nijemcima), u kojem bi Klodvik nuždom natjeran da prizna, što otprije nije hotio drage volje da učini. U krvavoj naime bici pade od jedne i od druge strane mnogo vojnika, pa je bilo vidjeti, da će vojska Franačka biti napokon ametom potučena. U toj nevolji kralj Klodvik digne oči na nebo te skrušena srca i suznih očiju reče: „Isukrste, kojega Klotilda zove sinom Boga živoga, tebe pobožno molim za pomoć. Ako mi dadeš pobijediti ove neprijatelje te doznam onu silu, koju narod tvoj pripisuje imenu tvojemu, vjerovat ću u tebe i u tvoje ću se ime krstiti“. Kad ovo kralj izreče, Alemani okrenuše legja, udare u bijeg i pokore se Klodviku.

Klodvik pripovjedi kraljici, kako je prizvavši ime Hristovo stekao pobjedu. Kraljica odmah pošalje po sv. Remigija, koji je tada bio biskup u Reimsu, moleći ga da dogje i kralju kaže riječ spasenja. Kralj časno dočeka sv. biskupa i reče mu: „Drage volje slušat ću te, oče sveti; ali ima još jedna smetnja: narod moj ne će htjeti da ostavi

bogove svoje. No idem, da im govorim po riječi tvojoj". Došavši kralj u narodnu skupštinu da govori sabranima, Božja moć bijaše već pripravila srca njihova, te je sav narod privikivao kralju: „Smrtne bogove odbacujemo, i gotovi smo prihvatati za Bogom besmrtnim, kojega Remigije propovijeda!" Doznavši to biskup veoma se obraduje i zapovjedi, da se sve pripravi za krštenje. Tada bi Klodvik na sâm božić kršten, a s njime dvije sestre njegove i preko tri tisuće ljudi od vojske njegove.

Savladavši po tom Klodvik kralja Gotskoga Alarika, pogje u Tours, gdje crkvi sv. Martina dade mnogo skupocjenih darova. Iz Toursa otide u Pariz, gdje udari svoj kraljevski prijestol. U Parizu umrije i bi ukopan u crkvi sv. Petra, koju je on sa ženom svojom sagradio i koja se kasnije prozvala crkvom sv. Genoveve.

Po smrti muževoj otide Klotilda u Tours, te ondje kod sv. Martina služeći Gospodinu u prevelikoj čistoti i bogoljubnosti i djelatnoj ljubavi k bližnjemu provede ostali vijek svoj, posjetivši samo malo kada grad Pariz.

Nego kao što je Klotilda u djetinjstvu mnogo žalosti pretrpjela, kad joj ubiše oca i mater, tako je i u starosti snagje velika tuga. Kći njezina bješe udata za Gotskoga kralja Amalrika, ljuta arijanina, koji je toliko mrzio na katoličku vjeru, da se je za ženom svojom, kad bi ona pošla u katoličku crkvu, nabacivao blatom i bojem ju gledao natjerati, da se odmetne od vjere katoličke. Braća doznavši za nevolju sestrinu zavojšte na svaka svoga, njega u bici ubiju, a sestru svoju odvedu sa sobom, no dovedu kući mrtvu, jer je na putu umrla. Još veću

žalost doživi Klotilda. Sin njezin Klodomir poginuvši u ratu ostavi tri sina, koje ona prigrli i zamilova materinskom ljubavi. Ali dva ostala sina Klotildina želeći sebi prisvojiti baštinu one djece, naume ih smaknuti, pa dvojicu od njih doista ubiju, samo treći srećno izmakne smrti. Tako je jadna Klotilda imala neizrečenu žalost, da oplače dva unuka od njezinih sinova smaknuta.

No kako se Klotilda u sreći pokazala pravom kršćankom, još je više u nesreći: u molitvi, bdjenju, postu i dijeljenju milostinje provede posljednje dane vijeka svojega, mnoge crkve i monastire obilato obdari; kako je priprosto živjela, ne bi joj nitko rekao, da je kraljica; kao prava službenica Božja bijaše srcem ponizna, niti je mogaše uznijeti bogatstvo, čast od ovoga svijeta ili kraljevsko dostojanstvo. Tako puna dobrih djela blaženo preminu s ovoga svijeta u Toursu godine 545. a tijelo njeno bi preneseno u Pariz, gdje se ukopa u crkvi sv. Petra kraj kralja Klodvika.

* * *

Vjera se katolička za kralja Klodvika u Franciji mnogo raširila i učvrstila. Komu valja to pripisati? Poslije Boga jamačno najviše ženi kraljevoj, sv. Klotildi. Njezin prosvijetljeni um, plemenita ćud, jako srce i neumorna trudba nadvlada s pomoći Božjom kraljevo u poganstvu za'rgjalo srce, da se je napokon s narodom obratio k svjetlu vjere kršćanske. Što je pak Klotilda bila onako valjana krepka žena te onoliko mogla u svoga muža poganina, valja pripisati kršćanstvu, jer je

tek kršćanstvo ženama opet pribavilo onu čast, onu znatnost i vrijednost, koju im bješe Bog iz početka odredio. Kod pogana ostajaše djevojka bez pouke i prosvjete, žena bijaše samo sluškinja i robinja mužu; bivši ženske u tako jadnom stanju, nije se moglo za njih držati, da bi mogle biti savjesne i kreposne, te su s toga bile zatvorene i stražene. Tako se radi sa ženama još i danas na Istoku, pače i u našoj Bosni i Hercegovini u muhamedovaca: zatvorene su kao zvjerke za rešetkama, pa kad i izagju na ulicu, sve se zavjese od glave do pete, da im tugje muško oko ne vidi lica. Muž može ujedno više žena imati; i u sámom koranu Muhamedovu (to je u muhamedovaca kao Sveto Pismo) žena se tako slabo cijeni te se po njemu ne zna, da li njena duša po smrti još živi kao duša od muškarca? Sàmo kršćanstvo drži ženu stvorenjem, koje ima s muškarcem jednaku čast i vrijednost; pače ono stvorenje, koje je po svetosti svojoj i dostojnosti uzvišeno nada svijem stvorenjima i više se štuje i slavi od sviju ostalih stvorenja, jest žena, preblažena Djevica Marija. S toga su ženske kršćanstvu, koje ih je uzvisilo i oplemenilo, dužne osobitu ljubav, zahvalnost i vjernost.

Pomolimo se.

Usliši nas, Bože spasitelju naš: kao što se radujemo svetkovini blažene Klotilde, tako da se u osjećanju iskrene pobožnosti ᵇučavamo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

4. dan lipnja.

Sveti Kvirin biskup Sisački.

zemlje, u kojima sada živi narod Hrvatski, već je u prvo doba kršćanstva bačeno bilo sjeme riječi Božje: već sv. Pavao piše, da je od Jerusalema naokolo tja do Ilirika sve krajeve napunio evangjeljem Hristovim (Rim. 15, 19); i Tit učenik istoga sv. Pavla apostola otišao bješe u Dalmaciju (Tim. II. 4, 10), da navješćuje evangjelje.

Sadašnji Hrvatski grad Sisak bijaše u doba Rimsko velika i bogata varoš Siscia. I ondje se zarana nagje općina kršćanska, kojoj je koncem trećega i početkom četvrtoga stoljeća bio glavar današnji svečar.

Kad se kršćanski gonitelj car Dioklecijan godine 305. odrekao carstva, nije opet progonstvo henjalo; jer je bivši drug njegov a potom nasljednik car Maksimijan Galerije nastavio u pokrajinama svojim tamaniti kršćanstvo. Po zapovijedi carevoj upravitelj u Sisku Maksim potraži biskupa Kvirina, ali ga ne nagje. Potome biskup saznavši kako ga traže, pobježe iz grada, no na bijegu bude uhvaćen. Kad ga Maksim zapita, zašto je bježao, odgovori: „Radio sam po zapovijedi Gospodina svojega, koji reče: kad vas potjeraju u jednom gradu, bježite u drugi". Maksim upita: „Tko je to zapovjedio?" Biskup Kvirin odgovori: „Hrist, koji je pravi Bog". Maksim: „Ne znaš li, da su te zapovijedi carske mogle svagdje naći, i da onaj, koga nazivaš pravim Bogom, nije ti mogao pomoći, kad te uhvatiše?" Kvirin: „Gospodin, kojega služimo, uvijek je s nama i uvijek može pomoći; i sada, kad me uhvatiše, bio je sa mnom i ovdje

je sa mnom davajuć mi moć, da ti odgovaram". Maksim: „Govoreć koješta hoćeš carskim naredbama da umakneš. Evo dakle čitaj svetu zapovijed carevu, pa čini, što se zapovijeda". Kvirin: „Ja zapovijedi careve ne slušam, jer je bezbožna, ter protiv zakona Božjih zapovijeda slugama Hristovim, da žrtvuju vašim bogovima, koji nijesu ništa; Bog pak moj u svakom je mjestu, nada svim je, i u njemu je sve, jer je on sve stvorio". Maksim: „Dugo živeći naučio si kojekakve basne; nauči se i bogove štovati, eto tamjana, saspi ga na žrtvenik, drukčije ćeš na muke, pače te čeka grozna smrt". Kvirin: „Muke, kojima prijetiš, držim za slavu, i smrt, ako zavrijedim, dat će mi život vječni. Zato sam poslušan Bogu svojemu, a ne caru; ja na žrtveniku Boga svoga prinosim žrtve na ugodni miris". Maksim: „Vidim gdje te ludost tjera u smrt: žrtvuj bogovima". Kad se sveti biskup nećao, dade ga Maksim šibati i za ove sramotne i bolne kazni govoraše starcu: „Gledaj i priznaj, kako su uzmožni bogovi, kojima služi carevina Rimska; ako pristaneš, bit ćeš svećenik velikomu Bogu Jupitru, drukčije ćeš poginuti". „Ja jesam svećenik — odgovaraše biskup Kvirin — i sada sam u istinu svećenik, kad sebe prinosim Bogu za žrtvu. I ne marim pretrpjeti još i veće kazni, da pogju za mnom u život vječni oni, kojima sam starješovao u ovom životu".

Po tom zapovjedi upravitelj Maksim, da biskupa Kvirina okuju u gvožgje i bace u tamnicu. U tamnici pomoli se svetac: „Hvala ti Gospodine, što sam tebe radi podnio ovu sramotu; i molim te, neka oni koji su u ovoj tamnici, osjete, da sam štovalac pravoga Boga, i neka vjeruju, da nema drugoga Boga do tebe". I nuto, o po noći zasja se velika svjetlost u tamnici, koje kad vidi Marcello tamničar, pripade k nogama blaženoga biskupa govoreći sa suzama: „Moli se za me Gospodinu, jer vjerujem, da nema Boga do onoga, kojemu ti služiš". Tada ga blaženi Kvirin mnogo poučava i zlamenova u ime Gospodina našega Isukrsta.

Nakon toga bude izrečena osuda: kako Kvirina nije bilo moći skloniti na poslušanje zapovijedi carskih, neka bude na primjer svijem kršćanima, da se oni prepadnu, koji žele živjeti; neka mu se dakle o vratu objesi kamen vodenični, te neka se utopi u rijeci. Tako se i zbi: objesivši mu o vratu kamen vodenični, baciše ga s mosta u rijeku. Ali kao da je Bog svemoguću ruku podmetnuo, na veliko čudo ne samo nije sveti biskup težom svojom potonuo, nego je plivajući na vodi i kamen uzdržao, da nije utonuo u dubinu. Videći mučenik kršćane gdje u strahu stoje na obalama, reče im, neka ne drže gubitkom smrt, koja ragja besmrtnost. Tada želju imajući da se rastvori i da bude sa Hristom, obrati se ka Gospodinu i pomoli mu se, buduć da je onim čudom neznabošcima dosta objavio slavu svoju, neka ga napokon oprosti okova tijela i uzme s ovoga svijeta. Na ovoj molitvi povrati duh Bogu. Onda potone s njim kamen vodenični. Poslije nagjoše vjerni sveto tijelo i časno ukopaše. Kad su pak u naše krajeve navaljivali barbari, kršćani bježeći u Rim ponesoše sa sobom svete ostatke Kvirinove, koji su sada pohranjeni u crkvi sv. Marije preko Tevera.

* * *

Sveti Kvirin je sa sv. apostolom Pavlom imao želju, da se oprosti okova tijela svojega i bude

sa Hristom. Tjelesne neuredne želje jesu kao okovi, koji nas smetaju u teženju na nebo, na pravi naš zavičaj. Svi su ugodnici Božji željeli, da se oproste okova tijela svoga; a ti ih ljubiš, ti se bojiš, da se izbaviš od njih! Kada bi potpuno znao blaženstvo onih, koji su se već oprostili tijela svojega i svih zemaljskih okova i pogibli, i ti bi se radovao onomu času, kad ćeš se rastvoriti Blago onim nebesnicima, koji su iz tamnice ovoga svijeta već izašli i dospjeli u sjajne dvore Božje!

Sve stvari što smetaju duh naš, da se k Bogu digne i s Bogom se ujedini, okovi su, koje treba da skršimo. Takovi su okovi neumjerena ljubav k dobrima zemaljskim, prevelika pohlepa na svjetovna veselja, pohlepa na časti i slavu, neuredne požude tjelesne, koje srce naše odvraćaju od Boga, izvora spasenju našemu, a napunjaju ga nemirom, tjeskobom i grčinom. Skrši, Gospodine, okove ove, otkini srce naše od stvorova, da se s tobom ujedinimo i u tebi se vijekom radujemo!

Nama je svjema umrijeti i svi ćemo se napokon oprostiti okova tijela svojega, jedni ranije, drugi malo kasnije. No teško nama, ako se prije smrti ne oprostimo neurednih požuda i grešnih sveza i okova, ako srce svoje prije ne oprostimo svakoga zla; jer samo oni koji su čista srca, vidjet će Boga. A blago nama, ako se već na ovome svijetu odrečemo ropstva grijehu; jer ćemo se tada na onome dostajati slobode djece Božje.

Pomolimo se.

Na slabost našu ogledaj se, svemogući Bože, i kako nas breme našega djela tišti, neka nas blaženoga Kvirina mučenika tvojega i biskupa dično odvjetovanje brani. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

5. dan lipnja.

Sveti Bonifacije.

Ovoga sv. Bonifacija zovu Nijemci apostolom svojim, jer je u njihovoj zemlji vjeru kršćansku mnogo raširio i utvrdio.

Rodio se u Engleškoj oko godine 680. od roditelja poglavitih, i dobio krsno ime Winfrid; tek kasnije predjenuo mu Rimski papa ime nazvavši ga Bonifacije. Ne imajući otac njegov ni jednoga drugoga sina osim njega, ne bijaše mu drago, kad je vidio gdje sina već izmalena ne vesele radosti i zabave svjetovne nego to više stvari duhovne; ali Bog upravi srce očino, te se napokon privoli, da dječak pogje u monastir na odgoju i nauku. Winfrid tako lijepo napredova u monastiru, da je postao učitelj drugima. No još je više poučavao druge primjerom nego li besjedom, jer je bio svjema ogledalo čestita vladanja, vjere i čistoće; a u besjedi mu bilo ozbiljnosti i blagosti, tako da mu ozbiljska besjeda nije bila nikad bez blagosti, a blagosti nije nikad nedostajalo ozbiljnosti. Zato su se k njemu redovnici iz mnogih drugih monastira zgrtali, da kao na izvoru crpaju nauku spasonosnu, a redovnice su pismeno od njega tražile pouke. Za svećenika da se rediti istom, kad je navršio trideset godina. Molitvom je, postom i uzdržavanjem od vina morio tijelo svoje, da propovijedajući drugima — kako kaže sv. Pavao (Kor. I. 9, 27) — ne bude sâm odbačen.

U vrijeme sv. Bonifacija prelijepo cvjetaše vjera kršćanska u Engleškoj i Irskoj, pa mnogi gonjeni Duhom svetim zaputiše odanle u krajeve tugje, gdje je još vladala tama neznaboštva ili

je korov krivovjerja i grijeha prijetio udušiti posijano zrno evangjelja, da i njih usreće vjerom i životom kršćanskim. Takovi blagovjesnici bijahu sv. Kolumban, sv. Gal, sv. Kilijan, Wilfrid, Egberto, Wigberto i t. d. pa takav bijaše navlastito i današnji svetac Winfrid ili kako se poslije prozvao, sv. Bonifacije. On pogje iz Londona najprije prijeko u Friziju, da ondje propovijeda Hrista. No Frizi su baš tada rat vodili sa kršćanima Francima, te na kršćanstvo mrzili; zato nije Bonifacije u njih mogao ništa opraviti, nego bio prinugjen, da se vrati u Englešku. U monastiru njegovu umrije opat, pa bude on izabran na njegovo mjesto. Ali ni prva neprilika u Friziji ni nova čast ne uzdrža ga, da ne kuša sreće iznova; pa upravo se u tome pokazuje, je li koja nakana i odluka zdrava, čvrsta i od Boga, kad te od nje ne može odvratiti ni tegoba ni ugodnost. Nego sada htjede Bonifacije poslanje i blagoslov k apostolskomu poslu da primi od apostolske stolice, od glave Crkvi katoličkoj; s toga pogje najprije u Rim. Papa Gregorije Drugi ljubazno ga dočeka, i dade mu pismeno vlast i nalog, da neznabošcima propovijeda evangjelje. Iz Rima pogje u Njemačku, u pokrajinu Turingiju, gdje je već otprije bilo navješćivano evangjelje, ali je ona pokrajina bila nalik na polje, koje se počne obragjivati a potom se ostavi: korov je arijanskoga krivovjestva i poganskoga praznovjerja hotio da uguši sjeme riječi Božje. Ele za ovaj put bješe trudba sv. Bonifacija uzaludna: ljudstvo nije marilo za kršćanstvo, ka kojemu su pripadali knezovi, tlačitelji njegovi. Zato otigje odanle u Friziju, gdje je upravo umro kralj, veliki neprijatelj kršćanstva; sada je ondje s obilatim blagoslovom radio oko

širenja vjere Hristove. Iza tri godine vrati se opet u Turingiju nadajući se, da je napokon ora došla i za ovu pokrajinu. I zbilja Bog dade toliko milosti propovijedanju Bonifacijevu, da se je više tisuća Turinžana pokrstilo; tako je blagoslovno djelovao i u Hesiji, kamo dogje iz Turingije.

Sv. Bonifacije obavijesti papu Rimskoga Gregorija Drugoga o blagoslovu, koji mu je Bog dao kod navješćivanja evangjelja. Papa ga potom pozove u Rim, da se o toliko znamenitom poslu posavjetuju. Papa ispita vjeru i postupak sv. Bonifacija i bi tako svime zadovoljan, da ga je posvetio za biskupa Njemačkoga, promijenivši mu pri toj zgodi ime Winfrid u ime Bonifacije. Novoregjeni biskup povrati se u Turingiju i Hesiju, da vjeru još većma raširi i utvrdi. U Hesiji bijaše hrast divne veličine, posvećen najvećemu Njemačkomu idolu Thoru. Taj hrast podsiječe sv. Bonifacije pred velikim mnoštvom pogana i kršćana, neka vide, kako je slaba moć idolima. Od hrastovine one sagradi crkvu, koju posveti na čast sv. Petru.

U Turingiji nastadoše megjutim nove teškoće: megju tamošnjim kršćanima raširi se kriva vjera Arijeva, pa i iskvareni duhovnici smetahu bogoljubnomu nastojanju Bonifacijevu. S toga gleda Bonifacije, da se okrijepi tugjom pomoći; pobožne prijatelje moli pismeno, da ga potpomažu molitvom, a iz Engleške dozva za pomoćnike valjanih redovnika i redovnica; i sazida crkava i monastira, koji su bili kao duhovne tvrgjave, odakle se je širila i branila vjera kršćanska, znanost i pobožnost.

Kad je umro papa Gregorije Drugi, posla Bonifacije k nasljedniku njegovu Gregoriju Trećemu poslanike, da novoga papu obavijeste o napretku

vjere u Njemačkoj i da mu izjave Bonifacijevu pokornost i zajedin s apostolskom stolicom. Papa Gregorije Treći lijepo dočeka poslanike, te za znak pouzdanja svoga imenuje Bonifacija nadbiskupom cijele Njemačke. Bonifacije ovim odobravanjem glave Crkvene ohrabren još je većom revnošću nastojao oko kraljevstva Božjega na zemlji: pokuša obratiti Sase, no uzalud; poslije istrijebi u Bavarskoj različite zle običaje i krive nauke, te opet obigje Hese i Turinžane, da ih učvrsti u vjeri i ljubavi.

Da pokaže posluh i štovanje stolici Rimskoj, da se okrijepi razgovorom sa nasljednikom sv. Petra i da se budući već star preporuči molitvama svetijeh, pogje po treći put u Rim praćen mnogima svojim učenicima i pomoćnicima na njivi Gospodnjoj. Dobivši od pape svetih moći na dar, povrati se u Bavarsku, koju razdijeli u četiri biskupije, a potom i u ostaloj Njemačkoj utemelji biskupije, kao što mu bješe naložio sv. otac. Najbolji pomagači njegovi bijahu iz Engleške i Irske; nego da se odgoji domaći valjan podmladak duhovnički, udari u Fuldi temelj opatiji sa glasovitom školom, koja je za dugo bila kao neko sveučilište za znanosti i umjetnosti.

Premda je pak na njivi Gospodnjoj posijana pšenica lijepo nikla i dobar rod donijela, pokaza se ipak i kukolj. S toga je sv. Bonifacije po dogovoru s Rimskim papom sazvao više puta crkvene sabore, da svećenike i vjerne pouči i popravi.

Sv. Bonifacije je dvadeset i pet godina biskupovao bez stalne biskupske stolice. Tada se uprazni biskupska stolica u Mainzu. Knezovi i narod Njemački želješe, da Bonifacije sjedne na onu stolicu

i da biskupija Mainčka bude prva u Njemačkoj. Papa Zaharija, nasljednik Gregorija Trećega, gledajući na velike zasluge Bonifacijeve privoli se na ovu želju. Ali Bonifacije koji je dosele sav svoj vijek kao apostol poganima navješćivao evangjelje, htjede to da čini sve do svršetka života. U Mainzu ostavi sebi namjesnika, pa ode premda već starac od sedamdeset i tri godine sa nekoliko učenika u Friziju, eda bi svu zemlju obratio Hristu. Za malo vremena mnogo tisuća ljudi pokrsti, poganske hramove uzmu razvaljivati i kršćanske crkve graditi, te neprijatelji kršćanski vide na svoju žalost i jed, kako križ Hristov svagdje nadvlagjuje, zato odluče ubiti apostola, preko kojega se je evangjelje onako širilo. Godine 755. odredi sv. Bonifacije, da će dne 5. lipnja krštenima dijeliti sv. sakramenat potvrde; no u onaj dan mjesto vjernih navali u šatore, pod kojima je biskup s pratnjom stanovao, rulja krvožednih pogana. Pratioci biskupovi ustadoše, da silu odbiju silom, ali ih on opomenu, neka radije po evangjelju umru, nego da zlo vrate zlom, pa dok ih je svetac nagovarao na mučeničku smrt, smakoše pogani njega i sve njegove pratioce.

* * *

Mnogo je učinio sv. Bonifacije za raširivanje kraljevstva Božjega na zemlji i dično svršio bogoljubni život; po njemu je vjera katolička savladala poganstvo u Njemačkoj. No upravo u onim krajevima Njemačkim, u kojima je sv. Bonifacije najviše učinio za slavu Hristovu, osam sto godina iza smrti njegove najveći dijel naroda za takozvane reformacije otpade od vjere katoličke i izgubi sve

svete sakramente osim krštenja — postadoše protestanti. Megju onim protestantima ima i katolika, no bez crkve, bez svećenika i bez škole, pa ako im se od drugud ne bi pomoglo, zahirili bi bez duševne hrane ili bi i oni postali protestanti. Zato se u Njemačkoj sastavilo društvo, koje u slavu apostola Njemačkoga primi ime: društvo sv. Bonifacija, a brine se, da oni megju protestantima raspršani katolici dobiju svoje crkve, škole, duhovnike i učitelje. Drugari davaju svaki mjesec ili svaku godinu po volji milostinju za društvenu namjenu i mole svaki dan Očenaš i Zdravomariju s prizivom: Sveti Bonifacije, moli za nas! Sveti otac papa podjeljuje drugarima obilate duhovne milošte. I u nas se gdješto za društvo sv. Bonifacija sabiraju prilozi, pa tko u ovo ime što priloži, postane dionik djela i molitava sv. Bonifacija. Svi katolici udi smo jednoga tijela duhovnoga, kojemu je glava Hrist Gospodin, te ud treba da ud potpomaže, kao što u našega tijela ruka valja da potpomaže ruku, noga nogu, i tako dalje. Ako mi i ljubimo svoje, ne smijemo zato mrziti na tugje, najmanje pak na tugje ljude, kojima je kao i nama isti Otac na nebesima.

Pomolimo se.

Bože, koji si se udostojio množinu nárôdâ revnošću blaženoga Bonifacija mučenika svojega i biskupa pozvati na priznanje tvojega imena, dopusti milostivo: čiju svetkovinu slavimo, da i odvjetovanje njegovo osjećamo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

6. dan lipnja.

Sveti Norberto.

Norberto rodi se oko godine 1082. u Njemačkom gradu Xantenu od plemena vlastele Gennepske. Odgoji se, kako su se tada odgajali sinovi plemićki: izuči obične nauke, uvježba viteške borbe i u dvoru nadbiskupa Kölnskoga ugladi se u izvanjem vladanju. Kako su u ono doba mlagji sinovi od gospodskoga roda bili običajno odregjivani za stalež svećenički, dobi i Norberto manje svete redove i s njima odmah bogatu kanoniju u Xantenu, a brzo zatim još bogatiju u Kölnu. No premda se je posvetio službi Božjoj, ostade ipak pravi svjetoljubac: svijet ovaj uživati pa sve veće časti stjecati bijaše mu glavna skrb. Pa kako je bio lijep, uljugjen i ugodan, lako steče sve što je samo poželio; i kod samoga cara Njemačkoga toliko se umili, da je bio pozvan u carske dvore te postao carski milostinjar i dvorski kapelan. Ali kako se zgagja kod svih ljudskih pohlepa i strasti, tako se zbivalo i Norbertu: što su više zadovoljavali pohlepu njegovu na časti, većma se u njemu razgorijevala požuda, da se još više popne.

U takovom duševnom stanju odjaha jednom Norberto, praćen samo jednim slugom, u nedaleko mjesto na zabavu. Iznenada nasta grozna oluja, da Norberto nije imao vremena pobjeći kamo god pod krov. Podbode konja, da samo što prije dogje u žugjeno mjesto, kad ali u onaj čas sa strahotnim praskom i tutnjavom udari grom u tle upravo pred njegova konja. Konj poplašivši se zbaci jahača, te Norberto gotovo cijelu uru ležaše onesvjesnuo na

mokroj zemlji. Isprva se činjaše, da ga sluga uzalud nastoji osvijestiti; napokon se ipak osvijesti, pa prva riječ što progovori, bijaše ona ista, koju Savao, poslije Pavao, reče, kad je pred Damaskom milošću Hristovom taknut ležao na tlima: „Gospodine, šta hoćeš, da činim?“ I odmah kao da čuje u sebi odgovor: kloni se od zla i čini dobro, traži mira i idi za njim. Norberto zahvaćen silnom rukom milosti Božje ne povrati se više u carske dvore, nego ode kući u Xanten, da u samoći, molitvi i promišljanju čini pokoru. Tudijer je promišljao o Božjem milosrgju, koje ne htje, da umre u grijehu, oplakivao je vrijeme, što potroši za ovaj svijet a izgubi za vječnost, i kaznio se postom i pokorničkim odijelom. No on pozna, da je u početku obraćenja veoma pogibljivo biti bez duhovnoga provodiča, pa zato ode u monastir k pobožnu opatu, da ga on vodi putem kršćanskoga života. Ondje tek nauči živjeti kao kršćanin i ljubiti ponizni križ, dok je otprije bio samo svjetoljubac, ljubeći čast, novac i zabavu.

Dvije godine poslije obraćenja, pripravivši se valjano, odluči, da se dade rediti za svećenika, te će sav život svoj posvetiti dobru Crkve. Godine 1115. u doba kad su se redili svećenici, pogje u Köln. Hotice dogje u crkvu obučen u običajno svoje lijepo odijelo; ovo odijelo svuče ondje javno pred svjema i obuče odjeću od ovčje kože. Drugovi pregjašnje lakoumnosti njegove podsmijevahu mu se; no pobožni kršćani držahu to za znak, kako se je ozbiljski odrekao svijeta. Kad je služio prvu svetu misu, stupi na propovijedaonicu, da iz punine srca svoga progovori narodu, i uze dokazivati, kako su raspadljiva sva dobra zemaljska, bogatstvo, čast i naslada, i kako njihovo tečenje, imanje i gubljenje čovjeku samo muke zadaje. Koliko li su slijepi ljudi — govoraše propovjednik — kad gramze za čašću, koje nestaje, kad traže bogatstvo, koje im dušu čini siromašnu, podaju se radostima, koje se dokončavaju žalošću, ljube svijet, u kojem nema mira, nema sreće bez nesreće, nema ruže bez trnja, nema obilja bez stradanja, i u kojem i najbolji dnevi nijesu bez jada. Sjutradan dokazivaše Norberto kanonicima, drugovima svojim, kako bi trebalo da žive po crkvenim pravilima; stariji ga slušahu, no mlagji samo mrmljahu. Pa kad je poslije svakoga poimence opominjao, oni ga stadoše grditi i vrijegjati. Norberto je sve ovo strpljivo snosio; pa da se još i većma utvrdi u strpljenju, sklonio bi se za neko vrijeme u koji god monastir, da obnovi duh svoj. Videć napokon da njegovo ma i najpoštenije nastojanje uzrokuje samo smutnju, ostavi kanoniju, svu bogatu baštinu svoju proda i novac razda ubogima, a sebi zadrži samo deset srebrnih dinara, jednu spravu za služenje sv. mise i jednu mazgu. Tako zbacivši sav teret, koji ga je pritješnjavao k zemlji, pogje k papi Gelasiju Drugomu, koji je tada u Francuskoj boravio, i primi od njega dopuštenje, da može svakuda propovijedati evangjelje. Tada s blagoslovom papinskim poče apostolsku službu. U mjestima, kroz koja je prohodio, propovijedaše besjedom i primjerom tako silno, da su ljudi odasvud k njemu grnuli i premnogi se obraćali k Bogu svim srcem: najljući se neprijatelji mirili i tugje se dobro povraćalo. Mnogi su svetomu propovjedniku donosili bogatih darova, ali ih je on razdavao siromasima, a sâm živio u teškoj pokori.

Bogoljubni biskup Laonski Bartolomej pozna veliku vrijednost sv. Norberta te isprosi od pape dopuštenje, da može svetoga čovjeka zadržati u biskupiji svojoj. Biskup mu dade na volju, hoće li, da se nastani kod koje crkve ili u pustinji, u gradu ili na selu. Dva sata daleko od Laona bijaše u dolini, koja se zvala Premonstrat, trošna kapelica sv. Ivana Krstitelja; u onoj pustoj i sklonitoj dolini odluči Norberto utemeljiti duhovni red, kojemu će poput sv. Ivana Krstitelja pokornika i propovjednika osobito zvanje biti življenje pokorničko i propovijedanje riječi Božje. Bartolomej kupi onu dolinu i sagradi u njoj monastir, u koji uvede Norberta sa nekoliko drugova. Za malo vremena naraste broj drugova na četrdeset, jer ih je privuklo propovijedanje sv. Norberta i glas o svetosti njegovoj. Monasi ovoga novoga reda prozvaše se po mjestu postanka svoga premonstraćani, a po utemeljitelju norbertini. Redovnici posvetiše se Bogu i ljudima, Bogu molitvom a ljudima propovijedanjem. Duh koji je upravljao glavom, opatom Norbertom, življaše i u ostalim udima duhovnoga ovoga reda; njihovu revnost trebaše više obuzdavati nego li podbadati. Sv. Norberto bješe kao zrno gorušično, iz kojega uzraste stablo, što donese stostruk plod. Mnogi, i ugledni ljudi, učinivši zavjete evangjeoske postaše prosta braća monastirska. Red se Norbertov brzo rasprostrani po cijelom katoličkom svijetu; u našoj Austro-Ugarskoj monarhiji sada su dvije najglasovitije opatije premonstraćanske: u Strahovu kod Zlatnoga Praga i u Jasovu u Ugarskoj.

Bog htjede sv. Norberta na još viši svijećnjak metnuti, neka se svjetlost kreposti njegovih još i

dalje vidi. Teobaldo grof od Champagne umoli pobožnoga opata, da ide s njim u Njemačku. Dogju u Speyer, gdje je bio car na dogovoru, tko da se izabere za nadbiskupa u Magdeburgu. Izaberu Norberta, i prije nego se je on mogao razabrati, potvrdi ga papinski poslanik i potom odmah posveti za nadbiskupa. Sveti Norberto kao nadbiskup ne promijeni ništa u dosadašnjem oštrom življenju svojem: bos i u kukavno odijelo obučen uljeze u Magdeburg; kad su sjajni pratioci već ulazili u nadbiskupsku palaču, vratar videći Norberta a držeći ga za prosjaka, uzme ga tjerati, neka se ne miješa megju gospodu; kada pak vrataru rekoše, da je ovo nadbiskup, prepadne se siromah i stane bježati. A Norberto ga doviče, i reče mu smiješeći se: „Ne boj se, brate; ti me bolje poznaješ nego oni, koji me tjeraju u ovu palaču; jer nijesam ovoga dostojan“.

I opet poče za Norberta život pun borbe. Nadbiskupi koji su prije njega sjedili u Magdeburgu, razdaše mnogo od dobara nadbiskupskih rogjacima i prijateljima svojim, mnogo pak razgrabiše velikaši, te sada nadbiskupu ne osta ni toliko, koliko je trebalo za kuću njegovu, akoprem je vrlo oskudno živio gotovo kao prije u monastiru, a za službu crkvenu i za uboge ne preteče mu upravo ništa. Norberto zaište, da se nadbiskupska dobra povrate; na to navale vikati imaoci onih dobara, kako taj tugji fratar, koji se bos k njima dotepao, usugjuje se otimati njima dobra od otaca dobivena! Ali budu prinugjeni pokoriti se i povratiti tugje dobro, premda malo ne svisnu od gnjeva i jeda. Isto je tako odrešito sv. Norberto nastojao, da iskvareno življenje svećenika svojih popravi;

odatle opet graja na njega. Ovako složivši se svećenici i svjetovnjaci na nadbiskupa pobune svjetinu suprot njemu, te bi usilovan pobjeći iz grada. Bura utoli, čvrstoća nadbiskupova osnovana na pravednosti pobijedi: svečano poslanstvo iz Magdeburga dogje po njega i odvede ga sa slavom natrag u grad. Od onda imadijaše mir.

Njemački car polazeći u Italiju povede sa sobom sv. Norberta, da mu bude mudrim savjetovanjem u pomoć. Bivši u Rimu pri krunisanju carevu povrati se nadbiskup već bolestan u Magdeburg, gdje dne 6. lipnja godine 1134. pun Duha svetoga, sasvim u svijesti, davši nazočnima blagoslov, premine blaženo.

* * *

Kad je Norberto zapitao: Gospodine, šta hoćeš, da činim? učini mu se kao da čuje u sebi odgovor: kloni se od zla, i čini dobro, traži mir i idi za njim. Tomu se odgovoru sv. Norberto po koravao do svršetka života, i tako nagje mir, vječn pokoj, ugje u dom blažene vječnosti, u nebesa Vječne su radosti, vječne časti i naslade u nebe sima. Nikad im nema kraja ni konca, nikad ne pre staju, traju svagda i u sve vijeke. O blaženstva neizrečena, biti vazda u nebesima! Nebesnik je prost od svakoga bola, od svake žalosti, pečali (tuge) i straha, pa prost za sve vijeke. Nebesnik obilato uživa sve radosti, koje možeš samo pomisliti, pače i takve, kojih ni pomisliti ne možeš, pa uživa u sve vijeke. Nebesnik je u milom društvu s angjelima i svecima i gleda Boga samoga, pa to u sve vijeke. Nebesnik je srećan i blažen, srećan uvijek i bez kraja. Količka li je razlika izmegju sreće one u nebesima i izmegju najveće sreće

na ovom svijetu! Sreća je na svijetu ovom kratka, nestalna, i s njom imaš straha, nemira i pečali, i napokon bude joj kraj i konac. Nasuprot sreća u nebesima stalna je, potpuna je i prosta je i od sjenke ikakova nemira, bola i straha, i nikad joj nema kraja, traje u sve vijeke. Kad toliko godina mine, koliko ima pijeska u moru, lišća u gori i kapi u vodi, jošte ne će biti kraj sreći nebesnih stanovnika. Pa sreća njihova bit će vazda onolika, kolika je bila, kad su uljezli u nebesa. A koga čeka onolika sreća, onoliko blaženstvo u nebesima? Tebe, brate, mene i sve ljude; jer Bog hoće, da se svi spasu i dogju u nebesa. I opet mnogi ne dogju onamo; a zašto ne? Jer ne čine, što Bog od njih traži. Šta pak traži Bog? Ono što je sv. Norberto u sebi čuo: kloni se od zla, i čini dobro. Ako uzaslušaš ove riječi, i ti ćeš za cijelo doći u nebesa.

Pomolimo se.

Bože, koji si blaženoga Norberta ispovjednika svojega i biskupa učinio izvrsnim propovjednikom riječi svoje i po njemu Crkvu svoju rasplodio novom djecom: udijeli, molimo, da po njegovim odvjetnim zaslugama, što je ustima i zajedno djelom naučavao, možemo s tvojom pomoći vršiti. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

7. dan lipnja.

Sveti Filip gjakon.

prvi dan duhovski, kad je Petar sa jedanaestoricom apostola propovijedao, primiše riječ njegovu i krstiše se oko tri tisuće duša. Ovi pokrštenici — na čelu im apostoli i

učenici Isusovi — činili su prvu kršćansku općinu iliti Crkvu u Jerusalemu. Vjerni pak ovi bili su postojani u nauci apostolskoj, u primanju svete pričesti i u molitvi. I imali su sve zajedno. Mnogi su imanje svoje prodavali i razdavali svjema, kao što je tko trebao. I bilo je u njih jedno srce i jedna duša, i nije bio megju njima ni jedan siromašan; jer oni koji su prodavali njive ili kuće svoje, donosili su novce što su dobijali za to, i metali pred noge apostolima; pa odatle se je davalo svakomu, kao što je tko trebao.

Gospodin pak umnožavaše svaki dan društvo onih, koji bi se spasavali. A kad su se učenici Isusovi mnogo umnožili, uzeše pokrštenici koji su govorili Grčki, mrmljati na one koji su govorili Židovski, što se tobože njihove udovice zaboravljaju, kad se svaki dan dijeli hrana. Onda apostoli sazovu kršćane i reku im: „Nije pravo, da mi ostavimo riječ Božju pa da služimo oko stolova. Nagjite dakle, braćo, megju sobom sedam poštenih ljudi, punih Duha svetoga i mudrosti, koje ćemo postaviti nad ovim poslom. A mi ćemo nastojati oko molitve i oko propovijedanja". I izaberu Stefana čovjeka puna vjere i Duha svetoga, i Filipa i još petoricu. Ove postave pred apostole, i oni pomolivši se polože ruke na njih. Tako rediše apostoli prvih sedam gjakona to jest službenika crkvenih, koji su niži od svećenika. Na drugom mjestu, odmah iza sv. Stefana, napominje se, kao što smo čuli, sveti Filip gjakon.

Premda je mrmljanje nekih kršćana zbog tobožnjega zaboravljanja njihovih udovica dalo priliku, da se izberu i rede prvih sedam gjakona, te su postavljeni bili, da služe oko stolova, to jest da se brinu za siromahe i udovice, sa svim tim gjakoni imadijahu i druge svete poslove opravljati, naročito vjernima sv. pričest kod službe Božje dijeliti i nenazočnima nositi, pa krstiti i propovijedati. Zato apostoli ištu od onih, koji će biti gjakoni, da su pošteni ljudi, puni Duha svetoga i mudrosti. Sv. Filip pretjecaše ostale gjakone trudbom oko navješćivanja sv. evangjelja, te ga zato sv. Luka zove evangjelistom.

U onaj dan kad je sv. Stefan gjakon prvi poginuo smrću mučeničkom, posta veliko progonstvo na kršćane Jerusalemske, te se vjerni rasijaše po krajevima Judejskim i Samarijskim osim àpostôlâ, koji su ostali u Jerusalemu. Filip gjakon otide u Samariju, propovijedaše Hrista i iscjeljivaše mnoge bolesnike. I bi velika radost u gradu, i mnogi vjerovaše i krstiše se u ime Isukrstovo. A kad su apostoli u Jerusalemu čuli, da je Samarija primila riječ Božju, poslaše onamo Petra i Ivana, koji dogju i pomole se za krštene, da prime Duha svetoga, i polože ruke na njih, i oni primiše Duha svetoga. A bješe u Samariji jedan čovjek po imenu Simon, koji je prije čarao i zavodio narod Samarijski govoreći, da je on nešto veliko. Kad su pak Samaritanci vjerovali Filipu i krstili se, krsti se i Simon i prista za Filipom. Nego kad Simon vidje, da se rukopolaganjem apostolskim daje Duh sveti, donese im novce veleći: „Dajte i meni ovu vlast, na koga god položim ruke, da primi Duha svetoga". A Petar mu reče: „Novci tvoji neka budu s tobom na propast, što si pomislio, da se dar Božji može dobiti za novce! Srce tvoje nije pravo pred Bogom; zato se pokaj od ove svoje pakosti". Tako apostoli posvjedočivši i propovjedivši evangjelje u

mnogim krajevima Samarijskim vratiše se u Jerusalem.

Poslije otide Filip po zapovijedi angjela Gospodnjega na drum (cestu), koji od Jerusalema silazi na jug u grad Gazu; i gle, čovjek Etiopljanin, dvoranin Kandace kraljice Etiopske, sjegjaše na kolima svojim vraćajući se iz Jerusalema, kamo se išao klanjati, i čitaše iz knjige proroka Isaije ono mjesto, koje govori o muci i smrti Spasiteljevoj: kao ovca na zaklanje odvede se, i kao jagnje pred onim koji ga striže, bez glasa, tako ne otvori usta svojih. Filip nagovoren od Duha svetoga pristupi k Etiopljaninu i zapita ga, razumije li što čita? A on odgovori, da ne može, ako ga tko ne uputi. I umoli Filipa, da se popne na kola i sjedne s njim. Tada Filip počevši od onoga mjesta Isaijina propovijedaše mu evangjelje dokazujući, da su se one riječi Isaijine ispunile na Isusu Nazarejinu, te da je Isus obećani u starom zavjetu Spasitelj i Sin Božji. I idući putem dogjoše na nekakvu vodu; i reče dvoranin: „Evo vode, zašto da se ne krstim?“ A Filip mu reče: „Ako vjeruješ od svega srca, možeš“. Dvoranin odgovori: „Vjerujem, da je Isukrst Sin Božji“. I zapovjedi, da stanu kola, i sigjoše oba u vodu, i Filip krsti dvoranina. A kad izigjoše iz vode, Duh Gospodnji uze Filipa, i više ga ne vidje dvoranin, nego otide putem svojim radujući se. Filip se pak nagje u gradu Azotu, i prolazeći odanle na sjever obalom Sredozemskoga mora propovijedaše evangjelje u svijem mjestima, dok ne dogje u zavičaj svoj, u grad Cesareu. Filip imaše u Cesarei kuću, u kojoj su obitavale njegove četiri kćeri; one su bile djevice proročice te su ponukovane i prosvijetljene Duhom Božjim govorile

besjede poučavanja i sazigjivanja, klanjanja, moljenja i zahvaljivanja. Kad je sv. Pavao apostol vraćajući se s trećega putovanja došao u grad Cesareu, ugje u kuću Filipovu i osta u njega s drugarima svojim mnogo dana.

Ovoliko nam o sv. Filipu gjakonu pripovijeda Sv. Pismo (Djel. Ap. 6, 1—6; 8, 1—40; 21, 8—10). Sv. Filip umrije po svoj prilici u Cesarei oko godine 60. po rogjenju Hristovu. Njegov se spomen slavi u Latinskoj Crkvi dne 6. ovoga mjeseca a u Grčkoj 11. listopada. Još u petom stoljeću posjeti sveta Pavla kuću sv. Filipa u Cesarei; pače još i godine 1101. kad su križari uzeli grad onaj, pokazaše im onu kuću.

* * *

Kako li je živa bila želja onoga dvoranina Etiopljanina, da nauči istine, koje je Bog objavio! I na putu na kolima čita Sv. Pismo, te čita proroštva Isaijina, koja su od svijeh najuzvišenija, i čita neprestance, premda ih ne razumije; i čim pristupi Filip k njemu, zamoli ga, da se popne na kola i sjedne s njim, nadajući se da će mu on istumačiti što nije razumio. I istumači mu Filip. Tako Bog svagda ispunja živu želju za istinom. Razmotrimo i postupak sv. Filipa. On ne kori dvoranina, što čita čega ne razumije; on se ne ponosi niti laska; samo podjaruje u dvoranina želju, da pozna blago sakriveno pod čitanim riječima; on čeka, dok bude zamoljen, onda tek uzme tumačiti; tako učini dvoranina prikladnijim na istinu, koju htjede da mu kaže. Učimo se odatle, kako je potrebit valjan način, ako hoćemo da nam dobra stvar pogje

za rukom; po nevaljalu načinu može se i sâm lijek prometnuti otrovom.

Pomolimo se.

Bože, koji si blaženoga Filipa milošću evangjeoskoga propovijedanja uzvisio, udijeli molimo, da mi vazda i po njegovu nauku napredujemo i njegovom molitvom budemo branjeni. Po Hrislu Gospodinu našem. Amen.

8. dan lipnja.

Sveti Medardo.

Medardo (narod naš kaže mu i Medur) rodi se oko godine 457. od uglednih roditelja u Franačkoj (Francuskoj). Već u djetinjstvu pokaza veliko milosrgje k ubogima: jednom pokloni slijepcu haljinac svoj ne mogavši bez smilovanja gledati golotu siromaha, koji je ipak ud Hristov. Premda je pak bio od uglednih roditelja te kod kuće dobro odgajan i poučavan u prvim naucima, sa svim tim bijaše po tadašnjem običaju pošiljan i na pašu, pa što je u torbak dobio hrane, često bi udijelio ubogima a on sâm postio. Kad je odrastao, videći roditelji pobožnu ćud njegovu, predadoše ga biskupu u Vermandu, neka pod njegovim nastojanjem izuči više nauke i pripravi se za stalež svećenički. Biskup mladića ljubazno prigrli i pomnjivo odgoji, kao da mu je rogjeni sin. Nije moći iskazati, veli se u Medardovu žiću, kako je bio svet i stidljiv, kako darežljiv, kako ponizan i pun poštovanja k Bogu i biskupu. Bijaše velikodušan u tegobi, ravnodušan u sreći, gotov svjema služiti, čedan i potrebnima podatljiv. I tako

muški pogazivši potpalu na opačine i zaputivši tijesnim putem kreposti, uklanjaše se svemu, što je znao da je Bogu protivno, a svom pomnjom izvršivaše, što je god znao da je Bogu po volji. Jer bijaše u molitvi marljiv, u postu i bdjenju postojan, na nevolje tugje kaoti na svoje žalostiv. Ovaj svijet držaše za tugji kraj a nebo za pravi zavičaj. Obraz mu bješe ljubak, besjeda mila, usta vazda otvorena na slavu Božju. Tako prelažaše — kao što kaže psalmist (ps. 83, 8) — od kreposti ka kreposti, da bude dostojan gledati Boga nad bogovima na Sionu (nebu).

Pripravivši se Medardo ovako dostojno za sveti red, postane napokon svećenik. U ovom staležu Bog, oko čije se je slave on vazda mnogo trudio, proslavi njega čudesima. — Kradljivac navali noću u vinograd Medardov, pa natrga mnogo grožgja, a što nije mogao rukama potrgati, sasiječe nožem i pogazi nogama. U onaj isti čas moljaše se svetac Bogu za prijatelje i neprijatelje. Kad je kradljivac hotio s pokradenim grožgjem da otigje, ne mogaše nikako naći izlaska iz vinograda, nego lutaše po njemu sve do jutra, kad ga ljudi Medardovi zateku u kragji. Kradljivac mogaše to manje tajati svoj zločin, što kao očaran nije mogao nikako iz ruku zbaciti grožgje, koje je natrgao. Ljudi htjedoše da ga kazne, kad ali dogje sv. Medardo, pa opomenuvši se molitve: otpusti nam duge naše, kao što i mi otpuštamo dužnikom našim, uzme krivca pod obranu, opomene ga blago, oprosti mu i pusti ga da ide s grožgjem, što je nabrao. Tako strpljiv bijaše svetac i u drugim dogagjajima. Dogje opet jednom noću drugi nevaljalac, da Medardu pokrade pčelce. Ali pčele tako silno navale na tata, da nije

znao ni kud ni kamo, nego napokon u očajanju pribježe Medardu, te poklekavši preda nj ponizno zamoli ga za oproštenje. Kad svetac na nj pruži ruku, da ga blagoslovi, pčele kao da su poslušne gospodaru svomu, ostave odmah tata i vrate se u pčelinjak. — Uopće pak bijaše sveti Medardo u službi svećeničkoj ugled svijem ostalim duhovnicima. Ljudstvo ga toliko štovalo, da je gledalo sve najzdušnije izvršiti, što godi bi čulo iz usta njegovih. Kroteći on volju i želje svoje bješe vazda ravnodušan u sreći i nesreći; a držeći tugje nevolje za svoje moljaše se Bogu bez prekida za općenito dobro.

Kad umrije biskup Vermandski, bude na jednodušni zahtjev naroda i s privoljom kralja i velikášâ za biskupa izabran sv. Medardo, premda se je toj časnoj službi mnogo otimao, i bi posvećen od sv. Remigija nadbiskupa Reimskoga. Trudba oko svjetovnih naslada i poslova s godinama ponajviše malaksava, jer malaksava snaga tjelesna, bez koje onih poslova i naslada i nema; nasuprot kršćansko mišljenje i nastojanje oko stvari svetih dolazi od duha i od Boga, s toga može s godinama jednako napredovati i rasti do u vječnost. Tako je bilo i u sv. Medarda. Nastojanje njegovo oko slave Božje i oko spasenja stada duhovnoga jednako se je povećavalo; noć i dan je razmišljao o zakonu Gospodnjem i neutrudljiv bio u moljenju i slavljenju Božjem; pa kako se je izmalena svojski brinuo za uboge, sada je osobito za njih posezao, uvjeren budući da u siromasima grli sámo Božje veličanstvo. U ono vrijeme opusti Franačka od navala naroda barbarskih i od domaćih ratova. I grad se Vermand razvali. Zato Medardo biskupsku stolicu prenese u tvrgjavu Noyon. Kad potom u susjednoj biskupiji Tournayskoj umre biskup, narod i svećenstvo tražiše, da sv. Medardo bude zajedno i njihov duhovni pastir. Rimski papa i kralj Klotar pristaše na to, i tako bješe od onda one dvije biskupije preko pet sto godina ujedinjene pod jednim biskupom. Nego u novoj biskupiji bijaše jošte pogana; njih uze sv. Medardo obraćati na vjeru Hristovu. Pri ovom svetom poslu imao je velikih neprilika i teškoća pače bio više puti u pogibli smrtnoj, no nije mario ni za život svoj, samo da nesrećnike obrati od praznovjerja i opačina njihovih. Pa kako je Bog riječ Medardovu potvrgjivao čudesima, napokon i onim poganima sine istina, kao sunce što sine često tek o podne, dok je cijelo dopodne gusta magla prikrivala okolinu. Upravo potomci onih obraćenih pogana izagjoše poslije najkreposniji kršćani.

Kad se sv. Medardo na smrt razboli, dogje k njemu u Noyon kralj Klotar, da primi od njega još posljednji put blagoslov. Medardo umre na veliku žalost svojih duhovnih ovaca i sve kraljevine. Budući da su se dogagjala čudesa po smrti njegovoj, kralj Klotar, koji ga je živa mnogo poštovao, zaželi, da se mrtvo tijelo prenese u njegov prijestolni grad Soissons. Metnuše dakle tijelo u mrtvački sanduk zlatom i dragim kamenjem nakićen, pa su ne samo kralj, djeca njegova i dvorani bili kod prenošenja mrtvoga tijela, nego je sâm kralj podmetnuo rame, da pomogne nositi sanduk sa svečevim ostacima.

Nekakav mnogo pozniji pisac pripovijeda za sv. Medarda, kad je bio još dijete pa jednom stala kiša padati, da je orao nad njim raskrilio krila te

ga odbranio od kiše; odatle je po svoj prilici postalo mnijenje, ako li na Medardovo pada kiša, da će potom četrdeset dana padati. U gdjekojim krajevima prizivlju Medarda kao zagovornika za dobru ljetinu, navlastito za obilatu kosidbu i berbu.

* * *

Što smo pripovijedali ono o kragji grožgja i pčelaca, kazivasmo zato, da iz toga izvedemo znamenitu istinu. Megju čitaocima knjige ove teško će se tko naći, da krade i tugje otima. Samo ćemo primijetiti, kako sv. Pavao apostol uči (Kor. I. 6, 19), da tati ne će kraljevstva Božjega naslijediti; i sv. Petar (Petr. I. 4, 15) broji kradljivce u najgoru vrstu ljudi, spominje ih naime megju ubilcima i bogopsovnicima. I doista tko krade, prodaje upravo dušu svoju gjavolu za cijenu ukradene stvari, pa je ne može nikako više otkupiti, već ako bude voljan sve do posljednjega novčića povratiti ili naknaditi. No da rečemo koju o onima, kojima se kragja dogodi. Teško je dakako svakomu, kad mu lupež što godi odnese, i to teže, što mu je ukradena stvar potrebnija ili krvavije stečena. Ali kod toga nije najveće zlo, što izgubiš novac, marvinče ili rod iz polja, vrta ili vinograda. Mnogo je veće zlo, kada kod toga žališ (sumnjaš) na nevine ljude, kad se ljutiš i gnjeviš, kad zlotvora kuneš i proklinješ, kad tatu barem mišlju i riječju vraćaš zlo za zlo. Dakako tvojemu grijehu krivac je tat, ali jesi i ti, jer nijesi gledao napasti da odoliš, pa to je tvoj vlastiti grijeh. Ako se tat nagje, imaš pravo tužiti ga sudu i iskati od njega povratu ili naknadu ukradene stvari; ali nemaš prava proklinjati ga, zlo mu željeti, ili vraćati zlo za zlo. Radije se za nj pomoli, neka ga Bog rasvijetli, da pozna grijeh svoj, pokaje se i povrati tugje. U takvim dogagjajima učini, što bi učinio sv. Medardo, opomeni se naime svakidašnje molitve: otpusti nam duge naše, kako i mi otpuštamo dužnikom našim. Pače mogli bismo se upravo pomoliti: otpusti nam kragje naše, kako i mi otpuštamo kradljivcima našim; jer koliko puti sebi ne prisvojimo Božjih stvari načinom nedopuštenim? Dede o tome malo razmisli, pa ćeš vidjeti, da je istina.

Pomolimo se.

Usliši, molimo Gospodine, prošnje naše, koje donosimo o svetkovini blaženoga Medarda ispovjednika tvojega i biskupa, i koji ti je vrijedan bio dostojno služiti, njegovim odvjetnim zaslugama od sviju nas odriješi grijeha. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

9. dan lipnja.

Sveti Prim i Felicijan.

va dva sveca bijahu braća i gragjani Rimski. Kad su se oko godine 286. carevi Dioklecijan i Maksimijan, poznati nam već neprijatelji kršćanstva, desili u Rimu, biše Prim i Felicijan za vjeru Hristovu bačeni u tamnicu. Poslije nekoliko dana biše izvedeni pred careve i pozvani, da žrtvuju Herkulu i Jupitru, bogovima zaštitnicima carskim. Blaženi mučenici slobodno odgovoriše: „Mi prinosimo Bogu žrtvu pomirenja i hvale na ugodan miris. A kako bismo mogli u pomoć prizivati bogove kamene i drvene, koji su tako bijedni te ako im ljudi ne pomažu i ako nijesu željezom prikovani, ne mogu ni stajati?“ Lju-

titi carevi otpraviše ih u hram Herkulov, pa ako ne ushtiju žrtvovati, neka budu oštro kažnjeni. Ali nikakovo nagovaranje ni obećavanje ni groženje ne mogaše ih skloniti na djelo, kojim bi se odrekli Hrista; zato budu šibani i poslije odvedeni u grad Numentum (sad se zove Mentana), gdje su opet neko vrijeme probavili u tamnici. Napokon biše dovedeni na sudište pred upravitelja gradskoga Promota, pred kojim radosno opet ispovjediše vjeru svoju i pouzdanje u Hrista i pohuliše na lažne bogove. Upravitelj tada rastavi braću, da ne budu mogli jedan drugoga nagovarati i utješavati, i da ih tako lakše pojedince odmetne od vjere. Najprije uze premamljivati Felicijana, kojemu je bilo blizu osamdeset godina. „Poštedi starost svoju — govoraše mu upravitelj — i žrtvuj bogu Jupitru po zapovijesti gospodara naših“. „Poštedit će — odgovori Felicijan — Gospodin Bog moj starost moju, koji me čuva u vjeri imena svoga, i u naprijed neka se udostoji čuvati me“. Tada upravitelj zapovjedi, da ga najprije kandžijama izbiju, a potom svežu za stup i u ruke mu i u noge zabiju oštre čavle. „Tako ćeš dotle stajati — zaprijeti mu upravitelj — dok ne učiniš dužne službe besmrtnim bogovima“. A sveti Felicijan, utvrgjen u ljubavi Gospodnjoj, vesela lica, viseći onako hvaljaše Gospodina govoreći: „U Gospodina se uzdam, ne bojim se, šta će mi učiniti čovjek“. „Jadniče — opet će mu upravitelj — pusti tu ludost i odreci se kršćanstva pa se izbavi od muka“. Sv. Felicijan mu odgovori: „Nesrećniče, stvoritelja svoga da se odrečem, koji je načinio nebo i zemlju, more i sve što je u njima? Njega da se odrečem pa da se klanjam bogovima krnjavim i ništetnim?“ Upravitelj

pobjesnjevši gotovo najprije dade Felicijana dugo mučiti, onda ga pusti tri dana na drvetu visjeti, i potom zatvori u tamnicu.

Sjutradan dovedoše pred upravitelja blaženoga Prima. Upravitelj hoteći da ga prevari, reče mu: „Eto brat tvoj poslušavši zapovijesti carske žrtvova bogovima, i sad je prijatelj carevima i stanuje u njihovoj palači. Ako se i ti pokoriš te žrtvuješ, bit ćete obojica prijatelji carski“. Sv. Prim odreče: „Ti mameći mene tako govoriš stvari izmišljene i neistinite. Jer Felicijan, kojega si muka namučio a nijesi mogao prevjeriti, sad je u tamnici, gdje se za ime Gospodnje raduje kao u raju. Koliko si mu muka i udaraca zadao, danas mi je javio angjel Gospodnji; pa ne želim, da se odvojim od njega u muci“. Tada uzeše krvnici sv. Prima na različite načine mučiti, i k tim mukama dovedoše v. Felicijana, ne bi li se uplašio i žrtvovao. Ali su e sveta braća razgovarala molitvama i slobodila edan drugoga na postojanstvo do svršetka. Još reče v. Prim upravitelju: „Gle, ujedinismo se na slavu pasenja. Pa i ti vjeruj u Boga živoga i pravoga, Isukrsta Sina njegova, da se spase duša tvoja“. ada upravitelj razgnjevivši se reče Felicijanu: Što ostaješ kod ludosti kao i ovaj propalica? Idi a žrtvuj“. „Nije ovaj propalica — prihvati mu sv. elicijan — nego ako pristaneš na riječi njegove, dostojit ćeš se i ti, da uljezeš u slavu Gospodnju“. ideći upravitelj da njih dvojice ne može nikako advladati, zapovjedi na posljetku, da im se odrube lave. I ovako bivši im srca ujedinjena u životu, duše im ujedinjene uzagjoše na nebo.

Kršćani u Numentumu uzeše tijela svetih mu-nika noću, i sahraniše ih svečano na groblju

svojem. Poslije biše ostaci svetih Prima i Felicijana preneseni u Rim, a najposlije u grad Kamnik u Kranjskoj, gdje se do danas pobožno poštuju.

* * *

Sveta braća Prim i Felicijan nagovarali su jedan drugoga na postojanstvo u mukama. Tako je jedan drugomu pomogao u nebo, i tako je jedan k drugomu pokazao pravu kršćansku ljubav, pače i pravu ljubav k Bogu. Nemaš li i ti, dragi kršćanine, braće, sestara i rogjaka, koje bi trebalo kadšto da nagovaraš na postojanstvo u nevoljama i opominješ na pobožno življenje? Ako li nemaš roda, imaš za cijelo prijatéljâ ili znanaca, kojima možeš pomagati u nebo upućujući ih na život kršćanski, odvraćajući od proklinjanja, bogohuljenja, potvoranja ili drugih opačina, i opominjući na molitvu, slušanje sv. mise i propovijedi, na dijeljenje milostinje, na češće primanje sv. sakramenata i na ostala dobra djela. Radeći ovako ne ćeš pokazati ljubavi svoje samo k bližnjemu nego i k Bogu; k bližnjemu, jer mu pomažeš u vječno blaženstvo, a k Bogu, jer ne možeš Bogu ništa ugodnije učiniti nego kad i druge pridobiješ za službu njegovu te ih odvratiš od vrijegjanja veličanstva njegova. „Ako ljubite Boga — kaže sv. Augustin — gledajte, da i ostali, koji su u vašoj kući ili vaši znanci, njega ljube. Opominjite ih, prosite ih, govorite im, koliko godi možete". Ako nastojiš ovo učiniti, budi uvjeren, da će te Gospodin Bog za to obilato naplatiti, i da će onaj, komu na taj način pomožeš u nebo, biti tebi zahvalan u vječnosti. Ako li se usudiš koga god odvratiti od dobra djela ili pače navratiti na zlo, ti mu pomožeš u pakao,

pa će te Gospodin Bog za tu zloću jednoć strašno kazniti. Onaj pak, komu pomožeš u pakao, u svoj će te vječnosti kleti i proklinjati i više bjesnjeti na tebe nego na sáme nečiste duhe.

Pomolimo se.

Učini, prosimo Gospodine, da se za svetkovinom svetih mučenika tvojih Prima i Felicijana vazda povodimo te po njihovim odvjetima darove zaštite tvoje da osjećamo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen

10. dan lipnja.

Sveta Margarita.

Otac današnje svetice Eduardo bijaše sin Engleškoga kralja Edmunda. Po smrti očinoj poslan bi mladi Eduardo u Švedsku a odanle u Ugarsku, gdje ga kralj sv. Stefan kao rogjenoga sina prigrli i pomnjivo odgoji. Odrastavši Eduardo oženi se rogjakinjom kraljice Ugarske, i ima od nje još u Ugarskoj troje djece, megju njima Margaritu, današnju svečaricu. Poslije se Eduardo vrati sa ženom i djecom u Englešku, gdje brzo umre. Kad su potom u Engleškoj nastali ratovi, udovica Eduardova htjede s djecom da ide natrag u Ugarsku; ali oluja natjera lagju, na kojoj su se prevozili, na obalu Škotske zemlje, gdje ih kralj Malkolm Treći lijepo dočeka.

Život Margaritin napisa monah Teodorik njezin ispovjednik, pa što ćemo dalje pripovijedati o njojzi, uzet ćemo iz spisa Teodorikova.

Bivši Margarita još u prvom cvijetu mladosti, uze trijezno živjeti i Boga nada sve ljubiti, o

čitanju svetih i pobožnih knjiga baviti se i tim duh svoj vježbati i naslagjivati. Imadijaše oštar um, vrlo dobru pamet i lak a mio govor. Misleći tako o zakonu Gospodnjem dan i noć i kao Marija sjedeći kod nogu Gospodnjih i slušajući s nasladom riječ njegovu, udade se više po volji svojih nego po svojoj volji pače po odredbi Božjoj za napomenutoga već kralja Škotskoga Malkolma Trećega (godine 1070.). Premda je pak od onda bila prinugjena baviti se mnogim svjetovnim stvarima, opet nije srcem prianjala za svijet; jer se je više naslagjivala dobrim djelom nego imanjem bogatstva. Najprije iskaše kraljevstva Božjega i pravde njegove, a podatljiva milost Svemogućega doda joj i časti i bogatstva izobila.

Margarita sagradi na onom mjestu, gdje je bila svadba njezina, prelijepu crkvu na čast presvetoj Trojici a za sreću i spasenje kralju, sebi i djeci svojoj. Crkvu ovu nadari dragocjenim nakitom, pa i u drugim crkvama ostavi znáků pobožnosti i vjere svoje; pače soba njezina bješe kao kakova radionica za crkveno ruho i ures, toliko se ondje radilo za domove Božje.

U kraljice bijaše toliko zbilje a ujedno i dobrote, da su je svi i poštovali i ljubili. S toga se ne bi nitko usudio pred njom reći koju nepristojnu; uopće bješe život njezin ogledalo kreposti. Besjeda joj bi začinjena solju mudrosti, mučanje puno dobrih misli. Da mnogo u kratko kažemo: ona je u svemu što bi govorila, i u svemu što bi radila, pokazivala, da misli o stvarima nebeskim.

Margarita imadijaše osmoro djece, šest sinova i dvije kćeri. Za njih nije se manje brinula nego za samu sebe. Pouzdanu dvoraninu naloži, ako kod

kojega djeteta zapazi kaku god nepodopštinu, neka ga kazni opomenom ili šibom. Takovom materinskom brigom postiže, da su djeca njezina valjanošću pretjecala mnoge i odraslije ljude: vazda su bila megju sobom dobrovoljna i složna, i vazda je mlagje dijete starijemu iskazivalo poštovanje. Češće bi ih dozvala k sebi, da ih pouči o Hristu i vjeri Hristovoj, koliko bi mogla razumjeti, i da ih opomene, neka se Boga vazda boje. „Bojte se, djeco — govoraše — Gospodina, jer koji se njega boje, njima nema oskudice; i ako ga uzljubite, on će vam, čeda moja, udijeliti i sreću sadašnjega vijeka i vječno blaženstvo sa svijem svetima“. Ovo bijaše majci želja, ovo opomena, ovo dnevna i noćna molitva, da djeca njena Boga poznaju, štuju i nada sve ljube, i ljubeći dogju u slavu kraljevstva nebeskoga.

Jednako se je sv. Margarita trudila oko spasenja kraljeva. Nastojanjem svojim a s pomoću Božjom navede muža svoga, koji je po naravi bio dosta divlje ćudi, na izvršivanje pravde, milosrgja, milostinje i ostalih dobrih djela. Od nje se nauči kralj noći često probditi na molitvi i sa skrušenim srcem i sa suzama moliti se Bogu. Veliko čudo milosrgja Božjega bijaše u svjetovnjaka kralja gledati onoliku pažljivost i onoliku skrušenost u molitvi. Poznavši kralj da u srcu kraljičinu doista prebiva Hrist, bojao se nju ičim uvrijediti i pače gledao, da što prije učini sve po njenoj želji i mudrom savjetu. Čega bi se ona odrekla, odrekao bi se i on; što bi ona voljela, volio bi i on. Pripovjedivši pisac žića Margaritina sve na tanko, kako je svetica s neprekidnom pobožnosti i oštrim postom združivala djela prevelikoga milosrgja, ka-

zuje jošte, kako je kralja privolila, da je zajedno s njom hranio siromahe. Trista ubogih dovedoše svaki dan u vrijeme adventa i korizme u kraljevsku trpezariju i namjestiše oko stola; onda vrata zatvoriše, a kralj i kraljica uzeše uboge nuditi jelom i pilom, i tako častiše Hrista u ubogima. No osim toga je sv. Margarita svaki dan u godini nahranila dvadeset i četiri siromaha.

Megjutim kad je svemogući Bog Margariti za pobožna njezina djela već pripravljao vječnu plaću, ona se mnogo pomnjivije nego inače pripravljaše za ulazak u drugi život. Znajući za konac života, dozove ispovjednika, te mu stane suze roneći pripovijedati život svoj. U tom pripovijedanju bilo toliko skrušenosti, a iz skrušenosti provrelo joj toliko suza, te se ispovjedniku činilo, da nema ništa, što ne bi bila mogla tada od Hrista umoliti. I sâm ispovjednik nije se mogao ustegnuti od plača. Završivši govor o potrebnim stvarima nastavi kraljica: „Ostaj s Bogom, ja ne ću više dugo ostati u ovom životu. Dvije su stvari, što od tebe prosim: jedno, da se mene kod mise i molitve opominješ, dok budeš živ, drugo, da se brineš za sinove i kćeri moje te ne prestaneš učiti ih, neka se Boga boje i njega ljube. Pa kad se koji od njih popne na vrh zemaljske časti, njemu budi najviše učitelj i otac, opominjući ga, da se od oholosti ne nadima, škrtošću Boga da ne vrijegja i u zemaljskoj sreći da ne zaboravi sreće vječnoga života. Ovo je, za što te molim, da mi sada ovdje pred Bogom obećaš".

Malo vremena poslije toga poduze Margaritu žešća bolest nego otprije, da se ognjem bolesti pripravi za preminuće. Četiri dana prije smrti, kad je kralj bio daleko u ratu te nije mogla znati, šta

se s njim zbiva, reče onima što su kod nje bili: „Može biti da se danas tolika nesreća dogodi kraljevini, kolika se nije zbila već od mnogo vremena". Nazočni su malo pazili na ove riječi, ali za nekoliko dana dogje glas, da je kralj poginuo upravo onaj dan, kad je kraljica ono kazala. Ona kao da je znala što će biti, bješe kralju mnogo branila, da ide u rat, no baš tada nije slušao opomena njenih.

Kad je kraljica bila već na umoru, vrati se iz rata sin, koji je iza očine smrti već primio kraljevstvo. Stupivši u sobu umiruće matere ne zna od tuge i tjeskobe šta će: dogje, da materi javi smrt oca i jednoga brata, a nju nagje na samrti. Tada kraljica koja je bila već u nesvijesti, iznenada sabravši sile svoje progovori sinu i pita za oca i za brata. No sin ne htje da joj kaže istinu bojeći se, kad bi doznala smrt njihovu, da će i sama odmah umrijeti. A ona teško uzdahnuvši reče: „Znam, sinko, znam. Zaklinjem te ovim svetim križem, da mi kažeš šta znaš". Sin prinugjen ovako iskaže žalosni dogagjaj. Ona pak mjesto da udari u kukanje i lelekanje ili da padne u nesvijest, podigne oči i ruke na nebo i reče: „Hvala tebi, svemogući Bože, što si hotio, da na samrtnom času podnesem ovolike muke, i podnoseći ih da se koliko toliko očistim od ljaga grijeha svojih". Osjetivši Margarita da je smrt već blizu, počne moliti molitvu, koju svećenik govori kod mise poslije pričesti: „Gospodine — reče — Isukrste, koji si po volji Oca i po sudjelovanju Duha svetoga smrću svojom oživio svijet, izbavi me . . ." Kad reče: izbavi me, duša njezina izbavljena od okova tijela odseli se ka gospodaru od prave slobode, ka Hristu, kojega je svagda ljubila. To se dogodi godine 1093.

Tijelo Margaritino bi sahranjeno u crkvi presvete Trojice, koju je ona sagradila za spomen vienčanja svoga; ondje bi sahranjen i muž njezin. Kad je godine 1251. Margarita bila svečano proglašena svetom, uzeše tijelo njeno iz groba, da ga izlože za štovanje javno. Kod prijenosa došavši do onoga mjesta, gdje je muž sv. Margarite kralj Malkolm bio sahranjen, ne mogoše nosioci kovčega sa svetim ostacima nikako dalje maknuti. Dok su se tomu čudu svi čudili, neki poštovani starac reče na glas, neka i Malkolmove ostatke iskopaju i onamo prenesu, kamo će i ostatke Margaritine. Učinivši to lako ponesoše jedne i druge ostatke, i zajedno ih izložiše za štovanje. Kad su poslije Škoti većinom postali protestanti, katolici odnesoše ostatke svetih ženidbenih drugova u Španjolsku, gdje kralj Filip Drugi za njih sagradi osobitu kapelu u predivnom kloštru Eskurialu; u toj kapeli sveti su ostaci zajedno pohranjeni u jednom sanduku s natpisom: Sv. Malkolm kralj, sv. Margarita kraljica.

* * *

Ne bi se doista moglo reći za mater, da je dobra, koja bi djecu samo dobro hranila i lijepo odijevala i uopće brinula se samo za tjelesne potrebe njihove, a ne bi ništa marila za duše njihove te bi pustila, neka rastu bez vjere i zakona i podivljaju kako im drago. Ali se jamačno ne bi ni za ženu moglo kazati, da je valjana žena, koja bi gojila samo tijelo mužu i gledala, da mu što više osladi ovaj život, a ne bi se nimalo starala za spasenje duše njegove, premda bi vidjela, da mu je

duša u najvećoj pogibli. Takova žena bi pokazala, da se je s mužem svezala tek za ono malo vremena, što traje ovaj život, da joj ljubav nije vječna, da ne želi s mužem biti vijekom i preko groba ujedinjena. Kako se dobra žena skrbi i za spasenje duše muževlje, vidjesmo u življenju sv. kraljice Margarite. Ako žena hoće muža svoga da navrati i održi na stazi življenja kršćanskoga, treba najprije da bude i sáma puna duha kršćanskoga; duh kršćanski ne će joj dati mira, dokle god muža ne obrati k životu kreposnomu, ako ga je ostavio, i duh će kršćanski i sve koliko nastojanje i poslovanje njezino tako oplemeniti, da će i muž njezin ljepotu i dobrotu kršćanstva isprva poštovati a potom i ljubiti. Dalje treba da se za muža bez prekida Bogu moli, i da ga svakom zgodom umiljato i ljubazno nagovara i prosi, neka se na primjer kani ove ili one máne, neka ne ide u nevaljalo društvo, neka s njom ide u crkvu, prima sv. sakramente, čita pobožne knjige. Ako li žena za sve ovo ništa ne haje, nema dakako ni sáma vjere te je ljubav njezina k mužu samo tjelesna i kratkovječna.

Pomolimo se.

Bože, koji si blaženu Margaritu kraljicu izvrsnom ljubavlju k ubogima učinio divnu, daj da se njezinim odvjetom i primjerom tvoja ljubav u srcima našim vazda namnožava. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

11. dan lipnja.

Sveti Barnaba.

Čitasmo onomadne (dne 7. lipnja), kako je u prvih kršćana bilo jedno srce i jedna duša, i nije bio megju njima ni jedan siromašan, jer su mnogi imanje svoje prodavali i razdavali svjema, kao što je tko trebao; oni naime koji su prodavali njive ili kuće svoje, donosili su novce što su dobijali zato, i metali pred noge apostolima, pa odatle se je davalo svakomu, kao što je tko trebao. Od sviju onih, koji su onako imanje svoje prodavali i razdavali potrebnicima, po imenu se spominje jedini današnji svetitelj, jamačno zato što je imao znatan imutak i prvi učinio onu veliku žrtvu kršćanske ljubavi.

Barnaba zvaše se otprije Josip, a apostoli prozvaše ga Barnabom, koje će reći sin utjehe, utješitelj, što je onolikom ljubavi tješio uboge pa i drukčije umio na osobiti način tješiti žalosne. Rodio se bješe na otoku Cipru od oca Žida, koji je bio od plemena Levijeva. Grci drže, da su ga roditelji poslali u Jerusalem, gdje je sa sv. Pavlom polazio školu Gamalielovu; a stari kršćanski pisci svjedoče, da je Barnaba bio jedan od sedamdesetorice učenika Isusovih. Poslije uzašašća Gospodnjega osta Barnaba u Jerusalemu s apostolima, i proda imanje svoje te preda novce apostolima, neka razdadu svakomu, kao što tko treba.

Kad je Pavao tri godine poslije obraćenja svoga došao u Jerusalem, htjede da se pridruži s vjernima, ali su ga se svi bojali ne vjerujući, da se je obratio. Onda ga znanac njegov Barnaba uzme i odvede k apostolima Petru i Jakobu, i povjedi im, kako je Pavao na putu u Damasak vidio Gospodina i kako mu je govorio, i kako je u Damasku slobodno propovijedao ime Isusovo.

Grad Antiohija u Siriji bijaše u ono vrijeme jedan od najvećih i najljepših gradova na svijetu. Ondje nastavaše i mnogo Židova. Od onih vjernih, koji su se rasijali od progonstva, koje je bilo za prvoga mučenika sv. Stefana, dogjoše neki i u Antiohiju i stadoše najprije Židovima a poslije i poganima propovijedati Isusa Hrista. I bješe ruka Božja s njima; i mnogo ih vjerovaše i obratiše se ka Gospodinu. Kad su to čuli apostoli, koji su još bili u Jerusalemu, poslaše iz Jerusalema Barnabu, da ide u Antiohiju. Barnaba došavši onamo i vidjevši milost Božju, obradova se veoma; potom nagovaraše sve, da tvrdim srcem ostanu u Gospodinu; jer je bio čovjek dobar i pun Duha svetoga i vjere. I obrati se mnogo svijeta ka Gospodinu. Barnaba pak pogje u Tars, da traži Pavla, i kad ga nagje, dovede ga u Antiohiju. I ova dvojica baviše se ondje cijelu godinu propovijedanjem evangjelja, i obratiše mnogi svijet, tako da su se najprije u Antiohiji učenici Isusovi nazvali kršćani. U to vrijeme bi veliki glad po svijetu, naročito pak u Židovskoj. Kršćani Antiohijski odrediše, da će svaki koliko koji može dati u pomoć braći u Židovskoj; koje i učiniše te skupljene priloge poslaše u Jerusalem starješinama crkvenim preko Barnabe i Pavla.

Barnaba i Pavao predavši priloge vrate se iz Jerusalema u Antiohiju. Kad su jednom poglavari i učitelji crkve Antiohijske Bogu služili i postili, reče im Duh sveti: „Odvojite mi Barnabu i Pavla na djelo, na koje sam ih pozvao“. Tada postivši i

pomolivši se Bogu, polože ruke na Barnabu i Pavla, i otpuste ih. Oni dakle poslani od Duha svetoga sigju u primorski grad Seleukiju, i odanle otplove na otok Cipar, odakle je Barnaba bio rodom. Propovijedavši na Cipru evangjelje Hristovo odvezu se u Malu Asiju, gdje zarede od mjesta do mjesta svagdje Hrista navješćujući. Tako dogju i u grad Listru, gdje je Pavla slušao i jedan čovjek, koji je bio hrom od rogjenja i nikad nije hodio. Pavao pogledavši na nj i vidjevši da vjeruje, reče mu velikim glasom: „Ustani na noge svoje upravo!“ I čovjek skoči, i hogjaše. A kad vidi ljudstvo šta je učinio Pavao, počnu svi vikati: „Bogovi načiniše se kao ljudi i dogjoše k nama!“ I kako je Barnaba bio visok i lijep čovjek a Pavao bio besjednik (govordžija), nazivahu Barnabu Jupitrom (u Grka i Rimljana najveći bog) a Pavla Merkurijem (bog vještine i besjedništva). I svećenik Jupitrov dovede junce i donese vijence, i htjene s ljudstvom, da Barnabi i Pavlu žrtvuje. Kad ovo čuju apostoli, od žalosti i mrzosti razdru haljine svoje i skoče megju ljudstvo vičući: „Ljudi! šta to činite? I mi smo kao i vi smrtni ljudi, koji vam propovijedamo, da se od ovih lažnih stvari obratite k Bogu živomu, koji je sve stvorio; koji premda je u prošlim vremenima pustio narode da idu svojim putem, ali ipak nije ostavio sebe neposvjedočena, jer je dobro činio s neba dajući dažd i godine rodne i puneći srca naša veseljem“. Ovo govoreći jedva ustave ljude, da im ne žrtvuju. No naskoro se vidi, kako je ljudstvo promjenljivo. Dogju naime neki Židovi iz drugih mjesta i podgovore ljudstvo na apostole Barnabu i Pavla, te ono Pavla kamenova i izvuče iz grada misleći da je mrtav. Dogjoše k njemu

učenici i opkole ga; a on ustane i ugje u grad, i sjutradan izigje iz Listre s Barnabom u grad Derbu, gdje se mnogi obrate. Potom se Barnaba i Pavao vrate u ona mjesta, u kojima su već propovijedali, da obraćene utvrde u vjeri i postave im svećenike. Napokon se vrate u Antiohiju, odakle su bili poslani na djelo koje svršiše; i sabranoj općini kršćanskoj kažu sve, što je učinio Bog s njima, i kako je otvorio poganima vrata vjere. I ostanu u Antiohiji ne malo vremena.

U to vrijeme dogju iz Židovske u Antiohiju neki učenici, koji su sprva bili Židovi, i stanu dokazivati kršćanima, koji su otprije bili pogani, ako se ne obrežu po zakonu Mojsijevu, da se ne će moći spasti. Kad su se toj nauci protivili Pavao i Barnaba pa odatle postala raspra, općina odredi, da Pavao i Barnabe i drugi neki idu u Jerusalem k apostolima i starješinama za ovo pitanje. Na to se u Jerusalemu sabere prvi crkveni sabor, u kojem se nauka apostola Barnabe i Pavla s pomoću Duha svetoga odobri, da se naime obrezivanje i drugi takovi propisi zakona Mojsijeva ne meću na obraćene pogane. S tom odlukom crkvenih poglavara vrate se Barnaba i Pavao u Antiohiju, gdje su još nekoliko dana s mnogima drugima učili i propovijedali riječ Gospodnju. Poslije Barnaba uzevši sa sobom Ivana Marka otplovi opet u zavičaj svoj Cipar.

Što smo dovle pripovjedili o sv. Barnabi, uzesmo iz Sv. Pisma, iz Djela Apostolskih. Dalje o njemu kazivati možemo iz spisa starih kršćanskih pisaca. Ovi pripovijedaju, da je sv. Barnaba poslije propovijedao vjeru Hristovu u Italiji te utemeljio kršćansku općinu u Milanu, gdje ga još i sada štuju kao svoga zaštitnika. Poslije se opet udružio s apo-

stolom Pavlom, koji ga s Titom posla u Korinat. Napokon pogine smrću mučeničkom u gradu Salamini na otoku Cipru, domaji svojoj. Kako se je naime njegovim propovijedanjem, svetim življenjem i tvorenjem čudesa vjera kršćanska sve više i više raširivala na otoku, Židovi što su ondje živjeli, ščepaše ga, isturiše iz grada i zasuše kamenjem. Kada su u petom stoljeću našli tijelo sv. Barnabe, pripovijedaju, da se je na prsima njegovim obrelo (našlo) evangjelje sv. Mateja u jeziku Hebrejskom, koje je Barnaba sâm rukom svojom prepisao.

* * *

Premda se sv. Barnaba ne broji megju dvanaestoricu apostola, jer nije bio upravice od Isusa poslan da propovijeda evangjelje, opet ga i sv. evangjelist Luka i stari crkveni pisci zovu apostolom, a to jamačno zato, što je njega Duh sveti na osobiti način odabrao na djelo propovijedanja i što je on s revnošću upravo apostolskom navješćivao sv. evangjelje šireći ovako sa svetim apostolima kraljevstvo Božje na zemlji. Pa kako je njemu omiljelo evangjelje i možemo reći srcu priraslo, vidje se, kad su mu na prsima, na srcu našli knjigu sv. evangjelja. I doista tko ljubi Isusa, ljubi i evangjelje njegovo, jer je u njemu napisan nauk i život Isusov. A komu je milo evangjelje, rado ga čita ili sluša čitanje i tumačenje njegovo, koje se zbiva u propovijedanju. Kolika korist od takova čitanja ili slušanja, kaže sv. Ivan Zlatoust. „Sotòna — veli svetac — ne može se lako prikrasti k čovjeku, koji sv. evangjelje češće čita i sluša tumačenje njegovo“.

A kako ti, dragi kršćanine? Čitaš li koji put sv. evangjelje i slušaš li tumačenje njegovo? Misliš li, da ćeš više koristi imati od čitanja kojekakvih

nevaljalih, sumnjivih ili pače grešnih knjiga? Ne ćeš zaisto imati koristi nego nasuprot upravo štete. Čitanjem takovim sotòna će se lako prikrasti u srce tvoje i tudijer ugnijezditi. Poznaj dakle i popravi pogrešku svoju, dok možeš. Čitaj polako i pomnjivo barem onaj dijel evangjelja, što se čita u nedjelju ili praznik u crkvi, slušaj pažljivo tumačenje njegovo to jest propovijedanje, i gledaj, da po nauci sv. evangjelja upravljaš život svoj. „Blago onomu, koji čita i sluša riječi proroštva ovoga, i drži ono što je u njemu napisano“, kaže sv. Ivan u posljednjoj knjizi Sv. Pisma (Otkriv. 1, 3). No pazi: čitanje, slušanje i držanje riječi Božje čini čovjeka blaženim; dakle nije dosta, da čitaš i slušaš, nego išteo se, da i držiš ono što čitaš i slušaš, ako hoćeš da dogješ u blaženstvo vječno.

Pomolimo se.

Bože, koji nas zaslugama i odvjetovanjem blaženoga Barnabe apostola svojega razveseljavaš, dopusti milostivo: koji tvoja dobročinstva preko njega prosimo, da ih darom tvoje milosti postignemo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

12. dan lipnja.

Sveti Ivan Sahagunski.

Zenidbeni druzi Ivan Gonzalez i Sancija Martinezova ugledni gragjani u Sahagunu u Španjolskoj nijesu imali za dugo djece. Žalosni s toga molili su od Boga po zagovoru sviju svetih, neka im dade na utjehu od srca poroda. Osim toga išli su češće na proštenje k različnim crkvama i kapelama navlastito k jednoj kapeli posvećenoj na čast presvete Bogorodiče, da u Boga izmole milost. Napokon usliši Bog molitve njihove

te dobiju sina, kojemu kaoti prvencu nadjenu očino ime Ivan. Potom su isti ženidbeni druzi imali još tri sina i tri kćeri. Kako su roditelji prvenca svoga veoma pazili, svom ga pomnjom odgojiše i rano dadoše u škole, u kojima je lijepo napredovao. Već se tada u dječaka opažala rijetka pobožnost, osobito volja za molitvu i post. Videći to otac znao bi reći: komu Bog da života, vidjet će, da će ovaj biti svet. Svršivši škole dogje Ivan na molbu oca svojega i svojeg ujaka u dvor biskupa Burgoškoga, koji ga tako zavoli, da je s njim svaki dan molio časoslov (svećenicima propisane svakidašnje molitve) i poslije mu kod crkve podijelio različite službe i s njima lijepe dohotke, imajući nakanu da ga još i na veće časti popenje, jer je vidio, kako je na sve prikladan. Nego se Ivan ne nagje srećan u biskupovu dvoru; naime od mnogo svijeta što bi onamo dolazilo i od sila raznovrsnih poslova nije mogao imati onoga mira, koji je trebao, da može Bogu svesrdno služiti. Zato Ivan zamoli biskupa, da može otići od njega. Biskup misleći da Ivan nije zadovoljan službama svojim, obeća mu, da će mu dati kanoniju, čim se koja uprazni. No Ivan ga uvjeri, da mu nije do časti i dohotka nego do službe Gospodnje, te dobi napokon od njega dopuštenje, da ide k crkvi sv. Agate u Burgosu za kapelana, gdje je bio dužan svaki dan misu služiti i često riječ Božju propovijedati; čim se je začulo u gradu za njegove propovijedi, počelo se odmah mnogo svijeta k njima zgrtati. Vježbajući se ovako jedno vrijeme u duhovnom poslu i oskudno pri tom živeći, odluči ići u Salamanku u glasovitu visoku školu, da se dade na više bogoslovske nauke. U Salamanci ga zbor svetobartolomejski primi za kapelana; u crkvi onoga zbora služio je svaki dan

sv. misu, i često u različitim crkvama propovijedao, a uz to polazio visoku školu. Po tom steče čast doktorsku. No trudbu njegovu oko službe Božje i nauke prekine ljuta bolest kamenac, od koje se po mnijenju vještih liječnika nije mogao drukčije izliječiti nego rezanjem. Pobožni sluga Božji znajući da je kršćanin dužan dotle svoj život čuvati, dok je volja Božja, i da je dužan one potpomoći upotrebiti, koje propisuju razboriti liječnici, pomoli se Bogu za pomoć i zavjetuje se, ako opet ozdravi, da će stupiti u koji kloštar, te se poda strpljivo bolnomu rezanju. Ovo se srećno svrši, i Ivan se potpuno iscijeli, pa tada razdavši ubogima što je imao, stupi godine 1463. u pustinjački monastir svetoaugustinski u Salamanci, u kojem su redovnici živjeli siromaški i sasvim po pravilima reda svoga.

Svršivši Ivan godinu kušanja u poniznosti i bogodušnosti, primi zapovijed od poglavara, da se prihvati službe propovjedničke. U ono pak doba bijaše u gradu Salamanci megju gospodom, svećenicima i gragjanima tolika svagja, razdor i mržnja, da nije minuo gotovo čas, kad se ne bi dogodila krv na ulici. No Ivan koje propovijedanjem koje opet skrovitim nagovaranjem naskoro pomiri razdražene ljude te povrati gradu žugjeni mir. U propovijedanju pak bio je slobodan ne bojeći se nimalo ni najveće gospode. Jednom je pred vojvodom de Alba korio velikaše, što pritješnjavaju jadni puk. Svijet je propovjednika slušao, kao da Bog govori na usta njegova. Ali vojvoda ljuto uvrijegjen dozove preda se Ivana, i oštro ga ukori, što se usugjuje onako govoriti. Dugo je svetac slušao ukore i psovke vojvodine pred sakupljenom mnogom gospodom, napokon progovori: „Zašto, gospodaru,

idem na propovijedaonicu? da kažem ljudima istinu, ili da im laskam te ih varam? Jamačno znade tvoje gospodstvo, kako propovjednik treba da istinu govori kudio on pogreške ili hvalio kreposti, i da bude gotov za istinu i umrijeti". Rekavši još više u ovom smislu otme se nekako vojvodi i pogje kući. Ele vojvoda pošlje dva viteza za Ivanom, da ga na mrtvo izbiju. Stignu Ivana, a kad tamo, konji kao da su se pod jahačima okamenili ni makac s mjesta, nego podbadani ostrugama samo se pjene i znoje. Uplašeni od toga čuda vitezi pripadnu k nogama svečevim te mu sve iskažu. Ivan im ljubazno prihvati: „Milosrdan je Bog, koji je vas sačuvao od tako teškoga grijeha i mene od vaših ruku. Bog vam oprostio; bojte se Boga, i idite u miru, pa kažite vojvodi, što vam se dogodilo", Vrativši se vitezi nagju vojvodu čudnovato tužna i satrvena, kao da je na umoru, a nije se vidio nikaki uzrok tomu teškomu i nenadanomu zlu. Kad mu pak vitezi pripovjediše, šta se njima dogodilo, pozna odmah, odakle i zašto i njemu zlo. Pošlje dakle neke svoje ljude u Salamanku po Ivana. Dogje Ivan, a vojvoda ga klečeći zamoli za oproštenje. Ivan najprije ukori življenje vojvodino riječima ozbiljnim premda punima štovanja k velikašu, a tad mu od srca oprosti. Vojvodinica dade Ivanu na put kao milostinju vrlo dragocjeno crkveno odijelo.

Ivan je svaki dan služio sv. misu s prevelikom pobožnosti. Ali je služio tako sporo, da napokon nije nikoga mogao naći, tko će mu kod mise dvoriti, pa kad se zbog toga potuži prioru (poglavaru), dobije od ovoga nalog, da duže vremena ne služi misu nego li drugi svećenici. Preteško je to bilo

Ivanu, ali je ipak nekoliko dana nastojao, da učini po nalogu priorovu; tada dogje k njemu i klečeći zamoli ga, neka mu dopusti, da služi misu po volji. Znajući poglavar veliku poslušnost Ivanovu, nasluti, da je osobiti uzrok, zašto Ivan onako sporo služi sv. misu, i zapita ga za uzrok. Ivan se izgovara znatnim uzrocima, pa napokon na zapovijed priorovu iskaže mu pod uvjet otajstvene šutnje, zašto ne može mise odslužiti u isto vrijeme u koje drugi misnici. Prior tada zapovjedi podložnima svojim, da budu Ivanu u svemu na službu, pa on sâm, kako ga je već otprije držao za sveta, od onda ga je još i više poštovao. Poslije prior držeći da ne valja tajati čudesnih milosti Božjih, nagovori Ivana, da ono što mu je prije kazao pod uvjet šutnje, kaže sada tako te će on moći i drugima kazivati. Blaženi Ivan nagovaranjem priorovim savladan u prevelikoj smjernosti dade mu na volju, da ono što je od njega čuo, drugima kaže, kada bude mislio, da će biti na slavu Božju i spasenje duša. Prior potom ovo pripovjedi piscu života Ivanova: Ivan se s toga za onoliko zabavi kod sv. mise, što mu dobrota Božja obznanjuje tâjnâ, kakovih smrtni čovjek ne može umom naravno shvatiti. U presvetom naime otajstvu ukazuje se Hrist njegovima tjelesnim očima, on vidi gdje se iz presvetih rana na rukama i nogama i na prsima Isusovim sjaju zrake svjetlije od žarkoga sunca, te odatle izlazi tolika sjajnost i milost, da bi to čovjeku dosta bilo za život bez jela i pila.

Blaženi je Ivan sve do smrti s neutrudljivom revnošću radio oko spasenja duša. A to mu bude i uzrok smrti. Jedna poglavita ženska zamamila bješe mlada čovjeka u grešne svoje mreže; kako

se je za to znalo po svoj Salamanci, bijaše odatle velika sablazan svijem stanovnicima. Jednom je onaj nesrećni mladi čovjek slušao propovijed Ivanovu; Ivan je pak s tolikim žarom govorio o grešnosti onakove ljubavne sveze, da se je mladomu čovjeku činilo kao da mu se u srce s propovijedaonice sipaju žarke strijele, te on poslije propovijedi pogje u monastir za Ivanom, i ne htjede više odanle izaći nego obuče haljinu redovničku. Ženska da pobjesni. Stane mladića mamiti iz monastira, no sve uzalud; onda grdi i psuj blaženog Ivana, i još dodaj, da će prije nego mine godina dana, skupo platiti, što joj je uradio. Dva mjeseca nakon toga počne Ivan sušiti se i ginuti, i napokon nagju liječnici na njemu znákâ, da je otrovan. Potom se nije više sumnjalo, da mu je ona nesrećnica preko nekoga dala nešto pojesti ili popiti, od čega se smrtno razbolje.

Ivan primivši pobožno svete sakramente zamoli još od nazočne monastirske braće oproštenje, i izdahne u onaj čas, kad je zazvonilo na pozdravljenje angjelsko, dne 12. lipnja godine 1479.

* * *

Sv. Ivan Sahagunski ako i jest slobodno govorio svakomu istinu te tako podjario kadšto u ljudi oholih i opakih gnjev na sebe, i ako i jest raskidao sveze grešne megju čeljadma, sa svim tim je poglavito gledao, kako će ljude posvagjene pomiriti, razdvojene složiti i omrazite sljubiti. Ako i ti imaš priliku, da duše ljutite ublažiš, neslogu i razdor ukloniš te ljubav i slogu opet povratiš, ne propusti prilike, bit ćeš nalik na sv. Ivana. Koliko li

je grijeha ovaj svetac spriječio nastojanjem svojim, i koliko ljudi odvratio od propasti vremene i vječne! A tako možeš i ti. Koliko se puta najbolji susjedi ili prijatelji posvade za sitninu kaku god, za pedanj zemlje, za vrbu na megji ili za oprtu drva. Od takove sitnine može veliko zlo nastati: počnu se parbiti, troše na parbu, što dalje to veći trošak, a tim raste i mržnja, napokon se tako zamrze, da jedan ne mari sebe upropastiti, samo da upropasti i drugoga; pa tako često i bude: oba parničara dogju do torbe, a tada nema više pomirenja ni na času samrtnome. Tako propadoše za ovaj i za onaj svijet. A poštena duša kršćanska mogla je to spriječiti svjetujući odmah iz početka prijateljski jednoga i drugoga, gledajući ih ma kako poravnati i predočujući im zlo što će ih stići, ako se ne poravnaju. No ima crnih duša, koje onakove nesrećnike još podražuju i njihovoj se svagji i mržnji raduju; takove su duše doista crne, kako je crn sâm vrag, koji će ih na posljetku odnijeti, jer će se ljut angjel poslati na njih, kaže Sv. Pismo. (Prič. Sal. 17, 11.)

Pomolimo se.

Bože, začetniče mira i pazioče ljubavi, koji si blaženoga Ivana ispovjednika svojega ukrasio divnom milošću za poravnavanje nesložnih, njegovim zaslugama i odvjetovanjem dopusti, da u tvojoj ljubavi učvršćeni nikakvima se napastima od tebe ne odvojimo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

*

13. dan lipnja.

Sveti Antonije Padovanski.

Današnji svetitelj rodi se godine 1195. u Lisboni glavnom gradu kraljevine Portugalske. Na krštenju dobi ime Ferdinando, koje mu se istom poslije kad je stupio u red franciskanski, promijeni u ime Antonije. Otac njegov Martin Bullones bijaše kapetan u vojsci kraljevskoj, mati Marija ženska plemenita rodom no još plemenitija srcem. Na odgajanje i poučavanje dadoše roditelji sina kanonicima stolne crkve Lisbonske, od kojih se zarana nauči ne samo potrebnomu znanju nego i bogodušnomu življenju, pa prezrevši zamame svijeta i tijela već u petnaestoj godini. dobi svoje stupi u monastir svetoaugustinski, koji je bio blizu Lisbone. Nekolike godine živje ondje vježbajući se u bogoljubnosti, no kako su ga prijatelji i znanci češćim polaženjem bunili u milom samoćovanju, prijegje s dopuštenjem poglavarskim u Koimbru, gdje je red njegov takogjer imao monastir. Ovdje probavi osam godina učeći temeljito svete znanosti i posvećujući ujedno dušu svoju molitvom i pobožnim vježbama. U to doba biše preneseni u Koimbru sveti ostaci petorice franciskana, koji su u Africi u Maroku propovijedali vjeru kršćansku te poginuli smrću mučeničkom. Dok bi se svjetoljubac od ovakove prijeke sudbine prepao, u Antonija pogled na ostatke mučeničke potakne želju, da i on za Hrista prolije krv. I ova želja nije se u njega zaplamtjela kao što se vatra od slame zaplamti i odmah se ugasi, nego on zbiljski namisli, da prijegje u red franciskanski, jer se nadao, da će u njemu lakše naći zgodu, kako bi išao nevjernicima

propovijedati sv. evangjelje. Kad jednom franciskani dogju u monastir, u kojem je boravio Antonije, da prose milostinju, kaže im svoju nakanu, čemu se oni ne malo obraduju. Od poglavara dobije doista dopuštenje, da prijegje u oštriji red sv. Franciska. Kada je odlazio, reče mu jedan bivši drug augustinijan kao žaleći ga: „Idi, idi, da ako postaneš svetac". „Kad čuješ — odreče mu ponizno Antonije — da sam svetac, jamačno ćeš Boga hvaliti". Ode dakle u kloštar franciskanski, koji je bio nedaleko od Koimbre i zvao se po imenu sv. Antonija pustinjaka, te umoli, da su mu po ovom svecu nadjeli ime Antonije.

Čeznući za mučeništvom isprosi dopuštenje, da ide nevjernicima navješćivati riječ Božju. Prijegje u Afriku, ali ondje se teško razboli, pa teškom i dugovječnom bolešću bude usilovan, da se vrati u Europu. Kaneći prebroditi u Španjolsku, protivnim vjetrom bi zatjeran u Siciliju. U ono je vrijeme sv. Francisko, utemeljitelj reda franciskanskoga, u Assisiu imao vijeće sa poglavarima kloštara franciskanskih; onamo pogje Antonije. Kad se vijeće svrši, ni jedan ne htjede Antonija uzeti sa sobom držeći, da će biti kloštru samo na teret. Napokon mu se smiluje fratar Gracijan, te ga pošlje u mali kloštar kod Bologne. Ondje je Antonije provodio život oštar i posve samotan, i nije mislio, kako mu Bog nije ispunio prve želje, da će ikad više u svijetu što god učiniti za kraljevstvo Božje.

No Bog dade drukčije. Poslije nekoga vremena bi Antonije sa više svojih drugova poslan u Forli, da se redi za svećenika; onamo dogju i nekoliko dominikana. Starješina pozove najprije dominikane, neka koji od njih sakupljenima reče

duhovnu besjedu, no oni se izgovore, da se nijesu pripravili za besjedu. A. tako su se i franciskani redom ispričavali. Antonije napose reče, da je vještiji pranju kuhinjskoga sugja nego li tumačenju riječi Božje. Ali kad starješina po danju Božjem napokon upravo njemu naloži, da govori braći što mu nadahne duh Božji, uzme on govoriti, isprva posve prosto, no što je dalje govorio, sve ga više rasplamti ogạnj Duha svetoga te stane tako razgovijetno a opet dubokoumno razlagati tajne Božje, da su se svi našli u čudu i priznali, ë su teško ikada tako što slušali. Od onda su ga braća mnogo poštovala ne samo radi božanske mudrosti njegove nego i radi poniznosti velike, iz koje se je tajao za onoliko vremena.

Kad za to dozna sv. Francisko, zapovjedi Antoniju, da bude propovjednik. Uzme dakle Antonije propovijedati, i naskoro izagje prvi i najglasitiji propovjednik za svoga vremena u svemu kršćanstvu. Bez ikakova straha govorio je istinu i najpoglavitijim ljudima; ali u oštrini njegove besjede bilo je opet toliko miline, da su ga slušali ujedno sa strahom i sa ljubavlju. Zaredivši od mjesta do mjesta propovijedao je svagdje s mudrošću svrhunaravnom, uvijek najprikladnije na različno stanje slušača. Sâm papa Rimski nazove čovjeka Božjega škrinjom zavjetnom, hoteći tim reći, da se u njemu nalazi doista nebesko blago. K propovijedima Antonijevim tolika je bila navala svijeta, da su od želje čuti ga ostavljali prazne radionice, trgovine, sudnice i sajmišta, i kadšto se preko trideset tisuća ljudi zgrnulo oko njega; obično bi propovijedao pod vedrim nebom, kad su i najveće crkve premalene bile za množinu slušača. Njegove su besjede poput strelica prodirale u srce; prvi plod tomu bijaše plakanje, uzdisanje i proklinjanje grijèhâ, no mnogo bolji plod bješe, što je svagdje, gdje je on propovijedao, ponestajalo zavisti, mržnje, lihve i nečistoće, a procvjetale su protivne kreposti, kao što od sunca u proljeće ne kopni tek snijeg i led nego i trava i cvijeće niče iz zemlje.

Jednom je Antonije svijem franciskanima iz jedne pokrajine sakupljenima besjedom milom propovijedao o svetom križu i o teškoj muci premiloga Isusa, kad ali nuto, blaženi otac Francisko, koji je tada još u životu bio no daleko odanle boravio u drugoj pokrajini, ukaže se na čudesni način u vazduhu duhovnim svojim sinovima, što su slušali Antonija. Jer, kao da će odobravajući besjedu čovjeka Božjega pokazati što je slušačima nasljedovati, pojavi se njihovima blaženim očima kao da je na križu raspet, i onda blagoslivljajući nazočne prekriži ih znakom sv. križa.

Kako je sv. Antonije bio nebojazan i kako je riječ njegova bila silna, neka nam pokaže samo jedan primjer. U ono vrijeme kad je sv. Antonije propovijedajući prohodio gornjom Italijom, vladaše ondje grozan tiranin Ezelin. U gradovima, kojima je obladao, petnaest je godina nesmiljeno žario i palio, tako je n. pr. u Padovi u jedan dan pogubio dvanaest tisuća ljudi s toga, što su gragjani pokušali sa vrata skinuti jaram njegov. Zato ga jedan stari pisac zove divljim zvjeretom i krvoločnim tigrom. Antonije čuje o strahotama, što narod trpi od tiranina, i kako se nitko ne usugjuje, da mu stane na put. Tada pokaza Antonije, da je u njemu duh dobroga pastira, koji dušu svoju daje za ovce svoje. Pogje u Veronu, gdje je Ezelin sjedio, i

zaište, neka ga puste ka knezu, da mu ima nešto kazati. Ezelin je sjedio na prijestolu opkoljen perjanicima, koji su bili gotovi na mig groznoga gospodara svakoga namah ubiti. Ubogi fratar stupi pred siledžiju, kao da on ima najveću vlast, a onaj što sjedi na prijestolu kao da je jadni osugjenik, u gvožgje metnut. Antonije prekori Ezelina oštrim riječima za mnogu nevinu krv što je prolio, za mnoge opačine i otimačine što je počinio, i navijesti mu kazan Božju, i tako dalje. Perjanici čekaju na mig gospodarev, da drznoga fratra sasijeku, kao što su drugda činili za stvari mnogo manje — no grozni tiranin problijedi, stane drhtati, sagje s prijestola, padne k nogama Antonijevim, metne sebi na vrat pojas za znak pokore, prizna krivnju svoju i obeća, da će se popraviti. Drugarima svojim, koji se nijesu mogli svemu tomu načuditi, reče poslije Ezelin: „Ne čudite se, jer vam kažem istinito, da sam vidio gdje iz lica onoga patra izlazi neko božansko svjetlo, od kojega sam se tako prepao te sam mislio, da ću namah strmeknuti u pakao".

Posljednje vrijeme vijeka svojega provede Antonije u Padovi. Kad je ondje godine 1231. govorio korizmene propovijedi, nešto mu pozlilo pod konac propovijedanja, pa se zaklonio u skrovito mjesto, da se pripravi za smrt. Kako se je bolest pogoršavala, odvedu ga natrag u Padovu, ali ga nijesu mogli od silne naloge svijeta, što se strčao da ga vidi, prenijeti u sâm grad, nego ga ostave u podgragju, gdje mu spreme sobu kod ispovjednika jednoga ženskoga monastira. Primivši ondje svete sakramente izmoli sedam pokorničkih psalama i premine blaženo u Gospodinu dne 13. lipnja iste godine 1231. navršivši tek trideset i šest go-

dina, od kojih je deset probavio u redu sv. Franciska. Kad su fratri bojeći se, da svjetina ruljom ne provali u kuću, hotjeli smrt njegovu da kriju, vikahu djeca ulicama: „Svetac je umro, svetac je umro!" Ostaci svečevi sahranjeni su u Padovi, odatle mu i pridjevak: Padovanski. Nebrojena čudesa po smrti dokazaše svetost službenika Gospodnjega, te ga papa Gregorije Deveti već druge godine svečano proglasi svecem. Trideset godina po smrti sv. Antonija sagradiše u Padovi njemu na čast prekrasnu crkvu. Kad su otvorili grob njegov, da mu svete ostatke prenesu u novu crkvu, nagjoše sve tijelo njegovo istruhlo, samo jezik bijaše tako prijesan i crven kao u živa zdrava čovjeka. Sv. Bonaventura koji je kao general svega reda franciskanskoga bio nazočan kod otvaranja groba, uzme sa štovanjem jezik u ruke, i proplakavši od svete radosti pobožno reče pred mnogima: „O jeziče blagosloveni, koji si Gospodina vazda slavio i učinio da ga i drugi slave, sada se očito vidi, koliko imaš zasluga u Boga!" i slatko i pobožno cjelivavši jezik zapovjedi, da se napose dostojno pohrani.

Sv. Antonija slikuju kao franciskana mladolika, koji je desnu digao da blagoslivlja a u lijevoj drži ljiljan, znak djevičanstva. Slikuju ga takogjer s knjigom u ruci, a na knjizi mu je dijete Isus raskriljenih ruku. Čitamo naime u poznijoj legendi o čudesima sv. Antonija, da je jednom gragjanin neki lijepo dočekao blaženog Antonija i spremio mu osobitu sobu, da može mirno moliti se i razmišljati. Dok se Antonije nasamo Bogu molio, pogje domaćin po kući razgledati, je li sve u redu, i zagleda na prozor u sobu, u kojoj mu je bio gost,

a to vidi gdje Antonije drži na rukama prelijepo i milo dijete, i gledajući mu jednako u lice grli ga i miluje. Začudi se domaćin krasoti djetinjoj, i stane razmišljati, odakle je došlo to milo dijete. A ono dijete, Gospodin Isus, objavi Antoniju, da ga je domaćin vidio. Zato bl. Antonije nakon duge molitve dozove domaćina te mu zabrani, da za njegova života ikomu kaže šta je vidio. Tek poslije smrti svečeve pripovjedi gragjanin vigjenje ono.

* * *

Čitasmo prošloga mjeseca (dne 16.) i za sv. Ivana Nepomučkoga, kako mu se iza trista i više godina našao jezik cjelokupan i prijesan, upravo kao i jezik današnjemu svečaru. Jezici obiju svetaca proslaviše se čudom neraspadljivosti, jezik Ivanov radi mučanja, a Antonijev radi govorenja. Bog je i opet ovdje pokazao, koliko je znamenit taj maleni ud u čovjeka, znamenit dakako ne samo za dobro nego i za zlo, samo što ljudi na to malo paze. Pomisli, da ima knjiga, u koju bi se zapisala svaka riječca, koju u životu svom izustiš, pa da ti onu knjigu dadu da je pročitaš. U njoj bi našao upisanu pravu sliku duše svoje, i valja da bi se prepao, kad bi vidio, kako ti je duša prazna, lažna, mrska, nečista, pohlepna, jednom riječi grešna. Jer usta govore od suviška srca (Mat. 12, 34), čega je srce puno, o onom čovjek i govori. A ima knjiga, u kojoj je upisana svaka riječca što ikad izustiš, i koju će ti dati na posljednjem sudu da je pročitaš: ova knjiga je vječna pamet Božja, pa prijepis od nje naći ćeš na drugom svijetu u savjesti svojoj.

Dede kušaj za neko vrijeme svaki dan savjest svoju ispitivati samo o tom, šta je taj dan jezik

tvoj govorio. Vidjet ćeš, koliko zla ima još u tebi, i kako slabo tobom upravlja duh dobri. Pa nastoj, da u sebi učiniš red, da ti jezik ne bude vodič u pakao nego u nebo.

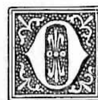
Pomolimo se.

Crkvu tvoju, Bože, neka razveseli zavjetna svetkovina blaženoga Antonija ispovjednika tvojega, da se vazda utvrgjuje duhovnom pomoću i bude dostojna uživati radost vječnu. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

14. dan lipnja.

Sveti Basilije Veliki.

Ovaj je svetitelj ponajljepši ures istočne Crkve.

Rodi se godine 329. u gradu Cesarei u Kapadočkoj od roditelja vigjenih zaradi roda, bogatstva i vrline. Već od male maloće uze ga na odgoju pobožna baba njegova Makrina, koja je stanovala u Novoj Cesarei u Pontu i koja mu usadila u srce prvu klicu djetinjske bogoljubnosti; prvu pak pouku primi od oca, koji je bio čuven odvjetnik i učitelj besjedništva. Svršivši prve nauke u Cesarei pogje u Carigrad, gdje je Libanije glasovit u ono doba besjednik naučavao mlade ljude u besjedništvu i drugim lijepim znanostima. Libanije veoma zamilova Basilija zaradi njegove muške ozbiljnosti, ljubavi k nauci i čestita života. Već su tada besjednici divili se Basilijevoj besjedničkoj vještini, mudroslovci smatrali ga pravim mudarcem, pobožnici štovali kao svećenika, premda još nije bio regjen. No sve što je Basilije naučio, bijaše njemu

samo kažiput k najvišemu cilju, da naime što savršenije Bogu služi.

Iz Carigrada pak ode Basilije u Atenu, koju su tada držali za najvrsnije sjedište znanja ljudskoga. Ondje se sprijatelji sa svetim Gregorijem Nazijanškim, čije žiće već opisasmo za 9. dan svibnja. Oni su zajedno stanovali, jeli kod jednoga stola, naukom i pobožnošću smjerali na istu svrhu. Sv. Gregorije reče po smrti Basilijevoj: „Kako bih mogao ovako što kazivati a da ne lijem suza? Od nauke, koja od svih stvari najviše podražuje na zavist, bijaše nama jednaka nada, i opet nada ne imadijaše zavisti. Mi se ne natjecasmo, koji će kojemu prvo mjesto preuzeti, nego koji će ga kojemu prepustiti; jer je svaki od nas slavu drugoga držao za svoju. Činilo se, kao da imademo jednu dušu u dva tijela, bili smo posve jedan u drugomu. Jedna bješe nama obojici skrb: krepost, jedna briga, da živimo za drugi život, i da već prije odlaska s ovoga svijeta otigjemo odavle. Vogj naš bijaše zakon Božji. Podbadasmo jedan drugoga na nastojanje oko kreposti, i bijasmo jedan drugomu pravilo, po kojem se razabira pravo od kriva. Dok su se drugi ponosili rodom ili tečevinom svojom, nama bješe najveća slava, da jesmo i da se zovemo kršćani". Atena je bila za mlade ljude veoma pogibljiv, zamaman grad; nije samo u njemu vladalo kojekakih opačina nego je i poganstvo još stajalo u svoj sjajnosti i oholosti svojoj. No upravo prijateljstvo sačuva Basilija i Gregorija od svake pogibli; svaki je od njih imao po dva stražanina kreposti, savjest svoju i prijatelja. Nasuprot uklanjali su se druženju s lakoumnim, malovjernim gjacima; jer su poznali, da se vara tko misli, ȅ će obratiti grešnike, ako se s njima miješa, pače mu se je bojati, da će oni njega otrovati.

Navršivši Basilije trideset godina vrati se u zavičaj svoj, u Kapadočku. Po želji mnogih dade se na javno poučavanje i kao izvrstan besjednik na odvjetničiju. Ali po nagovoru sestre svoje, sv. Makrine Mlagje, i prijatelja Gregorija brzo se kani javnih poslova, da odrekavši se posve svijeta uzmogne samo Bogu služiti. Proda dakle najveći dijel baštine svoje, novce razdade ubogima, obigje monahe i pustinjake po Siriji, Mesopotamiji i Misiru, da im prouči življenje, pa se tada zakloni u samotinju i stane voditi život pun odricanja i bogoljubnosti. Spavao je na goloj zemlji, katkad svu noć bdio, jeo samo jedan put ob dan a hrana mu bila samo kruh i voda, k tomu u praznike još malo zelja. Sveti Gregorije kaže o njemu, da nije bio samo bez imutka nego i bez mesa i malo ne bez krvi. Povrh toga je Basilije gledao, da se u samoći kano ukopa, da bude svijem ljudima nepoznat, samo bi kadšto išao u susjedna sela, da seljane pouči u nauku kršćanskom i naputi na bogoljubni život. Inače bi sve vrijeme probavio moleći se Bogu, čitajući Sv. Pismo i razmišljavajući o njemu, i radeći u polju.

Kad pravi prijatelj misli, da je našao sreću, gleda da i prijatelj njegov ima zajednicu s njime. Basilije nagje u samoći pokoj i radost duhovnu, pa pisa više puti prijatelju svomu Gregoriju, neka dogje do njega, da žive zajedno daleko od svijeta. Sv. Gregorije dogje i zbilja k prijatelju i probavi neko vrijeme kod njega. Tu su zajedno molili, pjevali, bdjeli, radili i proučavali Sv. Pismo. U poznijem jednom pismu sjeća se sv. Gregorije sa čeznućem

onoga vremena. „Tko će me — piše — opet postaviti u stanje onih negdašnjih dana, kada sam s tobom trapljenje držao za naslagjivanje? jer dobrovoljna bijeda pretječe nasladu nametnutu. Tko će mi povratiti ona pjevanja psalama i bdjenja i putovanja k Bogu po molitvi i ono svrhuzemaljsko i bestjelesno življenje? Tko slogu i jednodušnost one braće, koja su po tebi postajala božanstvena i u visinu se penjala? Tko nauk svetih knjiga i ono svjetlo, što se po naputku Duha svetoga u njima nagje?“

Premda je Basilije bježao od bespokojnoga svijeta, opet samotinja njegova brzo oživi, jer se je sa svih strana sleglo k njemu ljudstva, da se povedu za naukom i primjerom njegovim. Basilije utemelji po tome monastir i uredi u njemu življenje na svoj način. Pa kako se je bogodušnim životom malo po malo u njemu nakupilo obilje milosti, nije se ovo moglo više u njemu kriti nego ga je nagonilo, da zaredi po svoj pokrajini te narod budi na živo kršćanstvo. Na nagovaranje njegovo mnogi odluče, da ostave svijet i samo za Boga da žive; tako postane mnogo monastira, kojima sv. Basilije propiše osobita pravila. Ova pravila Basilijeva još sada valjaju u svijem istočnjačkim monastirima, te se po tom i monasi u njima zovu basiliti; pače su i utemeljitelji poznijih različitih zadruga redovničkih glavne propise uzeli iz onih pravila.

U to se dogodi te car Valenat dogje u Cesareu Kapadočku, i htjede crkve toga grada da preda krivovjernicima arijanima. Biskup Cesarejski Eusebije držaše, da suproć nevolji toj nema bolje pomoći do sv. Gregorija Nazijanškoga. Ali je Eusebije već jednom otprije sv. Basilija k sebi dozvao

i redio za svećenika, no kad je vidio, koliko je Basilije omilio narodu, čini se da se u srcu njegovu zalegla zavist, pa nije postupao s Basilijem kako bi valjalo. A Basilije se zaklonio u samoću, da s njega ne bude zadjevice u gradu i biskupiji. Kad li je sada biskup Gregorija prizivao, pokaza Gregorije, koliko mu je god pouzdanje biskupovo na čast, kako li cijeni prijateljstvo. Pisa biskupu, koliko ga žalosti onakovo postupanje s Basilijem. „Kad ti onoga prezireš — pisa Gregorije biskupu — a mene častiš, čini mi se da tako radiš, kao da te tko po glavi jednom rukom gladi a drugom ćuša, ili kao da tko kući temelje potkopa a zidove joj ispiše i izvana nakiti“. Neka se s toga biskup s Basilijem pomiri i po njega neka pošlje, „a ja ću — reče dalje Gregorije — za njim ići kao sjenka za tijelom“. Ova se stvar napokon dobro poravna te u ono vrijeme puno smetnje, kad je sâm car gledao da krivovjerje Arijevo rasprostrani, izigjoše sveti Basilije i sveti Gregorije svojim primjerom, uglednošću i silom duha i riječi kao dvije tvrgjave na obranu nauka katoličkoga. Biskup Eusebije poslije se opet toliko pouzda u Basilija, da mu je najznatnije poslove u biskupiji posve povjerio. Basilije rekao bi srčano istinu svakomu i samim poglavarima i poglavitim ljudima, poravnavao parnice i neprijateljstva, i kad je u Kapadočkoj nastao veliki glad, bio je najbolji pomoćnik od ove nevolje; nagovorio je naime imućne, da su otvorili žitnice svoje i udjeljivali ubogima, a sâm bi svaki dan skupio čitave čete gladne svjetine, stavio im velike posude sa čorbom i sočivom, nahranio ih i još im oprao noge ugledavajući se na Gospodina

Spasitelja našega. Što mu je bilo još ostalo od baštine, sad je sve razdao potrebnima.

Kad je umro biskup Eusebije, trudi se Gregorije, da bude Basilije na njegovo mjesto izabran, ne zato što mu je bio glavni prijatelj, nego zato što ga je držao za najdostojnijega. I jest Basilije kao biskup Cesarejski daleko pretekao sva očekivanja. Sve je dohotke upotrebljavao za općenito dobro, te je i kao nadbiskup ostao ubog imajući kadšto jedva toliko, da plati glasnika ili pisara, kad bi ga trebovao. Propovijedao je često i u radne dneve, pa opet imao slušača toliko, da ih poredi s morem. Trudbom svojom privoli ljudstvo, da su noću ustajali, išli u crkvu i grijehe s velikom skrušenosti ispovijedali; poslije bi pjevali i molili se do zore. U njegovoj su se crkvi vjerni pričešćivali u nedjelju, srijedu, petak i subotu i u dan, kad se je svetkovao spomen kojega mučenika.

Dok je sv. Basilije tijelu svojemu i ono zakraćivao, šta ni najveći prosjak ne će od usta svojih da otkine, dotle se je sva obilnost ljubavi njegove sipala na bližnjega. Sagradio je kuću za uboge i bolesne tako veliku a lijepu, da je bila kao čitav grad; a odakle njemu za to novci? S imatnicima umio je tako ljubazno a krepko govoriti, da su prilagali ne samo od suviška nego i od onoga, što bi njima samim drugda trebalo. Uz to je Basilije potrebnima i bolesnima bio sâm najbolji dvoritelj. Tetošio je oko njih, i grlio i cjelivao i same gubavce; koje čovjekoljublje srce je jadnicima doista još više utješilo nego li ikaki dar; i zato je često išao u onu ubošku i bolesničku kuću, da nevoljnicima, koji obično malo što i znaju, udijeli takogjer milostinju kršćanskoga nauka. Plamen

velike duše Basilijeve zapali i svećenike njegove biskupije. Svećenici njegovi izagjoše tako vrsni, da je neki stari biskup od njega silno iskao, neka mu jednoga od njih pošlje za nasljednika.

Kako su Basilije i Gregorije bili veliki prijatelji, svatko bi mislio, da će Gregorije namah pohitjeti u Cesareu, čim mu je prijatelj Basilije posvećen za nadbiskupa. No premda ga je Basilije sâm lijepo molio i pozivao, da dogje, jedva se jedvice skani da ide; pa kad je napokon i došao, ne htjede nikakovih osobitih počasti da primi, a to zato, da se ne bi prijatelju njegovu Basiliju moglo prigovoriti, ě on radi po prijateljstvu.

Car Valenat žestok pristaša nauke Arijeve, da Isukrst nije Bog nego tek najviši angjel, nastojaše svu carevinu da navede na taj lažni nauk, pa putovaše zato sâm po svijem krajevima velike carevine svoje. Sv. Basilije bijaše najžešći i najumniji branič nauka katoličkoga. Pred carem dogje u Cesareu namjesnik njegov, i odmah pozove preda se Basilija, i stane ga nagovarati, da učini po volji carevoj, jer će mu car dati sve časti; ako li ne učini, bojati mu se je svakojakoga zla. Iz odgovora Basilijevih da napomenemo samo nekoliko riječi. „Ništa ne možete učiniti onima — odgovaraše — koji ištu samo kraljevstvo Božje. Dobra oteti ne možete onomu, koji nema ništa do vjere. U tugji kraj ne možete protjerati onoga, koji je svagdje na svijetu kod kuće, jer sav svijet drži svojinom Božjom. A udarce, muke, smrt podnijeti za obranu istine svi kršćani drže za najveću sreću, samo žale, što im je odregjeno tek jedan put umrijeti, te ne mogu više puti umirući boriti se za istinu“. Kad je car Valenat prispio u Cesareu,

reče mu namjesnik, da uvjerenja Basilijeva nije moći ni na kaki način zadrmati. Car je pak toliko poštovao veličinu duše Basilijeve, da je bio prinugjen i sam pohvaliti njegovu nebojažljivost, te zapovjedio, neka ga ostave s mirom. No arijani su jednako cara salijetali i nakričivali, dok napokon ne odluči, da će nadbiskupa Basilija izagnati iz Cesaree, kako će se ondje lakše katolička vjera istrijebiti. Već su bila kola spremljena, na kojima će nadbiskupa uhvaćena noću odvesti u dalek kraj, kad ali iste se noći teško razboli carev jedinac i carica se izmuči strahotnim snima. Kad djetetu nije bilo ničim pomoći, car i carica se osjete, da je bolest djeteća kazan Božja, te se ponize pod silnu ruku njegovu. Car pošalje po onoga, koga je netom hotio da protjera, i prosi, neka mu posjeti bolesnoga sina. Čim je prispio Basilije, bude djetetu bolje, i Basilije obeća, da će ozdraviti, ako se po katoličkom načinu krsti. No car Valenat zapleten u mreže arijanske ne učini tako, te dijete naprečac umre. Tada car još jedan put odluči, da Basilija protjera, no kad htjede odluku da potpiše, slomi mu se pero tri puta uzamance, a kad uzme četvrto pero, zadršće mu se ruka, na što razdere papir, okani se odluke i ostavi nadbiskupa s mirom.

Sveti Basilije uzorit je ugled svijem biskupima, kako je izvrsno i revnosno vršio službu duhovnoga pastira. Kad bismo hotjeli njegov sav koliki veliki i obilati râd da opišemo, trebalo bi napisati čitavu knjižetinu. S toga se je to većma čuditi, kada li je dospio napisati još i onolike prekrasne knjige, koje se još i danas mnogo cijene u kršćanskom svijetu.

Kada je Basiliju došao čas samrtni, pouči i utješi još one, koji su bili kod njega, i izmolivši riječi: „U ruke tvoje preporučujem duh svoj!“ veseo ispusti veliku dušu. Sav grad proplače, pače sav kršćanski svijet ožalosti se doznavši za smrt njegovu. K pokopu zgrne se nebrojena svjetina. Svatko se je gurao naprijed, jedan da se dodirne odjeće svečeve, drugi da stane u sjenku njegovu, treći da prihvati za mrtvački kovčeg, četvrti samo da se približi nosiocima, peti opet da mu u lice još jednom zagleda, a svaki se je od toga nadao blagoslovu. Tržišta, ulice, trijemovi, kuće do trećega kata, sve je bilo puno gledalaca. Naricanje i ridanje uguši pjevanje psalama, žestoka žalost ućutka razum. I sami su se Židovi i pogani natjecali s kršćanima, da pokažu štovanje i ljubav k pokojniku. S teškom mukom mogli su mrtvo tijelo u grobnicu sahraniti, jer su se ljudi trzmali oko ostataka. Tolika je bila naloga svijeta, da su mnogi bili ugnjavljeni, a ljudstvo ih je još i srećnima cijenilo, što su umrli sa blaženim pokojnikom. Prijatelj pokojnikov sv. Gregorije baš je bolestan ležao u Seleukiji, kad mu dogje glas o smrti njegovoj. On pisa bratu Basilijevu sv. Gregoriju Niškomu, da je na pola mrtav i rasječen, otkada je otkinut od prijatelja, no da još u snu dobija od njega opomena i prigovora, ako u čemu pogriješi. Kad je poslije Gregorije Nazijanški došao u Cesareu, reče na čast sv. Basiliju glasovitu besjedu, koju imamo još do sada.

*
* *

U kršćanskom svijetu gotovo je najljepši primjer prijateljstva prijateljstvo sv. Basilija Velikoga

i sv. Gregorija Nazijanškoga. Ima ljudi na svijetu, koji nemaju za svega svoga vijeka prijatelja. Često je tomu uzrok ćud u takovih ljudi, ćud zazorljiva, samoživa, podmukla; a kadšto je i taj uzrok, što imaš oko sebe ljude nevaljale, s kojima ne možeš i ne ćeš da prijateljuješ. Pa ipak je srcu čovječjemu prijateljstvo potrebno, te mnogi naročito mladi ljudi gledaju ovu potrebu da zadovolje ljubukanjem, koje prečesto vodi u nesreću, kad naime nije uz to namjere ni nade ženidbi. No opet imaju prijateljstva, koja mnogo baš ne vrijede; to su prijateljstva, koja se piju kod čaše vina i koja postaju od navade ili od samoživosti. Takova se prijateljstva lako razbiju kao i čaše, iz kojih su nastala, ili traju samo dotle, dok se je od njih nadati koristi ili dok ima od njih zabave. Čim nestane nade one ili zabave, ne mari se za prijatelja; kad se razboli, lako se zaboravi; kad umre, ide mu se još na pogreb, no čim se u zemlju sahrani, nema ga više ni u srcu. Pravo prijateljstvo može biti samo megju pravim kršćanima; jer se u njima čuvstvo naravno posvećuje svrhunaravnim načinom, te prijateljstvo takovo postaje besmrtno.

Pomolimo se.

Usliši, molimo Gospodine, prošnje naše, koje donosimo o svetkovini blaženoga Basilija ispovjednika tvojega i biskupa, i koji ti je vrijedan bio dostojno služiti, njegovim odvjetnim zaslugama od sviju nas odriješi grijeha. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

15. dan lipnja.

Sveti Vid, Modest i Krescencija.

O svetom Vidu, kojega naš narod mnogo poštuje, nemamo dosta pouzdanih vijesti; jer su stariji spisi o njemu i o drugarima njegovim propali a pozniji spisi ne zaslužuju potpune vjere. Što je u tim spisima glavnije i priličnije, pripovjedit ćemo evo sada.

Vidov otac Hila bijaše poganin, ugledan gragjanin u gradu Mazzari na otoku Siciliji. Dojilja Vidova Krescencija i muž njezin Modest bijahu kršćani te potajno odgajahu Vida kršćanski, kao što bi se više puti dogodilo u prvo doba vjere kršćanske. Sjeme sv. evangjelja zarana posijano u srce Vidovo niče lijepo i donese rod srdačne bogoljubnosti i čestita vladanja. Krescencija i Modest učiniše s Vidom više primjerom svojim nego li riječju; jer govoriti nijesu mu smjeli javno, kreposno pak življenje njihovo bilo mu je vazda pred očima kao otvorena knjiga. Kad je bilo Vidu do dvanaest godina, opazi otac njegov, da je kršćanin, pa ga uze pozivati, da štuje bogove, no uzalud, zato ga ljutit otac išiba.

Kad su poslije carevi Dioklecijan i Maksimijan odlučili silom iščupati usjev sv. evangjelja, pa je namjesnik carski Valerijan na Siciliji doznao, da je Vid kršćanin, pozva Valerijan Hilu oca Vidova k sebi i reče mu: „Čujem, da se tvoj sin klanja Bogu, kojega kršćani časte. Ako hoćeš, da ti sin ostane zdrav i čitav, gledaj, da ga odvratiš od ludosti one“. Otac učini tako; počne nagovarati sina, neka se odreče ludosti, da umrloga čovjeka poštuje kao Boga, jer će inače uzrokovati sebi propast a

srcu njegovu veliku žalost. „Čuj oče — reče Vid — te prihvati potvrdu istine. Muka i smrt Isukrsta Gospodina našega otkupljenje je i spasenje naše; od ljubavi njegove, znaj za cijelo oče, ne odvoji me nikakova nevolja na svijetu". Po molitvi naime sv. Vida a milosti Božjoj mnogi su bolesni ozdravili, navlastito slijepi progledali, pa zato je sv. Vid nagovarao oca, neka ovu potvrdu istine kršćanske prihvati.

Doznavši namjesnik, da otac ne može Vida odvratiti od Hristove vjere, zapovjedi, da Vida pred njega dovedu. Tada reče namjesnik Vidu: „Zašto ne žrtvuješ bogovima besmrtnim? Ne znaš li, kako su naši vladaoci zapovjedili, ako li se nagje koji kršćanin, da se svakojakim mukama pogubi?" Blaženi Vid pun Duha svetoga, ne dršćući kao što običaje čeljad ovakove dobi, ni dajući ikaki znak straha, prekriži se svetim križem i odgovori: „Ja idola ne častim, jer imam Gospodina Boga živoga, kojemu duša moja vjerno služi". Još nagovara Valerijan Vida, da žrtvuje bogovima, pa kad ne htjede, dade ga nemilo išibati, i povrati ga ocu misleći, da je šibljem istočio iz njega krv kršćansku, a ucijepio mu u rane i modrice vjeru u bogove.

Otac zatvori Vida u sobu sama. Vid poklekne i pomoli se Bogu za milost, da bude postojan a da ga ne nadvlada zmaj bezboštva i opakosti. Tada se soba rasvijetli svjetlošću neiskazanom, i vidi se kao da svijetli dvanaest žižaka (kandila), i napuni se soba mirisa preugodna. Otac zagleda u sobu, da vidi šta radi Vid, i on čas od silne svjetlosti oslijepi. Kad je otac počeo vikati od žalosti, pomoli se blaženi Vid Bogu, da ocu povrati vid očinji i da mu ujedno otvori oči duhovne, neka

vidi istinu Hristove vjere, da se sin ne odvoji od oca svoga. I odmah spadne ocu s očiju kao mrena, i iscijeli se, i vidi opet sve kao otprije. No mrena sa srca njegova ne spadne, nego ostane okoreo u bezboštvu.

Dok je Hila smišljao, kako će sina navratiti na štovanje Rimskih bogova, opomene angjel blaženoga Modesta odgojitelja Vidova, da s Vidom i sa ženom svojom otide iz kuće Hiline. Posluhne Modest, pa se njih troje prevezu na lagji sa Sicilije u Italiju, gdje se zaklone u skrovitu mjestu i provedu ondje duže vremena služeći jedino Bogu.

Ali se napokon sazna skrovište njihovo, te budu ščepani i pred sud dovedeni. Vidu bijaše tada sedamnaest godina. Legenda pripovijeda, kad blaženi mučenici nijesu hotjeli lažnim bogovima da žrtvuju, da su bili najprije bačeni u tamnicu; poslije su Vid i Modest odvedeni u amfiteatar pred divlje zvijeri, koje im ipak ništa ne naudiše. Potom je sv. Vid bačen bio u kotao pun vreloga olova i smole — zato se slikuje taj svetac kao mladić preobražena lica sjedeći u usjalu kotlu — ali je iz kotla po milosti Božjoj izišao čitav kao nekad tri mladića u Babilonu iz užarene peći. Na posljetku ispustiše Vid, Modest i Krescencija svete duše svoje na mukama, na koje su bili metnuti. Tjelesa njihova časno ukopa poglavita gospogja Florencija.

* * *

Današnji mučenici, navlastito sv. Vid, bijahu mili Bogu, pa opet koliko postradaše na ovome svijetu! Bog pošilje bijede i nevolje na ljude, na jedne da ih probudi iz grešnoga sna, na druge da budu pažljiviji i ponizniji u životu, a na treće da

obilatijih zasluga steku za vječnost i srce da posve otkinu od stvari zemaljskih i podignu k nebeskima. S toga treba da smo i za muke i za nevolje zahvalni Bogu; one su nam kadšto veće dobro nego bogatstvo i svjetovna veselja, premda nijesu ugodne putenoj naravi našoj. Treba u nevolji da govorimo s mnogostradalnim Jobom: „Dobro smo primali od Boga, a zla zar ne ćemo primati?"

U mukama i nevoljama valja da pribjegnemo Bogu i njegovoj volji da se predamo s djetinjim pouzdanjem. Sam Isus dade nam u tom najljepši primjer. On se moli Ocu, da ga mimoigje čaša muke, no odmah doda: „ali ne kako ja hoću nego kako ti". Tako su se i sveti mučenici u najvećim mukama Bogu molili i s pouzdanjem preporučivali se volji Božjoj. Tä Bog je dobar otac, kad i pedepše (kaštiguje). Povrh toga treba vazda imati na umu, koliko godi mi tegoba i muka podnosili, da i opet manje stradamo, nego smo zavrijedili.

Pomolimo se.

Daj Crkvi svojoj, prosimo Gospodine, da se po odvjetovanju svetih mučenika tvojih Vida, Modesta i Krescencije oholo ne ponese nego u poniznosti tebi ugodnoj da napreduje, kako će prezirući opačine, sve što je pravo izvršivati slobodnom ljubavlju. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

16. dan lipnja.

Sveta Lutgarda.

Lutgarda rodi se godine 1182. u gradu Tongernu u Belgiji. Otac ju je vrlo pazio, pa dok je bila još nejako dijete, predade on jednomu trgovcu dvadeset maraka zlata, da bude

ovo glavno s kamatama što će narasti, kćeri u prćiju (dotu). Kćerka se kitila i veselila se udaji. No trgovac onaj propade, pa propade i glavno s kamatama namijenjeno Lutgardi na prćiju. Ipak je Lutgarda i u naprijed gledala, da se lijepo nosi, tražila zabave i društva, i rado slušala, kad bi se najavljivali snuboci. Ali bogoljubna je mati držeći, da se kći nakon onoga gubitka ne će moći više udati prema staležu svomu i voleći da se ona Bogu posve posveti, Lutgardu odvraćala od kićenja i nagovarala, neka uljezne u koji monastir te izbere sebi Isusa za vjerenika. Isprva nije Lutgarda imala nimalo volje, da učini po želji materinoj; no napokon ipak pogje za dalje odgajanje u monastir sv. Katarine. Ali i u monastiru osta, kakova bijaše otprije; rado se zabavljala s mladićima, koji bi je posjetili i govorili joj o ženidbi. Jednom pak pošto se je s lakoumnim mladićem onako razgovarala, javi joj se iznenada Hrist Gospodin s presvetom ranom na prsima, i reče joj: „Razmišljaj ovdje što ti je ljubiti i zašto ti je ljubiti; ovdje ćeš naći sve naslade čiste ljubavi". Ove riječi joj kao žarka strelica probodu i ražare srce, i od ovoga časa tako se promijeni, da nije na svijetu nikakove više radosti nalazila nego je sva ljubav njena pripadala Bogu. Kad potom k njoj opet dogje onaj mladić, reče mu, što je nekad sveta Agneta kazala svojemu proscu: „Odlazi od mene, hrano smrti, jer već pripadam drugomu ljubovniku". Neko vrijeme iza one čudesne pojave živjela je Lutgarda još u svjetovnom staležu, no poslije odreče se svih zemaljskih stvari pa stane kao duvna (redovnica) tako pokorničko i bogodušno življenje provoditi te su družice njene govorile, da njezina prva revnost

ne će za dugo trajati. Čuvši to ona počne u poniznosti sama sebi bojati se i plakati, da se ne dogodi, što su govorile starije družice. Tada joj se javi blažena Djevica Marija, i reče joj: „Ne će biti tako, draga kćeri, kako se bojiš; ja ću te štititi pa ćeš se učvrsćivati na putu spasenja, i svaki dan će ti se namnožavati milost“. Onda pouzdano stupajući putem kreposti dotle dotjera u savršenstvu kršćanskom, da je od Boga dobijala izvanrednih milosti, nebeskih objava i pojava. No o tome ne ćemo pripovijedati, nego ćemo tek u nekoliko primjera pokazati, koliko je ona učinila molitvom svojom.

Jedan vrstan propovjednik zamilova bolesnu pobožnu žensku ljubavlju ne ružnom ali ipak odviše čovječanskom. Polazeći i utješavajući je zaboravi službu propovjedničku. Sv. Lutgarda poznavši okove srca njegova i lukavštinu gjavolovu uze s mnogim suzama moliti se za nj Gospodinu; no kad se činilo, da molitva ništa ne koristi, pa ona s toga Gospodina kao ukoravala, reče joj Gospodin: „Čovjek, za kojega se moliš, hoće protivno od tvojih molitava!“ Lutgarda ipak nastavi moliti se Bogu, neka izbavi nesretnika, ako on i ne će. I gle, propovjednik u jedan mah trgne se iz opsjene i zapazi tek sada, u kolikoj je bio pogibli, pa zahvali izbavitelju svomu i službenici njegovoj, koja se za nj molila. Malo zatim propovjednik onaj posta biskup.

Opat cistercitski Simon bijaše revnostan u službi ali previše gorak podložnicima svojim. On umrije prijekom smrću. Lutgarda, koju je pokojnik mnogo poštovao, veoma se smuti i ožalosti s prijeke smrti njegove, pa uze trapljenjem, pošćenjem i moljenjem izbavljati mu dušu; moljaše Gospodina, neka pokojniku dade sve utjehe, koje je njojzi namijenio. Napokon se pokojnik u svoj slavi svojoj javi Lutgardi i zahvali joj za pomoć veleći, da bi bez njene molitve morao četrdeset godina ostati u čistilu.

Sv. Lutgarda svom dušom žudeći s ovoga svijeta preseliti se u vječnost svaki dan lijevaše suze ka Gospodinu. Tada joj se javi Gospodin pa pokazujući rane na rukama, nogama i prsima reče joj: „Gle, kako rane moje viču k tebi; da nijesam uzalud prolio krv, da nijesam uzalud podnio smrt!“ Ovo videći i čujući Lutgarda prestraši se, i dršćući i grozeći se pita, kako viču k njojzi rane Hristove? i dobi odgovor: „Trudbom i molitvom svojom ublažit ćeš gnjev Boga Oca, da ne pogubi grešnike smrću, nego da se po milosrgju Božjem obrate i žive“. I drugda vidje sv. Lutgarda Gospodina s ranama gdje stoji pred Ocem i moli se za grešnike, pa okrenuvši se k njoj reče: „Vidiš li, kako se ja Ocu prinosim za grešnike? Rad sam, da se i ti meni prinosiš za moje grešnike i odvraćaš od njih kazan, što ih čeka“.

Mahtilda plemenita gospogja ostavivši baštinu sinovima svojim vitezovima, zakloni se u kloštar, u kojem je bila sv. Lutgarda, da služi Gospodinu. Od starosti i slabosti posve ogluhne. Duvne jednom o prazniku pjevahu večernju visokim glasom, pa na to dade jedna duvna onoj gluhoj gospogji znak; ona pak razumjevši ovaj znak poče oplakivati gluhotu svoju. Prigje do nje Lutgarda i znakom pita, zašto plače? „Kako ne bih — odgovori — jadna plakala, kad sam gluha te ne čujem svečanoga pjevanja, kojim se Bogu služi“. Lutgarda žaleći

jadnu pomoli se Bogu, ustane, oslini sebi dva prsta, i metne ih gluhoj u uši. I gle čuda! gospogja osjeti, kako joj u ušima nešto puče, i namah potpuno opet čuje.

Duvna u istom kloštru imagjaše oca, koji je bio blagorodan i bogat vitez, no zapleten u kojekake opačine. Znajući za to kći namoli oca, neka se preporuči u molitve pobožnoj Lutgardi. Obeća mu Lutgarda, i počne se Bogu za nj moliti. Malo zatim dotjera vitez po osobitoj sudbini do tolikoga siromaštva, da je jedva hljeba imao; no uza sve to bješe tako strpljiv te nije nitko dvoumio, da su mu koristile molitve Lutgardine. On se posve obrati k Bogu, i stupi u jedan kloštar, gdje su ga svi za pobožno vladanje i veliko strpljenje njegovo poštovali.

Mlada duvna Hespelenda podnošaše tako žestoke napasti, te umalo nije očajala (zdvojila). Od ove bijede zaprosi pomoć u pobožne Lutgarde. Ona se za nju jedno vrijeme vruće moli, a tada je po objavi Gospodnjoj utješi, da će se svake napasti oprostiti na veliki petak, kad svećenik podigne križ i zapjeva: evo drijeva križnoga. I tako se dogodi; u onaj čas, kao što bi naprijed rečeno, oprosti se mladica napasti i napuni se duhovne utjehe.

Marija vojvodinica Brabantska, kći Francuskoga kralja Filipa Drugoga, teško se razboli. Ona je pak već otprije bogoljubnu Lutgardu vrlo zavoljela, pa joj sada poruči, neka se za nju Bogu moli. Lutgarda ovo učini, i otporuči vojvodinici, da ne će iz kreveta više ustati, nego neka se svetom ispovijegju posve pripravi i sa usrdnim pouzdanjem neka očekuje Gospodina. Vojvodinica

brzo umre, a po smrti prikaže se Lutgardi i javi joj, da je zadobila nešto bolje od zdravlja, naime blaženstvo vječno.

Jedan prijatelj Lutgardin, svjetovnak, učini težak grijeh. Ispovjedio se istina, ali nije mogao nikako duši svojoj naći mira; s toga malo ne očaja. Došavši pak k pobožnoj Lutgardi, kao k materi svojoj, potuži se gorko, što je učinio i što trpi. Lutgarda se više puti pomoli Gospodinu za grešnika, ali ne dobi kao drugda odgovora od Gospodina; i onaj ne osjeti, da mu je bolje. Tada se na posljetku Lutgarda pomoli Gospodinu kao nekad Mojsije za Israela: „Ili mene izbriši iz knjige života, ili njemu oprosti krivnju“. Tim se Gospodin skloni na smilovanje, i onaj čovjek zadobi potpunu nadu oproštenja, pače dogje u bolje stanje nego je bio prije grijeha.

Mogli bismo pripovijedati još i druge blagodati, koje su mnogi zadobili po molitvi sv. Lutgarde. Jedanaest godina prije smrti oslijepi ona; Bog kao da je na taj način zastor spustio megju svijetom ovim i dušom njezinom, da nesmetana slikama zemaljskim može duhom razmatrati samo stvari nebeske. A godinu dana prije preminuća javi joj se Gospodin Isukrst i reče: „Već dolazi konac trudbe tvoje, ne ću, da budeš duže od mene odvojena. Troje samo ištem od tebe za ovu godinu. Prvo da zahvaljuješ za dobročinstva već dobivena; drugo da se za grešnike moje sasvim raspline u molitvama k Ocu; treće da bez ikakove druge brige čezneš doći k meni“. Kad joj napokon dogje žugjeni čas samrtni godine 1246. dne 16. lipnja, primivši svete sakramente upre oči u nebo i ispusti blaženu dušu.

* * *

Imade kloštara u svijetu katoličkom, u kojima se redovnici ili redovnice (duvne) bave ponajviše o molitvi; za ovakove kloštre misle gdjekoji svjetovni ljudi, da bi ih trebalo ukinuti, jer su stanovnici u njima besposlice i badavadžije. Takovi ljudi ne znaju dakako, da je molitva posao i da ima veliku moć na dušu i na tijelo na ovom i na drugom svijetu, pa zato da su valjani molitelji i moliteljke ponajkorisniji poslenici na svijetu. To nam pokazuje i život sv. Lutgarde. Protivno misliti i govoriti mogao bi samo onaj, koji bi držao, da nema duhovnoga svijeta i nakon smrti da nema ničega više.

Imade opet kadšto u kući čovjek star ili bolestan, za kojega se misli, da nije ni za što na ovom svijetu, te čeljad o njemu kažu: samo da ga Bog već jednom uzme k sebi, ta i onako nije više ni za kaki posao! A tako misli i govori kad i kad i sâm onaj jadnik ili od ponizna osjećanja bijede svoje ili pak od nerazumnosti. Pa ipak može biti da ni jedno čeljade u kući nije toliko korisno, ne odvraća toliko nesreće i ne navraća toliko blagoslova koliko onaj prezreni bolesnik ili starkelja molitvom svojom, o kojoj se on može više baviti nego rabotnici. Zato ne preziri nejaka djeteta, bolesna čeljadeta ili starca, kao da badava u kući jedu, a ti, jak i zdrav, da im sâm tečeš hljeb. Opominji se, da lijepo ili rgjavo vrijeme za polje i vinograd, snaga tijela tvojega, spasenje duše tvoje ne stoji do tvojega trugjenja i tečenja nego do Boga; pa napokon molitva više sklanja Boga na pomaganje i davanje nego sve drugo.

Pomolimo se.

Bože, djevičanstva ljubitelju, koji si blaženu Lutgardu djevicu od tvoje ljubavi upaljenu nebeskim darovima ukrasio, daj da nju, koju slavimo svečanim spomenom, u čistoći i ljubavi nasljedujemo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

17. dan lipnja.

Sveti Nikandar i Marcijan.

Kad su cesari Rimski Konstancije i Galerije godine 302. svečano slavili desetu obljetnicu cesarovanja svoga, dobiše vojnici carskih darova i moradoše od njih žrtve prinijeti bogovima zaštitnicima cesarskim. U vojsci cesarskoj služiše kao časnici i kršćani Nikandar i Marcijan. Oni dakako ne mogoše žrtvovati idolima; zato biše dovedeni pred carskoga namjesnika Maksima.

Maksim reče Nikandru i Marcijanu: „Ne znate li zapovijedi gospodara naših, koji su zapovjedili, da što prije žrtvujete bogovima našim? Prigjite dakle i žrtvujte“. Nikandar odgovori: „Onima, koje možeš uvjeriti, zapovjedi, da žrtvuju; mi smo kršćani, pa ne možemo takove zapovijedi izvršiti“. Maksim reče: „Zašto ne primate darova naših?“ Sv. Nikandar odreče: „Darova vaših zato ne primamo, što su bezbožnički novci kuga ljudima, koji hoće Bogu da služe“. Namjesnik Maksim reče: „Žrtvuj samo bogovima, Nikandre“. Nikandar odgovori: „Kako možemo drvima ili kamenju klanjati se i žrtvovati, kad ima Bog besmrtan, koji je sve stvorio, kojemu služimo i koji može spasti nas i sve one što u nj vjeruju?“

Žena pak Nikandrova Darija budući ondje nazočna slobogjaše muža govoreći: „Gospodaru,

ne odreci se Gospodina našega Isukrsta, ne žrtvuj. Pogledaj na nebo, pa ćeš u njemu vidjeti kralja vječnoga, u kojega vjeruješ i koji će ti biti pomoćnik". A Maksim se osiječe na Dariju: „Nevaljana ženetino! Zašto želiš, da ti muž umre?" Darija odgovori: „Da živi u vijeke a da ne umre". Maksim reče: „Nije tako, nego zato što hoćeš da se za drugoga udaš, zato navaljuješ, neka Nikandar pogine". Ona odgovori: „Ako to misliš, pogubi najprije mene za Hrista, ako naime imaš nalog, da i žene natjeruješ na žrtvovanje". Maksim reče: „Takova naloga nemam, pa ti se ne će učiniti šta želiš". Tada zapovjedi poslužnicima, da je zatvore u tamnicu.

Kad Dariju zatvoriše, opet će Maksim Nikandru: „Ne pazi na riječi ženine niti na nagovaranje koga takova, da prerano ne izgubiš život; no ako hoćeš, dat ću ti tri dana za promišljanje, šta je bolje živjeti ili umrijeti". Sv. Nikandar odgovori: „Znaj, da sam već promislio te odlučio ništa ne željeti do spasenja". Tada Maksim povikne: „Hvala Bogu!" I Nikandar reče: „Hvala Bogu!" No namjesnik mišljaše, da je Nikandar govorio o spasenju ovoga života i da se predomislio. Nikandar pak plamteći u Hristu stade hvaliti Bogu i na glas se moliti Isukrstu, da ga izbavi iz napasti ovoga svijeta i potkrijepi milošću svojom. Čuvši ovo Maksim reče: „Zašto si se premislio te opet voliš umrijeti nego živjeti?" Nikandar odgovori: „Ja sam rekao, da želim spasenje života vječnoga a ne vremenoga. Tijelo moje predano je tvojoj vlasti, učini šta hoćeš; ja sam kršćanin i Hristov sluga".

Tada će namjesnik Maksim Marcijanu: „A ti, Marcijane, šta veliš?" Marcijan odgovori: „Ja velim isto što i moj drug Nikandar". Maksim reče: „E, pa ćete obojica u tamnicu, i potom bit ćete kažnjeni".

Trideset dana bijahu sveti mučenici u tamnici; tada ih opet dovedoše pred namjesnika Maksima, koji im reče: „Imali ste, Nikándre i Marcijane, za cijelo dosta vremena, da se premislite te se pokorite zapovijedi cesarskoj". Marcijan odgovori: „Nagovaranjem svojim ne ćeš učiniti, da se odmetnemo od vjere ili odrečemo Boga; jer ga vidimo nazočna i znamo, kamo nas sada zove. Nemoj nas više zadržavati, nego nas brzo otpravi, da vidimo Raspetoga, kojega vi grdite a mi poštujemo". Maksim reče: „Eto, po želji vašoj predat ćete se na smrt". Potom izreče osudu, da se Nikandru i Marcijanu odrube glave.

Osugjeni idoše veselo na stratište. Za Nikandrom pogje njegova žena Darija i jedan prijatelj njegov noseći sina njegova na rukama. I za Marcijanom pogjoše rodjaci njegovi i žena plačući i naričući; megju njima je navlastito žena ridala vičući: „Je li ovo Marcijane, što si mi u tamnici govorio: ne boj se ništa? Teško meni! Zašto ideš kao ovca na zaklanje? Smiluj se na me. Evo, sinka tvoga dragoga nosim. Okreni se, ne ostavi nas, nemoj nas prezreti". I uhvativši ga za odjeću zadržavaše ga govoreći: „Kamo ideš, kamo hitiš? Zašto mrziš na nas?" A sv. Marcijan obazrevši se reče joj: „Ženo, dokle ćeš mi dosagjivati?" i onima što su ondje bili, kaza: „Molim, odvedite je od mene, da se mučeništvo moje izvrši". Kršćanin pak neki po imenu Zotik uhvativši Marcijana za ruku, reče: „Hrabar budi, gospodaru moj, dobar si rat ratovao,

trku svršio, vjeru održao, pa će ti Gospodin dati vijenac pravde“. Njemu reče sveti mučenik: „Pusti mene pa prihvati ženu moju, i digni ovo dijete, koje je preda me bacila, povrati ga materi, i reci joj, neka se vrati kući, è ne će moći gledati smrti muža svojega“.

Došavši na stratište ogleda se Marcijan i zapazi megju ljudstvom Zotika. Tada mu priviknu, neka mu brže dovede ženu. Dovedoše ženu, a Marcijan je poljubi, i reče joj: „Ženo moja, otigji u Gospodinu, jer me ne ćeš moći gledati gdje umirem“. Potom uze sina na ruke i pritiskujući ga k prsima i mnogo cjelivajući pogleda na nebo i reče: „Bože, ovo čedo predajem tvojoj skrbi!“ I povrati ga materi.

Tada se poljubiše sveti mučenici za rastanak. Darija pak jedva se još proturi kroz svjetinu do muža svojega Nikandra. Nikandar je poljubi i reče: „Bog bio s tobom, sestro moja“. A ona mu odreče: „Raduj se, gospodaru moj, i budi hrabar. Deset godina bila sam doma bez tebe (dok je Nikandar bio u ratovima), a uvijek sam se molila Bogu, da te barem još jedan put vidim; i radujem se, što sam žena mučenikova. Junački se ponesi, i daj krv i život Bogu, da i mene izbavi od smrti vječne“. Nikandru dovedoše još i sina njegova, kojega on poljubi, blagoslovi i preda materi. Tada krvnik zaveza oči obojici mučenika, i uzevši mač odsiječe im glave.

* * *

Ljudi koji nemaju žene ni djece, manje se boje smrti ili smrtne pogibli. I neoženjen vojnik srčanije će se zagnati megju neprijatelje nego oženjen. Nikandar i Marcijan bili su kršćanski junaci, koji nijesu tek krv i život žrtvovali za vjeru nego i ženu i djecu. No dok su oni pokazali jednako srce, njihove su žene baš protivno. Jest jedna i druga ljubila muža svojega; no Darija je svojega iz ljubavi nagovarala, da za vjeru žrtvuje život; nasuprot žena Marcijanova trudila se privoljeti muža, neka se odreče vjere, da spase život. Naime kakav je tko, takva mu je i ljubav k mužu ili k ženi. Koja je žena prava kršćanka, i ljubav je njezina k mužu kršćanska, to jest srcu njezinu muž nije miliji od Boga, nego ona ljubi Boga nada sve, pa njezinoj ljubavi k mužu najveća je briga spasenje njegovo; za ovo ona se više stara nego li za tijelo i život njegov. I žena svjetoljupka ljubi često veoma srdačno pače i strastveno muža svojega; no takova je ljubav obično idolska, to jest muž joj je idol, bog, u kojega se viša uzda i kojega više ljubi nego li Boga pravoga. Pa kad je ljubav nagoni, da se brine za muža, sva je ova briga oko tijela njegova; za dušu njegovu toliko mari koliko za dušu svoje miljke mačke. Kad se na primjer muž razboli, takva će žena odmah poslati po liječnika i ljekarije i pomnjivo će ga sama dvoriti, ali se ne će poskrbiti, da bolesnik primi svete sakramente, jer bi ga to moglo tobože usplahiriti. Pa ako joj muž uza sve to ipak umre, u njezine će se jadikovke kadšto umiješati gotove bogopsovke; i na grob pokojnikov metnut će može biti lijep spomenik i cvijećem ga nakititi; no kako bi se duši njegovoj pomoglo žrtvom sv. mise, molitvom i drugim dobrim djelima, o tome i ne misli. Doista muškarac koji se oženi svjetoljupkom, podvostruči njome samo

svoju putenost i oholost života; a koji se oženi valjanom kršćankom, podvostruči savjest svoju, žena mu je budna savjest i angjel čuvar duše njegove.

Pomolimo se.

Bože, koji nas godišnjom svetkovinom svetih mučenika svojih Nikandra i Marcijana razveseljavaš, dopusti milostivo: kojih se zaslugama radujemo, da se njihovim primjerima užežemo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

18. dan lipnja.

Sveti Marko i Marcelijan.

O ova dva sveta mučenika već je bio spomen u žiću sv. Sebastijana (dne 20. siječnja); no kako se u Rimskoj crkvi danas osobito svetkuju, opisat ćemo evo napose njihov slavni svršetak.

Za vremena careva Rimskih mnogo se je u Rimljana iskvario život obiteljski; oci bi se slabo brinuli za odgajanje djece, nego bi skrb oko toga prepustili ponajviše robovima ili ljudima, koji su bili od ropstva oslobogjeni. Vjera je pak kršćanska isprva upravo megju robovima i oslobogjenicima, megju ubogima i ništima najviše korijenja uhvatila, i megju njima izvela novo duhovno življenje, koje se po božanskoj sili svojoj sve većma širilo i prodiralo i megju više staleže. Tako bi se često dogodilo, da su djeca od roditelja pogana izmalena bila odgojena u vjeri kršćanskoj a roditelji nijesu na to ni pazili ni marili za to. Tako je bilo i s Markom i Marcelijanom. Oni su bili blizanci, otac im senator Rimski. Oni su kao kršćani

odrasli, oženili se, opravljali različne službe i časti, imali posebno kućanstvo svoje, živjeli srećno sa ženom i djecom, a roditelji i drugi srodnici i znanci premda pogani nijesu ih nimalo zaradi vjere napastvovali. No kad su na koncu godine 284. za cara Karina pogani uzavreli na kršćane, uhvaćena biše i braća Marko i Marcelijan, i pošto ih nijesu nikakvim mukama mogli privoljeti da žrtvuju bogovima, osugjeni biše na smrt.

To je bilo za uglednu obitelj Rimsku kao grom iz vedra neba. Dotrčaše stari otac Trankvilin, starica mati i žene s djecom. Od gradskoga upravitelja Hromacija izmoliše, da se smrtna kazan odgodi za trideset dana, nadajući se da će dotle obojicu nagovoriti na žrtvovanje bogovima. Marko i Marcelijan biše potom iz javne tamnice odvedeni u kuću sudskoga pisara Nikostrata, gdje su bili držani u pristojnu zatvoru. Ovamo bi dolazili dan na dan roditelji, žene s djecom i prijatelji navaljivati na ispovjednike Hristove oružjem ljubavi i prijateljstva, da ih prevjere. Prijatelji bi im govorili: „Odakle vama tako tvrdo srce, tako željezne grudi te prezirete sijede kose očine i ostarjeloj majci zadajete tolike jade? Život prezirete, slavu odbacujete, i ugušivši svako čuvstvo pažnje i ljubavi ištete groznu smrt“. Na to dogje mati raspletenih kosa i razderanih haljina: „Jaoh meni jadnoj — jadikovaše starica — kako gubim sinove! Da mi ih neprijatelji odvedu, išla bih za njima posred neprijateljskoga tabora; da ih silovit sudac zatvori, prodrla bih u tamnicu, ma i poginula. No to je strahotno: vi sámi želite smrt, sámi prosite krvnika, da vas pogubi!“ Opet dogje starac otac, bolestan, upirući se na robove koji ga vode, i uze tugovati:

„Sinci! vi štap starosti mojoj i zjenica očima mojima, zašto tako ljubite smrt? Mladi hoćete da poginete; nemojte da se to zbude!“ Poslije dogjoše žene s djecom plačući i jaučući: „Komu nas ostavljate? Tko će biti toj djeci gospodar? Tko će vaša bogata imanja razdijeliti? Eto odbacujete nas, pa se drage volje predajete krvnicima!“ Marko i Marcelijan gledajući tako oca, majku, žene i djecu i slušajući jadikovanje njihovo stadoše napokon kolebati se.

U tome prispije sveti Sebastijan, koji je zatvorenu braću često polazio i hrabrio, i reče: „Hrabri vojnici Hristovi, ne dajte, da vam otmu krunu vječnu“. Zatim živo opiše ništetnost ovoga života a blaženstvo onoga na drugom svijetu, i kaže rogjacima, da im Marko i Marcelijan ne će biti za uvijek izgubljeni, da se samo za kratko vrijeme s njima opraštaju, kako bi za njih u Boga isprosili milost prave vjere, a tada će biti uvijek zajedno u neiskazanoj sreći. Sebastijan je dugo govorio s tolikom vatrenošću i razboritošću, da su slušači mislili, angjeo nebeski drži pred njim otvorenu knjigu. Besjeda Sebastijanova tako se primi Nikostratove žene Zoe, koja je u bolesti onijemila, da je ničice pala pred bogodušnoga besjednika i nijema ruke k njemu digla. Tada će sv. Sebastijan: „Ako sam ja sluga Hristov, i ako je ovo što sam govorio sve istina, neka Gospodin ovoj vjerujućoj ženi otvori usta“, a ona u onaj tren zaviče: „Blagoslovena besjeda iz usta tvojih, i blago onima, koji vjeruju što si rekao“. Videći ovo Zoin muž Nikostrat pade pred Marka i Marcelijana, odriješi im okove i moli, neka otidu iz zatvora, kažući im da je gotov mjesto njih poginuti. No ohrabreni sv. mučenici

odgovoriše: „Kad si ti zadobio slavu Božju, koje dosele nijesi imao, kako da mi ostavimo što smo imali od djetinjstva, pa tebi dademo čašu muke naše?“ Još govori Marko roditeljima, kako je napokon svjema umrijeti i kako valja gledati, da po smrti postignemo spasenje vječno. Više nije moglo odoljeti ni jedno srce: roditelji i rogjaci Markovi i Marcelijanovi, Nikostrat i svi nazočni izjave, da vjeruju i da žele krstiti se. Sebastijan dozove svećenika Polikarpa, koji sve pouči u vjeri i pokrsti. Kad je upravitelj gradski Hromacije sve ovo čuo, obrati se i sâm na vjeru kršćansku sa sinom svojim Tiburcijem i sa svom kućom. Stari Trankvilin otac Markov i Marcelijanov kao i Hromacije nakon svetoga krštenja ozdraviše i od tjelesnih bolesti.

Hromacije pusti Marka i Marcelijana na slobodu, odreče se službe i ode iz Rima u Kampaniju u zaselak svoj, i dopusti svakomu kršćaninu, koji god bi se hotio ukloniti progonstvu, da dogje onamo. I otigje mnogo kršćana za Hromacijem, a s njima posla Rimski papa sv. Kaj svećenika Polikarpa, da bi u potrebi vjernima srca slobodio i duše utješavao. U Rimu ostade samo malo kršćana, megju njima Marko i Marcelijan i njihov otac Trankvilin; Trankvilina redi papa Kaj za svećenika a Marka i Marcelijana za gjakone. Ne mogavši ni ovo maleno stado Hristovo nigdje naći pouzdana skrovišta, skloniše se svi u stan vrla kršćanina Kastula (vidi 26. dan ožujka), koji je bio komornik u carskoj palači i u njoj nastavao u najgornjem katu. Ondje Marko i Marcelijan sa svetim papom Kajem dan i noć plakaše, postiše i moliše se, da budu postojani u ispovijedanju vjere. Nego megju njima nagje se lažan kršćanin, po imenu Torkvat,

koji njihovo skrovište oda nevjernima. S ostalima biše uhvaćeni i braća Marko i Marcelijan, i privezani za stupove a u noge im zabijeni oštri čavli. Tako provedoše sveta braća jedan dan i jednu noć jednako Boga slaveći; tada im kopljem probodoše prsa, i tako se sa slavom mučeničkom preseliše u kraljevstvo nebesko.

* * *

Kad su Marko i Marcelijan, salijetani od oca, majke, žénâ i prijatéljâ, počeli kolebati se u vjeri, ohrabri ih na novo sv. Sebastijan napućujući ih na vječno blaženstvo u nebu i na ništavost svijeh stvari zemaljskih. I jamačno, u srećnom času pogled na nebo uči nas, da sreća zemaljska nije ništa prema slavi, koja će nam ondje pripasti; u časovima pak tuge i nevolje pogled na nebo govori srcu našemu: šta očajavaš? je li ti svijet ovaj stalno obitavalište? ne ćeš li skorim onamo poći, gdje ćeš naći najčišće radosti, vječna dobra? Ohrabri se i strpi se!

Pitaj stanovnike nebeske, što sada drže do zemaljskih dobara i radosti? Pitaj izabranike Božje, šta misle o našoj trudbi oko stvari zemaljskih? Jamačno nas žale, što smo ovoliko ludi te se mučimo oko vremenih dobara i tjelesnih naslada, što ipak moramo naskoro ostaviti. Oni nam privikuju: težite na ono, što je gore; ištete ono, što je na nebesima! Zašto da toliko čeznu za zemaljskim oni, kojima je baština kraljevstvo nebesko?

Bog se nama ljudima objavio na trovrsni način. On nam je upravice preko svojih božanskih poslanika i napokon preko jedinorogjenoga Sina svoga govorio i objavio volju svoju. Povrh toga

objavljuje nam se Bog preko razuma i savjesti kazujući nam šta treba da činimo, da mu budemo po volji. Jošte nam se neprestance objavljuje preko sviju stvorenih stvari navlastito preko sjajnoga neba, pokazajući nam tijem svemogućtvo, mudrost i dobrotu svoju. Jer tko ne će, kad pogleda na vedro zvijezdama osuto nebo, ljubiti i štovati onoga, koji je to stvorio? I tko ne će, kad vidi sijevak munje i sluša tutanj gromova, od toga zazepsti i zadrhtati i poniziti se pod silnu ruku Božju? Pazimo na svaku od ovijeh objava Božjih, i neka nas sklanjaju na štovanje, poklon i ljubav k veličanstvu Božjemu.

Pomolimo se.

Udijeli, molimo, svemogući Bože: koji svetih mučenika tvojih Marka i Marcelijana rogjenje svetkujemo, da se od sviju idućih zala po njihovim odvjetima oslobodimo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

19. dan lipnja.

Blažena Mihelina.

Danas se u crkvi katoličkoj svetkuje takodjer spomen svetih Gervasija i Protasija, koji su po tome znameniti, što se u litanijama svijeh svetih prizivlju, da mole za nas. No kako iz njihova žića ništa drugo pouzdano ne znamo, nego da su bili sinovi sv. Vitala (vidi 28. travnja) i sv. Valerije te su za svetu vjeru prolili krv, pripovjedit ćemo evo život blažene udovice Miheline.

Mihelina rodi se oko godine 1300. u Italiji u gradu Pesaru od plemenitog roda de Metellis. Roditelji, ugledni i bogati, odgajali su je pomljivo no samo za ovaj svijet a ne i za drugi. Ona se svemu naučila, što svijet ište od plemenite gospodjice: s milinom kretati se, prikladno kititi se, sa posmijehom na usnicama prilaziti u društvo, ljupko besjediti, skladno pjevati i igrati; samo se jednomu nije naučila: o Bogu misliti i Bogu se moliti. Istom joj je bilo dvanaest godina, kad je saletiše prosci, pa se uda za poglavita i imućna plemića. Kao mlada žena nije se ogriješila o zakon, red i pristojnost, ali joj je život bio bez kreposti i zasluge u Boga; nije prezirala crkve, propovijedi i sakramenata, ali srcem nije u to vjerovala; nije zaboravljala dužnosti ženske i materinske, ali joj je glavna skrb bila oko zabavljanja i kićenja; dijelila bi i milostinju ubogima i ništima, ali ne u ime Božje nego iz prirogjene žalostivosti; uopće što bi se klonila zla, ne bi to činila Boga radi, i što bi činila dobro, ne bi to činila iz ljubavi k Bogu: ljubav Božja nije bila temelj življenju i činjenju njezinu. Kad joj je bilo dvadeset godina, umre muž njezin. Mlada i bogata udovica nije sebi zakraćivala nikakve ugodnosti i zabave; no što je od toga više uživala, veća joj je postajala pohlepa, pa od zaglibljivanja sačuva je samo briga za jedinca sina.

U to vrijeme dogje u Pesaro iz dalekih strana žena neka, koja se zvala Sirijana; bješe ženska poštena i bogoljubna, odjevena u odijelo trećega reda franciskanskoga (tercijarka). Nastojeći oko djela pobožnosti živjela bi od tugje milostinje; stan joj dade neka čestita žena; ondje bi cijele noći provela na molitvi i razmišljanju o istinama vječnim.

O njoj se po gradu brzo raznese glas, pa kad je jednom došla k Mihelini da prosi milostinju, Mihelina joj ponudi u svojoj kući stan i hranu, da bude bez smetnje mogla samo Bogu služiti. Sirijana sa zahvalnošću prihvati ponudu. Ovo djelo ljubavi bijaše početak Mihelinina obraćenja.

Premda su Mihelina i Sirijana vodile život posve različan, ipak su jedna drugoj postajale sve usrdnije i pouzdanije. Sirijana bi Mihelini govorila o prolažljivosti svega što je na svijetu a o potrebi jedne stvari: spasti dušu; Mihelina bi se tomu samo smijala. Videći Sirijana da nagovaranje slabo koristi, molila bi se Bogu za dobrotvorku svoju, da on dušu njezinu otkine od stvari zemaljskih.

Na praznik duhova Sirijana zavezavši se u razmišljanje o značenju praznika, zaboravi gotovo objed. Mihelina došavši po nju reče: „Šta ne ćeš danas jesti? Danas je praznik, ne valja postiti. Ima vrijeme plaču i vrijeme smijehu; danas je vrijeme veselju". Sirijana odgovori: „Mihelina, da samo malko okusiš darova Božjih, stvari ovoga svijeta činile bi ti se gorke te bi ih za cijelo prezirala i gledala, kako da se Bogu dopadneš i stečeš krunu u raju". Mihelina s podsmijehom reče, da su to „trice i kučine", pa otvorivši ormare, u kojima je imala zlata i dragoga kamenja, „ovo je — priklopi — raj; iz mrtvih još se nitko nije vratio, da me uvjeri o tvojim riječima". Sirijana sa stravom pogleda lakoumnicu i reče: „Nesrećna ženo, to je sve kao prah, koji vjetar odnese, i ljepota je tvoja kao cvijet poljski, koji uvene. Ove stvari nikad ne govore istine: obećavaju mir i radost, a zadavaju muku i žalost". Mihelina od ovih riječi malko zabunjena blažeći prihvati: „Zar hoćeš, da svijet

prezirem? Da nemam sina, može biti da bih . . ."
Sirijana navede po tom Mihelinu malo po malo na molitvu, a molitva pokaza naskoro silu svoju: stade srce njeno odljepljivati od svijeta, i pripravljati je na pokoru.

Napokon prekide Bog i posljednju nit, kojom je Mihelina bila još privezana za ovaj svijet: uze joj sina k sebi. Od onda preda se ona posve Hristu; prezrevši gizdu obuče siromašno ruho tercijarke franciskanske; ostade istina u svijetu, ali nije više bila od ovoga svijeta; pridrža imutak nego ne za sebe već za bližnjega. Tada se Sirijana pobrinu, da se Mihelini nagje otac duhovni, koji će je dalje voditi na stazi kršćanskoga savršenstva; a kad se našao duhovnik, ode Sirijana iz Pesara, da se ne vrati više natrag.

Ljudi videći Mihelinu obučenu kao tercijarku, jedni joj se počnu podsmijevati, da je šenula, a drugi žaliti nju i njezin tužni rod. No ona želeći postati jednaka Hristu obruženu i ubogu, sve pogrde strpljivo podnese i imutak uze razdavati ubogima: nitko nije praznoruk od nje otišao, osobito je pak obilato obdarivala djevojke, koje su hotjele da se udaju a nijesu imale prćije. U kući svojoj uredi za bolesnike kuhinju, iz koje su se raznosila svakojaka jela, dobra čorba, pečene ptice i pilići, kako je trebalo kojemu bolesniku ili koji se oporavljao od bolesti. Bolesne je polazila, tješila i dvorila. Tražeći bijednike po kućama donosila im je svoje odijelo i rublje,

Rogjaci su gledali jedno vrijeme, što Mihelina radi, a tada navale na nju: tä zar je poludila? zašto i sebe i njih sramoti takovim ludovanjem? No Mihelina bila je samovlasna, pa ne mareći za psovke i za prijetnje srodnika svojih, činila je djela milosrdnosti i u naprijed. Kad je napokon nestalo imutka njezina sasvijem, ona zahvali Gospodinu, što ju je oprostio i ove brige i tereta, da ne bude ništa više imala do njega i ni o čemu mislila nego o njemu. Na stan se skloni u kućicu bogoljubne neke ženske, a hljeb je sebi prosjačila od kuće do kuće, kad ga ne bi mogla zaslužiti ručnom radnjom. Rug, psovke i grdnje strpljivo je snosila. Uza sve to i u najvećoj bijedi činila je dobra djela milosrgja, davala što je imala: razgovor, utjehu, žalbu i nagovor. Polazila i dvorila bolesnike, razgovarala ostavljene udovice i mudrim savjetom pomagala gdje mogla.

Kako je u srcu Mihelininu od početka obraćenja njezina nikla ljubav ka križu, odluči da obigje ono mjesto, gdje je Ljubav sáma bila na križ pribita. Zato kad je jednom društvo pobožnih poklonika (putnika) pošlo u Svetu Zemlju, pridruži se i ona s njima, i prebrodivši Sredozemsko more dogje na žugjena sveta mjesta ter ih sve pokropi suzama pobožnosti, navlastito pak na brdu Kalvariji, gdje je Isus za spasenje naše bio raspet, tako je skrušeno i sabrano molila, da je bila kao izvan sebe, te su svi mislili, da je već mrtva. Kad su se poklonici vraćali u Italiju, tolika nastane oluja na moru, da su se bojali, izginut će. Tada Mihelina, kći križa, kleče, raširi ruke poput križa i vruće se pomoli za pomoć. I nuto, još nije svršila molitve, a more utoli, i svi se srećno u Italiju vratiše. Ne dugo iza povratka sa svetoga putovanja, dne 19. lipnja godine 1356. završi vjerna službenica Hristova zemaljsko putovanje, i ode u dom Oca nebe-

skoga, kojemu za ljubav ostavila bješe sve zemaljsko. Bog je po smrti proslavi mnogim znacima i čudesima.

* * *

Što je blažena Mihelina uradila razdavši sav svoj veliki imutak ubogima, da je napokon prinugjena bila sáma prosjačiti, to nijesmo dužni svi uraditi, jer Hrist Gospodin veleći bogatu mladiću (Mat. 19, 21): „Ako hoćeš savršen da budeš, idi prodaj što imaš, i podaj siromasima, i imat ćeš blago na nebu; pa hajde idi za mnom“, dáo je ovim riječima samo savjet a ne zapovijed. Sa svim tim onaj duh, kojim je Mihelina ono uradila, potreban je svakomu, koji hoće da se spase: treba da smo barem duhom siromašni, jer ćemo samo tako zadobiti kraljevstvo nebesko po riječima Spasiteljevim (Mat. 5, 3): „Blago onima, koji su siromašni duhom, jer je njihovo kraljevstvo nebesko“. Duhom su pak siromašni, koji ako su i bogati nijesu ipak srca svoga prilijepili k bogatstvu nego su ga pače odlijepili od svih zemaljskih stvari pa smatraju sebe na ovoj zemlji tugjincima, kojima je Gospodin povjerio upravu dobara svojih. Doista će gospodar njih, što su u malom bili vjerni, postaviti nad mnogim i uvesti u radost vječnu.

Ali je i sámo siromaštvo kod Boga u velikoj cijeni. Sin Božji dogje s neba na zemlju, da ište siromaštvo, rodi se u njemu i živje i umrije u njemu. Pače da pokaže veliku svoju ljubav k siromaštvu, odabra sebi siromašnu mater, siromašna hranitelja i siromašne učenike, i kad je prvi put otvorio božanska usta da uči ljude, bi mu prvi nauk: „Blago onima, koji su siromašni duhom, jer je njihovo kraljevstvo nebesko“.

Siromaštvom postaje čovjek sličan Gospodinu svojemu, i koliko će blago na nebu za nj dobiti! Svijet prezire istina siromaštvo, ali ga ljubi Bog. Blaženstvo siromaštva vidi se i na nesreći onih ljudi, što sope pod bremenom požuda, koje ih više puta muče mukama paklenim, a nikad im srca ne zasite. Tä i k čemu putniku za kratak put onolika prtljaga! Zaista putuje lakše ovim životom, tko nije preopterećen; srce njegovo ne prianja ni za koju zemaljsku stvar, a čeznuće mu se lakše i slobodnije uzdiže u visine nebeske.

Pomolimo se.

Usliši nas, Bože spasitelju naš: kao što se radujemo svetkovini blažene Miheline, tako da se u osjećanju iskrene pobožnosti obučavamo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

20. dan lipnja.

Sveti Silverije.

Ovaj je svetac sin Rimskoga pape sv. Hormisde, koji je oženjen bio prije nego primi sv. red svećenički i umro u Rimu godine 523. Silverije rodi se u Frosinoni u Italiji i dogje mlad u Rim, gdje se proslavi znanjem i krepostima. Od oca kao da je naslijedio revnost za čistoću vjere. Za pape sv. Agapita Prvoga bijaše podgjakon crkve Rimske. Kad je ovaj sveti papa u Carigradu umro godine 536. izabran bi Silverije za namjesnika Hristova i nasljednika Petrova; a k tomu izboru mnogo pripomože Gotski kralj u Italji Teodat, jer je vojska Grčkoga cara Justinijana provalila bila u Italiju pa se Teodat nadao pomoći

od pregaoca Silverija. No taj izbor već s toga što je učinjen s pripomoću kralja Teodata, ne bi po volji caru Justinijanu a još manje ženi njegovoj carici Teodori. Naime papa Agapit bješe patrijarha Carigradskoga Antima skinuo sa stolice patrijaraške zato što je učio Eutihov lažni nauk, da je u Hristu poslije utjelovljenja samo jedna narav, carica je pak Teodora htjela, da se po smrti Agapitovoj za papu izbere takov čovjek, koji će njoj po volji Antima opet posaditi na patrijarašku stolicu, a za Silverija je znala, da on nije taki čovjek.

U to Belisarije slavni vojvoda cara Justinijana provaljujući s vojskom s juga Italije uzme grad Napulj i pogubi stanovnike njegove zato što su mu se opirali; poslije podsjedne Rim. Papa Silverije nagovori Rimljane, neka se predadu Belisariju, da se i njima ne dogodi što se dogodilo Napuljcima. Kad se Belisarije učvrstio u Rimu, dobi papa Silverije od carice Teodore pismo, kojim ga prosi, da Antima povrati na stolicu patrijarašku. Pročitavši Silverije pismo uzdahne i reče: „Sad znam, da će ova stvar biti uzrok mojoj smrti.“ Uza sve to sv. Silverije uzdajući se u Boga i u sv. Petra otpiše carici: „Carice gospodarice, ja te stvari ne ću nikad učiniti, da postavim opet u službu čovjeka krivovjernika, koji je po zloći svojoj osugjen“. Tada Teodora piše Belisariju, da Silverija uhvati i otpravi iz Rima. Belisarije se isprva ne usudi učiniti po volji caričinoj znajući, koliko je Silverije pripomogao, da je vojska Grčka opet zadobila Rim. No natjeran od carice i podgovoren od žene svoje Antonine, najprije papu dozove k sebi i uzme ga sa ženom nagovarati, da učini po volji caričinoj; no papa ne htjene nego otide od Belisarija upravo u crkvu sv. Sabine, da ostane ondje zaklonjen od napasti vojvode Belesarija osobito pak žene njegove Antonine. Antonina pošlje sina svoga u crkvu po papu kunući mu se, neka dogje u dvor vojvodin, da mu se nije ništa bojati. Koji su bili s papom, svjetovaše ga, neka ne vjeruje Grcima ni na zakletve; on ipak otide, i onaj dan bi po zakletvi pušten iz dvora. Sjutradan pošlje Belisarije opet po njega; on ne htjene da izagje iz crkve, osjetivši se da se radi o prijevari. Poslije ipak pomolivši se i preporučiv Bogu stvar svoju, izagje u dvor vojvodin, ali ga njegovi više ne vidješe. Ljudi naime Antoninini uhvate Silverija, svuku mu papinsko odijelo, obuku ga u halju monašku i odvuku na more u lagju, kojom ga prevezu u grad Pataru u Maloj Asiji, cara pak lažno obavijeste, da se je Silverije dogovarao s Gotima, kako će im iz prijevare predati Rim. Nego časni biskup u Patari kad vidi, šta se učinilo s glavom Crkve katoličke, pogje sâm k caru te mu zaprijeti sudom Božjim, što je papa stjeran sa stolice, veleći mu da ima mnogo vladalaca na ovom svijetu, no nema ni jednoga do pape, koji bi bio nad crkvom svega svijeta; pa takav da se tjera sa stolice svoje? Car potom zapovjedi, da se papa Silverije natrag odvede u Rim i ondje da se istraži, šta je s onim tobožnjim dogovaranjem. Ali se neprijatelji Silverijevi uplaše, ako se on vrati u Rim, da će na vidjelo izaći njihovo kovarstvo, pa učine, da sveti papa nije bio odveden u Rim nego na jedan otok ne daleko od zapadne obale Talijanske, gdje je poginuo od glada dne 20. lipnja godine 539. Ima pismo, za koje vele da je Silverije prije smrti svoje pisao biskupu Amatoru u Autunu (u sadašnjoj Francuskoj) i u

kojem kaže o sebi: „meni je hrana nevolja a piće tjeskoba, ali nijesam zaboravio niti ću zaboraviti dužnosti svoje“. Grob njegov proslavi se mnogim čudesima.

* * *

Sv. Silverija nije ništa ni milost ni nemilost najmogućnijih ljudi na svijetu moglo odvratiti od dužnosti, koju mu je nalagalo visoko zvanje. Čini se, kao da za postojanstvo svoje nije bio naplaćen; pa ipak Bog davši mu priliku da za postojanstvo svoje strada, dao mu je plaću obilatu, kakovu može dati tek Svemogući: od stradanja sakova mu krunu besmrtnosti.

Bog tako naplati postojanstvo, jer je postojanstvo u dobru za nas slabe ljude teško. Ništa nije nepostojanije od srca čovječjega. Tko svaki dan ne ponavlja svetih odluka svojih i Boga usrdno ne moli za milost, da ostane stalan u svetoj službi njegovoj, njega može svak čas lakoumno srce zanijeti na stramputicu; pa i nevidljivi neprijatelj spasenja našega, koji zna našu naravnu slabost, gleda na svakojaki način da nam zadrma postojanstvo, jer zna, da samo ono dobiva krunu života. Kad bi nas Bog s ovoga svijeta pozivao uvijek samo onda, kad smo u stanju milosti nebeske i najviše se trudimo oko kreposti, tada ne bi trebalo svagda da se čuvamo smrti nenadane; no nedohitni sudovi Božji posve su drugačiji, pa Bog ni tijeka u prirodi redovno ne zaustavlja. Koliko li se je već obilato natovarenih brodova razbilo u pristaništu te propalo sa svijem blagom!

Najbolji je pak način, da budeš postojan na stazi zakona Božjega, svaki dan razmisliti, da taj

dan može biti posljednji u životu tvome, i svaki posao tako svršiti, kao da ti je posljednji u životu. I doista, nije li gdjekoje od prijatelja i znanaca naših, koji su se po računu ljudskom mogli nadati dugu životu, kratka bolest ili prijeka smrt otela iznenada s ovoga svijeta, da smo se i sâmi našli u čudu i prestravili se? — Nauči se svaki dan tako učiniti, pa ćeš se pomalo odljupiti od ovoga svijeta, nauka ova olakšat će ti svakidašnje muke, ublažit će ti dosadu i s milošću će te Božjom napokon učiniti vjerna do sáme smrti, i Gospodin dat će ti krunu života (Otkriv. 2, 10).

Pomolimo se.

Na slabost našu ogledaj se, svemogući Bože, i kako nas breme našega djela tišti, neka nas blaženoga Silverija mučenika tvojega i biskupa dično odvjetovanje brani. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

21. dan lipnja.

Sveti Alojsije.

Na slikama drži ovaj svetac u ruci raspelo i ljiljan, znake odricanja i nevinosti, pa tim je u glavnom naznačen sav život njegov.

Alojsijev otac bijaše Ferdinando Gonzaga pokrajinski grof (markgrof) Kastiglionski, rogjak vojvodi Mantovanskomu, a mati Marta od visoka roda iz Piemonta. Alojsije rodi se dne 9. ožujka 1568. u dvoru Kastiglionu kod jezera Gardskoga u Italiji, a na krštenju mu kumova vojvoda Mantovanski. Kako je Alojsije, prvorogjeni sin budući, bio odlučen za nasljednika ne samo ocu svomu

nego i dvjema stricima, koji nijesu imali muškoga poroda, pogje kada mu je bilo tek pet godina s ocem k vojsci, koja se je u Italiji skupljala za kralja Španjolskoga. Boraveći nekoliko mjeseci megju grubim vojnicima, nauči se od njih nekim nepristojnim riječima, kojima nije ni značenja pravoga znao, pa bi ih koji put i izustio. No upravo ono grubo življenje vojničko vrijegjaše nježnu i mekanu ćud Alojsijevu, pa vrativši se kući to revnosnije činjaše ona pobožna djela, kojima ga je od male maloće naučila bogodušna majka.

Kad je Alojsiju bilo sedam godina, posla ga otac s mlagjim bratom u Firencu u nauke. U to vrijeme ispovjedi se prvi put, ali od prevelika stida prećuti one vojničke nepristojne besjede, koje je bio kadšto izustio; no nagnan od straha Božjega i od duševne muke, koje je s toga podnosio, iskaže poslije sve iskreno i skrušeno, i od onoga časa povuče natrag nogu, kojom je bio koračio u svijet. Sâm je držao, da se je onaj čas preporodio i iznenada kao u drugoga čovjeka pretvorio. Počne odvajati se od prijateljskih sastanaka, više boraviti u samoći i šutnji, učiteljima i odgojiteljima u svemu se drage volje pokoravati, češće primati svete sakramente i pomnjivije moliti se Bogu; svako jutro i večer izmolio bi klečeći osim običajnih molitava još sedam pokorničkih psalama.

Poslije otide Alojsije po zapovijedi očinoj u Mantovu, gdje megju desetom i jedanaestom godinom dobi svoje učini velik napredak u pobožnosti; a tomu bješe ponešto uzrok i malena bolest, koja ga tada snagje. Da mu se naime bolest ne pogorša, počne tako malo jesti, da je za čudo, kako nije umro; kad bi izjeo jaje, koje se malo kada dogodilo, bilo mu je, kao da je bio na gozbi. Ovo uzdržavanje od jela korisno mu bijaše od bolesti, jer od nje potpuno ozdravi, ali mu oslabi tijelo; sa svim tim ostade i u naprijed onako uzdržljiv od jela. Malo vrijeme iza toga opet se razboli ali bolešću teškom i dugovitom; tim se još više odvoji od društva ljudskoga, pa u samoći uze čitati Surijeva Žića Svetijeh, i nastavljajući pobožna djela koja je započeo u Firenci, toliko napredova, da je odlučio ostaviti život svetovnjački i markgrofiju i poći u duhovnike.

Kad se Alojsije vrati u očinski dvor u Kastiglionu, nimalo ne popusti od pobožnosti, pače sada kad se nauči i mislenomu moljenju to jest razmišljanju, kao da mu je Gospodin istom dopustio pristup u svoje blaženo društvo i očinsko naručje i tolikim ga svjetlom promišljanja i promatranja obasjao, da je od prevelike duhovne naslade jednako suze lijevao. U ovo vrijeme zače se takogjer u srcu Alojsijevu prenježna pobožnost i ljubav k blaženoj Djevici Mariji, pa želeći da joj što više ugodi, zavjetova se pred njezinom slikom vječnim djevičanstvom. A da izvrši ovaj zavjet, svojski je nastojao: oborenih očiju išao ulicom i klonio se društva ženskoga. Ali zato i dobi od Boga miloštu potpune čistoće, te oni što su poznavali njegovo mišljenje i osjećanje, uvjeravahu, da nije nikad u svom življenju imao misli ili želje, kojom bi se bio ogriješio o učinjeni zavjet.

Sprovedavši osam do deset mjeseca u Kastiglionu ode Alojsije u Kasale k ocu, koji je ondje sjedio kao namjesnik vojvode Mantovanskoga. Alojsiju bješe tada dvanaest godina i pol. Ovdje polazeći dva kloštra, jedan pavlinski a drugi ka-

pucinski, i primajući svete sakramente još češće nego otprije, napredova jošte većma u duhovnom življenju. Gledajući kako redovnici žive u evangjeoskom uboštvu i potpunoj poslušnosti, odluči, da će ostaviti svijet i poći u koju god redovničku zadrugu. Premda pak nije o tome nikomu ništa kazao, nastojaše već sada, da živi što više u samoći kao kaki monah. U društva nije polazio, kad je gozba bila u oca ostao je u sobi svojoj, čitao knjige ponajviše duhovne, razgovarao kadšto s kojim zrelim čovjekom o književnosti ili pobožnosti i obilazio crkve i monastire.

Kad je godine 1581. carica i kraljica Marija udovica cara i kralja Maksimilijana Drugoga išla u Španjolsku, da posjeti brata svoga kralja Filipa, u pratnji njezinoj bješe i Ferdinando markgrof Kastiglionski sa jednom kćeri i s objema sinima Alojsijem i Rudolfom. Ondje ostane Alojsije dvije godine kao plemče u kraljevskom dvoru. U onom dvorskom svijetu punu požude tjelesne, požude očiju i oholosti života Alojsije provogjaše život toliko skrovit, ozbiljski i bogoljuban, da se dvorani nijesu usudili pred njim reći ni šale nepristojne. Oni bi češće kazali, da Alojsije nije kao drugi ljudi od krvi i mesa. Prije bješe Alojsije uopće odlučio, da će poći u redovnike, sada pak odluči napose, da stupi u red jesuitski. Bilo bi većma prema njegovoj ćudi, da ide u taki red, u kojem redovnici odvojeni posve od svijeta u miru i tišini Bogu služe molitvom i promišljanjem; no čitavši da je osobito izvrstan onaki red, u kojem redovnici ugledavajući se na Spasitelja osim molitve rade takogjer oko spasenja drugih ljudi, odabra red jesuitski. Kad Alojsije ovu odluku izjavi ocu svomu, otac planu gnjevom: njegov prvenac, kojemu je

namijenjena markgrofija i silno bogatstvo, da postane jesuit! nikad! No kad je Alojsije ostao stanovit u odluci, a otac promislio njegovo življenje od djetinjstva, poče vjerovati, ë mu je sin od Boga zvan, da stupi u jesuitski red. Još dade otac sina ispitati i prokušati kroz druge bogoljubne i razborite ljude.

Kad se vratiše u Italiju kući, privoli se napokon otac, da Alojsije ide u jesuite. Ali se Alojsiju bilo jošte boriti. Sâm vojvoda Mantovanski posla u Kastiglione biskupa pametna i rječita, neka Alojsija nagovori, kad nikako ne će da bude svjetovnjak, da barem ide u stalež svećenički, u kojem će takogjer moći Bogu potpuno služiti, a sâm vojvoda pomoći će mu do biskupije i drugih crkvenih časti; biskup napomene Alojsiju za primjer mnoge iz staleža svećeničkoga i biskupskoga, koji su se posvetili, pa iz najnovijega vremena Karla Borromea. No Alojsije zahvalivši lijepo vojvodi i biskupu na ljubavi odgovori, kao što se odrekao očinstva, tako da se odriče i svih mogućih časti, jer u ovom životu ne će ništa do Boga. Ali Alojsije ne imade još mira: saleti ga i stric Alfonso, neka ne ide u jesuite, nego neka se posveti staležu svećeničkomu; tada opet ostali srodnici, ako već hoće svom silom da bude redovnik, neka barem stupi u koju god drugu zadrugu redovničku samo ne u jesuitsku, a to su ga nagovarali zato, što su se nadali, ako li stupi u koji drugi red, da će ga odanle lakše proturiti na crkvene časti. No Alojsije ostane pri svojoj odluci upravo s toga, što kao jesuit nema pristupa k častima.

Tada se Alojsije odreče markgrofije u korist svomu mlagjemu bratu Rudolfu. Nego progje i godina, dok je tomu dopuštenje došlo od cara. U to

vrijeme Alojsije bi poslan od oca u Milano, da mu svrši neke ne male i ne lake poslove, koje on s velikom pomnjom i razboritošću učini; uz to je ne samo opravljao običajna pobožna djela nego i u zavodu jesuitskom učio nauke filosofske.

Napokon savladavši i opet još kojekake napasti i smetnje od roda svoga, pogje u Rim i stupi kao novak u kollegije (zavod) zadruge jesuitske na dan sv. Katarine godine 1585. nemajući još cijelih osamnaest godina. Stupivši u priprostu sobicu, koja mu je bila odregjena za obitavanje, radostan podvikne: „Ovo je počivalište moje u vijek vijeka; ovdje ću obitavati, jer sam ga odabrao“. (Ps. 131, 14). Premda je bio od kneževskoga roda, nije hotio, da se s njim drukčije postupa nego li s ostalim novacima; pače se radovao, kad mu dopustiše, da čini najniže poslove, što inače sluge rade. Jedina napast, koja ga je snašla u dvije godine što je bio novak, bješe misao, da ipak nije počem od Boga zvan u zadrugu jesuitsku, pa sjeta neka, koja mu je dušu pritijesnila. Nego ovo je bilo samo kao oblak, koji brzo mine, te mu se opet razvedri nebo čiste duše.

Sv. Alojsije bojeći se da ne sagriješi, pa i želeći da se bez prekida bavi s Bogom, najvolio je šutjeti. I kod samoga jela je s prevelikom pomnjom pazio na ono, što se čita; tako mu je duša hlepila na stvari Božje. U dušu veoma kreposnih ljudi lako se prikrade samomilje, to jest oni budu zbog čestitosti svoje samima sebi mili; sv. Alojsije bio je vazda na oprezu, da se njemu tako što ne dogodi. S toga je išao osobito za onakvim stvarima, koje bi ga mogle posramiti, tako je na primjer molio od poglavara, da mu daju odijelo posve iznošeno, da smije po Rimu ići s bisagama da kupi

milostinju, da mu pred drugima kažu máne njegove. Jednom naloži nastavnik novački Alojsiju, samo da ga kuša, neka pomaže trpezaru prostirati stol, a trpezaru zapovjedi, neka prigovara svemu, što god Alojsije učini; no Alojsije na sve nezaslužene prigovore ne progovori ni riječi na opravdanje svoje.

Svršivši dvije godine novaštva učini zavjete uboštva, čistoće i poslušnosli, i primi manje crkvene redove. Po tom još življe preže nastojati oko savršenstva kršćanskoga. Da se što više ponizi, bješe srećan, kad je mogao zdjele i tanjure prati, pod mesti, paučinu pometati, svijećnjake i žiške čistiti. Naloge bi poglavarske izvršivao, kao da ih nalaže sâm Bog; jer je bio uvjeren, da Bog javlja svoju volju preko poglavara. Srce njegovo tako je posve pripadalo Bogu, da su mu dosadni bili svi razgovori, koji se ne bi vodili o Bogu i Božjim stvarima; s toga je molio od poglavara dopuštenje, da može i u prosto vrijeme odregjeno za odmor razgovarati o stvarima pobožnim. Uz ovo nastojanje oko savršenstva kršćanskoga s velikom je revnošću učio nauke bogoslovske.

U to vrijeme nasta velik razdor u rodu Alojsijevu. Otac mu umre, a umre i jedan stric, koji nemajući djece ostavi imanje svoje vojvodi Mantovanskomu; po zakonu pak pripadaše ono imanje Rudolfu bratu Alojsijevu. Rudolfo se potuži caru, a car i zbilja njemu dosudi imanje. Odatle se zavrže veliko neprijateljstvo megju vojvodom i obitelju Alojsijevom, te se bilo bojati, da će doći do krvi, a nitko nije mogao zavagjenih pomiriti. Tada obitelj Alojsijeva zamoli poglavara njegova, neka njega pošlje kući, da pomiri neprijatelje i ukloni sablazan. Svečan bijaše čas, kad Alojsije

dospje u rodno mjesto svoje, u dvor Kastiglionski; a kad ga zagleda pobožna majka, izvan sebe od radosti pade pred njim na koljena. Poslije pogje Alojsije k vojvodi Mantovanskomu. Njegove mržnje na Rudolfa ne mogaše nitko utaložiti, a sada svjema za čudo veliko na riječ Alojsijevu pruži odmah ruku na pomirenje. Alojsije pogje u Kastiglione po brata Rudolfa i dovede ga k vojvodi, a vojvoda ga lijepo dočeka, pogosti i raznim igrama zabavi.

Kao angjel mirokov rastane se sv. Alojsije s majkom i s rodom, i po zapovijedi poglavarskoj ode u Milano, da ondje nastavi nauke bogoslovske. Ondje mu se uz jutarnju molitvu javi od Boga, da će za godinu dana umrijeti. Premda je pak želio, da umre u Rimu, gdje je okusio prvine života redovničkoga, nije opet nikomu očitovao želje svoje; ali Bog naredi, da ga poglavar iznenada pozove u Rim, kamo prispije godine 1590. Malo iza povratka odnese Alojsije poglavaru sva pisma svoja, što je spisao o stvarima bogoslovskim i pobožnim. Kad ga poglavar zapita, zašto se lišava pisama svojih, koja će mu još i trebati? odgovori, da su mu ova pisma još jedina radost na ovom svijetu, pa hoće da se još i njih liši, kako bi mu se duh posve odvojio od zemaljskih stvari.

Godine 1591. iza glada nastane velik pomor po svoj Italiji i u samom Rimu. Sv. Alojsije zamoli u poglavara dopuštenje, da s drugom braćom redovnicima dvori bolesnike u javnim bolesničkim kućama. Nerado mu to dopuste poglavari bojeći se, da bi se mogao od bolesnika okužiti; pa tako i bude: on se razboli, pa kad leže u krevet, opazi mu se na licu neizrečeno veselje, jer se je nadao,

da mu je došao žugjeni samrtni čas. No i s ovoga prevelikoga veselja i sa živoga čeznuća, da se što prije rastvori, uznemiri se i zabrine se, nije li to pogreška; zapita dakle o tom ispovjednika. Ispovjednik ga umiri veleći da nije nedopušteno željeti sebi smrt, ako se ova želja ragja od čeznuća ujediniti se s Bogom, samo ako se uz to sasvim predamo volji Božjoj. Šta čista duša u takovu stanju misli i osjeća, neka se vidi iz pisma, koje on u bolesti pisa majci svojoj: „Mjesec dana ima tomu, što sam blizu bio, da mi Bog učini najveće dobročinstvo, to jest da u njegovoj milosti (kao što sam se nadao) preminem s ovoga svijeta, i već sam primio svetu poputninu i posljednje pomazanje. Ali se Bogu svidje, da mi produži vrijeme i da me na smrt pripravi potajnom groznicom, koja mi je sad ostala. Liječnici ne znajući šta će napokon biti, nastoje da i tijelu povrate zdravlje kojekakvim ljekarijama; a ja radije mislim, kako mi Bog pripravlja mnogo bolje spasenje nego li mogu liječnici dati. Tako me megjutim razveseljava nadanje, da će me Bog za malo mjeseci prenijeti iz zemlje mrtvih u zemlju živih, iz društva ljudi što borave na zemlji u društvo ângjêlâ i nebesnika, te od gledanja stvari zemaljskih i raspadljivih na gledanje predragoga Boga, u kojem je sve dobro. Ova misao može i tebi, koja me toliko ljubiš i sreću mi želiš, biti na veliku utjehu. Prosim te, moli se za me, neka u ovo kratko vrijeme, što mi je još broditi morem ovoga vijeka, Bog po zaslugama jedinorogjenoga Sina svoga i po zagovorima presvete Majke njegove i svetih Nazarija i Celsa sve prestupke moje u presvetoj krvi njegovoj kao u Crvenom moru utopi, da oslobogjen od straha ne-

prijateljskoga prijegjem na uživanje Božje u onu zemlju obećanu. Neka taj isti Bog i tebe tješi.“

Od onoga časa, kad bolestan leže u krevet, do smrti nije hotio, da mu tko o ičemu drugom govori nego o Bogu i životu vječnom. Više puta je zaiskao odijelo svoje, sišao s kreveta, dovukao se k stolu, na kojem bješe raspelo, uzeo ga i cjelivao sa ljubavi i štovanjem; tako je radio i sa slikama svetačkim. Dvorilac ga htjede oprostiti muke pa mu na krevet donijeti raspelo i svete slike; no sv. Alojsije nije hotio veleći: „Dragi brate, to su moje štacije.“

Sv. Alojsije molio se više puta Bogu za milost, da umre u osmini brašančeva (tijelova) ili u koji petak. Jednom reče drugu, koji ga je posjetio: „Ne znaš li, kakov sam veseo glas dobio: umrijet ću za osam dana! Molim te, ispjevaj sa mnom: Tebe Boga hvalimo, da Bogu zahvalim“. Tako i učiniše. U posljednji dan osmine brašančeva reče poglavaru, što je došao k njemu: „Idemo oče“. „A kamo?“ zapita glavar. „U nebo,“ odgovori. „Dakle u nebo?“ prihvati glavar. „Da, ako me ne spriječe grijesi moji; po dobroti Božjoj nadam se onamo doći“, odgovori Alojsije. Kad mu bijaše već blizu samrtni čas, pogleda na raspelo i svuče kapu s glave. Dvorilac misleći, da se već sa smrću bori, navuče mu kapu na glavu; no on je opet skide, i uprijevši oči u raspelo reče: „Hrist umirući nije imao pokrivene glave“. Poslije ponoći kad se svrši osmina brašančeva a poče petak, sabravši još posljednje sile da izgovori presveto ime Isusovo, preda Alojsije duh svoj Stvoritelju, dne 21. lipnja 1591. navršivši dvadeset i tri godine vijeka svoga.

Radi čudesa, koja su se zbila po odvjetovanju Alojsijevu, papa Benedikto Trinaesti proglasi ga svečano svecem i postavi omladini školskoj za zaštitu i ugled.

* * *

Djevičanska čistoća ponajljepši je cvijet, što je Sin prečiste Djevice donesao iz nebeskoga raja, da njim okiti vjerenicu svoju, svetu Crkvu. Prije dolaska njegova nije se potpuno poznavala ova dragosna krepost, premda su i sami pogani naslućivala uzvišenost njenu; tako su Rimljani djevicama vestalkama ukazivali najveću čast i poštenje, ali su uza sve to samo malo djevojaka mogli naći, koje bi bile voljne, da budu vestalke. A kad se ukaza Hrist, nebeski vjerenik djevičanskih duša, riječ njegova stvori nebrojene čete djevaca i djevica u svijem stranama svijeta i u svako vrijeme, od početka kršćanstva pa do danas, i stvarat će ih do svršetka vijeka.

Divnim riječima opisuje Sv. Pismo uzvišenost duša djevičanskih: „Oni pjevaju — kaže o njima Pismo — novu pjesmu pred prijestolom Božjim, i nitko ne može naučiti pjesme osim onih, koji su otkupljeni sa zemlje, jer su djevci, oni idu za Jaganjcem kamo god on pogje. Ovi su kupljeni od ljudi prvenci Bogu i Jaganjcu. I u njihovim ustima ne nagje se prijevara, jer su bez mane pred prijestolom Božjim“. (Otkriv. 14, 3—5). Uzvišuje se pak djevičanska čistoća ovoliko zato, što je ona krepost preteška, preteško se održava. S toga i Hrist Gospodin ovako govori o duši djevičanskoj, koju zove prijateljicom svojom: „Kao ljiljan megju trnjem tako prijateljica moja megju kćerima“. (Pjesm. nad

pjesm. 2, 2). Da, ljiljan djevičanstva može se održati samo megju trnjem odricanja i trapljenja, kao što nas uči i žiće sv. Alojsija.

No tjelesno djevičanstvo sámo ne bi bilo Gospodinu milo, kad ne bi zajedno bilo ukrašeno poniznošću, krotošću i drugim krepostima, koje čiste duše i lakše steku nego li drugi. Unutrašnja bogoljubnost ono je ulje, koje gori u žišcima djevica, što očekuju nebeskoga ženika; a one, ma i djevice, koje u žišcima svojim nemaju ulja prave pobožnosti, ne će biti priznane od Gospodina. „Vršenje zákônâ savršenstvo je neoskvrnjenosti; neoskvrnjenost pak vodi blizu k Bogu." (Mudr. 6, 18. 19.) I doista nitko se većma ne približava k Bogu nego onaj, koji njemu za volju nadvlagjuje krv i meso i svijet i sotonu, njega samo ljubi i njemu sebe prinosi za žrtvu vječnu.

Pomolimo se.

Nebeskih darova djelitelju Bože, koji si u angjeoskom mladiću Alojsiju divnu nedužnost života združio s jednakom pokorom, po njegovim zaslugama i molitvama dopusti, da koji nijesmo išli za nedužnim, ugledavamo se na pokorna. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

22. dan lipnja.

Sveti Pavlin.

Pavlin, od Rimskoga senatorskoga roda, rodi se oko godine 354. u Bordeauxu u Galliji (sadašnjoj Francuskoj), gdje mu je otac bio carski namjesnik. Odgajan i poučavan bi prema svojim izvrsnim duševnim darovima i prema

isoku rodu i veliku bogatstvu roditelja svojih. čitelj u pjesništvu i besjedništvu bješe mu čuveni jesnik Ausonije, koji je poslije bio odgojitelj cara racijana te se popeo na visoke časti. Pavlin svršivši nauke oženi se ljubaznom i bogatom Špajolkom Terasijom i stupi u državnu službu. Beede njegove, koje je govorio pri raspravama idskim, radi čištoće i krasote jezika, radi finoće zanositosti misli, radi živosti i obilatosti fantasije ekoše općenitu pohvalu, i tijem se brzo pope od isti na čast te bi već u dvadeset i petoj godini obi svoje namjesnik Rimskoga konsula, a malo itim carski namjesnik u Kampaniji. Po službi ojoj morade Pavlin po carevini mnogo putovati, a se tako upozna u Milanu sa sv. Ambrosijem, u oursu sa sv. Martinom i u Bordeauxu sa sv. elfinom; družeći se s ovima izvrstnim biskupima pobožnim slugama Božjim pozna tek pravu kreost, odricanje i preziranje svake zemaljske veline. Tada bješe megju kršćanima nastao naopaki bičaj, da su se gdjekoji tek u zreloj dobi ili u arosti ili istom pred smrt krstili; i Pavlin ne ijaše jošte kršten. Po nagovaranju pobožne Teraje poče se pripravljati za krštenje; sv. Delfin iskup pouči ga u istinama vjerskim i potom krsti Bordeauxu, kad mu je bilo već trideset i pet odina.

U ono vrijeme dogodiše se u Rimskom carstvu obune i prekretnje kojekakve, pa kako je kod akovih zgoda mnogo nepovoljnosti snositi upravo nima, koji su u velikim častima, zavrže se u srcu avlinovu živa želja, da ostavi sve časti svjetovne, a da ide u samoću, gdje bi samo Bogu služio. ogodušna žena njegova, premda u najljepšem cvi-

jetu dobi svoje i obasuta bogatstvom i nugjena svijem nasladama ovoga svijeta, još je podjarivala u njemu onu želju i napokon ga privoljela, da je ostavio sve časti i dostojanstva i s njom oko godine 389. otišao u Španjolsku na vlasteosko imanje. Ondje mu se rodi sin, no koji već za nekoliko dana umre. Ovo mu vrlo rastuži očinsko srce, i još ga većma utvrdi u odluci, da samo Bogu živi i da služi Crkvi kao najniži službenik. Svuče dakle staleško odijelo i primi službu vratarsku u crkvi Barcelonskoj. I Terasija učini tako: privoli se, da odsele živi s njim kao sestra s bratom, liši se svih uresa i dade se na djela pokore i milosrgja. Imutak svoj uzmu razdavati ubogima. Ovomu junačkomu odricanju visokih časti i velikoga bogatstva, ovomu dragovoljnomu odabiranju nizine i uboštva diviše se veliki ljudi tadašnjega vremena, kao sv. Augustin i sv. Ambrosije, nazirući u tome disanje duha Božjega; samo Pavlin u poniznosti svojoj ne vidje u tom ništa osobito i zaslužno: tà ne učini ništa drugo nego zbaci sa sebe teško breme, svuče odjeću, što ga je smetala u borbi, kojom se je svakomu boriti, tko hoće da postigne cilj. No svjetoljupci misliše posve drugačije: tà Pavlin je poludio, kao da se u časti i bogatstvu ne može biti pošten čovjek i dobar kršćanin! Srodnici počnu se njega stidjeti, prijatelji i znanci kloniti. Ali sve to ne smete Pavlina, nego se on utješi riječima apostola Pavla (Gal. 1, 10): „Kad bih još ljudima ugagjao, ne bih bio sluga Hristov.“

Godine 393. na sâm božić kad je Pavlin u crkvi vršio pobožnost, usta narod iskati od biskupa, da Pavlina redi za svećenika. Uzalud se tomu Pavlin otimao; napokon privoli se na re-

gjenje ali tako, da ne bude dužan upravo crkvi Barcelonskoj služiti. Malo vrijeme zatim proda sva dobra u Španjolskoj a novce razda ubogima. Naročito dade kćerima ubogih roditelja dovoljne prćije za udaju, iskupi mnoge sužnje i za uboge dužnike isplati rukodavcima glavnice s kamatama. Pavlin imagjaše takogjer u Italiji u pokrajini Kampaniji kod grada Nole zaselak s vrtom, koji je bio tik do groba i crkve sv. Feliksa (vidi 14. dan siječnja). Štujući ovoga sveca na osobiti način željaše kraj groba njegova završiti život svoj. Zaputi dakle preko Gallije u Italiju. I u Galliji rasproda i razda mnogo od svojih dobara. U Milanu zadržavaše ga sveti Ambrosije, neka ostane za svećenika kod tamošnje crkve, a željaše, da mu on bude nasljednik na stolici biskupskoj. U Rimu dočeka puk s velikim štovanjem i veseljem negdašnjega sjajnoga senatora i konsula, obučena sad u odijelo ponizna službenika Božjega; no taj doček kao da je u Rimskoga svećenstva pobudio zavist. Pavlin pak zapazivši to pohiti dalje, u Nolu. Kad onamo dospje, činjaše mu se, kao da se je s pučine morske zaklonio u pristanište mira i sreće. Pisma koja je pisao u to vrijeme i koja su se do danas sačuvala, odišu radošću srdačnom i pokojem duhovnim i vedrinom duševnom, kakovu daje samo onaj mir, koji je od Boga. U tom blaženom miru izvede lijepih pjesama na čast sv. Feliksu; po tom prodavši ona dobra, koja su mu još ostala u Galliji, sagradi veličanstvenu basiliku (crkvu) na čast istomu svecu, i uresi je slikama iz staroga i novoga zavjeta. No najviše je častio Pavlin sv. Feliksa nastojeći oko kršćanskoga savršenstva. A da se udari čvrst temelj savršenstvu, posla Bog na nj tešku bolest, neka

se uvježba najprije u strpljivosti. Mnogo je u bolesti utjehe imao òd biskûpâ, svèćeníkâ i drugih svakoga staleža ljudi, koji su ga polazili ili pismom razgovarali.

Pavlinovo sveto življenje i nastojanje oko slave Božje toliko mu steče u svih štovanje, da je godine 409. bio izabran za biskupa Nolskoga. I odsele je jednako živio uz crkvu sv. Feliksa sa nekoliko jednomišljenika, koje je nazivao skup monaha (redovnika); posteći, moleći se i pjevajući psalme; nosio je grubo odijelo i jeo iz zemljanoga i drvenoga posugja. Ljubav k svjema bila mu pravilo u upravljanju biskupije; bio savjetnik, pomoćnik i skrbnik vjernima svojim, govorio s njima kao otac s djecom; dohotke biskupske razdavao potrebnicima i putnicima. Glas o njegovoj kršćanskoj ljubavi i kreposti uopće puče na sve strane, pak su se mnogi svraćali u Nolu, da ga vide i pozdrave. Kad se sv. Melanija vraćala iz Svete Zemlje kući u Rim, posla po njoj biskup Jerusalemski Pavlinu česticu od križa Gospodnjega. Jednom se noću zapali zgrada puna sijena ne daleko od crkve sv. Feliksa; kad se Pavlin probudi, činilo mu se, da je već i crkva u plamenu. Ljudstvo nije vodom moglo ugasiti požara; u toj nevolji uzme Pavlin česticu sv. križa, pa držeći je u ruci kao štit pred prsima odmah utrne oganj. Goti oplijenivši godine 410. grad Rim, razaspu se i po Kampaniji, uzmu Nolu i uhvate Pavlina, da zlostavljenjem od njega izmame sakriveno tobože blago. Pavlin se pomoli Bogu: „Gospodine ne daj, da me zlostave za zlato i srebro; jer znaš, gdje je sve što sam imao.“ Bog usliši molitvu sluge svoga; jer kad Goti pretraže

svu kuću Pavlinovu i u njoj ništa ne nagju, puste ga bez otkupa.

Bješe sv. Pavlinu već sedamdeset i sedam godina i željaše rastvoriti se i biti sa Hristom, kad mu teška bokobolja navijesti, da će mu se želja naskoro ispuniti. Dne 22. lipnja godine 431. oko deset sati noću pričini se onima, što su bili oko bolesnika, da se zemlja silno potresla, pa uplašeni padnu na koljena da se Bogu mole; u taj čas preda Pavlin dušu svoju Bogu.

* * *

Kad čitamo, kako je sv. Pavlin djelom pokazivao ljubav svoju k bližnjemu razdavajući sve svoje ništima i ubogima, i nehotice nam pada na um riječ apostola, kojega je ljubio Isus, Ivana evangjelista: „Koji ima dobra ovoga svijeta i vidi brata svojega u nevolji, a zatvori srce svoje od njega, kako ljubav Božja stoji u njemu? Dječice moja! ne ljubimo riječju ni jezikom nego djelom i istinom. Ako tko reče: ljubim Boga, a mrzi na brata svojega, laža je. Jer koji ne ljubi brata svojega, koga vidi, kako može ljubiti Boga, koga ne vidi? I ovu zapovijest imamo od Boga: koji ljubi Boga, neka ljubi i brata svojega.“ (I. 3, 17. 18; 4, 20. 21). Jednako govori i sv. Jakob apostol: „Kakva je korist, braćo moja, ako tko reče, da ima vjeru, a djêlâ nema? Zar ga može vjera spasti? Ako brat i sestra (= bližnji tvoji) goli budu i nemaju šta jesti, a reče im koji od vas: idite s mirom, grijte se i nasitite se, a ne da im što im tijelu treba, šta će koristiti? Tako i vjera ako nema djêlâ, mrtva je po sebi“. (Jak. 2, 14—17.)

*

Pomolimo se.

Daj, molimo, svemogući Bože, da nam blaženoga Pavlina, ispovjednika tvojega i biskupa časna svečanost poveća i pobožnost i spasenje. Po Hristu Gospodinu našem. Amen

23. dan lipnja.

Sveti Ivan knežević Hrvatski.

Spomen ovomu svecu svetkuje se sutra, a posutra slavi se on u Češkoj i Moravskoj kao zaštitnik narodni.

Premda vijesti o njemu nijesu posve pouzdane, ipak ćemo žiće njegovo ovdje opisati po starim legendama, kad se kaže, da je od roda Hrvatskoga.

Oko godine 874. krsti sv. Metodije Češkoga kneza Borivoja i njegovu ženu Ljudmilu.

Kad je Borivoje bio već kršćanin, pogje jednom sa grada svojega Tetina u lov. Zašavši daleko u šumu namjeri se na vrlo veliku košutu, i kako je bio srećne ruke, rani je kopljem. Za ranjenom zvjerkom polete u potjeru psi i hrti lajući i čevkajući. Hrti je zastignu u potoku, koji iz stijene izvire, pa dok se od njih brani, dojezdi knez i kaki je bio lovdžija, skoči s konja u potok i mačem ubije košutu, a iz rane joj brizne sila mlijeka, kao da je netom okotila lane. Dok se zvjerci čude knez i dvorani, što su pomalo prišli, izagje eto iz pećine starac sav kosmat, bos, u dugu haljinu obučen, na štap upirući se. On besjedom pristojnom časnomu obrazu njegovu stane kneza koriti i pitati, šta je došao onamo, da ga buni u miru i da mu ubije košutu, jedinu hraniteljku njegovu?

Dvorani uzmu kneza opominjati, neka se čuva sablasti, vilenika, šta li je; neki pak strašljiviji skanjivali se na bijeg. No srčani Borivoje: „Tko god ti bio — povikne — u ime Boga stvoritelja i Sina njegova Isukrsta zapovijedam ti, da tu stojiš i odgovaraš.“ Starac poklonivši se odmah imenu Božjemu reče: „Sluga sam Hristov, štićenik neokaljane Djeve Marije i Ivana Krstitelja; zovem se Ivan.“ Odahne Borivoje i s kneževskom izvjedljivošću i uljudnošću zadrži starca. „Četrdeset i dvije godine minuše — nastavi Ivan pripovijedati — kako sam iz Hrvatske došao u ove krajeve; čuo sam, da je tada knez Neklan vladao u Češkoj. Hodeći kojekuda došao sam napokon u ovu pećinu, u kojoj već četrnaest godina služim Hristu ni od koga vigjen niti izlazeći iz nje na svjetlo.“ Knez čuvši ovo zamoli čovjeka Božjega, da ga pusti u pećinu; starac ga drage volje uvede. Mjesto ono bješe na stanovanje posve prikladno, i od sáme prirode stijenom razdijeljeno u dvije komore. Čudi se Borivoje svemu, pa ne našavši hrane pita za nju. „Milosrgje Božje — odgovori Ivan — hranilo je slugu svojega mlijekom od one košute, koju si ubio.“ Knez počne izgovarati se, a Ivan mu reče, ništa zato, to se zbilo po volji Božjoj; jer kako svak čas očekuje smrt, košute mu više i ne treba. Tada će Borivoje: „Daj Ivane, meni, ženi mojoj Ljudmili i mojima za ljubav sjedni na ovoga konja i idi k nama.“ Čovjek Božji izgovaravši se mnogo reče napokon: „Ako bude volja Božja, naskoro ću vas vidjeti.“ Po tom okrenuvši se k dvoranima: „Uzmite — reče — lov svoj a hraniteljku moju košutu, pa ga razdajte ubogima; oni će se za me i za kneza vašega Bogu moliti.“ Onda počne knezu s Bogom kazivati i moliti se

za nj tako srdačno, da su posljednje riječi rasplakale Borivoja.

Borivoje povrativši se kući pripovjedi sav dogagjaj ženi Ljudmili. Ona iza nemirne noći jedva dočeka zoru sutrašnjega dana, te pošlje svećenika Pavla sa šest sluga, neka idu po čovjeka Božjega i dovedu na Tetin. Kad dogje svećenik do pećine, Ivan bez oklijevanja sjede na magare, što mu dovedoše. Na susret izagjoše Ivanu dvorani i s velikom ga čašću uvedoše u dvor. Priugotovi se gozba; ali se Ivan ničega ne dotiče, nego misleći na šume i lugove svoje samo svetim besjedama kneza i kneginju divno potpaljuje na ljubav nebesku. Puste ga još isti dan, te sâm, kako je želio, bez pratioca vrati se u samotinju.

Svećenik Pavao pogje za nekoliko dana k Ivanu, kao što mu je obećao; ispovjedi starca i pričesti, i ondje u pećini pred njim služi svetu misu. Tada čovjek Božji preradostan i preobražen ispripovijeda Pavlu sav život svoj: otac mu je Gostimil a mati Elisabeta, vladaoci u Hrvatskoj (valja da sjevernoj); očinstvo ostavi iz ljubavi ka Hristu; u bijegu umalo ga ne uhvatiše braća, ali na molitvu njegovu učini Bog, da ga braća ne upoznaše; potucajući se dugo kojekuda dogje napokon ovamo vogjen svetim angjelom; ovdje probavi četrnaest godina, no prve dvije godine imao je mnogo stradati od napastvovanja gjavoljega, i već se skanjivao, da otide odavle, kad ga na čudesni način utješi sv. Ivan Krstitelj, kojega je sebi od male maloće izabrao za zaštitnika. Na posljetku zamoli blaženi Ivan svećenika Pavla, neka knezu i kneginji kaže s Bogom u njegovo ime, i neka im preporuči, da se staraju za dobro podložnika svojih i da nastoje

oko pravednosti i pobožnosti. Za tri dana Ivan se preseli iz pustinje u nebo.

* * *

Kad je sv. Ivan odlučio posve odvojen od svijeta u samoći samo Bogu da služi, bješe mu prve dvije godine mnogo stradati od napastvovanja gjavoljega. To se dogagjalo i drugim svetima Božjim. Već u starom zavjetu reče Duh sveti: „Sine, kad pristupaš k službi Božjoj, stoj u pravednosti i strahu, i pripravljaj dušu svoju za napastvovanje.“ (Crkv. 2, 1.) Koji Bogu ne služe, ne budu napastvovani. Jer dok čovjek živi po požudama svojim i po volji nečastivoga duha, nema duh taj razloga, da ga napastvuje; ali kad čovjek hoće da izmakne zamkama njegovim, tada on upotrebi svu svoju majstoriju i lukavštinu, samo da ga zadrži. Po tome su napasti znak izabranih; pa izabrani i odole s milošću Božjom prišapćivanju sotônê, zamamljivanju svijeta i podraživanju domaćega neprijatelja, puti (mesa) i krvi; a Bog sâm je izabranima kod toga napastvovanja i borenja pomagač i platac. Borba takova traje kadšto za svega života, zato i Sv. Pismo (Job. 7, 1) zove borbom život čovječji na zemlji. Ova pak borba odregjuje svu vječnost našu. Ako u borbi ovoj borilac Božji dopadne ránâ, neka se ponizi i iznova ohrabri; jer ni jedan ne bude u ovoj borbi savladan nego koji sâm hoće, koji kukavno ostavi zastavu Hristovu i prebjegne k neprijatelju.

Pomolimo se.

Prigji, Gospodine, k prošnjama našim, koje donosimo o svetkovini blaženoga Ivana ispovjednika tvojega: koji nemamo pouzdanja u svoju pravednost, da nam on, koji ti je ugodio, molitvama svojim pomaže. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

24. dan lipnja.

Sveti Ivan Krstitelj.

Današnji je svetitelj zora, što navijesti sunce pravednosti, Hrista Gospodina našega.

Već su proroci u starom zavjetu Isaija i Malahija naprijed kazali, da će pred mesijom iliti spasiteljem doći preteča, glasnik njegov, koji će narod pripravljati za dolazak njegov. Tako se i dogodi u vrijeme Heroda kralja Židovskoga.

Tada bijaše u jednom gradu na gori Judejskoj svećenik po imenu Zaharija, i žena njegova od plemena Aronova po imenu Elisabeta. Oboje bijahu pravedni pred Gospodinom i življahu u svemu po zapovijedima Gospodnjim bez mane. I bijahu već stari, a nemahu djece. I dogodi se, kad je Zaharija služio pred Gospodinom, unigje on u hram (crkvu) Gospodnji, da metne na zlatni oltar kâd za ugodni miris Gospodinu; a mnoštvo je naroda bilo pred hramom i molilo se Bogu u vrijeme kagjenja. U hramu se pak javi Zahariji angjeo Gospodnji stojeći s desne strane oltara zlatnoga. Zaharija se uplaši, kad ga vidje. A angjeo reče mu: „Ne boj se Zaharija! Uslišena je molitva tvoja: žena tvoja rodit će ti sina i nadjeni mu ime Ivan. I bit će tebi radost i veselje, i mnogi će se obradovati rogjenju njegovu; jer će biti velik pred Gospodinom; vina i opojna pića ne će piti i napunit će se Duha svetoga još u utrobi matere svoje; i mnoge će sinove Israelove obratiti ka Gospodinu Bogu njihovu. On će naprijed ići pred Gospodinom (Hristom) u duhu i u sili Ilije proroka, da mu pripravi narod savršen". Zaharija kao dvoumeći reče: „Po čemu ću to poznati?" Angjeo mu odgovori: „Ja

sam Gabriel, koji stojim pred Gospodinom, i poslan sam, da govorim s tobom i da ti javim ovu radost. I evo, onijemit ćeš i ne ćeš govoriti do onoga dana, dok se to ne zbude; jer nijesi vjerovao riječima mojim, koje će se dogoditi u svoje vrijeme". Ljudi čekajući Zahariju čudili se, što se zabavi u hramu. A kad Zaharija izagje, nije mogao, da im progovori i da ih blagoslovi; i razumješe, da mu se nešto javilo u hramu. I Zaharija osta nijem. I kad se navršiše dani službe njegove, otide kući svojoj. A poslije dana ovih zatrudni Elisabeta žena njegova. (Luk. 1, 5—24.)

Poslije šest mjeseci zatrudni od Duha svetoga prečista Djevica Marija, rogjakinja Elisabetina. Tada Marija otide žurno k Elisabeti, i ušavši u dom Zaharijin pozdravi je. Kada Elisabeta čuje pozdrav Marijin, poskoči dijete u utrobi njezinoj, i Elisabeta napuni se Duha svetoga i reče glasno: „Blagoslovena ti megju ženama, i blagosloven plod utrobe tvoje! I otkuda meni ovo, da dogje mati Gospodina mojega k meni? Blago tebi, što si vjerovala, jer će se izvršiti, što ti je kazao Gospodin." Tada Marija zapjeva pjesmu zahvalnicu za veliku milost, koju joj učini Svemogući. I ostade Marija s Elisabetom oko tri mjeseca, i vrati se kući svojoj u Nazaret. (Luk. 1, 26—56.)

Elisabeti pak dogje vrijeme da rodi, i rodi sina. I čuše rogjaci i susjedi njezini, da je Gospodin pokazao veliku milosrdnost svoju na njoj, i radovahu se s njom. I u osmi dan dogjoše obrezati dijete, i hotješe mu nadjenuti ime oca njegova, Zaharija. A mati reče: „Nikako, nego neka mu bude ime Ivan." I rekoše joj: „Nikoga nema u rodbini tvojoj, da mu je tako ime." Tada kazaše ocu, neka

napiše na daščicu, kako bi on hotio da mu nadjenu ime. A on napisa govoreći: „Ivan mu je ime“. I odmah mu se otvoriše usta i jezik, i govoraše hvaleći Boga. I svi se začudiše, i koji su čuli o tom, metnuše u srce svoje govoreći: „Šta misliš, šta će biti ovo dijete? Jer je ruka Gospodnja bila s njime“. Zaharija pak otac njegov napuni se Duha svetoga i proreče govoreći: „Blagosloven Gospodin Bog Israelov, što pohodi i otkupi narod svoj!“ (Luk. 1, 57—68.)

Ivan rastijaše i jačaše duhom, i odrastavši pogje u pustinju Judejsku, da se u samotinji i u oštroj pokori pripravlja za visoko zvanje svoje. Haljinu imaše od dlake kamilje i pojas kožan oko sebe; i hrana njegova bijaše skakavci i med divlji. (Luk. 1, 80. Mat. 3, 4.)

Kad bješe Ivanu do trideset godina, dogje njemu riječ Gospodnja, da ide pred Spasiteljem i da mu put pripravlja. Pogje dakle Ivan u okolinu rijeke Jordana, i stade propovijedati krštenje pokore za oproštenje grijèhâ, kao što je napisano u knjizi Isaije proroka: „Glas onoga što viče u pustinji: pripravite put Gospodnji, poravnite staze njegove! Sve doline neka se ispune, i sve gore i bregovi neka se slegnu; i što je krivo, neka bude ravno, i hrapavi putovi neka budu glatki. I svaki će čovjek vidjeti spasenje Božje“. Pa kad su mnogi iz Jerusalema i iz sve Židovske zemlje dolazili k Ivanu na Jordan, propovijedaše im govoreći: „Pokoru činite! jer se približi kraljevstvo nebesko“. I kršćavahu se od njega priznavajući grijehe svoje. A dogjoše k njemu i mnogi fariseji i saduceji. Kad ih Ivan vidje, reče im: „Legla gujinja! Kako ćete umaći gnjevu što ide? Rodite rod dostojan

pokore. I ne govorite u sebi: imamo oca Abrahama; jer vam kažem, da može Bog od kamenja ovoga podignuti djecu Abrahamu. Jer je već sjekira položena na korijen drveću. Svako dakle drvo koje ne ragja dobra roda, sasjeći će se i u oganj baciti“. I kad ga ljudstvo pitaše govoreći: „Šta ćemo dakle činiti?“ odgovori: „Koji ima dvije haljine, neka da jednu onomu koji nema, i koji ima hrane, neka čini tako“. Dogjoše pak i carinari (maltari), da ih krsti, i rekoše mu: „Učitelju, šta ćemo činiti?“ A on im reče: „Ne ištite više, nego što vam je rečeno“. Pitahu ga i vojnici, šta da čine? Njima reče: „Nikomu ne činite sile niti koga opadajte, i budite zadovoljni plaćom svojom“. (Luk. 3, 1—14. Mat. 3, 1—10.)

Gledajući življenje Ivanovo i slušajući propovijedanje njegovo pomišljahu mnogi za njega: da nije on obećani Spasitelj? Dozna za to Ivan, pa reče svjema: „Ja vas kršćavam vodom; ali će za mnom doći jači, komu nijesam dostojan odriješiti remena na obući njegovoj; on će vas krstiti Duhom svetim i ognjem. On ima vijaču u ruci, i očistit će gumno svoje, i skupit će pšenicu u žitnicu svoju, a pljevu će sažeći ognjem neugašljivim“. Premda je ovako Ivan dosta jasno kazao, da nije on Spasitelj obećani, opet poslaše Židovi iz Jerusalema svećenike i levite k njemu, da ga pitaju, tko je on? A on prizna: „Ja nijesam Hrist“. I zapitaše ga: „Tko si dakle? Jesi li Ilija?“ I reče: „Nijesam“. „Jesi li prorok (obećani)?“ I odgovori: „Nijesam“. A oni mu rekoše: „Tko si? da možemo kazati onima, koji su nas poslali. Šta kažeš za sebe?“ Reče: „Ja sam glas onoga što viče u pustinji: poravnite put Gospodnji, kao što kaza Isaija prorok“. Poslanici

zapitaše ga opet: „Zašto dakle kršćavaš, kad ti nijesi Hrist ni Ilija ni prorok (obećani)?“ Odgovori im Ivan: „Ja kršćavam vodom, a megju vama stoji koga vi ne znate. On je onaj, što će doći za mnom, kojemu ja nijesam dostojan odriješiti remena na obući njegovoj.“ (Luk. 3, 15—17. Mat. 3, 11—12. Iv. 1, 19—27.)

Kad je Ivan kršćavao, dogje i Isus iz Galileje na Jordan k njemu, da se krsti. A Ivan branjaše mu govoreći: „Ja trebam da budem od tebe kršten, a ti dolaziš k meni?“ Isus mu reče: „Pusti sada; jer tako nam treba ispuniti svaku pravdu (sve što Bog hoće).“ Tada Ivan pusti, i krsti Isusa. I krstivši se Isus izigje odmah iz vode; i gle otvoriše mu se nebesa, i vidje Duha Božjega gdje silazi kao golub i dogje na njega. I gle, glas s neba govoreći: „Ovo je Sin moj ljubazni, koji je po mojoj volji“. Isus provedavši po tom četrdeset dana i noći u pustinji dogje odanle natrag u okolinu, gdje je Ivan kršćavao. Kad ga vidje Ivan, reče narodu: „Gle, jaganjac Božji, gle, koji uzima na se grijehe svijeta! Ovo je onaj, za koga rekoh: za mnom ide čovjek, koji preda mnom postade, jer je prije mene bio.“ Oko Ivana sabra se nekoliko učenika, koji su željno očekivali dolazak kraljevstva Božjega. Sjutradan kako se Isus vratio iz pustinje na Jordan, stajahu s Ivanom dva učenika njegova, Andrija i Ivan. I vidjevši Ivan Krstitelj opet Isusa gdje ide, reče: „Gle, jaganjac Božji!“ I čuše ga oba učenika, i otidoše za Isusom. (Mat. 3, 13—17. Iv. 1, 29. 30. 35—37. 40.)

Poslije otigje Ivan na sjever u mjesto Enon, što bješe s ovu stranu Jordana, i ondje kršćavaše. I dogjoše k njemu učenici njegovi, i rekoše mu:

„Učitelju, onaj koji je bio s tobom preko Jordana, za koga si ti svjedočio, evo on kršćava (ne sâm nego preko učenika svojih), i svi idu k njemu.“ Ivan odgovor: „Ne može čovjek ništa primati, ako mu ne bude dano s neba. Vi sami meni svjedočite, da sam rekao: nijesam ja Hrist, nego sam poslan pred njim. Onaj treba da raste, a ja da se umaljujem. Koji odozgo dolazi, nad svjema je. Tko vjeruje u Sina, ima život vječni; a tko ne vjeruje u Sina, ne će vidjeti života, nego gnjev Božji ostaje na njemu.“ (Iv. 3, 23—36.)

Herod Antipa, sin onoga Heroda koji je pogubio nevinu dječicu, vladalac u Galileji i u Perei (u kraju s onu stranu Jordana), uze bratu svojemu Filipu ženu Herodijadu, i njom se suprot zakonu oženi. Ivan pak govoraše Herodu: „Ne možeš imati žene brata svojega.“ S toga uhvati Herod Ivana, i svezavši baci ga u tamnicu u gradu Maheruntu, koji je bio u Perei na istok od Mrtvoga mora. A Herodijada hoćaše Ivana ubiti, ali ne mogaše; jer se Herod bojao Ivana znajući, da je čovjek pravedan i svet. (Mark. 6, 17—20.)

Ivana mogahu u tamnici polaziti učenici njegovi; i sâm Herod rado slušaše i mnogo koješta činjaše, kako mu je on rekao. Neki od učenika Ivanovih jošte dvoumljahu, je li Isus onaj u starom zavjetu obećani Spasitelj. S toga Ivan, da ih o tom potpuno uvjeri, kad je u tamnici čuo djela Isusova, posla k Isusu dvojicu učenika svojih, da ga pitaju: je li on onaj što će doći, ili drugoga da čekaju? A Isus odgovarajući reče im: „Idite i kažite Ivanu što ste vidjeli i čuli: slijepi proglédaju, hromi hode, gubavi se čiste, gluhi čuju, mrtvi ustaju, siromašnima se propovijeda evangjelje; i

blago onomu, koji se ne sablazni o mene." A kad učenici Ivanovi otidoše, poče Isus govoriti narodu o Ivanu: „Šta ste izišli u pustinju da vidite? trsku, koju ljulja vjetar? Ili šta ste izišli da vidite? čovjeka u meke haljine obučena? Eto, koji meke haljine nose, u kućama su kraljevskim. Ili šta ste izišli da vidite? proroka? Da, kažem vam, i više od proroka. Jer je ovo onaj, za koga je pisano: Eto ja šaljem angjela svojega pred licem tvojim, koji će pripraviti put tvoj pred tobom. Zaisto vam kažem, ni jedan izmegju rogjenih od žénâ nije izišao veći od Ivana Krstitelja". (Mark. 6, 20. Mat. 11, 2—11.)

Kad je Herod jednom na dan rogjenja svojega davao večeru knezovima i vojvodama i starješinama Galilejskim, ugje u gostinsku sobu kći Herodijadina, i igra i ugodi Herodu i gostima njegovim; i reče vladalac djevojci: „Išti u mene šta hoćeš, i dat ću ti". I zakle joj se: „Što god zaišteš u mene, dat ću ti, bilo i pola kraljevstva mojega". Ona izišavši reče materi svojoj: „Šta ću iskati?" A ona reče: „Glavu Ivana Krstitelja." I odmah ušavši brzo k Herodu zaiska govoreći: „Hoću, da mi odmah daš na krugu glavu Ivana Krstitelja." I zabrinu se vladalac; ali radi kletve i radi gostiju svojih ne htjede joj odreći, nego poslavši strijelca zapovjedi, da se donese glava Ivana na krugu. I odsiječe mu strijelac glavu u tamnici, donese je na krugu, i dade djevojci, a djevojka dade materi svojoj. Čuvši to učenici Ivanovi dogjoše i uzeše tijelo njegovo i metnuše ga u grob. (Mark. 6, 21—29.)

* * *

U kršćanskoj se Crkvi osim rogjenja Hristova (25. prosinca) i rogjenja Marijina (8. rujna) svetkuje još i rogjenje Ivanovo na današnji dan; jer je i njegovo rogjenje bilo sveto bez grijeha. Ivan je naime bio odriješen od nasljednoga grijeha već u utrobi matere svoje, kad je posjeti presveta Djevica Marija, te se rodi svet, bezgrešan. Pa opet kako oštro pokorničko življenje provede! Istom ponešto odrastao ide u pustinju, i odjeven u kostrijet ne jede drugo do skakavce i divlji med i pije samo vodu. Sveti Ivan htjede ovako pokazati i primjerom a ne samo besjedom, koliko nam je potrebna pokora. Samo dva puta vode u blaženstvo nebesko: put nevinosti i put pokore. Zato je i Ivan govorio ljudima: „Činite pokoru!" i prednjačio im s primjerom. I božanstveni je Spasitelj privikivao svjema (Mat. 4, 17): „Pokoru činite!" I apostoli su na prvi dan duhova narod nagovarali (Djel. Ap. 2, 38): „Pokoru činite!"

No pri svemu tome što je Ivan bez grijeha rodio se i sveto i pokornički živio, govori on o sebi, da je samo „glas onoga što viče u pustinji" i da „nije dostojan odriješiti remena na obući Hristovoj." Tako valja da bude s pokorom združena poniznost. Sva pokornička djela bila bi bez poniznosti tek uzaludna trapljenja tjelesna. Samo poniznima daje Bog milost. S toga nam se je u duhu pokore iskreno ponizivati pred Bogom i ljudima. „Šta koristi — kaže sv. Jeronim — da se tijelo pokorom ponizuje, a duh da se ohološću uzvišuje?"

Pomolimo se.

Bože, koji si nam ovaj dan poštovanim učinio po rogjenju blaženoga Ivana, daj narodima svojim miloštu duhovnih radosti, i umove sviju vjernih upravljaj na put spasenja vječnoga. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

25. dan lipnja.

Sveti Ivan Španjolac.

Ivan rodi se oko godine 1123. u Španjolskoj u mjestu Almancepsu od roditelja, koji su bili staleža gragjanskoga. Oni ga izmalena dadoše na nauke, jer je bio oštra uma i čvrste pameti te umnošću pretjecao sve drugove. Kad mu je bilo trinaest godina, iz želje za naukom ostavi dom i rod, i uzevši sa sobom jednoga druga otide u Francusku. Najprije probavi jednu godinu u nekom mjestu kraj rijeke Rhone, tada pogje u grad Arles. Poslije nekoliko dana dogje megju druge gjake i stane s njima govoriti. Kad ga zapazi učitelj, zapita, tko je, odakle je došao i zašto? jer je odmah vidio, da je mladić vedra lica i uljudna podnošenja. Ivan mu kaže, da je iz Španjolske i zašto je došao. Učitelj razmislivši kako je Ivan dalek i težak put učinio i ostavio domovinu samo iz želje za naukom, obeća mu, da će ga naučavati i biti mu u svemu na ruku, naročito da će mu naći ugledna gragjanina, koji će mu drage volje davati potrebnu hranu i odjeću.

No kako se često zbiva, Ivan ne dobije obećane hrane, a novce što je sa sobom donio iz doma, pomalo potroši za svakidašnje potrebe. Tako se uvali u velike brige, i napokon počne stradati. Pisac žića njegova drži, da je promisao Božji tako namjerio, neka onaj koji je već u naprijed bio odregjen da starješuje mnogima, prije i sâm osjeti nešto bijede, da se od svojega stradanja nauči, kako će poslije podložnicima svojim upravljati. No iznenada po istom promislu Božjem nekaki vidjeni gragjanin uzme Ivana u svoju kuću, i davaše mu obilato što god je trebovao za hranu i odijelo. Ivan steče u toga gragjanina i žene njegove toliku milost, da su bili gotovi njega posiniti, ako bi on hotio. U njih je dvije godine nastavao i bio mil i drag svjema, koji su ga poznavali.

Kad je nakon dvije godine Ivan odlazio iz kuće dobrotvora svojih, oni su bili veoma žalosni i plakali su, jer je drug navaljivao, da se vrate u domovinu. Ali se Ivan nije ipak nikada više povratio u zavičaj svoj. Bila je naime već blizu korizma, pa prije što će se dati na povratak u domovinu, otide u neko mjesto, gdje je bio vrlo pobožan redovnik, kojemu su tada mnogi dolazili na ispovijed. Kod njega ispovjedi Ivan neke grijehe, koje običavaju gjaci počiniti, i prosi ga za pokoru. Dogodi se pak, da je opomena ispovjednikova i milost Božja toliko ganula Ivana te on stupi u isti onaj red, u kojem je bio onaj ispovjednik. Život redovnički počne odmah tako revnosno i oštro živjeti, da se je od premnogoga pošćenja dobavio prsobolje.

Probavivši Ivan ondje pol treću godinu u milosti kod Boga i ljudi, dozna za monastir (kloštar) kartusijanski, u kojem je vladala velika revnost i bogoljubnost. Pogje onamo i izjavi želju, da ga prime u taj oštri red; i odmah ga prime. Malo vrijeme za tim videći prior onoga monastira, kako Ivan savjesno sve izvršuje i kako je valjan, postavi ga za crkovnjaka te mu preda skrb za svu crkvu. Ovu je službu vršio šest godina čedno i uredno, sedmu pak godinu po volji Božjoj postane prior, starješina svemu monastiru. Bilo bi ugodno slušati, kad bismo pripovijedali, kako je Ivan kao prior monastir uredio, kako mnoge zgrade ili iznova sa-

gradio ili stare popravio, kako putove i staze načinio, i kako se starao oko pisanja i popravljanja knjîgâ.

No stari neprijatelj svemu dobru zavideći Ivanu ona dobra djela, podraži na nj čovjeka nekakova, kojega je napojio otrovom svoje paklene srdžbe. Ivan nije se istina plašio srdžbe zlobnoga čovjeka, ali se bojao štete učenicima, koji su bili istom primljeni u monastir, pa sjećajući se riječi Spasiteljevih: „Ako vas budu gonili u jednom gradu, bježite u drugi", pošto je dvije godine i pol mudro opravljao službu priorsku, ostavi ovu službu i otide u Kartusiju, gdje je bio prvi od sviju monastira njegova reda. Tada bješe u Kartusiji prior sveti Anthelmo, koji Ivana ljubazno dočeka. Kad se poslije prior s monastirskom braćom dogovarao, šta će s Ivanom i s drugovima, koji su s njim došli u Kartusiju, prispiju eto ljudi poslani od Ajmona de Fulciniako čovjeka bogata i slavna, koji u ime gospodara svoga zamole priora, neka bi poslao redovnika svojih u jedan pusti kraj u Savoyi, da ga obrade i upitome. Prior čuvši prošnju poslanika Ajmonovih pozna, da se to zbilo po volji Božjoj i da je to odgovor na pitanje: šta će s Ivanom i drugovima njegovim? Dade dakle Ivanu odjeće, orugja i knjiga, neka ide, da se u onoj pustinji namjesti.

Ono mjesto kamo je Ivan išao da ga obradi, duboka je uvala megju brdinama. Kraj je vrlo hladan, voćaka nema, i tlo je vrlo slabo rodno. Uvalom teče potok, a kraj potoka ima malena ravan, na kojoj su zgrade; u naokolo pak strše previsoke gore, na kojima ima krasna jelova šuma i vrlo dobri pašnjaci za marhu. Onamo dogje Ivan s dru-

govima u mjesecu veljači, i ne nagje ništa do nekoliko starih trošnih kolibica. Nemajući ništa mnogo su došljaci isprva stradali; zobenica bila im slatka kao medenjaci.

Od tada počnu ljudi Ivana poznavati i mnogo poštovati. On sagradi stanova, raširi tijesna mjesta, obradi tlo. Po njegovoj zasluzi monastir se mnogo poveća i umnoži brojem ljudi i mnoštvom različitih dobročinstva. Kako prije tako su se i sada po njegovu nastojanju prepisivale i popravljale knjige. I historiju je napisao sâm svojom rukom. Kakov je pak bio sa podložnicima svojim, teško bi bilo iskazati; za svakoga je sasma dobro znao kakav je. U njemu je bilo toliko mudrosti i milosti, da su se veliki još više obogatili, maleni da su porasli i raširili se, jaki većma osilili, malodušni poduprli se da se posve ne sruše. Nasuprot za sebe bio je u moljenju budan, u trapljenju nemilosrdan, u pošćenju strog, u ukorovanju oštar, ali u snošenju krotak. Pošto je devet godina bio prior u novom monastiru, u trideset i sedmoj godini dobi svoje, oko godine Gospodnje 1160. završivši svoja dobra nastojanja i pobožna djela, preda Gospodinu blaženi duh svoj.

Za Ivanova starješovanja u novom monastiru dogodi se nesreća: usov sa snježnih brda zaspe i uguši dva monastirska pastira. Kad snijeg okopni, nagju mrtva tjelesa; a Ivan ih ne dade ukopati na groblju nego nedaleko od crkve. To nekima nije bilo po volji. Zato Ivan u času smrtnome zamoli braću, neka ga ukopaju kraj ona dva pastira, kao za neku pokoru. I ukopaju ga ondje. Poslije se nad njegovim grobom sagradi lijepa kapela, u kojoj su mnogi bolesnici po odvjetovanju njegovu našli zdravlje;

*

tako Gospodin Isus objavi, koliko mu je bio ugodan život Ivanov.

* * *

Blaženi je Ivan izmalena čeznuo za znanjem; no čini se, da nije isto tako čeznuo za Bogom. Tek onda kad se je ispovjedio kod pobožna ispovjednika, obrati se svim srcem k Bogu. A dogodi se i više puta, da se tko tek preko valjana ispovjednika obrati i dovede na put življenja kršćanskoga. Zato tko hoće da jednom uredi dušu i savjest svoju, neka ne žali potražiti — makar i nekoliko sati daleko — ispovjednika zaisto pobožna a k tomu razborita. Može biti da ti ne bi bilo moguće svaki put ići k takovu ispovjedniku na ispovijed; ali to i ne treba. Potrebno je samo, da bogodušnu ispovjedniku potpuno očituješ povjest i stanje duše svoje, i da se po tom zdušno držiš savjeta njegova i pravila, što ti propiše za život, pa da mu ovda onda dadeš račun o življenju svome. Koliko grešnika bi se bilo obratilo i spaslo, da su poiskali valjana ispovjednika! Ako igdje, na putu spasenja vječnoga treba savjesna i pametna vogja; ako igdje, ovdje valja ona Hristova (Mat. 15, 14): „Ako slijepac slijepca vodi, oba će u jamu pasti."

Pomolimo se.

Prigji, Gospodine, k prošnjama našim, koje donosimo o svetkovini blaženoga Ivana ispovjednika tvojega: koji nemamo pouzdanja u svoju pravednost, da nam on, koji ti je ugodio, molitvama svojim pomaže. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

26. dan lipnja.

Sveti Ivan i Pavao

d cesara Rimskih prvi se krstio Konstantin Veliki. Njegovi svi nasljednici bili su takogjer kršćani do jedinoga Julijana, koji postavši godine 361. car, odmetnu se od vjere kršćanske (s toga se i zove Odmetnik) te se povrati k poganstvu. Pa nije samo postao poganin, nego je i gledao, da zatre kršćanstvo a nanovo podigne staro Grčko i Rimsko poganstvo, kojega je tada već nestajalo.

Braća Ivan i Pavao bijahu dvorani Konstancije kćeri cara Konstantina Velikoga. Od gospodarice svoje naslijediše veliko bogatstvo, od kojega su ubogima dijelili obilate milostinje. Car Julijan Odmetnik otimaše dobra crkvama kršćanskim govoreći, da kršćanima bogatstva ne treba po riječima Hristovim (Luk. 14, 33): „Koji se ne odreče svega što ima, ne može biti moj učenik". Po svoj prilici od pohlepe na bogatstvo Ivanovo i Pavlovo, pozva ih, neka dogju u njegov dvor za dvorane. A oni mu slobodno otporučiše, da nijesu voljni služiti čovjeku, koji se odmetnuo od Isusa Hrista. Tada im Julijan odredi deset dana za promišljanje; ako dotle ne pristanu za njim i ne odluče žrtvovati bogu Jupitru, neka znadu, da će umrijeti. Oni pak za ovih deset dana razdaše sav svoj imutak ubogima i potrebnima, da se mogu lakše preseliti ka Gospodinu i da bude što više onijeh, koji će im pomoći u vječne stanove.

Deseti dan dogje k Ivanu i Pavlu Terencijan zapovjednik carske tjelesne straže, i donese sa sobom lik Jupitrov, da mu se oni poklone. Teren-

cijan im razloži zapovijed carevu: ako se Jupitru ne poklone, da će biti pogubljeni. Ivan i Pavao moleći se upravo Bogu odgovoriše, da će drage volje umrijeti za vjeru Isusa Hrista, kojega srcem i ustima ispovijedaju Bogom. Bojeći se pak Terencijan, da se svijet ne uzbuni, ako bi se vjerni ispovjednici Hristovi javno pogubili, dade im odsjeći glave u kući, u kojoj su stanovali, i potajno ih ukopa, pa razglasi po Rimu, da su izagnani iz grada. Dogje pak onamo u kuću, u kojoj su pogubljeni sveti mučenici, jedini sin Terencijanov, a bijes stade na usta njegova vikati, da ga Ivan i Pavao pale. No bjesomučni bivši doveden na mjesto, gdje su ukopana bila tjelesa svetačka, oslobodi se od duha nečistoga. Po ovom čudu vjerova u Hrista i on i otac njegov Terencijan, za kojega kažu, da je napisao život blaženih mučenika.

Ivan i Pavao pogiboše dne 26. lipnja 362. godine. Jovijan koji je nakon nesrećne smrti Julijana Odmetnika sio na carski prijestol, načini od kuće svetih Ivana i Pavla lijepu crkvu, koja još i sada stoji u Rimu. Ovi se sveti mučenici svaki dan pri svakoj misi spominju i prizivlju nama u pomoć.

* * *

Sv. Ivan i Pavao radosno žrtvovaše sve, bogatstvo i življenje svoje za svetu vjeru Hristovu. Ako se mi s njima isporedimo, doista ćemo odmah vidjeti, kako smo malo nalik na njih. Za vjeru Isusovu nijesmo gotovi ni najmanje muke, ruga, prijekora ili prezira podnijeti; za krepost nijesmo voljni ničega odreći se, ništa žrtvovati, niti opakih nagnuća i grešnih požuda svojih moriti. Pa ipak po riječi Isusovoj (Mat. 11, 12): „kraljevstvo nebesko na silu se uzima,“ t. j. ljudi treba silom da uzmu kraljevstvo nebesko, treba sve sile da napregnu, trebaju sile, pokore, odricanja, stradanja, pregorijevanja, ako su radi uljesti u kraljevstvo nebesko.

A odakle negdašnjim kršćanima onolika sila, onolika duševna jačina pri uzimanju kraljevstva nebeskoga? Neprestano spominjanje muke i smrti Hristove učini u njima, da se nijesu ničega plašili; od čestoga i vrijednoga primanja presvetoga oltarskoga otajstva dobiše borioci Hristovi onu silu i jačinu, po kojoj su mogli pregorjeti sve i podnijeti smrtnu muku.

Pomolimo se.

Molimo, svemogući Bože, da nas dočeka dvojaka radost današnje svečanosti, što dolazi od slavljenja blaženih Ivana i Pavla, koje je ista vjera i muka učinila pravu braću. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

27. dan lipnja.

Sveti Ladislav kralj.

Dok je u Ugarskoj po smrti sv. Stefana kralja nećak njegov Petar vladao okrutno i besputno, sin Stefanova stričevića Bjela morade ostati u zaklonu kod Poljskoga vojvode Miečislava Drugoga. Boraveći Bjela u dvoru vojvodinu oženi se kćeri njegovom Svetenom, s kojom ima dva sina Gejzu i (oko godine 1031.) Ladislava. Otac Ladislavov vrativši se u Ugarsku postade kralj kao Bjela Prvi. Po smrti Bjelinoj pripadaše kraljevski prijestol starijemu sinu njegovu

Gejzi, a nakon njega Ladislavu; no braća nagovorena od biskupa Desiderija prepustiše kraljevstvo stričeviću svojemu Salomonu. Kad poslije u Ugarsku navališe divlji Kumani pod vojskovogjom Osulom, braća Gejza i Ladislav braniše kraljevinu tako junački, kao da je njihova, i nadvladaše neprijatelje. Pri tome pripovijeda se kako je Ladislav lijepo djelo učinio. Odmah u početku bitke ubi on četiri neprijatelja; kad udari na petoga, bude od njega ranjen. U to vidi Ladislav gdje konjanik jedan bježi na konju s otetom djevojkom. Ladislav htjede djevojku da izbavi od sramote; ali od rane ne može da uhvati otmičara. Tada priviknu djevojci, neka se svom silom sune s konja, da sobom povuče i otmičara. Kada to djevojka učini, Ladislav bi bio mogao lako s mjesta ubiti Kumana, koji je spao s konja; no držeći da ne bi bilo viteški u nejednakom boju ubiti neprijatelja, skoči s konja, pa navalivši na neprijatelja s nadžakom, koji je nosio po običaju Ugarskom, ubi ga na poštenu mejdanu.

Nakon tri godine nasta velik razdor megju kraljem Salomonom i Gejzom. Pobojavši se pak od kralja i Ladislav za život svoj, otide najprije k Rušnjacima (Rusinima u današnjoj sjevernoj Ugarskoj), onda k Moravcima, da ih prosi za pomoć bratu svomu. Salomon u to Gejzu sáma nadvlada i razbi mu čete. Po tom dogje Ladislav i s njim svak njegov vojvoda Moravski sa jakom vojskom. Ladislav uze najprije brata Gejzu tješiti, neka bude velikodušan, strpljiv i hrabar, jer je sva vlast od Boga i Bog će pravedno raspru odlučiti. Poslije u prvom boju nadvlada opet kralj Salomon protivnike svoje; no u drugoj bici bude vojska njegova najviše po junaštvu Ladislavovu tako potučena, da je

kralj sâm jedva iznio glavu. Nakon pobjede razabravši se ponešto Ladislav, kad vidje tjelesa poginulih, brizne gorko plakati, jer je promislio, da su svi poginuli braća u Hristu: dade sva tjelesa dostojno ukopati, sagradi po zavjetu crkvu na čast sv. Martina, i priloži joj ne male dohotke, za koje će se bez prekida mise služiti za duše poginulih.

Po tom bude mjesto Salomona jednoglasno za kralja Ugarskoga proglašen Gejza Prvi. Ali Salomon s pomoću Njemačkom opet navali u Ugarsku. Kad je tada na božić Ostrogonski nadbiskup Desiderije pred kraljem Gejzom propovijedao o bratskoj slozi, o čovjekoljublju, o javnom miru, besjeda se tako primi Gejze, da je poslao poslanike Salomonu, koji će mu predložiti uvjete pomirenja, pače bio gotov Salomonu krunu povratiti. No dok su poslanici ugovarali sa Salomonom, umre Gejza. Ugri pak sabravši se na sabor da izberu kralja, ne htješe za Salomona ni da čuju, jer nijesu vjerovali obećanjima njegovim, nego izabraše Ladislava (godine 1077.), jer su — kaže pisac života njegova — razmislili njegovu pravednost, pobožnost, razboritost, jačinu i osobito svetost; znali su naime, da on mnogo ne drži do sreće ovoga svijeta, da nije pohlepan na časti i na tjelesnu nasladu, nego da prezire sve svjetovne visoke časti i da čuva čistoću. K tomu dodaj velikodušnost, neukroćenu jačinu tjelesnu, nečuveno postojanstvo u stvarima i riječima, uljudnost i neizrečenu ljubav k svjema. Nijesu zaboravili ni čudesa njegovih, ni djela junačkih koja je počinio, ni podatljivosti njegove. Premnogi su tvrdili, da je on jedini branič stidnoće Ugarske, utočište bijednih, primjer svetosti

i oslobodителj naroda svoga. Ubogi od nevolje izbavljeni, pritiješnjeni koji su s njegovom pomoću bili podignuti, djevojke iz ruku otmičarskih izbavljene i prćijom nadarene, naseljenici njegovom obranom očuvani, ljudi od svakoga staleža koji su primili od njega dobročinstva, navališe u sabor, da za nj glasaju. Na to ih je naklanjalo i veličanstvo lica Ladislavova združeno s najvećom ljepotom; tako i visina stasa njegova, jer je bio glavom viši od svega naroda; i u sugjenju i odlučivanju parnica bio tako ugodljiv, da si ga mogao držati ujedno pravednim i milosrdnim; zato mu nadjenuše pridjevak Pobožni.

Ladislava izaberu jednoglasno za kralja. No i ovom zgodom pokaže on plemenito, kršćansko mišljenje. Pored svih prošnji ne dade se kruniti za kralja, nego primi samo upravljanje kraljevine, jer se je još jednako nadao, da će se sa Salomonom nagoditi i njemu kraljevstvo predati. Tada uzme starati se najviše za vjeru i zakon: crkve graditi, zborove svećeničke obilato obdarivati, k službi Božjoj primjerom svojim pozivati i najmanje dužnosti kršćanske savjesno izvršivati. Ali pri tom ne bješe sv. Ladislav manje skrban za svoje svjetovne vladalačke dužnosti, premda se drži, da je preteško ispunjati dužnosti jedne i druge.

Salomon je iz grada Požuna, gdje se utvrdio, jednako navaljivao u kraljevinu. Da bude u zemlji mir, bio bi Ladislav drage volje predao upravu kraljevine Salomonu; ali Salomona ne htjedoše biskupi i velikaši, jer je bio mrgodast, nepravedan i osvetljiv. Ipak mu Ladislav ponudi kraljevske dohotke; on ih prihvati, te tako bude megju njima povraćena sloga i mir. No ne za dugo. Opaki Salomon

pozove Ladislava na sastanak, da se tobože posve nagode i pomire. Ladislav bješe odmah gotov, da dogje na ročište; no pod zaštitom Božjom budući dobi potajnu opomenu, neka se pazi od Salomona, ë ovaj hoće da ga smakne. Ladislav uzme s toga sa sobom jaču stražu, pa uvrebavši Salomona u prijevari, opkoli ga i uhvati te u tvrdi Višegrad zatvori. To je Ladislav učinio, da ne bude kraljevina neprestano uzbunjivana, a nadao se, da će se Salomon napokon tako ukrotiti i umekšati te će mu moći predati kraljevstvo; pa se zato i Bogu molio, da mu rogjaka prosvijetli i dozove k dužnosti bratske ljubavi.

Ladislav sklonjen vjerom pokuša još jedan put, da protivnika dobije milom: pusti ga iz zatvora i uzme k sebi u dvor. No već za malo dana pobježe Salomon misleći samo na osvetu. Ne mogavši megju kršćanskim vladaocima ni jednoga naći, koji će mu pomoći suprot Ladislavu, poište pomoć u poganina i barbarina, u Kumanskoga kneza, kojemu obeća, da će mu Erdelj dati u državu i da će kćer njegovu uzeti za ženu. Barbarin ovim obećanjem zamamljen s nebrojenim mnoštvom provali u Ugasku. Ladislav skupivši odmah vojsku pogje barbarima na susret; jedva pak mogaše vjerovati glasu, da se je s Kumanima svezao Salomon. Odmorivši vojsku udari s njom tako junački na neprijatelja, da ga odmah natjera u bijeg, te od Kumana pade deset tisuća mrtvih a od Ugara tek jedna tisuća. Knez Kumanski i Salomon pobjegnu, a kralj Ladislav povrati se s neizmjernim plijenom i zapovjedi, da se u svijem crkvama pjeva Bogu hvala. Šta se sa Salomonom dalje dogodilo, ne zna se.

Ladislavova sestra Helena Lijepa bješe udata za Hrvatskoga kralja Zvonimira. Po smrti Zvonimirovoj (godine 1087.) ode ona natrag k bratu u Ugarsku, a u Hrvatskoj zakralji se Stefan Drugi. No kad Stefan nabrzo umrije pa u Hrvatskoj bune i svagje uzavreše, kralj Ladislav, bilo da je ustao braniti pravo sestrino na krunu Hrvatsku ili da ga je pozvala jedna stranka Hrvatskih velikaša, pogje s vojskom da uzme kraljevinu Hrvatsku. Na dva maha bojeve bijući pridobi krajeve Hrvatske do Save i Kupe. U tom dijelu Hrvatske bijaše otprije biskupija Sisačka, ali je ona propala, a drugi biskupi Hrvatski stanovali su daleko, ponajviše u Dalmaciji; zato je ovdje, u Posavskoj Hrvatskoj, vjera kršćanska trgla u nazadak a napredovao korov praznovjerja poganskoga. Da tomu zlu nagje lijeka, sveti Ladislav osnova u Zagrebu oko godine 1093. biskupiju, koja godine 1853. postade nadbiskupija.

No još ne uredi Ladislav poslova u Hrvatskoj, kad i opet Kumani udare u Ugarsku ubijajući ljude i razvaljujući sela i gradove. Ladislav ostavivši u Hrvatskoj sinovca svoga Alma za vojvodu, poleti pred Kumane, i navalivši na njih na rijeci Tamišu potuče ih ametice, mnoge od njih zarobi, a ostale rastjere. Kad Ladislav ne htjede da povrati zarobljene, navale Kumani iznovice u Ugarsku. Sad poište Ladislav u bici samoga kneza Kumanskoga i pozove na mejdan. Odazove se knez, a Ladislav ga nadžakom udari, da je odmah onesvjesnuo, i zatim ga mačem probode. Kumani vidjevši smrt kneza svoga pobjegnu glavom bez obzira. Rušnjaci bili su već jednom pomagali Kumanima protiv Ugara, i sad posljednji put podgovorili su oni Kumane na Ugre. Zato Ladislav zavojšti i na njih. Nego Rušnjaci se dozovu, pa držeći da će viteškoga vladaoca lakše pobijediti posluhom nego oružjem, dogju k njemu i krivnju svoju priznaju; a on ih tako ljubazno dočeka i sve im odmah oprosti, da nije neprijatelja silom nego dobrotom sebi podložio. I u ratovima, koje je sv. Ladislav na Poljake i Čehe vodio za obranu kraljevine svoje, bijaše jednako srećan.

Kad sv. Ladislav napokon steče mir kraljevini sa svih strana, sagradi na potoku Križu veličanstvenu crkvu na čast presvetoj Bogorodici i utemelji oko nje grad Veliki Varadin. U ovom gradu zasnova stolicu biskupsku, i prebogato je nadari na što veću sjajnost službe Božje. Ništa ne može čovjeka lakše odvratiti od pobožnosti nego nemirno ratno življenje, kakovo je morao Ladislav provoditi. Sasvim tim je sv. Ladislav uz življenje ratničko živio pobožno kao kakov redovnik: često se Bogu molio i često postio, oplakivao grijehe naroda i na oltaru srca prinosio sebe Bogu za žrtvu živu, i više puta dugo u noć bdio u crkvama.

Za vremena sv. Ladislava spremahu se kršćani iz Europe, da zavojšte na Turčina u Asiji te mu otmu Svetu Zemlju, u kojoj se rodio i umro Spasitelj svijeta. Vladari Europski držahu, da ne mogu križarskoj vojsci, koja će ići na Turčina, izabrati dostojnijega vojskovogju nego Ladislava, junaka doista kršćanskoga. Kako god nije inače Ladislav bio pohlepan na časti, ipak radosno primi ponudu, da bude križarski vojskovogja, jer je bio gotov krv i život žrtvovati za stvar Hristovu. No dok je sve žurno spremao za križarski rat, poduze

ga bolest, i sve veća slabost opomenu ga, da mu je ići ne ka grobu Hristovu nego u svoj grob. Sazove odmah velikaše k sebi, pa kako nije sa ženom svojom imao do jedinu kćer, odredi sebi za nasljednika sinovca svoga mlagjega, Alma vojvodu Hrvatskoga, jer je bio blaži i vrsniji od starijega svoga brata Kolomana; ali opet po smrti Ladislavovoj Almo prepusti kraljevstvo na Kolomana. U oporuci ne zaboravi sv. Ladislav ni jedne crkve ni monastira, da im ne bi zapisao darova. Primivši zatim svetu pričest tijela i krvi Gospodina našega Isusa Hrista, u kojega je vjerno vjerovao i kojega je svim srcem ljubio, srećno se odseli ka Gospodinu godine 1095. Tijelo njegovo bi s velikom slavom sahranjeno u Velikom Varadinu. Gospodin pak proslavi grob svoga ugodnika mnogim čudesima.

* * *

U svijetu ima nebrojenih i prerazličitih napasti, koje nas navode na grijeh; a jednoga napastvuje više ova, drugoga pak ona stvar. No veoma je općenita a teška napast čovjek protivnik, koji će ti gotovo svagdje, makar mu se koliko uklanjao, pod noge bacati klipove i gledati, da ti što više zagrči život. Takov protivnik bijaše svetomu Ladislavu Salomon, pa se iz žitka ovoga sveca uči, kako možeš protivniku odoljeti a da se ne ogriješiš o zapovijed Isusovu, po kojoj smo dužni i neprijatelja ljubiti. Nitko nije tako nizak, da ne bi mogao stradati po tugjoj nepravdi i lažnosti. I siromahu, koji ima grudu zemlje i jedno blašče, teško je, kad mu tko hoće ovo malo da uzme, sve jedno kao što boli cara ili kralja, kad mu tko otima

krunu. No budi i ti tako velikodušan prema protivniku svome, kao što je bio sv. Ladislav. Možeš i ti pravo svoje braniti od protivnika, kao što je branio sv. Ladislav od Salomona, ali ne daj, da ti se ugasi u srcu ljubav k protivniku; gle, Ladislav se za protivnika svoga Bogu moli! Što bi ti koristilo, da i dobiješ parnicu protiv suparnika svoga, kad bi neprijateljstvom suprot njemu izgubio mnogo veće dobro: dušno spasenje.

Pomolimo se.

Bože, koji si blaženoga kralja Ladislava ispovjednika svojega ukrasio različnim čudesima, udijeli, molimo, da po njegovim odvjetnim zaslugama od sviju se vazda odbranimo protivština i radosti uživàmo vječne. Po Hristu Gospodinu našem.

28. dan lipnja.

Sveti Irenej.

Irenej rodi se od roditelja Grka u Maloj Asiji oko godine 130. po svoj prilici u gradu Smirni ili barem ondje gdjegod blizu. Već u djetinjstvu bi predan na nauk i odgoju biskupu u Smirni svetomu Polikarpu, koji je bio učenik sv. apostola i evangjelista Ivana (vidi 26. dan siječnja). Iz nauka i života ovoga apostolskoga čovjeka nauči Irenej stalnu vjeru i ljubav onoga Isusova učenika, koji je za stolom ležao na krilu božanskoga učitelja svoga; i sve što je od njega naučio, osta mu tako čvrsto usagjeno u pameti i srcu, da se još u poznoj starosti svega živo sjeća. „Vidio sam te — piše već u starosti Irenej Florinu — kod Polikarpa, kako si nastojao, da tebi

povladi. Jer ono što se tada dogagjalo, mnogo je življe u pameti nego li ono, što se nedavno zbivalo. Pače mi je pred očima i mjesto, na kojem je sjedio Polikarpo, dok si ti govorio, i sâm njegov dolazak onamo i ulazak, i način života i obličje tijela; i mogao bih kazivati i njegove besjede, što je govorio narodu, i spominjao, kako je bio s Ivanom i s drugima, koji su vidjeli Gospodina, i običavao pripovijedati, kako je slušao ono što se kazivalo o Gospodinu; i potvrgjivao, kako se ono što je od očevidaca. čuo o čudesima i nauku Gospodnjem, sve podudara (slaže) sa Svetim Pismom — ovo bih ja mogao sve pripovjediti. Jer ovo sam ja (kako mi je Bog bio milosrdan) tada doista pažljivo slušao, ne zapisujući na papir nego u srce svoje utiskujući, što i sada po Božjoj milosti iskreno kazujem i pameću razmišljavam.“ Sv. Jeronim kazuje takogjer, da je Irenej bio učenik i sv. Papije, koji je apostole poznavao u glavu.

Irenej ode poslije s Potinom i s drugim učiteljima riječi Božje u južnu Galliju (Francusku), naročito u grad Lyon; onamo biše poslani valja da od sv. Polikarpa. Potin posta prvi biskup u Lyonu i umrije smrću mučeničkom (vidi 2. dan ovoga mjeseca). Irenej bi regjen za svećenika; njegovo znanje ne samo kršćanskih istina nego i poganske filosofije kao i blagoslovna trudba oko spasenja ljudskoga stekoše mu veliko štovanje. O progonstvu, koje godine 177. nastade na kršćane u Lyonu i u okolini, pisaše kršćani Lyonski i Viennski kršćanima u pokrajinama Asiji i Frigiji poslanicu, od koje prijepis poslaše preko Ireneja i Rimskomu papi Eleuteriju. Na koncu poslanice kršćani Lyonski ovako govore papi za Ireneja: „Da ovu

poslanicu tebi odnese, zamolismo brata i druga našega Ireneja, za kojega te molimo, oče, da ti bude preporučen kao revnitelj za zavjet Hristov. Kad bismo znali, da pravednost ikomu podjeljuje mjesto, mi bismo njega kao svećenika Crkve tebi osobito preporučili.“ Ovim pripisom čini se da su kršćani Lyonski Ireneja preporučili papi Rimskomu, neka ga posveti za biskupa na mjesto poginuloga Potina. Tek je izvjesno, da je po mučeničkoj smrti Potinovoj biskup u Lyonu postao Irenej.

Tada bijaše biskup Lyonski duhovni glavar svih kršćana u Galliji. Kad Irenej postade biskup, još je velik dijel stanovnika Lyonskih bio u poganstvu; no propovijedanje i djelovanje Irenejevo bješe tako blagoslovno, da umalo nije čitav grad Lyon postao kršćanski i kršćanstvo se daleko po Galliji razgranalo. K tomu su jamačno mnogo pripomogla i čudesa, koja su još tada pravi učenici Isusovi činili. To svjedoči sâm sv. Irenej veleći: „U ime Isusovo pravi njegovi učenici dobivajući od njega milost rade za dobro drugih ljudi, kako je koji od njega dobio dar. Jer jedni za cijelo i doista izgone bjesove (vragove), tako da prečesto oni, koji se očiste od nečistih duhova, vjeruju i uljezu u Crkvu. Drugi pak naprijed znaju došaste dogagjaje, i imaju vigjenja i proroštva. Neki opet rukopolaganjem ozdravljavaju i iscjeljuju bolesne. Pa i mrtvi uskrsoše, kao što smo kazali, i življeše s nama mnogo godina. Šta više? Nije moći iskazati broj milosti, koje po svemu svijetu Crkva od Boga dobivajući u ime Hrista Isusa raspetoga pod Poncijem Pilatom svaki dan čini u pomoć poganima, niti zavodeći koga niti novac od njega uzimajući.“ (Contra haeres. II. 32.)

No kao što se je sotòna ušunjala u vrt raj te prve ljude navela na oholost i ponositost, tako je ona od vajkada kušala raditi i u katoličkoj Crkvi; pa joj je često žalibože pošlo i za rukom. Bilo je već u početku kršćanstva ljudi oholih, koji ne slušajući Crkve Hristom utemeljene, prezirali su predanje apostolsko, po svojoj glavi i domisli tumačili Sv. Pismo, te se odvajali od općenite apostolske crkve, koja je ipak, po riječima samoga Svetoga Pisma, stup i tvrgja istine. (Tim. I. 3, 15). Suprot ovakvim krivovjercima vojevaše sv. Irenej besjedom i pismom.

Kako je sv. Irenej revnosno i umno branio nauk katolički od krivovjernika, tako se je opet trudio, da se u samoj Crkvi sačuva jedinstvo i mir. U ono doba bijaše razlika megju istočnom i zapadnom Crkvom u svetkovanju uskrsnoga blagdana: istočna je Crkva uskrs praznovala vazda u četrnaesti dan po prvom mlagju proljetnom, bio taj četrnaesti dan koji god dan u sedmici, ma i sâm petak; a zapadna iliti Rimska istom u nedjelju, koja dogje za četrnaestim danom po prvom mlagju, kao što se danas uskrs svetkuje po svemu kršćanskom svijetu. Rimski papa Viktor pozva Crkve na Istoku, da svetkuju uskrs po običaju Rimskom, pa kad one ne bijahu voljne odustati od svoga običaja, zaprijeti im, da će ih odlučiti od zajedîni sa Rimsko-katoličkom Crkvom. Premda se pak sâm sv. Irenej odazvao pozivu papinskomu, ipak pisa pismo papi Viktoru moleći ga, neka odviše oštro ne postupa, neka još za sada radije podnosi nejednakost u svetkovanju uskrsa, nego da znameniti dijel Crkve odluči od cjeline. I što je sv. Irenej molio, to je u pape i umolio: mir se

Crkvi sačuva; pa po tom ima i sámo ime svečevo lijepo istinito značenje, jer Grčko ime Irenej znači što u naš Miroslav iliti Mirko.

Kad se Rimski cesar Septimije Sever godine 202. savladavši Parćane vrati u Rim, slavio je pobjedu svakojakim igrama, kojih su se ipak kršćani klonili, jer su bile ponajviše okrutne ili nesramne. Cesar misleći da mu kršćani zavide slavu, zamrzi na njih ter izda zakon, po kojem se je vjera kršćanska zabranjivala i svakoga je trebalo oštro kazniti, koji bi god za njom pristajao. Progonstvo nastade i u Lyonu. Pisac iz šestoga stoljeća sv. Gregorije Tourski pripovijeda, da je za onoga progonstva krv kršćanska po Lyonskim ulicama curkom curila. A u nekakvom poznijem spisu kaže se, da je tada u Lyonu poklano devetnaest tisuća kršćana, na posljetku njihov duhovni pastir sv. Irenej. Ima još i sada u Lyonu crkva na čast sv. Ireneju.

* * *

Katolički katehisam uči nas, da je ono što je Bog objavio za spasenje naše, do nas došlo koje pismeno t. j. po Sv. Pismu, koje pak usmeno t. j. po predanju od usta do usta; jer apostoli nijesu sve ono popisali, što su naučavali, nego su mnogo koješta samo usmeno kazivali učenicima svojim, pa se ovo po tom sačuvalo u Crkvi katoličkoj kao nauk apostolski, koji treba isto tako vjerovati kao ono što su apostoli napisali. A ovo ne uči samo Crkva Rimsko-katolička nego i druge istočne Crkve ili Crkvice, koje su se odvojile od Crkve katoličke. Samo protestanti ne će ništa da znadu za usmeno predanje, već kažu, da

je njima dosta Sveto Pismo sámo bez predanja. No tek dvije da napomenemo, a onda da čujemo. što sv. Irenej govori o usmenom predanju. U Sv. Pismu ne čitamo, da bi bio Hrist Gospodin apostolima zapovjedio, neka pišu, nego čitamo gdje im nalaže, neka usmeno uče sve ljude; i ne čitamo, da bi bio on ljudima zapovjedio, neka čitaju, ali čitamo gdje im nalaže, neka slušaju, što uče apostoli i učitelji crkveni. Usmeno predanje starije je od Sv. Pisma, pa da je ono još i uza Sv. Pismo potrebno, najbolje potvrgjuju protestanti, koji držeći se sáma Svetoga Pisma i tumačeći ga svaki po svojoj glavi, razdrobiše se u nebrojene sekte iliti stranke s prerazličnim naucima, a svaka od njih tvrdi, da je nauk njezin crpan iz Sv. Pisma.

No da čujemo sv. Ireneja o usmenom predanju. On kaže: „Svi koji istinu hoće da vide, mogu u svakoj Crkvi naći predanje apostolsko; i možemo izbrojiti biskupe, koji su od apostola postavljeni bili u Crkvama, i nasljednike njihove do danas. Nego budući da bi predugo bilo izbrajati nasljedstva svih Crkava, navest ćemo samo predanje najveće i najstarije i svjema poznate, od preslavna dva apostola Petra i Pavla u Rimu utemeljene Crkve, kako je ono po nasljedstvu biskupskom došlo do nas. Jer s ovom Crkvom radi većega prvenstva treba da se slaže svaka druga Crkva to jest svi vjerni; u ovoj se je naime vazda sačuvalo ono predanje, koje je od apostola. Blaženi apostoli predadoše biskupstvo i upravu Crkve Linu; ovoga Lina napominje Pavao u poslanicama Timoteju. Za njim dogje Anaklet; za ovim treći od àpostôlâ dobi biskupstvo Klemenat, koji je i same apostole vidio i s njima se družio i njihovo propovijedanje slušao

i njihovo predanje imao pred očima, pa ne sâm, jer je tada još mnogo njih bilo, koji su bili od àpostôlâ poučeni. Za Klementom dogje Evarist, onda Aleksandar, Siksto, Telesfor, Higin, Pije, Anicet, Soter i sada dvanaesti od àpostôlâ Eleuterije. Ovim redom i nasljedstvom dogje do nas od àpostôlâ predanje u Crkvi i navješćivanje istine. I ovo je potpuna potvrda, da je jedna ista životvorna vjera, koja se je u Crkvi od àpostôlâ do sada čuvala i predavala u istinu. — Ne treba dakle kod drugih iskati istinu, kad je lako nagjemo u Crkvi; jer su apostoli u njoj kao u bogatoj spremi (komori) spravili svu istinu, da svaki koji hoće iz nje uzima napitak života. Pa kad bi o stvari kakovoj nastala raspra, zar ne bi trebalo pitati najstarije Crkve, u kojima su bili apostoli, pa od njih o toj stvari doznati istinu? A što da nam apostoli nijesu ostavili pisama, ne bi li trebalo ići za predanjem, što su predali poglavarima crkvenim?“ (Contra haer. III. cc. 3. 4).

Sad pitamo pametna čovjeka: komu ćeš radije vjerovati, da uz Bibliju ima ili nema i apostolsko predanje, da li sv. Ireneju, koji je bio učenik Polikarpov a Polikarpo učenik apostolski, ili Luteru i Kalvinu, koji su živjeli tisuću i pet sto godina poznije iza apostolskih vremena, ili pače kakovu god potukaču, koji ti nameće protestanatsku Bibliju govoreći, da je u njoj sve što je Bog objavio i što su apostoli učili?

Pomolimo se.

Bože, koji nas godišnjom svetkovinom blaženoga Ireneja mučenika svojega i biskupa razveseljavaš, udijeli milostivo: čije rogjenje slavimo, da se i njegovom zaštitom radujemo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

29. dan lipnja.

Sveti Petar apostol.

Petru bijaše isprva ime Simon, a rodi se u mjestu Betsaidi na brijegu jezera Genesaretskoga od oca Jone (= Joana = Ivana); poslije se pak nastani u mjestu Kafarnaumu, ko e je takogjer bilo kod Genesaretkoga jezera. Tudijer je sebe i porodicu svoju (bješe naime oženjen) prehranjivao ribanjem.

Simonov brat Andrija bijaše učenik Ivana Krstitelja. Toga Andriju pozva Isus prvo od svijeh drugih sebi za učenika i apostola. Andrija pak nagje najprije brata svojega Simona, i reče mu: „Mi nagjosmo mesiju (Hrista, spasitelja).“ I dovede ga k Isusu. A Isus pogledavši na Simona reče: „Ti si Simon sin Jonin; ti ćeš se zvati Petar (kamen, stijena);“ kojim riječima kaza, za što je Petar odregjen. (Iv. 1, 40—42).

Petar se potom povrati k svojemu poslu, ribanju, i lovi ribu, dok nije bio od Isusa svečano pozvan za apostola. Naime jedan put Isus bivši kod jezera Genesaretskoga uljeze u jednu lagju Simonovu, i zamoli Simona, da malo odmakne od kràja. I pošto je Isus iz lagje narod poučio, reče Simonu: „Hajde na dubinu, te bacite mreže svoje na lov!“ „Učitelju — odgovori mu Simon — svu noć smo se trudili, i ništa ne uhvatismo; ali po tvojoj riječi bacit ću mrežu.“ I učinivši to uhvatiše veliko mnoštvo riba, i mreža im se prodiraše. Kad to vidje Simon Petar, uplaši se i pripadavši ka koljenima Isusovim reče: „Izigji od mene, jer sam čovjek grešnik, Gospodine!“ A Isus mu reče: „Nemoj se bojati; od sada ćeš ljude loviti!“ Na

ovu riječ ostavi Simon Petar sve i otide za Isusom. (Luk. 5, 1—11).

Petar prizna prvi od sviju apostola javno i slobodno vjeru svoju u Isusa. Došavši u okoline grada Cesaree Filipove pitaše Isus učenike svoje: „Za koga drže ljudi Sina čovječjega (mene)?“ Oni rekoše: Jedni za Ivana Krstitelja, a drugi za Iliju, opet drugi za Jeremiju ili za kojega od pròrôkâ.“ Reče im Isus: „A šta vi velite, tko sam ja?“ Odgovarajući Simon Petar reče: „Ti si Hrist, Sin Boga živoga.“ A Isus mu reče: „Blago tebi, Simone sine Jonin! jer tijelo i krv nijesu tebi to objavili, nego otac moj, koji je na nebesima. A ja tebi kažem: ti si Petar (stijena, kamen), i na toj stijeni sazidat ću Crkvu svoju, i vrata paklena ne će je nadvladati. I tebi ću dati ključeve od kraljevstva nebeskoga. Pa što god svežeš na zemlji, bit će svezano i na nebesima; i što god razdriješiš na zemlji, bit će razdriješeno i na nebesima.“ (Mat. 16, 13—19). Ovim riječima obeća Isus Simonu Petru vrhovnu ključànu vlast u kraljevstvu nebeskom t. j. u Crkvi svojoj.

Isus nahranivši na čudesni način pet tisuća ljudi, otide u goru sâm. Sjutradan dogjoše ljudi, da traže Isusa, a on reče njima: „Ne tražite me, što ste vidjeli čudesa, nego što ste jeli hljeba i nasitili se. Starajte se ne za jelo koje prolazi, nego za jelo koje ostaje za život vječni. Ja sam hljeb živi, koji sam s neba sišao; koji jede od ovoga hljeba, živjet će u vijek; i hljeb koji ću ja dati, tijelo je moje za život svijeta. Koji jede moje tijelo i pije moju krv, ima život vječni.“ Tada mnogi od učenika Isusovih koji su slušali, rekoše: „Ovo je tvrda besjeda, tko je može slušati?“ I od tada mnogi

od učenika njegovih otidoše natrag; i više ne igjahu s njim. Isus pak reče apostolima: „Zar i vi hoćete da otidete?“ A odgovori mu Simon Petar: „Gospodine! komu ćemo ići? Riječi života vječnoga imaš! I mi vjerovasmo i poznasmo, da si ti Hrist Sin Božji.“ (Iv. 6, 1ss.)

Isus uze tri najmilija učenika: Petra, Jakoba i Ivana, i izvede ih na goru visoko näsâmo. I preobrazi se pred njima; i zasja se lice njegovo kao sunce, a haljine njegove postadoše bijele kao snijeg. I ukazaše im se Mojsije i Ilija govoreći s Isusom. A Petar zanesen ovom sjajnom pojavom podviknu: „Gospodine! dobro nam je ovdje biti; ako hoćeš, da načinimo ovdje tri sjenice.“ — I kad je Isus išao da iz mrtvih podiže kćer Jairovu, uze sa sobom samo Petra, Jakoba i Ivana. (Mat. 17, 1–4. Luk. 8, 41ss.)

Kod posljednje večere Isus perući noge učenicima dogje i k Simonu Petru. A Petar mu iz poniznosti branjaše govoreći: „Gospodine! zar ti meni da pereš noge? Ne ćeš mi prati nogu nikad?“ „Ako te ne operem, ne ćeš imati dijela sa mnom“, odgovori mu Isus. Tada će Petar: „Gospodine! ne samo noge moje nego i ruke i glavu.“ A kad im Isus opra noge, sjedavši opet za stol reče im: „Sinci! još sam malo s vama. Kamo ja idem, vi ne možete doći.“ Kaže mu Simon Petar: „Gospodine! kamo ideš?“ Isus odgovori: „Kamo ja idem, ne možeš sada ići za mnom; ali ćeš poslije ići.“ Reče mu Petar: „Zašto ne mogu ići sada za tobom? dušu ću svoju položiti za te.“ Odgovori mu Isus: „Dušu ćeš svoju položiti za me? Zaisto, zaisto ti kažem: ne će pijetao zapjevati, dok me se tri puta ne odrečeš.“ (Iv. 13, 4ss.)

U vrtu Getsemanu bijahu opet Petar, Jakob i Ivan svjedoci smrtnoj muci Isusovoj, kao što su bili svjedoci preobraženju njegovu. Kad se zatim Isus preda momcima Židovskim i oni na nj metnuše ruke, Petar izvadi mač svoj i odsiječe Malhu sluzi poglavara svećeničkoga desno uho. I kad po tom svi učenici Isusa ostaviše i pobjegoše, velika ljubav Petrova k Isusu još ga skloni, da ide za njim. Petar ušavši u dvor velikoga svećenika sjede sa slugama, i grijaše se kod ognja, da vidi svršetak. Tada pristupi k njemu sluškinja vratarica, i reče mu: „I ti si bio s Isusom Galilejinom?“ A on se odreče pred svjema govoreći: „Ne znam, šta govoriš.“ Petar izigje k vratima, i opet reče druga sluškinja onima što su ondje bili: „I ovaj bješe s Isusom Nazarejinom,“ I opet odreče se zakletvom: „Ne znam toga čovjeka.“ A malo po tom pristupiše oni što su stajali, i rekoše Petru: „U istinu i ti si od njih, jer te i govor tvoj izdaje.“ Tada se poče kleti i preklinjati, da ne zna toga čovjeka. I odmah zapjeva pijetao. I obazre se Isus i pogleda na Petra. I Petar se opomenu riječi Isusove, i izišavši na polje plaka gorko. (Mat. 26, 36ss. Luk. 22, 61.)

Isus uskrsnuvši iz mrtvih javi se odmah u isti dan napose Simonu Petru. Poslije lovljaše Petar sa drugih šest učenika ribu u jezeru Genešaretskom. A kad bi jutro, stade Isus na brijegu od jezera. Petar razabravši da je Isus, skoči u jezero, samo da što prije dogje do Gospodina. Nahranivši pak Isus učenike hljebom i ribom, reče Simonu Petru: „Simone Ivanov! ljubiš li me većma nego ovi?“ Petar odgovori: „Da, Gospodine, ti znaš, da te ljubim.“ Reče mu Isus: „Pasi jaganjce moje.“

Reče mu opet: „Simone Ivanov! ljubiš li me?“ Odgovori Petar: „Da, Gospodine, ti znaš, da te ljubim.“ Reče mu Isus: „Pasi jaganjce moje.“ Reče mu trećom: „Simone Ivanov! ljubiš li me?“ Ožalosti se Petar, što ga je trećom pitao, i reče: „Gospodine! ti sve znaš, ti znaš, da te ljubim.“ Reče mu Isus: „Pasi ovce moje. Zaisto, zaisto ti kažem: kad si bio mlagji, opasivao si se sâm i hodio si kuda si htio; a kad ostariš, širit ćeš ruke svoje, i drugi će te opasati i odvesti kuda ti ne ćeš.“ Ovo reče Isus pokazujući, kakom će smrću Petar proslaviti Boga t. j. da će na križu raspet umrijeti. Onima pak riječima: pasi jaganjce i ovce moje, Isus preda Petru vrhovnu pastirsku vlast u Crkvi, kao što mu je prije obećao. (Luk. 24, 34. Iv. 21, 1—19.)

Po Isusovu uzašašću na nebo, Petar kao prvi megju apostolima i kao vrhovni pastir Crkve Hristove predloži, da se mjesto izdajnika Jude za službu apostolsku izbere jedan od učenika Isusovih. I bi izabran Matija. — Kad se navrši pedeset dana po uskrsu i učenici Isusovi primiše Duha svetoga, progovori Petar sabranomu narodu: „Israelci! poslušajte riječi ove: Isusa Nazarejina, kojega je Bog potvrdio megju vama silama i čudesima, kao što i sami znate, njega preko ruku bezakoničkih pribiste na križ i ubiste. Ovoga Isusa uskrse Bog, čemu smo mi svi svjedoci; i ovoga Isusa odredi Bog Gospodinom i Hristom.“ Čuvši ovo ljudi, ražali im se u srcu, i rekoše Petru i ostalim apostolima: „Šta ćemo činiti braćo?“ A Petar im reče: „Pokoru činite, i neka se krsti svaki od vas u ime Isusa Hrista za oproštenje grijèhâ.“ I krsti se oko tri tisuće duša. (Djel. Ap. 1, 15-26; 2, 1—41.)

Malo zatim pogje Petar s Ivanom u hram Jerusalemski na molitvu. Hramu pred vratima sjegjaše čovjek hrom od rogjenja, da prosi milostinju. Petar pogledavši na nj reče: „Srebra i zlata nema u mene; nego što imam ovo ti dajem: u ime Isusa Hrista Nazarejina ustani i hodi.“ I skočivši hromi ustade i hogjaše; i ugje s njima u hram idući i skačući i hvaleći Boga. Videći ga ljudi gdje ide i hvali Boga, napuniše se čuda i navališe k Petru i Ivanu. A Petar reče im: „Israelci! šta gledate na nas, kao da smo svojom silom učinili, da on ide? Bog otaca naših proslavi sina svojega Isusa. Početnika života vi ste ubili, a Bog ga uskrse iz mrtvih; čemu smo mi svjedoci. Vjera u ime njegovo dade cijelo zdravlje ovomu, kao što svi vidite. I znam, braćo, da ste iz neznanja ono učinili, kao i knezovi vaši. Pokajte se dakle, i obratite se, da se unište grijesi vaši.“ Kad su Petar i Ivan govorili ljudstvu, naigjoše na njih svećenici i vojvoda od hrama, i metnuše ih u zatvor do u jutru; jer već bjaše večer. A od onih koji su slušali Petra, mnogi vjerovaše, i postade broj vjernih pet tisuća. Sjutradan u jutru zapitaše glavari svećenički i književnici Petra i Ivana: „Kakom silom ili u čije ime učiniste vi ovo?“ Tada Petar napunivši se Duha svetoga odgovori: „U ime Gospodina našega Isusa Hrista Nazarejina, kojega ste vi raspeli a kojega je Bog podigao iz mrtvih, stoji ovaj pred vama zdrav. I nema ni u jednome drugom spasenja; jer nema drugoga imena pod nebom danoga ljudima, u koje bi se mogli spasti.“ A videći postojanost Petrovu i Ivanovu i znajući, da su ljudi neknjiževni i prosti, divljahu se; videći takogjer iscijeljenoga čovjeka ne mogahu ništa

protivu reći. Zato im samo zaprijetiše, da nipošto ne govore niti uče u ime Isusovo. A Petar i Ivan odgovoriše im: „Sudite, je li pravo pred Bogom, da vas većma slušamo nego li Boga? Jer ne možemo ne govoriti što smo vidjeli i čuli." Svećenici pak i književnici zaprijetiše im još jednom, i pustiše ih. Apostoli sa svim tim propovijedahu riječ Božju slobodno i činjahu čudesa mnoga, tako da su ljudi bolesnike na ulice iznosili i metali na posteljama i na nosilima, kad progje onuda Petar, da bi barem sjenka osjenila koga od njih. Zato se sve više množaše mnoštvo muških i ženskih, što su vjerovali u Gospodina. Opet dakle dovedoše Židovi apostole pred svoje vijeće i zapita ih veliki svećenik: „Ne zaprijetismo li vam oštro, da ne učite u ovo (Isusovo) ime?" A Petar i apostoli odgovoriše: „Većma se treba Bogu pokoravati nego li ljudima. Bog otaca naših uzvisi Isusa za spasitelja na oproštenje grijeha." Tada išibaše apostole i zaprijetiše im, da nipošto ne govore u ime Isusovo; i onda ih otpustiše. A apostoli otidoše ispred vijeća radujući se, što su dostojni bili za ime Isusovo sramotu trpjeti. I ne prestajahu svaki dan propovijedati Hrista Isusa. (Djel. Ap. gl. 3—5.)

Kad apostoli u Jerusalemu čuše, da su mnogi stanovnici Samarijski propovijedanjem gjakona Filipa primili riječ Božju, poslaše onamo Petra i Ivana, koji dogju, pomole se za krštene i polože ruke na njih, i primiše Duha svetoga. Petar i Ivan posvjedočiše i propovjediše evangjelje po tom još u mnogim krajevima Samarijskim, i vratiše se napokon u Jerusalem. (Djel. Ap. 8, 14—17. 25.)

Vjera Hristova bješe se razgranala već po svoj Judeji, Galileji i Samariji. Onda pogje poglavica apostolski Petar, da obigje sve, i dogje u grad Lyddu. Ondje nagje čovjeka uzeta (gutom udarena) po imenu Eneu. I reče mu Petar: „Enea! iscjeljuje te Gospodin Isus Hrist; ustani!" I odmah usta. I vidješe ga stanovnici grada Lydde i okoline, i obratiše se ka Gospodinu. U primorskom gradu Joppi umrije učenica (kršćanka) Tabita, koja bješe puna dobrih djela i milostinje, što je činila. Dozvaše onamo Petra iz Lydde. Kad dogje Petar u sobu gdje je mrtvac ležao, skupiše se oko njega sve udovice plačući i pokazajući suknje i haljine, što im je načinila Tabita. Petar pak kazavši svjema da izagju, i ostavši sam kleče na koljena i pomoli se; i okrenuvši se k tijelu reče: „Tabita! ustani." A ona otvori oči i vidjevši Petra sjede; a Petar pruživši joj ruku, podiže je; i dozvavši ljude, pokaza je živu. Ovo se razglasi po svoj Joppi, i mnogi vjerovaše u Gospodina. I Petar osta mnogo dana u Joppi u nekoga Simona kožara. Jednom se Petar u podne moljaše Bogu u gornjoj sobi. I ogladnjevši htjede da jede; a kad su mu gotovili, dogje izvan sebe, i vidje nebo otvoreno i posudu nekakvu gdje silazi, kao velika plahta gdje se na četiri roglja spušta s neba na zemlju, u kojoj bijahu životinje, što su bile Židovima nečiste i zabranjene za jelo. I postade glas k Petru: „Ustani, pokolji i jedi!" A Petar reče: „Nipošto Gospodine! jer nikad nijesam jeo što nečisto." I gle, glas opet k njemu drugom: „Što je Bog očistio, ti ne reci, da je nečisto." I ovo bi tri puta. Ovim vigjenjem bi poučen Petar, da je smrću Hristovom sve očišćeno, razlika megju Židovima i poganima da prestaje, i da su pogani isto tako pozvani u Crkvu Hristovu i u život vječni kao i Židovi. Dok je Petar razmišljavao

o vigjenju, dogjoše po nj tri čovjeka od satnika Kornelija iz grada Cesaree. Kornelije bijaše poganin ali poznavajući pravoga Boga, kojega su štovali Židovi, bijaše bogobojazan s cijelim domom svojim, davaše mnoge milostinje i moljaše se Bogu veoma često. Moleći se jednom vidje u vigjenju očito angjela Božjega gdje ugje k njemu i reče mu: „Kornelije! Molitve tvoje i milostinje uzigjoše na spomen pred Boga. I sad pošlji u Joppu ljude i dozovi Simona Petra. On će ti kazati, šta treba da činiš." Kornelije učini tako. Sjutradan pogje Petar s onom trojicom Kornelijevih ljudi u Cesareu; i neki od braće (kršćana) pogjoše s njim. Kornelije čekaše ih sazvavši rodbinu svoju i prijatelje. A kad Petar ulažaše, srete ga Kornelije, i padnuvši k nogama njegovim pokloni se. A Petar ga podiže govoreći: „Ustani, i ja sam čovjek!" Po tom pripovjedi Kornelije, šta mu se dogodilo. Tada razumije Petar značenje onoga čudnovitoga vigjenja, i pozna, da ne valja braniti poganima ulazak u Crkvu Hristovu, pa reče: „Zaisto vidim, da Bog ne gleda tko je tko; nego u svakom narodu koji se boji njega i čini pravdu, mio je njemu." Zatim radosno propovjedi Korneliju i nazočnim poganima nauk Hristov. A dok je još Petar govorio, sigje Duh sveti na sve, koji su ga slušali. I udiviše se vjerni, koji su došli s Petrom, što se je dar Duha svetoga i na pogane izlio, jer su ih slušali gdje govore jezike i veličaju Boga. Tada zapovjedi Petar, da se krste u ime Gospodina Isusa Hrista. Onda ga umoliše, da je ostao kod njih nekoliko dana. Kad se Petar po tom vrati u Jerusalem i vjernima pripovjedi sve što mu se zbilo u Joppi i Cesarei, slaviše Boga i rekoše: „Dakle

je i poganima Bog dao pokajanje za život!" (Djel. Ap. 9, 31—11, 18.)

U ono vrijeme kralj Židovski Herod Agrippa Prvi, unuk onoga Heroda koji je pogubio nevinu dječicu, uze goniti kršćane u Jerusalemu. Najprije pogubi mačem apostola Jakoba Starijega, brata Ivanova. Vidjevši pak da je to po volji Židovima, uhvati poglavicu apostolskoga Petra i baci u tamnicu, i predade četirima stražama da ga čuvaju. Ali kad je Petar bio u tamnici, Crkva se bez prestanka moljaše Bogu za njega. Pa onu noć prije što će ga Herod izvesti iz tamnice i pogubiti, gle, angjeo Gospodnji probudi Petra govoreći: „Ustani brzo!" I spadoše mu verige s ruku. Još mu reče angjeo: „Obuci haljinu svoju i idi za mnom." Petar učini tako; ali ne znadijaše, je li to istina ili samo vigjenje. Progjoše dakle prvu i drugu stražu i dogjoše k vratima gvozdenim, koja vode u grad; ona im se sama otvoriše. I izišavši progjoše jednu ulicu, i angjeo odmah odstupi od njega. Tada dogje Petar k sebi i reče: „Sad doista znam, da je Gospodin poslao angjela svojega te me izbavio iz ruku Herodovih." Po tom pogje Petar k domu Marije matere Ivana Marka, gdje su mnogi bili sabrani i molili se Bogu. A kad je Petar kucao u vrata od doma, pristupi djevojka po imenu Roda da čuje, i poznavši glas Petrov od radosti ne otvori vrata, nego utrča i kaza, da Petar stoji pred vratima. Ali joj ne htjedoše vjerovati. A kad je Petar jednako kucao, otvoriše mu, poznaše ga i udiviše se. On pak mahnuvši na njih rukom da ćute, kaza im, kako ga je Gospodin izveo iz tamnice, i reče: „Javite ovo Jakobu (Mlagjemu) i braći." I izišavši iz Jerusalema, otide na drugo

mjesto (Djel. Ap. 12, 1—17), naime u Rim, kao što svjedoče prastari crkveni pisci. Iz Rima vrati se Petar u Jerusalem oko godine 49. po rogjenju Hristovu, kad je car Klaudije istjerao Židove iz Rima, a onda su Rimljani i kršćane držali za Židove.

U to vrijeme dogjoše iz Židovske u Antiohiju neki kršćani, koji su sprva bili Židovi, i stadoše dokazivati kršćanima, koji su otprije bili pogani, ako se ne obrežu po zakonu Mojsijevu, da se ne će moći spasti. Kad odatle postade raspra, pogjoše Pavao i Barnaba i drugi neki u Jerusalem k apostolima i starješinama za ovo pitanje. Na to se u Jerusalemu sabra prvi crkveni sabor, u kojem Petar kaoti glava saboru usta i reče: „Braćo! vi znate, da je Bog od prvih dana izabrao izmegju nas mene, da iz mojih usta čuju pogani riječ evangjelja i da vjeruju. I Bog koji poznaje srca, posvjedoči im davši im Duha svetoga kao i nama, i ne postavi nikakve razlike megju nama i njima, očistivši vjerom srca njihova. Sad dakle šta kušate Boga, da metnete na vrat učenicima (kršćanima) jaram, kojega ni ocevi naši ni mi mogosmo nositi? Nego vjerujemo, da ćemo se spasti milošću Gospodina Isukrsta kao i oni.“ I nagjoše za dobro Duh sveti i sabrani, da se obrezivanje i drugi takovi propisi zakona Mojsijeva ne nameću na kršćane, koji se obrate od poganstva. (Djel. Ap. 15, 1—28.)

Poslije otide Petar u Antiohiju, gdje je jedno vrijeme sjedio kao glava crkve Hristove; zato se dne 22. veljače slavi spomen stolice Petrove u Antiohiji. Iz Antiohije zaputi sv. Petar preko Male Asije: Ponta, Galatske, Kappadocije, Asije (Jonije) i Bitinije opet u Rim, odakle upravljaše kao glava

svom Crkvom Hristovom. Ali ne osta u Rimu bez prekida, nego obilažaše odanle pojedine općine kršćanske; tako se napokon sasta u Korintu s Pavlom, i vrati se s njim u Rim, gdje je car Neron kršćane stao nemilo progoniti. I apostoli Petar i Pavao budu uhvaćeni i u tamnicu bačeni. Nakon tamnovanja od devet mjeseci osugjeni biše obojica na smrt: Petar bude raspet na križ i to na svoju želju strmoglavce; to se zgodi 29. srpnja 67. godine po Hristu. Sada se nad grobom Petrovim u Rimu diže najveličanstvenija crkva u svijetu: crkva sv. Petra.

* * *

Sv. Petar pisa iz Rima dvije poslanice kršćanima u Pontu, Galatskoj, Kappadociji, Asiji i Bitiniji, koje bješe obišao. U prvoj ih nagovara, da budu postojani u progonstvima i mukama što će na njih doći, i da sveto žive, i odvraća ih od lažnih nauka što naučavaju krivovjernici na Židovsku misleći. — Drugu pisa im pred samu smrt izjavljujući u njoj kao posljednju svoju volju, i opominjući ih opet od krivovjernika, koji huleći na put istine (na istinitu vjeru i pravi život) idu za tjelesnim željama nečistoće, no koji će dovesti sebi naglu propast.

Pomolimo se.

Bože, koji si blaženomu Petru apostolu svojemu, davši mu ključe od kraljevstva nebeskoga, predao vladičanstvo svezivanja i razdrešivanja, dopusti, da se pomoću njegova odvjetovanja od sveza grijeha svojih izbavimo. Koji živiš i kraljuješ u vijeke vijeka. Amen.

30. dan lipnja.

Sveti Pavao apostol.

Jučer je bila svetkovina ne samo sv. Petra nego i sv. Pavla, pa kao da nije dosta jedan dan svetkovanju ovih velikih apostola, danas se još napose proslavlja spomen sv. Pavla. Zato ne mogavši jučer opisati žiće obojice, danas ćemo napose pripovijedati život sv. Pavla.

Život današnjega predičnoga svečara od mladosti njegove do onoga vremena, kad je obrativši se na vjeru Hristovu došao u Jerusalem, čusmo već dne 25. siječnja. U životopisu pak sv. Barnabe (dne 11. ovoga mjeseca) pripovjedismo dalje žiće Pavlovo sve do onoga časa, kad se je vratio u Antiohiju s prvoga putovanja svojega, koje učini s Barnabom. Iz ovoga prvoga putovanja Pavlova još ćemo samo ovo napomenuti. Otplovivši Barnaba i Savao na otok Cipar, progjoše otok tja do Pafa, gdje ih carski namjesnik Sergije Pavao, čovjek razuman, želeći čuti riječ Božju dozva k sebi. A sa Sergijem Pavlom bješe Žid po imenu Barjesu, vračar i lažni prorok, koji se Barnabi i Savlu stade suprotiviti gledajući da odvrati namjesnika od vjere. A Savao koji se zove i Pavao pun Duha svetoga pogledavši na nj reče: „O puni svakoga lukavstva i svake prijevare, sine gjavolji, neprijatelju svake pravde! zar ne prestaješ izvrtati pravih putova Gospodnjih? I sad eto ruke Gospodnje na te, i bit ćeš slijep ne videć sunca za neko vrijeme.“ I u jedan put napade na lažnoga proroka mrak i tama, i pipajući tražaše, tko će mu pružiti ruku. Tada namjesnik kad vidje šta bi, vjerova, diveći se nauci Gospodnjoj. (Djel. Ap. 13, 4—12.) Većina tumačilaca Sv. Pisma povodeći se za sv. Jeronimom drže, da je Savao sada kod obraćenja Sergija Pavla predjeo sebi ime prozvavši se Pavao na čast obraćenomu namjesniku. I doista sv. Luka pisac Djela Apostolskih sve do ovoga dogagjaja zove apostola Pavla Savlom, sada kaže: „Savao koji se zove i Pavao,“ i od sada imenuje apostola vazda samo Pavlom, kao što u naprijed i sam apostol sebe naziva.

Iz sabora apostolskoga u Jerusalemu vrati se Pavao u Antiohiju. Malo vrijeme za tim postalo a Pavao izabravši Silu otište se opet na putovanje apostolsko, preporučen milosti Božjoj od braće. Progje Siriju i Ciliciju utvrgjujući Crkve (općine kršćanske). Dogje pak u Derbu i u Listru. Ondje bješe učenik Timotej, za kojega su dobro svjedočila braća; njega uze Pavao sa sobom. Prošavši po tom Frigiju, Galatsku zemlju i Misiju, dogjoše u Troadu. Ondje se pridruži s njima evangjelist Luka. I vigjenje javi se noću Pavlu: čovjek Maćedonac stajaše pred njim moleći ga i govoreći: „Prijegji u Maćedoniju i pomozi nam!“ Odvezavši se dakle iz Troade dogjoše Pavao i drugari njegovi (Sila, Timotej i Luka) u Filipe (sada selo Filiba), glavni grad jednoga dijela Maćedonije. U dan subotni propovijedaše Pavao pred gradom kod vode nauku Isusovu. I jedna bogobojazna žena po imenu Lidija, skerletarica iz grada Tijatire, slušaše; i Gospodin otvori srce njezino, da pazi na riječi Pavlove. A kad se krsti ona i kuća njezina, privolje Pavla i drugove njegove, da se nastane u kući njezinoj. Kad bi oni išli na molitvu, susretala bi ih djevojka, koja je imala duha pythona (vračarskoga) i vračajući donosila velik dobitak gospodarima svojim. Jednoga dana ustavi se Pavao i reče duhu: „Zapo-

*

vijedam ti u ime Isusa Hrista, izigji iz nje.“ I izigje u taj čas. A videći gospodari njezini da izigje nada dobitka njihova, uhvatiše Pavla i Silu, i odvukoše ih na tržište k poglavarima i rekoše: „Ovi ljudi, Židovi budući, mute grad naš i navješćuju običaje, kojih nama ne valja primati ni tvoriti, jer smo Rimljani.“ Poglavari ih išibaše i baciše u tamnicu, i zapovjediše tamničaru, da ih dobro čuva. Primivši takovu zapovijest, on ih baci u najdolnju tamnicu i noge im metnu u klade. U ponoći Pavao i Sila hvaljahu Boga, a drugi sužnji ih slušahu. A u jedan put tako se vrlo zatrese zemlja, da se je temelj tamnički pomjestio; i odmah se otvoriše sva vrata i svjema spadoše okovi. A kad se probudi tamničar i vidje otvorena vrata tamnička, izvadi mač da se ubije, misleći da su pobjegli sužnji. Pavao pak povika velikim glasom: „Ne čini sebi zla nikakva, jer smo svi ovdje.“ Tamničar uljeze sa svijećom, i dršćući pripade k Pavlovim i Silinim nogama; i izvedavši ih na polje reče: „Gospodo! šta mi treba činiti, da se spasem?“ Oni mu odgovoriše: „Vjeruj u Gospodina Isusa, i spast ćeš se ti i sav dom tvoj.“ I propovjediše riječ Gospodnju njemu i svjema, koji su bili u domu njegovu. A on ih uze u onaj sat noći k sebi, i opra im rane: i krsti se on i svi njegovi odmah. Kad bi dan, poslaše poglavari službenike, da Pavla i Silu puste iz tamnice. Ali Pavao reče: „Izbivši nas pred narodom bez suda, ljude Rimljane, baciše u tamnicu; i sad hoće tajno da nas puste? Nije tako, nego sámi neka dogju i izvedu nas.“ Kad čuše poglavari, da su Pavao i Sila gragjani Rimski, uplašiše se, i došavši umolişe ih, i izvedoše moleći da izigju iz grada. Izišavši dakle iz tamnice dogjoše k Lidiji, gdje na-

gjoše braću, i utješivši ih otidoše. Luka pak ostade u Filipima, da upravlja crkvama Maćedonskim.

Prošavši pak Amfipolje i Apolloniju dogjoše u Solun (Thessaloniku), gdje je bila zbornica Židovska, u koju Pavao po običaju svome ugje i tri subote propovijeda, da je Isus obećani Hrist. I vjerovaše neki od Židova i mnogi od Grka. Ali kad tvrdoglavi Židovi uzbuniše u gradu neke zle ljude od proste svjetine, opraviše braća odmah noću Pavla i Silu u Bereu, gdje je takogjer u zbornici Židovskoj propovijedao Pavao, i vjerovaše mnogi od Židova i od Grka. Kad to doznaše Židovi Solunski, dogjoše i u Bereu i pobuniše narod. A braća onda odmah otpraviše Pavla na more; Sila i Timotej ostaše ondje.

Pavao dogje u Atenu. Gledajući grad pun idola razdraživaše se duh njegov u njemu. I prepiraše se u zbornici, i na tržištu svaki dan s onima, s kojima se udešavao. A neki od Epikurovaca i od stoičkih mudaraca prepirahu se s njim; i jedni govorahu: „Šta hoće ovaj blebetaš da kaže?“ a drugi: „Čini se da hoće nove bogove da propovijeda“; jer im je propovijedao Isusa i uskrsnuće. Pa ga odvedoše na Areopag, tražeći da im kaže, kakovu novu nauku naučava? A Pavao stavši nasred Areopaga reče: „Ljudi Atenjani! Prolazeći i motreći idole vaše, nagjoh i oltar, na kojem bješe napisano: Bogu nepoznatomu. Kojega dakle ne znajući poštujete, onoga vam ja propovijedam. Bog koji je stvorio svijet i sve što je u njemu, on budući gospodar neba i zemlje, ne stanuje u rukotvorenim hramovima, niti prima službe od ruku ljudskih, kao da bi njemu trebalo što, koji sam daje svjema život i dah i sve. On je učinio, da od jednoga (čo-

vjeka) sav ljudski rod stanuje po svemu licu zemaljskome, i postavio je naprijed odregjena vremena i megje stanovanja njihova, da traže Boga, ne bi li ga napipali ili našli, premda nije daleko ni od jednoga nas; jer u njemu živimo i mičemo se i jesmo, kao što i neki od vaših pjesnika (Arad i Kleanat) rekoše: njegov smo i rod. Kad smo dakle rod Božji, ne treba da mislimo, da je Božanstvo kao zlato ili srebro ili kamen, ragjevine umijeća i smišljanja čovječjega. Ne gledajući Bog na vremèna ovoga neznanja, sad navješćuje ljudima, da se svi svagdje pokaju; jer je postavio dan, u koji će suditi vasionomu svijetu po pravdi preko čovjeka, koga je odredio i dao svjema vjeru uskrsnuvši ga iz mrtvih". A kad čuše uskrsnuće iz mrtvih, onda se jedni podsmijevahu, a jedni rekoše: „Čut ćemo te o tom opet". Tako Pavao otide izmegju njih. Neki pak ljudi pristaše uza nj i vjerovaše; megju kojima bješe Dionisije Areopagit i žena po imenu Damara i drugi s njima.

Po tom se odluči Pavao od Atene i dogje u Korinat, gdje nagje pokrštena Žida Akvilu, i nastani se kod njega i ragjaše; jer su obojica bila zanata šatorarskoga. Svake subote propovijedaše u zbornicama. U to dogjoše za njim iz Maćedonije Sila i Timotej. Kad su se Židovi protivili Pavlu, otrese on haljine svoje i reče im: „Krv vaša na glavu vašu; čist sam ja, od sada idem k poganima." A sjedi u Korintu godinu i šest mjeseci učeći ih riječ Božju. Od Korinćana mnogi vjerovaše; no gdjekoji i od Židova, tako sâm starješina zbornički Krispo sa svim domom svojim.

Po tom se vrati Pavao na Efes i Cesareu u Jerusalem, da pozdravi općinu kršćansku, i odanle u Antiohiju Sirsku. (Djel. Ap. 15, 40—18, 22.)

Provedavši Pavao nekoliko vremena u Antiohiji, zaputi po treći put, i prošavši redom Galatsku zemlju i Frigiju i utvrdivši sve učenike, dogje u Efes. Ondje nagje dvanaest učenika Ivanovih, koje zapita, jesu li primili Duha svetoga? a oni mu odgovoriše, da nijesu ni čuli, da ima Duh sveti. „Na što se dakle krstiste?" pita ih Pavao; oni će njemu: „Na krštenje Ivanovo". Tada im reče Pavao: „Ivan je krstio narod krštenjem pokore, i govorio, neka vjeruju u onoga koji će doći za njim, to jest u Isusa." Čuvši to krstiše se u ime Gospodina Isusa. Po tom položi Pavao ruke na njih, i dogje na njih Duh sveti, i govorahu jezike i proricahu.

Pavao učaše i uvjeravaše za kraljevstvo Božje tri mjeseca u zbornici Židovskoj. A kad neki bijahu otvrdnuli, odluči Pavao od njih učenike, pa nastavi propovijedanje u školi nekoga Tirana. Ovo je bivalo dvije godine, tako da su svi Židovi i Grci u Asiji (u Joniji) čuli riječ Gospodnju. I Bog činjaše ne mala čudesa rukom Pavlovom, tako da su i ubruse znojave i pojase od tijela njegova nosili na bolesnike, i ostavljale su ih bolesti i duhovi zli izlazili iz njih. I mnogi od vjernih dolažahu, da se ispovjede i da kažu djela svoja. Mnogi takogjer od onih, koji su prianjali za čarobije, sabraše knjige i spališe ih pred svjema; i proračunivši nagjoše, da su vrijedile pedeset tisuća dinara. Tako silno rastijaše i utvrgjivaše se riječ Božja.

U to vrijeme podiže se ne mala buna evangjelja radi. Jer nekakav srebrnar, po imenu Demetrije, koji je gradio srebrne hramiće Dijanine, davaše umjetnicima ne malu zaslužbu. Budući pak da je Pavao propovijedao suprot idolopoklonstvu govoreći: „To nijesu bogovi, što se rukama grade",

odmetnu se mnogi narod od Dijane, a tim izgubiše mnogo zaslužbe Demetrije i umjetnici, koji su za nj radili. Oni se dakle pobuniše na Pavla, i vikahu: „Velika je Dijana Efeška!“ I sav se grad napuni bune, i svjetina uhvati dva druga Pavlova. Pavao šćaše da ide megju ljudstvo, ali mu ne dadoše učenici. Napokon utiši pisar namjesnikov pobunjene ljude.

Po tom otide Pavao iz Efesa u Maćedoniju, gdje se udesi s Titom. Prošavši pak krajeve one i doprijevši tja do Ilirika (Rim. 15, 19), i svjetovavši učenike mnogim riječima, dogje u Grčku, gdje poživje tri mjeseca, i vrati se u Maćedoniju.

Iz Maćedonije uze Pavao sa sobom Luku, i odveze se u Troadu, gdje još s drugim drugarima svojim osta sedam dana. A u prvi dan sedmice (u nedjelju) kad se sastaše da lome hljeb (k službi Božjoj i pričesti), Pavao govoraše im hoteći sjutradan da pogje, i proteže besjedu do ponoći. Mladić pak jedan, po imenu Eutih, sjegjaše na prozoru, i nadvladan od tvrdoga sna pade dolje s trećega poda, i digoše ga mrtva. A Pavao sišavši pade na nj; i mladića dovedoše živa, i svi se utješiše ne malo.

Iz Troade odvezoše se u Milet. Onamo dozva iz Efesa starješine crkvene (biskupe i svećenike iz Efesa i okoline njegove), i oprosti se s njima govoreći: „Vi znate od prvoga dana kada dogjoh u Asiju, kako sam s vama jednako bio služeći Gospodinu sa svom poniznošću, kako nijesam ništa korisno izostavio da vam ne kažem. A sad evo nagonjen Duhom svetim idem u Jerusalem ne znajući šta će mi se u njemu dogoditi; osim da mi Duh sveti po svjema gradovima svjedoči, da me

okovi i nevolje ondje čekaju. Ali se ništa od toga ne bojim, niti marim za život svoj, samo da svršim trk svoj i službu riječi, koju primih od Gospodina Isusa, da naime svjedočim evangjelje milosti Božje. I evo sad znam, da više ne ćete vidjeti lica mojega. Zato pazite na sebe i na sve stado, u kojem vas je Duh sveti postavio biskupima, da upravljate Crkvom Božjom, koju steče krvlju svojom. Ja znam, da će po odlasku mojem ući megju vas vuci grabežljivi, koji ne će štedjeti stada. Izmegju vas samih ustat će ljudi, koji će govoriti izvrgnutu nauku, da odvuku učenike za sobom. Zato budite budni i sjećajte se, da tri godine noć i dan nijesam prestajao sa suzama opominjati svakoga od vas. A sad vas preporučujem Bogu i riječi milosti njegove, koji može sazidati i dati vam nasljedstvo megju svijem posvećenima“. Ovo rekavši kleče na koljena sa svjema njima i pomoli se Bogu. A svijeh stade velik plač, i zagrlivši Pavla cjelivahu ga, žalosni najviše za riječ, koju reče, da više ne će vidjeti lica njegova. I otpratiše ga u lagju.

Iz Mileta odveze se Pavao s drugarima u Tyr, gdje našavši ùčenîkâ ostade kod njih sedam dana. Oni govorahu Pavlu, da ne ide u Jerusalem, jer su znali od Duha svetoga, šta ga ondje čeka. Ali on sa svim tim pogje te ga ispratiše svi sa ženama i djecom do iza grada, i kleknuvši na brijegu pomoliše se Bogu. I oprostivši se jedni s drugima, odveze se Pavao s drugovima u Ptolemaidu, gdje pozdravi braću i osta kod njih jedan dan. Sjutradan dogje u Cesareu. Ondje osta nekoliko dana u kući Filipa, koji bijaše jedan od sedam gjakona. U to dogje onamo iz Judee prorok Agab, i proreče, da će Pavla Židovi u Jerusalemu svezati i predati u

ruke poganima. Čuvši ovo moljahu svi Pavla, da ne ide u Jerusalem; ali on odgovori: „Šta činite te plačete i cijepate mi srce? Tà ja sam gotov ne samo svezan biti nego i umrijeti u Jerusalemu za ime Gospodina Isusa.“ Onda rekoše braća: „Gospodnja volja neka bude!“

Poslije nekoliko dana došavši Pavao u Jerusalem, primiše ga braća ljubazno. Sjutradan otide Pavao k apostolu Jakobu, i sabraše se ondje sve starješine. Pozdravivši se sa svjema, kazivaše im sve redom, šta je Bog službom njegovom učinio megju poganima. A oni čuvši to hvaljahu Boga. (Djel Ap. 18, 23—21, 20.)

Kad Židovi iz Asije (Jonije) vidješe Pavla u hramu Jerusalemskom, pobuniše sav narod, i metnuše ruke na nj vičući: „Pomagajte ljudi Israelci; ovo je čovjek, koji protiv naroda i zakona i mjesta ovoga uči sve svagdje“. I podiže se sav grad, i navali ljudstvo sa svijeh strana, i uhvativši Pavla vucijahu ga na polje iz hrama, i bili bi ga ubili, da u to ne dogje onamo pukovnik Klaudije Lisija sa četom Rimskih vojnika. Pukovnik uze Pavla i zapovjedi, da ga metnu u dvoje verige, i pitaše: tko je i šta je učinio? A jedan vikaše jedno, a drugi drugo u mnoštvu. Kada pak pukovnik ne može od bune ništa upravo razumjeti, zapovjedi, da ga odvedu u okol vojnički. A kad dogje do stuba (kule Antonijeve, u kojoj bijaše okol, straža vojnička), moraše ga vojnici nositi radi sile naroda. Tada kaza Pavao Lisiji tko je, i zamoli ga, da može narodu govoriti. Dobivši dopuštenje stade na stubama i pripovjedi narodu jezikom Hebrejskim, na kaki je čudesni način od revnitelja za zakon Mojsijev i od progonitelja kršćanskoga postao apostol Isusov. Svi ga slušahu; no kad spomenu, kako mu je Isus zapovjedio, da ide megju pogane propovijedati evangjelje, uzeše vikati: „Uzmi sa zemlje takovoga; jer ne valja da živi!“

Sjutradan želeći Lisija doznati istinu, za što tuže Židovi Pavla, pusti ga iz okova, i zapovjedi da dogju glavari svećenički i sve vijeće njihovo; i postavi Pavla pred njima. Pogledavši na vijeće reče Pavao: „Ljudi, braćo! ja sa svom dobrom savješću živjeh pred Bogom do današnjega dana.“ Kad po tom Pavla na zapovijed velikoga svećenika Ananije udariše po ustima i kad u vijeću posta velika raspra i vika, pukovnik pobojavši se da Pavla ne raskinu, zapovjedi vojnicima, da ga odvedu natrag u okol. A onu noć javi se Pavlu Gospodin i reče mu: „Postojan budi; jer kao što si svjedočio za mene u Jerusalemu, tako ti valja svjedočiti i u Rimu.“ Kad bi dan, zakleše se više od četrdeset Židova, da ne će ni jesti ni piti, dok ne ubiju Pavla. A sin sestre Pavlove čuvši ovu zakletvu, ugje u okol i kaza Pavlu, koji ga posla k pukovniku. Pukovnik pak opravi Pavla noću pod jakom vojničkom stražom u Cesareu k upravitelju Feliksu.

Pavao bijaše u Cesarei u laku zatvoru te ne bješe ni jednomu od njegovih zabranjeno, da ga poslužuje ili da dolazi k njemu. Upravitelj Feliks imadijaše ženu Drusillu Židovku. Jednom dozva on Pavla, da čuje od njega vjeru u Isukrsta. A kad Pavao govoraše o pravdi i čistoći i o sudu koji će biti, uplaši se Feliks i reče: „Idi za sad; u vrijeme zgodno dozvat ću te.“ Uz to se Feliks nadaše, da će mu Pavao dati novaca, da bi ga pustio; zato ga i često dozivaše i razgovaraše se s njim. A kad se navršiše dvije godine, izmijeni Feliksa Porcije

Fest. A Feliks hoteći Židovima učiniti na volju, ostavi Pavla u sužanjstvu.

Fest želeći takogjer učiniti Židovima na volju, htjede Pavla sa sobom da povede u Jerusalem i ondje da mu sudi. Ali Pavao reče: „Židovima nijesam ništa skrivio. Cesara prizivam.“ Fest mu odgovori: „Cesara si prizvao? k cesaru ćeš ići.“ Pošto progje nekoliko dana, Herod Agrippa Drugi kralj i Bernika sestra njegova dogjoše u Cesareu, da pozdrave Festa. Čuvši Agrippa za Pavla, zažolje da ga vidi. Sjutradan dakle dovedoše Pavla u sudnicu. Agrippa dopusti Pavlu, da govori sâm za se. Onda Pavao pruži ruku i stade pripovijedati, kako je živio od mladosti, i kako se obratio idući u Damasak, i kako ga je ono nebesko vigjenje ponukovalo, da primi nauku Isusovu i da navješćuje onoga, od kojega se jedinoga mogu svi nadati spasenju. A kad Pavao ovo govoraše, reče Fest glasno: „Luduješ Pavle! Mnoge te knjige do ludosti dovode.“ A Pavao: „Ne ludujem — reče — čestiti Feste! Nego riječi istine i trijeznosti govorim. Jer za ovo zna kralj, kojemu i govorim pouzdano; jer mislim, da mu nije ništa od ovoga nepoznato; tä ovo se nije dogagjalo u uglu. Vjeruješ li, kralju Agrippa, prorocima? Znam, da vjeruješ.“ Onda će Agrippa Pavlu: „Još malo, pa ćeš me nagovoriti, da budem kršćanin.“ A Pavao: „Želim od Boga i za malo i za veliko, da bi ne samo ti nego i svi, koji me slušaju, bili ovakovi kao i ja što sam, osim okova ovih.“ Tada usta kralj i upravitelj i Bernika i oni, koji su sjedili s njima. I otišavši razgovarahu se megju sobom govoreći: „Ovaj čovjek nije učinio ništa, što zaslužuje smrt ili okove“. A Agrippa reče Festu: „Ovaj čovjek mogaše biti pušten, da ne prizva cesara.“

Pavla i druge neke sužnje predaše satniku po imenu Juliju, koji je Pavla lijepo držao. S Pavlom se pridruži i evangjelist Luka. Ušavši u jednu lagju otiskoše se i voziše se morem. Kako su im vjetri bili protivni, plovivši mnogo dana sporo, jedva dogjoše k ostrvu Kreti. Pavao svjetovaše ih, da ostanu ondje, jer će dalje plovljenje biti s mukom i velikom štetom; ali satnik vjerova većma krmaru i gospodaru od lagje nego riječima Pavlovim. I kad dunu jug podigoše jedra i plovljahu pokraj Krete. Ali ne za dugo po tom dunu nasuprot njemu buran vjetar, pa ne mogavši mu se protiviti, predadoše se valovima, i izbaciše i tovare iz lagje. Kako je bila bura navalila, ne pokazaše se za mnogo dana ni sunce ni zvijezde; i već im propade sva nada, da će se izbaviti. A Pavao ih tješaše govoreći: „Svjetujem vas, da budete dobre volje; jer ni jedna duša od vas ne će propasti osim lagje. Jer u ovu noć stade preda me angjeo Boga, čiji sam ja i kojemu služim, govoreći: Evo ti darova Bog sve, koji se voze s tobom.“ Tako i bi. Kad bi četrnaesta noć, ploveći u ponoći po Jadranskoj pučini dogjoše k ostrvu Meleti (Malti, Mljetu?), gdje im se razbi lagja, a oni svi srećno izigjoše na suho. I barbari (ostrvljani) činjahu im ne malu ljubav, jer naložiše oganj, i okrijepiše ih sve. A kad Pavao zgrabi gomilu granja i naloži na oganj, guja izišavši od vrućine skoči mu na ruku. Kad to vidješe barbari, govorahu jedan drugomu: „Jamačno je ovaj čovjek krvnik, kojega izbavljena iz mora osveta (Božja) ne ostavi da živi.“ A Pavao otresavši guju u oganj, ne bi mu ništa zlo. Tada se ostrvljani premisliše, i govo-

rahu, da je on Bog. Poglavar od ostrva po imenu Publije primi stradaoce i ugosti ljubazno tri dana. Otac pak Publijev ležaše od groznice i srdobolje; Pavao pomoli se Bogu, i metnuvši ruke na bolesnika izcijeli ga. Tada dolažahu i drugi bolesnici, i iscjeljivahu se. Poslije tri mjeseca odvezoše se na lagji Aleksandrijskoj, koja je bila prezimila na ostrvu, i doplovivši u Sirakusu ostaše ondje tri dana. Odande dogjoše u Rhegium, a drugi dan u Puteole. Ondje nagje Pavao braće, pa na njihovu prošnju osta kod njih sedam dana. Tada zaputi u Rim. Čuvši pak braća u Rimu za Pavla, dogjoše mu na susret tja do Appijeva Foruma. Kad ih vidje Pavao, dade hvalu Bogu i još se većma oslobodi (ohrabri.) U Rimu dopusti se Pavlu, da živi gdje hoće s vojnikom, koji ga je čuvao. A ostade Pavao dvije cijele godine (do godine 63. po Hristu) u Rimu u najmljenom stanu, i primaše sve koji su mu dolazili, propovijedajući kraljevstvo Božje i učeći o Gospodinu Isukrstu sa svim pouzdanjem, bez zabrane. (Djel. Ap. 21, 27—28, 31.)

Pavao nakon dvije godine pušten na slobodu pogje da propovijeda evangjelje „do skrajnjih megja zapada" t. j. u Španjolsku, kamo je već otprije bio kanio poći. (Rim. 15, 24.) Odande vrati se u istok, naročito u Malu Asiju, da nasuprot stane različitim lažnim naukama, koje su opasne (pogibljive) bile čistoći nauke Hristove. U Efesu ostavi učenika svojega Timoteja za biskupa. Prošavši ostrvo Kretu, utemelji ondje općinu kršćansku i postavi joj glavom Tita. Po tom se sasta u Korintu s apostolom Petrom, te s njim pohitje u Rim, gdje je kršćanima velika pogibao prijetila od cara Nerona. Ondje bi Pavao bačen u tamnicu i napokon pogubljen

zajedno s poglavicom apostolskim sv. Petrom; samo što bi Petar raspet na križ, a Pavlu kao Rimskomu gragjaninu odsjekoše mačem glavu.

* * *

Od apostola Pavla imademo u Sv. Pismu četrnaest poslanica (listova, pisama), koje on pri različitim zgodama pisa raznim kršćanskim općinama ili pak licima. — Pavao boraveći na drugom putovanju u Korintu dozna od Timoteja, da je većina kršćana u Solunu postojana u vjeri, ali da se gdjekoji još nijesu okanili nečistoće i besposlice, na koju su se bili naučili u poganstvu; osim toga se megju njima raširiše krive nauke i sumnje o drugom dolasku Hristovu i o uskrsnuću. S toga pisa Solunjanima prvu poslanicu, u kojoj im dade prikladne opomene i nauke. — Ali dok se on još u Korintu bavio, dozna opet, da ima u Solunu lažnih učitelja, koji uče, da je posve blizu dolazak Hristov, i za potvrdu tomu pokazivala se i poslanica tobože od Pavla pisana. Zato napisa Pavao odmah drugu poslanicu Solunjanima poučavajući ih, da će se prije dolaska Hristova pojaviti čovjek grijeha, sin propasti (antihrist), i opominjući ih opet na svetost i radinost. — Pavao je na drugom i trećem putovanju svojem propovijedao evangjelje i u zemlji Galatskoj, i utemeljio ondje općine kršćanske. U Efesu dozna, da su iz Jerusalema onamo došli neki lažni učitelji, koji Galate uputiše, da Pavao nije pravi apostol, kad uči prestanak zakona Mojsijeva, jer zakon taj još jednako veže sve vjerne. Da poreče ove krive nauke, pisa Pavao poslanicu Galatima, u kojoj dokazuje, da je on pravi, od samoga Gospodina Isusa pozvani apostol, i da je

Mojsijev obredni zakon ukinut te se čovjek opravdava vjerom u Isusa Hrista a ne zakonom Mojsijevim. — U Korintu nasta poslije prvoga odlaska Pavlova razdor megju kršćanima, jedni govoreći da su Pavlovi, drugi da su Apollovi, treći Petrovi, a četvrti Hristovi. Povrh toga u onom sa raskalašnosti zloglasnom gradu nijesu se ni kršćani sačuvali od svake ljage. Zato Pavao iz Efesa pisa prvu poslanicu Korinćanima, u kojoj ih opominje na slogu i krepostan život i rješava neke preporne stvari. — Pošto je Pavao Korinćanima poslao prvu poslanicu, opravi u Korinat učenika svojega Tita, da vidi, koliko je poslanica ona koristila. Vraćajući se Tit iz Korinta, zadesi Pavla u Maćedoniji i kaza mu, da se je ponajviše Korinćana popravilo ali da ima još mánâ u njih i protivnika njegovih (Pavlovih). S toga Pavao pisa drugu posanicu Korinćanima izjavljujući im radost svoju radi poprave njihove, braneći dostojanstvo svoga apostolstva i ponavljajući pregjašnje nauke i opomene. — Pavao je već odavna želio obići Crkvu u Rimu, koju je Petar utemeljio i koja se radi vjere svoje glasila po svemu svijetu. Kad je na trećem putovanju boravio tri mjeseca u Grčkoj, pa iz Korinta u Rim polazila kršćanka Feba, posla Rimljanima poslanicu, u kojoj im piše, kako ih želi vidjeti i kako se nada, da će tuda poći u Španjolsku i onda ih vidjeti. Glavna stvar, o kojoj apostol raspravlja u poslanici, ovo je: Židovi i pogani jednako su grešni od rogjenja svoga, pa se opravdavaju ne po djelima i zaslugama svojim nego po milosti radi zasluga Hristovih; zato nemaju jedni ni drugi razloga, da se ponose pred Bogom. Po tom apostol Rimljane napućuje na krepostan život, naročito na ljubav megju sobom i

na poslušnost oblastima. — Iz prvoga sužanjstva u Rimu pisa apostol Pavao nekolike poslanice. Tako doznavši od Tihika, da kršćani u Efesu i u okolini njegovoj lijepo napreduju u svakom dobru, pisa Efescima poslanicu, u kojoj govori o neizrečenoj sreći vjere u Isusa Hrista i o dostojanstvu onih koji su s Isusom u Crkvi ujedinjeni, pa poziva vjerne, da prema tomu dostojno žive. — I Kološanima (u Frigiji) posla Pavao preko biskupa Epafre poslanicu, koja je mnogo slična pregjašnjoj, Efescima pisanoj, i u kojoj osim toga Kološane odvraća od lažne svjetovne mudrosti. — U Kolosama življaše u ono vrijeme bogat čovjek po imenu Filemon, kojega je Pavao obratio na vjeru kršćansku. Njemu pobježe rob Onesim, koji potucajući se kojekuda dogje napokon u Rim. Onesim posjeti Pavla; a on ga pouči u vjeri, obrati i krsti. Tada apostol posla Onesima natrag ka gospodaru, pa mu dade poslanicu za Filemona, u kojoj ga moli, da primi opet u milost Onesima. — Čuvši Filipljani, da je Pavao u Rimu zasužnjen, poslaše mu po svom biskupu Epafroditu novčane pomoći. Kad se Epafrodit vraćao, dade mu Pavao poslanicu za Filipljane, u kojoj im zahvaljuje za ljubav i obznanjuje stanje svoje u Rimu, opominje ih na postojanstvo u vjeri Hristovoj i odvraća od Židovskih lažnih nauka. — Ostavivši Pavao Timoteja u Efesu za biskupa, pisa mu prvu poslanicu, u kojoj mu daje mudre naputke, kako mu valja izvršivati službu biskupsku. — Slične naputke dade apostol i Titu u poslanici, koju mu pisa. Tit po rodu poganin obraćen bi na vjeru kršćansku po svoj prilici od samoga Pavla, kad ga zove svojim „pravim sinom po vjeri“ (Tit. 1, 4). Postavljen bi-

skupom na Kreti bješe pošao i u Dalmaciju, da navješćuje evangjelje (II. Tim. 4, 10). — U to vrijeme pisa Pavao takogjer poslanicu Hebrejima, to će reći onim pokrštenim Židovima u Palestini, koji su govorili Novohebrejski iliti Aramejski, a bilo se bojati za njih, da bi mogli zavedeni sjajnom službom u hramu Jerusalemskom i uplašeni progonima vratiti se k židovstvu; zato im Pavao pokaziva uzvišenost vjere kršćanske nad židovstvom, kojega obredi i uredbe samo su naprijed prikazali istine kršćanske i u kršćanstvu se istom ispunili. — Iz posljednjega tamnovanja prije smrti svoje pisa Pavao drugu poslanicu Timoteju, u kojoj ljubaznomu učeniku svojemu izriče želju, da ga još jedan put vidi i naustice da mu kaže naloge svoje i opomene, kojih mu već i sad naprijed daje.

Pomolimo se.

Bože, koji si mnoštvo nárôdâ propovijedanjem blaženoga Pavla apostola učio, daj nam, molimo, čije rogjenje slavimo, da njegovo odvjetovanje kod tebe osjećamo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

